

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

KANCELLIETS BREVBØGER

VEDRØRENDE DANMARKS INDRE FORHOLD

I UDDRAG

UDGIVET VED

OLE DEGN

AF

RIGSARKIVET

1658

KØBENHAVN

2004

Udgivet med støtte fra
CARLSBERGFONDET

© 2004 Rigsarkivet
Trykt hos Special-Trykkeriet Viborg a/s
ISBN 87-7497-206-5

Indholdsfortegnelse

Indledning	7
Forkortelser	11
Kancelliets Brevbøger 1658	15
Ordliste	473
Personregister	477
Stedregister	519
Sagregister	533
Tidligere udgivne bind	569

Indledning

Udgaven af brevbøgerne 1658 følger i det væsentlige principperne i de nærmest foregående bind. Ligesom i bindene 1651-57 er antallet af anvendte forkortelser nedskåret noget og af hensyn til tekstbehandlingssystemets registerfunktion undgået i stednavne, bortset fra navne Kbh., Sjæll., Loll. og Jyll.

Om udgivelsesprincipperne henvises generelt til indledningerne i bindene for 1646, 1647, 1648 og 1651.

I personregisteret er ligesom i bindene 1651-1657 medtaget alle personer, også bønderne nævnt i breve om lettelser i skatter og landgildeafgifter m.m., i mageskifter m.m., jf. indledningen til bindet 1651. Alle personer anføres så vidt muligt med stillingsbetegnelse og hjemsted, det sidste en købstad el. et landsogn, evt. også landsbyen el. gården, og hertil herredet, idet dog landsdelen el. lenet anføres, når en nærmere bestemmelse ikke har været mulig. Med angivelsen af hjemstederne er heller ikke bønderne trods deres noget ensformige navne blot anonyme.

Medtagelsen af bønderne har i bindene 1651-56 betydet en væsentlig forøgelse af personernes antal, men på grund af krigen er der derefter kun forholdsvis få bønder, og i stedet optræder et stort antal militærfolk.

Ordlisten omfatter ligesom listen i bindene 1656-57 og i modsætning til dem i bindene 1650-55 på grund af det voksende omfang ikke ordene fra listerne i bindene 1646 og frem til 1655, men blot de nye ord i bindet, jf. bindet 1656, s. 7.

Ligesom tidligere er det brevbøgernes tekster, der refereres, og de kan som tidligere være sammenholdt med bevarede koncepter og indlæg. I flere tilfælde er det bemærket, at især større indlæg kan være mere fuldstændige med hensyn til angivne personer end brevbøgerne, men det er ikke fundet overkommeligt systematisk at supplere de gængsige tekster på grundlag heraf.

Med forløbet af krigen med svenskerne, hvor København kom til at spille en central rolle, vedrører en stor del af brevene denne by, og derfor er en stor del af årgangens breve gengivet i O. Niensens Kjøbenhavns Diplomatarium, som det også vil fremgå af henvisningerne her.

Men ejendommeligt nok er et stor antal breve, som egentlig burde have været medtaget i dette diplomatarium, alligevel ikke med.

I enkelte tilfælde rummer kopibøgerne i stedet for et brev blot en overskrift og derefter en tom plads. Sådanne er her udfyldt på grundlag af koncepterne, hvor disse findes i Indlæg til Registre og Tegnelser. Enkelte breve, der fejlagtigt er blevet indført i Norske Registre og Norske Tegnelser, er hentet fra disse.

Ved arbejdet med kopibogen har jeg haft god hjælp af universitetslektor Helmuth Schledermann, Århus, dr. Wilma Gijbers, Amsterdam, og Yvonne og Hans Kargaard Thomsen, og sidstnævnte har læst korrektur.

Forleningsbrevene er næsten alle udformet over samme skabelon, og denne var på mange punkter i 1650'erne den samme som i slutningen af 1500-årene, gengivet i Kancelliets Brevbøger 1596-1602, indledningen s. III-VI, i 1648, gengivet i Kancelliets Brevbøger 1648, s. 10-11, og i 1651, gengivet i Kancelliets Brevbøger 1651, s. 10-12. Lensbrevene kan derfor i det væsentlige gengives med henvisning til en skabelon med faste rubrikker, hvis indhold ndf. er gengivet i referatform. Ændringerne ml. de nævnte tidspunkter var få. Mellem de to første gik tre rubrikker ud og to nye kom til, den gengivne skabelons nr. 17 og 18. Mellem de to sidste tidspunkter blev i 1650 truffet en beslutning af kongen og rigsrådet om, at kongen skulle have et års indtægt af len og gejstlige beneficier fordelt over 3 år. Dette gav nævnte år anledning til en ny rubrik, nr. 20; provenuet skulle anvendes til betaling af den hollandske gæld, jfr. C. Rise Hansen: Aktstykker og Oplysninger til Rigsrådets og Stændermødernes Historie i Frederik III's Tid, 1, 350, 404-05.

Skabelon for forleningsbrev i 1651

0. Indledningsformular (udelades helt).

1. Genant/avgift (refereres i hvert enkelt tilfælde).

2. NN må, sig selv til bedste, nyde avlen, affødningen og anden fordel af slottets ladegård, men må til gengæld ikke tilskrive kongen nogen omkostning derpå.

3. NN skal, når kongens rejser dér fremfalder, holde hans heste frit med høg og rugfoder 1 til 3 nætter.

4. Hvad angår den uvisse rente og indkomst: stedsmål, sagesfald, husbondhold, drift, førlov, rømningsgods og vindfælder, har kongen bevilget NN den ... del, men den øvrige samt al told, zise, vrag, ol-

dengæld og hvad der oppebæres for rodhugget skov, forbeholder kongen sig selv efter regnskab.

5. Kongen har dog bevilget NN, når der er olden, fri olden på kronens skove til hans genantsvin og hjemmefødte svin, som skal indskrives i oldenregisteret (i forleningsbreve til rigsråder: dog må NN få den ... del af oldengælden).

6. Hvad oldengælden angår, skal der forholdes således i regnskabet, at ved hver mands navn, som indslår svin til olden på kronens skove, skal antegnes deres antal, og ved de svin, der modtages som oldengæld, skal skriveren antegne, hvilke der er gamle og hvilke unge, og have indseende med, at der sker kongen skel og ret, ll han skal også, når der bliver olden i skovene, straks give det til kende og meddele, hvor mange svin – unge og gamle – der bliver indbrændt, og sende en fortegnelse derover til Rentekammeret med oplysning om, hvor mange deraf der kan tilkomme kongen i oldengæld, for at det kan forordnes, hvor de skal drives hen til slagtning. I nogle breve fortsættes fra tegnet ll: såvel som også tage bevis på flæsket, særskilt af de gamle og særskilt af de unge, når det til kongens behov fremsendes til slottet [i Kbh.].

7. NN skal selv lønne, klæde og besolde fogden, skriveren og andre slottets, ladegårdens og hans egne folk og ikke tilskrive kongen noget, og ej heller tillade dem at have nogen genant (el. genet) i lenet, undtagen fogden sine tiendepenge og skriveren sin skriverskæppe.

8. NN skal heller ikke tilskrive kongen nogen fortæring på sine folk og tjenere, hvorhen han i riget sender dem på kongens vegne, og han skal befordre kongens brevdragere og andre, som har kongens fri pas, gennem lenet med god befordring og forsørge dem med frit nødtørfigt underhold til mad og øl og en nats husly og ikke henvise dem til borgerne i købstæderne om befordring.

9. NN skal have godt tilsyn med kongens og kronens ejendom i lenet, at den ikke med urette hævdes el. fravendes derfra, og hvis han formærker, at jord el. ejendom, lidt el. meget, med urette er kommet derfra, skal han tale det ind igen med lov, dom og ret.

10. NN skal tjene kongen med ... geruste heste, inden riget på egen, uden riget på kongens bekostning, og ikke tilskrive kongen nogen fortæring el. omkostning, hvor han el. hans folk her i riget rejser i kongens ærinde.

11. NN må ikke tilskrive kongen el. anmode om noget flikkeri med tag, døre, låse, vinduer el. andet til vedligeholdelse af slottet, og ingen

bygning foretage på huset el. på ladegården uden kongens bevill. og befaling.

12. NN skal have den gejstlige jurisdiktion og lenets præster i befaling og forsvar. Han skal, når det behøves, foredige og forsvare præsterne til al rette. Hvad angår den gejstlige rente og stiftets indkomst af lenet, skal NN gøre regnskab for stedsmål og tienderne, sagefald af præster og degne og for anden vis og uvis indkomst, kongen alene til bedste.

13. NN skal have indseende med, at kirkernes rente og indkomst bliver gavnligt anlagt og anvendt til kirkernes bedste og ved hver kirkes kirkeværger lade kirkernes korn sælge til formuende købstadborgere og ingen anden. Han skal årligt gøre regnskab i Rentekammeret, så det kan erfares, hvad hver kirkes årlige indkomst og forråd er.

14. NN skal frede skovene og intet lade hugge til upligt el. skovskade.

15. NN skal have opsyn med kongens vildtbane og intet deri jage el. lade jage, skyde el. lade skyde, undtagen hvor han på kongens og kronens ar lod og del og fælled med adelen og er adelens eget arvegods.

16. NN skal holde lenets bønder ved lov, skel og ret og ikke forurette dem mod loven og jordebogen el. besvære dem med nye pålæg.

17. NN skal have indseende med, at veje og broer holdes vedbørligt ved lige.

18. NN skal i sit regnskab under særskilt titel lade indføre alle de bøder, som oppebæres for overtrædelse af kongens forordninger.

19. Kongen vil have forholdt således med udgiften i regnskaberne, at skriveren skal tage nøjagtige kvittanser og beviser af dem, udgiften lyder på, og NN skal til ydermere bevis med egen hånd undertegne, at udgiften og købet er ham vitterligt og af ham på kongens vegne samtykket.

20. Kongen har med rigsrådet besluttet, at enhver, der har len, på 3 år skal forstrække kronen med 1 års indkomst af genanten samt tiender og save efter jordebogen og renteritaksten, hvorimod kongen har bevilget, at deres hustru og arvinger, om hustruen ej lever, må nyde et nådsensår foruden det, som er sædv., med samme kondition, som er bevilget ved nådsensår, at hvis den fulde årsindkomst efter 3 års forløb ikke er blevet erlagt pga. dødsfald, så skal efterlevende hustru el. arvinger gives så meget igen, som er udlagt. Efter denne anordning skal NN give sin formand 1/3 af sin genant el. indkomst, når de 3 el. 2 år, som endnu resterer, er gået.

Forkortelser

Foruden de i almindeligt skriftsprog gængse forkortelser er nedens-tående anvendt. En del af dem er dog kun brugt i tilføjelser, noter og registre. Brugen af forkortelser kan bero på et skøn i hvert enkelt tilfælde. Generelt gøres opmærksom på, at personnavne, der forekommer flere gange i samme indførsel, skrives ud første gang, men derefter kun nævnes ved forbogstaver, når forveksling er udelukket.

afd.	afdøde (afgangne)
al.	alen
alm.	almindelig
bestall.	bestalling
bevill.	bevilling
CCD	Corpus Constitutionum Daniæ. Forordninger, Recesser og andre kongelige Breve, Danmarks Lovgivning vedkommende, 1558-1660. Ed. V. A. Secher, 1887-1918.
da.	dansk(e)
Da. Mag.	Danske Magazin
dat.	dateret
DKanc.	Danske Kancelli
DKL	Danske Kirkelove, 3, 1889. Ed. H. F. Rørdam
dl.	daler
dr.	doktor
el.	eller
enk.	enkende, i forbindelse med dl., dvs. dalermønter
etc.	osv., idet formen gengiver kopibogens egen forkortelse, jf. <i>osv.</i>
fjdg.	fjerding
fjdgk.	fjerdingkar
FR	Fynske Registre
frd.	forordning
FT	Fynske Tegnelser
fuldm.	fuldmægtig(e)
gd., gde	gård, gårde

generallt.	generalløjtnant
g.m.	gift med
h.	herred
hgd., hgde	hovedgård, hovedgårde
holl.	hollandsk(e)
hr.	betegner ridder el. præst
htk.	hartkorn (også hvor kopibogen har korn = hartkorn)
indl.	indlæg (Koncepter og indlæg til Registre og Tegnelse) i Danske Kancelli B 50, 53, 56, 59, 66, 69, 74, 77, 80 og 83.
jf.	jævnfør
JR	Jyske Registre
JT	Jyske Tegnelse
K.	koncept, se indl.
kanc.	kancelli(et)
kaptajnl.	kaptajnløjtnant
KB	Kancelliets Brevbøger, 1885 ff. (udgaven)
Kbh.	København
KD	Kjøbenhavns Diplomatarium. Ed. O. Nielsen, 1872-87.
K.M.	Kongelig Majestæt
kgf.	kongelig
konf.	konfirmation, konfirmeret
Kr. Sk.	Kronens Skøder paa afhændet og erhvervet Jordegods i Danmark, 2. Ed. F. J. West, 1908.
kur.	kurant (kurantdaler, daler kurant)
LAK	Landsarkivet for Sjælland m.m.
LAO	Landsarkivet for Fyn
LAV	Landsarkivet for Nørrejylland
mag.	magister
magesk.	mageskifte(t)
mk.	mark (møntenhed)
ml.	mellem
ms.	missive(r)
N	ukendt person el. sted
ndf.	nedenfor
no.	norsk(e)
NoR	Norske Registre
NoT	Norske Tegnelse
No. Rigs-Reg.	Norske Rigs-Registanter, 12, 1891

oberstlt.	oberstløjtnant
orig.	original (t kongebrev)
osv.	benyttes ved forkortelser foretaget af udgiveren, jf. <i>etc.</i>
ott.	otting
pen.	penning = $\frac{1}{12}$ skilling
pd.	pund
prof.	professor
RA	Rigsarkivet (i Kbh.)
rd.	rigsdaler
rgsk.	regnskab(er)
Rise Hansen: Aktst. og Opl. t. RR.s og St. mødernes Hist.	C. Rise Hansen: Aktstykker og Oplysninger til Rigsrådets og Stændermødernes Historie i Frederik III's Tid, 1959-75
Rtk.	Rentekammeret, Renteriet
s.	sogn
SjR	Sjællandske Registre
SjT	Sjællandske Tegnelser
sk.	skilling
skbl.	skabelon, se Indledning
skp.	skæppe(r)
SkR	Skånske Registre
Skt.	Sankt
SkT	Skånske Tegnelser
sldl.	slet(te)daler
smst.	sammesteds, samme sted
SmR	Smålandske Registre
SmT	Smålandske Tegnelser
spdl.	speciedaler, rd. in specie
sv.	svensk(e)
sædv.	sædvanlig(e, t)
td.	tønde(r)
teol.	teologisk(e)
tidl.	tidligere
tilf.	tilføjelse
till.	tilladelse
T.K.U.A.	Tyske Kancelli, Udenrigske Afdeling
tr.	trykt
ty.	tysk(e)

u.d.	uden dag
udat.	udateret
udt.	udtog
u.st.	uden sted
vedr.	vedrørende
å.b.	åbent brev

1658

1. jan. (Kbh.) Lave Beck og Claus Pogwisch fik brev om at give Claus Juel 1 måneds besoldning efter den trykte kapitulation, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 303. K.

2. jan. (Kbh.) Frd. om dukaters forhøjelse. Kongen har med Danmarks Riges Råds råd anset for godt at forhøje dukater, så enhver af dem indtil videre skal gælde 12 mk. da. Sjr, 24, 138. (Udt.: CCD, VI, 365). K.

2. jan. (Kbh.) Lave Beck og Claus Pogwisch fik brev om at betale løjtnant Lorentz Jensens enke hans resterende pension, som efter beretning andrager 145 rd., tagende hendes bevis, hvorefter det skal blive godtgjort i deres rgsk. Dermed etc. Sjt, 34, 303.

2. jan. (Kbh.) Vincents Bille fik brev om med forderligste under sin hånd at give fra sig en rulle over adelens heste under sit kompagni og derunder holdt rostjeneste. Sjt, 34, 303. K.

[Lige sådant brev fik Steen Holck, Erik Banner og Mogens Rosenkrantz].

2. jan. (Kbh.) Tolderne i Sundet fik brev om toldfrihed for vin til kongen af Polen. De skal lade hans faktor Johannes Rahdt passere med 24 foder rhinskvind. Dermed etc. Sjt, 34, 304. K. Incl. 26. sept. 1657.

2. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at forpagte maltaccisen til Thomas Bishop. Kongen er tilfreds, at de på nøjagtig forsikring igen må forpagte TB maltaccisen i Næstved, når den bliver ledig, for den årlige afgift. Befalendes etc. Sjt, 34, 304. K. Incl. 29. dec. 1657.

2. jan. (Kbh.) Poul Klingenberg fik brev om med forderligste at levere 2.678 rd. af de hollandske penge til rentemestrene til at betale skibstømmermændene, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 304. K.

2. jan. (Kbh.) Jørgen Seefeld fik brev om at komme til Kbh., hvor han skal fornemme kongens vilje. Dermed etc. Sjt, 34, 304. K.

2. jan. (Kbh.) Ernst Albrecht von Eberstein fik brev om at have generalkommando, og at der under hvert kompagni skal være 100 heste. Kongen kommer i erfaring, at officererne til hest angiver at være langt stærkere, end de er, til største udgift for borgere og bønder, som skal underholde dem. EAvE skal have generalkommando over Sjæll., Loll., Falster og Møn og have indseende med, at ingen officerer angiver flere heste el. folk under deres regimenter el. kompagnier, undersætterne til besværing. Befindes nogen oberst el. ritmester i hvert kompagni efter kongens anordning at have mere end 100 heste, med både officerer og enspændere foruden staben, skal de overlade dem til andre, som ikke er komplette. Dermed etc. Sjt, 34, 305. K.

2. jan. (Kbh.) Rigens råd i Fyn fik brev om herefter ikke at overskikke flere officerer. Kongen har gjort en anordning, så der kan træffes lighed med tilførselen over alt Sjæll., så den ene bonde ej besværes mere end den anden. Dagligen befindes mange læg ikke at kunne overkomme den første måneds tilførsel, med mindre adelen selv vil undsætte dem på deres gods. En del af kronens tjenere i Sjæll. og Loll. skal være så forarmede, at de ej uden deres totale ruin kan gøre den forordnede månedlige tilførsel. Det er kongens vilje, at de ej forskikker flere officerer over til Sjæll., på det borgmestre og råd i Kbh. og de andre købstæder ej skal have videre at beklage, og de i købstæderne og på landet i disse tider bedre kan blive ved magt til at gøre tjeneste. FT, 7, 351. K. Indl. 21. jan.

2. jan. (Kbh.)¹ Kaj Lykke fik brev om at bortfæste nogle tiender og broer til Kirstine Hansdatter. Han må til KH fæste Svenstrup og Løgstør tiender, så og de 3 broer Skibsted, Hals og Ludsholms, dog at hun lader dem holde ved lige. Befalendes etc. JT, 14, 122. K. Indl. udat. og 29. dec. 1657.

1) Efter brevet står: Hr. Henrik Rantzau m.fl. fik brev om at forhøre Jørgen Kruses rgsk., findes i Fynske Tegnelse den 3. jan. 1658. Ligeledes overskriften: Ulrik Christian at forlenes med Skanderborg (se ndf., s. 20).

3. jan. (Kbh.) Ernst Albrecht von Eberstein, feltmarskal, fik brev om at skikke nogle officerer ud på landet og til Nakskov. Kongen tilskikker ham rullen over nogle underofficerer, som han skal fordele over land-

folket på posterne og farlige avenuer, som han selv agter gavnligt. Desligeste nogle til fæstningen Nakskov at bruges over garnisonen, hvorom han skal forstændige kommissarierne hvert sted, så de kan bekomme traktement. Dermed etc. Sjt, 34, 305. K.

3. jan. (Kbh.) Henrik Villumsen og Peder Charisius fik brev om, at kongen er tilfreds, at de forsikrer borgmestre og rådmænd i Amsterdam efter disses begæring med en ny obligation på de 100.000 rd. med forfalden rente, som beløber til dato 120.000 rd., på samme manér og forsikring, som de har bekommet for de 240.000 rd., som de nyligen har forstrakt kongen, med så skel, at de fremdeles vil forstrække kongen 400.000 hollandske gylden. Derimod forser kongen til, at de resterende subsidiepenge bliver erlagt uden ophold. Dermed etc. Sjt, 34, 306. K.

3. jan. (Kbh.) Bisperne i Sjæll., Fyn, Skåne og Norge fik brev om taksigelse for Jæmtland. De skal gøre den anordning og tilholde præsterne, at de af prædikestolen gør taksigelse for Jæmtland, som kongen ved sine retfærdige våben igen har bekommet til kronen, med formaning til Gud, at han fremdeles vil velsigne kongens våben. Dermed etc. Sjt, 34, 306. Orig. i Fyns bispeark., LAO. (Tr.: DKL, III, 407).

Lige sådant brev fik bisperne i Skåne, Fyn og Norge.

3. jan. (Kbh.) Peter Lützen, skibshøvedsmand, fik brev om at begive sig fra Kbh. til Middelfart, hvor han skal angive sig hos Ulrik Christian [Gyldenløve] og for ham gøre forslag om, hvor på Fænø et fort kan anlægges til at beskyde indløbet til Lille Bælt, så og med flid erkyndige sig om dybet der ved landet kan synkes, og hvor mange og hvor store skibe der behøves dertil. Herforuden skal han erfare, hvor mange skibe de svenske har i Middelfartsund og hvor store, og hvor mange stykker hvert fører og af hvad kaliber, og hidskikke relation om alting. Sjt, 34, 307. K. Incl. 31. dec. 1657.

P.S. Han skal og erkyndige sig, om flere skibe skulle være ved Sønderborg, end dem, som allerede er ankommet i Middelfartsund.

3. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om fortegnelse over fremmede. De skal gøre den anordning, at hver giver fra sig en rigtig fortegnelse over de fremmede, som de logerer i deres hus, med specifikation af, hvornår de kommer og hvorfra, og hvor længe de har væ-

ret her og agter at forblive. Sjt, 34, 307. (Tr.: KD, V, 421. Udt.: CCD, VI, 365-66). K.

3. jan. (Kbh.) Herman Kaas fik brev om uddeling af den svenske kontribution af Samsø. Kongen er tilfreds, at HK annammer og bruger de 2.000 rd., som er lovet de svenske, til Buchwalds og den afd. rigsmarsks kompagnier. Dermed etc. Sjt, 34, 308. K.

3. jan. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at erlægge 500 rd. til Jochim Körber, tagende hans bevis, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 308. K. Orig. i DKanc. B 175.

3. jan. (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau, Gunde Rosenkrantz, Otte Krag og Henning Pogwisch fik brev om med forderligste at forhøre Jørgen Kruses rgsk. for de penge, han har annammet og anvendt til militien, førend han efter kongens befaling forgangen sommer rejste til hertugdømmet Holsten, og mens han var dér og siden kom tilbage til Frederiksodde, og efter befunden rigtighed kvittere. FT, 7, 352. K. Incl. 27. dec. 1657.

3. jan. (Kbh.) Ulrik Christian [Gyldenløve] fik brev om, at 25 soldater af kaptajn Ernst Reichwings kompagni skal blive på Nyborg Slot og Preben Banner have andre i stedet. UCG har tilforn fået kongens ms., at PB under sit kompagni måtte bekomme de 25 soldater, som løjtnant Wulff tilforn havde. Kongen kommer i erfaring, at disse er af ERs kompagni, og vil, at de skal blive på Nyborg Slot til vagt med dem, som Otte Krag har tilvejebragt, indtil kaptajnen igen kommer på fri fod, så han igen kan bekomme dem el. kongen lader andet sige, hvorimod PB igen må bekomme et kompagni af de lens- og adelssoldater, som blev reddet ved Middelfart. Dermed etc. FT, 7, 352. K.

3. jan. (Kbh.)¹ Hr. Christoffer Urne fik brev anlangende at gøre den anordning, at der i Strandskov under Odense provsti ved provstiets bønder bliver fældet og til Nyborg Slot ført en del palisader, som skal bruges til stedets defension. Dermed etc. FT, 7, 353. K.

1) Efter brevet står: Peter Lützen fik ordre, læs Sjøll. Tegnelser 3. jan. 1658.

4. jan. (Kbh.)¹ Daniel Collins fik brev om at vertere en bog på tysk. Nærværende DC har for kongen ladet andrage, at han er til sinds at

translatere en engelsk bog, Enchiridion Francisci Quarles på tysk. Efter begæring bevilger kongen, at han må vertere bogen på tysk og på egen bekostning lade den trykke og oplægge med Fjerde Centuria, som endnu er i trykken, og at ingen må trykke el. eftertrykke bogen i 10 år. Fordrister nogen sig dertil, er de forbrudt, halvdelen til kongen og halvdelen til DC. Forbydendes etc. Sjr, 24, 139. K. Incl. udat.

1) Efter brevet står: Saltkompagniets kontrakt om leverance, findes i Norske å.b. den 5. jan. 1658, fol. 68.

4. jan. (Kbh.) Lave Beck fik brev om at være fru Eva von Bülows værge. Der skal holdes skifte ml. afd. Adam Henrik Pentz' arvinger og enke. LB skal møde til stede og være EvBs lavværge, havende i agt, at hun vederfares det, ret er. Dermed etc. Sjt, 34, 308. Incl. udat.

4. jan. (Kbh.) Lensmændene i Sjælland, Møn, Loll. og Falster fik tilskikket interimsordinans, hvorefter de skal lade give officererne og rytterne indkvarteret i lenet verpflegung. Sjt, 34, 308. K. Incl. 29. dec. 1657.

4. jan. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at gøre den anordning, at de officerer, som af generalfeltmarskal Eberstein bliver kommanderet på adskillige steder i Sjælland, Loll. og Falster, bekommer indkvartering og verpflegung hos borgerskabet i de nærmeste købstæder, eftersom bønderne ej kan udstå at underholde flere. Dermed etc. Sjt, 34, 309. K.

4. jan. (Kbh.)¹ Poul Klingenberg fik brev om med forderligste på Rtk. at levere 2.500 rd. af de hollandske penge, tagende bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 309. K.

1) Efter brevet står: Tøjmaster Peter Kalthoff fik brev om at lade Otte Skade være 2 arkelimestre følgagtig til Norge.

4. jan. (Kbh.) Lensmændene i Skåne, nemlig hr. Axel Urup m.fl., fik brev om efter kongens forrige befaling at gøre deres bedste til med forderligste at inddrage alt mulig proviant i fæstningen Malmø, uden nogen persons anseelse. Dermed etc. SkT, 9, 117. K. Incl. 12., 15., 19. og 22. dec. 1657 og udat.

Lige sådant brev fik Holger Vind i Landskrone, hr. Ove Giedde, Helsingborg, Jacob Grubbe, Kristianopol, hr. Henrik Lindenov, Kristianstad.

4. jan. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev anlangende med forderligste under sin hånd til kongen at give sit betænkende, hvorledes og på hvad manér han eragter, at krigen i tilstående forår bedst kan fortsættes og føres mod fjenden, såvel som alle de tjenligste midler og veje, hvorved han kan tilføjes størst afbræk, efter den magt og force af militie, man allerede har, og hvor meget fodfolk, der skal hverves. Dermed etc. SkT, 9, 117. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

4. jan. (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev om, at kongen vil have ham forlenet med Skanderborg til Philippi Jacobi førstkommande el. så snart, fjenden derefter forlader Nørrejyll. Befalendes etc. JT, 14, 122. K.

5. jan. (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om at lade være følgende 6 stykker, hver på 6 pd., med tilhørende lavetter, af skibene til Køge og en konstabel til Halsnæs Skanse.¹ Sjt, 34, 309. K. Indl. 17. og 27. dec. 1657 og 4. jan.

1) I Frederiksborg len, ved Isefjord.

5. jan. (Kbh.) Mikkell Langemack fik brev om på ansøgning at lade Laurids Jørgensen, køkkenskriver, bekomme 400-500 rd. af de sjæll. indkomne penge forordnet til hofstaten, tagende hans bevis, hvilket han skal levere til Hans Boysen, når han kommer hjem. Sjt, 34, 310. K.

5. jan. (Kbh.) Matthias Villumsen fik brev om at være landsdommer i Blekinge. Kongen har forordnet nærværende MV at være landsdommer, at sidde og holde landsting i Blekinge, i hvilken bestilling han af yderste forstand og formue skal vide og ramme kongens og landets gavn og bedste og forhjælpe menige indbyggere dér og alle andre, der hænder at komme for ham i dom og ret, den fattige som den rige, udlændiske som indlændiske, uden al vild og venskab, efter den ed, han har gjort. For hans bestilling og umage bevilger kongen ham de bøndergårde med residensgården Saksemøre, som i hans fars, Villum Thomsens tid¹ er forordnet til bestillingen. Kongen befaler alle tro undersåtter, riddersmændsmænd, købstadmænd, bønder og menige almue at rette sig efter at agte og holde MV for deres landsdommer. Han skal hjælpe alle og enhver i de sager, der bør ordeles til landstinget. Ladendes etc. SkR, 6, 464. K. Indl. dec. og 12. dec. 1657.

1) Kopibogen har *sted*, men K. har *tid*.

5. jan. (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om at være Otte Christoffer Ulfeldts værge. Hr. Jørgen Brahe har tilforn bekommet kongens befaling¹ til på OCUs vegne at overvære skifte efter hr. Knud Ulfeldt. JB kan formedelst lovligt forfald ikke efterkomme sådant. PR befales at være til stede i hans sted og have indseende med, at OCU vederfares det, ret er. Dermed etc. SkT, 9, 117. K.

1) Se KB 1657, 423.

5. jan. (Kbh.) Brev om opsættelse af fru NN¹ Brockenhuus' begravelse. Kongen har på begæring bevilget hr. Henning Valkendorf, befalingsmand på Lundenæs, at hans afd. mors begravelse må opsættes, så længe han behøver det. Forbydendes etc. FR, 6, 312.

1) Anne.

5. jan. (Kbh.)¹ Dr. Poul Moth fik brev om for sædvanligt fæste at fæste Kirstine Hansdatter Åsted tiende, som berettes at ligge i hans provsti. JT, 14, 122. K.

1) Efter brevet står: Hack Vind fik brev om med sit kompagni at støde til Frederik Henrik Holstein, findes i Sjæll. Tegnelser den 7. jan. 1658.

5. jan. (Kbh.) Saltkompagnierts kontrakt om leverance imod assignation i nogle norske toldsteder. Kongen er ansøgt om konfirmation af følgende kontrakt, lyder: Peder Reedtz til Thygestup, Steen Hohen-dorff til Rønnohvholm og Mogens Friis til Favrskov, K.M.s rentemestre, kendes, at K.M. har befalet dem at akkordere med en del købmænd og godtfolk i Kbh, som allerede har forstrakt adskillig proviant til flåden og søfolkene, om en anselig leverance af viktualier til flåden og søfolkene. De er komme i forhandling med borgmester Peder Pedersen, Herman Iserberg og Frederik Thuresen, borgere og handelsmænd i Kbh. og dirketører i Saltkompagniet i Danmark og søndenfjelds i Norge, om at providee og forskaffe følgende proviant, beregnet til 2.000 mand i 6 måneder, og har indgået følgende kontrakt: 300 skippd. flæsk à 16 rd. er 4.800 rd. 560 skippd. 6 lispd. 6 pd. kød, tønden à 6 rd., er 4.802½ rd. 22 B. 26½ læst ½ td. ½ ott. sild, tønden à 6 rd. er 1.911 rd. 36 B. 32½ læst 1½ td. 1 fjdg. ½ ott. 6 pd. torsk, tønden à 4½ rd. er 1.763 rd. 15 B. 150 skpd. bergesk à 10 rd. er 1.500 rd. 137½ skippd. 4 lispd. 1½ pd. smør, tønden à 20 rd. er 3.934 rd. 40 B. 16 læster 2½ td. ¾ ott. ærter, tønden à 2½ rd. er 496 rd. 46½ B. 2.909 td. ½ skæppe rug, tønden à 11½ mk. er 5.575 rd. 71 B. 3.733 ⅓ td. malt, tønden à 11 mk. er 7.155 rd. 53½ sk. 76½ td. 1 fjdg. salt, læsten à 40 rd. er 170 rd.,

in alles 32.099 rd. 44 β. Disse varer forpligter PP, HI og FT sig på samtlige Saltkompagnis vegne at levere på Provianthuset ved Kbh.s Slot fra nedennævnte dato og til førstkommende maj måneds udgang i det alderseneste, ligesom provianskriveren behøver det til udspisningen til de 2.000 mand. Varerne skal være godt, ustraffeligt købmandsgods, som de på egen omkostning, være sig konsumtion, told el.a., hvad be- kostning, der kan gå derpå, undtaget rugen og melet, der er forafske- diget, at kongen skal lade tage mål på lofterne med Kbh.s tøndes by- mål og svoren måler, så vidt de er liggende i Kbh., og siden lade opføre ved Provianthuset med kongens vogne. Det, de bekommer til skibs, er det bevilget dem at lade måle i skibet, så de ikke først skal lade det vin- de op på lloftet, men rentemestrene skal lade tage mål på skibet og derefter kvittere. Derimod tilsiges rentemestrene på gode tro og love på kongens vegne at assignere nævnte direktører, at de sikkerlig kan forlade sig på, at summen 16.099 rd. 44 β, såvel som de 12.459³/₄ rd. 18 β, som de tilkommer efter de af Rtk. udstedte kvittanser sub 22. okt. og 12. nov. 1657, at anname i følgende toldsteder af de toldpenge, som indkommer fra dato til førstkommende maj, og resten, som er 16.000 rd., skal de i lige måde blive kontenteret af de indkommende toldpen- ge til Martini næst efter, hvorpå de straks skal gives assignation og skri- velser til tolderne på hvert sted el. hvem det vedkommer, og de be- gærer, nemlig på 2 terminer at annamme i Bergen toldsted 20.000 rd., i Laurvigen toldsted 6.700 rd., i Hurum og Drøbak toldsted 5.500 rd., i Holmestrand toldsted 4.700 rd., i Moss toldsted 3.000 rd. og i Svine- sund toldsted 4.659 rd. 38 β, hvorpå rentemestrene lover at forskaffe direktørerne kgl. konfirmation, så ingen assignation på nævnte steder skal ske dem til forhindring, førend summerne hvert sted bliver betalt dem. Til bedre forsikring, at kontrakten holdes på gode tro og love, har rentemestrene fuldbyrdet 2 enslydende og forseglede og underskre- vet med egne hænder. Kbh., den 1. dec. 1657. PR. SH. MF. Kongen konfirmerer kontrakten. NoR, 10, 68. K. (Tr.: No. Rigs-Reg., 120- 22).

6. jan. (Kbh.)¹ Generallt. og oberst til hest og fods Hans Schacks natu- ralisationsbrev. HS har nedsat sig i Danmark og derfor efter recessen begæret at måtte naturaliseres og nyde de privilegier, som indfødte adelsmænd er benådet med. Han har bevist sine adelige aner og her- komst, begivet sig sin livstid i kongens tjeneste og aflagt ed. Kongen bevilger med Danmarks Riges Råds samtykke, at HS og hans ægte

børn må antages for danske adelsfolk. Forbydendes etc. SjR, 24, 139. K.

1) Efter brevet står: Krigsrådets bestalling, findes i bestallingerne den 6. jan. 1658. SjR, 24, 140.

6. jan. (Kbh.) Henrik Villumsen fik brev anlangende Generalstaternes lovede assistens. Item om subsidiepenge og skibsmålingen. Af HVs relation erfarer kongen den af Generalstaterne tagne resolution. Han skal gøre sin flid, at der gives en vis specifikation af det, man med første åbne vand kan formode at have, remonstrerende dem, at jo snarere de for deres egen interesse resolverer noget vigoureusement, med des ringere omkostning kan de forrette det, anseende, at de endnu kan gøre mere med en million, end måske i fremtiden med mange flere. Han skal også arbejde på blandt assistancen at tilvejebringe nogle månedlige subsidiepenge til at underholde folk, der hverves, og at alting snarest iværksættes, thi havde kongen i begyndelsen, da han ved HV lod anholde derom, fået den begærede million, kunne den have været mere gavnlig end nu 2 el. flere. Om skibsmålingen tilskikkes han med forderligste instruktion. Dermed etc. SjT, 34, 310. K.

6. jan. (Kbh.) Henrik Villumsen fik brev om at handle med borgmestre og råd i Amsterdam om at indløse et håndskrift på 66.000 rd. fra Albret Baltser Berns' arvinger. Disse har for nogle år siden forstrakt kongen dette, og denne er tilfreds, at HV efter deres begæring handler med borgmestre og råd om at erlægge pengene mod at indløse kongens obligation, hvorpå kongen vil udgive en ny til dem med lige forsikring, som de har bekommet for de 240.000 rd., som de har forstrakt ham. HV skal gøre sin flid, at de 66.000 bliver lagt til de 120.000, som staden tilforn har lånt kongen, hvorom HV med forrige post har bekommet kongens ordre.¹ Han skal derforuden gøre sit bedste, at Amsterdam bringer 14.000 rd. til veje i rede penge, på det den ganske sum kan andrage 200.000 rd. SjT, 34, 311. K.

1) Se ovf., s. 17.

6. jan. (Kbh.) Henrik Villumsen fik brev anlangende Jens Lassens forrige assignation fra Gabriel Marselis. Med forundring erfarer kongen, at GM endnu ej til JL efter gjort assignation har betalt de 36.000 rd., som for længe siden burde have været erlagt. HV skal gøre sit bedste til, at han uden videre ophold betaler. På det han skal lade sig finde desto villigere, skal HV af de førstkommende subsidiepenge el. og af

dem, som Amsterdam fremdeles forstrækker, levere ham så mange, som de til ham gjorde assignationer andrager over dem, han allerede har oppebåret af HV. Dermed etc. Sjt, 34, 311. K.

6. jan. (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev anlangende Jens Lassens forrige assignation. Med forundring erfarer kongen, at GM endnu ej har efterkommet den gjorde assignation på 36.000 rd. til JL, da det dog er kongen magtpåliggende. GM skal uden videre forhaling lade ham den betale i lige mønt, som han har annammet. Kongen har befalet Henrik Villumsen af først indkommende subsidiepenge el. af dem, som Amsterdam vil forstrække, at lade ham betale så mange, som de til ham gjorde assignationer andrager. Dermed etc. Sjt, 34, 312.

6. jan. (Kbh.) Henrik Würger fik brev om i Lybæk med forderligste at lade hverve 25 gode tømmere, hvilke han snarest muligt skal skikke til Kbh. Dermed etc. Sjt, 34, 312. K. Incl. 5. jan.

6. jan. (Kbh.) Markor (Marcus) Rodsteen fik brev om i Holland at antage 30 gode tømmere med en mestersvend og fremsende dem med allerførste skib, som går til Sundet. Pengene til hvervningen skal han annamme hos Marselis. Dermed etc. Sjt, 34, 313. K. Incl., se foreg.

6. jan. (Kbh.) Hr. Hans Lindenov m.fl. fik brev om malt til søstaten. HL skal lade gøre i malt de 1.497 td. byg, som er deputeret af lenets indkomst til søstaten, så det med første åbne vand kan blive fremskicket til Provianthuset ved Kbh.s Slot. Dermed etc. Sjt, 34, 313. K. Incl. 5. jan.

Lige sådanne breve udgik til: Hr. Frederik Reedtz, 500 td. Hr. Christoffer Urne, 2.000 td. Hugo Lützow af Antvorskov og Korsør len, 500 td.

6. jan. (Kbh.) Frederik Urne fik efter begæring brev om forlov til Kbh. for at lade sig kurere. Befalendes etc. SmT, 8, 168. K. Incl. 2. jan.

7. jan. (Kbh.) Hr. Hans Lindenov fik brev om af lenets indkomst at forskaffe 14 dages proviant til skibsfolket på den stettinske galiot, hvilket igen skal kortes i det, der af hans len er deputeret til søstaten. Sjt, 34, 313. K. Incl. 7. jan.

7. jan. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om straks ved lenets bønder at lade hidføre 50 læs hø til kongens stald ved Kbh.s Slot. Dermed etc. Sjt, 34, 313. K. Incl. 5. jan.

7. jan. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. fik brev om, at adelen skal lade klæde deres soldater. Item om det, som fattes i kompagnierne. Kongen kommer i erfaring, at adelens soldater, som har været på flåden og i marken, skal være så godt som ganske nøgne, så det er at befrygte, at dersom de ikke snart hjælpes, nu det er vinterdage, skal de blive ganske forkomne, syge og udygtige til at gøre tjeneste til foråret. Det er anordnet, at soldaterne på kronens gods skal have klæder af dem, som er syet i købstæderne, og sko og strømper af læggene. Adressaten skal forskrive adelen og dens fuldmægtige i lenet til at møde en vis dag til stede og handle med dem, så de gør det samme, anseende det er deres eget og det gemenes bedste, nu fædernelandet så højt behøver det. Desligeste skal de foreholde dem, at dersom nogle af deres soldater fattes, skal de lade dem fremkomme, så kompagnierne kan blive kompletteret. Dermed etc. Sjt, 34, 314. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK. Incl. 6. jan.

7. jan. (Kbh.) Peter von Steenberg fik brev om at marchere til Kbh. med sine folk, så mange som er karske, for at forrette tog og vagt. Dermed etc. Sjt, 34, 315. K. Incl., se foreg.

7. jan. (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at Clemend Clemendsen af Skanderborg uden nogen lysning i kirken af prædikestolen må lade sig vie til Mads Poulsens datter i Randers, og at de må vies i huset på en søgnedag. HS skal gøre den anordning, at hvilken præst, de begærer, kan vie dem. Befalendes etc. Sjt, 34, 315. Incl. 26. dec. 1653 og 10. jan.

7. jan. (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at HS må eksaminere Peder Corfitzen studiosus til at være præst i det omtvistede kald i Roskilde len, Karlslunde, så han siden kan blive kollationeret og ordineret af lensmanden, dog at han mod HS reverserer, at dersom der bliver videre talt på kaldet og lensmandens og HSs dom modkendt, aftræder han godvilligen. Dermed etc. Sjt, 34, 315. K.

7. jan. (Kbh.) Hack Vind fik brev om med sit kompagni til hest at støde til oberstlt. Frederik Henrik Holsteins eskadron og parere ham. Dermed etc. Sjt, 34, 316. K. Orig. i DKanc. B 175.

7. jan. (Kbh.) Bertram Rantzau fik brev om, indtil der er blevet holdt krigsret over denne, at tage i arrest den ritmester, som har ladet de 3 ryttere løs, som har brudt Hack Vinds kister op i Korsør. Dermed etc. Sjt, 34, 316. Incl. 5. og 6. jan.

7. jan. (Kbh.) Ernst Albrecht von Eberstein fik brev om at lade sætte krigsretten over den ritmester under Bertram Rantzaus regiment, som har løsladt de 3 ryttere, der har opbrudt Hack Vinds kiste(r) i Korsør. Dermed etc. Sjt, 34, 316.

7. jan. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om at tage Matthias Villumsen i ed. Kongen har tilforordnet nærværende MV at være landsdommer i Blekinge. NK skal tage ham i ed, på det han kan indtræde. SkT, 9, 118. K.

7. jan. (Kbh.) Lensmændene i Skåne fik brev om det forråd, der findes i købstæderne. De skal efter kongens forrige befaling fornemme, hvad der findes i forråd i købstæderne, at det kan vides, om det kan bevilges at udføre noget. Dermed etc. SkT, 9, 118. K. Incl., se Sjt, 34, 314, 7. jan.

Fortegnelse over dem, som fik breve: hr. Axel Urup, hr. Henrik Lindenov, hr. Joakim Gersdorff, Jacob Grubbe, hr. Niels Krabbe, hr. Ove Giedde, Holger Vind.

7. jan. (Kbh.) Georg Steding fik brev anlangende afd. hr. Knud Ulfeldts dragoners og officerers traktement. Kongen er tilfreds, at GS må beholde de dragoner, som han hidtil har haft under sin kommando siden KUs død, så og at han som andre oberster må antage så mange officerer, som mangler med stabspersoner, og traktere dem lige med andre efter trykt kapitulation og frd. SkT, 9, 118. K. Incl. 7. jan.

7. jan. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik kvittans for en veksel. JCvK har på vegne af kongen bekommet en vekselseddel i Kbh., dat. Hamborg 22. juli 1657, af Leonhard Marselis, at annamme 40.000 rd. in spec., hvilken veksel han nu igen har leveret fra sig. Kongen kvitte-

rer ham for sig og efterkommere, så den ej skal komme JCvK og efterkommere til skade. FR, 6, 312. K.

7. jan. (Kbh.) Lensmændene i Fyn fik brev om straks af hver 4 helgde el. 8 halvgde i lenet, være sig kronens, adelens el. gejstlighedens bønder, ugedagstjenere alene undtaget, at forskaffe en god kornsæk, så og af hver bosiddende præst og gejstlig 2 gode øltønder, og lade dem levere til Hans Villumsen, proviantmester, til soldatesken. FT, 7, 353. K. Indl. 26. okt., 2. nov. og 21. dec. 1657, 4. jan. og udat.

7. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i købstæderne i Fyn fik brev om mod kvittering straks at lade levere til proviantmester Hans Villumsen til soldatesken, nemlig af Odense 300 gode øltønder, af Kerteminde 28, af Nyborg 50, af Svendborg 50, af Fåborg 10, af Assens 25, af Middelfart 21, af Bogense 18, af Rudkøbing 16, hvilke skal blive godtgjort. Dermed etc. FT, 7, 353. K. Indl., se foreg.

7. jan. (Kbh.) Bispem i Fyn fik brev om at tilholde præsterne, at de hver ml. jul og påske skal lade age 2 læs proviant fra Nyborg og Odense til Middelfart og dertil låne sække, når det begæres af proviantmester Hans Villumsen. De skal blive konvojeret sikkert frem og tilbage, så de ingen overlast vederfares. Kongen tvivler ikke om, da det angår deres egen og hele landets konservation, at de godvilligt bevilger det. FT, 7, 354. K. Indl., se FT, 7, 353, 7. jan. (brev 2).

7. jan. (Kbh.) Hans Villumsen fik brev om, at kongen er tilfreds, at han på regnskab beholder huderne af de øksne, som allerede er el. bliver slagtet til magasin dér, for den allerhøjeste pris, som de kan koste. Befalendes etc. FT, 7, 354. K. Indl., se FT, 7, 353, 7. jan. (brev 2).

7. jan. (Kbh.) Otte Krag fik brev om, at han til sin egen fornødenhed må lade skyde 2 stykker vildt i dyrehaven ved Nyborg Slot. Dermed etc. FT, 7, 354. K.

7. jan. (Kbh.) Otte Krag fik brev om, at kongen efter hans anmodning er tilfreds, at kronens bønder i lenet indtil foråret må give ham så meget hør og havre til 6 af hans heste, som til andre 6 rytterheste, efter den gjorte ordinans, hvorimod bønderne igen skal forskånes for rejser til Odense. Befalendes etc. FT, 7, 354. K.

7. jan. (Kbh.) Otte Krag fik brev om af lenets uviste indkomst dette år med ringest mulige bekostning at måtte lade reparere de brustne bjælker i kirken under dronningens gemak på Nyborg Slot, så og brøstfældigheden på gemakket kaldet hertug Adolfs og tømmeret, hvor man går op til kongens gemak, hvilket skal blive godtgjort i regnskaberne. FT, 7, 354. K.

7. jan. (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik brev anlangende 250 af oberst Boths soldater. Han skal gøre den anordning, at de 250 soldater, som har været på flåden og var stillet under Bs regiment, nu anvises ham, på det de kan blive fordelt på kompagnierne, og de officerer, der fattes, antegnet. Dog at de bliver liggende i fæstningerne, hvor de er befalet. Dermed etc. SmT, 8, 168. K.

8. jan. (Kbh.) Frd. om letfærdige kvindfolk, som føder børn på fremmede steder. Kongen kommer i erfaring, at letfærdige kvindfolk ofte imod tiden, de skal føde, begiver sig på fremmede steder, hvor de er ubekendt, og siden, når de kommer tilbage igen, går med åbent hoved og på andre måder holder sig for piger, hvormed Gud storligen fortørnes og opvækkes til retfærdig vrede. På det sådanne skammelige gerninger kan komme i lyset og de, som begår sådant, alvorligen kan straffes, vil kongen have forbudt alle, som låner sådant kvindfolk hus, 1. At ingen lader nævnte kvindfolk komme fra sig efter deres barnefødsel, før end de har tilkendegivet det for deres øvrighed, på det at det nøjagtigt kan erfares, hvem de er, hvem deres barnefader o. lign., som kræves til oplysning af sandheden, såfremt de ikke vil straffes med rømning af kongens riger og lande. 2. Hvis sognepræsten ikke straks tilkendegiver for øvrigheden og herredsprovsten, når barnet er kristnet af ham, mister han sit kald. SjR, 24, 140. (Tr.: CCD, VI, 366-67. DKL, III, 407-08). K.

8. jan. (Kbh.) Samuel Samuelsen, byfoged i Roskilde, fik efter begæring brev om skatte- og indkvarteringsfrihed som andre byfogeder i Danmark. Forbydendes etc. SjR, 24, 139 K. Indl. 4. og 5. jan.

8. jan. (Kbh.) Jens Brun på Samsø fik brev om at være oberst Jochim Körber, som er befalet landets defension på Samsø, behjælpelig med folk til at grave og arbejde o.a. SjT, 34, 318. K.

8. jan. (Kbh.) Ernst Albrecht von Eberstein og generallt. Hans Schack fik brev om med forderligste skriftligt at opsætte deres mening om, hvorledes et velformeret krigsråd bør forordnes i freds- og fejdetid. Dermed etc. Sjt, 34, 316. K.

Lige sådant brev fik HS.

8. jan. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at forstrække nærværende 2 dragonofficerer, la Chapelle og Bois Fosse, hver 50 rd. til deres rejse til Fyn, hvorpå de skal tage deres bevis, som skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 316. K.

8. jan. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om af lenets indkomst at lade indkøbe 2 skippd. hør, som han skal levere oldfruen på stedet til at spinde af til daglig husgeråd, for hvilket han og skal betale væverløn. Det skal blive godtgjort i lenets rgsk. på Rtk. Dermed etc. Sjt, 34, 317. K.

8. jan. (Kbh.) Hugo Lützw fik brev anlangende sognepræst til Gierslev i Løve h. hr. Niels Christensens datter Birgitte Nielsdatter. Det er for kongen berettet, hvorledes hun har født et uægte barn i Skåne, og efter at hun igen er hjemkommet her skal gå med åbent hår og endnu holde sig for pige. HL skal tage hende til forhør, om hun er sin ulovlige gerning gestændig, hvem hendes rette barnefader er, og om hun kan bevise at være uskyldig i sit barns død, som skal være død 2 dage efter, at det blev kristnet. Dermed etc. Sjt, 34, 317.

8. jan. (Kbh.) Hugo Lützw fik brev om, hvorvidt han skal befatte sig med Sæbygård len. Han har hos kongen anholdt om dennes mening, hvorledes han skal forholde sig med lenet. Det er kongens vilje, at herregårdene i lenet skal være undergivet ham som lensmand, så vidt som kan forefalde at forrette på kongens vegne, efter som det intet vedkommer den med Henrik Müller gjorte kontrakt.¹ Anlangende at holde korporalen har kongen gjort den anordning og befalet HM at holde en af Sæbygård len. Hvad angår veddet, som plejer at føres til Kbh., så tilholder kontrakten ham at svare til bønderne og skovene og alene at have dermed at bestille, og kongen vil have HL forskånet. I det øvrige skal han forholde sig efter den med HM gjorte kontrakt. Sjt, 34, 318. K. Incl. 30. dec. 1657.

1) Se KB 1657, 374-75, jf. 398, 400.

8. jan. (Kbh.) Henrik Müller fik brev om at holde en korporal af Sæbygård, som er forpantet ham, eftersom det er anordnet, at enhver lensmand skal holde en sådan. Dermed etc. Sjt, 34, 318. K. Indl., se foreg.

8. jan. (Kbh.) Tønne Juel fik brev om at være Ove Langes værge. Niels Banner har tilforn bekommet befaling til at overvære skifte efter afd. fru Karen Lange og være OLs værge. NB har formedelst lovligt forfald undskyldt sig. TJ skal være til stede i NBs sted, havende indseende med, at OL vederfares det, ret er. Dermed etc. Sjt, 34, 318.

8. jan. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. fik brev anlangende at holde bøndernes læg til ryttere. Christen Skeel: Kongen har ladet gøre anordning og overslag over underholdningen til rytterne, som er indkvarteret i Sjæll., så til hver rytters underholdning er lagt 4 fulde gde, hvilket i hans len beløber /: kronens og adelens ugedagstjenere deri beregnet :/ til 234 læg i alt [ ].¹ Han skal i lenet gøre den anordning, at enhver høj officer og ethvert kompagni kan vide sine sogne, så at enhver des bedre kan beskærme sit assignerede læg for al overlast. Dermed etc. Sjt, 34, 319. K. Indl. 31. dec. 1657.

Lige sådant brev fik Oluf Brockenhuus om Svenstrup len, 11 læg. Jørgen Reedtz af Jungshoved len, 20 læg. Jørgen Seefeld af Ringsted len, 149 læg. Hr. Hans Lindenov af Kalundborg len, 172 læg. Hr. Christoffer Urne af Dragsholm len, 134 læg. Erik Banner af Holbæk len, 157 læg. Niels Banner af Abrahamstrup len, 66 læg, og i Voldborg h. 96 læg. Frands Brockenhuus af Kbh.s len, 232 læg. Ove Skade af Roskilde len, 183 læg. Otte Pogwisch af Frederiksborg len, 162 læg. Arent von der Kuhla af Kronborg len, 165 læg. Hr. Frederik Reedtz af Vordingborg len, 317 læg. Hugo Lützow af Antvorskov, Sæbygård og Korsør len, 402 læg. N.B. I brevet til FR blev ml. tegnene [ ] indført: Men eftersom i adressatens len er indkvarteret 180 dragoner, da regnes på hvert 2 dragoner, når de på deres egen person forsynes med proviant af magasinerne, hvorfor Vordingborg len tilkommer at skaffe underholdning til 227 ryttere og 180 dragoner. Item blev i HugoLs ml. samme to tegn indført: Men eftersom i adressatens kvartal er indkvarteret 90 dragoner, da regnes på hvert rytterlæg 2 dragoner, når de på deres egen person forsynes med proviant af magasinerne, hvorfor Antvorskov len tilkommer at skaffe underholdning til 357 ryttere og 90 dragoner.

1) Tegnet [ ], se brevets slutning med adressaterne.

8. jan. (Kbh.) Hr. Henrik Lindenov fik efter ansøgning forlov i 8 dage for at begive sig til Kbh. for at forrette sit ærinde. Dermed etc. SkT, 9, 118. K.

8. jan. (Kbh.) Brev efter ansøgning om opsættelse af jomfru Mette Krabbes begravelse så længe, som hendes arvinger begærer. Forbydendes etc. FR, 6, 313.

9. jan. (Kbh.) Jens Sørensen af Borup¹ fik brev på sin fred. JS har for kongen ladet andrage, hvorledes han for en drabssag på sidst forledne herredage er blevet tilfundet at rømme Danmark, med mindre han vil lide på livet efter landsdommers dom. Han begærer, at kongen vil forunde ham hans fred. Kongen er tilfreds, at JS i denne krigstid gør kongen tjeneste med 2 heste, og bevilger dette, dog skal han efter egen erbydelse, så længe krigen varer, tjene kongen som hidindtil med 2 munderede heste. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 141 K. Indl. 9. juni 1656, 30. dec. 1657 og 8. jan.

1) If. Indl. fhv. ladefoged på Svenstrup.

9. jan. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll., Fyn, Loll., Falster, Langel. og Møn fik brev anlangende forleden års stemplede papir. Adressaten er tilforn tilskikket stemplet papir til at uddele til dem, der i lenet begærer det for den forordnede betaling. Uanset at det er forseglet med forleden års stempel, skal han, da det skal forblive ved dette stempel, tilkendegive det i lenet, så de, der behøver det, kan vide at rette sig derefter. Dermed etc. Sjt, 34, 320. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK.

9. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende Hans Atkens acciseforpagtning i Slingerup. HA har for kongen ladet andrage, hvorledes han for ungefær 3 år siden¹ har forpagtet maltaccisen dér og for oppebørselen forpligtet sig til hver nytårsdag på Rtk. at levere 80 rd., hvilken forpagtning han ikke uden sin skade kan udstå længere, efterdi byen daglig aftager. Kongen er tilfreds, at adressaterne må akkordere med ham og forpagte ham den igen for den yderste pris, som han kan tåle. Sjt, 34, 321. K. Indl. 16. dec. 1655, 12. nov. 1657.

1) En sådan kontrakt ses ikke i KB 1653-55.

9. jan. (Kbh.) Poul Klingenberg fik brev om at levere kommissarierne Lave Beck og Otte Pogwisch 2.000 rd. af de fra Holland indkomne penge, tagende deres bevis, hvorefter det skal blive godtgjort i regnskaberne. Dermed etc. Sjt, 34, 321. K.

9. jan. (Kbh.) Bisperne i Sjæll., Skåne og Fyn fik brev om mandtal over det unge mandkøn. Adressaten har tilforn bekommet befaling til i Kanc. at indskikke en rigtig fortegnelse over alle herreder, sogne og gårde i sit stift. Han befales at tilholde hver sognepræst i købstæderne og på landet over alt stiftet til sig at fremskikke en rigtig rulle og mandtal på alt mandkøn, unge el. gamle, af hvad stand og kondition det være kan, som findes i sognet, hvilket han skal fremskaffe tillige med fortegnelsen. Sjt, 34, 322. (Tr.: CCD, VI, 367). K. Orig. i Fyns bispeark., LAO. (Tr.: DKL. III, 408-09).

Lige sådan befaling fik bisperne i Fyn og Skåne.

9. jan. (Kbh.) Oberst Jochim Körber fik brev om at forestille Herman Frandsen Kaas som oberstlt. over sit regiment. Hermed etc. Sjt, 34, 322. K.

9. jan. (Kbh.) Hr. Hans Lindenov fik brev om at gøre den anordning, at Buchwalds desmunderede ryttere på Samsø med forderligste bekommer gode heste hos bønderne. Dermed etc. Sjt, 34, 322. K.

9. jan. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om, at kongen kommer i erfaring, at afd. fru Karen Lange har været hr. Corfitz Ulfeldt en sum penge skyldig. De skal på skiftet efter hende gøre anfordring på pengene med rente såvel som siden med deres rgsk. forklare udgift. Sjt, 34, 323. K.

9. jan. (Kbh.) Steffen Thim fik brev om at ligge i slotsloven i Kristianstad. Kongen har forløvet Henrik Lindenov til Kbh. ST skal i hans fraværelse ligge i slotsloven i Kristianstad, havende indseende med, at intet forsømmes. Dermed etc. SkT, 9, 118. K.

9. jan. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om reparation af det skånske artilleri af skatterne, hvoraf han må bruge så meget, som uforbigængeligen behøves. SkT, 9, 119. K.

9. jan. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om reparation af det skånske artilleri af skatterne i Skåne. Han må forbruge så meget, som uforbigængelig behøves, hvilket skal blive godtgjort mod bevis. SkT, 9, 119. K.

9. jan. (Kbh.) Ulrik Christian [Gyldenløve] fik brev om at skikke 2 generaladjutanter til Skåne. Han skal overskikke en af de 2 generaladjutanter til Skåne, men dersom han eragter, at ingen kan mistes, skal han handle med dem, at de forbliver dér i landet, og at hver lader sig benøje med underholdning til 6 heste, eftersom landet ikke kan tåle mere. Dermed etc. FT, 7, 355. K. Incl. udat.

10. jan. (Kbh.) Hans Olufsen, tolder i Bodekul, fik brev på kaperi. HO agter med sine skiberum at pågribe svenske undersåtter i Øster- og Vestersøen. Kongen bevilger, at han må lade tage alle de svenske som rigets fjender overalt, hvor han kan antræffe dem, til at gøre dem afbræk og forhindre deres kommercier, såvel som alle dem, der bor i de lande, som er undergivet svensk jurisdiktion, som Finland, Livland, Pommern, Wismar, Øsel, Halland og Gotland og de steder i Preussen, som har svensk garnison. Deres skibe og gods må antastes som fri prise og føres til næste sted el. havn i kongens riger, hvor han skal lade hænde dom af borgmestre og råd det sted, skibene opkommer. Til den ende er borgmestre og råd o.a. dommere forpligtet til at dømme uden ophold efter denne kommissions indhold. Dersom frit gods i svenske skibe kan antastes, skal det i lige måde antastes. Så og alle kontrabandeverer, ammunition, gewehr, sadler, hestetøj, skibsegetømmer o.a., som eragtes tjenligt til orlog og armatur til lands el. vands, desligeste alle slags viktualier, så vel som galmej, groft el. småt salt, alle varer, som udføres fra Sverige og alle manufakturer gjort af kobber, messing og jern, kedler, bækkener, kattun, tråd, ankre, blade, søm og spiger, desligeste metal- og jernstykker, jernkugler, stangjern, garkobber, braktjære, master, spindeler og fyrretømmer, alt det, som henføres til nogen blokeret el. belejret plads i Sverige el. dets underliggende lande, alt det som føres fra Jyll. og Holsten, så længe fjenden er dér, med mindre kongen selv billiger det el. nogen undersåtter vil salvere deres gods derfra. De, som vil holdes for fri skibe og gods, skal bevise det med certifikation, som ikke skal stride mod de dokumenter, som findes ved skibet, el. købmændenes breve. HO skal under den ham givne kommis' prætekst ingen fri person lade angribe, ej heller åbne el. opbryde, men henføre alt under forsegling til de steder, hvor det skal

påkendes. Kongen befaler sine admiraler, kaptajner, udliggere o.a., som HOs skiberum hænder at komme for, at de fremmer det til det bedste og lader det passere frit, ej gørendes ham ophold. Sjr, 24, 142 K. Indl. 7. jan. 1657 og udat.

10. jan. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om, at kongen kommer i erfaring, at hr. Christian Friis har været Corfitz Ulfeldt en sum penge skyldig. De skal på skiftet efter ham gøre anfordring på pengene med rente såvel som siden med deres rgsk. forklare udgift. Sjt, 34, 322. K.

10. jan. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om til Villum Lobrechts underofficerer, som rejser fra Kbh. til Holland, at lade uddele 300-400 rd., så enhver kan bekomme 1 måneds besoldning foruden heste, tagende enhvers bevis, hvorefter det skal blive dem afkortet på deres afregning. Dermed etc. Sjt, 34, 323. K. Indl. udat.

10. jan. (Kbh.) Steen Ejlersen Bille fik brev om med sit kompagni at støde til Hans von Ahlefeldts regiment og indtil videre parere ham som sin oberst. Dermed etc. FT, 7, 355. K.

11. jan. (Kbh.) Christoffer Orning og Erik Orning fik brev om registrering af nogle breve for Niels Kruse til Engeltofte. NK har for kongen ladet andrage, hvorledes efter hans far Gabriel Kruses død adskillige ejendomsbreve angående hans og hans søskendes arvegods til bedste for dem alle er henlagt i et beslaget skrin og en fyrpakke og hensat i forvaring på NKs gård Engeltofte. Da samtlige dem vedkommende ejendomsbreve siden har stået urørt og deriblandt adskillige vedkommende Engeltofte, og de imod adskillige trætter er ham magtpåliggende, befaler kongen adressaterne i NKs nærværelse at åbne hans skrin og fyrpakke og overlevere ham brevene vedkommende Engeltofte hgd., bøndergods og ejendom, registrere de øvrige breve vedkommende alle arvinger og under deres hænder og signeter levere en kopi til hver af arvingerne, på det de resterende breve igen kan komme i nævnte skrin og fyrpakke og forvares. Dermed etc. Sjt, 34, 324. K. Indl. 9. jan.

11. jan. (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om, at kongen kommer i erfaring, hvorledes ritmester Warhusen og nogle af hans ryttere i Vordingborg har begået store insolencer og overlast imod proviantmester Nicolaj

Bennichs betjente, idet de ikke alene under gevalt har opbrudt dørene til provianthuset og selv udtaget, hvad de lystede, men endog imod ordinansen med W har affordret og nydt Ws fraværende løjtnants traktament og endda begæret mere. På det slig procedure, om den ikke blev straffet, ej skal følge skadelige konsekvenser og onde eksempler, skal KL lade tage W og hans ryttere i arrest og med forderligste lade sætte krigsret. Dermed etc. Sjt, 34, 323. K. Incl. 9. jan.

11. jan. (Kbh.) Kommissarierne i Skåne fik brev om at annamme forstrækning af hr. Henrik Nissen, sognepræst til Lyngby og Gulev.¹ HN har påtaget sig at forstrække kongen med varer og penge for 1.070 $\frac{1}{2}$ rd. 10 $\frac{2}{3}$ sk., hvoraf han i fæstningen Kristianstad skal levere 400 td. korn i rug, byg og malt, td. takseret overhovedet for 9 mk. da., og 13 skippd. flæsk, hvert skippd. for 12 rd. Hr. Henrik Lindenov har bekommet kongens befaling til at annamme dette. Det øvrige skal HN levere til adressaterne i sølv og penge, hvert lod hvid el. forgyldt sølv for 3 mk. da., som de skal annamme og kvittere ham. Dermed etc. SkT, 9, 119. K.

Kommissarierne, som fik breve: hr. Niels Krabbe, Iver Krabbe og Kjeld Krag.

1) Kopibogen har *Ruelof*.

11. jan. (Kbh.) Hr. Henrik Lindenov fik brev om at annamme forstrækning af hr. Henrik Nissen, sognepræst til Lyngby og Gulev. HN har påtaget sig at gøre kongen en del forstrækning og deraf levere dette i Kristianstad fæstning: 400 td. korn i rug, byg og malt og 13 skippd. flæsk, hver td. for 9 mk. da. og 1 skippd. for 12 rd. HL skal lade det annamme i fæstningen og kvittere. Dermed etc. SkT, 9, 119. K.

11. jan. (Kbh.) Lensmændene i Skåne fik brev om adskillige poster, som er tegnet i margenen [disse poster er markeret med tallene]. 1. Fogederne følges til officerer med dem, som klager. Adressaterne skal tilholde byfogeder, ridefogder el. adelens fogeder i deres len, når der forefalder klagemål af borgere el. bønder over rytterne, hvor de er indkvarteret, at forføje sig med den, som klager, til officeren og med den forurettede foredrage sagen for ham, for at uret bedre kan blive forebragt og den skyldige straffet. 2. Udskrevne knægtes ugentlige eksercits og mønstring. De skal i lenet gøre anordning, at alle knægte på kronens, adelens og gejstlighedens gods, som nu er udskrevne, ufejlbarligen og under straf møder til stede, både til ugentlig eksercits og

månedlig mønstring. 3. Flintebøsser i stedet for musketter. Kan musketter ikke straks have, skal de lade samle flest mulig flintebøsser, så de imidlertid kan lade sig eksercere. 4. Afd. hr. Knud Ulfeldts officersverpflegung og forretning i fjendtligt indfald. Hertil har kongen anset for godt at lade forlægge de af KU antagne officerer i Skåne, så de kan eksercere de udskrevne knægte, og lade gøre anordning, at officererne kan tillægges visse bøndergårde, hvoraf de kan have verpflegung. Hvis fjendtligt indfald forefalder i Skåne, skal de straks retirere til næste fæstning, på det de kan befries for at geråde i fjendens hænder.

P.S. 5. Adelens og gejstlighedens forskrivning om kvarterers beskaftenhed. Det eragtes fornødent, at fordelingen på bøndergårde i Skåne, som er tillagt rytteriet, kan forandres af årsag, at livregimentet og Ulrik Christians dragoner, som tilforn var indkvarteret dér, nu er fordret derfra, og indkvarteringen skal være bønderne des lideligere. Adressaterne skal forskrive adelen el. dens fuldmægtige samt kapitlet og menige gejstlighed til 22. jan. i Malmø. De kan gøre underretning om kvartererne, lenenes og egnens beskaftenhed og ligne nævnte fordeling bedre. 6. Hestes beredskab og dobbelt beslag og hjælp af adelen. De skal gøre den anordning, at en del af de bedste heste i lenet have i beredskab, og til hver hest dobbelt beslag med tilhørende hestesøm, så det ene beslag kan følges med hesten, det andet beholdes i forråd. Til den ende skal de tilskrive adelen, at de vil gøre hjælp hertil. 7. Borgeres og bønders konservation imod soldatesken. De skal anvende al omhu, så disse bliver konserveret, og ikke tillade soldatesken at besvære dem over den forordnede takst. SkT, 9, 120. K. Indl. 5., 6. og 12. jan.

Fortegnelse over lensmændene, som fik breve: hr. Axel Urup, Malmøhus. Hr. Tage Thott, Børringe Kloster. Kjeld Krag, Froste h. og Helne Kirke. Holger Vind, Landskrone. Hr. Ove Giedde, Helsingborg. Hr. Henrik Lindenov, Kristianstad. Hr. Niels Krabbe, Sølvesborg. N.B. Jacob Grubbe skal intet brev have.

11. jan. (Kbh.) Iver Krabbe og Christoffer Valkendorf fik brev anlangende munition o.a. levering til Joakim Klinge og Helsingborg fæstnings besigtigelse. De skal til JK overlevere alt det, der findes af ammunition, proviant o. a., så og besigtige det, der uforbigængeligen behøves til fæstningen, og med forderligste indskikke det i Kanc. beskrevet under deres hænder SkT, 9, 121. K.

11. jan. (Kbh.)¹ Hr. Niels Krabbe fik brev anlangende, at Joakim Klinge som andre oberstløjtnanter til fods må godtgøres traktement som kaptein med behørigte heste. Det skal blive godtgjort. SkT, 9, 121. K.

11. jan. (Kbh.)¹ Hr. Niels Krabbe fik brev om at lade hr. Henrik Nissen, sognepræst til Lyngby og Gulev sogne, være sit pantegods følgagtig. Kongen har imod forstrækning, som HN har gjort i denne fejdetid, udlagt og pantsat af kronens gde og gods, liggende i Skåne, Villands h., Gemse s., Gellenæs; Oluf Haagensen, skylder årligen 3 pd. smør, 3 sk. skat, 2 fod tråd. Broggemål: Jens Gudmandsen, ½ sk. hovpenge, 11½ sk. penge, 1 pd. smør. Bofald: Clemend Frostensen, 6 pd. smør, 1 td. havre, 1 dl. skattepenge. Nebbo: Jon Jensen, 3 sk. skat, 1 pd. smør. Nesum² s., Klagstorp: Anders Nielsen, 18 sk. landgildepenge, ½ pd. smør, 1 skp. byg. Vestenå: Hagen Tygesen, 18 sk. landgildepenge, ½ pd. smør, 1 skp. byg; Jep Olufsen, 26 sk. landgildepenge, 1 pd. smør, 2 skp. byg. Nesum: Gisli Ibidem[?], 2½ mk. 4 sk. landgildepenge, 1½ pd. smør, 2 skp. byg. Blekinge, Bregne h., Hellerød³ s., Madvig: Ole Hansen, 2 mk. 14 sk. penge, 2 pd. smør. NJK skal lade ham det være følgagtig efter pantebrevet, ej gørendes osv. SkT, 9, 122. K.

1) Kopibogen har blot en overskrift, hvorfor teksten er hentet fra K. 2) K. har *Nessme*. 3) K. har *Bellery*.

11. jan. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev anlangende hr. Knud Ulfeldts officerers verpflegung af visse bøndergårde, om imod indfald at begive sig i fæstningerne og om det nye folks eksercits. Han skal forlægge nævnte officerer i Skåne, så de udskrevne folk kan samles på de bekvemmeligste steder og månedligt og ugentligt ekserceres. Til den ende skal han assignere officererne visse bøndergårde, hvoraf de kan have underhold. Skulle fjendtligt indfald ske, skal de retirere til de næste fæstninger. Dermed etc. SkT, 9, 122. K.

12. jan. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at lade Georg Steding være følgende fanger følgagtig: Jens Pedersen, Andreas Matthisen, Roluf Torsen, til at være profos og stokkeknægte under hans regiment. Dermed etc. Sjt, 34, 325. K.

12. jan. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at give den hollandske ambassadør van Beuningen deres betænkning anlangende Lovis og Henrik Trip af Amsterdam. Hvad der for kongen er blevet andraget på

nævntes vegne, kan adressaten se af hosfølgende dokumenter. De skal med forderligste give beskrevet skriftlig betænkende om sagen og overlevere det til vB. Dermed etc. Sjt, 34, 325. K.

12. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade hr. Niels Krabbe af Rtk. bekomme fortegnelse og ekstrakt over alle kronens hele og halve gårde, bol og huse i Skåne, efter de jordebøger, som for nogle år siden efter kongens befaling blev indleveret af hver lensmand i Rtk. Dermed etc. Sjt, 34, 325. K.

12. jan. (Kbh.) Jørgen Seefeld og Peder Reedtz fik brev anlangende pengenes forretning. De skal i kongens fraværelse el., når han befaler det, lade anvende og udgive de penge, som efterhånden indkommer af den godvillig udlovede kontribution og det, kongen ellers leverer. Dermed etc. Sjt, 34, 326. K. Indl. 2. og 9. jan.; se også Sjt, 34, 314, 7. jan.

12. jan. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at lade oberstlt. Frederik Ulrik Adelefs¹ bekomme det, han resterer af den forundte pension efter bestallingsbrevet, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 326. K.

1) Overskriften har *Adeliebssens*.

12. jan. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om på afregning at lade levere 100 rd. til oberstlt. Johan von Kalthoff, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 326. K.

12. jan. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev anlangende at lade oberst Steding efter hans bestallingsbrev bekomme traktement og verpflegung lige ved andre oberster. Befalendes etc. SkT, 9, 122. K.

12. jan. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om at levere Holger Vind 200 rd. til materialer til reparation af batterierne ved Landskrone fæstning, tagende hans bevis, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. SkT, 9, 122. K. Indl., se Sjt, 34, 326, 12. jan. (brev 1).

12. jan. (Kbh.) Georg Steding fik brev om, at kongen er tilfreds, at han gør de dragoner, som er bevilget ham, til 12 kompagnier, hvert på 150 mand. SkT, 9, 122. K. Indl., se SkT, 9, 120, 11. jan.

12. jan. (Kbh.) Fru Edel Rosenkrantz fik brev anlangende med forderligste under sin hånd at overlevere en fortegnelse over, hvor mange penge der er udgivet til hver høj og nedrig officer, som hr. Knud Ulfeldt havde antaget. Dermed etc. SkT, 9, 123. K. Indl. 10. jan.

12. jan. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om afd. hr. Wentzel Rothkircks børns værge og om Sneumgård. De befales med forderligste at kende og dømme ml. Peder Reedtz, Steen Reedtz, Anthon Reedtz og Jørgen Reedtz, samtlige WRs børns værger, anlangende den tvistighed, som begiver sig om Sneumgårds bygning. Dermed etc. JT, 14, 122. Indl. 11. jan.

13. jan. (Kbh.) Hr. Axel Jacobsen fik efter begæring brev om at måtte lade sig kalde til hvilket præstekald, det lovligen kan ske efter ordnansen o.a. frd. Forbydendes etc. Sjr, 24, 144. K.

13. jan. (Kbh.) Jochim Körber fik brev om at forestille Frederik Ulrik von Adelefs' som oberstlt. over JKs regiment. Dermed etc. Sjt, 34, 326. K.

1) Brevet har Adelepf, overskriften *Adeliebsen*.

13. jan. (Kbh.) Joachim von Breda og flere fik brev om med de andre krigsråder at sidde i krigsråd for at deliberere om militien til hest og fods efter den givne instruktion. Sjt, 34, 326. K.

Lige sådanne breve fik: Feltmarskal Eberstein. Generallt. Schack. Johan Christoph von Kørbitz. Hr. Joakim Gersdorff at præsidere i samme krigsråd.

13. jan. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at bivåne krigsrådet, idet kongen har anset for godt at lade forordne et sådant i Kbh. i denne krigstid. Dermed etc. Sjt, 34, 327. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

13. jan. (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om mod kvittering på ansøgning at lade Kjeld Lange el. hans fuldm. bekomme 6.500 rd. af de hollandske penge, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 327. K. Indl. 31. dec. 1657.

14. jan. (Kbh.) Bestalling for hofmarskal Johan Christoph von Kørbitz til Hellerup, befalingsmand over Ide og Marker len. Kongen har antaget JCvK til at være hofmarskal. Han har lovet at være kongen og hans

riger huld og tro, ramme deres bedste og hindre skade. Han skal forestå hofmarskalembedet med vindskibelighed og troskab, hvor og på hvad sted kongens hofholdning er, i synderlighed have indseende med, at orden og god skik holdes blandt hofjunkere og andre hofbetjente, som er undergivet hans kommando, så enhver tilholdes at efterkomme det, som allerede er forordnet el. forordnes. Dersom én forser sig, skal han, når det er en hofjunker, tilkendegive det for kongen, og ellers uden persons anseelse efter hofretten lade denne straffe efter forseelsen, ulydighed el. genstridighed. Han skal have indseende med, at enhver er flittig til at forrette og efterkomme alt, som hans bestilling kræver, og i synderlighed at alting i hoffet går ordentligt til, når fremmede herrer og gesandter er til stede. Til den ende skal han og have i agt, at ikke alle hofjunkerne forløves el. udebliver over den tid, der er bevilget dem, men at altid så mange er tilstede, at de kan forrette den nødvendige opvartning, hvorfor de også skal lade anholde om forlov hos ham. Han skal afskaffe alle unyttige folk, drenge o.a., som ingen tjeneste gør. Dersom nogen opholder sig på slottet uden forlov, skal han ved fodermarskalen lade dem forvise fra hoffet. JCvK skal tage hof og husholdning med største flid efter den memorial, som er tilstillet ham. Han skal have indseende med kongens køkkenhaver, både i Kbh. og ved Nykøbing Slot, at der efter årstiden dagligen kan blive leveret grønne og tørre urter, som behøves til hvert måltid, visse retter på kongens eget såvel som de andres tafler, også med køkkenet, sølvkammeret, bagerhusene, slagter- og røghusene. Han skal være sig angelegen at afskaffe det, der er til spilde og overflødigt. Han skal befale alle betjentene i nævnte embeder. Han skal hver uge se sedlerne igennem og underskrive og det, der underskrives af ham, godtgøres på Rtk. Dog skal de, som ugesedlerne vedkommer, være pligtige hvert år i rette tid at indlevere deres rgsk. på Rtk. Han skal kommandere hofskytterne og i overskænkens og jægermesterens fraværelse mundskænken, fiskeri-, vin- og spisekælderbetjente i det, der gøres behov for til hofholdningen. Er overskænken til stede, skal JCvK alligevel og med denne have inspektion med kælderen, så ingen akkord om vin, fremmed øl el. andet må sluttes, ej heller gøres forandring med kælderordningen, uden det tilforn er kommunikeret ham. Efterdi her ej alt kan indføres, er det ham tilladt hos kongen at hente videre befaling, og til den ende tillades han fri tilgang til kongen. Kongen tilsiger ham i hans bestilling månedlig besoldning på 6 rideheste og 3 vognheste, hofklædninger til ham selvsyvende, kost til 4 tjenere og på hans egen person månedligt 100 rd. in spec., hvilket skal begynde fra bre-

vets dato. Hofmønsterskriveren befales årligt at betale ham dette. Sjr, 24, 144 K. Orig. i DKanc. B 223C. Indl. 23. jan. og udat.

14. jan. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at lade Tønne Reedtz bekomme frit kvarter i Stubbekøbing til 10 heste og 5 personer. Dermed etc. SmT, 8, 169. K. Indl. 11. og 13. jan.

15. jan. (Kbh.) Breve om opsættelse af hr. Henning Valkendorfs og Herman Kaas' begravelser. Efter begæring bevilger kongen, at HKs begravelse må opsættes så længe, hans efterladte hustru begærer det. Forbydendes etc. Sjr, 24, 148.

Lige sådant brev udgik om HVs begravelse at opsættes 3 uger over den ordinære tid.

15. jan. (Kbh.) Bestalling for Philip Hacquart, livbarber. Kongen har antaget PH som livbarber. Han har lovet at være kongen og hans riger huld og tro, ramme deres bedste og hindre skade. I synderlighed skal han allevegne og på rejsen flittigen og i egen person lade sig finde hos kongens hofstat og uden synderlig betaling opvarte og forbinde og kurere kongens gemene hofbetjente i stald og køkken, når de i deres bestilling tilføjes skade, og til den ende have et eget rejseapotek med sig og dertil på egen bekostning skaffe medicinalia. Kongen bevilger ham til årlig besoldning 100 rd. og månedligt til kostpenge 10 kur.dl. samt 20 kur.dl. til 2 heste og 2 sædvanlige hofklædninger og til husleje 80 rd. in spec. årligt, indtil han forsynes med fri våning, så og til en svend om måneden 4 rd. in spec. og til en dreng 4 kur.dl. til kostpenge. Det skal årligen betales ham af Rtk. el. hofmønsterskriveren og angå fra den 9. aug. sidstforleden. Kongen befaler enhver, som det vedkommer, at betale ham dette. Ej gørendes osv. Sjr, 24, 149 K.

15. jan. (Kbh.) Ove Skade, Peder Reedtz og Arent von der Kuhla fik brev om torn til nagler til flåden. Han skal i kronens skove i lenet lade hugge torn, som skal bruges til nagler i de blokke, som behøves til flåden, og med forderligste hidforskaffe dem. Han skal lade dem hugge på steder, hvor det er mindst til skovskade. Dermed etc. Sjt, 34, 327. Indl. 14. jan.

Lige sådant brev fik PR af Møns skove. AvdK af Kronborg lens skove.

15. jan. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om bøgeblokke og risege til flåden. Han skal i lenets skove lade hugge 6 bøgeblokke og 50 ris-

ege, som behøves på Holmen til flåden. Han skal lade dem hugge på steder, hvor det er mindst til skovskade. Dermed etc. Sjt, 34, 328. K. Indl., se foreg.

15. jan. (Kbh.) Hr. Henrik Lindenov og hr. Henrik Bielke fik brev om at overvære levering af Otte Christoffer Ulfeldts værgemål. Der skal med forderligste foretages skifte efter afd. hr. Knud Ulfeldt til Svenstrup. De skal overvære, når fru Edel Rosenkrantz og Otte Lindenov på vegne af KUs børn leverer det til Peder Reedtz, som er forordnet¹ i Jørgen Brahes sted at påtage sig OCU's værgemål. Dersom nogen tvistighed kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. SkT, 9, 123. K. Indl. 15. jan.

1) Se ovf., s. 21.

15. jan. (Kbh.) Hans Schack fik brev om med forderligste at begive sig til Skåne for at bese soldatesken til hest og fods og fæstningerne, for med flid at erkyndige sig om deres tilstand, gørende den bedste anordning til landets defension. Niels Krabbe og Iver Krabbe er befalet at gøre ham al fornøden hjælp. Dermed etc. SkT, 9, 123. K.

15. jan. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe og Iver Krabbe fik brev anlangende besigtigelse af soldatesken og fæstningerne i Skåne. Kongen har befalet Hans Schack at begive sig til Skåne og erkyndige sig om soldatesken og fæstningerne, og gøre den bedste anordning til landets defension. De skal bevise ham al mulig assistance. Dermed etc. SkT, 9, 124. K.

15. jan. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om på øen Avnø i sit len at lade hugge 20 store avnbøge til blokke til flåden. Han skal lade dem hugge, hvor det kan være mindst til skovskade. Dermed etc. SkT, 9, 124. K. Indl., se Sjt, 34, 327, 15. jan.

15. jan. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om Fadder Olsen og borgmestre og råd i Ysted. Hvad FO har ladet andrage for kongen, kan AU se af hans hosføjede supplikation. Han skal tilholde borgmestre og råd, at de inden vis af ham forelagt tid kontenterer FO, såfremt de ej vil und-

gælde det, lovlig medfart kan bringe, og det, retten gemæs er. Dermed etc. SkT, 9, 124. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

15. jan. (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik brev om at forskaffe kvarter og verpflegung til oberst Boths officerer, så mange, som er til stede effektivt, lige ved andre, så snart de er forestillet for soldaterne. Befalendes etc. SmT, 8, 169. K. Indl. 12. og 13. jan.

15. jan. (Kbh.) Mikkel Pedersen fik brev på 2 gårde i Jyll. imod at holde ryttere. Han har hos kongen begæret at måtte bevilges 2 gde i Østrup, Dronningborg len, fri for landgilde, ægt og arbejde, erbyden- de sig af de 2 gde at ville holde 2 geworbne gode ryttere i freds- og fej- detider. Kongen bevilger MP dette hans livstid, dog skal han efter egen erbydelse tilvejebringe de 2 nævnte ryttere og underholde dem på egen omkostning. I værende krigstid skal rytterne underholdes under det kompagni, som kongen befaler. Men efter fredens slutning under samme ritmester og dennes kompagni som rostjenesten af Dronning- borg Slot. Dog skal han betale skat o.a. pålæg af gården lige ved andre af kronens bønder. JR, 13, 37. K. Indl. 6. og 13. jan. og udat.

16. jan. (Kbh.) Arent von der Kuhla, Otte Pogwisch og Frands Brockenhuus fik brev om resterende ved. Kongen erfarer, at der i hans len resterer 1.470 læs ved, som er påbudt at leveres på Provianthuset og Kongens Bryghus. Han skal med forderligste i disse varende føre lade det forskaffe hid. Dermed etc. Sjt, 34, 328. K.

Lige sådant brev fik OP om fra Frederiksborg len at lade komme re- sterende ved, 1.107¹ læs. FB af Kbh.s len 732^{1/2} læs.

16. jan. (Kbh.) Niels Banner fik brev om resterende ved. Kongen erfa- rer, at der i hans len for dette og forgangne år resterer 400¹ læs ved, som er påbudt at leveres på Provianthuset og Kongens Bryghus i Kbh. Han skal med forderligste i disse varende føre lade hidkomme så me- get som muligt. Det øvrige skal han lade ligge ved de næste steder, og henføre, hvorfra det bekvemmeligst kan ske til vands. Dermed etc. Sjt, 34, 328. K.

1) Mens der hér står 400, står der i den følgende sætning i kopibogen 4.000, men K. har 4.000 begge steder.

16. jan. (Kbh.) Hans Lindenov fik brev om på Samsø at lade udskrive og opbringe så mange gode rytterheste, som dér findes, og lade dem

taksere ved uvildige mænd, på det Steen Henriksen Billes kompagni kan munderes dermed. Dermed etc. Sjt, 34, 329. K. Orig. i DKanc. B 175.

16. jan. (Kbh.) Hr. Hans Lindenov fik brev om afslag i Kalundborg len. En del af kronens bønder dér har klageligen ladet andrage, hvorledes de næstforleden sommer har lidt stor misvækst på deres korn, foruden at græsset og høbjærgningen næsten skal være henvisnet, så de ikke kan blive ved magt, med mindre de må forundes afslag i deres landgilde. Af HLs erklæring erfarer kongen, at deres angivende er sandfærdigt. De må være forskånet for dette, beregnet fra Philippi Jacobi 1657 til årsdagen, som følger: *Viskinge*:¹ Niels Olsen 2 pd. 1 td. byg; Hans Olsen 2½ pd. byg; Laurs Jensen d. U., 2 pd. 1 td. byg; Villum Larsen 2 pd. byg; Christen Jespersen 2 pd. 1 td. byg; Mads Andersen 2½ pd. byg; Jens Astensen 4 pd. byg; Laurs Jensen d. Æ. 2 pd. 1 td. byg; Jep Pedersen 1½ pd. 1 td. byg; Søren Poulsen 3 td. byg; Lars Nielsen 3 td. 2 skp. byg; Jørgen Pedersen 3 td. 2 skp. byg; Laurs Madsen 3 td. byg; Jep Astensen ½ pd. byg; Christen Sørensen 1 pd. byg; Anders Larsen ½ pd. byg. *Rugtvæd*: Jørgen Jensen 4 td. byg; Anders Andersen 6 td. byg; Søren Jensen 1½ td. byg; Villum Torbensen 2 td. byg; Niels Laursen 2 td. byg. *Saltofte*: Jens Poulsen 5 td. byg. *Løgtvæd*: Laurs Jørgensen 2 pd. byg; Christen Madsen ½ pd. byg; Christen Christensen ½ pd. rug; Mikkel Jensen 8 skp. rug; Hans Møller ½ pd. rug. *Stenrand*: Niels Mogensen 1 pd. byg; Oluf Olufsen 1 pd. byg; *Bjergsted*: Morten Poulsen 1 pd. byg; Morten Olsen 2½ td. byg; Morten Pedersen 2 td. byg; Peder Andersen 6 td. byg; Søren Andersen 1 td. byg; Hans Lauridsen 3 td. byg; Laurids Jensen 2 pd. rug; Niels Ibsen 1 pd. byg; Peder Ibsen 3 td. byg; Peder Nielsen 2 td. byg; Anders Mortensen 1 td. byg; Mads Andersen 1½ td. byg; Rasmus Lauridsen 1 td. byg; Jens Olufsen 2 td. byg; Mads Jørgensen 2 td. byg; Niels Lauridsen 1 td. byg. *Bregninge*: Peder Madsen 1 pd. rug; Christen Christensen ½ pd. rug; Peder Møller ½ pd. rug. *Kaltred*:² Hans Pedersen 1 pd. rug; Christen Jensen 1 pd. rug; Peder Pedersen 1 pd. 5 skp. rug; Jens Pedersen 4½ skp. rug; Niels Sørensen 4½ skp. rug. *Alleshave*: Christen Andersen 1 td. byg; Niels Jensen 1 td. byg; Morten Jensen 2 td. byg; Jørgen Pedersen 2 td. byg; Anders Olesen 1½ td. byg; Niels Sørensen 3 td. byg; Mads Mortensen 2 td. byg; Gert Nielsen 3½ td. byg; Hans Lauridsen 1½ td. byg; Niels Hansen 1½ td. byg; Anders Rasmussen 1½ td. byg; Anders Sørensen 2 td. byg; Oluf Albertsen 2 td. byg; Rasmus Sørensen 1½ td. byg. *Torpe*: Rasmus Nielsen 1½ td. byg; Jep Andersen 3 td. byg; Laurids Pedersen

2 td. byg; Peder Laursen 2 td. byg; Morten Christensen 1 pd. byg; Oluf Jensen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Jens Poulsen [mangler]. *Gammelbrand*: Laurs Peder- sen $\frac{1}{2}$ pd. rug; Peder Laursen 1 ott. smør; Jens Ibsen $\frac{1}{2}$ pd. rug; Mik- kel Nielsen $\frac{1}{2}$ pd. rug; Mads Klokke $\frac{1}{2}$ ott. smør. *Astrup*: Mads Jørgen- sen $1\frac{1}{2}$ fjdg. smør; Morten Nielsen $2\frac{1}{2}$ fjdg. smør. *Dauerup*: Niels Laur- sen $1\frac{1}{2}$ fjdg. smør. *Eskebjerg*: Laurs Kjeldsen 2 pd. byg; Thomas Jensen 2 pd. byg; Christoffer Andersen 1 pd. byg; Anders Villadsen $1\frac{1}{2}$ td. byg; Peder Mortensen 2 pd. byg; Jens Thomsen 1 pd. byg; Jens Olesen 2 td. byg; Jens Andersen 2 td. byg; Hans Christensen 1 pd. byg; Søren Pedersen 2 td. byg; Peder Lauridsen $4\frac{1}{2}$ td. byg; Jens Pedersen 4 td. byg; Christen Jensen 2 pd. byg; Niels Madsen 3 td. byg; Laurs Olesen $1\frac{1}{2}$ pd. byg; Thomas Jensen 3 td. byg; Peder Lauridsen og Jens Ander- sen $2\frac{1}{2}$ td. byg; Rasmus Laursen $3\frac{1}{2}$ td. byg; Niels Jacobsen 3 td. byg; Erik Sørensen 3 td. byg; Jens Nielsen $6\frac{1}{2}$ skp. byg; Peder Mikkelsen 3 td. byg; Fridberg Christensen 1 td. byg. *Alkestrup*: Poul Pedersen 2 td. byg; Rasmus Hansen 2 td. byg; Peder Andersen 2 td. byg; Jens Peder- sen $3\frac{1}{2}$ td. byg; Peder Espensen 2 td. byg; Svend Hansen $1\frac{1}{2}$ pd. byg. *Føllenslev*:³ Niels Jørgensen $1\frac{1}{2}$ pd. byg; Niels Laursen d. Æ. 1 pd. 8 skp. byg; Peder Jørgensen d. Æ. 5 td. byg; Laurs Olufsen 2 pd. byg; Rasmus Andersen $1\frac{1}{2}$ pd. byg; Peder Bing 5 td. byg; Peder Jørgensen d. U. 1 pd. byg; Niels Pedersen 3 td. byg; Laurs Laursen 1 td. byg; Laurids Christensen 1 td. byg; Peder Madsen 2 pd. byg; Nicolaus Eriksen $1\frac{1}{2}$ td. byg; Jens Lauridsen 1 pd. byg; Hans Jensen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Jens Olsen 2 td. byg; Rasmus Knudsen $2\frac{1}{2}$ td. byg; Søren Jensen 1 pd. byg. *Egemarke*: Jens Ibsen 2 pd. byg; Peder Pedersen 2 pd. byg; Ole Rasmussen 1 pd. byg. *Rumperup*: Jep Nielsen 1 pd. byg; Rasmus Christensen $1\frac{1}{2}$ pd. byg. *Nyrand*: Espen Rasmussen 2 pd. byg; Peder Nielsen 2 td. byg; Christen Christensen 2 td. byg; Christen Villadsen 2 td. byg. *Kongstrup*: Niels Nielsen 1 pd. byg; Rasmus Nielsen 1 pd. byg; Laurids Jensen 1 pd. byg; Knud Madsen 1 pd. byg; Niels Andersen 1 pd. byg; Villum Knudsen 1 pd. byg; Søren Jørgensen 1 pd. byg, hvilket skal blive godtgjort i lens- regnskabet. Dermed etc. SjT, 34, 329. K.

1) Kopibogen har *Mischende*. 2) Kopibogen har *Caldrer*. 3) Kopibogen har *Fol- lidstøf*.

16. jan. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om varer, som Saltkompagniet må få til Kbh. Direktørerne har for kongen ladet andrage, at de har la- det indkøbe en del proviant i Skåne til flåden og indført i fæstningen Malmø, nemlig 40 læster kød, 100 skippd. flæsk, 1.000 td. rug og malt.

AU skal lade varerne være dem følgagtig, på det de efter kontrakten kan levere i rette tid. Dermed etc. SkT, 9, 124. K.

16. jan. (Kbh.) Lensmændene i Skåne og Bornholm fik brev om forfærdigelse af rytteriets gewehr o.a. hestetøj af håndværksfolk. De skal gøre den anordning, at bøsseværkerne og klejnsmedene, såvel som sadelmagerne og remsniderne dér i lenet tilholdes at forfærdige rytteriets gewehr, sadler og hestetøj, så det, der er brøstfældigt, straks kan blive færdiggjort. Arbejdslønnen skal blive dem betalt med korn o. a., når de i sin tid fremviser regnskab, som er underskrevet af adressaten el. overofficererne. SkT, 9, 124. K. Indl. 18. og 30. jan.

16. jan. (Kbh.) Holger Vind, hr. Ove Giedde, hr. Henrik Lindenov og Jacob Grubbe fik brev om altid at have kundskab om fjendens intention, så man nogenledes kan vide, på hvad sted han står, hvor stærk og hvorhen han moverer, desligeste hvor han har sit magasin, hvormod adressaterne ofte skal tilskikke kongen relation. Omkostningen, de anvender, skal blive erstattet af krigskommissarius. SkT, 9, 125. K. Indl., se foreg.

Lige sådant brev fik OG, HL og JG.

16. jan. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om at erstatte lensmændene omkostninger for kundskab. Kongen har befalede hr. Ove Giedde, Holger Vind, hr. Henrik Lindenov og Jacob Grubbe at beflitte sig på altid at have vis kundskab om fjendens forhold. Han skal erstatte dem det, de findes at have anvendt. Det skal blive godtgjort imod enhvers bevis. SkT, 9, 125. K. Indl., se SkT, 9, 124, 16. jan. (brev 2).

16. jan. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe, Iver Krabbe og Kjeld Krag fik brev om fortegnelse over adelens og kapitlets jordebøger i Skåne og om at akkordere om magasin til fæstningerne. De skal gøre deres bedste til at bekomme fortegnelser over adelens, kapitlets og gejstlighedens jordebøger. Kongen har befalede rentemestrene at skikke dem fortegnelser over kronens jordebøger, så der kan gøres likvidation og ligning til soldateskens underholdning dér. I synderlighed skal de overtale dem, som har midler, til i fæstningerne at indføre mel, salt, gryn, havre o.a. viktualier. De skal blive holdt skadesløs for den forsikring, de gør derpå. SkT, 9, 125. K. Indl. 12. og 15. jan.

16. jan. (Kbh.) Hans Friis fik forsikringsbrev i Silkeborg len på 20.000 rd., som han har forstrakt kongen. Kongen forsikrer ham og efterkommere kapitalens afbetaling uden rente således, at han må gøre sig betalt i lenets indkomst i 10 år, beregnet fra den tid, Gud forlener fred, nemlig hvert år 2.000 rd., men for det øvrige af lenets indkomst skal han årligen gøre regnskab på Rtk. efter det ham givne forleningsbrev. Dersom han dør forinden, vil kongen straks af lenet el. andet forsikre hans enke el. arvinger for den resterende kapital og siden betale med da påløbne renter fra hans død. JR, 13, 38. K. Indl. udat.

16. jan. (Kbh.) Hans Friis til Clausholm fik efter begæring brev på Vinderslevgård. Han må nyde den årlige afgift på 100 rd., som jomfru Merete Høg giver af gården under Silkeborg len. Men når hendes bevillingsår ender efter det derpå givne bevillingsbrev, må han selv bruge gården og beholde den frit uden afgift. Forbyndendes etc. JR, 13, 39. K.

17. jan. (Kbh.) Mikkell Jensen møllehugger i Skære Mølle¹ fik efter begæring brev på en vejrømle. Han må på egen bekostning lade opsætte en vejrømle på en sandbakke, som ligger til nævnte mølle, Kålhavestedet, på det han herefter bedre kan afstedkomme sin skat og landgilde som tilforn uden afkortning, når han på Skære Mølle lider mangel på vand. Sjr, 24, 150 K. Indl. 11. jan. og udat.

1) Kopibogen har *Skirer Mølle*.

17. jan. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om til hver af nærværende Villum Lobrechts officerer at betale en måneds besoldning efter hosfølgende liste foruden heste, tagende hvers bevis, hvorefter det skal blive godtgjort i regnskaberne. Dermed etc. Sjt, 34, 332. Indl. udat. (2).

Fortegnelse over VLs officerer, som meldes i forskrevne brev: Løjtnant Gert von Techlenborg 30 rd. Løjtnant Isak Chanders 30 rd. Løjtnant Henrik Hermans 30 rd. Løjtnant Vilhelm von Reinveld 30 rd. Fændrik Salomon Hennings 30 rd. Fændrik Ludvig Tilborg 24 rd. Fændrik Jan van Oudevater 24 rd. Fændrik Ludvig Bertins 24 rd. Fændrik Jan Huusman 24 rd. Fændrik Magnus von Botlar 24 rd. Fændrik Jürgen Joncher 24 rd. Fændrik Statz Querson 24 rd. Regimentskvartermester Gert Leyne 24 rd.

17. jan. (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev anlangende kongens fhv. agent i Danzig Vitus Bremers begravelse med skolen. VB er død i Kbh. HS

skal tilholde skolen, at den uden betaling følger hans lig til hans begravelsessted, så at han kan blive begravet nogenledes hæderligt. Dermed etc. Sjt, 34, 332.

17. jan. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe og Iver Krabbe fik brev om at befordre Hans Schack i hans forretning med mønstring o.a. Kongen har befalet HS at begive sig til Skåne for at besigtige soldatesken. De skal rejse om med ham i landet for at gøre ham underretning om alting / og mønstre soldatesken til hest og fods, når han begærer det. / Derefter etc. SkT, 9, 126. K.

Lige sådant brev fik IK, dog det ml. disse tegn / / udeladt.

17. jan. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om i Skåne at forskaffe kvarter til Hans Schack og hans stab. SkT, 9, 126. K.

17. jan. (Kbh.) Knud [Axelsen] Urne fik forlov til at komme til skiftet efter afd. fru Karen Lange. Befalendes etc. SkT, 9, 126. K. Indl. 16. jan.

17. jan. (Kbh.) Ulrik Christian [Gyldenløve] fik brev om, at han efter fru Sofie Rosenkrantz' begæring må lade så mange høje og fornemme officerer være følgagtig, som hun har fornødent til fra Frederiksodde at afhente liget af sin afd. husbond, hr. Anders Bille, fhv. Danmarks riges marsk. Dermed etc. FT, 7, 355. K.

19. jan. (Kbh.) Gilles Jensen studiosus fik brev om efterladelse af lejermål. GJ har for kongen ladet andrage, hvorledes han for nogen tid siden har forset sig i lejermål og derfor har udstået kirkens disciplin. Han begærer, at kongen vil efterlade forseelsen, så han kan komme til kald. Kongen gør dette, så han må lade sig kalde til hvilket skole- el. præstekald, han efter ordinansen o.a. frd. lovligen kan blive kaldet til. Forbyndendes etc. Sjr, 24, 150.

19. jan. (Kbh.) Jørgen Seefeld fik brev om at lade Hugo Lützwow komme 500 td. havre til kongens stald på Antvorskov Slot, hvilket han efterhånden skal godtgøre af lenets indkomst. Dermed etc. Sjt, 34, 332. K.

19. jan. (Kbh.) Nogle af Flensborg fik bevill. til toldfrihed på at oplægge varer. Kongen har bevilget følgende, at de uden told i Kbh. må oplægge følgende varer: Anne Louterups 40 td. rug, 4 td. tran. Morten

Jensen 10 td. rug, 7 td. malt, $1\frac{1}{2}$ skippd. sækkehør, 1 skippd. 3 bundter hør. Peter Jensen 24 td. rug, 8 td. malt, 4 skippd. rusefisk. Asmus Lorentzen 15 td. rug, 2 skippd. 3 bundter hør. Niels Lorentzen 8 td. rug, 2 td. tran. Jacob Wenglerbecker 12 td. rug. Skipper Christen Smed 4 td. rug. Evert Mortensen i Kobbermøllen ved Flensborg 10 skippd. gamle kedler. Dog såfremt nogle af nævnte varer sælges, da skal tolden gives deraf. Sjt, 34, 333. K. Incl. udat.

19. jan. (Kbh.) Ove Skade fik brev om afslag i Roskilde len. Følgende kronens bønder under Roskilde len befindes efter tingsvinder ikke at formå d.å. at udgive en del af deres landgilde, såfremt de skal blive ved magt, og anholder derfor om at være forskånet for følgende, fra Philippi Jacobi 1657 til årsdagen: Sømme h., Herringløse: Peder Olufsen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Anders Christensen $1\frac{1}{2}$ pd. byg. Gundsømagle: Niels Pedersen $\frac{1}{2}$ pd. byg. Jyllinge: Hans Andersen glarmester 9 skp. byg; Jørgen Hansen $\frac{1}{2}$ pd. byg. Veddelev: Rasmus Jørgensen 15 skp. byg. Hedegård: Peder Jørgensen $2\frac{1}{2}$ pd. 9 skp. byg. Katinge: Laurids Olufsen 1 pd. byg; Jørgen Eriksen 1 pd. byg; Niels Hansen 1 pd. byg. Lerbæk: Søren Ibsen $1\frac{1}{2}$ pd. byg. Kornerup: Esben Sørensen $\frac{1}{2}$ pd. 15 skp. byg; Søren Pedersen $16\frac{1}{2}$ skp. rug, $\frac{1}{2}$ pd. byg; Peder Møller 6 skp. byg; Espen Nielsen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Hans Jørgensen $\frac{1}{2}$ pd. byg. Asserupgårde: Peder Olufsen $2\frac{1}{2}$ pd. byg; Jørgen Pedersen 1 pd. byg. Brordrup: Niels Knudsen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Jens Lauridsen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Oluf Knudsen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Peder Pedersen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Knud Sørensen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Jens Hansen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Jørgen Knudsen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Morten Nielsen $\frac{1}{2}$ pd. byg. Darup: Christoffer Mortensen 1 pd. byg; Jens Nielsen 18 skp. byg. Kamstrup: Mikkil Jyde $\frac{1}{2}$ pd. byg; Hans Ibsen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Jens Christi 1 pd. byg. Tjæreby: Niels Andersen 18 skp. byg. Marbjerg: Bertel Frandsen 1 pd. 5 skp. rug, 1 pd. 6 skp. byg, 1 td. havre, $\frac{1}{2}$ bolsvin, 1 får, 1 lam, 1 gås, 4 høns, $1\frac{1}{2}$ rd. kopenge; Niclaus Sørensen $\frac{1}{2}$ pd. byg. Trellerup: Anders Jørgensen 1 pd. byg; Anders Hansen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Christen Jensen $\frac{1}{2}$ pd. byg. Mosede: Niels Hansen 2 pd. byg, 2 td. havre, 1 dl. penge. Jersie: Niels Hansen 1 pd. 18 skp. byg, 2 td. havre, 1 lam, 1 gås, 3 høns, 8 mk. penge. Voldborg h., Gevninge: Jep Jensen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Peder Bentsen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Peder Hansen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Svend Nielsen $\frac{1}{2}$ pd. byg, 2 rd. penge. Lyngby: Oluf Nielsen 1 pd. byg, 6 td. havre; Jens Christensen 1 pd. byg, 6 td. havre; Laurids Hansen 1 pd. byg, 6 td. havre; Morten Hansen 2 pd. byg, 6 td. havre; Niels Nielsen 1 pd. byg, 4 td. havre. Manderup: Hans Nielsen $1\frac{1}{2}$ td. havre; Oluf Pedersen $1\frac{1}{2}$ td. havre; Jep Pedersen $1\frac{1}{2}$ td. havre. Merløse h., Jonstrup:

Hans Jørgensen 1 pd. byg, 4 td. havre. Eskilstrup: Peder Nielsen 2 td. havre; Hans Hansen 2 td. havre. Alkestrup: Hans Nielsen 1 pd. byg, 2 td. havre; Hans Jørgensen 1 pd. byg, 2 td. havre; Oluf Sørensen 2 pd. byg, 2 td. havre, 1 side flæsk, 1 får, 1 lam, 1 gås, 2 høns, 17 mk. penge; Jørgen Rasmussen $\frac{1}{2}$ pd. byg, 1 td. havre. Hundige: Hans Rasmussen 2 pd. byg, 1 dl. penge. Af OSs erklæring erfarer kongen, at dette befindes således, og at de behøver afslag, og er tilfreds, at de må være forskånet for dette, hvilket skal blive godtgjort. Befalendes etc. Sjt, 34, 333. K. Indl. 15. jan.

19. jan. (Kbh.) Hr. Frederik Reedt fik brev om afslag i sit len. Følgende bønder under Vordingborg len har ladet andrage, hvorledes de forleden sommer har lidt stor misvækst på deres korn og hø, så de ikke kan føde deres eget kvæg og heste dermed vinteren over. Derover er de geråden i største armod og kan ej besidde gårdene, med mindre de må forundes afslag i deres landgilde. Af FRs erklæring erfarer kongen, at deres angivende er sandfærdigt. På det, de kan blive ved magt, må følgende være forskånet for halvparten af deres landgilde næstforleden år, fra Philippi Jacobi 1657 til årsdagen, nemlig Stuby mænd, Snertinge bymænd, Svinninge,¹ Skaverup og Kastelev², Sallerup, Næs og Knudsby mænd, Ore bymænd og Stenbjerg, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 335. K.

1) Kopibogen har *Sundinge*. 2) Kopibogen har *Hastelev*.

19. jan. (Kbh.) Bevilling efter ansøgning for Fadder Olsen, Malmø, til at udføre 4.000 td. korn fra Malmø til Norge, dog at han beviser, at kornet ikke henføres til andre steder. Forbydendes etc. SkR, 6, 464. K. Indl. 16. jan.

19. jan. (Kbh.) Hans Friis fik brev om, at kongen vil have ham forlenet med Silkeborg til Philippi Jacobi førstkommende el. så snart, fjenden derefter forlader Nørrejyll. Befalendes etc. JT, 14, 123. K.

19. jan. (Kbh.) Hans Friis fik brev om af den forstrækning, som han har tilsagt kongen, at lade betale oberstlt. Frederik Holstein 1.000 rd., tagende hans bevis, hvorefter kongen siden vil lade HF det godtgøre. JT, 14, 123. K.

20. jan. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om konsumtionstold af soldater og Helsingborgs borgere i Helsingør. Kongen har anset for

godt, at soldaterne indkvarteret i Helsingør til at holde vagt på Kronborg fri for konsumtionstold må nyde deres korn, som de annammer i besoldning, såfremt de forbruger det til deres egen underholdning. Indbyggerne i Helsingborg er bevilget at bruge deres handel i Helsingør, med fri frem- og tilbageførsel, og da de i Helsingborg er bevilget at være forskånet for konsumtionstold, vil kongen, at de skal udgive told af det, de overfører til Helsingør. Dermed etc. Sjt, 34, 335. K. Incl. 2. og 15. jan.

20. jan. (Kbh.) Poul Klingenberg fik brev om at levere 1.200 rd. til rentemestrene til tømmermænd på Holmen, tagende deres bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 336. K.

20. jan. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik efter begæring brev om at måtte forløves for at bestille sine magtpåliggende ærinder. Dermed etc. SmT, 8, 169. K.

21. jan. (Kbh.) Johan Smidt fik brev om toldfrihed for Henrik Würger. Han skal lade være toldfri følgende varer, som HW forgangen år har leveret til kongen: 50 jernstykker, 1.000 kugler, 200 par hylstre, 149 par pistoler, 171 sadler, 81 bundter remmetøj, 1 kiste med 200 degener, 11½ td. bryhan, 1 felteisen til Hans fyrstelige Nåde, 65 sadler, 10 stk. sejldug, 13 spændtøj, 13 sadler, 34 remmetøj, 68 par hylstre, 30 bandelierrør, 36 par pistoler, 5 lange hager, ½ og ½ tønde, deri 58 par stænger, 37 par stighbøjler, 3 par hylstre, 2 fade, 1 salttønne, deri har været bandelierer og gehæng til degener og musketter, 10 skippd. bly, 5 ryttervåben, 42 sadler, 20 par hylstre, 3 td. og 1 korpf med våben, 168 stk. spændtøj, 20 stk. tøj til dragonsadler, 9 bundter degengenhæng, 35 par stighbøjler, 20 bandelierrems med hager, 25 sadler med tilbehør, 17 par stighbøjler med hylstre, 82 sadler og 82 par stighbøjler. Sjt, 34, 336. K. Incl. udat.

21. jan. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll., Loll. og Falster fik brev om at have flittig indseende med, at ingen af de soldater, som forgangen år har været i marken og hidindtil har gjort tjeneste, bliver forløvet el. omvekslet fra de regimenter og kompagnier, som de hidindtil har været under, men bliver stillet under de samme officerer. Dermed etc. Sjt, 34, 337. K. Incl. 16. jan.

21. jan. (Kbh.) Dr. Johan Diderichsen fik brev om at indtage nær-værende Jon Hansen Hvid i Frederiksborg Skole i det sted, som Christian Jørgensen aftræder, forordne ham under disciplin og ellers forholde sig mod ham lige ved andre skolebørn. Sjt, 34, 337.

22. jan. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at være oberst til hest over Dronningens Livregiment, som Frands Brockenhuus har frastået. Derefter osv. Sjt, 34, 337. K.

22. jan. (Kbh.) Markor Rodsteen fik brev om skibsankre, som Gabriel Marselis skal bestille. GM har bekommet kongens befaling til i Holland at lade gøre 30 ankre, som skal hidskikkes til flåden betimeligt til foråret, nemlig 6 hver på 3.000^l pd., 8 hver på 2.500 pd., 8 på 2.250 pd., 8 på 2.000 pd. MR skal tale med GM derom og hos ham befordre, at de bliver bestilt hos gode ankersmede, til hvilken ende han selv skal være til stede, når ankrene bliver prøberede. Dermed etc. Sjt, 34, 338. Incl. 21. jan. (2).

1) Efter K., kopibogen har 300.

22. jan. (Kbh.) Joachim von Breda fik brev om at tage løjtnant Martin Escherot i arrest til at svare til de beskyldninger, som bliver tillagt ham at have begået i Skåne. Dermed etc. Sjt, 34, 338.

22. jan. (Kbh.)^l Hr. Axel Urup fik brev om at tilholde borgmestre og råd i Malmø i hans fraværelse at levere byens portes nøgler til Erik Quitzow og forholde sig dermed som i sidst forledne svenske krig. SKT, 9, 126. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA. Incl. 19. nov. 1657.

1) Efter brevet står: Kommissarierne i Skåne om Jørgen Ravns indvisning i nogen kommissariatold, men brevtæksten er ikke indført.

22. jan. (Kbh.) Mogens Mule i Odense fik efter ansøgning brev om at måtte nyde alle privilegier som andre professorer og gejstlige i byen nyder, forblivende under den gejstlige jurisdiktion, så og forskånelse for al indkvartering o.a., så længe han ingen borgerlig handel bruger. Forbydendes etc. FR, 6, 313. K. Incl. 16. jan.

22. jan. (Kbh.) Forleningsbrev^l for Hans Friis til Clausholm på Silkeborg Slot fra Philippi Jacobi 1659 med vist og uvist. Til genant til sig selv og til at lønne folk bevilges han årligt 412 dl., hver dl. til 80 sk., 9 læster rug, 10 læster byg, 8[?] læst 4 td. havre, 14 td. smør, 24 nødekrop-

pe, 100 får, 100 gæs, 350 høns, 3 td. ål, 200 brændsvin, 8 td. gryn, 3 td. honning, 3 fedekøer; hvad indkomsten af lenet udgør ud over denne genant efter jordebogens lydelse, skal HF føre kongen til bedste til regnskab. (Skbl. 2, 3, 4 ($\frac{1}{10}$ af det uvisse), 5, 6, 7, 8, 9, 10 (10 geruste heste), 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19. JR, 13, 40. K.

1) Der henvises til skabelon for forleningsbreve, s. 8-10.

23. jan. (Kbh.) Kvartalkommissarierne fik brev om at gøre anordning om indkvartering med lensmændene. Kongen befaler adressaterne til lige med lensmændene i hvert kvartal at gøre anordning, hvorledes det ene len skal hjælpe det andet, eftersom indkvarteringen i hver købstad er stor til, og derefter uddele rytterlæggene, på det alting mest muligt kan gå ligeligt til. Ladendes det ingenlunde etc. SJR, 24, 151 K. Indl. 21. jan. og udat.

23. jan. (Kbh.)¹ Otte Pogwisch fik brev om afslag i Frederiksborg len. Det er for kongen andraget, at følgende af kronens bønder i lenet har lidt stor skade og misvækst på deres korn formedelst den langvarige hede og tørke forleden sommer, så og at en del af deres kvæg er dødt og nogle skadet af ildebrand, så de er gerådet i armod, så de ikke kan blive ved magt, med mindre de får afslag i deres landgilde. Af OPs erklæring erfarer kongen, at det befindes således, og er tilfreds, at de må forskånes, beregnet fra Philippi Jacobi 1657 til årsdagen, nemlig: *Jør-lunde*: Jørgen Jensen 1 pd. rug; Jens Mortensen 3 td. byg. *Skenkelsø*: Niels Jørgensen 1 pd. rug, 1 pd. byg; Hans Jørgensens gd. 1 pd. rug; Peder Jensen 1 pd. rug; Niels Christensen og Christen Hansen 1 pd. byg. *Hagerup*: Jens Christensen $1\frac{1}{2}$ pd. rug, $1\frac{1}{2}$ pd. byg. *Sundbylille*: Ole Mogensen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Jens Rasmussen 3 td. byg. *Hørup*: 1 øde hus 2 mk.; Peder Nielsen 1 pd. byg; Hans Andersen 1 pd. byg; Lars Olsen og Niels Jonsen 1 pd. byg. *Jordhøj*:¹ Niels Pedersen 3 td. byg; Anders Pedersen 1 pd. byg; Søren Nielsen 5 td. byg; Mikkel Christensen 2 td. byg. *Græse*: Laurids Clausen $\frac{1}{2}$ pd. rug; Mads Klokke $\frac{1}{2}$ pd. byg; 2 øde huse 3 mk.; Espen Andersen $3\frac{1}{2}$ td. byg; Hans Jensen 2 td. rug; Hans Nielsen 13 skp. rug, $2\frac{1}{2}$ td. byg; Poul Pedersen 2 td. byg; Laurids Pedersen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Morten Jørgensen og Jens Lassen $\frac{1}{2}$ pd. byg. *Siger-slevvester*: Jens Nielsen $\frac{1}{2}$ pd. rug; Hans Henriksen 3 td. byg; Jørgen Nielsen 1 pd. byg. *Oppe Sundby*: Laurids Hansen 1 pd. rug; Hans Henriksen 1 pd. byg; Svend Rasmussen 1 pd. byg; Niels Hansen 3 td. byg; Erik Andersen 3 td. byg; Hans Eriksen 3 td. byg; Bent Svendsen 3 td. byg; Ole Pedersen 3 td. byg; Laurids Ibsen 3 td. byg. *Tollerup*: Svend

Rasmussens øde gd. 3 pd. rug, 3 pd. byg, 1 bolsvin, 10½ mk. *Ude Sundby*: Niels Hansen 3 td. byg; Mads Pedersen 3 td. byg; Jens Gøg 2 td. byg. *Sundbylille*. Hans Simensen 1 pd. byg. *Bonderup*: Henning Hansen 1 pd. byg; Peder Pedersen 2½ pd. rug, 2½ pd. byg. *Strø*: Laurids Jensen 1 pd. byg. *Strøllille*: Anders Pedersen 1 pd. rug, 1 pd. byg; Mikkel Pedersen 1½ pd. byg; Peder Jensen ½ pd. byg; Laurids Jensen 1 pd. byg. *Sigerslevøster*. Mads Bertelsens gd. 1½ skp. rug, 3½ td. byg, 2 td. havre, 1 gås, 2 høns; Peder Andersen 3 td. byg; Jørgen Andersen 1 pd. byg; Ole Clemensen 1 pd. byg; Oluf (Ole) Rasmussen 3 td. byg; Hans Dunchersens gd. 1 pd. rug, ½ pd. byg; Hans Rasmussen 1 pd. byg; Ole Larsen 1 pd. rug, 1 pd. byg; Peder Hansen 1 pd. byg; Peder Nielsen 1 pd. byg. *Skævinge*: Anders Hansen 1 pd. rug; Jep Nielsen 1½ pd. byg; Hans Pedersen, afbrændt, 1½ pd. rug, 2 pd. byg, 3 td. havre, 1 gås, 4 høns, 1 pd. byg, K.M. har ladet så til gården; Nelaus Madsen ½ pd. byg; Ole Villumsen 1½ pd. byg; Jacob Rebersen 1 td. rug, 1 pd. byg; Peder Andersen ½ pd. byg; Ole Pedersen ½ pd. byg; Hans Pedersen ½ pd. byg; Hans Jensen ½ pd. byg; Børge Hansen 1 td. rug, 3 td. byg. [*Lille*] *Lyngby*: Oluf (Ole) Mortensen ½ pd. byg; 2 øde huse 1 dl.; Hans Olsen ½ pd. rug, 1 pd. byg, 1½ td. havre; Jørgen Jensen 1 pd. byg; Albret Clemensens ½ pd. byg. *Melløse*: Niels Madsen 3 td. byg; Morten Nielsen ½ pd. byg; Anders Mikkelsen 3 td. byg; Jacob Jensen 3 td. byg; Laurids Pedersen 3 td. byg; Anders Hansen 3 td. byg. *Alsønderup*: Rasmus Pedersen 1 pd. byg; Laurs Jørgensen ½ pd. byg; Morten Pedersen ½ pd. byg; Jens Laugmand 1 pd. rug, 3 td. byg; Peder Olufsen 3 td. byg; Jørgen Pedersen 3 td. byg. *Bendstrup*: Jens Andersen ½ pd. byg; Jep Ibsen ½ pd. byg; Laurs Villumsen 1 pd. byg; Adser Olufsen ½ pd. byg; Jens Olsen ½ pd. byg. *Tulstrup*: Hans Mortensen ½ pd. byg; Jens Pedersen ½ pd. byg; Oluf (Ole) Madsen ½ pd. byg; Christen Hansen ½ pd. byg; Søren Jensen ½ pd. byg; 1 øde hus 2 mk. *Nejedø*: Hans Laursen 3 td. byg; Niels Hansen 3 td. byg; Jens Olsen 3 td. byg; Jens Larsen 3 td. byg; Jens Hansen 3 td. byg; Hans Pedersen 3 td. byg. Ole Villumsen ½ pd. byg; Albert Johansen 3 td. byg. *Hårløse*:³ Anders Jensen og Morten Pedersen 1 pd. byg; Rasmus Olsen ½ pd. byg; Hans Madsen ½ pd. byg. *Nødebo*: Troels Pedersen 1 ott. smør, 1 lam, 4 høns; Jens Pedersen ½ ott. smør; Hans Pedersen i Pederstrup 1 fjdg. smør. *Grønholt*: Laurs Olsen 1 ott. smør; Troels Ibsen 1 ott. smør; Ole Hansen 1 ott. smør; Anders Pedersen 1 fjdg. smør. *Lønholt*: Hans Olsen ½ pd. byg; Peder Erikson ½ pd. rug, ½ pd. byg; Christen Jyde ½ pd. byg; Villum Smed ½ pd. byg; Peder Pedersen ½ pd. byg; Niels Pedersen ½ pd. byg; Peder Villumsen ½ pd. byg; Laurids Saxen 1 td. byg; Jens Rasmussen 1 td.

byg; Niels Sørensen 1 td. byg; Hans Nielsen 1 td. byg; Hans Christensen 1 td. byg; Jep Olsen 1 td. byg; Peder Nielsen 1 td. byg. *Sørup*: Peder Nielsen 7½ skp. byg; Niels Hansen 7½ skp. byg; Peder Pedersen 7½ skp. byg; Hans Madsen 7½ skp. byg. *Lillerød*: Mads Nielsen 10 skp. byg; Peder Pedersen 10 skp. byg; Laurs Olsen 10 skp. byg; Mads Torbensen 10 skp. byg; Rasmus Nielsen 10 skp. byg; Hans Christensen 10 skp. byg; Jens Jensen 5 skp. rug. *Lerholt*:⁴ Laurids Pedersen 1 td. byg; Ole Jensen 2 td. byg; Ole Larsen 2½ td. byg. *Lyngø*: Frederik Jensen 3 td. byg; Ole Pedersen 3 td. byg; Ole Madsen 3 td. byg; Jens Olsen 3 td. byg; Bent Olsen, den store, 3 td. byg; Jens Thorsen 3 td. byg; Hans Olsen d. U.s gd. 1 pd. rug, 1 pd. byg, 2 td. havre, 1 lam, 1 gås, 2 høns; Peder Madsen 3 td. byg; Svend Jensen 1 pd. rug, 20 skp. byg; Peder Nielsen 3 td. byg; Mads Andersen 3 td. byg; Peder Bolsen 3 td. byg; Isak Mikkelsen 3 td. byg; Oluf (Ole) Nielsen 3 td. byg; Peder Mogensen 1 td. byg; Esben Pedersen 1 td. byg; Anders Jensen 1 td. byg; Jens Olsen, den store, ½ pd. byg; Peder Christoffersen ½ pd. byg; Hans Olsen Ibsens gd. 3 td. byg; Hans Olsen skomager 1 td. byg; Jens Nielsen 3 td. byg. *Kollerød*: Jørgen Jørgensen ½ pd. byg; Jens Jørgensen ½ pd. byg; Ole Sørensen ½ pd. byg; Jens Mogensen ½ pd. byg; Christen Pedersen ½ pd. byg; Peder Jensen ½ pd. byg. *Uggeløse*: Anders Svendsen 3 td. byg; Ole Ibsen 3 td. byg; Anders Frandsen 1 pd. byg; Jens Olsen 1 td. byg; Villum Hellesen ½ pd. byg. *Lindholm*: Jon Svendsen 1½ pd. rug, 1½ pd. byg, 3 td. havre. *Badstrup*: Jørgen Thuesen ½ pd. byg; Jørgen Jensen ½ pd. byg; Thorsten Sørensen ½ pd. byg; Niels Jensen ½ pd. byg; Søren Jørgensen ½ pd. byg; Anders Nielsen 1 td. byg. *Uvelse*: Hans Madsen, øde i 2 år, 1½ pd. rug, 1½ pd. byg, 3 td. havre, 17 sk., 1½ lam, 1½ gås, 3 høns; Ole Nielsen 1½ pd. rug, 1½ pd. byg, 3 td. havre; Søren Ibsen 1 pd. rug, 1 pd. byg; Christen Thomsen 1½ pd. byg; Jens Jensen 1½ pd. byg; Peder Jørgensen 1 pd. rug, 1 pd. byg, 2 td. havre; Laurids Hansen 1½ pd. byg; Ingvor Hansen 1 pd. rug, 1½ pd. byg, 3 td. havre; Peder Jensen 3 td. byg; Niels Hansen 3 td. byg; Anders Nielsen ½ pd. rug, 1 pd. byg. *Lystrup*: Hans Nielsen ½ pd. byg; Jens Olsen ½ pd. rug, 3 td. byg; Eske Bendtsen ½ pd. byg; Anders Lauridsen ½ pd. rug, 3 td. byg. *Gørlose*: Ingel Pedersen 1 td. rug, ½ pd. byg, 1 td. havre; Jens Olsen ½ pd. byg; Laurids Sørensen ½ pd. byg; Oluf (Ole) Lauridsen ½ pd. byg; Tyge Nielsen ½ pd. byg; Christen Rasmussen ½ pd. byg; Jens Knudsen ½ pd. byg; Hans Nielsen ½ pd. byg; Ole Nielsen ½ pd. byg; Lars Svendsen ½ pd. byg; 1 øde hus 2 mk. *Herlev*: Niels Thorsen (Tirsen) 1 pd. byg; Niels Christensen 1 pd. byg. *Hammersholt*: Hans Hansen 1 td. byg; Rasmus Frandsen 1 td. byg; Søren Andersen ½ pd. rug, ½ pd.

byg. *Freerslev*: Peder Olsen $\frac{1}{2}$ pd. rug; Peder Olsen slagter $\frac{1}{2}$ pd. byg; Peder Laursen $1\frac{1}{2}$ td. byg. *Ølstykke*: Bent Rasmussen 1 pd. byg; Jens Madsen $1\frac{1}{2}$ pd. rug, $\frac{1}{2}$ pd. byg, 3 td. havre; Børge Olsen 1 pd. byg; Jens Pedersen 1 pd. byg; Jep Hansen 1 pd. byg; Jens Olsen $1\frac{1}{2}$ pd. rug, 1 pd. byg; Anders Svendsen 1 pd. byg; Laurids Jørgensen 1 pd. byg; Niels Pedersen 1 pd. byg; Bertel Simonsen 1 pd. byg; Oluf (Ole) Jensen 1 pd. byg; Anders Mogensen 1 pd. byg; Oluf (Ole) Andersen 1 pd. byg. *Udlejre*: Peder Olsen $1\frac{1}{2}$ pd. rug, $1\frac{1}{2}$ pd. byg, $3\frac{1}{2}$ td. havre; Jens Nielsen $1\frac{1}{2}$ pd. rug, 2 pd. byg; Adser Pedersen 5 td. byg; Rasmus Andersen $\frac{1}{2}$ pd. byg. *Svedstrup*: Niels Pedersen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Simon Jensen 1 pd. rug, 1 pd. byg, 2 td. havre, 1 lam; Anders Nielsen $\frac{1}{2}$ pd. rug, 1 pd. byg; Hans Olsen 1 pd. rug, 1 pd. byg, 2 td. havre, 2 mk. 4 sk.; Hans Hansen 1 pd. rug, 1 pd. byg; Peder Madsen $\frac{1}{2}$ pd. rug, 1 pd. byg; Mads Henriksen $\frac{1}{2}$ pd. rug, 1 pd. byg. *Store Rørbæk*: Jens Sørensen 15 skp. rug, $\frac{1}{2}$ pd. byg; Troels Andersen $\frac{1}{2}$ pd. rug, 1 pd. byg; Hans Madsen 1 pd. rug, 1 pd. byg; Peder Jørgensen 1 pd. rug, 1 pd. byg, 2 td. havre, 1 lam, 1 gås, 3 høns. *Lille Rørbæk*: Hans Jensen $1\frac{1}{2}$ pd. rug, $1\frac{1}{2}$ pd. byg, 3 td. havre, 1 lam, 1 gås, 3 høns; Jørgen Madsen 15 skp. rug, 15 skp. byg. *Ølsted*: Jørgen Rasmussen, afbrændt 15 skp. rug, 3 td. byg, 2 td. havre, 1 lam, 1 gås, 2 høns; Ole Rasmussen 1 pd. byg; Lars Ibsen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Jep Jensen 1 pd. byg. *Haveliselille*: Hans Jørgensen 1 pd. byg; Rasmus Jensen 1 pd. byg; Lars Pedersen 1 pd. byg. *Havelsemagle*: Laurids Ibsen $2\frac{1}{2}$ pd. rug, $2\frac{1}{2}$ pd. byg, 5 td. havre; Lars Pedersen d. U. $\frac{1}{2}$ pd. rug, $\frac{1}{2}$ pd. byg, 1 lam, 1 gås, 4 høns; Niels Jørgensen 1 td. byg; Jens Larsen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Jens Larsen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Lars Ibsen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Mads Ibsen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Mikkil Olsen $\frac{1}{2}$ td. byg. *Kregme*: Niels Jensen 1 pd. rug; Jens Olsen 1 pd. rug. *Avderød*: Jørgen Frandsen 1 pd. 1 skp. byg; Ole Olsen 1 td. rug, $\frac{1}{2}$ pd. byg; Niels Torch 1 pd. byg; Lars Ibsen 25 skp. byg; Rasmus Poulsen 1 td. byg; Jens Nielsen 1 pd. rug, 25 skp. byg; Søren Nielsen 2 td. rug, 2 td. byg; Rasmus Frandsen 25 skp. byg; Rasmus Steffensen 1 pd. byg; Niels Hansen 2 pd. byg; Ole Hansen $\frac{1}{2}$ pd. byg. *Vinderød*: Lars Ejlersen 3 td. rug, $3\frac{1}{2}$ td. byg; Lars Hansen 5 skp. byg; Hans Larsen $\frac{1}{2}$ pd. byg. *Karsemose*: Lars Pedersen 3 td. byg; Jens Nielsen 3 td. byg. *Brederød*: Ole Hven $\frac{1}{2}$ pd. rug, $\frac{1}{2}$ pd. byg; Jørgen Ibsen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Niels Ibsen 1 pd. byg; Jørgen Knudsen 1 td. byg; Lars Jørgensen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Ole Knudsen 1 td. byg; Erik Larsen 1 td. byg; Jens Hansen 1 td. byg. *Sonnerup*: Jens Bay 1 pd. byg. *Melby*: Anders Valtinsen $\frac{1}{2}$ pd. rug, $\frac{1}{2}$ pd. byg; Niels Hjulmand $\frac{1}{2}$ pd. byg; Lars Fabiansen, øde, $2\frac{1}{2}$ td. rug, $2\frac{1}{2}$ td. byg; Jep Gregersen $\frac{1}{2}$ pd. rug, $\frac{1}{2}$ pd. byg; Ole Pedersen $\frac{1}{2}$ pd. rug, $\frac{1}{2}$ pd. byg; Jep Olsen $\frac{1}{2}$ pd. rug, $\frac{1}{2}$ pd. byg. *Hågendrup*: Mads

Christoffersen 3 td. rug, 3 td. byg; Villum Madsen $\frac{1}{2}$ pd. byg. *Tollerup*. Hans Jacobsen $\frac{1}{2}$ pd. rug. *Torup*. Bendt Svendsen $\frac{1}{2}$ pd. rug, $\frac{1}{2}$ pd. byg; Anders Mikkelsen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Jep Larsen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Christen Christensen $\frac{1}{2}$ pd. byg. *Hald*: Søren Mortensen $\frac{1}{2}$ pd. rug, 3 td. byg; Lars Pedersen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Børge Ibsen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Villum Sørensen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Ole Jensen $\frac{1}{2}$ pd. byg; Peder Olsen $\frac{1}{2}$ pd. byg. *Rorup*. Bo Pedersen 1 pd. byg. *Ellingegård*: Niels Andersen 1 td. byg. *Ullerup*. Anders Jensen 5 skp. rug, 3 skp. byg. *Toruplille*. Mogens Erlandsen 1 td. byg; Jens Nielsen 2 td. byg; Peder Herlufsen 2 td. byg. Hvilket skal blive godtgjort i lensregnskabet. Dermed etc. Sjt, 34, 338. K. Indl. 13. dec. 1657.

1) Efter brevet står: Kvartalkommissarierne fik brev om at gøre anordning med lensmændene om indkvartering, findes i Sjæll. å.b. 23. jan. 1658. 2) Kopibogen har *Jordøje*. 2) Kopibogen har *Halløse*. 4) Kopibogen har *Lierild*.

23. jan. (Kbh.) Lund Hospital fik brev om frihed efter deres forrige privilegier. Efter ansøgning bevilger kongen, at Helliggejsts¹ bønder i Lund i Skåne må nyde deres gamle friheder, som de hidindtil har haft i kongens forfædres tid. Thi forbyde etc. SkR, 6, 465. (Tr.: CCD, VI, 367). K. Indl. 28. og 29. dec. 1657.

1) Lund Hospitals bønder.

23. jan. (Kbh.)¹ Kommissarierne i Skåne, hr. Niels Krabbe, Iver Krabbe og Kjeld Krag, fik brev om indvisning i kommissarietold for Jørgen [Hansen] Ravn i Kbh. De befales af resterende kommissarietold i Kristianstad, Kristianopol, Rønneby og Ysted med allerforderligste at betale JR 1.350 rd. for fisk, som på vegne af kongen er afkøbt ham og leveret på befalede steder, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort i deres rgsk. (Overskrift i SkT, 9, 126). K. Indl. 20. jan.

1) Efter K., idet brevet ikke er indført i kopibogen, kun overskriften.

23. jan. (Kbh.) Brev efter begæring om, at jomfru Anne Lykke til Buderupholms begravelse må opsættes så længe, det begæres. FR, 6, 313. Indl. 22. jan.

23. jan. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om, at kongen er tilfreds, at JCvK i sine rgsk. godtgøres de 40 artilleriheste, som han efter anmodning fra Ulrik Christian [Gyldenløve] har købt, tillige med de 2 rustvogne til munitjonen, deslige det tøj, som i Odense er gjort til de 40 heste, så og de penge, han har været forårsaget at optage i Oden-

se på rente til at mønstre afd. hr. Christian Friis' 2 kompagnier dragoner, 350 rd., hvilke nu til 20. dag sidst forleden igen er betalt af krigskassen med rente. Tilmed de 400 rd. som efter begæring af UCG er leveret af krigskassen til rejsepenge og fortæring til officererne tilforordnet at traktere med fjenden om kartellet. Deslige til akvavit og rhinskvin, de har medtaget på rejsen, og pengene at erlægges af krigskassen. Så og de 3.000 rd., han bekom forleden, da de holstenske regimenter bekom en månedssold for at forstrække Anders Billes regiment. Deslige 1.000 rd. til oberst Jens [von Løwenklau] og hans folk, såvel som pengene, der behøves til at komplettere månedssolden til nævnte regiment. Dermed etc. FT, 7, 355. K. Indl. 23. jan.

24. jan. (Kbh.) Fadder Olsen, Malmø, fik skølingsbrev over borgmestre og råd i Ysted. FO har for kongen ladet andrage, hvorledes disse ved herredagsdom og siden lovlig ved Rigens Ret ført proces er tilfunden at rømme el. og kontentere ham, hvilket de endnu ikke har efterkommet, med begæring, at han må forhjælpes at blive deres personer mægtig. Kongen befaler lensmænd, fogeder og alle andre, som på hans vegne har befaling og hermed besøges, at de gør ham el. hans fuldm. al mulig befordring, at han kan blive nævnte personer mægtig, hvor de kan betrædes. SkR, 6, 465. K. Indl. 28. okt. 1656, 16. jan. 1657, 21. jan., 24. febr. og 22. marts.

24. jan. (Kbh.) Ulrik Christian [Gyldenløve] fik brev om mest muligt at afskaffe officerer af staben, landet til bedste, når nogen ryttere el. soldater dør. Fyn er belagt med stor indkvartering, i synderlighed med de mange stabs- og vognheste, hvormed ringest tjeneste gøres, og dog går meget med at underholde dem. Han skal føre officererne til gemyt, at de afskaffer mest muligt af deres stab, indtil de igen skal gå i marken, så det øvrige rytteri til landets bedste des bedre kan underholdes. Herforuden skal han tilholde officererne til hest og fods ved deres underofficerer at angive, når nogen rytter el. soldat afgår ved døden, at det landet til bedste kan kortes, eftersom officererne noksom har så meget af landet, at de kan komme til rette uden at tage verpflegung af folk, som de ikke har. Dermed etc. FT, 7, 356. K. Indl. 15. og 23. jan.

24. jan. (Kbh.) Frederik Hertel, kongens livkarl, fik brev på Gåbense færge med det hosliggende krohus o.a., kvit og frit sin livstid og så længe, han holder gode og dygtige færger, så og holder husene ved magt. Hertil skal han af lensmanden på Nykøbing Slot udvises fornødent

bygningstømmer. Dog vil kongen selv ved lensmanden lade færgebrosen og krohuset vedligeholde. Han skal imod kgl. frd. og mandater ingen overføre hemmeligt el. åbenbart og ej heller med ubillig færgeleje el. i anden måde molestere dem, som overføres. For dem, som har fripas, vil kongen årlig lade erlægge 1 pd. byg af Nykøbing Slot. Han skal i alle måder forholde sig efter udgangne ordinanser el. det, der her efter bliver påbudt. SmR, 7, 119. K. Orig. i DKanc. B 165A. Indl., se SmT, 8, 169, 24. jan.

24. jan. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om årligen at lade kongens livkarl Frederik Hertel, som er forundt Gåbense færgested, bekomme 1 pd. korn og brændevod, som er forundt ham for at overføre dem, som har fripas. Det skal blive godtgjort i lensregnskaberne. Han skal og årligen lade ham bekomme 50 læs ved af vindfælder el. forfornede træer. SmT, 8, 169. K. Indl. udat.

25. jan. (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om mod bevis at lade oberst Georg Steding være 1.272 musketter med banteler følgagtig. Sjt, 34, 344. K. Indl. udat. (2).

25. jan. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende opsigelse af den liden ladegård ved Frederiksborg, idet kongen er tilsinds til Philippi Jacobi 1658 selv at lade den bruge. Sjt, 34, 344. K.

26. jan. (Kbh.) Peter Kalthoff fik brev anlangende at lade Jochim Körber på Samsø være følgagtig 3 jernstykker, hver på 3 pd., et på 2½ pd., 300 stk. kugler, 10 centner krudt, 20 bundter lunter, 5.000 musketkugler og 1 td. krudt til rytteriet, tagende hans bevis. Sjt, 34, 344. K. Indl. 29. jan. og udat. (2).

26. jan. (Kbh.) Frands Brockenhuus, Arent von der Kuhla, Otte Pogwisch og Niels Banner fik brev anlangende noget resterende ved. Kongen erfarer, at der af FBs len resterer 549½ læs ved, som er påbudt leveret derfra til Provianthuset ved Kbh.s Slot. Han skal med forderligste i disse varende føre lade det forskaffe. Dermed etc. Sjt, 34, 344. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK.

Lige sådant brev fik AvdK om fra Kronborg len at lade komme resterende 1.460 læs ved. OP fra Frederiksborg len resterer 877 læs ved. NB fra Abrahamstrup len resterer 2.000 læs ved.

27. jan. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende kvarter på Sjæll. til Mathis Geissler, stykjunker, og Niels Pedersen, proviantmester. Dermed etc. Sjt, 34, 345. Orig. i DKanc. B 167D.

27. jan. (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev anlangende mag. Christian Wigant. Kongen erfarer, hvorledes CW i nogle år skal have forholdt sig med Guds ords forsømmelse og det hellige alterets sakramentes brug, til ikke ringe forargelse. Da han nu igen over for HS har tilbudt forbedring, er kongen tilfreds, at han må være fri for at stande åbenbar skrifte og tilstedes til hemmelig skrifte, med så skel, at han uden videre ophold indstiller sig til sakramentets brug og ej videre begår sådan forargelse. Indl. udat. Sjt, 34, 345. (Tr.: DKL, III, 409).

27. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende Thomas Bischof, tolder i Næstved, og maltaccisen dér. TB har ladet anholde om maltaccisens forpagtning dér og erbyder årligt at give 50 rd. mere end Jørgen Lauridsen rådmand, som nu har den. Kongen er tilfreds, at TB forpagter den på videre ratifikation i 3 næstfølgende år mod kaution. Dermed etc. Sjt, 34, 345. K. Orig. i DKanc. B 179M. Indl. 24. jan.

27. jan. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om at betale Henrik Vinterbergs enke noget af hans besoldning til hans begravelse, tagende bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 346.

27. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende, at Jacob Weyer skal stille Jørgen Koch¹ borgen. JK har taget lavdom over JW om at efterkomme en dom af Danmarks Riges Råd, så vidt ham angår. Adressaterne skal tilholde ham enten at deponere så mange penge i retten, som den omtvistede kapital med billig omkostning beløber, el. stille kaution til sagens uddrag til førstkommende herredage. Dermed etc. Sjt, 34, 346. Indl. 20. jan.

1) Indl. har Jørgen Jørgensen Koch.

27. jan. (Kbh.) Hr. Hans Lindenov fik brev anlangende Peder Sørensen og Christen Jensen, borgere i Århus. Kongen er tilfreds, at PS og C] efter begæring må løslades af deres arrest, dog at de ikke begiver sig hjem førend efter kongens anordning. Dermed etc. Sjt, 34, 347. Indl. 24. dec. 1657, 19. og 20. jan.

27. jan. (Kbh.) Kommissarierne fik brev om efterhånden at betale voldmester Oluf van Steenwinckel i fæstningen Kristianstad hans besoldning, tagende hans bevis, hvilket skal blive godtgjort. SkT, 9, 127. K. Indl. 21. og 24. jan.

27. jan. (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om at handle med Helsingborgs borgere om at underholde garnisonen i fæstningen, eftersom ingen proviant formedelst den hårde vinter kan komme dér. De skal blive kontenteret med proviant, når den kan komme derover. SkT, 9, 127. K.

27. jan. (Kbh.) Philip Barstorff fik brev om med forderligste at forskaffe ritmester Jens Kaas 60 rytterheste til hans kompagni og indskikke skriftlig fortegnelse i Kanc. Dermed etc. SmT, 8, 170. K. Indl. 21. og 23. jan.

27. jan. (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik brev om at lade ritmester Jens Kaas og hans underofficerer, som han selv har hvervet, bekomme 2 måneders besoldning, hvilket skal blive godtgjort. SmT, 8, 170. K. Indl., se foreg.

28. jan. (Kbh.) Katharina Holst fik brev på sin livstid at måtte beholde det hus, hun nu ibor. Sjr, 24, 151 K.

28. jan. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om, at kongen har forundt Nicolaus von Merlow 3 bøge, hvilke FB skal lade ham bekomme af lenets skove, hvor det er mindst til skovskade. Dermed etc. Sjt, 34, 347. K. Indl. 25. jan.

28. jan. (Kbh.) Niels Kruse og Otte Friis fik brev om at registrere nogle breve o.a. af hr. Knud Ulfeldts og Otte Christoffer Ulfeldts. KUs hustru og arvinger har begæret denne kongens befaling til adressaterne. De befales med forderligste at registrere breve, guld, sølv o.a. løsøre, som findes i Kbh. efter KU under forsegling, og som vedkommer arvingerne til skifte. Desligeste skal de registrere OCUs breve, guld, sølv o.a., som står i byen under forsegling. Det, de forretter, skal de i 2 registreringer under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til arvingerne og OCUs værger. Dermed etc. Sjt, 34, 347. Indl. 28. jan.

28. jan. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om en måneds sold til Niels Rosenkrantz' kompagni dragoner, så de kan have noget til klæder o.a. til den hårde vinter, tagende deres beviser, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 348. K.

28. jan. (Kbh.) Mogens Friis fik brev om at være værge for fru Edel Rosenkrantz, enke efter hr. Knud Ulfeldt, på skifte efter KU, eftersom Gunde Rosenkrantz, som tilforn har bekommet befaling¹ dertil, er forhindret i andre af kongens forretninger. SkT, 9, 127. K.

1) Se KB 1657, 411.

28. jan. (Kbh.)¹ Hr. Henrik Lindenov fik brev anlangende, at Mogens Madsen i Kristianstad skal stille Peder Jørgensen Kniphoff kaution. PJK har for kongen ladet andrage, at han efter landstingsdom er tilfundet at gøre udlæg for sin arvepart efter sine afd. forældre i MMs, hans tilforordnede formynders bo. Men han forhindres formedelst herredagsstævning, som MM har taget til første herredag, som PJK mener til ophold. Han befrygter, at MM skal blive så uvederhæftig, at han ikke kan svare. HL skal tilholde MM at stille PJK kaution til sagens uddrag el. deponere så mange penge i retten, som arveparten kan andrage. SkT, 9, 127. K. Indl. 26. jan. og udatt.

1) Efter brevet står: Niels Kruse og Otte Friis fik brev om at registrere nogle breve o.a. af hr. Knud Ulfeldts og Otte Christoffer Ulfeldts, findes i Sjæll. Tegnelser 28. jan. 1658.

29. jan. (Kbh.) Joakim Walspurger, slotsfoged, fik brev om straks at skikke liggere fra Kbh. og ud i Kbh.s, Frederiksborg, Kronborg og Abrahamstrup len, dér at gøre anfordring, at den [brænde]ved, hvorom tilforn er udgået kongens befaling, straks fremkommer, så og med flid erkyndige sig om, hvis skyld det er. Såfremt det befindes, at kongens befaling endnu ikke er iværkstillet, da skal han påminde fogederne og skriverne, at det straks efterkommes, såfremt de ikke uden videre ophold vil være kasseret fra deres bestillinger. Herforuden skal JW også ved portene ved byen dagen efter lade anholde og til Proviaanthuset føre alt det ved, som bønderne fører til torvet. Sjt, 34, 348. K.

29. jan. (Kbh.) Hr. Tage Thott fik brev om at tilholde lenets bønder, så vidt deres part kan tilkomme, at de er Malmøhus lens bønder behjælpelig med at hugge og køre de 1.000 elletræer til Malmøhus fæstning,

enten i hans lens el. i Malmøhus lens skove, hvor de bedst og belejligst er at bekomme. SkT, 9, 128. K. Indl. 27. jan. og udat.

29. jan. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om, at de nyudskrevne kompagnier må stå under Georg Steding, så længe ingen anden oberst gives dem el. er til stede. SkT, 9, 128. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA. Indl., se foreg.

29. jan. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at skikke major Morten Herberg til Kristianopel fæstning og dér af de andre kompagnier lade ud-drage et på 108 mand til ham. SkT, 9, 128. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

30. jan. (Kbh.) Hans Eriksen i Korsør fik efter begæring frihed for skrifte. Kongen bevilger, at HE, hvis hustru er kommet noget for tidlig med sin barnefødsel, såvel som også hun denne gang må være fri for åbenbar skriftemål og annammes til hemmeligt skrifte. Forbydendes etc. Sjr, 24, 152. Indl. 20. jan.

30. jan. (Kbh.) Bestalling som vinskænk for Johan Adolf [Meyer]. Kongen antager sin hidindtil en tid lang værende rejsevinskænk JA som vinskænk i Kbh. Han har lovet at være kongen og hans riger huld og tro, ramme deres bedste og hindre skade. Han skal som kongens mundskænk opvarte ved hans hofstat og selv udtappe den vin, som skænkes, hvilken han selv skal opføre på kongens taffelsal og iskænke, havende indseende med, at drikkekarrene holdes smukt rene og klare. I vinkældereren skal han have i agt, at vinen forvares, så ingen, som ikke bør have deraf, bekommer noget uden overskænkens el. hofmarskalens konsens. Han skal til den ende holde regnskab ved dag- og ugesedler. Han skal respektere hofmarskalen og overskænken og skikke sig efter sin ed og pligt. Kongen bevilger ham til årlig besoldning 60 kur.dl. og til en tjener 20 kur.dl. og månedligt til kostpenge 8 kur.dl. til ham selv og 4 til en tjener og til husleje årligen 40 rd., som årlig skal betales ham af mønsterskriveren. Herforuden skal af Klædekammeret årligen gives ham 2 sædv. hofklædninger, og når kongen ikke selv behøver de ledige vin- og ølfade til andet brug, må han beholde dem uden betaling, dog hermed ikke ment de halve vinammer el. fade på 2 tønder, som gøres på kongens bødkerhus, hvilke skal leveres til bryghusskriveren, ikke heller de styk- o.a. fade, som kongen selv lader for-

dre. Hans bestilling skal begynde fra brevets dato. Rentemestrene befales årligt at give ham dette. Sjr, 24, 152. K.

30. jan. (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om mod bevis at lade oberst Georg Steding være følgagtig 5 centner krudt, 5 centner kugler og 10 store bundter lunter, 1.000 par svinfedere, med 6.000 tilhørende nagler. Sjt, 34, 344. Indl., se Sjt, 34, 344, 25. jan. (brev 1).

30. jan. (Kbh.) Admiralitetet fik brev anlangende den hollandske ambassadør på vegne af Sorlingreverne af Amsterdam og nogle kapere i Kbh. Hvad den hollandske gesandt van Beuningen har begæret af kongen, kan de se af hosføjede dokumenter. De skal tilholde de interesserede kapere at rette sig efter kongens forrige resolution, såfremt de ikke vil svare til det, der kan forårsages formedelst deres ophold. Sjt, 34, 348. K.

30. jan. (Kbh.) Niels Juel fik brev om at skaffe Johan Christoph von Korbitz en galiot til at hidføre hans gods fra Nyborg. Dermed etc. Sjt, 34, 349. K. Indl. 23. og 30. jan.

30. jan. (Kbh.) Jørgen Jendtzmehr, fiskemester, fik brev om hver uge at levere Johan Christoph von Korbitz 2 retter fersk fisk. Dermed etc. Sjt, 34, 349. Indl., se foreg.

30. jan. (Kbh.) Johan Christoph von Korbitz fik brev om, at han indtil 1. marts må annamme sin fulde generalkrigskommissariusgage, som skal erlægges ham af krigskassen af zahlmester Nicolaus Nissen el. den efter ham kommende generalkrigskommissarius. Befalendes etc. FT, 7, 356. K.

31. jan. (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz og Jørgen Reedtz fik brev om ved deres lens bønder i lenets skove at lade hugge 1.000 palisader og, mens dette føre står, lade dem overføre til Kbh., eftersom de behøves til fæstningen. Dermed etc. Sjt, 34, 349. K. Indl. 30. jan.

Lige sådant brev fik JR.

31. jan. (Kbh.) Hugo Lützwow fik brev om på kongens vegne på skiftet efter fru Karen Lange at gøre anfordring på de penge, hun har været skyldig til hr. Corfitz Ulfeldt, gørende sit bedste til at bekomme dem,

og siden levere dem til Lave Beck og Otte Pogwisch. Dermed etc. Sjt, 34, 349. K.

31. jan. (Kbh.) Hr. Hans Lindenov fik brev om at gøre den anordning, at de 2 overskikkede konstabler på Samsø bekommer deres underholdning, nemlig Rasmus Lauridsen Nykøbing månedligt 6 rd. og Ejler Pedersen Vordingborg 5 rd. Dermed etc. Sjt, 34, 350. K. Incl. 30. jan.

31. jan. (Kbh.) Lensmændene i Loll. og Falster fik brev om at lade hidføre båndstager. Adressaten skal ved lenets bønder på slæder lade overføre de fadbåndstager, som er hugget i lenet efter kongens tidl. befaling, så de len for len kan blive overført. Dermed etc. SmT, 8, 170. K. Incl. 30. jan.

Lensmændene, som fik disse breve: Christoffer Lindenov, Philip Barstorff, Frederik Urne.

1. febr. (Kbh.) Otte Skade fik brev om at kommandere på Kronborg, eftersom stedets beskaffenhed er ham bedst bekendt. Dermed etc. Sjt, 34, 350.

1. febr. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at gøre den anordning, at nærværende svenske ritmester bekommer logement på Frederiksborg Slot på gemakket over for den mellemste port, skaffende ham derhos underholdning. Dermed etc. Sjt, 34, 350. K.

1. febr. (Kbh.) Christen Skeel fik brev om straks at gøre den anordning, at hver 2 bønder i det ganske Sjæll. skal age 2 læs hø til Kbh. Desligeste, at bønder o.a. slagter af deres kvæg og straks hidfører det. Dermed etc. Sjt, 34, 351. K. Incl. 1. febr.

1. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev med befaling til alersnarest muligt at lade forfærdige et par hundrede frisiske ryttere, hver 12 fod lang, hvilket de skal iværkstille samme dag. Sjt, 34, 351. (Tr.: KD, V, 422). K.

1. febr. (Kbh.) Anders Isaksen fik brev med befaling til med forderligste at begive sig til Kbh. med 3 kompagnier af sine underhavende dragoner med god justits langs på vejen; men det ene, som er liggende i

Korsør, skal han lade forblive indtil videre. Dermed etc. Sjt, 34, 351. (Tr.: KD, V, 422). K.

1. febr. (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om at hiddrage sit regiment og om ordonnansryttere og vagt ved Vordingborg. Han befales med forderligste at sammendrage sit regiment i Kbh. Dog skal han ved Vordingborg lade holde forvagt med 50 heste og en god officer og derfra til Kbh. holde ordonnansryttere på hver mil. Dersom forvagten fornemmer nogen fjendtlig magt, skal officeren med god orden retirere til Kbh. Dermed etc. Sjt, 34, 351. (Tr.: KD, V, 422). K.

1. febr. (Kbh.) Hugo Lützow fik brev om, at kongen har befalet Bertram Rantzau med sit regiment at drage sammen i Slagelse og holde forvagt i Skælskør og Korsør. HL skal gøre anordning herom. Sjt, 34, 352. K.

1. febr. (Kbh.) Bertram Rantzau fik brev om at sammendrage sit regiment i Slagelse og holde god forvagt i Skælskør og Korsør, så og en ordonnansrytter for hver mil til Roskilde. Dersom han fornemmer nogen fjendtlig magt fra Fyn el. andetsteds, som han ikke er bastant, skal han retirere til Kbh. med sine tropper. Bagage- og rustvognsheste, hvormed ingen tjeneste gøres, skal han lade blive i kvartererne. Dermed etc. Sjt, 34, 352. K.

1. febr. (Kbh.) Henrik Wolrath Both m.fl. fik brev om med sit regiment straks at begive sig til Kbh. o.a. steder. Sjt, 34, 352. (Tr.: KD, V, 422). K.

Lige sådant brev fik oberst Münnichhausen. Oberstlt. Thott med sit kompagni til hest til Køge. Axel Sehested med sit kompagni til Køge. Steen Brahe at begive sig ind i Nakskov fæstning med sit kompagni. Så og Jens Kaas med sit.

1. febr. (Kbh.) Major Carsten Poulsen fik brev om straks at sammendrage alle sognerytterne i sit regiment i Køge. Dermed etc. Sjt, 34, 353. K.

1. febr. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om på Kronborg at indsamle alt det brændevad og alle slags viktualier o.a., som kan tilvejebringes og uforbigængeligen behøves til fæstningen, uden forskel hvem det og tilhører. Sjt, 34, 353. K.

1. febr. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at udvise og lade hidføre brændeved, så og at lade gærdsel hidage ved bønderne. Kongen har befalet 100 båds mænd en dags tid el. to i lenets skove at hugge og fælde brændeved på de steder, FB anviser dem. Han skal anvise dem de steder, han eragter mindst til skovskade, og befale bønderne på Amager på samme tid at begive sig did med deres vogne og slæder og føre det til Provianthuset. Herforuden skal han bestille 50 bøndervogne med høsthaver, som kan skove en del gærdsel og levere det til voldemesteren. Dermed etc. Sjt, 34, 353. K.

1. febr. (Kbh.) Niels Juel fik brev om at kommandere 100 båds mænd med økser, som på en dags tid el. to kan skove på de steder, som de bliver udvist af Frands Brockenhuus el. ridefogeden. Dermed etc. Sjt, 34, 354. K.

1. febr. (Kbh.) Nogle lensmænd, Jørgen Seefeld o.fl., fik brev om at indbringe korn af deres eget og andres til Provianthuset. Adressaten skal lade kongen bekomme det korn o.a., som han selv har el. tilvejebringer dér i lenet hos borgere el. bønder, så at det straks leveres til Provianthuset, hvorom kongen erbyder forsikring. Dermed etc. Sjt, 34, 353. K.

Lige sådant brev fik Christen Skeel. Frands Brockenhuus. Ove Skade. Christoffer Urne.

1. febr. (Kbh.) Nogle lensmænd, Otte Pogwisch o.fl. samt kvartalkommissarierne fik brev om, at landfolket skal komme hid. Adressaten skal gøre den anordning, at alt landfolket i Frederiksborg len med allerforderligste møder med deres gewehr ved Kbh. Dermed etc. Sjt, 34, 353. K.

Lige sådant brev fik Arent von der Kuhla om landfolket af Kronborg. Christen Skeel af Tryggevælde. Ove Skade af Roskilde len. Landkommissarierne i hver sit kvartal.

1. febr. (Kbh.) Lensmændene fik brev om at samle sognerytterne i Køge og skaffe dragoner hid. Item at fremskaffe fourage og at anordne ordonnansryttere. Adressaten skal, så snart han bekommer denne befaling, lade alle sognerytterne i lenet ufortøvet begive sig til Køge, hvor regimentet er befalet at samles. Til den ende skal han og forskaffe fourage og underholdning dér og de tilforn udskrevne bønderdragoner. Dermed etc. Sjt, 34, 355. K. Indl. 1. febr.

N.B. Af Tryggevælde, Ringsted, Roskilde og Frederiksborg len skal underholdning og fourage til rytteriet skaffes hid til byen.

P. S. Eftersom der er forordnet ordonnansryttere på hver mil ml. Kbh., Korsør og Vordingborg, skal han i lenet gøre anordning til at underholde disse.

N.B. De breve, som denne P.S. blev skrevet på, var disse: Frands Brockenhuus. Ove Skade. Jørgen Seefeld. Hugo Lützw. Christen Skeel. Jørgen Reedtz og hr. Frederik Reedtz.

1. febr. (Kbh.) Peter Bredal fik brev om skibene ved Nyborg anlangende fjendens ankomst. Adskilligt spargeres om fjendens atak og ankomst til Fyn. Dersom han eragter for fjendens gevalt ikke at kunne maintainere skibene, som han har hos sig, skal han enten stikke dem i brand el. bore dem i grund, så fjenden intet bemægtiger sig. FT, 7, 357. K.

1. febr. (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik brev om at gøre sit bedste for at drage det loll. og falsterske landfolk ind i fæstningen Nakskov, så og lade indføre al den fourage og underholdning, som kan bekommes af landet. Dermed etc. SmT, 8, 170. K.

2. febr. (Kbh.) Nogle lensmænd, Otte Skade o.fl., fik brev om hø af bønderne, og at hvert 4. nød skal slagtes. Adressaten skal ufortøvet tilholde hver 2 bønder i lenet uden forhaling el. undskyldning straks til Kbh. at hidføre et godt læs hø. Så og at hver bonde føres til at slagte el. selv slagter hvert 4. hoved, som skal føres til Provianthuset. Dermed etc. Sjt, 34, 355. K. Inkl., se Sjt, 34, 355, 1. febr.

Lige sådanne breve fik Frands Brockenhuus. Otte Pogwisch. Hr. Christoffer Urne. Arent von der Kuhla.

2. febr. (Kbh.) Nogle lensmænd fik breve anlangende adelens soldater. Adressaten skal straks af adelen begære, at de skaffer til stede alle deres soldater under deres kompagnier med tilhørende klæder og gewehr, så de ved nat og dag fremkommer til Kbh. Dermed etc. Sjt, 34, 356. K. Orig. i DKanc. B 165B. Inkl. udat.

Dette brev udgik til følgende lensmænd: Christen Skeel. Hr. Frederik Reedtz. Ove Skade. Erik Banner. Jørgen Seefeld. Hugo Lützw.

2. febr. (Kbh.) Bispem i Sjæll. fik brev om bøn. Han skal gøre den anordning, at dagligen i alle kirkerne i byen bliver holdt ordinære bede-

stunder, nemlig om formiddagen kl. 8, om eftermiddagen kl. 5, til at afbede den for øjne svævende og påhængende Guds vrede. Til hvilken ende han og skal forordne fornøden bøn, som kan læses af prædike-stolene. Dermed etc. Sjt, 34, 356. K.

2. febr. (Kbh.) Kvartalkommissarierne fik brev om ufortøvet til Kbh. at fremskaffe alt det felt- o.a. artilleri og stykker samt muniton og artillerifolk, som findes på posterne ved strandsiderne omkring i deres kvartal. Sjt, 34, 357. (Tr.: KD, V, 423). K.

Brevet udgik til Jørgen Reedtz, Oluf Brockenhuus, Oluf Rosenkrantz og Hugo Lützw.

2. febr. (Kbh.) Oluf Rosenkrantz og fru Ingeborg Arenfeldt fik brev om kongens vogne til hidførsel af korn, som Frands Brockenhuus forstrækker. FB har erbødet til kongen at levere en del korn, som findes på hans gård Svanholm. OR skal uden ophold være ham behjælpelig med vogne af sine egne bønder til at age kornet. Har han selv noget korn, han kan forunde kongen, skal han med allerforderligste lade det komme hid el. forstændige kongen sin mening derom. Dermed etc. Sjt, 34, 357. K.

Lige sådant brev fik IA.

2. febr. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om med forderligste ved sit lens bønder at lade hidskikke alt det hør, som findes på Frederiksborg Lagedgård. Dermed etc. Sjt, 34, 357. K.

2. febr. (Kbh.) Jens Kaas fik brev om straks at begive sig til Kbh. med sit kompagni. Dermed etc. Sjt, 34, 358. (Tr.: KD, V, 423). K.

2. febr. (Kbh.) Hugo Lützw fik brev om at forskaffe kvæstede ryttere og soldater, som efterhånden kommer over fra Fyn, kvarter og underholdning, enten i købstæderne el. på landsbyerne. Dermed etc. Sjt, 34, 358. K.

2. febr. (Kbh.) Bertram Rantzau fik brev om straks hid til Kbh. iligen ved dag og nat at hidforskaffe alt det hør og fourage, som kan opbringes ved hans kvarter. Dermed etc. Sjt, 34, 358. K.

P. S. Dersom han formærker fjendens ankomst, skal han fordærve den fourage og proviant, som han ikke kan få med.

2. febr. (Kbh.) Jochim Körber fik brev om at gøre den anordning, at de tropper af ryttere, som ligger på Samsø, med forderligste, og så snart de kan komme over isen, begiver sig til Kbh. Men dersom de ikke kan komme over isen, skal de forhugge skovene og defendere sig dér det længste muligt. Dermed etc. Sjt, 34, 358. K.

2. febr. (Kbh.) Jochim Körber og Josias Breide¹ Rantzau fik brev om at samle rytterne fra Fyn. JK skal straks begive sig fra Kbh. til Korsør for at sammensanke alle de ryttere, som kunne komme over fra Fyn, være sig fra oberst Jens [von Løwenklau]s, hr. Steen Billes el. oberst Hans von Ahlefeldts regimenter. Men de, som er kvæstet el. beskadiget, skal optages i Korsør el. Slagelse og verpfleges. Dermed etc. Sjt, 34, 359. K.

Lige sådan befaling fik oberstlt. JBR til at samle dem, som af hans og oberst Sehesteds regiment kunne komme herover.

1) Kopibogen har, ligesom senere, *Breda*.

2. febr. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at gøre den anordning, at rytteriet liggende i Skåne så snart muligt, og de er i stand til det, skal komme over isen til Kbh. Ej tagendes osv. SkT, 9, 128. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

2. febr. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om, at adelens rostjeneste og nogle af dens egne kompagnier skal blive i Skåne. Han har tilforn bekommet kongens ordre til, at rytteriet skal komme over fra Skåne. Kongen er tilfreds, at adelens rostjeneste og 4 kompagnier af deres regiment må forblive, men resten skal ved nat og dag begive sig til Kbh. Dermed etc. SkT, 9, 129. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

3. febr. (Kbh.) Konsumtionens og told- og maltaccisens afskaffelse i Kbh. Efter borgerskabets indstændige begæring har kongen indtil videre bevilget, at konsumtionstolden må være afskaffet, så og maltaccisen ophøre i betragtning af den store indkvartering, som haves, og eftersom det meste øl skal konsumeres af soldatesken. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 154. (Tr.: KD, III, 474-75. Udt.: CCD, VI, 368). K.

3. febr. (Kbh.) Vincents Bille fik efter begæring brev om at måtte lade sin hustru lig indsætte i en kirke, indtil Gud vil forlene bedre tider. Sjr, 24, 154. Indl. udat.

3. febr. (Kbh.) Jochim Körber fik brev om til Kbh. at forskaffe alt det hø og fourage, som kan opbringes i Kalundborg len, og det iligen ved nat og dag. Når han bekommer sine kompagnier fra Samsø, skal han begive sig med dem til Kbh. og undervejs medtage al den fourage, han kan bekomme, men fordærve og ruinere det øvrige, med så skel, han formærker fjendens ankomst. Dermed etc. Sjt, 34, 359. K.

3. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om brændevad, viktualier o.a., som i en hast skal indsamles på Kronborg, uden forskel, hvem det tilhører. Det er kongens vilje, at enhver igen skal blive kontenteret, når Gud giver bedre tilstand. Kongen tvivler ikke på, at enhver god patriot kommer ham og fædernelandet til hjælp. Dermed etc. Sjt, 34, 359. K. Incl. 2. febr.

3. febr. (Kbh.) Ove Skade fik brev om, at stabsfolket i Roskilde skal hidssamle proviant og fourage, som var ordineret rytteriet dér. Ingen flere ryttere er liggende i Roskilde. OS skal bruge stabsfolket til at tilvejebringe den befalede proviant og fourage, så han kan eksekvere det hos de bønder, som ej godvilligen bekvemmer sig dertil. Dermed etc. Sjt, 34, 360. K.

3. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd på Christianshavn fik brev om oberst von Ense (Enss)' inspektion. Kongen har befalet nærværende E at have inspektion på posterne i Christianshavn. De skal bevise ham al mulig hjælp med at forskaffe ham tømmer o.a., som han har fornødent, så og anordne, at 50 af borgerskabet dér i byen forsyner vagten på de dem befalede poster. Dermed etc. Sjt, 34, 360. (Tr.: KD, V, 423). K.

3. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade staldfolket bekomme noget til underholdning af Provianthuset. Dermed etc. Sjt, 34, 360. K. Orig. i DKanc. B 179M.

3. febr. (Kbh.) Poul Klingenberg fik brev om at levere rentemestrene 18.000 rd. til bådsfolk. Dermed etc. Sjt, 34, 361. K.

3. febr. (Kbh.) Kvartalkommissarierne i landet¹ fik hver brev om at fornagle og sænke stykker. Adressaten har tilforn bekommet kongens befaling til at hidsskikke stykkerne af sit kvartal. Nu er kongen tilfreds, at han lader dem, som han ikke kan bekomme til Kbh., fornagle og

synke under isen ved strandsiden, så de igen i sin tid kan tages op. Dermed etc. Sjt, 34, 361. K.

1) De anføres på K.: Jørgen Reedtz, Oluf Brockenhuus, Hugo Lützow, Oluf Rosenkrantz.

3. febr. (Kbh.) Lorentz Tuxen, foged på Hørsholm, og Peter Holmer, fiskemester på Ibstrup, fik brev om at hidskaffe hø og fourage, som dér findes. Sjt, 34, 361. K.

Lige sådan ordre fik PH.

3. febr. (Kbh.) Hugo Lützow fik brev om at undsætte Peter Bredal, skibshøvedsmand, med vand o.a. Han skal gøre sin flid til, at PB med lette slæder kan forsynes med frisk vand fra Sprogø,¹ så og at han sekunderer ham efterhånden med gryn, brød el. a. viktualier. Befalendes etc. Sjt, 34, 361. K.

1) Kopibogen har *Spro*.

3. febr. (Kbh.) Kbh.s højlærde og borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at konferere med hverandre. De skal med allerforderligste deputerer nogle af deres midte til at holde lighed med indkvarteringen o.a. i disse tider. Sjt, 34, 362. (Tr.: KD, V, 423). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA.

Lige sådant brev fik borgmestre og råd om at konferere med de højlærdes midte her i byen.

3. febr. (Kbh.) Jesper Vognsen fik brev om med sit kompagni straks at begive sig til Kbh., så snart han erfarer noget fjendtligt, og han skal med sig tage det, som er forordnet dem til underholdning af de dertil forordnede bønder. Dermed etc. Sjt, 34, 362. (Tr.: KD, V, 423). K.

3. febr. (Kbh.) Rektor og professorer i Kbh. fik brev om, at studenterne skal indstille sig til fælles defension. De skal for studenterne på akademiet remonstrere den farlighed, som nu ses for øjne, førende dem til gemyt, at det og vel anstår dem i sådan gemen fare efter andre akademiers eksempel at indstille sig godvilligen til fælles defension. De, der vil bekvemme sig dertil, må adressaterne selv for deres part underholde tillige med officererne, som kongen forordner over dem, og så være forskånet for andre soldater el. ryttere, såfremt det kan træffe den proportion, som tilkommer dem. De skal forfatte en rulle og med

forderligste levere den til efterretning. Sjt, 34, 362. (Tr.: KD, V, 424).
K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA.

3. febr. (Kbh.) Lensmændene over købstæderne fik brev om at tilholde alle unge mandkøn af håndværksfolk og købsvende, som findes i købstæderne i lenet, at møde uden for Kbh. med deres gewehr den 8. febr., havende hver med sig 4 dages underholdning, da kongen selv vil mønstre dem. Befalendes etc. Sjt, 34, 362. K.

P.S. Herforuden skal han på kongens vegne af borgerskabet begære, at enhver vil skikke til kongen og låne ham det gewehr, han har, hvilket igen vil blive tilstillet ejermanden el. betalt.

3. febr. (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. fik brev anlangende at tilskrive adelen i lenet, at de til Provianthuset skal fremskikke alle deres øksne, korn, fourage o.a. imod forsikring om betaling i bedre tilstand, så det kan komme kongen og deres fæderneland til tjeneste og fjenden ikke blive det mægtigt, om han i værende hårde vintertid kommer til landet, det Gud afvende. Dermed etc. Sjt, 34, 363. K.

P.S. Kongen er tilfreds, at adressaten indtil videre opsætter herredstingene i lenet, på det kongens befalinger des bedre kan efterkommes, hvilket han skal forkynde.

3. febr. (Kbh.) Anders Sandberg fik brev om at begive sig hid med sit kompagni og tage fourage med sig. Han befales straks at begive sig til Kbh. med så mange ryttere af sit regiment, som er i landet. Det, som er forordnet dem til underholdning af Kronborg og Frederiksborg len, skal de tage med sig. Dermed etc. Sjt, 34, 364. (Tr.: KD, V, 424). K.

3. febr. (Kbh.) Arent von der Kuhla og Otte Pogwisch fik brev om at skaffe Anders Sandbergs ryttere tilførsel til Kbh. Kongen har befalet AS at lade sine ryttere komme til Kbh. AvdK skal tilholde bønderne i Kronborg len, som har gjort tilførsel til rytterne i Helsingør, at de fremdeles forskaffer det til Kbh. Sjt, 34, 364. (Tr.: KD, V, 424-25). K.

Lige sådant brev fik OP om Frederiksborg lens bønder.

3. febr. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om at lade affordre de bedste af dronningens hopper og foler på Ebbekøb tillige med det foder, som findes dér. Påkommer noget fjendtligt, skal han bedst muligt lade dem forvare på slottet i hvælvingen el. andetsteds. Dermed etc. Sjt, 34, 364. K.

3. febr. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om, at Dronningens Livregiment må blive i Skåne. Han har tilforn bekommet kongens befaling til at lade rytteriet komme over fra Skåne. Kongen er tilfreds, at Dronningens Livregiment og adelens rostjeneste må blive, hvorimod de andre 4 kompagnier af AUs regiment skal begive sig til Kbh. SkT, 9, 129. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

3. febr. (Kbh.) Laurids Galtung og Enevold Frederik Akeleje fik brev om uden ophold at komme til Kbh., hvor han skal blive forstændiget om kongens vilje. SkT, 9, 129. K.

Lige sådant brev fik EFA.

3. febr. (Kbh.) Befaling til officerer o.a. på skibene ved Slipshavn. Kongen hilser sin kommandant så vel som alle andre over- og underofficerer med gemene soldater og matroser på sine 4 orlogsskibe ved Slips-havn. De erindres om deres ed og pligt og formaner at forholde sig som tro og mandhaftige officerer og soldater, nu fornødenhed kræver det. Han forsikrer, at han vil erkende det med forfremmelse og belønning, så de skal have ære deraf, andre til eksempel. Dersom skibene ikke kan holdes for fjenden, skal de stikke dem i brand, førend de kommer fjenden til gavn. FT, 7, 357. K.

3. febr. (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik brev anlangende fru Anne Elisabeth von der Groeben (Greben) om stykkerne på Orebygård. Han skal straks begive sig til hende og gøre sin flid til at bevæge hende til at afstå alle sine stykker og al anden muniton til fæstningen Nakskov, hvortil han skal anvende al flid ved nat og dag at forskaffe det. SmT, 8, 170. K.

3. febr. (Kbh.) Fru Anne Elisabeth von der Groeben (Greben) fik brev om stykker og muniton. Kongen beder hende om, at hun vil forunde ham alle stykker o.a. gewehr og muniton på hendes gård Oreby og lade det være følgagtig til Nakskov, når Erik Rosenkrantz begærer det, for hvilket han igen vil lade hende forsikre om betaling i fredstid. Dermed etc. SmT, 8, 171. K.

3. febr. (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik brev om jern og palisader til Nakskov fæstning. Item om stykkerne, som findes på posterne. ER befales at gøre sin yderste flid til, at kommandanten i Nakskov fæstning får så meget jern, som han behøver. Kongen er tilfreds, at 5.000 palisader af

risege og bøg må hugges i Halsted Klosters skove, idet der haves indseende med, at der mest muligt arbejdes på fæstningen til dens defension, i synderlighed, at den forsikres mod strandsiden. Dermed etc. SmT, 8, 171 (her er P.S. glemt og derfor her gengivet efter K.). K. Indl. 3. febr.

P.S. Dersom der på landet formenes nogen fare af fjenden, skal ER gøre den ordning, at stykkerne, som findes rundt om på posterne, straks indføres i fæstningen, og om det ikke så hastigt kan ske, fornagtede nedsænkes i stranden.

4. febr. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om at være behjælpelig hos borgerskabet i Helsingør, at de godvilligen sammensanker 150 fyrbøsser, som de ryttere, Anders Sandberg skal kommandere, kan blive munderet med, hvilket enhver igen skal ihændestilles. Desligeste skal han forskaffe vogne til at hidbringe disse bøsser, så og det høg og fourage, bønderne deromkring allerede har indbragt, så han ved lenets bønder med forderligste lader det føre til Kbh. Dermed etc. Sjt, 34, 364. K.

4. febr. (Kbh.) Major Gabriel Prytz fik brev om straks at begive sig med alt sit folk, som han har salveret fra fjenden, fra Korsør til Kbh., hvor det indtil videre anordning skal kommanderes af ham. Dermed etc. Sjt, 34, 365. (Tr.: KD, V, 425). K.

4. febr. (Kbh.) Christoffer Due fik brev om med alt det folk, han har salveret fra fjenden, straks at begive sig fra Loll. til Kbh., hvor det skal kommanderes af ham. Dermed etc. Sjt, 34, 365. (Tr.: KD, V, 425). K.

4. febr. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om, at en del af Skovshoved Skov skal fældes til stadens forsyning. Han skal dér lade udvise et parti skov, som kan gives til pris til at hugges og forbruges til ildebrændsel i Kbh. Dermed etc. Sjt, 34, 365. (Tr.: KD, V, 425). K.

4. febr. (Kbh.) Tøjmaster Peter Kalthoff fik brev om at lade kongens page Gersdorff bekomme de materialer, som behøves til at fylde 100 håndgranater. Sjt, 34, 366. K.

4. febr. (Kbh.) Tøjmaster Peter Kalthoff fik brev om af nærværende skipper Jacob Sibrantsen Schmit fra Vlieland at annamme så meget

krudt, som han har inde, og kvittere ham derfor, hvorpå han siden skal søge kongens forsikring. Sjt, 34, 366. K.

4. febr. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om til hvert kompagni til hest, som enten allerede er ankommet el. ankommer i Kbh., at assignere visse steder og landsbyer i nærmeste len, hvor de selv kan indhente fourage. Dermed etc. Sjt, 34, 366. K. Orig. i DKanc. B 167D.

5. febr. (Kbh.) Christen Cornelissen fik brev om, at han formedelst sin trolovede fæstemøs sygdom må lade sig vie i huset. Forbydendes etc. Sjr, 24, 154.

5. febr. (Kbh.) Jægermesteren fik brev anlangende at gøre den anordning, at herefter ufejlbarligen bliver leveret til hoffet, nemlig fra dec. til marts hver uge 3 dådyr /: el. i stedet et godt stort stykke vildt /: samt 1 dådyr, 3 rådyr og 8 harer; fra maj til dec. om ugen 2 stykker stort vildt, 2 dådyr, 2 rådyr og 6 harer el. 4 i det ringeste, tagende herpå køkkenmesterens bevis, hvilket skal præsenteres hofmarskalken el. den, der kommanderer i hans sted, til underskrift og antegnes i den forordnede bog, såfremt det skal eragtes at være leveret. Dog heri uberegnet vildt til ekstraordinær udspisning, som hofmarskalken anordner. Befalendes etc. Sjt, 34, 366. K. Incl. udat. (2).

5. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om vogne til bygmesteren m.v. og dem, som arbejder på befæstningen. De befales at gøre den anordning, at Albertus Bygmester hver dag om morgenen tidlig ved 5-6 slet kan bekomme 10 gode borgervogne med tilhørende stærke heste, som kan fremage det tømmer, som eragtes nødtigt til fæstningens og voldenes fortifikation i denne store fare. Vognene skal straks forordnes, så de daglig findes på arbejdet, på det dette des snarere kan gå for sig, eftersom i denne tid højeste magt er anliggende derpå. Eftersom erfares, at folket daglig løber hjem fra arbejdet, er kongens vilje, at der over nævnte arbejdsfolk forordnes rodemestre, som kan have opsigt med dem, så de, der findes at gå hjem uden forlov, kan straffes, andre til eksempel. Dermed etc. Sjt, 34, 367. (Tr.: KD, V, 425-26). K.

5. febr. (Kbh.) Åben befaling til levering af konsumtionen til konsumtionsforvalter Niels Lassen. Kongen har befalet NL at indsamle det, der er indkommet af den påbudne konsumtionstold, og levere det til

landkommissarierne. Kongen befaler lensmænd, borgmestre og råd o.a. at lade NL være følgagtig det, der er indkommet. Sjt, 34, 368. K.

5. febr. (Kbh.) Peter Mytzen, forvalter på Sparepenge, fik brev om derfra med forderligste at lade hidskikke alt det bedste af kongens tøj, hvortil lensmanden skal forskaffe ham vogne. Sjt, 34, 368. K.

Lige sådant brev fik [lensmanden] på Frederiksborg Slot.

5. febr. (Kbh.) Befaling til nogle af hver af stændernes fuldmægtige i Kbh. anlangende indkvarteringen. Kongen hilser Joakim Gersdorff, Christen Skeel etc., så og Lave Beck og Otte Pogwisch. En belejring af Kbh. er at befrygte, og der kommer klagemål over indkvartering, idet somme er fri og somme besværet for meget, hvorover forårsages desordre. Adressaterne befales at møde 6. febr. ved 9 slet om formiddagen på Islandske Kompagni med alle de andre stænders forordnede i byen, som kongen har ladet forskrive, nemlig rector magnificus og bispnen, kongens betjente Cornelius Lerche og Henrik Müller, 2 af de ældste borgmestre i byen og 2 af de øverste renteriskrivere, og de kan dér sammen ligne den forestående indkvartering uden nogen underseked, eftersom Rigens Råd erbyder sig også at tage derimod, så vidt tilkommer dem pro kvota, så længe den påhængende fare står på. Dermed etc. Sjt, 34, 368. (Tr.: KD, V, 426). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA. Indl. 6. febr. og 15. marts (2).

Lige sådant brev fik rector magnificus og bispnen mutatis mutandis. HM. CL. 2 af de ældste borgmestre i Kbh. De 2 øverste renteskrivere mutatis mutandis.

5. febr. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om med forderligste at forstærke fæstningen Malmøs garnison med folket, som ligger på Helsingborg Slot og fæstningen Landskrone, hvorimod han skal lade de 2 steder igen besætte med det unge udskrevne mandskab i Skåne. Befalendes etc. SkT, 9, 129. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

6. febr. (Kbh.) Trykt benådning for dem, som lader mønte. Til videre anordning bevilger kongen, at enhver af sit eget guld el. sølv på kongens mønt må lade mønte dukater, sletdalere¹ og 2 mk.stykker, dog med kongens stempel, efter den skrot og korn, som er befalet møntmesteren. Den fortjeneste, som kan falde, må enhver, som vil lade mønte, selv beholde. Sjr, 24, 155. (Tr.: CCD, VI, 368). K.

1) Formentlig om sølvkronen = $\frac{2}{3}$ speciedaler.

6. febr. (Kbh.) Jørgen Madsen, kaptajn, fik brev om at begive sig til Kbh. med sit kompagni. Dermed etc. Sjt, 34, 369. K.

6. febr. (Kbh.) Major Steen Andersen fik brev om at kommandere nogle af landfolket og kompagniet af dragoner i Vordingborg len til Kbh. Dermed etc. Sjt, 34, 369. K.

6. febr. (Kbh.) Hugo Lützwow fik brev om at lade stykkerne på skibet Delmenhorst holde i beredskab til at lade synke under isen, så snart han fornemmer nogen fjendtlig fare. Dermed etc. Sjt, 34, 369. K.

6. febr. (Kbh.) Otte Skade fik brev om, at kongen har befalet¹ borgerskabet i Helsingør at hjælpe til at forse vagten på Kronborg i disse farlige tider. OS skal også på kongens vegne på bedste manér anmode dem derom. Dermed etc. Sjt, 34, 370. K. Incl. 5. febr.; se også Sjt, 34, 359, 3. febr. (brev 2).

1) Se flg. brev.

6. febr. (Kbh.) Befaling til Helsingørs borgere om vagten på Kronborg. Den øjensynlige fare svæver for øjnene. Kongen tvivler ikke på, at de godvilligen indstiller sig til tog og vagt på Kronborg, så vagten altid forsynes med 300 mand. Kongen vil vide at erkende enhvers villighed heri. Sjt, 34, 370. K. Incl., se foreg.

6. febr. (Kbh.) Henrik Müller fik brev om at lade Frands Brockenhuus' regiment bekomme 100 kjoler og 100 par bukser, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 370. K. Incl. 6. febr.

6. febr. (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om af Tøjhuset at lade generallt. Hans Schack være følgagtig så meget munition og lunter o.a., som han behøver og begærer. Sjt, 34, 370. K.

6. febr. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at gøre den anordning, at generalmajor Jochum Trampe den følgende morgen med AU og hans eget regiment logerer i Roskilde len på de steder, han er assigneret af Otte Pogwisch. Han skal holde ordre, at undersätterne ingen overlast vederfares, og lade holde god vagt, både imod Ringsted og Køge, og dersom han fornemmer noget fjendtligt straks begive sig til Kbh. Dermed etc. Sjt, 34, 370. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

6. febr. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om kvarter til generalmajor Jochum Trampes regiment i Roskilde len. Kongen har befalet hr. Axel Urups og JTs regimenter at begive sig fra Kbh. og logere i Roskilde len på de steder, han er anvist af OP. OP skal til dem assignere så mange landsbyer, som han eragter fornødent. Dermed etc. Sjt, 34, 371. K. Orig. i DKanc. B 167D.

6. febr. (Kbh.) Arnold Cooper fik brev om straks at begive sig til fæstningen Landskrone og som kommandant dér i Casper Dues svaghed have indseende med fæstningen og garnisonen. SkT, 9, 129. K.

6. febr. (Kbh.) Holger Vind fik brev om, at kongen har befalet Arnold Cooper, oberstlt. under generalmajor Henderson, at begive sig til fæstningen Landskrone at være kommandant dér, imidlertid Casper Due er behæftet med sygdom. Derefter osv. SkT, 9, 130. K.

6. febr. (Kbh.) Holger Vind fik brev om oberstlt. Arnold Coopers officers traktement i Landskrone. Kongen har befalet AC at begive sig over til Landskrone. HV skal gøre den anordning, at hans underofficerer, 1 major, 2 kaptajner, 2 løjtnanter og 2 fændrikker, bekommer lige traktement og verpflegung ved andre officerer af lige kvalitet i Skåne. SkT, 9, 130. K.

6. febr. (Kbh.) Johan Brockenhuus fik brev om at fouragere. Kongen kommer i forfaring, at JB lider mangel på fourage til sine ryttere. Han er tilfreds, at JB fouragerer på alle de herregårde og alle steder, hvor han kan bekomme det. Dermed etc. SkT, 9, 130. K.

6. febr. (Kbh.) Hr. Henrik Lindenov fik brev om at anordne, at Frands Brockenhuus' umunderede ryttere under Dronningens Livregiment bekommer så mange heste i lenet, som de behøver, så de kan gøre tjeneste. Ladendes etc. SkT, 9, 130. K.

6. febr. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om straks at begive sig til Skåne for at sætte landet og fæstningerne i god stand. Befalendes etc. SkT, 9, 130. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

6. febr. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om på Nykøbing Slot og i byen at samle så meget af det beværede landfolk, som han eragter at være nøjagtigt til stedets defension, og indsamle proviant o.a. fornø-

dent, så fjenden sker forhindring, og stedet bliver holdt til kongens tjeneste. SmT, 8, 171. K.

7. febr. (Kbh.) Jochum Trampe fik brev om at holde god justits over det ham befalede rytteri i Roskilde len, så at ingen af bønderne besværes udover billighed, men at rytterne lader sig nøje med det traktement, de gives af dem, anseende, at lenet er forordnet til kongens eget taffel. Kongen ser derfor gerne, at det mest muligt forskånes. Dermed etc. Sjt, 34, 371. K.

7. febr. (Kbh.) Ove Skade fik brev anlangende generalmajor Jochum Trampes rytteres indkvartering i Roskilde len. Kongen har befalet hr. Axel Urups og JTs regimenter at forlægges i Roskilde len. OS skal være Otte Pogwisch, som er befalet fordelingen, behjælpelig ved sin fuldm. el. i anden måde, så at alt kan gå ligeligen til. Dermed etc. Sjt, 34, 372. K.

7. febr. (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om af Tøjhuset at lade Kaj Lykke mod kvittering være følgagtig 300 pd. krudt og 50 pd. bly, når han begærer det. Sjt, 34, 372. K.

7. febr. (Kbh.) Kaptajnen over generallt. Ulrik Christian [Gyldenløve]s dragoner, som ligger i Vordingborg len, fik befaling til med sit kompagni straks at begive sig til Kbh. Sjt, 34, 372. (Tr.: KD, V, 426). K. Incl. 6. febr.

7. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre den anordning, at Balthasar Seckman leverer Frands Brockenhuus 100 kjoler og 100 par bukser til hans regiment, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Orig. i Rtk. 216.209. Sjt, 34, 372. K.

7. febr. (Kbh.) Lensmændene fik brev om at tilholde præsterytterne, at de straks forfølger sig til deres forordnede kompagnier. Dermed etc. Sjt, 34, 373. K.

7. febr. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om, at mandskabet skal møde i Kbh. Han befales at gøre den anordning, at alt mandskabet i hans len møder ved Kbh. den følgende el. næstfølgende morgen med deres gewehr. Dermed etc. Sjt, 34, 373. (Tr.: KD, V, 427). K.

7. febr. (Kbh.) Otte Skade fik brev om, at kongen har befalet, at nærværende kompagni skal indlægges på Kronborg til forstærkning af garnisonen. OS skal gøre den anordning, at de lige med de andre folk bliver underholdt, og gøre sin flid til, at de drager ind i fæstningen, hvis det gøres fornødent, så at alt tages i agt, både med isen o.a., om fjenden tenerer noget. Dermed etc. Sjt, 34, 373. K.

8. febr. (Kbh.) Erik Banner fik brev om med forderligste at forskaffe det umunderede rytteri af Christoffer Hvas' regiment så mange heste som mest muligt i lenet. Dermed etc. Sjt, 34, 374. K.

8. febr. (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz og Jørgen Seefeld fik brev anlangende deres hidkomst. FR befales at rette sig efter at begive sig til Kbh., om han fornemmer fjendens ankomst. Dermed etc. Sjt, 34, 374. (Tr.: KD, V, 427). K.

Lige sådant brev fik JS.

8. febr. (Kbh.) Bisen i Sjæll. fik brev om bøn anlangende traktaternes forgang. Der er berammet møde ml. kongen og kongen af Sverige om fredstraktater. Adressaten skal af alle prædikestole i stiftet lade bede, at den gode Gud vil velsigne traktaterne, så alting må komme hans guddommelige navn til ære og kongehuset til reputation og undersætterne til gavn. Dermed etc. Sjt, 34, 374. K.

8. febr. (Kbh.) Ernst Albrecht von Eberstein fik brev om at tilholde officererne straks uden forskel, hvem det og tilhører, af landet til Kbh. at indskaffe al den fourage, som de kan overkomme. Dermed etc. Sjt, 34, 375. K.

9. febr. (Kbh.) Patent til Kbh.s indvånere om deres pligt i denne tid. Kongen befaler borgmestre og råd og menige borgere i residensstaden Kbh., at de i disse besværlige, forvirrede og bedrøvelige tider betænker deres ed og pligt til at gøre mod deres konge og fæderneland som ærlige og tro patrioter anstår. Han lover derimod ikke alene at holde dem ved deres gamle privilegier, men endog at forbedre dem, så de skal have årsag at takke. Sjr, 24, 155. (Tr.: KD, III, 475). K. Incl. udat.

9. febr. (Kbh.) Jens Kaas fik brev om med forderligste at begive sig til Frederiksborg Slot for at kommandere landfolket, som bliver forord-

net dér, eftersom han ser kan være tjenligst. Dermed etc. Sjt, 34, 375. K.

9. febr. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om med forderligste at gøre den anordning, at 100 velbeværede karle af det unge mandkøn i lenet ved nat og dag forføjer sig til Frederiksborg Slot til slottets defension med musketter o.a. gewehr samt 100 dages kost. Dermed etc. Sjt, 34, 375. K.

9. febr. (Kbh.) Hans Schack fik brev om, at kongen har befalet, at de bedste knægte af de skånske garnisoner skal komme til Kbh. over isen. Han skal af de i Kbh. indkomne sjæll. knægte lade lige så mange igen overskikke til hvert sted, som de kommer fra. Dog ikke førend de skånske er kommet. Dermed etc. Sjt, 34, 375. K.

9. febr. (Kbh.) Mag. Jacob Fincke fik brev om på Tøjhuset mod kvittering at lade levere de musketter o.a. gewehr, som han kan have, for hvilket kongen i sin tid vil lade betale. Dermed etc. Sjt, 34, 376. K.

9. febr. (Kbh.) Poul Klingenberg fik brev om til køkkenskriveren at levere 200 rd. til kongens kommissariers fortæring, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 376. K.

9. febr. (Kbh.) Laurids Galtung og Niels Juel fik brev om altid at være på flåden. LG skal skiftes til med NJ ved nat og dag at være på flåden og have omsorg for dens konservation og forsvare den mod fjendtligt attack, til hvilken ende alle stykkerne bagud skal lades. Dermed etc. Sjt, 34, 376. K. Indl. udat.

9. febr. (Kbh.) Nicolaus Helt fik brev om at ligge på prammen ved blokhuset med 100 mand og tilhørende officerer, som bliver forordnet ham af hr. Henrik Bielke, og dér holde vagt. Herforuden skal han tilholde de fremmede hollændere, at de til deres egen konservation selv flittigt vækker uden for skibene. Befalendes etc. Sjt, 34, 376. K. Indl., se foreg.

9. febr. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at gøre sit bedste til af lenet at skaffe Tyge Sandbergs umunderede ryttere heste. Dermed etc. Sjt, 34, 377. K.

9. febr. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at lade gøre den anordning, at det krudt, som findes i Køge, med forderligste kommer til Kbh. og leveres på Tøjhuset. Dermed etc. Sjt, 34, 377. K.

9. febr. (Kbh.) Jørgen Seefeld fik brev om med forderligste ved lenets bønder at lade hente 2 stykker med deres lavetter, som står på afd. Rønnov Billes gård Sandbygård, og levere dem til kommandanten på Frederiksborg Slot. Dermed etc. Sjt, 34, 377. K.

9. febr. (Kbh.) Fru Anne Hohendorff fik brev om at forunde kongen de 2 metalstykker med lader og tilbehør, som står på hendes gård Sandbygård, og lade Jørgen Seefeld være dem følgagtig på anfordring, på det de ikke skal komme fjenden til gavn, for hvilket kongen igen vil forsikre betaling i fredstid. Dermed etc. Sjt, 34, 377. K.

9. febr. (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om på ansøgning at lade Niels Rosenkrantz bekomme 4 feltstykker med tilbehør af lavetter, krudt o.a. Sjt, 34, 378. K.

9. febr. (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om mod kvittering at lade kongens ridefoged Frederik Frederiksen være følgagtig 3 lispd. slangekrudt, når han begærer det. Sjt, 34, 378. K.

9. febr. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om straks ved nat og dag over isen til Kbh. at lade komme de 400 mand af fæstningen Malmøs garnison såvel som anden garnison af fæstningerne Landskrone og Helsingborg, som er vel bevaret. Hvorimod kongen igen vil overskikke lige så mange herfra til hvert sted. Imidlertid skal borgerskabet hvert sted forsyne vagten. Befalendes etc. SkT, 9, 131. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

10. febr. (Kbh.) Trykt brev til indbyggerne i Sjæll. anlangende at flytte deres gods og beskadige møller. Fjendens ankomst til Sjæll. befrygtes. Kongen befaler alle i Sjæll., som vil holdes for tro undersætter, af hvad stand og kondition de være kan, at de vil indflytte al deres formue, mest muligt, rørende og urørende, til Kbh., Frederiksborg el. Kronborg, så fjenden ej skal blive noget mægtigt. Dersom han kommer, skal enhver møller, på vand- el. vejrmøller, afbryde kværnen og enten bortkaste el. sønderslå den ene sten, så fjenden ingen gavn kan have deraf. Gør nogen herimod el. er fjenden behjælpelig, vil kongen i sin tid vide

at straffe det og forblive de tro undersætter bevågen. SjR, 24, 156. (Tr.: CCD, VI, 368-69). K.

10. febr. (Kbh.) Senech Carstens fik brev om, at kongen har forordnet ham at være toldskriver i Helsingør. Han skal fremme kongens bedste i alle måder, og for hans tjeneste bevilger kongen ham samme besoldning som andre toldskrivere. Forbyndes etc. SjR, 24, 156. K.

10. febr. (Kbh.) Lennart Lauridsen fik brev om, at kongen har forordnet ham at være toldskriver i Helsingør. Han skal fremme kongens bedste i alle måder. Dog skal han ingen besoldning nyde, førend en anden toldskriver afgår ved døden, og imidlertid vedligeholde Christen Davidsens toldbog og i hans svaghed forvalte hans sted på toldboden, men efter hans el. en anden toldskrivners død skal han nyde samme besoldning som andre toldskrivere. Forbyndes etc. SjR, 24, 157. K.

10. febr. (Kbh.) Tøjmaster Peter Kalthoff fik brev om imod kvittering at lade Jens Kaas være følgagtig 3 feltstykker, når han begærer det. SjT, 34, 378. K.

10. febr. (Kbh.) Tøjmaster Peter Kalthoff fik brev om straks at antage så mange konstabler, som han kan bekomme. SjT, 34, 378. K.

10. febr. (Kbh.) Hans Schack fik brev om med forderligste til fæstningen Malmø at kommandere major Lorentz Fein med hoshavende 80 mand af landfolket, så og 70 mand af landfolket i Kalundborg og Holbæk len, item Poul Sørensen med 84 mand, nok en kaptajn af Tryggevælde med 100 mand og tilhørende officerer, til at forsyne garnisonen dér. Dermed etc. SjT, 34, 378. K. Orig. i DKanc. B 175.

10. febr. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev anlangende at gøre den anordning, at Jens Jacobsens hustru og børn i hans fraværelse bliver dér, hvor de nu har til huse, til han igen kommer hid, eftersom han er udskikket i kongens ærinde. Ladendes det etc. SjT, 34, 379.

10. febr. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om med forderligste at besøge enhver af hofbetjentene med den rulle, som han har over hofstaten, at de skriftligt kan resolve, hvad enhver godvillig vil kontribuere med heste, sadler, pistoler, kortiner o.a. gewehr til folkets mundering, og

hvor mange penge enhver vil udgive til at besolde folket. Kongen vil i fredelig tilstand vide at erkende enhver sådant med kgl. gunst. Dermed etc. Sjt, 34, 378. K.

10. febr. (Kbh.) Befaling til vedkommende om, at Jens Kaas skal kommandere på Frederiksborg Slot. Kongen har befalet JK at kommandere dér. Alle, som han besøger om noget til kongens tjeneste, befales at bevise ham al mulig hjælp. Ladendes det etc. Sjt, 34, 378. K.

10. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at tilholde hver lavsoldermand i Kbh., at de fra sig giver en rulle på, hvor stærk hver håndværksmand i lavet befindes at være på mandskab i sit hus, og hvor mange beværede folk hvert lav kan udgøre til at gå til volds. Herom skal de med forderligste tilskikke Hans Schack underretning. Dermed etc. Sjt, 34, 380. K.

10. febr. (Kbh.) Poul Klingenberg fik brev om med forderligste at levere Lave Beck og Otte Pogwisch 1.000 rd., tagende deres bevis, som siden skal blive ham godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 380. K. Indl. udat.

10. febr. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om med forderligste at betale følgende regimenter og officerer en månedssold foruden deres vognheste, nemlig Kongens Livregiment med officerer, general hr. Axel Urups officerer over hans regiment, generalmajor Trampe og hans officerer såvel som de geworbne Moltzanske enspændere og oberst Bertram Rantzaus regiment. Dermed etc. Sjt, 34, 380. K. Indl., se foreg.

10. febr. (Kbh.) Kaptajn Matthias Lauridsen fik brev om straks at marchere til fæstningen Malmø og dér tage vare på tog og vagt. SkT, 9, 131.

10. febr. (Kbh.) Erik Quitzow fik brev om, at kongen har befalet kaptajn Matthias Lauridsen at inddrage med sit folk i fæstningen Malmøhus, hvor de skal bruge tog og vagt. Dermed etc. SkT, 9, 131. K. Indl. 9. febr. og udat.

10. febr. (Kbh.) Erik Quitzow fik brev om de folk, som overskikkes til Malmøs garnison. Kongen har befalet 484 mand at begive sig over til fæstningen Malmø i stedet for det folk, som er kommet derfra. EQ skal

indtage dem til forsvar, forordnende dem kvarter og underholdning ligesom de andre tilforn har bekommet. SkT, 9, 131. K. Indl., se foreg.

11. febr. (Kbh.) Om rytteriets og soldateskens insolentier. Kongen kommer i forfaring, at en del ryttere og soldateske understår sig i Kbh. og på landet i kvartererne og på alfarveje at begå allehånde insolentier og trakterer deres værter ilde og med magt fratager dem det, de ejer, og det, som føres til byen, på marken og på gaden i Kbh. Kongen befaler alle officerer og gemene knægte under livsstraf at entholde sig fra sligt, og at ingen, undtagen dem, som er forordnet til vagten, efter 7 slet om aftenen lader sig finde på gaden, men enhver er i sit kvarter. Til den ende skal værterne, som de logerer hos, tilkendegive de høje officerer at straffe dem, som efter den tid opholder sig uden for deres kvarterer. Hvorefter alle og enhver etc. SjR, 24, 157. (Tr.: KD, III, 475. CCD, VI, 369-70). K.

11. febr. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om, til hvem de skal uddele de penge, de tilforn er befalet. De har dagen forinden bekommet kongens befaling til at uddele penge til rytteriet. De skal ingen officerer el. gemene knægte give penge, uden dem, som virkelig er til stede og kan gøre tjeneste. Men de stabspersoner, som ej gør tjeneste, skal de overtale til at patientere til en anden tid, da skal de blive betalt det, de resterer. De penge, som udgives til Kaj Lykkes regiment, skal de levere ham selv, at han selv kan uddele dem. Dermed etc. Sjt, 34, 381. K.

11. febr. (Kbh.) Hans Rostgaard, ridefoged over Kronborg len, fik brev om at lade de gamle bønder i lenet gå hjem og gøre deres bedste til at hidføre hø, ved o.a. efter forrige befaling. Dog skal han fratage dem det gewehr, som de har, og mod kvittering lade det levere på Tøjhuset. Sjt, 34, 381. K.

11. febr. (Kbh.) Helsingørs indvånere fik brev om at flytte deres formue ind i Kronborg fæstning. De har tilforn erfaret kongens vilje¹ om at lade indføre brændevad, viktualier o.a. løsøre på Kronborg. Han vil endnu have dem befalet at lade al munition, proviant, viktualier samt moverendes gods og boskab med forderligste indføre på slottet, på det at det ikke skal komme fjenden til gavn. Det, der fortæres af krigsfolk, skal enhver blive betalt, når Gud forlener fredelig tilstand. Kon-

gen vil ellers mod alle, som findes redebon, erkende det med kgl. gunst. Dermed etc. Sjt, 34, 381. K. Indl. 2. febr.

1) Se ovf., s. 78.

11. febr. (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om at uddele penge til officerer og gemene ryttere. Kongen har befalet Lave Beck og Otte Pogwisch til ham at levere de penge, som skal gives hans regiment til en måneds-sold. KL skal uddele dem til dem, som er til stede. Dermed etc. Sjt, 34, 382. K.

11. febr. (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om straks af Tøjhuset at lade generalmajor Trampe levere 800 lispd. bly og 500 lispd. pistolkrudt. Sjt, 34, 382. K.

11. febr. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om, at Helsingborg, Landskronne og Malmø garnisoner skal besættes med det udskrevne landfolk. Item oberst Georg Steding at begive sig ind i Malmø. Kongen kommer i erfaring, at der skal være mangel på proviant i fæstningerne Landskronne og Helsingborg, så den fulde garnison ej kan holdes. AU skal gøre den anordning, at slottene bliver besat hver med 108 mand gemene knægte af det nyudskrevne folk, som er beværede med de bedste bøsser, som kan bekommes, samt med officerer. Siden kan det øvrige af fæstningernes garnison kompletteres med det øvrige af de nyudskrevne knægte i Landskronne og Helsingborg len og straks marchere ind i fæstningen Malmø. Herforuden skal han befale GS med forderligste at begive sig ind i fæstningen Malmø med de dygtigste officerer og folk, han har hos sig, til at forstærke garnisonen, og i Erik Quitzows svaghed antage sig stedets defension. Dermed etc. SkT, 9, 131. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

11. febr. (Kbh.) Lensmændene i Skåne, hr. Tage Thott og flere, fik brev om [brænde]ved til corps de gardes og fæstningerne. TT: Han skal ved hver bonde i lenet fra kronens næst hosliggende skove lade indføre et godt læs brændeved i rådhusgården til corps de gardes i fæstningen Malmø, og bønderne kvitteres derfor og antegnes, at de har leveret det. Dermed etc. SkT, 9, 132. K. Indl. 8. febr.

Lige sådant brev fik Kjeld Krag. Hr. Axel Urup. Hr. Ove Giedde. Hr. Henrik Lindenov. Jacob Grubbe. Holger Vind, at enhver til næsthosliggende fæstninger skal lade indføre ved. Hr. Niels Krabbe.

11. febr. (Kbh.) Lensmændene i Skåne, nemlig hr. Axel Urup med flere, fik brev. AU: Han skal tilholde enhver præst, foged og hel bondegård i Malmøhus og Børringe Kloster len, at de straks fremskikker et slagtenød i det ringeste af vægt 8 lispd. til Malmøhus garnison. Dermed etc. SkT, 9, 132. K. Indl., se foreg.

Lige sådant brev fik Kjeld Krag om Froste h.s bønder at skikke til Malmø garnison. Holger Vind at skikke til Landskrone garnison. Hr. Ove Giedde til Helsingborg garnison. Hr. Henrik Lindenov til Kristianstad garnison. Hr. Niels Krabbe og Jacob Grubbe til Kristianopol fæstning.

11. febr. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev anlangende i hr. Axel Urups fraværelse at antage Skåne lands og fæstningers defension. Befalendes etc. SkT, 9, 132. K.

11. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Ysted fik brev om at begive sig med deres korn og proviant i Kristianstad, på det intet forråd skal forblive i Ysted, fjenden til nytte. Befalendes etc. SkT, 9, 133. K. Indl., se SkT, 9, 132, 11. febr. (brev 1).

11. febr. (Kbh.) Stænderne i Skåne fik brev om at indføre proviant og fourage i fæstningerne. De bedes tillade, at det korn, hø, øksne, flæsk o.a. proviant, de har, straks bliver indført i næste fæstning af næst omliggende bønder, hvem de end er. Af det, der forbruges til kongens krigsfolk, skal enhver ske pant i jordegods. Ladendes etc. SkT, 9, 133. K. Indl., se foreg.

12. febr. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om, at kongen har befale Christoffer Giedde med sit kompagni at begive sig til Kronborg Slot for at forstærke garnisonen. AvdK skal indtage ham med folket og forordne dem underholdning, gørende sit bedste til af alle slags at indsamle mest muligt, så stedet kan være forsikret mod fjendtligt attack. Dermed etc. Sjt, 34, 382. K.

12. febr. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om straks at hidskikke stykker af det skånske artilleri, som er bestående på slottet, hvortil han skal låne borgerskabets heste i Helsingør. Dermed etc. Sjt, 34, 383. K.

12. febr. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om, at kongen har befale Iver Børghesen, skibshøvedsmand, at begive sig til Kronborg for dér

at hjælpe til, om fjenden tenterer noget. AvdK skal forordne ham logement på slottet. Dermed etc. Sjt, 34, 383. K.

12. febr. (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om at forskaffe Iver Børgesen med en tjener underholdning i Helsingør, så længe han bliver på slottet. Dermed etc. Sjt, 34, 383. K.

12. febr. (Kbh.) Iver Børgesen, skibshøvedsmand, fik brev om at begive sig til Kronborg og dér hjælpe til med artilleri o.a. til at gøre modstand, om fjenden skulle tentere noget. Dermed etc. Sjt, 34, 383. K.

12. febr. (Kbh.) Befaling til at parere Iver Børgesen, skibshøvedsmand, i Kronborg fæstning. Kongen hilser guvernør, kommandant og geme-
ne knægte på Kronborg. Han har befalet IB at begive sig dertil og have inspektion med artilleriet og dets betjente, hvorpå enhver kan vide at rette sig og artilleribetjentene at være ham lydige til at forrette det, han befaler. Sjt, 34, 384. K.

12. febr.¹ (Kbh.) Arent von der Kuhla fik brev om, at kongen har forordnet nærværende Hans Casper Muehlig at være arkelimester på Kronborg. AvdK skal lade ham bekomme underholdning lige med den forrige. Dermed etc. Sjt, 34, 384. K.

1) K. har 12. febr., kopibogen 11. febr.

12. febr. (Kbh.) Tøjmaster Peter Kalthoff fik brev om at lade arkelimester Hans Casper Muehlig bekomme 300 fyldte og 100 ufyldte håndgranater til Kronborg. Dermed etc. Sjt, 34, 384. K.

12. febr. (Kbh.) Hugo Lützow fik brev om at hidskikke nogle heste. Med forundring erfarer kongen, at han ikke allerede har hidskikket de bedste af kongens stodheste o.a., da han har fornemmet fjendens ankomst på landet. Han skal straks med en berider fremskikke de bedste og rareste heste til Kbh. Dermed etc. Sjt, 34, 384. K.

12. febr. (Kbh.) Hans Schack fik brev om ved fjendens ankomst at afbrænde det af forstæderne, som ej er afbrudt. Kongen har befalet borgmestre og råd i Kbh. at afbryde forstæderne ved fæstningen. Han skal, så snart fjendens ankomst fornemmes, lade antænde det, som da ikke befindes afbrudt. Sjt, 34, 385. (Tr.: KD, V, 427). K.

12. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at afbryde forstæderne. De befales med forderligste at lade afbryde forstæderne ved fæstningen og i staden indføre det, som kan bruges deraf, så fjenden ingen fordel kan have deraf, om han kommer. Dermed etc. Sjt, 34, 385. (Tr.: KD, V, 427). K.

12. febr. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om indkvartering på Amager. Kongen vil ej have videre indkvartering dér, før end den højeste nød trænger, på det han deraf kan bekomme det, som gøres fornødent til sin hofstat. Derefter osv. Sjt, 34, 385. (Tr.: KD, V, 428). K.

12. febr. (Kbh.) Rektor ved Kbh.s Universitet fik brev om, at studenterne skal samles og gå til volds. Universitetets studenter har tilsagt at bevise deres troskab og mandhaftighed, om noget fjendtligt skulle tenteres, og at gå til volds med gewehr som andre af kongens tro undersætter. Adressaten befales at gøre den anordning, at alle de studenter, som findes på akademiet, samme dags eftermiddag ved 2 slet møder på Slotspladsen, så kongen kan gennemse dem og lade dem give videre ordre. Dermed etc. Sjt, 34, 385. (Tr.: KD, V, 428). K.

12. febr. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at ise ved Christianshavn m.m. Han befales at have flittig indseende med, at der bliver vækket og iset om Christianshavn, så og tilhjelper at fornødent batteri o.a. defension i en hast bliver forfærdiget på voldene. Dermed etc. Sjt, 34, 386. (Tr.: KD, V, 428). K.

12. febr. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at assignere oberstlt. Rantzau og hans desmunderede ryttere nogle landsbyer i lenet, hvor de kan have underholdning, indtil de kan komme ind i Kbh. Dermed etc. Sjt, 34, 386. K.

12. febr. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev anlangende uddeling af penge til rytteriet. De har tilforn bekommet befaling¹ til at lade uddele en månedssold til rytteriet. Midlerne vil ej så hastigt strække til en fuld måned, så nu er kongens befaling, at de først den følgende morgen lader alle tilstedeværende officerer og ryttere, som virkelig kan gøre tjeneste, bekomme $\frac{1}{2}$ månedsbesoldning, med forsikring, at den resterende $\frac{1}{2}$ måned skal erlægges så snart muligt. Der som det kan strække til sognerytterne, så de des bedre kan vedligeholde deres gewehr, skal de pro kvota give enhver af dem, eftersom pen-

gene strækker til. På det rytterne desbedre kan nyde pengene, skal de til hver regimentsoberst levere de penge, som skal uddeles, så han selv uden afkortning kan udgive dem. Dermed etc. SjtT, 34, 386. K.

1) Se ovf., s. 85.

12. febr. (Kbh.) Å.b. om, at undersåtterne i Skåne med deres formue skal flytte ind i fæstningerne, item om møllesten. Det befales alle, under militærisk eksekution, at indflytte i fæstningerne med al deres formue, mest muligt, rørendes og urørendes, så og korn og fourage, så fjenden ej skal blive det mægtigt. Dersom hans ankomst fornemmes, skal hver møller afbryde sin kværn, være sig vand- el. vejrmølle, og enten bortkaste el sønderslå den ene sten, så fjenden ingen gavn kan have deraf. I lige måde skal alle smede på landet borttage deres bælg og indføre dem i fæstningen. SkR, 6, 465. (Tr.: CCD, VI, 370). K.

Lige sådanne breve fik alle lensmænd i Skåne, undtagen Erik Krag, med påtegning af sekretæren, at de skulle læses på tilbørlige steder.

12. febr. (Kbh.) Befaling til officererne i Skåne om at holde sig rede. Kongen befaler, at de under livsstraf betænker deres ed og pligt imod ham og forholder sig som ærlige og tro officerer imod fjenden i alle okkasioner. Ligesom kongen erkender deres troskab og gode forhold med kgl. affektion, vil han straffe al utroskab med militærisk straf. SkT, 9, 133. K.

12. febr. (Kbh.) Hans Steensen fik brev om at begive sig til fæstningen Malmø for at kommandere det dertil skikkede sjæll. landfolk. SkT, 9, 133. K.

12. febr. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om, at oberstlt. Hans Steensen skal blive i Malmø for at kommandere det dér ankomne sjæll. landfolk. SkT, 9, 133. K.

12. febr. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om straks at begive sig over til Skåne for at tage fæstningerne og landets defension mod fjendtligt overfald i agt. SkT, 9, 134. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

12. febr. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om straks over isen at overskikke det, som i fæstningen Malmø findes af det skånske artilleri med alt af rustvogne o.a., hvortil han skal låne heste af borgerskabet. SkT, 9, 134. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

12. febr. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om den svenske ritmester. Kongen tilskikker ham den fangne ritmester Kulbars, som han indtil videre skal forvare i fæstningen, dog så, at han bekommer underholdning. SkT, 9, 134. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

13. febr. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at lade sig være angelegen indkvarteringen så vel som fourageringen på landet o.a. tilførsel, så at alt så vidt muligt kan gå til uden alt for stor desordre. Heri er Ernst Albrecht von Eberstein befalet at bevise dem al mulig assistance. Dermed etc. Sjt, 34, 387. K.

13. febr. (Kbh.) Ernst Albrecht von Eberstein fik brev om hidførsel af fourage. Kongen har befalet Lave Beck og Otte Pogwisch at lade sig være indkvarteringen så vel som fourageringen på landet o.a. tilførsel angelegen. Han skal bevise dem al mulig assistance. Dermed etc. Sjt, 34, 387. K.

13. febr. (Kbh.) Hans Schack fik brev om kvarterer til volontører. Kongen er tilfreds, at de desmunderede officerer, som vil gøre tjeneste som volontører til hest el. til fods, må bekomme kvarter i Kbh. Befalendes etc. Sjt, 34, 387. K.

13. febr. (Kbh.) Facultas medica fik brev om deres censur anlangende Ulrik Christian Gyldenløves hofsmed. De skal til sagens grundige oplysning give deres censur om badskærerens efterretning anlangende UCGs hofsmed, som er ihjelstukket i Kbh. og fra sig levere deres skriftlige mening til de 16 mænd, som skal sværge i sagen. Sjt, 34, 388. K.

13. febr. (Kbh.) Jens Kaas fik brev om igen med sit folk og ammunition at komme til Kbh. fra Frederiksborg. Dermed etc. Sjt, 34, 388. K. Incl. 12. febr.

13. febr. (Kbh.) Hugo Lützow fik brev om at tilholde altfruen på Antvorskov at salvere og til Kbh. flytte så meget af K.M.s mobilier på slottet som mest muligt, til hvilken ende han tilskikkes kongens pas til hende. Dermed etc. Sjt, 34, 388. K.

13. febr. (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om 14 dages proviant til Anders Olsens skib Frederikstad, hvilket siden kan blive afkortet i hans afregning. Dermed etc. Sjt, 34, 388. K.

13. febr. (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om at gøre den anordning, at der flittigt brygges og bages på Kongens Bryggers og Proviaanthuset. Dermed etc. Sjt, 34, 389. K. Orig. i DKanc. B 179M.

14. febr. (Kbh.) Brev efter begæring om opsættelse af Arent von der Kuhla til Løgtveds begravelse så længe, hans enke fru Anne Vind lyster og lader nedsætte liget i slotskirken på Kronborg. Forbydendes etc. Sjr, 24, 158.

14. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at indkvartere rytteriet hver i sin gade. De befales at gøre den anordning, at rytteriet straks bliver ordentlig indkvarteret, så enhver kan vide sit kvarter. På det indkvarteringen kan gå des bedre til, skal de, som skal gøre den, lade konferere med Ernst Albrecht Eberstein og Hans Schack, hvorledes de eragter rytteriet bedst kan indkvarteres, så hvert kompagni kan bekomme kvarter i sin gade ved sit regiment og hos sin standard. Kongen har befalet Lave Beck og Otte Pogwisch at hjælpe derved. Befalendes etc. Sjt, 34, 389. (Tr.: KD, V, 428-29). K.

14. febr. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at gøre assistance ved at indkvartere hvert kompagni af rytteriet i sin gade. Kongen har befalet straks at lade rytteriet assignere kvarter i Kbh., så at hvert kompagni bliver logeret sammen i sin gade med sin standart. De skal bevise al mulig assistance, at alting kan gå ordentligt til. Dermed etc. Sjt, 34, 389. K.

14. febr. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev anlangende de kgl. tjenere, som ikke vil tage indkvartering. Kongen kommer i erfaring, at nogle af betjentene anstiller sig modvillige til at tage indkvartering. Han skal fordre for sig sådanne, som ikke vil antage billetterne, og alvorligen tilholde dem, at de i disse besværlige tider lige som andre bekvemmer sig dertil pro kvota, såfremt de vil beholde deres privilegier og tjeneste. Sjt, 34, 390. K.

14. febr. (Kbh.) Tøjmaster Peter Kalthoff fik brev om mod kvittering at lade Niels Juel være 100 fysils¹ følgagtig, når han begærer dem. Sjt, 34, 390. K.

1) Kopibogen har *Physils*.

14. febr. (Kbh.) Albertus Bygmester fik brev om at gøre den anordning, at tidligt den følgende morgen ved den runde kirke uden for Østerport møder nogle tømmermænd, som kan nedtage det, der endnu er bestående af stillinger inde i kirken. Sjt, 34, 390. K.

14. febr. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om som viceadmiral på Holmen at lade gøre den anordning, at den næste morgen tidligt møder så mange bådsmænd ved den runde kirke uden for Østerport, som gøres fornødent til at være de tilforordnede tømmermænd behjælpelige med at nedbryde det, der endnu befindes af stillinger inde i kirken. JT, 34, 391. K.

14. febr. (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om at gøre sit bedste til at overtale sine officerer til at fortøve nogle dage med deres besoldning, med forsikring, at de skal bekomme den inden 3-4 dage. Siden skal han uddele pengene, som bliver leveret ham af kommissarierne, til de gemene ryttere, så enhver bekommer en fuld månedsbesoldning. Sjt, 34, 391. K.

14. febr. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at tilholde amagerne til køkken- el. proviantskriveren at levere oste, smør, lam, får o.a. viktualier, som de kan have, så at fjenden intet bemægtiger sig deraf, hvilket kongen igen vil lade betale. Sjt, 34, 391. K.

14. febr. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om over isen at forskaffe mest muligt hø til Kbh. Dermed etc. SkT, 9, 134. K.

14. febr. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om straks til Kbh. at forskaffe de 300 td. havre, som findes i fæstningen Malmø. SkT, 9, 134. K.

14. febr. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om så snart muligt, og når midlerne strækker til, at lade oberstlt. til fods Hans Steensen bekomme 1 måneds besoldning efter den trykte kapitulation, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. SkT, 9, 134. K. Orig. i DKanc. B 167C.

15. febr. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at gøre den anordning, at der næste morgen tidlig ved 6 slet og siden hver dag holder 10 slæder fra Amager med tilhørende heste i beredskab bag slottet ved

kongens stald, og at de ingen kører for, med mindre de har kongens el. hofmarskalens ordre. Sjt, 34, 392. K.

15. febr. (Kbh.) Befaling til adelen i Malmø om straks at komme til Kbh., eftersom kongen har noget højt magtpåliggende at kommunikere med dem. SkT, 9, 135. K.

15. febr. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om uden ophold for adelen at lade forkynde et å.b., som tilskikkes ham. SkT, 9, 135. K.

16. febr. (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om at lade Niels Rosenkrantz mod kvittering være følgagtig 3 feltstykker med lavetter og karduser samt 3 konstabler, når han begærer det. Sjt, 34, 392. K.

17. febr. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om, at proviant til 800 mand på Christianshavn skal leveres fra Provianthuset. Han skal lade de af borgmestrene tilforordnede på Christianshavn bekomme kød og gryn til 800 mand i 4 dage efter Holmens takst, tagende bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 392. (Tr.: KD, V, 429). K. Indl. 16. febr.

18. febr. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om at levere de af hofbetjentene udlovede 1.600 rd. til kommissarierne Lave Beck og Otte Pogwisch, tagende deres bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 392. K.

18. febr. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at gøre den anordning, at der næste morgen tidlig, som dagen skinner, i beredskab ved slottet holder 20 slæder fra Amager med tilhørende heste, som kan følge kongens ved fredstraktaterne forordnede kommissarier til Roskilde. Dermed etc. Sjt, 34, 393. K.

18. febr. (Kbh.) Hugo Lützwow fik brev om at sekundere skibshøvedsmand Peter Bredal med det, han kan behøve til skibenes fornødenhed. Dermed etc. Sjt, 34, 393. K.

P.S. Han skal forstående PB, at han, som kongen tiltror, fremdeles forholder sig vel, eftersom stilstand formodes inden 2 dage, da skal han straks blive hjulpet.

18. febr. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om efter den trykte kapitulation at erlægge en månedsbesoldning til afd. Christof-

fer Hvas' søn foruden vognheste af hans afd. fars resterende besoldning til dennes begravelse, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 393. K.

18. febr. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at levere Kaj Lykke 10.500 rd. til at uddele til alle 10 kompagnier under hans regiment. I lige måde til Ove Thott 9.500 rd. til at uddele til Ulrik Christian [Gyldenløve]s regiment. Nok til Bertram Rantzau 6.000 rd. til hans regiment og til generalmajor Stobs betjente 500 rd., hvortil Hans Boysen er befalet at levere 1.600 rd. Dermed etc. Sjt, 34, 393. K.

18. febr. (Kbh.) Kaj Lykke med flere officerer og oberster fik brev om, at kongen har befalet Lave Beck og Otte Pogwisch til ham at levere 10.500 rd., som han skal lade uddele ligeligen til alle 10 kompagnier under sit regiment. Dermed etc. Sjt, 34, 394. K.

Lige sådant brev fik Ove Thott om at uddele 9.500 rd. til sit regiment. Bertram Rantzau om 6.000 rd. til sit regiment.

19. febr. (Kbh.) Om svensk salvegarde på Frederiksborg. Kongen af Sverige har henlagt sin overhofjægmester Wolf Diderich von Steenslouff til at salvegardere Frederiksborg Slot. Kongen befaler alle høje og nedrige krigsofficerer og alle andre krigs- el. civile betjente ej at ufyrrme el. beskadige denne, men lade ham uskadt. Sjr, 24, 159. K.

19. febr. (Kbh.) Jægermesteren fik brev om straks at lade skyde og ufejlbar i beredskab holde 6 stykker stort vildt, 6 stykker dåvildt, 10 rådyr og 16 harer, som skal forbruges på søndag el. mandag til hofspisningen. Dermed etc. Sjt, 34, 394. K. Indl. udat.

19. febr. (Kbh.) Hr. Joakim Gersdorff og Christen Skeel fik brev om den skånske adels og Malmøs begæring. De tilskikkes en kopi af nævntes begæring. De skal så vidt muligt tage den i agt i traktaterne. Dermed etc. Sjt, 34, 394. K.

19. febr. (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev anlangende bønnerne på Sorø Akademi. Kongen kommer i forfaring, at andre bønner og litanier bruges på Sorø end andetsteds i riget. Han skal tilholde præsterne, at de bruger de samme, som overalt er forordnet. Dermed etc. Sjt, 34, 395. K.

19. febr. (Kbh.) Peter Bredal fik brev om fremdeles som hidindtil at forholde sig vel og mandhaftig med de hos sig havende skibe mod fjenden. Thi inden 2-3 dage skal der blive stilstand ml. kongen og kongen af Sverige. Da skal PB blive videre forstændiget derom. FT, 7, 357. K. Indl. udat.

20. febr. (Kbh.) Forsikringspas til den svenske post. Det er ml. kongerne af Sverige og Danmark blevet akkorderet, at posten fra Hamborg må rejse gennem Danmark til Sverige og derfra igen til Danmark. Kongen befaler alle høje og nedrige krigsofficerer og civile betjente og lensmænd, at de lader posten frit passere og repassere med postsæk og breve. Ej gøres osv. Sjr, 24, 159. K.

20. febr. (Kbh.) Svenske betjentes pas til general Stenbock. Kongen af Sverige har affærdiget nærværende betjente til S. Kongen befaler alle høje og nedrige krigsofficerer og civile betjente og lensmænd, at de lader posten frit passere og repassere med postsæk og breve. Ej gøres osv. Sjr, 24, 160. K.

20. febr. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev anlangende det, som plyndres. Kongen kommer i forfaring, at rytteriet dagligt udplyndrer kronens bønder i lenet omkring Kbh. Han skal gøre den anordning, at hvor der hos borger el. rytter findes gods, som er frataget undersåttene med magt, og det tilkendegives ham, skal han straks lade ejermannden komme det i hænde, og de, som imod ordre har taget el. købt slig bemægtiget vare, bør stå til rette. Sjt, 34, 395. (Tr.: KD, V, 429). K.

20. febr. (Kbh.) Generalauditør Paul Tscherning fik brev om med forderligste af grev hr. Corfitz Ulfeldts gård i Kbh. at udflytte al Ulrik Christian Gyldenløves mobilier og løsøre, som findes dér. Dermed etc. Sjt, 34, 395. K.

20. febr. (Kbh.) Otte Krag fik brev anlangende at gøre den anordning, at skibshøvedsmand Peter Bredal med forderligste bekommer det, han behøver til skibene, eftersom freden ml. kongen og kongen af Sverige allerede er sluttet. Dermed etc. FT, 7, 357. K. Indl., se FT, 7, 357, 19. febr.

20. febr. (Kbh.) Peter Bredal fik brev anlangende stilstand og det, han behøver til skibene. Kongen har befalet Otte Krag med forderligste at

forskaffe ham det, han behøver til skibene, eftersom freden allerede er sluttet. Befalendes etc. FT, 7, 358. K. Indl., se foreg.

21. febr. (Kbh.) Patent under seglet alene, som med trompeter og herold blev udråbt om stilstand. Det gøres vitterligt, at det nu ved den Allerhøjestes bistand ved venlig underhandling er kommet så vidt, at fredsartiklerne ml. Fr. 3. og Karl Gustav er sluttet summariter og ratificeret på begge sider. Derfor er bevilget armistitium og stilstand af våbenet, såsom det hermed forkyndes alle undersætter, hvorved al hostilitet og fjendskab afskaffes. Sjr, 24, 160. K.

21. febr. (Kbh.) Brev efter begæring om opsættelse af hr. Holger Rosenkrantz til Ørups begravelse. Hans enke, fru Vibeke Thott, må opsætte den 8 dage over den ordinære tid. Sjr, 24, 161.

21. febr. (Kbh.) Hr. Joakim Gersdorff fik brev om, at kongen er tilfreds, at Ingvold Carstensen beskikkes som byfoged på Christianshavn og birkefoged på Amager i afd. Søren Jespersens sted. JG skal på vegne af kongen forordne ham og tage ham i ed. Dermed etc. Sjt, 34, 395. (Tr.: KD, V, 429-30). K.

21. febr. (Kbh.) Ove Juel fik brev anlangende Iver Caspersen i Køge. IC har for kongen ladet andrage, at en af kongen af Sveriges officerer logerende i hans gård har skikket ham bud at skulle sig hjemforføje, medmindre han ville give 400 rd. el. og hans gård skulle afbrydes. OJ skal hjælpe IC til rette, at han ingen overlast sker, helst fordi stilstanden nu er publiceret på begge sider. Dermed etc. Sjt, 34, 396. K.

21. febr. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at gøre anordning, hvorledes de 2.000 ryttere bekvemmeligen kan logeres i Helsingør og i Kronborg, Abrahamstrup og Kbh.s len, nok Kalundborg by og len og Roskilde by og len, så rytterne kan bekomme verpflegung og underholdning, når de kommer ud af Kbh., hvilket kongen eragter jo før jo bedre. De skal bekomme videre ordre, når uddelingen er sket. Sjt, 34, 396. K.

21. febr. (Kbh.) Lensmændene i fæstningerne i Skåne samt Bohus, Trondhjem og Kronborg fik brev om at holde inde med al hostilitet. Axel Urup: Stilstand af våbenet til videre fred og enighed ml. kongen

og kongen af Sverige er sluttet og publiceret, hvorfor de indtil videre skal holde inde med al hostilitet. SkT, 9, 135. K.

Lige sådant brev fik hr. Henrik Lindenov, Jacob Grubbe, Holger Vind, Joakim Klinge, kommandant i Helsingborg, hr. Iver Krabbe, Peder Vibe, Jørgen Bielke, hr. Niels Trolle og Otte Skade på Kronborg.

22. febr. (Kbh.) Niels Juel fik efter begæring brev på en haveplads. Han må nyde den haveplads med damme o.a., som ligger ved kongens gård i Kbh., som han er forordnet at bo i. Dog skal han holde pladsen med planker o.a., som den nu forefindes. Forbydendes etc. Sjr, 24, 161. (Tr.: KD, III, 476-77). K.

22. febr. (Kbh.) Trykt forbud mod, at nogen køber andens fratagen vare. Der er ved Guds nåde stiftet fred ml. kongen og Karl Gustav, kongens kære frænde og nabo. Kongen advarer alle undersåtter mod, efter at freden er publiceret, at tilforhandle sig andres gods el. varer, som kan være frataget dem, med mindre de vil stande til rette som for andet uhjemlet. Sjr, 24, 161. (Tr.: CCD, VI, 371). K.

22. febr. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om over isen at lade overføre mest muligt ved fra Malmøhus, så det kan blive leveret på Proviathanuset. SkT, 9, 135. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

23. febr. (Kbh.) Christian Jørgensen Urne fik brev på 1.000 rd. pension. For villig og tro tjeneste bevilger kongen ham dette, som skal begynde fra brevets dato og kontinuere, indtil han kan blive aflagt anderledes. Sjr, 24, 162. K.

23. febr. (Kbh.) Lave Beck fik brev om at følge nogle regimente til de svenske. Kongen har befalet generalmajor Trampes og oberst Bertram Rantzaus og oberst Christian Urnes regimente den følgende dag, den 24. febr., at begive sig fra Kbh. til Køge Kro. LB skal følge dem did og overlevere dem til de dertil forordnede svenske kommissarier, simulerende, at kongen vil lade dem konjugere med kongen af Sveriges armé. Til hvilken ende LB også den følgende morgen tidligt forud skal advisere den svenske konge om sin ankomst. Dermed etc. Sjt, 34, 397. K.

23. febr. (Kbh.) Hugo Lützow fik brev om straks at lade forsyne skibene hos Peter Bredal med nødtørfigt fornødenhed. Dermed etc. Sjt, 34, 397. K.

23. febr. (Kbh.) Christian Jørgensen Urne fik brev om at marchere imod Køge Kro. Han skal den følgende morgen tidligt lade forsamle sit regiment og i god orden marchere ud af byen mod Køge Kro, hvor han skal blive forstændiget videre om kongens vilje. Dermed etc. Sjt, 34, 397. K.

23. febr. (Kbh.) Hr. Joakim Gersdorff og Christen Skeel fik brev anlangende brandskat, som fordres af de svenske i Ringsted len. Hvad Jørgen Seefeld har ladet andrage for kongen, kan de se af hans hosfølgende skrivelse. De skal så vidt muligt hjælpe til rette, eftersom freden er publiceret. Dermed etc. Sjt, 34, 397. K.

23. febr. (Kbh.) Rigens Råd fik brev om deres betænkende anlangende afståelse af Svabsted og feudum til hertugen af Holsten efter kongen af Sveriges begæring, til satisfaktion for hertugen af Gottorp for hans sønner og mandlige linje. De skal skriftlig forstænde kongen om deres mening, og at det bevilges kongen og hans mandlige linje reciproquement lige såvel, så kongen og hans hus ikke skal være undergivet kondition med hertugen. Dermed etc. Sjt, 34, 398. K.

23. febr. (Kbh.) Christian Jørgensen Urne fik brev anlangende, at kongen har forløvet Knud Axelsen Urne fra hans majortjeneste under CJUs regiment, efter at han har leveret det på forordnede steder. I lige måde er forløvet ritmestrene Steen Reedtz, Tage Krabbe og Enevold Bille, når enhver har leveret sit kompagni fra sig. CJU skal forestille enhver løjtnant for troppen, om han er dygtig dertil og kan føre den. Befalendes etc. SkT, 9, 135.

24. febr. (Kbh.) Mag. Mikkel Henriksen fik brev om at opvarte med tje-
nesten i slotskirken, så vidt som dr. Johan Diderichsen selv er forhindret ved sygdom el. andet lovligt forfald. Sjt, 34, 398. K.

24. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre deres bedste til at overtale borgerskabet til, at de låner deres vogne til at hente ved til corps de gardes, på det forstæderne ved staden ikke skal afbrydes dertil. Dermed etc. Sjt, 34, 398. (Tr.: KD, V, 430). K.

24. febr. (Kbh.) Lensmændene i Skåne, Bohus og Trondhjem fik brev om lenenes levering til de svenske. [Hr. Axel Urup]: Skåne skal med forderligste overleveres til kongen af Sveriges fuldmægtige. Adressa-

ten skal 1. marts overlevere Malmøhus Slot, fæstning og len til hans fuldm. med jordebøger o.a. efterretning, men artilleri og krigsmunition, være sig stykker, musketter, sidegewehr, lunter, krudt, kugler, proviant o.a., såvel som klokkerne og det træboskab, som eragtes tjenligt, skal han lade skikke til Kbh., hvortil kongen selv vil fremsende en del skuder og skibe, som kan overføre det, såfremt der ikke hos adressaten findes nok. Korn og proviant i beholdning skal og fremføres til skibs, og kongen er tilfreds, at adelen, borgerne el. andre må tilstilles deraf så vidt, som de har forstrakt til fæstningen. Restancen i lenet skal han indkræve så snart muligt. Af krigsfolket skal det gevorbne overskikkes, mens de andre officerer over landfolket aftakkes tillige med landfolket at drage, hvor de lyster, efter at over- og undergewehr er taget fra dem. Det ved, som er i forråd, vil kongen og selv lade afhente, når der gives specifikation. SkT, 9, 136. K. (Tr.: CCD, VI, 371).

Lige sådant brev fik Holger Vind om at levere Landskrone 28. febr. Hr. Ove Giedde om Helsingborg 27. febr. Hr. Henrik Lindenov om Kristianstad 4. marts. Jacob Grubbe om Kristianopel 15. marts. Hr. Iver Krabbe om Bohus 18. marts og at levere krudt til Aggershus. Peder Vibe om Trondhjem og Jæmtland 1. maj. Hr. Joakim Gersdorff om Bornholm 15. marts. Nok Albret Friis om Bornholm.

25. febr. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om tilførsel til ryttere liggende i Kbh. De skal med forderligste opsætte, hvilke len og landsbyer der eragtes de dygtigste og bekvemmeligste til at gøre tilførsel til rytteriet liggende i Kbh., alene undtaget Kronborg og Frederiksborg len. Dermed etc. Sjt, 34, 399. K.

25. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om kvarterernes forandring og de ryttere, som marcherer ud. De befales at gøre den anordning, at rytteriets indkvartering i staden til borgerskabets forlindring bliver forlagt anderledes, eftersom de 3 regimenter, som dagen før blev overleveret til kongen af Sverige, er udgangne af kvartererne. Dersom nogle af samme regiments ryttere endnu er liggende i kvartererne, så har de dog ikke længere noget at nyde dér, eftersom deres regiment, hvorunder de hører, er bortgangen. Dermed etc. Sjt, 34, 399. (Tr.: KD, V, 430).

25. febr. (Kbh.) Lensmændene i Skåne samt Bohus og Trondhjem, item Jørgen Bielke fik brev om at indsende gewehret. De befales med forderligste at lade indsamle alt over- og undergewehr, som i denne

krig er blevet meddelt soldaterne el. landfolket el. tilvejebragt i deres len, så det bliver leveret på Tøjhuset ved Kbh.s Slot. SkT, 9, 136. K.

Lige sådant brev fik Holger Vind, hr. Henrik Lindenov, Jacob Grubbe, hr. Ove Giedde, hr. Niels Krabbe, Kjeld Krag, Peder Vibe og hr. Iver Krabbe. Hr. Joakim Gersdorff, Jørgen Bielke om folket under arméen.

25. febr. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om, at kongen er tilfreds, at adelens rostjeneste i Skåne hjemforløves. SkT, 9, 137. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

26. febr. (Kbh.) Brev efter anmodning om opsættelse af fru Ingeborg Arenfeldts og Casper Gersdorffs begravelser. IAs begravelse må opsættes 3 uger efter den ordinære tid. Forbyndes etc. Sjr, 24, 162.

Lige sådant brev udgik om, at CGs begravelse opsættes.

26. febr. (Kbh.)¹ Hvens bønder fik brev om at søge Sjæll.s landsting. Hvens indbyggere har hidindtil søgt Skåninge landsting. De skal herefter søge Sjællandsfar landsting med de sager, som er begyndt ved deres birketing el. herefter indstævnes. Landsdommerne dér befales at tage Hvens sager for sig og dømme lige som i andre sjæll. sager, som bliver indstævnet for ham. Sjr, 24, 175. (Tr.: CCD, VI, 372). K. Incl. 31. marts.

1) Brevet er indført under 26. marts, og i margenen står: Denne kopi tilhørte at indføres den 26. febr. nærværende år. – Incl. af 31. marts kunne, helt selvmodsigende, synes at være baggrunden for brevet, men det hører snarere til under Sjr, 24, 189, se ndf., s. 209, under 7. maj, i hvis sammenhæng det passer.

26. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende, at kongen har befalet Hans Schack ej at tilstede videre indkvartering end de 2 regimenter til hest, som nu er liggende. Dersom nogen selv imod værtens vilje vil tiltage sig kvarter, skal han forhindre det, og kongen har til den ende befalet Otte Pogwisch andetsteds at kvartere de øvrige officerer, som intet regiment el. kompagni har, så at staden derved kan blive forlindret. Dermed etc. Sjt, 34, 399. (Tr.: KD, V, 430). K. Incl. 25. febr.

26. febr. (Kbh.) Hans Schack fik brev anlangende en del officerer og ryttere af dem, som er overleveret til de svenske. Borgerskabet i Kbh. har for kongen ladet beklage, at en del officerer og ryttere endnu til-

holder sig deres forrige kvarter, uanset at deres regimenter og kompagnier er overleveret til kongen af Sverige, så en del andre officerer, som intet kompagni el. tjeneste har, kan indkvarteres. Når borgerskabet for HS beklager, at nogen kvarterer sig selv imod værtens vilje, skal han hjælpe dem til rette ved soldater, så de kan blive befriet for sådan overvold. Dermed etc. Sjt, 34, 400. K. Indl., se foreg.

26. febr. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om i Helsingør, Slangerup, Roskilde el. andetsteds at lade indkvartere de officerer, som er liggende i Kbh. el. endnu er i tjeneste og kommer andetsteds fra og intet regiment el. kompagni har, dog at de ej får videre verpflegung end til egen person. Dermed etc. Sjt, 34, 400. K. Orig. i DKanc. B 167D. Indl., se Sjt, 34, 399, 26. febr.

26. febr. (Kbh.) Lave Beck og Jørgen Reedtz fik brev om at følge den svenske armé ud. Freden er ved den Allerrhøjestes bistand sluttet ml. kongerne af Danmark og Sverige. Kongen har anset for godt at medgive 2 præstare, som kan følge den svenske armé gennem Sjæll., Falster og Loll., så alt kan gå rigtigt til og ingen indvånere lide skade, men de klagende kan hjælpes til rette. Adressaterne befales og får fuldmagt til straks at forfølge sig til kongen af Sverige, angivende, at de er overskikket efter kongens befaling for at følge arméen, så de kan tilkendegive for den svenske konge, om klagemål påkommer, på det de kan blive remederet og undersåtterne så vidt muligt forsvaret for al videre overvold. Dermed etc. Sjt, 34, 401. K.

26. febr. (Kbh.) Poul Klingenberg fik brev om at lade gesandterne i Roskilde bekomme 300 rd. Dermed etc. Sjt, 34, 401. K.

26. febr. (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev anlangende at kongen er tilfreds, at Christian Spormands og hans fæsteenke, Kirsten Mortensdatter, enke efter mag. Thøger Pedersen, uden lysning af prædikestolen o.a. ceremonier må lade sig vie i deres logement af sognepræsten i det sogn, hvor de er, hvorefter HS skal gøre fornøden anordning. Sjt, 34, 401. K.

26. febr. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at lade Dronningens Livregiment med forderligste og, om muligt er, på isen komme over til Kbh. SkT, 9, 137. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

26. febr. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om godtgørelse af bekostning på hans og Iver Krabbes kommission. Kongen er tilfreds, at de må leje fornødne vogne, for hvilke fragten skal blive godtgjort i deres kommissarieregnskaber med anden omkostning på rejsen tillige med det, den tilforordnede enspænder behøver, hvilket de skal lade ham være følgagtig. SkT, 9, 137. K.

26. febr. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev anlangende straks i Blekinge at lade bestille et parti egeklapholt og båndstager, så det kan forskaffes til Kbh. i marts måned. I lige måde skal han holde i forråd det langved, som bønderne dér resterer med, så det med første åbne vand kan føres til Proviaanhuset. SkT, 9, 137. K. Inkl. udat.

26. febr. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe og Iver Krabbe fik brev anlangende fæstningernes overlevering i Skåne. Skåne skal efter oprettede trakta-ter tillige med fæstningerne overleveres til kongen af Sveriges fuld-mægtige, hvorom hvert steds guvernør og lensmand har bekommet befaling. De skal som kommissarier være til stede ved overleveringen, nemlig på Helsingborg 27. febr., Landskrone 28.¹ næst efter, Malmø 2.² marts, Kristianstad og resten af Skåne 4. marts, Kristianopol 15. næst efter, havende indseende med alt. Derhos skal de på kongens vegne forstændige nævnte steders indbyggere, at kongen lader dem le-dige og fri for den troskabs-, hørsomheds- og tjenesteed, hvormed de hidindtil har været forbundet med kongen og Danmarks krone. SkT, 9, 137. K.

1) Således K., kopibogen har 8. 2) Således K., kopibogen har 1.

26. febr. (Kbh.) Joakim Klinge fik brev om at lade hr. Ove Giedde af Helsingborg Slot flytte muniton, proviant o.a., som kan udføres inden dets overlevering. SkT, 9, 138. K.

27. febr. (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev anlangende at forandre bøn-nen. Fred og enighed er sluttet ml. kongen og kongen af Sverige. HS skal lade forandre bønnen, der har været forordnet til de påbudne be-destunder. Dermed etc. Sjt, 34, 402. K.

27. febr. (Kbh.) Tyge Sandberg og Anders Sandberg fik brev om at føl-ge nogle svenske regimenter af landet til Skåne. Kongen kommer i for-faring, at kongen af Sverige vil overskikke 2 regimenter til hest og 2 til fods til Skåne. De skal begive sig til regimenterne og følge dem forbi

Hven, havende indseende med, at undersåtterne ingen overlast sker. Påkommer klager, skal de tilkendegive det for de høje officerer, på det de kan blive remedieret. Dermed etc. Sjt, 34, 402. K.

27. febr. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om for højest mulige pris at levere det sølv, hofjtjenerne har givet, til møntmesteren til at gøre i penge og efter forrige ordre levere pengene til Lave Beck og Otte Pogwisch. Dermed etc. Sjt, 34, 402. K.

27. febr. (Kbh.)¹ Borgmestre og råd i Helsingør fik brev om, at kongen har befalet Josias Breide Rantzau at begive sig til byen for på kongens vegne at salvegardere den for de tropper, der kunne komme. De skal forskaffe ham kvarter og underholdning. Dermed etc. Sjt, 34, 403. K.

1) Brevets K. er indført i kopibogen 2 gange efter hinanden og det følgende K. er sprunget over, jf. følgende.

27. febr. (Kbh.)¹ Borgmestre og råd i Kbh. fik brev med befaling til at forskaffe major Gieffke² kvarter i staden, eftersom hans kompagni er liggende dér. [Sjt, 34, 403]. K.

1) Brevet er gengivet efter K., der ikke er indført, idet det foregående K. i stedet er indført 2 gange, jf. dette. 2) Påskriften på K. har *Gieffueke*.

27. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om den følgende morgen tidligt ved Tøjhuset at lade fremkomme 12 af de fra Skåne tilbagekomne artilleriheste med tilhørende folk. Dermed etc. Sjt, 34, 403. K.

27. febr. (Kbh.) Hr. Henrik Lindenov fik brev om at gøre den anordning, at soldaterne på Lillø straks leveres i Kristianstad fæstning, førend den overleveres. SkT, 9, 138. K. Indl. 26. febr.

27. febr. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe og hr. Iver Krabbe til Vegholm fik brev om at handle med de svenske kommissarier om, at kongens folk fremdeles kan blive i Skåne. Det lader sig anse, at den svenske armé ikke så hastigt kan komme af landene, hvorover det vil falde kongen besværligt så hastigt at overføre det folk, som nu er liggende i fæstningerne i Skåne. Adressaterne skal handle med de svenske kommissarier, som skal annamme fæstningerne af dem, at kongen af Sverige vil være tilfreds, at kongens folk til hest og fods, som nu er i landet efter fæstningernes evakuering, bliver liggende at nyde verpflegning, indtil

det bekvemmeligt kan overføres og disse lande efter traktaterne blive entlediget for den svenske armé. SkT, 9, 138. K.

28. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at låne K.M. vogne. De skal gøre den anordning, at samme dags aften møder ufejlbarligen i Roskilde 10 borgervogne med tilbehørig heste, som kan hente kongens gesandt såvel som den engelske gesandt derfra til Kbh., til hvilken ende enhver også skal medtage havre og foder på en nats tid. Kongen agter førstkommande tirsdag at begive sig med en del af hofstaten til Frederiksborg Slot, hvor kongen af Sverige forventes om andendagen. Adressaterne skal gøre deres bedste for hos borgereskabet i byen at tilvejebringe 50 vogne med tilhørende heste, som til den tid kan følges derhen, i betragtning, at ingen bøndervogne i denne onde og besværlige tid kan tilvejebringes. Dermed etc. Sjt, 34, 404. (Tr.: KD, V, 431). K. Indl. [28. febr.].

28. febr. (Kbh.) Rektor og professorer fik brev anlangende postvogne. Kongen agter førstkommande tirsdag at begive sig til Frederiksborg Slot. De skal til den tid låne ham 12 gode postvogne med heste, som med de tilforordnede hofbetjente kan følges dertil. Til den ende skal enhver medtage havre og foder til en nats tid. Dermed etc. Sjt, 34, 404. K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA. Indl., se foreg.

28. febr. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at gøre den anordning, at både de hollandske og danske byer på Amager holder 110 vogne med heste i beredskab til at age, hvor de bliver befalet, hvoraf den følgende morgen ganske tidligt ufejlbarligen skal være 22 og resten førstkommande tirsdag. Til den ende skal enhver medtage havre og foder til en nats tid. Dermed etc. Sjt, 34, 404. K. Indl., Sjt, 34, 404, 28. febr.

28. febr. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om kvarter til kongens og de svenske eskadroner ved Frederiksborg. Kongen er til sinds førstkommande tirsdag med hofstaten at komme til Frederiksborg Slot, hvor han formoder, at kongen af Sverige kommer til samme tid. Derforuden medtager han 2 eskadroner til hest, desligeste kongen af Sverige. OP skal gøre anordning, at rytterne kan blive logeret i de omkringliggende landsbyer. Dog at kongens og kongen af Sveriges ikke kommer i kvarterer tilhobe. Dermed etc. Sjt, 34, 405. K.

28. febr. (Kbh.) Hans Schack fik brev om, at kongen vil have ham forlenet med Riberhus til Philippi Jacobi førstkommende. Befalendes etc. JT, 14, 123. K.

1. marts (Kbh.) Hans Olsen fik bestall. som køkkenskriver. Kongen antager HO som hofkøkkenskriver. Han skal være kongen og hans riger huld og tro, ramme deres bedste og hindre skade. I synderlighed skal han lade sig finde flittig, når noget fra lenene el. Provianthuset, korn, smør, flæsk, talg, øksne, får, lam, svin o.a. skal leveres til kongens hofstat, så at intet bliver annammet uden det, som findes godt. Dersom han befinder det anderledes, skal han tilkendegive det for hofmarskalen el. den, som kommanderer i hans fraværelse. Når viktualier bliver indkøbt for penge el. ved kredit, skal han efter hofordningen tilkendegive det for førnævnte officerer og intet handle uden deres samtykke. Han skal have flittigt indseende med udspisningen af viktualierne dagligen og til hvert måltid, så det indkommer rigtigt i køkkenet, og intet forkommes el. uddeles andre steder, men bliver udspist efter hofmarskalens anordning, nemlig hvor mange borde og hvor mange retter på hvert bord, så at sådan udspisning uden hofmarskalens viden hverken formeres el. formindskes. Han skal ej uden hofmarskalens viden og samtykke for gunst bortgive noget til nogen uden for hoffet. Til hvert måltid skal med underskrevne sedler tilkendegives hofmarskalen el. den, der kommanderer i hans fraværelse, hvad han har leveret til køkkenet. Og når han anretter, skal han selv være til stede, el. dersom han formedelst vigtigt forfald er forhindret, underkøkkenskriveren være der. Køkkendrengene skal ej alene antegne det, der forefalder i køkkenet, han skal til hvert måltid give hofmarskalen, om han begærer det, en seddel og fortegnelse over udspisningen på alle borde og retter, på det at denne kan have bedre rigtighed, når ugeregnskab skal underskrives, og køkkenskriveren kan være uden mistanke. Han skal, når ugen er endt, slutte sit ugeregnskab og om mandagen el. i det længste tirsdagen overlevere det til hofmarskalen til at konfirmeres og underskrives. Han skal og tilkendegive hofmarskalen og hos ham lade føre til bogs, når han får rede penge, på det denne kan se, hvad der bliver indkøbt med rede penge, og at kredit ej bliver brugt for meget, så at folk, der tilforn er blevet [be]spist i borgestuen, får deres rigtige kostpenge. Han skal ej tilstede nogen indkøbere el. skriverdrenge at komme ind i køkkenskriveriet uden hofmarskalens viden. Og ingen skal antages dertil, uden de er bekendt som kommet af gode ærlige folk og kan stille kaution hos hofmarska-

len, eftersom indkøberne har barpenge under hænderne og derfor uden, såvel som skriverdrengene, har at bestille med kongens viktualier og indtægt og udgift, hvorfor hofmarskalken skal have indseende med, at sådanne personer bliver antaget uden al passion. Han skal bevise hofmarskalken respekt og efterkomme hans befaling. Han skal, efter at regnskaberne er underskrevet af hofmarskalken, levere dem på Rtk. Eftersom det er umuligt her at specificere alt, hvad hans tjeneste vedkommer, og hvad der skal anordnes, skal han rette sig efter de memorialer og ordinanser, som kongen el. hofmarskalken udgiver. For hans tjeneste giver kongen ham 150 kur.dl. og en hofklædning på hans egen person og på en indkøber 20 kur.dl. og en hofklædning og til 2 skriverdrengene 20 kur.dl. og 2 hofklædninger, hvilken besoldning skal erlægges ham på de steder, hvor andre hofbetjente bekommer deres besoldning, men hofklædningerne på Klædekammeret. Han skal ligesom sin formand participere i foræringer og drikkepenge, som gives i køkkenskriveriet. Det skal begynde fra brevets dato. Forbyndes etc. Sjr, 24, 163. K.

1. marts (Kbh.) Niels Juel fik brev om at løsgive de svenske fanger, der er i arrest på Bremerholm. Desligeste skal han med forderligste forsøge skibshovedsmand Peter Bredal fire jernbolte til fanger. Dermed osv. Sjt, 34, 405. K.

1. marts (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev anlangende afd. sognepræst til Skt. Peders i Næstved hr. Niels Andersens hustrus arvelod dér, som er deputeret til præsteenker. Kongen kommer i forfaring, at enken er død og ingen børn el. arvinger har efterladt sig, hvorover hendes arvelod, $\frac{1}{2}$ af NAs bo, er tilfaldet kongen. Kongen vil have den perpetueret til fattige præsteenker i Sjæll.s stift. HS skal have indseende med, at den bliver rigtigt indskrevet, så at det, NAs bo kan beløbe sig højere end tilforn angivet, kommer præsteenkerne til gode. Dermed etc. Sjt, 34, 406. K.

1. marts (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz fik brev anlangende arvelodden efter afd. hr. Niels Andersens hustru i Næstved. Kongen har perpetueret denne til fattige præsteenters underholdning i Sjæll.s stift. Han skal på ansøgning lade den være dr. Hans Svane følgagtig. Denne er befalede at have indseende med, at pengene ikke anvendes til anden brug. Befalendes etc. Sjt, 34, 406.

1. marts (Kbh.) Hans Schack fik brev anlangende at have indseende med, at vagterne ikke brænder borgerskabets tømmer og plankeværk, al den stund de selv vil forskaffe dem det, de behøver. Dermed etc. Sjt, 34, 407. K. Indl. 1. marts.

1. marts (Kbh.) Hr. Joakim Gersdorff og Christen Skeel fik brev anlangende kongen af Sverige, som forventes til Frederiksborg. Kongen formoder kongen af Sveriges ankomst til Frederiksborg førstkommande onsdag, og har anordnet hertug Ernst Günther at tage imod ham i Roskilde. Så snart adressaterne fornemmer kongens ankomst til Roskilde, skal en af dem med kongens hos dem værende kusk følge den svenske konge til Frederiksborg. Herhos skal de anordne, at de til deres opvartning hos dem værende herremænd følger til Frederiksborg, såvel som betjentene med alt taffelsølvet, vinskænkens pager, fodermarskalen og kokken. Dersom det og er muligt hos EG i Roskilde at tilvejebringe et middagsmåltid, var det desto bedre. Dermed etc. Sjt, 34, 407. K. Indl. udat.

1. marts (Kbh.) Kaj Lykke og Ove Thott fik brev anlangende ved sit regiment at forskaffe kongens edelknaber 8 gode klepper med sadel og tøj, så de den følgende dag, den 2. marts, så tidligt dagen begynder, kan være ved kongens stald. Dermed etc. Sjt, 34, 408. K.

Lige sådant brev fik OT om 10 klepper til H.M.s trompetere.

1. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev anlangende proviant til gøngerne på rejsen til Frederiksborg. De befales at handle med borgerskabet om, at enhver vært forskaffer sine gønger af kongens livdragoner 3 dages proviant med til Frederiksborg, og de skal gøre deres bedste til at bringe 5 vogne med tilhørende heste, som kan føre nævnte proviant og ammunition med. Dermed etc. Sjt, 34, 408. (Tr.: KD, V, 431). K.

1. marts (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev anlangende, at kongen har befalet sin page Christoffer Gotly Gersdorff og undertøjmester Mikkell Andersen at begive sig til Frederiksborg med 10 feltstykker og dertil hørende muniton. Sjt, 34, 408. K.

1. marts (Kbh.) Peter Bredal fik brev anlangende, at freden ml. kongen og kongen af Sverige nu er ganske sluttet. Han skal salvere skibe-

ne i Slipshavn, Nyborg el. andet bekvemt sted, så de ingen skade lider af isen. FT, 7, 358. K. Indl., se FT, 7, 357, 19. febr.

1. marts (Kbh.) Erik Rosenkrantz og Philip Barstorff fik brev om at annamme Nakskov fæstning, der den 4. marts bliver overleveret af de svenske til kongens dertil forordnede kommissarier. De får fuldmagt til at annamme fæstningen af de dertil deputerede svenske kommissarier og at gøre den anordning, at mest muligt af landfolket samles og indlægges deri. Dermed etc. SmT, 8, 171. K.

2. marts (Frederiksborg) Fru Anne Vind fik brev om at lade gøre den anordning, at alle præste-, foged- og bøndervogne, som muligt er at tilvejebringe af Kronborg len, møder ved Frederiksborg Slot den følgende dags aften. Til den ende har kongen også befalet Otte Skade til Kærbygård ved soldater at lade de modvillige tilholde, at de ufejlbarligen indstiller sig med deres vogne. Befalendes osv. Sjt, 34, 409. K.

2. marts (Frederiksborg) Otte Skade fik brev om at tilholde bønderne i Kronborg len, at de med deres vogne forføjer sig til Frederiksborg. Kongen har befalet, at flest mulig bøndervogne i lenet skal tilvejebringes og den følgende aften være ved Frederiksborg. OS skal ved soldater tilholde de modvillige bønder, at de uden undskyldning indstiller sig. Dermed etc. Sjt, 34, 409. K.

2. marts (Frederiksborg) Slotsskriveren på Kronborg fik brev om at forskaffe de viktualier, der kan tilvejebringes i lenet, og efter begæring levere dem til Jonas Heinemark, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort i regnskaberne. Sjt, 34, 409. K.

2. marts (Frederiksborg) Jørgen Seefeld fik brev om at lade den hestegilder, som sidder fanget i Ringsted Kloster, stå sin ret dér ved stedet, uanset at det mord, han har begået, er gjort i et andet herred, på det at al vidtløftigt ophold i processen og bekostning kan spares. Dermed etc. Sjt, 34, 410. Indl. udat.

3. marts (Frederiksborg) Rigens hofmester fik brev anlangende Svend Poulsens dragoners aftakning og at forsikre ham selv kgl. nåde. Kongen kommer i forfaring, at SPs dragoner er kommet til Sjælland. Han er agter bedst i disse tider, da landet er udplyndret, at de aftakkes. Adressaten skal handle med SP, at han lader dem gå fra hverandre, så en-

hver kan søge tjeneste her i landet. SP selv skal han forsikre kongens nåde for gjort tjeneste, når nogen lejlighed gives, el. han selv anholder derom. Dermed etc. Sjt, 34, 411. K.

4. marts (Kbh.) Islandske Kompagnis brev anlangende føring af dem, som sejler i kompagniets tjeneste. Kongen erfarer, at kompagniets betjente, købmænd og underkøbmænd, skippere, styrmænd, bådsmand og arbejdsfolk, som årligen besejler Island, Vestmannaø og Færø, på dette farvand forholder sig utilbørligen med deres eget købmandskab og føring, idet de ikke alene i landene opkøber de billigste og bedste varer, men og beskiber kompagniets befragtede skibe, som det selv lønner og betaler fragten for, med en stor del, ja, mest fjerdepart, og på lossestederne fordærver markedet for kompagniet. Uanset de bekommer penge for føringen, fordrister de sig til sådan forbuden handel, hvorved kompagniet tilføjes mærkelig skade imod dets privilegier og forrige frd. og det kan ej således længere tåle det. På det sådan indpas må forekommes, påbyder¹ kongen alle, som lader sig bruge på nævnte farvand i kompagniets tjeneste, herefter at entholde sig fra alt eget købmandskab dér i landene og ingen føring befatte sig med, men i stedet være benøjet med de penge, som kompagniet efter holdt rejse og lykkelig hjemkomst i stedet betaler. Hvilket skal være på Island og Vestmannaø en skipper 60 sldl., en styrmand til føringspenge ligeså så meget, som han fanger til hyre, en højbådsmand 30 sldl., en skibsmænd og konstabel hver 25 sldl., en bådsmand og kok hver 20 dl., en pøtke og en ung dreng 10 dl. Kompagnikøbmænd, underkøbmænd, arbejdskarle, bødkere, slagtere og drenge gives så meget til føringspenge, som de bekommer til hyre og løn. Og til dem, som besejler Færø, gives skipperen og skibsfolkene efter advenant de $\frac{2}{3}$, som er forordnet på Island og her specificeret. De, som hemmelig el. åbenbarlig har befattet sig med egen handel og købmandskab, i synderlighed skipperen, som råder for skibet, om han giver sin till., skal blive straffet, og den halve hyre og varerne være forbrudt, $\frac{1}{2}$ til kompagniet, $\frac{1}{4}$ til de fattige og $\frac{1}{4}$ til den, der åbenbarer det, og derforuden ikke være berettiget til føringspenge, ej heller betros kompagniets tjeneste. Befindes nogen på henreisen fra nævnte lande at forlosse nogle varer i en havn el. i skibe el. skiberum, skal de straffes som den, der betrædes med uhjemlet gods, med mindre nøden kræver det for at salvare skib og gods el. at erhverve til folkenes underholdning, hvilket efter hjemkomsten skal bekræftes med de bedste mænds vidnesbyrd. Ellers skal ingen last brydes, førend den ankommer til det forordnede lossested,

og det er forvaret af kompagniet. Derimod skal kompagniet for billigt værd, ligesom participanterne selv betaler det, forunde hver af de tro-lige tjenere, når de kommer hjem, så meget, som de behøver til deres egen husholdning, såfremt de er bosat og holder hus. SJR, 24, 166. K.

1) Kopibogen har forbyder!

4. marts (Frederiksborg) Rigens hofmester fik brev om at overtale borgerskabet i Kbh. til at logere de dér i byen indkvarterede officerer og ryttere. Kongen kommer i forfaring, at borgerskabet vægrer sig mod videre at logere de dér i staden indkvarterede officerer og ryttere. Adressaten skal gøre sit bedste til at overtale dem til, at de lader dem nyde kvartererne indtil kongens tilbagekomst. Dermed etc. SJT, 34, 411. (Tr.: KD, V, 431). K.

4. marts (Frederiksborg) Otte Skade fik brev om at indtage det øvrige af Christoffer Gieddes kompagni på Kronborg Slot og forløve de af borgerskabet i Helsingør udgjorte folk. Dermed etc. SJT, 34, 411. K.

4. marts (Frederiksborg) Borgmester Hans Nansen fik brev om straks i Kbh. at ind- og igen udlukke Ove Skade. Dermed etc. SJT, 34, 411.

4. marts (Frederiksborg) Lave Beck og Jørgen Reedtz fik brev om at lade den svenske armé fordele og indkvartere, nemlig et regiment i hvert len i Sjæll. og Falster. Item at bestille færger og skuder. Af deres skrivelse fornemmer kongen, at det svenske folk ikke så snart alt sammen førend ved åbent vand kan komme af landet. De skal hos feltmarskal Wrangel urgere det meste muligt, at folket uden ophold må komme over efter traktatens indhold, hvilket kongen af Sverige også har lovet. Er det ikke muligt, at det kan komme over, skal de lade det, som forbliver, fordele og indkvartere i lenene, så landet nogenledes kan blive ved magt og om muligt ej forlægge mere end et regiment i hvert len, dog undtaget Kbh.s, Frederiksborg og Kronborg len, som skal være fri for hofholdningens skyld. Kongen har befalet Christoffer Lindenov at lade noget henligge på Falster, så vidt som kan ske uden landets totale ruin. I lige måde Erik Rosenkrantz og Philip Joakim Barstorff at lade noget forlægge i Loll. På det der kan have bedre disciplin, har kongen befalet oberst Henning von Lützwow og Jochim Körber at begive sig til adressaterne og være dem behjælpelig og have indseende med, at ingen desordre sker. Dersom folket endelig skal fordeles, skal de alle steder og i alle havnene bestille så mange færger

og skuder som muligt, så folket ved første åbne vand kan komme over. Sjt, 34, 411. K. Indl. 3. marts.

4. marts (Frederiksborg) Hr. Niels Krabbe og Iver Krabbe fik brev om at lade stykkerne forblive i de skånske fæstninger, dog mod de svenske kommissariers revers, at de når påfordres igen skal affølge. Kongen er tilfreds, at stykkerne må forblive, indtil kongen af Sverige kan skikke ordre derned fra Sverige. Dog skal de anholde hos de svenske kommissarier, at de efter traktaterne er behjælpelig med, at de overføres. SkT, 9, 138. K.

4. marts (Frederiksborg) Christoffer Lindenov, Erik Rosenkrantz og Philip Barstorff fik brev om, at 2 svenske regimenter skal indkvarteres i Loll. og Falster. Item om at holde færger og skuder i beredskab. CL: Det er at befrygte, at den svenske armé ikke så hastigt kan komme tilbage over isen ud af landet. Han skal i Falster lade indkvartere et regiment el. så meget, som landet nogenledes kan tåle, når han tilskrives af Lave Beck og Jørgen Reedtz, indtil det med første åbne vand kan blive ført derfra. Til den ende skal han i alle havnene lade bestille i beredskab alle de færger og skuder, som det er muligt at bekomme, tagende ingen forsømmelse. SmT, 8, 172. K.

5. marts (Frederiksborg) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at levere 100 rd. til oberst Körber til hans befalede rejse. Dermed etc. Sjt, 34, 413. K.

6. marts (Kbh.) Bestalling for Anders Knudsen som kobbertækker på Kronborg og Frederiksborg. Han skal der med største flid have opseende med kobbertækningen, at der ikke bliver nogen brøst. Dersom noget bliver brøsthæftigt, skal han straksen med sine folk og svende på egen bekostning igen færdiggøre det. Hvis nyt arbejde kan forefalde, skal han i lige måde gøre det, som han bliver befalet af lensmanden på kongens vegne. Dog skal nyt arbejde fortinges med ham og særdeles betales. Bliver kongen tilsinds at ville bruge ham andetsteds, skal han være villig dertil og ellers i anden måde være kongen og hans riger huld og tro, ramme deres bedste og hindre skade. For hans tjeneste bevilger kongen ham årligen, så længe han forestår begge tjenester på slottene, til besoldning 60 rd., hvilket skal gives ham af toldereren i Helsingør, og det skal begynde fra brevets dato. Han skal i Helsingør være fri for borgerlig tyngde, mens han er i denne bestilling. Det befales tol-

deren i Helsingør årligen at give ham dette. Sjr, 24, 169. K. Indl. 6. marts.

6. marts (Kbh.)¹ Johan Wilders og Jacob Albretsen i Helsingør fik bevill. til frit at lade fiske efter ankre, tov, gøtlinger, stykker o.a., som findes i havet ml. Bornholm og Skagen. Dersom andre fisker sådant dér, skal de tilkendegive det og lade dem det for billig bjergeløn være følgagtigt. For dette skal JV og JA årligen, så længe benådningen varer, på Rtk. til kongen give 60 rd. uden afkortning. Thi forbyde osv. (Sjr, 34, 169).

1) I Sjr, 34, 169, mangler brevet, men det er her gengivet efter Indl. ved Sjt, 34, 554, 18. maj (brev 1).

6. marts (Frederiksborg) Ove Thott fik brev om at lade Erik Banner bekomme 60 ryttere af hans regiment, hvormed han kan begive sig til Holbæk til at salvegardere byen og borgerskabet med. Sjt, 34, 413. K.

6. marts (Frederiksborg) Erik Banner fik brev om 60 ryttere af Ove Thotts regiment til at salvegardere Holbæk med. Kongen har befalet OT at lade adressaten være 60 ryttere følgagtig af hans regiment, hvormed han skal begive sig til Holbæk til så vidt muligt at salvegardere, både for brandskat o.a. straffende partier; men adelens rostjeneste skal han forløve hjem hver til sit. Dermed etc. Sjt, 34, 413. K.

6. marts (Frederiksborg) Vincents Bille fik brev om. at kongen er tilfreds, at adelens rostjenestes i Sjæll. må forløves hjem hver til sit. Dermed etc. Sjt, 34, 414. K.

7. marts (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at gøre sit bedste for til Kbh. at skaffe 200 læs ved, som kongen uforbigængeligen behøver, eftersom der på Kbh.s Slot intet forråd findes, så det skal ufejlbart leveres dér den følgende dag el. dagen efter. Dermed etc. Sjt, 34, 414. K.

7. marts (Kbh.) Fru Anne Vind fik brev om at gøre sit bedste til med alrerforderligste uforbigængeligen at forskaffe så meget ved som mest muligt til kongens egen fornødenhed. Til den ende har kongen befale Josias Breide Rantzau at skaffe fornødent rytteri, som kan konvoje re bønderne, så de desto sikrere kan komme hid. Dermed etc. Sjt, 34, 414. K.

7. marts (Kbh.) Josias Breide Rantzau fik brev om at forskaffe rytteri til at konvojere bønder med ved til Kbh. til kongens forbrug. Dermed etc. Sjt, 34, 414. K.

7. marts (Kbh.) Kvartalkommissarierne Oluf Rosenkrantz, Hugo Lützow og Oluf Brockenhuus fik brev om at have indseende med, om undersåtterne besværes imod traktaterne. OR skal med Jørgen Friis i sit tilforordnede kvartal have indseende med, at undersåtterne ej besværes for meget imod traktaterne, indtil de svenske er ude af landet. Til den ende tilskikkes han artiklen af fredstraktaterne. Sjt, 34, 415. K. Indl. 7., 8. og 9. marts.

Lige sådant brev fik HL om tilsyn sammen med Axel Juel. OB med Jørgen Enevoldsen Seefeld.

7. marts (Kbh.) Jørgen Seefeld, Erik Rosenkrantz m.fl. fik breve om at assistere kvartalkommissarierne. JS: Han skal begive sig til Oluf Brockenhuus og sammen med ham i det ham tilforordnede kvartal have indseende med, at undersåtterne ikke besværes for meget imod fredstraktaterne, indtil de svenske er ude af landet. Dermed etc. Sjt, 34, 415. K. Indl., se foreg.

Lige sådant brev fik Axel Juel at begive sig til Lützow. Jørgen Friis til Oluf Rosenkrantz. Rubbeck Pors til Erik Rosenkrantz at have indseende i Loll.

P.S. Han tilskrives herhos artiklen af fredstraktaten til efterretning.

7. marts (Kbh.) Niels Parsberg og Hans Friis fik brev om at være kommissarier i Jørgen Reedtz' sted i det ham befalede kvartal, eftersom han er forpligtet i kongens ærinde. Til den ende skal adressaten antage undersåtternes klagemål og hjælpe dem til rette, imidlertid indkvarteringen varer, og på marcheringen give kongen af Sveriges højeste officerer det til kende, på det det kan blive remedieret og undersåtterne blive forsvaret for al overfald. Befalendes etc. Sjt, 34, 415. K. Indl., se Sjt, 34, 415, 7. marts (brev 1).

P.S. Han tilskrives herhos artiklen af fredstraktaten til efterretning.

7. marts (Kbh.) Christoffer Parsberg fik brev om straks at begive sig til Sveriges Riges admiral og feltmarskal Wrangel, hvor han er at finde, demonstrerende ham de mangfoldige klagemål, som indkommer fra adskillige steder af undersåtterne over den store pressur, som de lider af det svenske folk imod fredstraktaterne, hvilket kongen formoder er

imod kongen af Sveriges vilje. Til vidtløftigere at udføre det medgives han adskillige dokumenter og supplikationer, hvormed han kan bevise det, gørende sit bedste til at bringe det derhen, at undersåtterne kan blive forlindret. Dermed etc. Sjt, 34, 416. K.

7. marts (Kbh.) Christoffer Parsberg fik brev anlangende at være sig Flensborgs undersåtters begæring angelegen hos feltmarskal Wrangel, så al deres gods og skiberum, hvor det findes, uden betaling må være dem følgagtig efter artikel 11 i fredstraktaten, og at de, indtil vandet bliver åbent, må blive salvegarderede. Eftersom byen fra krigens begyndelse har været besværet med stor indkvartering, og en stor del huse formedelst brandskatning er totaliter ruineret, og mange borgere har lidt stor skade på deres formue, som er frataget dem på Sønderborg og i byen, skal han anholde, at byen bliver forskånet for videre indkvartering og durchrejsen, og at soldatesken må komme derfra. Dermed etc. Sjt, 34, 417. K. Incl. ud. (2).

7. marts (Kbh.) Christoffer Parsberg fik brev anlangende, at adelen i Fyn har ladet andrage, at de imod fredstraktaterne anmodes om brandskat o.a. kontribution. CP skal hos feltmarskal Wrangel lade sig formærke, at kongen af Sverige har ladet svare kongen, at han havde tilskrevet W derom til den ende, at han skulle gøre anordning derom. CP skal gøre sit bedste til, at han kan få noget skriftligt af ham derom. Sjt, 34, 417. K.

7. marts (Kbh.) Rigens Råd fik brev om at komme til Kbh. til den 13. marts, da skal de blive forstændiget videre om kongens vilje. Dermed etc. Sjt, 34, 418. K. Incl. 2. marts.

Disse breve udgik til Hr. Henrik Rantzau. Otte Krag. Jørgen Brahe. Gunde Rosenkrantz. Hr. Hans Lindenov.

7. marts (Kbh.) Jens Juel fik brev om med forderligste, efter at have taget afsked fra det polske hof, at begive sig ind i Danmark. Dermed etc. Sjt, 34, 418. K.

7. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om forandring af indkvarteringen, efter at byen er forlindret for landfolk og dragoner. Kongen har anset for godt at licentiere en del af landfolk og dragoner, som har været indkvarteret i Kbh. Adressaterne skal gøre den anordning, at de overblevne, som bliver liggende, forlægges anderledes, ha-

vende indseende med, at lighed træffes, så den ene ej besværes mere end den anden. Dermed etc. Sjt, 34, 418. (Tr.: KD, V, 432). K.

7. marts (Kbh.) Hr. Niels Krabbe og Iver Krabbe fik brev anlangende med forderligste at erkyndige sig om de halve kartover, som Malmø by prætenderer, og erfare, om byen er berettiget dertil el. ej, hvorom de skal gøre relation. Imidlertid er kongen tilfreds, at de må forblive, indtil de kan komme over, enten med åbent vand el. på isen. Dermed etc. SkT, 9, 139. K. Indl. 23. og 24. marts.

7. marts (Kbh.) Erik Quitzow fik brev anlangende forlov. Item om artillerifolket, munition og provision i fæstningerne i Skåne. Kongen erfarer, at Malmø er overleveret til de svenske kommissarier. Han er tilfreds, at EQ lader artillerifolket, som var i fæstningerne, komme herover, foruden 2-3 el. så mange, som han eragter kan forblive hos det derværende munition og provision. Men dersom munition og provision kan komme herover på isen, skal han affordre det og stykkerne og hos de svenske i fæstningerne anholde, at de efter traktaterne er ham behjælpelig, at det kan føres herover. Dermed etc. SkT, 9, 139. K. Indl. 7. marts.

7. marts (Kbh.) Andreas Wilcken fik brev om at begive sig til Skåne anlangende munition og provision i fæstningerne. Kongen erfarer, at Helsingborg og Landskrone fæstninger er overleveret til de svenske kommissarier. AW skal begive sig derover, og lade komme artillerifolket, som var i fæstningerne, foruden 2-3 el. så mange, som eragtes at kunne forblive hos derværende munition. Men dersom munition og provision kan komme herover på isen, skal han affordre det og stykkerne og hos de svenske i fæstningerne anholde, at de efter traktaterne er ham behjælpelig, at det kan føres herover. Men det, som findes i Helsingborg og ikke er bevilget de svenske kommissarier, skal han straks lade komme over til Helsingør. SkT, 9, 139. K. Indl., se foreg.

7. marts (Kbh.) Henrik Gyldenstjerne, Henrik Lange, Niels Friis og Christen Jørgensen Skeel m.fl. fik brev om at være kommissarier i hvert len mod gevalt af den svenske armé. Kongen har fundet for godt at forordne kommissarier, som kunne være til stede i hvert len, hvor kongen af Sveriges armé findes indkvarteret el. marcherer igennem, til at erkyndige sig om alting går rigtigt til, på det ingen af indvånerne efter fredens slutning tilføjes skade, og at de kan klage til dem og af

dem hjælpes til rette. Adressaterne får fuldmagt til at have indseende i Nyborg len. Om klagemål påkommer, skal de tilkendegive det for den højeste officer, der har kommando i lenet, på det det kan blive reme-deret og undersåtterne forsvaret mod videre overfald og skade. Befalendes etc. FT, 7, 358. K. Incl., se Sjt, 34, 415, 7. marts (brev 1).

P.S. De tilskikkes artiklen af fredstraktaten til efterretning.

Lige sådant brev fik de 4 kommissarier i Odense og Hindsgavl len, hr. Sivert Urne, Laurids Skinkel, Laurids Ulfeldt, Henning Pogwisch. I Hagenskov len Erik Kaas, Christian Christoffersen Urne. På Langeland Vincents Steensen, Niels Harbou. N.B. I Henrik Gyldenstjernes og afd. Niels Friis' sted fik Markor Rodsteen og Peder Brockenhuus befaling herom den 8. april ligesom den forrige. N.B. Dette brev blev omgjort den 8. april, så at i HGs og NFs sted blev sat MR og PB og ellers som det forrige.

8. marts (Kbh.) Brev om opsættelse af Christoffer Hvas' og Caspar Rudolf von Gersdorffs frues begravelse. Kongen bevilger, af CHs begravelse må opsættes så længe, som hans efterladte hustru begærer det. Sjr, 24, 170.

Lige sådant brev fik CRvG om hans hustrus begravelse.

8. marts (Kbh.) Fogeden på Hørsholm Lorentz Tuxen fik brev om så vidt muligt at være nærværende Matthias Mortensen Romsdalen behjælpelig, at han kan blive kaldet til det vakerende Blovstrød¹ og Lille-rød kald i Herlufsholm birk, eftersom kongen gerne ser, at han bliver forfremmet dertil, med så skel, at det kan ske lovligen efter ordinansen og recessen. Sjt, 34, 419. K.

1) Kopibogen har *Blostrup*.

8. marts (Kbh.) Anders Jacobsen fik brev anlangende sine underha-vende dragonheste, som ikke er tjenlige til at sælges. Kongen er til-freds, at hans dragoner, som har heste, som nu ikke er tjenlige, må for-undes dem til at sælges i betaling og godtgøres i deres afregning, så de ikke skal være borgerskabet el. det andet i byen værende rytteri til be-sværing. Derefter osv. Sjt, 34, 419. K.

8. marts (Kbh.) Niels Rosenkrantz fik brev om de fangne gønger i Nak-skov, som er overløbet fra de svenske. Kongen er tilfreds, at han under kompagniet må antage de gønger, som blev fanget i fæstningen Nak-

skov og overløber fra de svenske og begærer tjeneste, hvilke skal gives kvarter i Christianshavn, når de antages. Derefter osv. Sjt, 34, 419. K.

8. marts (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende kvarter til adskillige officerer og regimenter ryttere i Naskov og her i landet, dog uden heste. Han skal gøre den anordning, at oberst Jens [von Löwenklau]s, oberst Körbers og oberst, hr. Steen Billes officerer og beredne og uberedne ryttere, så og oberst Hvas' regiments officerer og ryttere, i kort tid på deres egen person og uden traktement til heste bekommer kvarter og underholdning i Naskov. I lige måde skal han gøre den anordning, at de officerer, som er indkvarteret andre steder, ej kommer videre underholdning end på deres egen person uden hestene. Dermed etc. Sjt, 34, 420. K. Orig. i DKanc. B 167D. Incl. 8. marts og udat.

8. marts (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende at gøre den anordning, at Jens Kaas med sine ryttere og heste i kort tid bliver indkvarteret i Køge. Dermed etc. Sjt, 34, 420. K. Incl., se foreg.

8. marts (Kbh.) Hr. Niels Krabbe og Iver Krabbe fik brev anlangende igen at lade hr. Joakim Gersdorff bekomme det stykke, som han tilforn har lånt til Kristianstad fæstning. SkT, 9, 139. K.

9. marts (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende, at kongen har befalet feltmarskal Eberstein at lade forlægge sit og Ulrik Christians regiment på landet. OP skal gøre den anordning, at de bliver forlagt i Roskilde og Ringsted len uden vogn- og bagageheste. Dermed etc. Sjt, 34, 420. K. Orig. i DKanc. B 167D. Incl., se Sjt, 34, 420, 8. marts (brev 1).

9. marts (Kbh.) Otte Pogwisch og Steen Hohendorff fik brev om at gøre afregning og aftakke det folk, som efterhånden anvises til dem, både for det, de har bekommet af kommissarierne, og for underholdning, som de har nydt i kvarterer og i marken. Til hvilken ende de skal indfordre rigtighed fra lensmændene og borgmestre og råd i købstæderne, så og konferere med kommissarierne i hver provins. Dermed etc. Sjt, 34, 421. K. Incl., se Sjt, 34, 415, 7. marts (brev 1).

9. marts (Kbh.) Kommissarius Otte Pogwisch m.fl. fik brev om at tilskrive lensmændene og borgmestre og råd i købstæderne i Sjæll., at de tilskikker dem fortegnelse over det, soldatesken til hest og fods har be-

kommet, med specifikation af personerne og hver species især, så at rigtig afregning kan gøres. Dermed etc. Sjt, 34, 421. K.

Lige sådant brev fik hr. Niels Krabbe i Skåne, Peder Lange og Jørgen Kruse i Jyll. Frederik Urne i Loll. og Falster og Vincents Steensen på Langeland.

9. marts (Kbh.) Bisperne i Sjæll., Fyn, Jyll. og Norge fik brev om på alle prædikestolene i stiftet at lade gøre taksigelse for freden. Dermed etc. Sjt, 34, 422. K. Orig. i Fyns bispeark., LAO (Udt.: DKL, III, 410), i C 4-252 Ribe bispeark., LAV.

Lige sådant brev fik bisperne i Norge.

9. marts (Kbh.) Lensmændene i Danmark, undtagen i Skåne, fik brev anlangende underholdning til kongen af Sveriges folk efter artikel 17 i traktaterne. Freden er sluttet ml. kongen og kongen af Sverige. De tilskikkes en artikel, hvorefter de kan rette sig med underholdning til den svenske armé, så længe den forbliver i riget, og lade forstå dem i lenet, som det vedkommer. Dermed etc. Sjt, 34, 422. K. Orig. i Odensegård lensark., LAO. Incl. udat.; se også Sjt, 34, 415, 7. marts (brev 1).

Lensmændene, som fik disse breve: Fru Sofie Rosenkrantz, Skanderborg. Fru Øllegaard [Gyldenstjerne], Mariager Kloster. Erik Rosenkrantz, Århusgård. Hr. Henrik Rantzau, Åkær. [Margrete] Blome [enke efter Henning Valkendorf], Lundenæs. Jørgen Seefeld, Dueholm. Laurids Ulfeldt, Stjernholm. Mogens Arenfeldt, Skivehus. Mogens Høg, Silkeborg. Manderup Due, Ørum. Malte Sehested, Åstrup. Niels Kaas, Bøvling. Hr. Oluf Parsberg, Vestervig. [Otte Krag], Riberhus. Hr. Steen Bille, Koldinghus. Fru Sofie Sehested, Ålborghus. Ulrik Christian [Gyldenløve], Hald. Grev Rantzau, Tranekær. Jørgen Kaas, Rugård. Jørgen Brahe, Hagenskov. Otte Krag, Nyborg. Hr. Sivert Urne, Odensegård. Tyge Below, Hindsgavl. Frederik Urne, Halsted Kloster. Philip Barstorff, Ålholm. Christoffer Lindenov, Nykøbing. Fru Anne Vind, Kronborg. Christen Skeel, Tryggevælde. Hr. Christoffer Urne, Dragsholm. Erik Banner, Holbæk. Frands Brockenhuus, Kbh. Hr. Frederik Reedtz, Vordingborg. Hugo Lützwow, Antvorskov. Hr. Hans Lindenov, Kalundborg. Jørgen Rosenkrantz, Sorø. Jørgen Seefeld, Ringsted. Niels Banner, Abrahamstrup. Oluf Brockenhuus, Svenstrup. Otte Pogwisch, Frederiksborg. Ove Skade, Roskildegård. Peder Reedtz, Møn.

N.B. Den artikel, som i brevet meldes, at der skikkes kopi af, er artikel 17 i Roskildefreden, som findes i de svenske acta, fol. 80.

9. marts (Kbh.) Hans Dibolt [von Denen] fik brev om til hoffet inden fredag at forskaffe 2 stykker dåvildt, 2 stykker stort vildt, 2 stykker råvildt, hvilket han skal lade skyde, hvor det kan være vildtbanen mindst til skade. Dermed etc. Sjt, 34, 423. Indl. udat.

9. marts (Kbh.) Niels Juel fik brev om at lade gøre en halv snes store jernvægger og 4 store hamre til at skove med. Dermed etc. Sjt, 34, 424. K.

9. marts (Kbh.) Niels Juel fik brev om at skaffe 10 bådsmænd af folke-
ne på Holmen til urtegårdsmænden Henrik [ikke udfyldt] i kongens store køkkenhave fra den sidste februar og til 1. maj, så de kan grave i haven. Desligeste fra Skt. Mikkelsdag til Martini, når flåden er hjemme, hver dag 8 bådsmænd til af jorden at optage det, som skal forvares vinteren igennem. Dermed etc. Sjt, 34, 424. K. Indl., se Sjt, 34, 423, 9. marts.

9. marts (Kbh.) Lave Beck og Jørgen Reedtz fik brev anlangende undersåtterne på Møn, Loll. og Falster, som graveres af de svenske. Kongen tilskikker dem kopier af skrivelse fra hertugen af Sachsen til efterretning. Indholdet skal de tilkendegive feltmarskal Wrangel og så vidt muligt er være indvånerne behjælpelig, at de ej graveres over billighed, eftersom berettes, at fyrsten dér den 3. marts ved militærisk eksekution af undersåtterne har ladet extorquere det, han har ladet fordre af dem. Befalendes etc. Sjt, 34, 424. K.

P.S. Adressaten tilskikkes også herhos en skrivelse og nogle supplikationer fra Christoffer Lindenov, som han skal referere, gørende sin flid til, at alting bliver holdt efter traktaterne.

9. marts (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om til Schack at lade an-
vise 2 landsbyer, som er nogenledes ved magt, som han kan lade salvegardere til at forskaffe ved ind til Kbh. til vagten i corps de gardes. Dermed etc. Sjt, 34, 425. K.

9. marts (Kbh.) Hr. Ove Giedde m.fl. fik brev anlangende at overlevere jordebøger, skattemandtal, tingbøger o. a., som findes om Helsingborg og Herrisvad Kloster len til dem, som på den svenske side affor-

drer dem, med så skel, det ikke allerede er sket. SkT, 9, 140. (Udt.: CCD, VI, 373). K. Indl., se Sjt, 34, 415, 7. marts (brev 1).

Lige sådant brev fik Holger Vind om Landskrone, hr. Axel Urup om Malmøhus, hr. Henrik Lindenov om Kristianstad, Jacob Grubbe om Kristianopel, hr. Joakim Gersdorff om Bornholm, hr. Niels Krabbe om Sølvborg, hr. Iver Krabbe om Bohus og Peder Vibe om Trondhjem.

9. marts (Kbh.) Nicolaus Nissen fik befaling anlangende soldatesken i Fyn, hvad de har bekommet i deres afregning. Kongen har befalet NN hos alle lensmænd og byernes øvrigheder i Fyn at erkundige sig om, hvad soldatesken til hest og fods har bekommet i disse tider, i købstæderne som i landsbyerne, med specifikation på personer og hver species, til efterretning i afregningerne. Det befales alle at lade ham komme al fornøden underretning. Ladendes osv. FR, 6, 313. K.

9. marts (Kbh.) Tyge Below og Wulf von Buchwald fik brev om at følge de svenske gennem Fyn. Kongen har anset for godt at medgive 2 kommissarier, som kan følge kongen af Sveriges armé gennem Fyn og se til, at alt går rigtigt til, så ingen indvånere tilføjes skade, og de klagende kan hjælpes til rette. Kongen giver adressaterne fuldmagt til at forfølge sig til kongen af Sveriges officerer og angive, at de er overskikket efter kongens befaling til at følge arméen, på det at klager af indvånerne kan tilkendegives for den svenske konge, så det kan blive remoderet og undersåtterne så vidt muligt forskånet for videre overvold og skade. FT, 7, 359. K.

9. marts (Kbh.) Otte Krag fik brev om så snart muligt at udvække færger, skuder og fartøjer til at sejle over til Korsør og derfra efterhånden overføre det svenske folk. Dermed etc. FT, 7, 359. K.

9. marts (Kbh.) Hans Bille m.fl. fik kommission at følge de svenske af Jyll. Freden er ved den Allerhøjstes bistand sluttet ml. kongen og kongen af Sverige. Kongen anser for godt af hvert stift at medgive 2 kommissarier, som kan følge den svenske konges armé gennem Jyll. og forblive, indtil den efter fredstraktaterne marcherer ud, så de imidlertid kan have indseende med, at undersåtterne ingen skade tilføjes, og hjælpe de klagende til rette. På det at der imod undersåtterne ej begås insolenser imod fredstraktaterne med plyndren, røven og kontributioner, befales adressaten og får fuldmagt til tillige med Ebbe Gyldenstjerne, som og er befalet dette, at forfølge sig til den svenske kon-

ges general el. højeste officerer, der har kommando, og angive, at de er afskikket efter befaling af kongen for at følge arméen, og forblive i Viborg stift, på det at klager kan tilkendegives for generalen, de højeste officerer el. kongens kommissarier, og undersåtterne blive forsvaret mod al videre overvold og skade. Til den ende skal han handle med den svenske general, de højeste officerer el. kommissarier, hvor meget der ugentlig skal gives af proviant og fourage, så det kan blive specificeret og underskrevet og siden hver lensmand bekomme en genpart. Dermed etc. JT, 14, 124. K.

Lige sådant brev fik EG om at være kommissarius i Viborg stift med Hans Bille. Jørgen Kruse med Tyge Sandberg i Århus stift. Manderup Due og Ejler Evert Banner i Ålborg stift. Peder Lange og Christian Vind i Ribe stift. P.S. Han tilskikkes herhos en artikel af fredstraktaterne til efterretning.

10. marts (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev anlangende Jens Jacobsen fra Halland om afgift af en gård. JJ har for kongen ladet anholde, at afgiften af en gård i Husum i FBs len, som Christen Knudsen påbor, må forundes ham. Kongen er tilfreds, at han må bekomme afgiften og nyde husværelse deri for sig, hustru og børn i hans og deres livstid, kvit og fri for al afgift, skat og tyngde, dog at bonden, som nu bor derpå, ingen skade forårsages af ham, hvorimod bonden må nyde gården fri for al anden udgift, så og ægt og arbejde. Befalendes etc. Sjt, 34, 425. K.

10. marts (Kbh.) Fru Anne Vind fik brev om at anordne kvarter og underholdning til salvegarden liggende på Ebbekøb af den derved liggende landsby. Dermed etc. Sjt, 34, 426. K.

10. marts (Kbh.) Christoffer Orning fik brev om indkvarteringen i Roskilde len. Kongen har anset for godt at forlægge en del af rytteriet i lenet. CO skal med forderligste begive sig til Roskilde for at have indseende med, at alting med indkvarteringen kan gå ligeligen til, så officererne og rytterne lader sig nøje med de kvarterer, som bliver assigneret dem på landet. Dermed etc. Sjt, 34, 426. K.

10. marts (Kbh.) Otte Skade fik brev om, at kongen er tilfreds, at OS fra Kronborg forløver de af ham antagne bøsseskytter, 10 af de bedste undtagen, som han kan beholde. Sjt, 34, 426. K.

10. marts (Kbh.) Hans Boysen fik brev om indkvarteringens lighed hos kgl. tjenere. Kongen har anset for godt at licentiere en del af rytteriet, som har været indkvarteret i Kbh., og befalet borgmestre og råd at fordele det overblevne, som endnu er liggende i kvartererne, og forlægge det anderledes, så der kan træffes lighed. HB skal have indsende med, at de kgl. betjente ej besværes over billighed. Dermed etc. Sjt, 34, 426. K.

10. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev anlangende Jørgen Jørgensen Koch. Hvad JJK har ladet andrage for kongen, kan adressaterne se af hans hosføjede supplikation. De skal gøre den anordning, at han vederfares det, som er billigt og landsloven gemæs. Dermed etc. Sjt, 34, 427.

10. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om 2 kompagnier fodfolk fra Malmø. De befales at gøre den anordning, at de 2 kompagnier til fods, som kommer fra Skåne til Kbh., bliver indkvarteret i stedet for oberst Christoffer von Münnichhausens regiment, som er befalelet at begive sig fra Kbh. til fæstningen Nakskov. Dermed etc. Sjt, 34, 427. (Tr.: KD, V, 432). K.

10. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at kongen har befalet, at de i staden liggende dragoner må sælge deres heste, så de ej skal være borgereskabet til videre besværing. Dermed etc. Sjt, 34, 427. (Tr.: KD, V, 432). K.

10. marts (Kbh.) Iver Mogensen Krabbe fik brev om med forderligste på Kronborg fra Helsingborg og Landskrone at lade levere viktualier, som kan forbruges til garnisonen. Dermed etc. SkT, 9, 140. K.

10. marts (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik brev anlangende at gøre den anordning, at Christoffer von Münnichhausen får overleveret 160 mand af landfolket med officerer til fæstningen Nakskovs besætning og garnison. Desligeste være ham beforderlig med det, han kan have fornødent til fæstningens defension. Dermed etc. SmT, 8, 172. K.

10. marts (Kbh.) Mogens Friis fik brev om at være Else Sandbergs og afd. Henrik Sandbergs børns værge. Der skal med forderligste foretages skifte efter afd. fru Anne Gyldenstjerne, afd. hr. Ulrik Sandbergs til Kvelstrup. MF skal overvære, når skiftet foretages, og påtage sig værge-

målet for ES og HSs børn, Ulrik Sandberg og jomfru Catharina Margrete Sandberg, havende indseende med, at de vederfares del og ret. Når skiftet er tilendgjort, skal han overlevere værgemålet til CMSs rette lavværge, som kan kvittere. Dermed etc. JT, 14, 125. Incl. 9. marts.

11. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik brev om rulle til at afskaffe Kongens Livkompagnis og officerernes vogn-o.a. heste såvel som dragoners og fodfolks. Kongen har befalelt feltmarskal Eberstein at mønstre det rytteri af livregimentet, som er liggende i staden, og derpå tilstille adressaten en rulle, hvorefter indkvarteringen kan lignedes. Han skal derhos tilholde officererne at afskaffe deres vognheste og ej tilstede nogen oberst, oberstlt. el. oberst-vagtmester at godtgøre heste for deres ritmesterbestilling, så og at tilkendegive officererne, fodfolket såvel som dragonerne og artilleriet, at de ej skal bevilges videre heste til indkvartering, så de skal være borgerskabet til besværing. Befalendes etc. Sjt, 34, 428. (Tr.: KD, V, 432-33). K.

Lige sådant brev fik borgmestre og råd i Christianshavn, dat. samme dag.

11. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om indkvartering til nogle af afd. hr. Christian¹ Friis' folk. De befales at gøre den anordning, at 2 kompagnier af CFs regiment en tid lang bliver indkvarteret og underholdt i deres by i stedet for dem, som er blevet forløvet derfra. Dermed etc. Sjt, 34, 428. (Tr.: KD, V, 433). K. 54.

1) Kopibogen har *Christopher*.

11. marts (Kbh.) Lave Beck og Jørgen Reedtz fik brev om med forderligste at tilstille kongen en rulle på de svenske kvarterer i Sjæll. såvel som i Loll., om hvor mange heste og folk der er assigneret til hvert kvarter. Dermed etc. Sjt, 34, 429. K. Incl., se Sjt, 34, 415, 7. marts (brev 1).

11. marts (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev anlangende, at amagerne har tilbudt at indage en del brændeved til Provianthuset og Kongens Bryghus. Han skal lade dem forskåne for andre ekker og lade udvise træer til 404 læs brændeved i lenets skove. For deres umage har kongen bevilget dem 270 læs brændeved uden betaling, hvilket han og skal udvise dem og lade dem være følgagtig. Dermed etc. Sjt, 34, 429. K. Incl. udat.

11. marts (Kbh.) Hr. Axel Urup og Hans Schack fik brev om dem, som bor uden for portene. En del af borgerne i Kbh. uden for Vester- og Nørreport har for kongen ladet andrage, hvorledes deres huse i disse besværlige tider er blevet nedbrudt og ruineret, dem til ikke ringe skade, med begæring, at de endnu må nyde deres huse og lade dem reparere. Da det eragtes nødvendigt til byens og fæstningens bedre defension, at største delen af nævnte huse nedbrydes, befales adressaterne med forderligste at give deres betænkende, hvor mange af husene de eragter der byen og fæstningen uden skade kan blive stående imod fjendtligt attack. Til den ende skal de efter befunden lejlighed for sig kalde borgerne, som mister sådanne huse, og handle med dem på den manér, de bedst synes, de igen kan komme til betaling for deres skader. Sjt, 34, 429. (Tr.: KD, V, 435). Orig. i Axel Urups privatark., RA. K. Indl. 11. marts.

11. marts (Kbh.) Fru Anne Vind, enke efter Arent von der Kuhla, fik afslag i Kronborg len fra 1656 til 1657. Det andrages for kongen, hvorledes følgende af kronens bønder i Kronborg len, Holbo h., formedelst misvækst, fæsyge o.a. tilfælde er så forarmede, at de ikke formår at udgive følgende landgilde, beregnet fra Philippi Jacobi 1656 til årsdagen 1657. Fremsendte tingsvidner underskrevet med AVs hånd bekræfter, at det befindes således, og kongen er tilfreds, at de forskånes således: Ramløse s. og by: Morten Olsen 3 td. byg; Oluf Bjørnsen 2 td. byg; Niels Hansen og Morten Hansen 3 td. byg; Christen Rasmussen 4 td. byg; Laurids Olsen d. U. 2 td. byg; Jens Knudsen og Niels Christensen hver 4 td. byg; Anders Laursen 2½ td. rug; Laurs Nielsen 1 td. rug; Christoffer Eriksen og Jep Jensen hver 3 td. byg; Peder Jensen 1 td. byg. Tågerup: byens 3 mænd hver 2 td. byg. Skerød: Hans Ibsen 2 td. byg; Peder Rasmussen 1½ td. byg. Helsing s. og by: Isel Olsen 3 td. byg, 3 td. havre, 2 td. byg; Jep Olsen 3 td. byg; Mads Laursen 4 td. byg. Tagøje: Jørgen Lauridsen 6 skp. byg, 6 skp. rug, 1 td. havre. Nejlinge: Peder Andersen 1 td. byg. Blistrup s. og by[!], Kolsbæk: Anders Laursen 1 fjdg. smør; Melkor Jørgensen og Laurs Hansen hver 2 td. byg. Hesselbjerg: Peder Hansen 1 fjdg. smør; Poul Andersen og Niels Johansen hver 2 td. byg. Udsholt: Laurids Olsen, Mads Andersen, Hans Andersen, Oluf Christoffersen og Svend Erlandsen hver 2 td. byg; Hans Pedersen 3 td. byg; Jens Andersen, Laurs Pedersen hver 1 td. byg; Hans Laursen og Jens Hansen 4 td. byg. Højelt: Peder Ibsen og Hans Lauridsen hver 3 td. byg; Laurs Pedersen 1 td. rug. Lydshøj: Jens Clemmensen 20 skp. byg. Bakkebjerg: Jens Henningsen 1½ td. byg;

Hans Olsen 1 td. byg; Laurids Jørgensen 8 skp. byg. Valby s. og by: Jacob Andersen og Laurids Jensen hver 10 skp. byg; Hans Skrædder 1 td. byg; Hans Degn 2 td. byg; Hans Andersen 1 td. byg; Laurids Ibsen 3 td. byg; Laurids Pedersen 9 skp. byg. Hemmingstrup: Peder Nielsen 2 td. byg; Niels Jensen 1 ott. smør. Slettelte:¹ Niels Pedersen og Laurids Ibsen 2 td. byg. Vejby s. og by: Laurids Olsen 2 td. byg; Jørgen Ibsen 1 td. byg; Jacob Mortensen 3 td. byg. Mynge: Oluf Knudsen og Jens Nielsen hver 2 td. byg. Ørby: Peder Poulsen 1 td. byg; Laurids Christensen 4 td. byg; Laurids Mikkelsen 2 td. byg; Laurids Lauridsen 1½ pd. byg. Unnerup: Laurids Laursen 1 td. byg; Oluf Pedersen 2 td. byg. Holløse: Oluf Jensen, Peder Pedersen, Jep Nielsen, Peder Nielsen d. Æ. hver 2 td. byg; Anders Nielsen 4 td. byg; Hans Nielsen 1 td. byg; Ole Olsen d. Æ. 4 td. byg, 4 td. rug; Knud Hansen 4 td. byg; Peder Nielsen d. U. og Ole Olsen d. U. hver 2 td. byg. Tibirke s. og by: Niels Christensen 1 td. byg. Tisvilde: Johan Pedersen og Peder Villumsen hver 2 td. byg og Lars Olsen d. U. 22 skp. byg. Hvilket skal blive godtgjort i lenets rgsk. på Rtk. Befalendes etc. Sjt, 34, 430. K. Orig. i Kronborg lensrgsk., RA. 1) Kopibogen har *Seetilt.*

11. marts (Kbh.) Fru Anne Vind, enke efter Arent von der Kuhla, fik brev om afslag i Kronborg len fra 1657 til 1658. Det andrages for kongen, hvorledes følgende af kronens bønder i Kronborg len skal være så forarmede, at de ikke formår ganske at udgive deres landgilde for næstforleden år, fra Philippi Jacobi 1657 til årsdagen 1658, såfremt de skal blive ved magt, med mindre de forundes afslag. Af fremsendte tingsvidner underskrevet med AVs hånd bekræftes, at det befindes således, og kongen er tilfreds, at de forskånes således: Tikøb s., Munkegård: Jep Jørgensen 1 ott. smør. Jonstrup: Peder Nielsen 2 td. byg, Jacob Madsen 2 td. byg. Harrishøj: Søren Pedersen 2 td. byg. Rørtang: Ole Christensen 1 fjdg. smør. Horserød: Søren Clausen 15 skp. rug, Oluf Kæmpe 1 ott. smør. Borsholm: Peder Rasmussen 1 ott. smør, Søren Andersen 1 ott. smør. Nyrup: Niels Olufsen 1 td. byg, Laurs Olsen 1 td. byg, Niels Bentsen 3 td. byg, Hans Olufsen 2 td. byg, Hans Poulsen og Rasmus Laursen begge 3 td. byg. Havreholm: Niels Mortensen 1 pd. rug, 4 td. havre, Laurids Mortensen ½ pd. rug. Horneby: Jens Pedersen 3 td. byg, Jens Larsen 3 td. byg, 15 skp. rug. Saunte: af Peder Clemensens gd. 5 skp. rug, 2 td. havre, Peder Andersen 2 td. havre, Niels Lauridsen 2 td. havre. Skibstrup: Niels Jonsen 1½ td. havre, 5 skp. rug. Ålsgårde: af Claus Hjulmands hus 1½ rd. Horne(by): af Laurids Mikkelsens hus 1½ rd., af Niels Jonsens hus 3 rd. Hornbæk:

Bent Troelsens øde hus $\frac{1}{2}$ rd., Oluf Svendsens hus $\frac{1}{2}$ rd., Anders Rasmussens hus $\frac{1}{2}$ rd., Laurs Skrædders hus $\frac{1}{2}$ rd., Hans Skomager $\frac{1}{2}$ rd. Plejelt:¹ Christen Christensen 6 skp. byg. Bøttrup: Rasmus Olsen $2\frac{1}{2}$ td. havre, Mads Laursen 2 td. havre. Asminderød s., Veksebo: Jep Olsen 1 td. byg. Roland: Hans Mouritsen $1\frac{1}{2}$ fjdg. smør, Børge Olsen 1 ott. smør. Toelt: alle 5 mænd hver 1 td. byg. Nybo: Jens Pedersen 1 ott. smør, Niels Andersen 1 ott. smør, Niels Svendsen, Jens Madsen begge 1 ott. smør. Endrup: Hans Christensen 2 td. byg, Anders Hansen d. U. 1 pd. rug. Øverstetorp:² Anders Ejlersen 2 td. rug. Nederstetorp: Peder Madsen d. U. $2\frac{1}{2}$ lispd. smør, Niels Madsen 1 ott. smør. Dagelykke Slette: 1 hus brændt 1 rd. Dagelykke: Oluf Nielsen 1 ott. smør. Søborg s. og by: Hans Pedersen 1 pd. byg, Jens Jacobsen 2 td. byg, Peder Gundersen 2 td. rug, 2 td. byg, Mads Andersen $\frac{1}{2}$ pd. rug, Jørgen Madsen 2 td. byg, Rasmus Villumsen 1 pd. rug, 1 pd. byg, Hans Gurren $\frac{1}{2}$ pd. byg, Henrik Laursen $\frac{1}{2}$ pd. byg, Peder Pedersen $\frac{1}{2}$ pd. byg. Børstrup:⁴ Oluf Lauridsen 1 pd. byg. Nakke: Hans Hansen 1 fjdg. smør. Dragstrup: Mads Jørgensen $\frac{1}{2}$ pd. byg, Villum Pedersen $\frac{1}{2}$ pd. byg, Jens Nielsen Skaaning 17 skp. rug, 18 skp. byg, 8 skp. havre, Peder Thomsen 3 td. byg. Fjellenstrup: Rasmus Laursen 1 pd. byg, Christen Ibsen 1 pd. byg. Firhøj:³ Niels Andersen 1 fjdg. smør. Gilleleje: Niels Bagges hus øde 3 mk., Oluf Troelsen 3 mk., Jørgen Knecht 3 mk., Jens Hansen 3 mk., Anne Jacobs 3 mk., Laurs Christoffersen 3 ort, Jacob Bagge 3 mk., Peder Skrædder 3 mk., Haagen Erlandsen 3 mk., Peder Præst 3 mk. Esbønderup s. og by: Jens Pedersen 1 pd. byg. Villingerød:⁵ Jens Pedersen 1 pd. rug, Lars Hansen $\frac{1}{2}$ pd. rug, hvilket skal blive godtgjort i lensregnskaberne. Befalendes etc. Sjt, 34, 432. K. Orig. i Kronborg lensrgsk., RA. Incl. 16. og 25. jan.

1) Kopibogen har *Pleyt*. 2) Kopibogen har *Øverste Torpen* og *Nederste Torpen*. 3) Kopibogen *Ferhøge*. 4) Kopibogen har *Bjørnstrup*. 5) Kopibogen har *Willingevad*.

11. marts (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om afregning med de officerer og folk, som efterhånden anvises til ham, både for det, de har bekommet af kommissarierne, og for deres underholdning, som de har nydt i kvartererne og i marken, til hvilken ende han skal indfordre rigtighed fra lensmændene og borgmestre og råd i Skåne og konferere med kommissarierne i de andre provinser om det, som bør dekorteres enhver. SkT, 9, 140. K.

12. marts (Kbh.) Fru Anne Vind fik brev om at købe 1 lispd. hør. Hendes afd. husbond, Arent von der Kuhla, havde tilforn bekommet befaling til at forskaffe oldfruen på stedet 2 skippd. hør, som hun skulle spinde til dagligt husgeråd. Hun andrager, at hun endnu ej har bekommet noget. AV skal kun lade hende være følगतig 1 lispd., hvilket hun med forderligste skal lade indkøbe af lenets indkomst og siden betale spindelønnen, som skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 434. K.

12. marts (Kbh.) Christoffer Parsberg fik brev om at remonstrere feltmarskal Wrangel tiden, når freden blev sluttet. Af CPs relation erfarer kongen, at feltmarskalken formener, at freden bør regnes fra den 26. febr., da den blev ratificeret i Roskilde, og ikke fra den dag i Tåstrup, den 18. febr. CP skal remonstrere for ham, at ikke alene den svenske konge, men også de af Sveriges Riges Råd, som var hos, selv har samtykket, at freden billigen burde forstås fra den tid, den blev sluttet i Tåstrup, og dermed at forholdes. Dermed etc. Sjt, 34, 435. K.

12. marts (Kbh.) Lave Beck og Jørgen Rosenkrantz fik brev om at handle med feltmarskal Wrangel om det, Christoffer Lindenovs og Erik Rosenkrantz' skrivelse melder. De tilsendes herhos en skrivelse fra CL og ER, hvis indhold de selv kan erfare. De skal anholde hos W, at han gør anordning, så det forbliver ved det, som er aftalt i fredstraktaten. Dermed etc. Sjt, 34, 435. K.

12. marts (Kbh.) Ove Juel fik brev om, at kongen vil have ham forlenet med Mariager Kloster til Philippi Jacobi førstkommende. JT, 14, 125. K.

13. marts (Kbh.) Joachim von Breda fik brev om, at kongen er tilfreds, at de sidst ankomne sjæll. landfolk må forløves hjem. Dermed etc. Sjt, 34, 435. K.

13. marts (Kbh.) Hans Schack fik brev om, at kongen er tilfreds, at kaptajn Christian Vendelbo igen med sit kompagni må forlægges på landet, hvor han skal salvegardere bønderne. Dermed etc. Sjt, 34, 436. K.

13. marts (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende oberstlt. Valentin Moltzan (Meltzin), som skal være salvegarde på Møn. Peder Reedtz,

øverste rentemester og befalingsmand på Møn, kan formedelst sin bestilling ved hoffet ikke selv være til stede på Møn. OP skal gøre den anordning, at VM straks begiver sig til Møn og dér i PRs fraværelse have indseende med, at alting går rigtigt til, og særdeles afværge, at noget fratages af det, der findes på Elmelundgård og Stege Ladegård i den svenske oberstlt., hertug af Weimars regiments indkvartering på landet dér og anvendes til være sig officerers el. underhavendes nytte el. underholdning, eftersom regimentet efter fredstraktaterne skal have underholdning af Stege og bønderne dér på landet, ikke af kongens ladegårde, hvis forråd er destineret til Proviaanhuset og hofholdningen, til hvilken ende W straks skal angives denne af kongen befalede kommission. Dermed etc. Sjt, 34, 436. K. Orig. i DKanc. B 167D. Incl. udat. (2).

13. marts (Kbh.) Mogens Arenfeldt fik brev om at være jomfru Anne Catharine Normands værge. Der skal med forderligste foretages skifte ml. afd. fru Ingeborg Arenfeldts arvinger. MA skal møde tilstede, når skiftet foretages, og være ACNs værge, havende i agt, at hun vederfares det, ret er. Dermed etc. JT, 14, 126. Incl. 12. marts.

14. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om deres hustruers frihed i deres enkesæde. På ansøgning bevilger kongen dem, at deres enker må være forskånet for al borgerlig og byens tyngde, så længe de bliver besiddende i deres enkesæde og ikke på ny forandrer sig. Sjr, 24, 171. (Tr.: KD, VI, 476). K.

14. marts (Kbh.) Oberstlt. Valentin Moltzan (Meltzin) fik pas fra Kbh. til Møn for i befalingsmand på Møn Peder Reedtz' fraværelse at have indseende med, at alt går rigtigt til, særdeles, at intet af det, som findes på Elmelundgård og Stege Ladegård i det svenske hertugen af Weimars regiments indkvartering dér på landet anvendes til officerers el. folks underholdning, eftersom de skal have den nødtørfuge underholdning efter de sluttede fredstraktater af Stege og bønderne dér på landet og ikke af kongens ladegårde, hvis forråd er destineret til Proviaanhuset og hofholdningen. Kongen befaler kongen af Sveriges officerer og betjente og sine egne undersætter ej at forhindre VMs forretning og at lade ham passere med medhavende officerer. Sjr, 24, 171. K.

14. marts (Kbh.) Christoffer von Münnichhausen fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at skuden ladet med hvede, liggende ved fæstningen Nakskov og tilhørende Peter Wulff i Kbh., med Frands Gummi som skipper med første åbne vand må være ham følgagtig. Befalendes etc. SmT, 8, 172. K.

15. marts (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om med forderligste at gøre afregning med alle generalmajor Hendersons¹ officerer, så de kan blive aftakket og ej længere ligge landet til besværing. Dermed etc. Sjt, 34, 437. K.

1) Kopibogens brevttekst har *Henriksens*.

15. marts (Kbh.) Otte Skade fik brev om at midle med Roskildes borgere om verpfleging til hestene tilhørende de officerer, som ligger dér. Disse officerer har for kongen ladet klage over den gjorte anordning, at de skal nyde underholdning på deres personer alene. Han skal gøre sit bedste til at midle borgerskabet derhen, at det bekvæmmer sig til nogen kort tid at give dem halvt traktement til de hos dem havende heste, indtil vandet bliver åbent, på det at officererne nogenledes kan blive kontenteret og ikke ilde eftertale kongen og det fælles fæderneland, at de har mistet deres ganske udmundering. Dermed etc. Sjt, 34, 437. K.

15. marts (Kbh.) Niels Juel fik brev om, at kongen er tilfreds, at de 2 hollandske bønder, som for nogen tid siden er blevet anholdt i Helsingør for spejleri, igen må lades løs af jern på Bremerholm. Dermed etc. Sjt, 34, 437. K.

15. marts (Kbh.) Lensmændene i Sjæll., Møn, Loll. og Falster fik brev om inhibitionsbreve hos general og feltmarskal Wrangel. Kongen kommer i forfaring, at W lader forfærdige generalinhibitionsbreve, at ingen gevalt må foretages af det svenske folk i Sjæll. Adressaten skal afordre et sådant til landets forsikring. Dermed etc. Sjt, 34, 438. K.

15. marts (Kbh.) Lave Beck og Jørgen Reedtz fik brev om at remonstrere de svenske kommissarier Roskilde lens indkvarterings gravering. Kongen kommer i forfaring, at oberst Peters regiment er indkvarteret i lenet, uanset at tilforn nogle af kongens egne regimenter og folk foruden adskillige andre officerer har været indkvarteret i lenet og byen, hvorover lenet er graveret mere end andre, også formedelst de frem-

mede gesandters fri underholdning. Adressaterne skal tage det i kon-sideration, remonstrerende de svenske kommissarier det, så at folket kan drages på andre steder, så kongens egne folk i hans egne lande lige så vel som de svenske kan nyde underholdning og lenet nogenle-des være konserveret til hofholdningen. Sjt, 34, 438. K. Incl. 7. marts.

15. marts (Kbh.) Hans Schack og Otte Pogwisch fik brev om at reformere fodfolket, borgerskabet til forlindring. Borgerskabet i staden og på Christianshavn beklager sig over den store indkvartering. Adressa-terne befales med forderligste at lade fodfolket gennemse og forfatte en rulle. Siden skal de reformere de svageste regimenter og kompagnier, så de gevorbne knægte og de bedste officerer bliver forfattet under et regiment og landfolket henvist til Erik Quitzows regiment, hvor det henhører, mens de officerer, som ej gøres fornødne, aftakkes, så de ej skal være borgerskabet til videre besværing. Dermed etc. Sjt, 34, 439. (Tr.: KD, V, 435-36). K. Incl. 15. marts (2) og udat. (3).

15. marts (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev anlangende proviant, huder, lægter, tømmer o.a. på Helsingborg Slot. Kongen har befalet, at den proviant, som findes på slottet, skal annammes på Kronborg. OG skal gøre den anordning, at det kommer over. De huder, som findes i be-holdning, er kongen tilfreds må sælges dyrest muligt og føres til for-nøden udgift. Det tømmer, fyrre- og egetømmer, som findes, skal han i lige måde lade overføre til Kronborg, remonstrerende kommandan-ten dér, at den oprettede fredstraktat formelder, at fæstningerne skal overleveres uden ammunition og provision, hvoriblandt tømmeret også bør regnes. SkT, 9, 140. K.

16. marts (Kbh.) Hans Schack fik brev anlangende, at kongen ved den herværende engelske gesandts intercession har pardoneret de 2 af major Sandbergs ryttere, som er anholdt for mutination, dog at den ene, som har været den fornemste årsag, bliver straffet på kroppen el. i anden måde, andre til eksempel. Sjt, 34, 439.

16. marts (Kbh.) Ernst Albrecht von Eberstein, Hans Schack, Otte Pog-wisch og Jochum Trampe fik brev om reduktion af officerernes heste. Daglig indløber klager over den store indkvartering af de mange he-ste, som officererne holder, borgerskabet til største skade. Og office-terne derimod beklager sig, at de ikke kan afskaffe deres heste, så læn-ge de skal gøre tjeneste i staden. Adressaterne skal med forderligste

gøre anordning om reduktion, hvor mange heste de formener enhver officer til hest og til fods uforbigængeligen behøver til den tjeneste, som forefalder, og tilstille kongen betænkning til videre resolution. Dermed etc. Sjt, 34, 439. K. Incl. 12. marts.

16. marts (Kbh.) Oluf Rosenkrantz fik brev om indseende i sit kvartal anlangende at gøre lighed med indkvarteringen i lensmændenes fraværelse. Adskillige klagemål indkommer dagligen til kongen anlangende indkvarteringen. OR skal i de len, hvor lensmanden ikke er til stede, have indseende med, at sådan lighed med indkvarteringen træffes, så alting kan gå ligeligen til. Dersom eragtes, at lighed ikke er truffet, skal han forstændige lensmændene dette, så det kan blive remedieret i de len, hvor klager påkommer. Dermed etc. Sjt, 34, 440. K.

16. marts (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at lade indkvartere sit regiment i bestemte landsbyer i Kbh.s len samme nat, ikke på Ibstrup gods, indtil han den følgende dag kan bekomme videre ordre. Dermed etc. Sjt, 34, 440. K.

17. marts (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om, at kongen har tilforordnet Ingvold Carstensen at være byfoged i Christianshavn. IC beklager sig, at han ej kan forestå bestillingen, med mindre han ligesom sine formænd må nyde birkefogedbestillingen på Amager. Kongen er tilfreds, at han må dette. FB skal forordne ham dertil og tage ham i ed. Dermed etc. Sjt, 34, 441. (Tr.: KD, V, 436). K.

17. marts (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om, at kongen har befaleet Otte Pogwisch at indkvartere FBs regiment i Abrahamstrup len. FB skal indlevere ham en underskrevet rulle derover og holde god disciplin. Dermed etc. Sjt, 34, 441. K.

17. marts (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at gøre den anordning, at Dronningens Livregiment bliver indkvarteret i Abrahamstrup len efter en rulle, som skal leveres ham underskrevet af obersten, Frands Brockenhuus. Dermed etc. Sjt, 34, 441. K. Orig. i DKanc. B 167D.

17. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om indkvartering af oberst Hans von Ahlefeldt, oberstlt. Ditlev Rantzau og oberstlt. Claus von Ahlefeldt. De skal for betaling i nogen tid forskaffe disse kvarterer i staden for hver og tjener. Sjt, 34, 442. (Tr.: KD, V, 436). K.

18. marts (Kbh.) Otte Pogwisch samt borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik brev om, hvor mange heste officererne skal godtgøres. Kongen vil have holdt følgende interimsoordinans, hvorefter officererne til hest og fods i kvartererne skal godtgøres så mange heste som følger: til hest: en oberst 12 heste, en oberstlt. 9, en oberstvagtmester 8, en ritmester 6, en løjtnant 4, en kornet 3, en kvartermester 2, en korporal 2, en mønsterskriver 1, en feltskærer 1, en fanesmed 1, en trompeter 1. Andre stabspersoner: en regimentskvartermester 3 heste, en sekretær 2, en præst 1, en vognmester 1, en pauker 1, en regimentsprofos 1, en stykknægt 1, en skarpretter 1. Til fods: en oberst 4 heste, en oberstlt. 2, en oberstvagtmester 2, en kaptajn 1. (::) OP skal herefter gøre fornøden anordning i kvartererne. Dermed etc. Sjt, 34, 442. (Tr.: KD, V, 436-37). K. Orig. i DKanc. B 167D. Incl. 17. marts.

Lige sådanne breve fik borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn, dog blev udeladt slutningen, som står efter dette tegn (::), og i stedet indført: Det lader kongen dem til efterretning vide.

18. marts (Kbh.) Oluf Rosenkrantz fik brev om, at kongen har befalet, at Frands Brockenhuus' regiment skal indkvarteres i Abrahamstrup len. OR skal have indseende med, at både adelens tjenere og kanniketjenerne o.a. hjælper med kronens tjenere i disse besværlige tider, så at der holdes lighed efter den af obersten underskrevne rulle, eftersom det ej er muligt, at kronens tjenere kan udstå sådant alene. Dermed etc. Sjt, 34, 443. K.

18. marts (Kbh.) Jørgen Friis og Christoffer Orning fik brev anlangende kongens og de svenskes indkvartering i Roskilde. Kongen kommer i forfaring, at Roskilde len er belagt med stor indkvartering både af kongens og det svenske folk. De skal gøre den anordning, at det svenske folk bliver indkvarteret i Voldborg og Ramsø herreder og dér omliggende sogne og kongens folk i Roskilde og deromkring. Til desto større rigtighed skal de gennemse kongens folk, at de ej tager højere verpflegung, end de er stærke til, og at adelens tjenere og kanniketjenerne o.a. hjælper med kronens tjenere i disse besværlige tider, så at der holdes lighed, eftersom det ej er muligt, at kronens tjenere kan udstå sådant alene. Dermed etc. Sjt, 34, 443. K.

18. marts (Kbh.) Jomfru Else Urne fik brev om, at hun må være sin egen værge. Efter ansøgning fra Christian Jørgensen Urne på vegne af søsteren EU bevilger kongen, at hun må være sin egen værge, selv

forestå sit gods og løsøre, sætte penge på rente og ellers i alle måder med sin lavværge CJUs indseende søge sit eget gavn og bedste. Forbydendes etc. SkR, 6, 466. K.

18. marts (Kbh.) Brev efter bevill. om opsættelse af begravelsen af fru Anne Krabbe, enke efter Gunde Lange til Kølbygård, så længe arvingerne begærer det. Forbydendes. FR, 6, 313.

Lige sådant brev udgik om hr. Iver Vinds begravelse.

18. marts (Kbh.) Peter Bredal fik brev om straks med første åbne vand at begive sig til Kbh. med skibene og hosværende ammunition. FT, 7, 360. K.

19. marts (Kbh.) Flensborgs borgere fik brev om at være fri for indkvartering o.a. Kongen erfarer, at de borgere fra byen, der har begivet sig ind i riget i disse besværlige krigstider og opholdt sig her, lige ved andre her bosiddende borgere anmodes om onera med indkvartering o.a. Eftersom de i Flensborg har måttet kontribuere til de svenske og dér har indkvartering, må de Flensborgs borgere, der opholder sig i riget, være fri for indkvartering og pålæg. Forbydendes etc. Sjr, 24, 172. K.

19. marts (Kbh.) Christoffer Orning fik brev om at begive sig til Roskilde by og len for dér i Ove Skades fraværelse at have indseende dér, eftersom OS i denne tid ikke kan entlediges fra prinsens opvartning. Dermed etc. Sjt, 34, 444. K.

19. marts (Kbh.) Jægermester Hans Dibolt von Denen fik brev om at lade Cornelius Lerche bekomme 2 stykker dåvildt, for hvilke han har erlagt betaling i Kongens eget Kammer. Han skal lade det skyde, hvor det kan være vildtbanen mindst til skade. Dermed etc. Sjt, 34, 444.

19. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at forlægge kaptajn Thomas Marschal og hans løjtnant Jens Lassen til andre steder. De skal gøre den anordning, at kaptajnen med tjener og hest og hans løjtnant med en tjener, som logerer hos JL, i nogle dage bliver forlagt andetsteds, imidlertid de svenske herremænd bliver liggende dér. Dermed etc. Sjt, 34, 444. (Tr.: KD, V, 437). K.

19. marts (Kbh.) Christian Iversen Vind og Knud Jørgensen Urne fik brev om at være kommissarier, når Christian Urne leverer sin bror Axel Jørgensen Urnes og søster jomfru Else Urnes værgemål. Han agter med forderligste at overlevere dette. Adressaterne befales og får fuldmagt til at møde til stede og have i agt, at de vederfares det, der ret er, og efter befunden rigtighed tillige med AJU og EU kvitterer og underskriver. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befallingen. Dermed etc. SkT, 9, 141.

20. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik tillige med de højlærde og kongens tjenere brev om at forlægge indkvarteringen. Kongen har af professorerne ved Kbh.s Universitet og hofbetjentene begæret, at adressaterne endnu en kort tid vil bekvemme sig til tillige med borgerskabet at tage indkvartering efter proportion, indtil så længe, at vandet bliver åbent, og det svenske folk er af landet, så at det folk, som er indkvarteret her, kan blive indkvarteret andetsteds. Adressaterne skal lade konferere med deres fuldmægtige om at holde lighed og siden gøre anordning efter proportion at lade indkvartere det her indkvarterede folk til hest og fods, så vidt borgerskabet tilkommer. De skal have indseende med, at lighed træffes. Sjt, 34, 445. (Tr.: KD, V, 437). K.

20. marts (Kbh.) Befaling til de højlærde og kongens tjenere om indkvartering fremdeles. Kongen har i disse besværlige tider været forårsaget at forlægge en stor del af soldatesken til hest og fods i Kbh. Han begærer, at de endnu en kort tid, indtil vandet bliver åbent, og det svenske folk er af landet, vil bekvemme sig til tillige med borgerskabet at tage indkvartering efter proportion for det, der nu findes. Til den ende skal de konferere med de af borgerskabets midte deputerede om lige og retmæssig proportion. Hvorimod kongen vil forsikre, at sådan påtagelse af indkvartering ej i nogen måde skal præjudicere deres privilegier, men meget mere erkende sådan godvillig redebonhed i al nåde. Han formoder, at ej nogen vil besvære sig i at antage de billetter, som Hans Boysen efter befaling ligeligen udgiver. Befalendes etc. Sjt, 34, 444. K. Incl. 20. marts.

20. marts (Kbh.) Rektor og professorer fik brev om fremdeles at have indkvartering. Kongen har i disse besværlige tider været forårsaget at forlægge en stor del af soldatesken til hest og fods i Kbh. Han begærer, at de endnu en kort tid, indtil vandet bliver åbent, og det svenske folk er af landet, vil bekvemme sig til tillige med kongens hofbetjente og borgerskabet at tage indkvartering efter proportion. Til den ende skal de konferere med de af borgerskabets midte deputerede om lige og retmæssig proportion for det, der nu findes. Hvorimod kongen vil forsikre, at sådan påtagelse af indkvartering ej i nogen måde skal præjudicere deres el. universitetets privilegier, men han vil meget mere erkende sådan godvillig redebønhed i al nåde. Befalendes etc. Sjt, 34, 446. K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA.

20. marts (Kbh.) Hans Boysen fik brev om indkvartering hos kongens tjenere. Kongen har af hofbetjentene begæret, at de endnu en kort tid, indtil vandet bliver åbent, og det svenske folk er af landet, tillige med universitetet og borgerskabet efter proportion tager indkvartering, indtil så længe det folk, der er indkvarteret, kan blive forlagt andetsteds, mod forsikring, at påtagelse af sådan godvillig indkvartering ej skal præjudicere el. svække deres privilegier, ej heller tages i konsekvens, meget mindre af borgmestre og råd og borgerskabet i fremtiden regnes for nogen skyldighed. Til den ende skal HB udgive billetter efter billig proportion på alle hofbetjente, så ingen, hvem det er, bliver forskånet, men at de, som hidtil ej har haft indkvartering, bekommer lige ved andre. Kongen formoder, at ingen vægrer sig ved at antage de billetter, som ligeligen udgives af HB. Dermed etc. Sjt, 34, 447. (Tr.: KD, V, 437-38). K. Indl. udat.

20. marts (Kbh.) Jens Sørensen og Niels Nielsen, renteskrivere, fik brev om indkvartering fremdeles hos renteskriverne. Kongen har af sine egne betjente og hofbetjentene begæret, at de endnu en kort tid, indtil vandet er åbent, og det svenske folk er af landet, tillige med universitetet og borgerskabet i Kbh. efter proportion tager indkvartering, så længe at det indkvarterede folk kan blive forlagt andetsteds, med forsikring, at sådan godvillig indkvartering ej i nogen måde skal præjudicere el. svække deres privilegier, meget mindre af borgmestre og råd og borgerskabet i fremtiden regnes for nogen rettighed el. skyldighed, men meget mere af kongen optages i al nåde. Til den ende skal adressaterne udgive billetter efter billig proportion til alle kongens renteskrivere, så at ingen bliver forskånet. Kongen formoder, at

ingen besværer el. vægrer sig at antage disse billetter. Dermed etc. Sjt, 34, 448.

20. marts (Kbh.) Oluf Rosenkrantz fik brev anlangende, at kongen kommer i forfaring, at en del officerer og ryttere i stedet for indkvarteringen kræver penge af bønderne. OR skal i sit kvarter have indseende med, at ingen bønder, kronens el. adelens, besværes med pengepålæg imod deres vilje. Vil nogen officerer el. ryttere, kongens el. svenske, udpresse penge, skal OR så vidt muligt forhindre det el. tilkendegive det for kongen, el. kommissarierne tilskrive den svenske general det. Dermed etc. Sjt, 34, 449. K. Indl. 18. marts.

20. marts (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om Nicodemus Richters skude af Stralsund. Kongen har på intercession fra Sveriges Riges marskal, grev Gabriel Oxenstierna, igen givet NR den ham forleden sommer fratagne skude. JB skal lade ham den være følgagtig, hvorimod kongen på anden manér igen vil give ham de 400 rd., han har givet for den. Sjt, 34, 449. K. Indl. 18. marts (2).

20. marts (Kbh.) Rektor og professorer fik brev anlangende hr. Laurids Eriksen, sognepræst i Magleby, som er kommet i melankoli. Kongen er kommet i erfarings, hvorledes LE er frataget størstedelen af sin formue af de svenske, og at de af ham er lovet en sum penge, hvorover han er geråden i melankoli, så han på hjemrejsen fra Skælskør har præcipiteret sig af broen i åen dér. Adressaterne skal med forderligste give fra sig deres betænkende i denne casu og indskikke i Kanc., om de eragter, at han for denne forseelse kan bevilges herefter at betjene prædikestolen. Dermed etc. Sjt, 34, 450. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA. Indl. 17. marts.

20. marts (Kbh.) Fru Anne Vind, enke efter Arent von der Kuhla, fik brev om, at Hørsholms bønder herefter ej skal skrives i skat af Kronborgs lensmænd el. besværes med pålæg uden dronningens ordre. Sognemændene i Asminderød, hvor Ebbekøb ligger, skal gøre hovning til Ebbekøb og derimod forskånes for hovning til Kronborg, hvilket de andre sogne, som arbejder til Kronborg, skal gøre, eftersom de er liggende 2-3 mil derfra, og det derfor falder besværligt, når de skal bruges til Ebbekøb. Befalendes etc. Sjt, 34, 450. K.

20. marts (Kbh.) Ove Skade og Erik Banner fik brev om, at Jørgen Bjørnsen, viceadmiral på Bremerholm, har begæret at måtte forundes en eng og noget htk. ved Tuselund. Han skal med forderligste erklære sig om engens herlighed og belejlighed, og hvor nær den befindes Roskildegård, item hvad han formener, den kan være værd, så og hvad der gives til landgilde og om han eragter, den kan mistes uden lenets skade. Dermed etc. Sjt, 34, 451. K.

Til EB. JB har hos kongen ladet begære at måtte forundes 1 pd. htk. jord fra Holbæk Ladegård, som er liggende næst for hans løkke. Han skal med forderligste erklære sig om jordens herlighed og belejlighed, og hvor nær den befindes ladegården, item hvad han formener, hver td. kan være værd, så og hvad der gives til landgilde, og om han eragter, den kan mistes uden lenets skade. Dermed etc.

20. marts (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om at ordinere Matthias Mortensen Romsdalen til sognepræst til Blovstrød¹ og Lillerød kald, hvortil han er kaldet af dronningen. Dermed etc. Sjt, 34, 452. K.

1) Kopibogen har *Blostrup*.

20. marts (Kbh.) Ms. til Albret Friis om at levere Bornholms land og slot til de svenske. Joakim Gersdorff har bekommet kongens befaling til at levere Bornholm til kongen af Sveriges fuldmægtige til sidst forleden 15. marts, og han kan nu ikke formedelst forfald efterkomme befalingen. JG befales at overlevere nævnte til dem, når de ankommer, med jordebøger o.a. Men artilleri og krigsmunition osv. [se Sjt, 9, 136, 24. febr.]. SkT, 9, 141. (Udt.: CCD, VI, 373). K.

20. marts (Kbh.) Anders Pedersen, skriver i Skt. Knuds Kloster, fik brev på en gård. Afd. hr. Christen Thomesen til Stougård, kongens tidl. kansler, har forundt AP for hans og hustrus livstid at nyde den gård i Torup i Skt. Knuds Kloster len, som han har i fæste, kvit og fri for al ægt og arbejde, dog årligen at give den sædvanlige landgilde efter jordebogen. Han begærer kongens konfirm. af bevillingen. Kongen konfirmerer denne, så at AP og hans hustru, som han bekommer, begge deres livstid må nyde gården således. Forbydende etc. FR, 6, 314. K. Indl. 24. febr.

20. marts (Kbh.) Hr. Steen Bille fik brev anlangende Morten Heering¹ skovrider. Kongen er tilfreds, at nærværende MH må nyde den skovri-

derplads, som han tilforn har betjent i Koldinghus len. JT, 14, 126. K. Indl. 7. og 28. marts 1657.

1) Overskriften har *Henrik*, men ikke påskriften på K.

21. marts (Kbh.) Lensmændene i Sjæll., Fyn og Møn fik brev om at gøre den anordning, at skiberum, skuder og smakker, som findes i lenet og er dygtige til at overføre folk, med første åbne vand kommer til Korsør el. Kalundborg for at overføre det svenske folks derfra. Befalendes etc. Sjt, 34, 452. K. Orig. i Odensegård lensark., LAO.

21. marts (Kbh.) Erik Quitzow fik brev anlangende det sjæll. landfolks reducering. En del af folket og kompagnierne til fods, som EQ har kommanderet, har i disse tider været fordelt under andre regimenter og kompagnier. Kongen er tilfreds, at EQ igen lader dette støde til hans regiment og reducerer det til 8 kompagnier, af hvilke generalmajor, oberstlt. Fuchs må bekomme et, oberst Baads et. De øvrige skal han selv forsyne med kaptajner o.a. officerer. Sjt, 34, 452. K.

21. marts (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev om, når plads bliver ledig i Sorø Skole, at indtage hofmesterindens 2 sønner, Simon Claus Schwartz og Henrik Hilmer Schwartz, forordnende dem under disciplin lige ved andre skolebørn dér. Sjt, 34, 453. Orig. i DKanc. B 174.

21. marts (Kbh.) Lensmændene i Loll. og Falster fik brev om skiberum til de svenske. Adressaten skal gøre den anordning, at alle skiberum, skuder og smakker, som findes i hans len og er dygtige til at overføre folk, med første åbne vand kommer til fæstningen Nakskov el. andetsteds, hvor de svenske folk liggende i landet kan overføres. Til den ende skal han lade forfærdige fornødne broer, hvorved hestene kan føres i skibene. Befalendes etc. SmT, 8, 173. K.

Dette brev fik Frederik Urne, Christoffer Lindenov og Philip Barstorff.

22. marts (Kbh.) Å. b. om nogle jus til Hørsholm. Kongen har bevilget, at kronens højhed og jus patronatus til de 4 kirker Birkerød, Blovstørød, Karlebo og Hven herefter bliver liggende til Hørsholm med kirkernes anpart af tienderne af sognene og herligheden til præstegården og degnestavnen der, dog at præsten el. degnen derudover ingen del af deres rente afkortes, men nyder den efter ordinansen, så og studiedskat og katedraticum forbeholdt. Desligeste skal bispens og præ-

stens gæsteri efter ordinansen være uforkrænket og kirkerne beholde deres tiende o. a. indkomst, så og provsten sin rettighed. Når nogen præst kaldes, må ingen kaldes uden den, som først er overhørt af bispem og fundet duelig. Da kongen har foræret Hørsholm til dronningen, må hun selv lade sætte kirkeværger, forhøre rgsk. og disponere deres indkomst, kirkerne til bedste, dog så at hver kirke vedligeholdes. Hun må og selv bruge og forunde kirkernes tiende for fæste og afgift. Dersom nogen nød anstøder riget, skal kirkerne og deres tjenere komme deres fædernerige til hjælp lige ved andre gejstlige. Sjr, 24, 173. K.

22. marts (Kbh.) Andreas Wilcken fik brev om at sælge artilleriheste. Kongen er tilfreds, at han lader taksere de artilleriheste, som endnu er tilovers, og sælger dem dyrest muligt til hvem, der vil give mest, og uddeler pengene til det skånske arkelifolk. Derefter etc. Sjt, 34, 453. K. Indl. 18. marts.

22. marts (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om lade kaptajn til fods Folmer (Volmer) Rosenkrantz bekomme 50 rd. på afregning af hans besoldning, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 453. K.

22. marts (Kbh.) Otte Rosenkrantz og Jørgen Friis fik brev anlangende Joakim Frederik Pentz' klage over indkvartering på Selsø gods, og om hvor mange heste officererne skal godtgøres. Hvad JFP har ladet andrage for kongen, kan de se af hans hosføjede supplikation. De skal med regimentets indkvartering gøre sådan anordning, at der kan træffes lighed, til hvilken ende de tilskikkes en fortegnelse over, hvor mange heste enhver officer skal godtgøres. Dermed etc. Sjt, 34, 453. K.

22. marts (Kbh.) Hugo Lützow fik brev om at forunde Slagelses borgere noget til ildebrændsel. Kongen er tilfreds, at HL i disse tider med det svenske folk i byen må forunde borgerskabet noget til ildebrændsel, dog at det sker skovene mindst til skovskade, og at enemærkerne skånes. Dermed etc. Sjt, 34, 454. K. Indl. 16. marts (2).

22. marts (Kbh.) Claus Ravn fik brev anlangende afd. mag. Niels Christensen Friis' efterladte midler og borgmester Anders Olsens fordringsbreve til Rasmus Andersen lagmand. Det er for kongen andraget, at NCFs midler ved retten er forseglede adskillige steder, og at kre-

ditorerne vil lide skade, dersom de skal stå forsegleet 1 år. Kongen er tilfreds, at CR ved retten lader åbne og registrere hans breve og overleverer dem til hans tjener, som siden kan gøre et regnskab til kreditorernes fuldm. Blandt brevene skal findes en del dokumenter angående AOs fordring hos kongen. CR skal lade dem levere til RA mod hans kaution, om han vil svare til, om kreditorerne kan have nogen retmæssig prætention til dokumenterne. På det NCFs efterladte gang- og sengeklæder ikke skal blive fordærvet af orme o.a., må han lade sådant, enten det er under forsegling el. indlagt i det ved byen liggende skib, registrere, vurdere og afhænde til mestbydende, arvingerne el. kreditorerne til bedste. Dermed etc. Sjt, 34, 454. Indl. 20. marts.

22. marts (Kbh.) Valentin Moltzan (Meltzin) fik brev anlangende hertug Wilhelm Adolf af Sachsens regiments underholdning på Møn. Han skal med assistance af Peder Reedtz' ridefoged, Jens Christensen, ordonnere og have opsyn med, at WA med sit regiment bekommer underholdning af bønderne på Møn og af Stege, som kongens og de svenske kommissarier har gjort i Slagelse, og at lighed træffes ml. bønderne og byen, som det har været sædvanligt, indtil der på den svenske side kan bekommes resolution om forlindring, som WA prætenderer med sit regiment efter den svenske kammerordning. Det tilstedes ingenlunde at pålægge nogen pressur, ej heller at noget tages på Elmelundgård og Stege Slots ladegård. Dermed etc. Sjt, 34, 455. K.

22. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade kaptajn Johannes Blackadder bekomme 20 rd. Dermed etc. Sjt, 34, 456. K.

22. marts (Kbh.) Bevilling for Axel Urne til at sælge sin part i Marvsholm. I denne tids tilstand er det med AUs venners betænkende fundet rådeomt at lade hans part sælge. Kongen bevilger dette, efterdi AUs gods' indkomst eragtes så ringe at fortsætte hans rejse med, dog på kondition, at pengene sættes på visse steder, og at han ej disponerer over kapitalen, førend hans 25. år, men interessen [renten] bruges til fortsættelse af hans rejser. Når købet sluttes, da skal det ske med hans bror Christian Urnes råd, som hans rette lavværge, på det alting kan efterkommes ret, så AU bekommer sin fulde værd. SkR, 6, 466. K. Indl. 21. marts (2).

23. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade dronningens hofmesterinde være 50 rd. følgagtig til adskillige små udgifter, hvorpå de

skal tage hendes bevis. Befalendes etc. Sjt, 34, 456. K. Orig. i DKanc. B 179M.

23. marts (Kbh.) De højlærde og Hans Boysen, item renteskriverne, fik brev om, at kongen er tilfreds, at de ej skal indtage videre indkvartering af soldatesken til hest og fods, end de har nu, og det skal lignedes ml. dem, så den ene ej besværes mere end den anden. Dermed etc. Sjt, 34, 456. K. Orig. i Kbh.s Univs ark., 12 12 03, RA. Indl. 22. marts.

Lige sådant brev fik Hans Boysen anlangende samtlige hofbetjente, dog med klausul, at de, som ikke hidindtil har haft indkvartering, påtager sig proportion lige ved andre. Renteskriverne fik brev ord efter andet som professorerne.

23. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at kongens tjenerne ej skal have videre indkvartering, end de har. De har tilforn bekommet befaling anlangende denne, indtil så længe vandet bliver åbent, og det svenske folk var udmarcheret. Da der dagligen indkommer klagemål over indkvarteringen af universitetet og hofbetjentene, er kongen tilfreds, at det forbliver ved det forrige, så at nævnte ej pålægges videre indkvartering af soldater el. ryttere, end de nu har, hvilket de selv har at ligne ligeligen ml. sig. Adressaterne skal gøre sådan anordning, at det bliver lagt efter lighed ml. borgerskabet, så universitetet bliver forskånet for vagt på voldene. Dermed etc. Sjt, 34, 457. (Tr.: KD, V, 438). K.

23. marts (Kbh.) Christen Skeel fik brev om, at kongen er tilfreds, at han må lade bønderne i Tryggevælde len til deres underholdning og til sædekorn bekomme det skattekor, som findes dér, , dog at de igen betaler det i tilkommende høst. Dermed etc. Sjt, 34, 458. K. Indl. 7., 11., 19. og 22. marts; se også Sjt, 34, 449, 20. marts (brev 1).

23. marts (Kbh.) Mester Anders Saubort, kongens hofskræddermester, fik brev om at være Anne, Mikkel Madsens formynder og forestå hendes værgemål. Sjt, 34, 458.

24. marts (Kbh.) Brev om, at jomfru Anne Parsbergs begravelse må opsættes, så længe som hendes arvinger begærer. Sjt, 24, 174.

24. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev anlangende Jørgen Høyer Buntmager og Jens Thomsen i Helsingør. Hvad

JHB har ladet andrage for kongen, kan adressaterne se af hans hosfølgende supplikation. De skal foreholde JT, at han skal bevægge sig til det, der er billigt imod ham i disse besværlige tider, el. og tilholde ham at antage gården i fuld betaling for vurderingen, såsom den er udlagt JHB selv til JTs o.a. kreditorers betaling efter registreringen, og at lægge de øvrige penge fra sig, eftersom kongen eragter det billigt. Dermed etc. Sjt, 34, 458.

24. marts (Kbh.) Ejler Pedersen fik brev anlangende, at kongen kommer i forfaring, at nogle af hans heste, hopper og foler på Loll. er borttaget. EP skal straks begive sig derhen og gøre sit bedste til at opsoge dem, hvor de og findes, og bemægtige sig dem. Til den ende skal han anholde om forsikringspas hos feltmarskal Wrangel, som er tilskrevet derom. Dermed etc. Sjt, 34, 459. K. Indl. 16. og 17. marts.

24. marts (Kbh.) Hugo Lützow og Hans Lindenov fik brev anlangende at lade forfærdige broer til at føre det svenske rytteri i og fra skibene. Dermed etc. Sjt, 34, 459. K.

Lige sådant brev fik HL.

24. marts (Kbh.) Lorentz Tuxen, foged over Hørsholm, fik brev anlangende at tilholde bønderne i Asminderød¹ og Lønholt at underholde de 2 ryttere, som af kongens feltmarskal er fremskikket til salvegarde på Ebbekøb. Dermed etc. Sjt, 34, 459. K. Indl. udat.

1) Kopibogen har *Asminderup*.

24. marts (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om, at kongen er tilfreds, at de erlægger Erik Kruse en måneds sold af hans resterende besoldning, tagende hans bevis, som skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 459. K. Indl. 8. marts.

24. marts (Kbh.) Lensmændene i Fyn og Langeland fik brev om fortegnelse til Nicolaus Nissen over indkvarterede folks fortæring i deres len. Kongen har befalet NN i Fyn at gøre afregning med samtlige officerer og krigsbetjente til hest og fods. Adressaten skal tilholde ridefogeder, skrivere o.a. i lenet at give ham en specifikation under dag og dato på regimenterne i lenet, birket el. deres fogderi og specificere alle officerer ved navn, hvor meget enhver har bekommet af fourage, viktualier og rede penge, og tilstille NN den. Dermed etc. FT, 7, 360. K. Orig. i Odensegård lensark., LAO. Indl. udat.

24. marts (Kbh.) Hans Villumsen fik brev anlangende at levere Nicolaus Nissen, kongens pengemester, en designation over, hvor meget proviant soldatesken til hest og fods i Fyn har fortæret, og for hvad pris hver species er leveret. Dermed etc. FT, 7, 360. K. Indl., se foreg.

25. marts (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at levere 50 rd. til oberst Jochim Körber til den ham befalede rejse, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 460. K.

25. marts (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. fik brev om, at kongen har anset for godt, at herredstingene igen må holdes. De skal lade det forkynde. Dermed etc. Sjt, 34, 460. K. Indl. udat.

25. marts (Kbh.) Hr. Joakim Gersdorff og hr. Axel Urup fik brev om til førstkommende Philippi Jacobi at forlenes med Kalundborg og Dalum Kloster len. Sjt, 34, 460. K.

25. marts (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om, at kongen har forundt Jochum Frederik Ketscher KLs kompagni under hans regiment, som grev von der Lippe har kvitteret. KL skal forestille ham som ritmester for kompagniet. Dermed etc. Sjt, 34, 460. K.

25. marts (Kbh.) Hans Schack fik brev om at henvise nogle officerer på Christianshavn til Otte Pogwisch. Borgerskabet dér har beklaget sig over den store indkvartering, som findes dér, i synderlighed af officerer, der ingen soldater har. HS skal erkyndige sig derom og henvise sådanne officerer til OP, som er befalet at gøre afregning med dem til afsked. Dermed etc. Sjt, 34, 461. (Tr.: KD, V, 439). K. Indl. 15. marts og 12. april.

25. marts (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende de officerer på Christianshavn, som Hans Schack henviser at gøre afregning med. Borgerskabet dér har beklaget sig over den store indkvartering, som findes dér, i synderlighed over de officerer, som ingen soldater har. Kongen har befalet HS at erkyndige sig derom og at henvise officerer uden soldater til OP til at gøre afregning. OP skal gøre dette til endelig afsked. Dermed etc. Sjt, 34, 461. K. Indl., se foreg.

25. marts (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende på vegne af kongen at tilkendegive Josias Breide Rantzau, at han ej videre behøver

hans tjeneste, men må forløves, indtil afregning kan ske. Men begærer han det, skal OP gøre afregning med ham og hans folk og officerer for det, de har bekommet i Sjæll. Dermed etc. Sjt, 34, 461. K.

25. marts (Kbh.)¹ Hr. Hans Lindenov fik brev om, at han er forlenet med Skt. Knuds Kloster. Kongen har til førstkommende Philippi Jacobi forlenet hr. Joakim Gersdorff med Kalundborg Slot og len og derimod HL med Skt. Knuds Kloster i Odense. HL skal levere lenet til JG med inventarium, breve, register o.a. Dermed etc. FT, 7, 360. K.

1) Efter brevet står: Hr. Axel Urup fik brev om, at han er forlenet med Dalum Kloster, findes i Sjæll. Tegnelser 25. marts 1658.

26. marts (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om i Helsingør at gøre anordning til at forskaffe indkvartering til 57 af de svenske heste, hvortil hø og underholdning skal forskaffes fra landet. Dermed etc. Sjt, 34, 462. K. Orig. i DKanc. B 167D.

26. marts (Kbh.) Fru Anne Vind fik brev om af lenet af forskaffe hø og havre til 57 svenske heste, som er indkvarteret i Helsingør. Hun skal lade gøre anordning, at det lægges ligeligen ml. lenets bønder. Dermed etc. Sjt, 34, 462. K.

26. marts (Kbh.) Claus Ravn fik brev om en drabssag. Kongen kommer i forfaring, at et drab er begået dagen før og drabsmanden anhæftet i Kbh. CR skal forfølge sagen uden ophold ved ordentlig proces og hænde dom, så der kan ske eksekution. Dermed etc. Sjt, 34, 462.

26. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at gøre den anordning, at det tømmer, som er blevet brugt til defension i frosten, bliver forvaret, så hver ejermand igen kan bekomme sit. Dermed etc. Sjt, 34, 463. (Tr.: KD, V, 439).

26. marts (Kbh.) Henning Quitzow fik brev om at lade Niels Juel til låns bekomme så mange hjulbårer, som han begærer, til at føre de ham befalede sten af skuderne. Dermed etc. Sjt, 34, 463. K.

26. marts (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om, at kongen er tilfreds, at oberstlt. Bünow må bekomme 1/2 måneds besoldning som oberstlt. og ritmester uden vognheste, så snart middel findes dertil, ef-

tersom han tilforn ej har bekommet uden $\frac{1}{2}$ måned, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 463. K.

26. marts (Kbh.) Jægermesteren fik brev om med forderligste til de herværende svenske gesandter at levere 3 stykker stort vildt. Dermed etc. Sjt, 34, 463. K.

26. marts (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik brev om at nyde oberst Kørbers kvarter¹ i hans fraværelse, idet denne er forhindret i kongens tjeneste, så han ikke kan være til stede. Dermed etc. SmT, 8, 173. K.

1) Brevets overskrift taler om, at ER skal nyde kvarteret, brevet, at ER skal anordne, at K nyder det.

27. marts (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at gøre den anordning, at generalmajor Fuchs bekommer kvarter til 8 heste og 4 personer på de steder, det bekvemmeligst kan ske. Dermed etc. Sjt, 34, 464. K. Orig. i DKanc. B 167D.

27. marts (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om med forderligste at gøre afregning med Jens Kaas og hans kompagni, så de hver igen kan hjemforløves. Dermed etc. Sjt, 34, 464. K.

27. marts (Kbh.) Otte Skade fik brev anlangende, at kongen har antaget nærværende Peder Iversen som arkelimester i fæstningen Kronborg. OS skal indstille ham dertil og gøre den anordning, at artilleriet bliver leveret ham. Dermed etc. Sjt, 34, 464. K.

27. marts (Kbh.) Has Schack fik brev anlangende fremmed hvervning. Kongen kommer i erfaring, at adskillige hververe findes i Kbh. HS skal have indseende dermed og så vidt muligt forhindre dem. Sjt, 34, 464. K.

27. marts (Kbh.) Hans Schack fik brev om dem, som indkvarteres i øde huse. Kongen kommer i forfaring, at en del af soldatesken, som er liggende i staden, indkvarteres i øde huse og gårde, hvor ingen bor, som kan underholde dem, hvorover folket forårsages at løbe bort. HS befales at have indseende med, at folket bliver forlagt på steder, hvor det kan bekomme underholdning. Så og at det folk, som hører under kompagnier her og har været syge el. i andre måder forhindret og ef-

terhånden kommer hid, bliver forlagt under deres kompagnier og bekommer kvarter. Dermed etc. Sjt, 34, 465. (Tr.: KD, V, 439). K.

27. marts (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at salvere et skib. Det fornemmes, at et skib driver ml. Loll. og Falster ved Dragsminde. Han skal gøre sit bedste for at salvere det, i formodning, at det er kongens jagt Sælhunden. Dermed etc. SmT, 8, 173. K.

28. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om dem, som indkvarteres i øde huse. Kongen kommer i forfaring, at en del af soldatesken, som er liggende i staden, indkvarteres i øde huse og gårde, hvor ingen bor, som kan underholde dem, hvorfor folket forårsages at løbe bort. Adressaterne befales at gøre den anordning, at folket bliver forlagt på de steder, hvor det kan bekomme underholdning. Så og at det folk, som hører under kompagnier her og har været syge el. i andre måder forhindret og efterhånden kommer hid, bliver forlagt under deres kompagnier og bekommer kvarter. Dermed etc. Sjt, 34, 465.

29. marts (Kbh.) Bestalling for Conrad Frandsen som maler på Frederiksborg. Kongen antager CF således, at han skal have opsyn med de stykker og skilderier, som findes på slottene Frederiksborg, Kronborg og Kbh., og årligen renovere og vedligeholde dem. For hans umage giver kongen ham til årlig pension 100 rd. og om måneden til kostpenge 4 rd. og en sædvanlig hofklædning, som skal gives ham på Rtk. og det skal begynde fra brevets dato. Bydende etc. Sjr, 24, 175. K.

29. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre den anordning, at oberstlt. Ahlefeldt i kort tid for betaling bekommer kvarter i Kbh. Dermed etc. Sjt, 34, 466. (Tr.: KD, V, 440). K.

29. marts (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om indkvartering af Ulrik Christian Gyldenløves dragoner. Han skal i kort tid indkvartere folkene af UCGs dragonregiment på de steder, han eragter bedst. Dermed etc. Sjt, 34, 466. (Tr.: KD, V, 440). K. Orig. i DKanc. B 167D.

29. marts (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende, at generalauditør Paul Tschernings heste for hans bestilling bør godtgøres ham i kvartret. OP skal gøre den anordning, at PT bekommer kvarter til så mange heste, som tilkommer ham for hans bestilling efter sidst gjorte reduk-

tion, på de steder, OP eragter bekvemmeligst. Dermed etc. Sjt, 34, 466. (Tr.: KD, V, 440). K. Orig. i DKanc. B 167D.

29. marts (Kbh.) Erik Banner fik brev anlangende, at kongen kommer i erfaring, at borgerskabet i Holbæk er alt for hårde mod bønderne i lenet med det, de skal give til de svenske folks underholdning. EB skal tilholde borgerskabet, at de lader sig nøje efter billighed med det, som er forordnet, såfremt de ej vil stå til rette for det, enhver har at klage over dem, når folket er af landet. Dermed etc. Sjt, 34, 467. K. Incl. 27. marts.

29. marts (Kbh.) Christoffer Urne fik brev om, at kongen er tilfreds, at han må hjælpe bønderne i lenet med det af kongens korn og havre, som ligger på slottet, til bedre at underholde de dem assignerede svenske folk. Dermed etc. Sjt, 34, 467. K. Orig. i Dragsholm lensrgsk., RA.

29. marts (Kbh.) Hans Schack fik brev om at gøre den anordning, at så mange af Ulrik von Debitz' folk og officerer, som efterhånden kommer hid, bekommer kvarter og underholdning i Kbh. Hvorimod han igen skal hjemforløve Kratz' kompagni. Dermed etc. Sjt, 34, 467. K.

29. marts (Kbh.) Hans Schack fik brev om at gøre den anordning, at natmesteren om natten ud- og indlades af fæstningen, når han behøves i byen at arbejde på sit håndværk. Dermed etc. Sjt, 34, 468. (Tr.: KD, V, 440). K. Incl. 22. marts.

29. marts (Kbh.) Hr. Ove Giedde og hr. Axel Urup fik brev om at gennemse Poul Cornelissens rgsk. PC har for kongen andraget, at han på adskillige tider i Skåne har anvendt nogle hundrede daler på kundskab. De skal gennemse regnskaberne og gøre likvidation, hvad de eragter han kan tilkomme, så han kan søge sin betaling hos kongen. SkT, 9, 142. K. Incl. 20. marts.

29. marts (Kbh.) Lensmændene i Loll. og Falster fik brev om at lade hugge båndstager efter forrige befaling.¹ Adressaten har tilforn fået befaling til i lenets skove at lade hugge en del båndstager og fremsende dem til Kongens Bryggers. Det er formedelst de besværlige tider endnu ikke efterkommet. De behøves nu uforbigængeligen, og adressaten skal med forderligste lade dem hugge og henvføre ved strand-

siden, så de kan blive afhentet. Dermed etc. SmT, 8, 173. K. Inl. 29. marts.

1) Se ovf., s. 65.

30. marts (Kbh.) Forbud, at ingen må tage vurdering i bondens bo i det, som er leveret ham af husbonden til at drive avlingen. Kongen kommer i forfaring, at bønderne er meget ruinerede, så de ikke uden stor viderværdighed og gældspådragelse kan komme til at pløje, så og dyrke jorden, med mindre enhver husbond vil komme sine bønder til hjælp med sædekorn og kreaturer samt redskab, desligeste en del levnedsmidler. På det bonden kan komme til at drive avl igen og afbetale kreditorer, og husbonden, da bønderne er ruineret, komme til at undsætte dem med levnedsmidler og alle slags bæster til jordens dyrkning, har kongen anset for godt at forbyde, at nogen må tage nam el. vurdering i bondens bo i det, som kan bevisliggøres at være leveret bonden af husbonden til gårdens vedligeholdelse, avl og høst, men enhver at søge sin betaling tid efter anden i bondens eget kvæg og varer. På det intet underslæb skal begås, vil kongen, at sådan forstrækning årligt skal forkyndes til tinge og påskrives, og bønderne stævnes dertil. Den, der gør herimod, mister sit krav og straffes. Sjt, 24, 176. (Tr.: CCD, VI, 374-75). K. Inl. 28. marts.

30. marts (Kbh.) Lensmændene i Danmark fik brev om, at kongen har anset for godt at gøre forbud mod udførsel af alle slags korn, fedevare og græsøksne. De skal straks lade forbudet forkynde og have indseende dermed. De, der gør herimod, skal tiltales, at de kan blive straffet. Sjt, 34, 468. (Udt.: CCD, VI, 373-74). K. Orig. i Odensegård lensark., LAO.

30. marts (Kbh.) Hans Schack fik brev anlangende en soldat, som skal have villet røve et stykke. Kongen kommer i erfaring, hvorledes en af hans musketerer, Gregorius Jensen, har villet røve et 24 pundigt stykke, Schwan kaldet, og idet han udtog kuglen deraf straks blev ertappet i gerningen, hvorover han efter krigsretten er dømt til at miste sit liv. Da GJ ej tilforn har tjent i krigen og skal have begået gerningen af misforstand, er kongen tilfreds, at han må benådes og for forseelsen efter krigsbrug straffes på kroppen. Dermed etc. Sjt, 34, 468. Inl. udat.

30. marts (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at begive sig til Samsø. Kongen kommer i forfaring, at FBs regiment ej længere kan un-

derholdes i de assignerede kvarterer. Han skal lade en del overføre til Samsø, eftersom det eragtes af hr. Hans Lindenov, at landet kan tåle det. Befalendes etc. Sjt, 34, 469. K.

30. marts (Kbh.) Hr. Hans Lindenov fik brev anlangende, at Frands Brockenhuus er befalet at overskikke en del af sit regiment til Samsø, så meget HL eragter, landet kan tåle uden skade. HL skal gøre anordning og forskaffe ham skiberum til overførselen. Dermed etc. Sjt, 34, 469. K.

30. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at besigtige skiberum til de svenske. De skibe og skuder, som findes i Kbh., gøres fornødne til at føre det svenske rytteri og fodfolk ud af landet. Adressaterne skal forordne 2 dannemænd af byen, som kan besigtige alle de skiberum, som ligger inden el. uden for bommen og kan være tjenlige til sådan overførsel, intet undtaget, hvem de og tilhører, så ingen bliver forskånet, eftersom højeste magt påligger, og at samme skiberum straks udtakles med karatter, broer, garnering o.a., så de kan være i beredskab, det første isen går bort, til at forføje sig til Korsør og Kalundborg, dér at overføre det svenske folk til hest og fods. Dermed etc. Sjt, 34, 469. (Tr.: KD, V, 440-41). K. Indl. 29. marts, 6. og 7. april og udat.; se også Sjt, 34, 458, 23. marts (brev 1).

Lige sådant brev fik borgmestre og råd på Christianshavn og i Helsingør. Hans Lindenov om Kalundborg og Frands Brockenhuus om Køge, mutatis mutandis.

30. marts (Kbh.)¹ Otte Krag fik brev om at lade færdige skiberum ved Slipshavn. Kongen kommer i erfaring, at skiberummene dér skal være ufærdige. OK skal straks lade dem forfærdige, så at overfarten med folket ikke opholdes. Dermed etc. FT, 7, 361. K.

1) Efter brevet står: N.B. Breve til Jørgen Kruse, Hans Villumsen og Nicolaj Bennich om afregning med soldatesken til 1. maj findes hos de andre i Sjæll. Tegnelser den 2. april 1658.

30. marts (Kbh.) Frederik Urne fik brev om at levere Georg Buchner (Büchner), stykhopmand i Nakskov, den munitio, der findes i Nakskov fæstning, så og det, som Hans Rumor, borger i byen, har bekommet deraf. GB beretter, at han har haft et frit hus til materialier o.a. FU skal erkyndige sig derom, at han om muligt igen kan bekomme det. SmT, 8, 174. K.

31. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende Christen Jensens tilbud. CJ angiver i Kbh. at forskaffe førnøden rindende og springende vand året igennem, vinter og sommer, hvortil han straks behøver en del penge til at forfærdige dæmningerne dertil ved søerne. Adressaterne skal gøre deres bedste til at forskaffe ham fornøden bekostning til fortsættelse af dæmningerne. Det, som pågår, kan han opsætte, og det skal igen betales af dem, som ejer søerne, for hvilke dæmningerne er slagne, så at ingen forsømmelse tages, men vandet konserveres i tide. Dermed etc. Sjt, 34, 470. (Tr.: KD, V, 441). K. Incl. 23. marts (2).

31. marts (Kbh.) Hans Arenfeldt fik brev om at begive sig til Møn for i Peder Reedtz' fraværelse, eftersom han ikke kan mistes fra Kbh., at have indseende med de svenskes indkvartering, underholdning og verpflegung efter den af kongen og de svenske kommissarier gjorde ordinans. Dermed etc. Sjt, 34, 470. K.

31. marts (Kbh.) Hr. Steen Bille fik brev anlangende, at Niels Jørgensen Friis skal være præst til [Sønder] Omme og Give sogne. NJF har for kongen andraget, at han er kaldet en måneds tid efter de ordinære 6 uger, af årsag, at ingen i de tider har turdet lade sig høre formedelst de svenskes strenge medfart, tvang og store kontribution. Han begærer, at han må kollationeres til kaldet. Forholder det sig så, at ingen anden forhindring el. difficultet findes, er kongen tilfreds, at SB må konferere ham til kaldet og fremskikke ham til superintendenten. Dermed etc. JT, 14, 126. K. Incl. udat.

1) Efter brevet står: N.B. Breve til Jørgen Kruse, Nicolaus (Nicolaj) Bennich og flere om afregning med soldatesken til den 1. maj findes i Sjæll. Tegnelser hos de andre den 2. april 1658. Og: Mogens Høg fik brev om at blive hos Wrangel anlangende undersåtternes klagemål, findes i Sjæll. Tegnelser den 5. april 1658.

1. april (Kbh.) Hans Lindenov fik brev om at lade reparere skibsbroen ved Kalundborg, så skibene kan lægge an og rytteriet indskibes. Dermed etc. Sjt, 34, 471. K.

Lige sådant brev fik Hugo Lützwow om Helsingør skibsbro.

1. april (Kbh.) Christen Skeel fik brev anlangende traktaternes overlevering. Han skal den følgende dag, den 2. april, ved de dertil på den svenske side forordnede rigens råd og sekretærer udveksle ratifikatio-

nen af fredstraktaten, så og de 6 cessionsbreve på de til kongen af Sverige afståede provinser og len, tagende til sig Niels Kruse. Dermed etc. Sjt, 34, 471. K.

1. april (Kbh.) Niels Kruse fik brev om at være hos ved traktaternes levering. Han skal den følgende dag med Christen Skeel til de dertil forordnede svenske kommissarier overlevere ratifikation af den oprettede fredstraktat ml. kongen og kongen af Sverige såvel som cessionsbrevene på de afståede provinser og len. Dermed etc. Sjt, 34, 472. K.

1. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at hr. Ove Giedde af Helsingborg lens indkomst må betale Peder Knudsen og Christen Pedersen Krudtmager i Skåne de 2 skippd. 12 lispd. 4 skålpd. krudt, som de i febr. har leveret på Tøjhuset. De skal give dem på assignation til OG efter den takst, de tilforn har bekommet, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 472. K. Orig. i DKanc. B 179M. Indl. 26. april.

2. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om under deres hænder at give beskrevet fra sig en fortegnelse over alle afkortningerne, som føres kronen til udgift i regnskaberne, som indleveres på Rtk., være sig fra lenene, tolderne o.a., og derhos tilkendegive, på hvad manér de synes, sådant bedst kunne remederes. Dermed etc. Sjt, 34, 472. K. Indl. udat.

2. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de betaler Hans Arenfeldt 100 rd. af hans resterende hofjunkerbesoldning, beregnet til Philippi Jacobi 1654. Dermed etc. Sjt, 34, 473. K. Orig. i DKanc. B 179M.

2. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at Hans Biel af Lybæk må efterlades den halve part af skib og gods, som han ved Admiralitetets dom har fået konfiskeret. De skal lade ham den være følgagtig. Dermed etc. Sjt, 34, 473. Indl. 1. febr.

2. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre den anordning, at Kaj Lykkes regimentsprofos bekommer kvarter i Kbh. til sig selvanden med 2 heste. Dermed etc. Sjt, 34, 473. K.

2. april (Kbh.) Jørgen Friis og Oluf Rosenkrantz fik brev anlangende indkvartering i Roskilde len. Der beklages stor desordre med indkvarteringen i lenet, hvorover bønderne ruineres i grunde. Adressaterne skal samle alle adelens fogeder og sognefogeder i lenet og med dem og ridefogeden gøre lighed og proportion, hvor meget der af hvert sogn skal føres til folkets underholdning, og hvor de bekvemmeligst kan indkvarteres, så købstæderne og bønderne kan bære ligeligen. Her skal have i agt, at de som mere end andre har været graveret med indkvarteringer og plyndringer, får nogen forlindring. Herforuden skal de med obersten akkordere efter ordinansen, på det officererne og rytterne ikke skal tage dobbelt fra bønderne og plage dem, som de selv lyster. Dermed etc. Sjt, 34, 473. K. Indl. 1. april.

2. april (Kbh.) Lensmændene i Sjæll., Fyn, Skåne, Loll., Falster og Langeland fik brev anlangende til Kanc. at fremsende fortegnelse over soldateskens fortæring til den 1. maj, med specifikation af den forstrækning, soldatesken til hest og fods har bekommet af adressaten og borgerskabet i lenets købstæder. Til den ende skal han tilholde borgmestre og råd i lige måde at give fra sig rigtighed om deres bys indkvartering og forstrækning. Desligeste skal han tilholde garnisonernes proviantskrivere, at de til den 1. maj senest forføjer sig hid med general- og landkommissarierne med deres rgsk., på det afregningerne med soldatesken des bedre kan foretages. Dermed etc. Sjt, 34, 474. K. Orig. i DKanc. B 167B (til JoakimGersdorff). Indl. 31. marts og 6. april.

2. april (Kbh.) Hr. Niels Krabbe og Johan Christoph von Kørbitz fik brev anlangende, at kongen har anset for godt til den 1. maj i Kbh. at lade gøre afregning med samtlige officerer og soldatesken til hest og fods. Til den ende har kongen befalet samtlige land- og proviantkommissarier og proviantmestre i alle provinserne da at møde til stede med deres rgsk. Adressaterne befales at møde og foretage og tilende-gøre afregning, så det kan vides, hvad enhver har bekommet og bør dekorteres. Sjt, 34, 475. K. Indl., se foreg.

Lige sådant brev fik JcVk.

2. april (Kbh.) Jørgen Kruse, Iver Mogensen Krabbe, Otte Pogwisch og Lave Beck fik brev om, at kongen har anset for godt i Kbh. at lade gøre afregning med samtlige officerer og soldatesken til hest og fods. De befales den 1. maj at møde til stede dér, så og ved kommissarieskrive-

ren til samme tid at fremskikke deres rgsk. med tilhørende mønster-ruller og beviser, som skal leveres til den tilforordnede renteskriver på Rtk. Dermed etc. Sjt, 34, 476. K. Indl., se Sjt, 34, 475, 2. april.

2. april (Kbh.) Hans Villumsen og Nicolaj Bennich fik brev om, at kongen har anset for godt med forderligste at lade gøre afregning med samtlige officerer og soldatesken til hest og fods. De skal møde til stede i Kbh. den 1. maj, medtagende rgsk. over det, soldatesken har bekommet, så at afregningerne des bedre kan foretages og vides, hvad officerer og soldateske skal dekorteres. Dermed etc. Sjt, 34, 476. K. Indl., se foreg.

Lige sådant brev fik NB.

2. april (Kbh.) Admiralitetet fik brev om, at kongen er tilfreds, at det skib med gods, som tilhører Daniel Witte, Hans Eylers, Hans Junge og David Junge m.fl., borgere i Hamborg, og som en tid lang har været arresteret i Kbh., må relaxeres og restitueres dem imod forsikring, at de jernvarer, som er blevet taget af det, bliver dem restitueret for 10 rd. skippundet. Dermed etc. Sjt, 34, 476. K. Indl. 19. marts og 5. maj.

2. april (Kbh.)¹ Jacob Grubbe fik brev om provianten i Kristianopol fæstning. Kongen er tilfreds, at han sælger proviant og salt, som er blevet tilovers, for den pris, det er leveret, og gør rede derfor. Befalendes etc. K. Indl. 1. april. SkT, 9, 142.

1) Efter brevet står: NB. Brevene til hr. Niels Krabbe og Kørbitz om afregning med soldatesken til den 1. marts, findes i Sjæll. Tegnelser 2. april 1658.

2. april (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at Jochum Magerfleisch igen bekommer det skib, som er strandet ved Gedser, så og så meget af godset, som er salveret, undtaget dælerne, som han skal lade samle til kongen. Dermed etc. SmT, 8, 174. K. Indl. 22. marts.

2. april (Kbh.) Forleningsbrev for Jørgen Bjørnsen, viceadmiral på Holmen, på et kannikedømme i Århus. Der vakker et kannikedømme i Århus Domkirke efter afd. hr. Iver Vind. For tro og villig tjeneste bevilger kongen JB dette efter kapitlets statutter, med bønder og al rente, ad gratiam, dog så, at når han ikke er forhindret ved kongens daglige tjeneste, skal han bo og residere ved domkirken og gøre slig tjeneste inden for kirken og udenfor som andre residerende kanniker dér og

være den gejstlige ordinans og kapitlets statutter undergivet. Han skal og holde gård og residens ved god bygning og bønderne ved lov og ret og ikke besvære dem med usædvanligt pålæg, ej heller forhugge nogen skove dertil. Thi forbyde etc. JR, 13, 45. K.

3. april (Kbh.) Admiralitetet fik brev om skibe, som Saltkompagniet begærer til fragt. Direktørerne for Saltkompagniet begærer 3 af kongens skibe mod fragt til Portugal. Adressaterne skal give deres betænkende, hvilke 3 de eragter bekvemmeligst, med specifikation af, hvad fragt kan gives af hvert, hvorefter kongen vil resolve. Dermed etc. Sjt, 34, 477. K. Indl. 28. marts.

3. april (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om straks at bestille ordonnansryttere til at fremskaffe breve fra Kanc., så og at forordne en person, som kan annamme brevene og bestille dem med rytterne. Dermed etc. Sjt, 34, 477. K.

3. april (Kbh.) Erik Banner fik brev om, at kongen efter hans ansøgning er tilfreds, at han på kongens ratifikation må mageskifte et stykke jord i marken ved Holbæk Ladegård med borgmestre og råd i Holbæk. Befalendes etc. Sjt, 34, 478. K. Indl., se Sjt, 34, 467, 29. marts (brev 1).

3. april (Kbh.) Niels Juel fik brev om bådsfolk til de skiberum, som skal overføre de svenske folk. Borgmestre og råd i Kbh. har bekommet kongens befaling anlangende at forskaffe skiberum til Korsør og Kalundborg til at overføre det svenske folk. NJ skal forskaffe bådsfolk dertil, eftersom beklages der ingen er. Dermed etc. Sjt, 34, 478. K.

3. april (Kbh.) Tolderne i Sundet fik brev om at lade Koenraad van Beuningen,¹ De Herrer Stater af de Forenede Nederlandes ekstraordinære gesandt, bekomme 6.000 rd. af de først indkommende toldpenge, alle forrige assignationer uagtet, hvorpå de 28. marts har bekommet kongens assignation, lydende på Jan Claeses, gesandts fuldm., hvilken de skal tage til sig imod erlæggelse af nævnte sum, hvilket og skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 478. K. Indl. 3., 24. og 19./29. april.

1) Kopibogen har hér som også andre steder noget lignende: *Bönningen*.

3. april (Kbh.) Henrik Villumsen fik brev anlangende ambassadør Koenaard van Beuningen, De Herrer Stater af de Forenede Nederlandes ekstraordinære gesandt, om 10.000 rd., som KvB har forstrakt kongen, hvorfor denne har gjort ham indvisning i de hos Westfriesland el. a. provinser resterende subsidiepenge. HV skal lade erlægge ham el. hans fuldm. pengene af de første derfra indkommende penge, indtil han er betalt. Kongen har tilforn udgivet en assignation derpå, lydende på Cathrine Burg, enke efter Diderich van Beuningen, KvBs mor. HV skal mod førnævnte sums betaling annanne assignationen og igen tilstille kongen den. Sjt, 34, 479. K. Incl. udat.

3. april (Kbh.) Lave Beck og Jørgen Reedtz fik brev om at handle med generalfeltmarskal Wrangel, at når assignation gives til indkvartering, da skal tillige følge rulle over officerer og gemene knægte til hest og fods, som skal nyde verpflegung, så at ingen besværes, ej heller gemene tillades at holde for mange heste. Dermed etc. Sjt, 34, 479. K. Incl. 3. april og udat.

3. april (Kbh.) Rigens Råd fik brev anlangende deres betænkende om Svabsteds og feudums afståelse til Slesvig, således som hertugen af Gottorp begærer det til satisfaction for sig og sønner og mandlig linje. De skal skriftlig forstændige kongen, om de eragter sådan jus infeudandi og al anden af kronens prætenderede rettighed over det ganske hertugdømme Slesvig og Svabsted stift og len kan bevilges. Dermed etc. Sjt, 34, 479. K.

3. april (Kbh.) Mogens Høg og Christen Skeel fik brev om skifte efter fru Ingeborg Arenfeldt til Selsø. Der skal med forderligste foretages skifte efter IA. Adressaterne befales og får fuldmagt til som kommissarier at overvære skiftet og på belejlig tid og sted indstævne alle interesserede. Dersom nogen tvistighed kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Ladendes det ingenglunde etc. Sjt, 34, 480.

3. april (Kbh.) Instruktion for dem, som i Fyn skal have indseende med de svenske. Henrik Lange, Markor Rodsteen, Peder Brockenhuus

og Christen Jørgensen Skeel skal rette sig herefter i den dem befalede kommission i Nyborg len. 1. De skal forene sig med de svenske forordnede kommissarier om kvartererne og soldateskens verpflegung indtil den 2. maj, til hvilken tid Fyn og Jyll. efter traktaterne bør begyndes at evakueres, så vidt landet og undersåtterne kan tåle. 2. De skal ingenlunde tilstede verpflegung til flere end dem, som personligen er tilstede i kvartererne, meget mindre tillade, at de, som har kvarter i Sjæll., Loll. el. andetsteds, tager noget af deres assignerede kvarterer i Fyn og Jyll. el. og på 2 steder i den provins, hvori de ligger. 3. De skal hjælpe undersåtterne til rette, så de mobilier, korn, kvæg o.a., som er taget fra dem siden den tåstrupske traktat blev underskrevet 18. febr., igen kan blive restitueret dem el. satisfaktion gives dem derfor, og ingenlunde tilstede, at noget efter denne dag tages fra kongens hus og len el. adelens gårde, men derimod protestere, så vidt muligt, foreholdende dem, at efter 11. og 17. artikel i traktaterne må af dem intet tages med magt. 4. Eftersom der af de svenske kræves brandskat og store kontributioner med korn- og proviantskat, efter at freden er sluttet, og assignationerne for en stor del er dateret derefter, skal de lade sig være angelegen, at intet videre gives end til dem, der kan fremvise kongen af Sveriges donationsbrev før traktaternes slutning, så at det, der findes af kvæg, korn, boskab o.a., forbliver og ikke bortføres, eftersom man efter traktaterne intet videre end nødtørftig underholdning er dem pligtig. FR, 6, 314. (Tr.: CCD, VI, 375). K. Indl. 12., 15., 16. og 20. marts, 2. april og udat.

Lige sådan instruktion fik hr. Sivert Urne, Laurids Ulfeldt, Laurids Skinkel og Henning Pogwisch i Odense og Hindsgavl len. Erik Kaas og Christian Christoffersen Urne i Hagenskov len. Vincents Steensen og Niels [Harbou] på Langeland.

3. april (Kbh.) Mogens Høg, Erik Krag og Christoffer Bille fik breve om nye len. Kongen vil til Philippi Jacobi have MH forlenet med Skt. Hans Kloster i Odense. Befalendes etc. FT, 7, 361. K.

Lige sådant brev fik EK om Lundenæs Slot og len. CB om Kronborg Slot og len.

3. april (Kbh.) Mogens Friis til Favrskov fik brev på gejstligt gods i Viborg kapitel efter hr. Iver Vind til Nørholm. Der vakerer et prælatur i Viborg Domkirke efter IV. Kongen bevilger MF dette efter kapitlets statutter, med bønder og al rente, så og at nyde bonis communum lige ved andre residerende kanniker, dog så, at når han ikke er forhindret

ved kongens daglige tjeneste, skal han bo og residere ved domkirken og gøre slig tjeneste inden for kirken og udenfor som andre residerende kanniker dér og være den gejstlige ordinans og kapitlets statuter undergivet. Han skal og holde gård og residens ved god bygning og bønderne ved lov og ret og ikke besvære dem med usædvanligt pålæg, ej heller forhugge nogen skove dertil. Thi forbyde osv. JR, 13, 46. K.

3. april (Kbh.) Instruktion til Jyll. for de kommissarier, som skal have inspektion med de svenske. Instruktion for Manderup Due og Ejler Evert Banner i den befalede kommission i Ålborg stift. 1. De skal forene sig med de svenske kommissarier om kvartererne og soldateskens verpflegung indtil den 2. maj, da Fyn og Jyll. efter traktaterne bør begyndes rømmet, så vidt landet og undersåtterne kan tåle. 2. De skal ingenlunde tilstede verpflegung af flere end dem, der personligt er til stede i kvartererne, meget mindre at de, som har kvarterer i Sjæll., Loll. el. andetsteds, tager noget af deres assignerede kvarterer i Fyn og Jyll. el. på 2 steder i den provins, hvori de ligger. 3. De skal hjælpe undersåtterne til rette, at de mobilier, korn, kvæg o.a., som er taget siden Tåstrup-traktaten blev underskrevet 18. febr., igen bliver dem restitueret el. gjort satisfaktion, og ingenlunde tilstede, at mere efter denne dag udføres fra kongens huse og len el. adelens gårde, men derimod protestere så vidt muligt, foreholdende dem, at intet efter 11. og 17. artikel i traktaten må tages med magt. 4. Af de svenske kræves brandskat og store assignationer med korn- og proviantskat efter at freden er sluttet, og en stor del af assignationerne er dateret derefter. De skal lade sig være angelegen, at intet gives udover det, kongen af Sveriges donationsbreve før traktatens slutning viser, at de er lovet. JR, 13, 47. Ind. 3. april; se også Sjt, 34, 479, 3. april (brev 2) og 481, 5. april (brev 1).

Lige sådan instruktion fik Jørgen Kruse og Tyge Sandberg i Århus stift. Peder Lange og Laurids Pogwisch i Ribe stift. Laurids Below og Ebbe Gyldenstjerne i Viborg stift.

4. april (Kbh.) Otte Skade fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at han låner fru Anne Vind, enke efter Arent von der Kuhla, tre stykker af fæstningen Kronborg til at bruge ved hendes husbonds begravelse, så og at der af garnisonen må gives salve på kirkegården. Dermed etc. Sjt, 34, 481. K.

4. april (Kbh.) Mathis Thille, Herman Wolmand, Arent Dunte, Ditmer Surbech og Henrik Koning af Bremen fik brev om at udføre øksne fra Fyn. De har for kongen ladet andrage, at de af adelen har tilforhandlet sig 600 øksne i Fyn, som de agter at lade udføre. De begærer af kongen af Sveriges officerer og betjente, som de el. deres fuldmægtige kommer for med de 600 øksne i Danmark el. i fyrstendømmet Holsten, at de må lade dem passere frit og ubehindret til lands og vands, når tolden er betalt. Dette befales alle, som har at kommandere på kongens vegne. Ej gørendes osv. FR, 6, 315. Indl. 19. og 26. marts.

4. april (Kbh.) Christen Jørgensen Skeel fik brev om at residere i Nyborg for at have indseende med byen og lenet, at de ikke belægges mere end andre, og at ingen insolence begås imod fredstraktaten, men at de så vidt muligt forsvares mod al ulovlig gevalt og ikke hindres i at pløje og så. Dermed etc. FT, 7, 361. K. Indl. udat.

5. april (Kbh.) Mogens Høg fik brev om med forderligste at begive sig til den svenske rigens admiral og feltmarskal Wrangel og forblive hos ham, indtil Sjæll. og Fyn efter traktaterne er evakueret, tagende landenes og undersåtternes velstand i agt, at de ikke besværes med videre pressurer, ekstorsioner og krigseksekutioner, men at de befries for al brandskat, kontribution og fratagelse af gods og løsøre, eftersom man intet er dem pligtig uden nødtørftig underholdning, så mange, som personlig er til stede. Dermed etc. Sjt, 34, 481. K. Indl. 3. april.

5. april (Kbh.) Henrik Villumsen el. i hans fraværelse Peder Charisius fik brev om at betale penge til Cathrine Burg, enke efter Diderich van Beuningen, 10.000 rd. in banco, af de midler, som ved kongens ms. af 3. april¹ er befalet, indtil de er afbetalt. Sjt, 34, 481. K.

1) Se ovf., s. 157

5. april (Kbh.) Forleningsbrev¹ for Otte Krag til Voldbjerg på Nyborg Slot og Salling h. fra Philippi Jacobi 1657 med vist og uvist. Til genant til sig selv og til at lønne folk bevilges han årligt 400 kur.dl., 12 læster rug, 23 læster byg, 10 læster havre, 12¹/₂ td. smør, 50 bolgalte, 30 øksne, 150 får og lam, 150 gæs, 150 høns, 12 td. gryn, 6¹/₂ td. torsk; hvad indkomsten af Sallinge h. udgør ud over denne genant efter jordebogens lydelse, vil kongen have sig forbeholdt. (Skbl. 2, 3, 4 (1/2 af det uvisse), 5 (1/5 af oldengælden), 6, 7, 8, 9, 10 (10 geruste heste), 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19). FR, 6, 315. K.

1) Der henvises til skabelon for forleningsbreve, s. 8-10.

5. april (Kbh.) Gunde Rosenkrantz fik brev om at begive sig til Jyll. for at tage undersåtternes velstand i agt. Han skal begive sig dertil og forblive der indtil landet efter traktaterne bliver evakueret, for at tage undersåtternes velstand i agt, at de ikke besværes med pressurer, ekstorsioner og krigseksekutioner, men at de befries for al brandskat, kontribution, fratagelse af gods og løsøre, eftersom man intet er dem pligtig uden deres nødtørftige underholdning til så mange, som personligen er til stede. På rejsen til Jyll. skal han tale med den svenske rigens admiral og feltmarskal Wrangel, hvem de i provinsen har forordnet til kommissarier, havende indseende med, at alt så vidt muligt forholdes efter traktaterne. Dermed etc. JT, 14, 127. K. (men opr. stilet til Mogens Høj, på bagsiden rettet til GR). Indl. 13. marts og udat.

6. april (Kbh.) Nicodemus Richter af Stralsund fik brev om et skib. Formedelst kgl. gunst og Sveriges rigsmarskal, grev Gabriel Oxenstiernas intercession har kongen foræret NR en skude, Sorte Morian, som forleden sommer blev taget af kongens orlogsflåde ved Kolberg. Forbydendes etc. Sjr, 24, 177. K.

6. april (Kbh.) Tolderen, toldskriveren o.a. kgl. betjente i Helsingør fik brev om deres hidintil hafte indkvartering. De har i denne besværlige krigstid godvilligen påtaget sig indkvartering lige ved andre borgere dér. De begærer derfor herefter at være fri, og at denne indkvartering ej skal svække deres privilegier, meget mindre af borgmestre og råd regnes for nogen rettighed, såfremt de intet borgerligt håndværk bruger. Sjr, 24, 178. K.

6. april (Kbh.) Brev anlangende Hans Junge og David Junge af Hamborg. Item Hans Eylers og Daniel¹ Witten af Hamborgs obligation. 1659 [!] den 11. okt. blev en obligation på tysk underskrevet og af KM udgivet og dat. 6. april 1658, hvoraf er taget kopi, som blev indleveret i Tyske Kanc., indeholder: K.M. kendes at være skyldig til HJ og DJ, HE og DW 2.101 enk. rd. for stangjern og beg, som de har leveret på Bremerholm, at betale dem el. hvem, der har deres ordre, med 1 års rente til Kieleromslag 1659 ved omslagsforvalter Christoffer Gabel, og dersom summen ej bliver betalt, da årlig at give rente 6 pct. Sjr, 24, 178. K. Indl. 3. sept. 1659.

1) Overskriften har David.

6. april (Kbh.) Birgitte, Johan Thomassens i Helsingør fik brev om, at kongen har bevilget, at hun må være fri for indkvartering o.a. pålæg, så længe hun sidder enke og ingen borgerlig håndtering bruger. Forbydendes etc. Sjr, 24, 179. K. Indl. 26. marts.

6. april (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om, at nærværende Margrete, Henrik Trommeters er antaget som oldfrue på Frederiksborg¹ Slot. Han skal lade hende give den samme løn som den forrige. Deslige skal han af lenets indkomst betale 2 skippd. hør, som han skal levere hende til at spinde, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 482. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK.

1) Kopibogens overskrift har *Kronborg!*

6. april (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende borgmester Jens Sørensens i Christianshavn og borgmestre og råd i Slangerup. Hvad JS har ladet andrage for kongen, kan OP se af hans hosføjede supplika-tion. Han skal tilholde borgmestre og råd i Slangerup, at de uden ophold efter hans begæring hjælper ham til rette, så vidt lov gemæs er. Dermed etc. Sjt, 34, 482. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK.

6. april (Kbh.) Mikkell Langemack fik brev om straks hos Ludvig Lorentz, toldforvalter i Skåne, at indfordre alle told- og acciseintrader, som indtil førstkommende Philippi Jacobi tilkommer kongen af Skåne, Blekinge og Bornholm. Desuden skal han indfordre alle restancer af told- og acciseforpagtningen i disse provinser så vel som af Sjæll., Assens, Kolding og Ribe og gøre rigtighed derfor, så Hans Boysen kan bekomme dem til Philippi Jacobi. Kongen vil, at ingen af dem, der har forpagtet accisen for en sum penge årligen, i stedet for Rostockerøllet må bevilges nogen afkortning. Dermed etc. Sjt, 34, 482. K. Indl. udat.

6. april (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at hr. Laurids Eriksen i Magleby, som af melankoli har præcipiteret sig af broen i åen ved Skælskør, igen som tilforn må betjene sit kald, eftersom han har rygte for et godt og skikkeligt levned indtil forseelsen. Dog at han af prædikestolen for sine sognemænd gør erindring om sin forseelse og herefter forvarer sig for slige grove forargelser. Dermed etc. Sjt, 34, 483.

6. april (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om på Amager i kort tid at lade indkvartere de gønger, som bliver antaget af Niels Rosenkrantz. Dermed etc. Sjt, 34, 483. K.

6. april (Kbh.) Skibshøvedsmand Nicolaus Helt skal med første åbne vand begive sig med Falken fra Kbh. til Korsør for at konvojere det skiberum, som skal skikkes fra Kbh. dertil til at overføre det svenske folk, havende godt indseende med, at god orden holdes. Sjt, 34, 484. K.

Lige sådan ordre gik til kaptajn Peder Pedersen Kertemindede at begive sig til Kalundborg med galioten Skt. Peder.

6. april (Kbh.) Henrik Müller fik pas til sin fuldm. vedr. et skib strandet ved Skagen. Kongen kommer i erfaring, hvorledes skipper Henrik Frandsen er strandet ved Skagen med et skib, Forgyldte Ørn, ladet af Gabriel Marselis i Amsterdam med krudt, lunter, musketter o.a. ammunition, som skulle bruges af kongen. Til den ende har HM affærdiget nærværende Peter Bertels fra Kbh. til Skagen. Det begæres af kongen af Sveriges høje og underofficerer og betjente, som PB kommer for, at de lader ham passere frit og er ham behjælpelig. Kongen befaler sine skrivere, fogeder og bønder, at de er PB behjælpelig med at opspørge og bjerge godset, så ammunitionen kan blive vel forvaret. Gørendes osv. JR, 13, 49. Indl. udat.

7. april (Kbh.) Befaling til bønderne i Sjæll. at svare nye lensmænd. Kongen hilser kronens bønder under Kalundborg Slot len. De befales at rette sig efter til førstkommende Philippi Jacobi at svare hr. Joakim Gersdorff, givende ham på kongens vegne deres årlige landgilde og al anden rente og rettighed, som de plejer at gøre og har givet af arilds tid. Han skal igen holde dem ved lov, skel og ret. Sjr, 24, 182. K.

Nok Kronborg lens bønder at svare Christoffer Bille. Hr. Sivert Urne fik sit følgebrev til Dragsholms bønder den 8. dec. næstforleden år 1657 efter den kopi, som da findes. Johan [Christoph von] Kørbitz' følgebrev den 18. maj 1658 til Kbh.s len, som Frands Brockenhuus tilforn havde.

7. april (Kbh.) Lave Beck og Jørgen Reedtz m.fl. fik brev om uden forømmelse at være til stede, når de svenske folk overføres, havende indseende med, at de intet plyndringsgods, heste el. a. taget fra bønderne bekommer med over. Dermed etc. Sjt, 34, 484. K. Indl. 9. april og udat.

Lige sådan befaling fik Oluf Rosenkrantz at være til stede i Kalundborg. Item Oluf Brockenhuus at være til stede i Vordingborg. [I marginen:] Disse blev dat. 15. april, eftersom de udgik samme dag.

7. april (Kbh.) Lave Beck og Jørgen Reedtz fik brev anlangende mangel for de svenskes underholdning. Af deres relation erfarer kongen den mangel, der er i landet på underholdning til det svenske folk. Han har befalet alle lensmænd at anvende største vindskibelighed på at komme bønderne til hjælp med korn o.a., som behøves til at udstå indkvarteringen. På det at bådsfolket kan være desto villigere til at overføre folket, har kongen befalet lensmændene hr. Hans Lindenov og Hugo Lützow at give dem noget for hver rejse, enten korn el. penge. Kongen har også ladet forordne alle skuder og skibe her om landene at begive sig til Korsør og Kalundborg, på det at folket kan blive overført. Sjt, 34, 484. K.

7. april (Kbh.) Oluf Rosenkrantz fik brev anlangende de svenskes insolenser og indkvartering. Han skal med forderligste forføje sig til Dragsholm len for så vidt muligt at afværge de svenskes insolenser mod fredstraktaterne og feltmarskalens inhibition. Eragtes almuen at blive ganske ødelagt af en ulidelig indkvartering, skal han kommunikere med kommissarierne Lave Beck og Jørgen Reedtz, hvorledes den kan forlindres. Dermed etc. Sjt, 34, 485. K. Indl. 29. marts, 2. og 4. april.

7. april (Kbh.) Lensmændene i Danmark fik brev. 1. Om forstrækning af korn til bønderne. 2. Om korn ej at komme fra lenene. 3. Om at hvert sogn skal søge sin husbond om hjælp. 4. Om de svenskes truende eksekution. Kongen kommer i erfaring, at der skal være stor mangel på landet på underholdning til det svenske folk, som er indkvarteret. Adressaten befales at anvende sin største vindskibelighed i at komme kronens bønder til hjælp med korn, så vidt enhver behøver til at udstå indkvartering, så og til deres sædekorn og nødtørftig underholdning, på det de ej slet skal ødelægges. Han må gøre sig betalt herfor i efterkommende åringer af lenets indkomst, om det er af hans eget, men er det af kronens, skal det godtgøres i hans regnskab el. betales til købmanden el. andre, hvor han kan tilforhandle sig det. Efter som kornudførsel er forbudt, skal han arrestere det, om noget allerede er indskibet, så det igen udlosses, undersætterne i lenet til hjælp, dog for betaling. Bønderne i lenet, som har andre husbønder, skal tilholdes, når sognene er lagt ligeligen, at søge hver sin husbond om hjælp, og da, eftersom adelen el. andre har deres gods ved magt, at de forskaffes en el. så mange ryttere el. soldater ind på deres gårde og gods, indtil de fremskaffer det, som er pålagt. [Dette forlyder den svenske general sig med at ville lade eksekvere, hvorfor det vil være

fornødent at betænke middel til at forekomme deres forsæt, så arméen kan underholdes, så længe den forbliver her i landet.] Befalendes etc. Sjt, 34, 486. (Tr.: CCD, VI, 376-77). K. Orig. i Dragsholm lensrgsk., RA, i Odensegård lensark., LAO (2, til Sivert Urne og Mogens Høg). Indl. 23. marts og 6. april.

Lensmændene, som fik dette brev: Sofie Rosenkrantz, Skanderborg. Fru Øllegaard Gyldenstjerne, Mariager Kloster. Erik Rosenkrantz, Århusgård. Gunde Rosenkrantz. Henrik Rantzau. Fru Margrete Blome, Lundenæs. Jørgen Seefeld, Dueholm. Laurids Ulfeldt. Mogens Arenfeldt. Mogens Høg. Manderup Due. Malte Sehested. Niels Kaas, Bøvling. Hr. Oluf Parsberg. Otte Krag, Riberhus. Hr. Steen Bille. Fru Sofie Sehested, Ålborghus len. Ulrik Christian [Gyldenløve], Hald. Henrik Thott. Fyn: Grev Rantzau. Fru Helvig Skinkel, Dalum. Otte Krag, Nyborg. Tyge Below. Jørgen Kaas. Hr. Jørgen Brahe. Hr. Sivert Urne, Odensegård. Loll. og Falster: Frederik Urne, Halsted Kloster. Christoffer Lindenov. Philip Joakim Barstorff. Sjæll.: Fru Anne Vind. Hr. Christoffer Urne. Frands Brockenhuus. Hugo Lützwow. Jørgen Rosenkrantz. Jørgen Seefeld, landsdommer. Niels Banner. Otte Pogwisch. Ove Skade, Møn. Christen Skeel. Erik Banner. Hr. Frederik Reedtz. Hr. Hans Lindenov, Kalundborg. Jørgen Reedtz. Oluf Brockenhuus. Peder Reedtz.

N.B. Det som står ml. tegnene [ ] blev udeladt af brevene til disse: HL, JB, SU, AV, HS, EB, TB, HL, JR, JK, og om årsagen, det var udeladt, fik de om denne post særdeles breve den 10. april herefter.¹

1) Se ndf., s. 172.73.

7. april (Kbh.) Erik Banner fik brev anlangende Johan Hagedorns skibs løsladelse. Hvad JH har ladet andrage for kongen, kan EB se af hans hosføjede supplikation. EB skal løslade hans skib af arresten. Dermed etc. Sjt, 34, 488. Indl. april.

7. april (Kbh.) Hr. Hans Lindenov fik brev anlangende, at kongen er kommet i erfaring, at et af kronens skibe, Sælhunden, skal være set ved Sprogø,¹ og efter gisning skulle det ej kunne opspørges og opledes andetsteds end fra Kalundborg. Til den ende er løjtnant Hans Mortensen affærdiget at gøre sit bedste for at opsøge og bjerge skibet. HL skal assistere ham med folk, både o.a., hvor han kan behøve hans hjælp. Dermed etc. Sjt, 34, 488. K. Indl. 9. april og udat.

1) Kopibogen har *Sproug* og *Sproe*.

7. april (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz fik brev anlangende Zacharias Hansens skude i Næstved. Hvad ZH har ladet andrage for kongen, kan FR se af hans hosføjede supplikation. Befinder det sig som angivet, er kongen tilfreds, at han med sin skudes ladning må løbe til Kbh. og forlosse og siden med skuden løbe hen til de befalede steder for at overføre det svenske folk dermed. Dermed etc. Sjt, 34, 488. Incl. 30. april.

7. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at anslå den jus patronatus, som Henning Pogwisch begærer. HP har begæret jus patronatus til Vejlbj Kirke i Fyn i Dalum Kloster len. De skal anslå samme efter brugelig manér og det gods, som findes indført i den af ham overleverede autoriserede kopi af afd. hr. Iver Vinds erklæring, og som tilhører Vejlbj Kirke, såvel som kirkens anpart af korntienden, som skal være 13 ørter rug, 20 ørter byg og 8 ørter havre, så og kvægtienden, skal de lade beregne i hartkorn og med forderligste indlevere i Kanc. Dermed etc. Sjt, 34, 489. K. Orig. i DKanc. B 179M.

7. april (Kbh.) Hr. Jørgen Brahe fik brev anlangende Otte Christoffer Ulfeldts værgemål. Han har tilforn bekommet befaling til på OCUs vegne at overvære skifte efter hr. Knud Ulfeldt og påtage sig hans gods og værgemål. Da befalingen endnu ikke er efterkommet, befaler kongen ham at rette sig derefter uden nogen forhaling, så det med forderligste kan tilendgøres. SkT, 9, 142. K. Incl. 7. april.

7. april (Kbh.) Henning Pogwisch fik brev anlangende adskilligt, som er frataget ham af Frederiksoddes borgere o.a. Kongen kommer i erfarung, hvorledes en del borgere dér så vel som andre i Jyll. efter Fyns erobring tillige med de svenske har frataget HP ham tilhørende gods, korn, kvæg og løsøre, foruden andre store insolenser, som de har begået. Kongen bevilger ham efter ansøgning, at han efter Frederiksoddes overlevering igen må annamme sit gods, hos hvem det findes, og søge skades opretning hos de skyldige. Forbydendes etc. FR, 6, 318. K.

7. april (Kbh.) Laurids Skinkel og Christian Christoffersen Urne fik brev om at besigtige gods til mageskifte ml. K.M. og Henning Pogwisch. HP begærer til magelæg kronens gde og gods i Fyn, Hindsgavl len, Vends h., Vejlbj s., Vejlbj Tårup: Peder Andersen, Anders Thomsen, med tilliggende husmænd. Røgle: Jørgen Simonsen og Laurids Pedersen med tilliggende husmænd. Hvorimod HP erbyder gde og gods i Vends h., Kavslunde s., Svenstrup: Jørgen Jørgensen Hyllegaard,

Rasmus Jensen, Knud Andersen, Søren Lauridsen, Søren Christensen. Dersom gde og gods ikke strækker til imod det, han erbyder, begærer han endnu en liden halv jordeggen gård i Vejlbj: Niels Rasmussen påbor. Adressaterne befales og får fuldmagt til at begive sig til nævnte gde og gods, såvel det, HP begærer, som det, han vil udlægge, granske og forfare dets ejendom, skov, landgilde, herlighed o.a. og siden ligne og lægge det ene imod det andet, så kongen og HP særdeles for ejendom og landgilde sker skel og fyldest, anseende, at kongen vil have så megen landgilde igen som den, der bortskiftes, dog hvad skovene sig belanger, skal der forholdes som sædv. Det, de forretter, skal de under deres hænder og segl give beskrevet fra sig og indskikke med besigtigelsen i Kanc. Kongen har befalet Tyge Below at være til stede, så han kan forsegle og underskrive med dem. Dermed etc. FT, 7, 361. K. Incl. 3. april; se også FR, 6, 318, 7. april, og 322 og 325, 16. april.

7. april (Kbh.) Hr. Steen Bille og bispem i Ribe fik brev om den person, der er kaldet til Frederiksodde. Det er for kongen andraget, hvorledes 2 tilstedeværende rådmænd med nogle af borgerskabet i fæstningen Frederiksodde i den forløbne fejde i deres afd. sogneprest, mag. Peder Nielsens sted har kaldet en person til sogneprest, hvormed de andre af byens øvrighed og borgerskab, som ej har været til stede, ikke er tilfreds. Adressaterne skal med forderligste indstævne i den tvistige sag og efter befunden beskaffenhed kende og dømme, om kaldet bør blive ved magt. Dermed etc. JT, 14, 128. K. Incl. april.

7. april (Kbh.) Mogens Arenfeldt fik brev om, at kongen er tilfreds, at han frit må nyde sin bojert og affordre den, hvor den findes, eftersom den forleden sommer har været i kongens tjeneste. Dermed etc. JT, 14, 128. K.

8. april (Kbh.) Bestalling for Peder Hansen som skovrider på Møn. Kongen forordner PH til med største flid og vindskibelighed at vare på kronens skove på Møn, at intet dyr skydes el. ødelægges, lille el. stort, ej heller noget fjedervildt el.a. Kommer han over nogen, som skyder el. ødelægger dyr, el. befindes nogen gående med lange rør uden for alfarvej i lenet, skal han gøre sin yderste flid, at han kan blive dem mægtig og føre dem til Elmelundgård. Kan han ikke blive deres overmand, skal han følge efter dem og udspørge, hvem de er el. tilhører, og siden tilkendegive det for lensmanden, og ikke se igennem fingre med nogen. På samme måde med krybskytter af almuesfolk, og vil de

ikke give ham besked, hvem de tilhører, har han fuldmagt til at skyde et lod i dem og ikke lide skade el. tiltale. Det er ham under højeste straf forment uden befaling selv at skyde dyr. Han skal have indseende med, at ingen holder geder, som kan løbe ind i skovene og gøre skade på underskoven. Kan han finde nogen geder, og de tilforn er forbudt, må han skyde dem el. lade dem drive til Elmelund. Han skal også skyde hunde. Ligeledes skal han have indseende med, at intet hugges i skovene uden lensmandens bevill. Han skal selv have skovmærket hos sig og dermed udmærke det, skovfogeden udviser efter lensmandens seddel. Han skal være forpligtet efter den ed, hvorved han er forpligtet. Han skal forholde sig troligen og flittig og være lensmanden på Møn lydlig. For hans tjeneste bevilges han årligt til besoldning 16 dl., en sædv. hofklædning og foder og mål til en hest, og hver måned til kostpenge 4 dl. Det skal begynde fra brevets dato. Lensmanden på Møn skal årligt fornøje ham dette af nævnte gård og føre det til regnskab. Sjr, 24, 179. K. Indl. 6. april.

8. april (Kbh.) Hr. Sivert Urne fik brev om af den ham forundte genant af Dragsholm len at betale hr. Christoffer Urne det, han befindes at have udgivet af lenet til omslagsgældens aflæggelse efter kongens derpå givne kvittering, hvilken han skal tage til sig og indløse, og derimod søge kongens forsikring til ham el. hans arvinger. Dermed etc. Sjt, 34, 489. K.

8. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de godtgør det, Ove Juels sekretær i Stockholm har bekommet af Rtk., imidlertid OJ var forskikket til Preussen i kongens tjeneste, hvor han på rejsen ingen omkostning har at tilskrive kongen. Dermed etc. Sjt, 34, 490. K. Orig. i DKanc. B 179M. Indl. 6. april.

8. april (Kbh.) Hans Friis og fru Øllegaard Gyldenstjerne fik brev om at give Mogens Høg og Mogens Arenfeldt det ene års afgift. HF skal af Silkeborg lens ham forundte genant igen erlægge MH det, han befindes at have udgivet af Silkeborg len til omslagsgældens aflæggelse, som skal beløbe sig til 2.896 $\frac{1}{2}$ rd. 8 sk. efter kongens ham givne kvittering. Han skal tage denne til sig og indløse den og derimod søge kongens ligegyldende forsikring til ham og arvinger. Dermed etc. JT, 14, 128. K. Orig. i DKanc. B 167A. Indl. 19. febr. 1654 og 6. april.

ØG fik brev om af Mariager Klosters forundte genant at give MA det af ham udgivne års indkomst til omslagsgældens aflæggelse, som be-

løber sig til 1.372^{1/2} rd. 42 sk. efter kongens hende givne kvittering. Hun skal tage denne til sig og indløse den og derimod søge kongens ligegyldende forsikring til sig og arvinger. Dermed etc.

9. april (Kbh.) Befaling om at levere len. Kongen hilser Jørgen Friis til Lindholm¹ og Erik Banner til Boserup. Kongen har forlenet Sivert Urne til Rårup med Dragsholm Slot og len. De befales og får fuldmagt til, når Christoffer Urne leverer lenet fra sig til Philippi Jacobi, at være til stede og til SU overlevere inventarium, breve, registre, jordebøger o.a., deslige at besigtige bygningerne, hvorledes de forefindes og er holdt ved magt, så og at begive sig til skovene, forfarende, hvorledes de er fredet og holdt ved magt, og give det beskrevet fra sig under deres hænder og signeter og overlevere det til SU. Ladendes etc. Sjr, 24, 181. K.

Lige sådan befaling fik Oluf Rosenkrantz og EB om at levere Kalundborg til hr. Joakim Gersdorff, dat. 23. april 1658. Herforuden fik og OR og EB breve om kirkerne i Kalundborg len den 23. maj 1658. Holger Vind og Otte Skade at levere Christoffer Bille Kronborg den 26. april 1658. CB og Niels Banner at levere Johan Christoph von Kørbitz Kbh.s Slot den 18. maj 1658.

1) Kopibogen har *Lindbiørg*.

9. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at give Ove Juel 400 rd. til den ham befalede rejses fortsættelse, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 490. K. Orig. i DKanc. B 179M. Indl. 8. april.

9. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at skibspræsten hr. Niels Andersen Kræmer må nyde ligesådan besoldning som andre skibspræster i kongens tjeneste. Dermed etc. Sjt, 34, 490. K. Orig. i DKanc. B 179M. Indl. 28. marts.

9. april (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om, at kongen er tilfreds, at han lader bønderne i lenet af kronens skove bekomme tømmer til vogne, plove, stavrer o.a., så vidt de har behov, hvor det kan være mindst til skovskade, såvel som udvise fornøden gærdsel. Dermed etc. Sjt, 34, 490. K.

9. april (Kbh.) Forleningsbrev¹ for Mogens Høg til Kærgårdsholm på Skt. Hans Kloster i Odense el. Odensegård fra Philippi Jacobi 1658. Til

genant til sig selv og til at lønne folk bevilges han årligt 550 kur.dl., 9 læster rug og mel, 16 læster byg, 600 td. havre, $1\frac{1}{2}$ læst smør, 16 bol-svin, 20 køer og slagteøksne, 230 lam, 300 gæs, 450 høns, og hvad indkomsten udgør derudover efter jordebogens lydelse, skal MH årligen føre kongen til bedste. (Skbl. 2, 3, 4 ($\frac{1}{2}$ af det uvisse), 5 ($\frac{1}{5}$ af oldengældten), 6 (MH skal forordne, at i alle sagesfald og gårdfæstning, som han aftinger på kongens vegne, skal de 2 parter annammes i penge, den 3. part i øksne, eftersom det beløber højt el. lidet), 7, 8, 9, 10 (6 geruste heste), 11, 12, 13, 14, 15, 16 (han skal årligen 14 dage efter Skt. Michaelis til proviantskriveren til kongen selv lade levere 10 td. boghvedegryn, hvortil han skal lade boghveden købe og formale i gryn; såfremt de ikke fremkommer i rette tid, skal de købes af proviantskriveren så dyrt, som de gælder i Kbh., og MH betale), 19). FR, 6, 318. K.

1) Der henvises til skabelon for forleningsbreve, s. 8-10.

9. april (Kbh.) Tyge Sandberg til Kærsholm, major til hest, fik forsikringsbrev på noget gods i Silkeborg len. For troskab og tjeneste overleverer kongen ham gde og gods i Silkeborg len, Lysgård h., Thorning s., Grågård: 1 gd., Peder Kærgård og Anders N. påbor, skylder årligen 6 dl. Gråskov: 1 gd., Bertel Jensen og Las Smeds enke påbor, skylder årligen 1 ørte rug, 1 ørte byg, 9 skp. byggæsteri, 1 v.b.¹ pd. smør, 1 svin, 1 mk. hår, 21 sk. 1 alb. gæsteri, 22 sk. ålegårdspenge, 4 sk. spindepenge. Lille Gråskov: $\frac{1}{2}$ gd., som Jens Bertelsens enke påbor, skylder 1 ørte byg, $4\frac{1}{2}$ skp. byggæsteri, 1 v.b. pd. smør, $\frac{1}{2}$ svin, 10 sk. 2 alb. gæsteri, 11 sk. ålegårdspenge, 2 sk. spindepenge. Oustrup: 1 gd., Søren Pedersen, skylder 1 ørte byg, 1 ørte rug, 1 ørte havre, 1 fjd. smør, 1 svin, 2 mk. gæsteri. Lille Oustrup: $\frac{1}{2}$ gd., Søren Andersen, skylder 1 ørte byg, 1 v.b. pd. smør, 11 sk. ålegårdspenge, 2 sk. spindepenge, 11 sk. bagebrødpenge. Bøggild: 1 gd., Erik Eriksen og Niels Rasmussen, skylder årligen 1 td. smør. Hvilke gde og gods TS skal beholde sin livstid kvit og frit, og følge ham til Philippi Jacobi førstkommende. Han skal holde det ved magt og bønderne ved lov og ret og ikke besvære dem med nye pålæg el. forhugge skovene. Han må ikke skyde i vildtbanen. Ildebrændsel og bygningstømmer, bønderne behøver, skal udvises dem af lensmanden på Silkeborg, og gærdsel frit på deres gårdes grund og egne markgærder. Når TS dør, skal godset igen være kronen følgagtig til Silkeborg. JR, 13, 50. K. Incl. 14. marts og udat.

1) V.b. pd. = Viborg-pund.

9. april (Kbh.) Forleningsbrev¹ for Ove Juel til Villestrup på Mariager Kloster og Gislum h. fra Philippi Jacobi 1658 med vist og uvist, dog skal han give i årlig afgift 1.500 rd. in spec. af den årlige rente og indkomst efter jordebogen uden al afkortelse. (Skbl. 2, 3 (da en del kirketiender her til dags har fulgt lensmændene på Mariager Kloster, og der ikke er sat årlige intrader på kirkerne, så de fast er blevet ruineret, skal forholdes, så hver kirke beholder sin tiende), 13 (han skal gøre regnskab for den visse rente af Gislum h.), 4 (1/10 af det uvisse. Fordelen af kalk gravet og brændt i lenet i kronens skove skal og komme kronen til gavn), 5, 6, 7, 8, 9, 10 (8 geruste heste), 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19). JR, 13, 52. K.

1) Der henvises til skabelon for forleningsbreve, s. 8-10.

9. april (Kbh.) Hr. Steen Bille fik brev om at give sine officerer pasbord og afsked. Kongen er tilfreds, at han lader de af over- og underofficererne, som endnu ikke har taget tjeneste under de svenske, bekomme deres pasbord og afsked. Dermed etc. JT, 14, 129. K.

10. april (Kbh.)¹ Helsingør by fik frihed for konsumtionstolden. På borgerskabets indstændige begæring bevilger kongen, at konsumtionstolden dér i byen fra den 3. februar indtil videre må være afskaffet. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 183. (Tr.: CCD, VI, 377-78). K.

1) Efter brevet står en overskrift: Mikkel Langemack fik brev om at forestå toldens administration i Danmark, men den afsatte blanke side er ikke blevet udfyldt.

10. april (Kbh.) Christen Skeel og dr. Hans Svane fik brev om at dømme om et kald anlangende Peder Reedtz på Møn. Det er for kongen andraget, hvorledes Hjerterbjerg sognemænd på Møn i deres afd. sognepræsts sted har kaldet en præst, Gilles Jensen, og i kaldet ganske forbigået lensmanden, Peder Reedtz, uanset at kirken er sognekirke til Elmelundgård, hvor lensmanden residerer. Adressaterne skal med forderligste indstævne den tvistige sag for sig og efter dens beskaffenhed dømme, om kaldet bør blive ved magt el. ikke. Dermed etc. Sjt, 34, 491. Indl. 10. april.

10. april (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at gøre afregning med Antonius Klinge, feltmarskal Ebersteins stabsssekretær, for det, han med rette kan tilkomme, og om midlerne strækker til, lade ham bekomme noget. Dermed etc. Sjt, 34, 491. K.

10. april (Kbh.) Rigens Råd fik brev anlangende ydermere betænkende om Svabsted og jura infeudandi til afståelse af den halve part af Slesvig. Af deres betænkende erfarer kongen, at de formener halvdel af nævnte kan afstås fra kronen til hertugen af Gottorp. Så endog kongen gerne ønskede noget andet middel at kunne træffes, hvorved dette regale kunne blive forbeholdt kronen, så synes det i disse tiders tilstand ikke at kunne forandres, at det skal cederes. Han kan ikke forstå, hvorledes den halve del kan forblive hos kronen, når den anden er afstået, men formener, at dersom den ene del skal afstås, kan den anden ikke blive i behold, men begge dele at være undergivet lige kon-dition, som ikke formedelst den gemene regering kan adskilles, hvor-om kongen begærer deres videre betænkende, eftersom det eragtes billigt, at kongens kgl. linje som den ældste bevilges reciproquement det samme som den gottorpske, så kongens hus ikke skulle være værre kon-dition undergivet end hertugen. Dermed etc. Sjt, 34, 491. K.

10. april (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at lade Ejler Evert Banner og Preben Banner så vel som generalmajor von Breda bekomme en måneds sold, når midlerne findes, tagende deres bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 492. K.

Lige sådant brev fik kommissarierne om at erlægge generalmajor von Breda 800 rd. af hans besoldning.

10. april (Kbh.) Dr. Thomas Bang fik brev om betaling af arbejdsfolk på antikvitetskammeret af Regenskirkens penge. Kongen er tilfreds, at han betaler resterende løn til arbejdsfolkene, som har arbejdet på uni-versitetets antikvitetskammer, af de penge, som af kirkerne i landet er deputeret til Hellig Trefoldigheds Kirke og fremsendes af lensmændene, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 493. (Tr.: KD, V, 441). K.

10. april (Kbh.) Nogle lensmænd fik brev anlangende det, de svenske lader sig forlyde om at eksekvere efter forr. ms., dat. 7. april. Adressa-ten har den 7. april bekommet kongens befaling¹ anlangende forslag til de svenske folks underholdning. Forslaget er gjort for at forekomme de svenskes intention, eftersom den svenske general lader sig forlyde med at ville eksekvere således. Dermed etc. Sjt, 34, 493. K. Orig. i Odensegård lensark., LAO (til Helvig Skinkel).

Disse breve udgik til hr. Hans Lindenov, hr. Sivert Urne, fru Helvig

Skinkel, Tyge Below, Jørgen Rosenkrantz, hr. Jørgen Brahe, fru Anne Vind, Erik Banner, Hugo Lützow, Jørgen Kaas.

1) Se ovf., s. 164-65.

10. april (Kbh.) Erik Quitzow fik brev om at annamme Frederiksodde og den deri liggende skanse, når de svenske efter fredsfordraget leverer den fra sig, og forholde sig efter det ham tidl. givne bestallingsbrev.¹ Dermed etc. JT, 14, 129. K. Indl. 10. april.

1) Jf. KB 1657, 357.

12. april (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz, Hugo Lützow og hr. Niels Trolle fik brev om med forderligste i Rtk. at indskikke regnskab under deres hænder for hr. Corfitz Ulfeldts gods liggende i deres len, indtil Philippi Jacobi førstkommende. Dermed etc. Sjt, 34, 493. K.

Lige sådan befaling fik HL og NT.

12. april (Kbh.). Hr. Frederik Reedtz fik brev anlangende at gøre den anordning, at alle de skuder, som findes i Vordingborg, Præstø og Jungshoved len, løber til Albue Havn til at føre folket af landet, og siden forføje sig til Korsør. Dermed etc. Sjt, 34, 494. K.

12. april (Kbh.) Erik Banner fik brev om, at kongen er tilfreds, at den liden skude, som ligger i Holbæk og tilhører Christen Thomsen og 2 mænd i Hobro, må være dem følgagtig med første åbne vand, eftersom dér kun findes én mand, og den derfor ej kan udtakles til at overføre folk. Dermed etc. Sjt, 34, 494. K. Indl. udat.

12. april (Kbh.) Henrik Bielke fik brev anlangende nogle borde og stole til Nyborg Slot. Kongens hofsnedker skal forfærdige 4 egeborde og 3 dusin stole til kongens egne gemakker på slottet, så de med det første kan være færdige og overskikkes med tilfældigt skiberum. Dermed etc. Sjt, 34, 494. K.

12. april (Kbh.) Smedemester Hans Swidtzer fik brev om at forfærdige 26 låse til Nyborg Slot, 4 noget bedre end de andre til kongens egne gemakker, 6 til kælderdøre, de andre til andre kammersdøre, med en hovednøgle til dem til kongens egne og derhos værende værelser og andre nøgler til de andre. Dermed etc. Sjt, 34, 494. K. Indl. 12. april.

12. april (Kbh.) Frihed for højlærd mand Hans Pedersen i Odense til at nyde privilegier som andre professorer og gejstlige i byen nyder, forblivende under den gejstlige jurisdiktion, så og at være forskånet for al indkvartering o.a., så længe han ingen borgerlig handel bruger. Forbydendes etc. FR, 6, 322. K. Incl. 30. marts.

12. april (Kbh.) Mogens Høg fik brev om af den ham forundte genant af Odensegård len at betale hr. Sivert Urne det, han har udgivet af de 3 års afgift af lenet til omslagsgældens aflæggelse efter kongens kvittering, som MH skal tage til sig og indløse og derimod søge ligelydende forsikring. Dermed etc. FT, 7, 362. K.

12. april (Kbh.) Følgebreve til bønderne at svare nye lensmænd i Jyll. Kongen hilser kronens bønder under N.N. Slot. De befales at rette sig efter til førstkommende Philippi Jacobi at svare N.N., givende ham på kongens vegne deres årlige landgilde og al anden rente og rettighed, som de plejer at gøre og har givet af arilds tid. Han skal igen holde dem ved lov, skel og ret. JR, 13, 57. K.

Herefter har følgende len fået befaling: Riberhus' bønder, som Otte Krag tilforn var forlenet med, at svare Hans Schack, dat. 12. april 1658. Bøvlings bønder, som afd. hr. Mogens Sehested tilforn var forlenet med, at svare Corfitz Trolle, dat. 16. april 1658. Lundenæs' bønder, som afd. hr. Henning Valkendorf var forlenet med, at svare Erik Krag, dat. 16. april 1658. Skanderborgs bønder, som afd. hr. Anders Bille tilforn var forlenet med, at svare Ulrik Christian [Gyldenløve], dat. 27. april 1658. Silkeborgs bønder, som Mogens Høg havde, at svare Hans Friis, dat. 2. maj 1658. Halds bønder, som Ulrik Christian [Gyldenløve] havde, at svare hr. Ove Giedde, dat. 7. maj 1658. Ålborgs bønder, som afd. Erik Juel havde, at svare Kaj Lykke, dat. 11. maj 1658. Mariager Klosters bønder, som afd. hr. Christian Friis havde, at svare Ove Juel, dat. 15. maj 1658.

12. april (Kbh.) Befalinger om at levere len i Jyll. Kongen hilser N.N. og N.N. Han har forlenet N.N. med N.N. slot og len. De befales og får fuldmagt til, når N.N. leverer lenet fra sig til N.N. til førstkommende Philippi Jacobi, at være til stede og til ham overlevere inventarium, breve, registre, jordebøger o.a., deslige at besigtige bygningerne, hvorledes de forefindes og er holdt ved magt, så og at begive sig til skovene, forfarende, hvorledes de er fredet og holdt ved magt, og give det be-

skrevet fra sig under deres hænder og signeter og overlevere det til N.N. Ladendes det etc. JR, 13, 59. K. Incl. udat.

Derefter fik følgende befaling: Laurids Pogwisch og Christian Vind at levere Hans Schack Riberhus, som Otte Krag havde, dat. den 12. april 1658. Niels Kaas og Claus Juel at levere hr. Corfitz Trolle Bøvling, dat. 16. april, som Mogens Sehested havde. Christen Henriksen Lange til Dejbjerglund og Jesper Vognsen at levere Erik Krag Lundenæs, dat. 16. april 1658, som hr. Henning Valkendorf havde. Erik Rosenkrantz og Ebbe Gyldenstjerne at levere Ulrik Christian [Gyldenløve] Skanderborg, når afd. hr. Anders Billes enke og arvinger leverer det til Philippi Jacobi, dat. 27. april 1658. Dog er i denne befaling alene indført, at dersom én af dem ikke er til stede, da har den anden fuldmagt til at tage en anden i hans sted, efter sædv. stil., dat. 27. april 1658. Laurids Ulfeldt og EG at levere Hans Friis Silkeborg, som Mogens Høg havde, dat. 2. maj 1658. Erik Lunov og Niels Parsberg at levere hr. Ove Giedde Hald, som UC[G] havde, dat. 7. maj 1658. Ove Juel og Verner Parsberg at levere Kaj Lykke Ålborghus, som afd. Erik Juel havde. Peder Seefeld og Viffert Seefeld at levere Mariager Kloster til Ove Juel, når fru Øllegaard Gyldenstjerne, enke efter Christian Friis, leverer det, dat. 15. maj 1658.

13. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at Peter Bredal beklager sig af mangel på brød. De skal med forderligste gøre den anordning, at han bekommer 20 læster brød. Dermed etc. SJT, 34, 495. K.

13. april (Kbh.) Laurids Ulfeldt og hr. Steen Bille fik brev om at overvære, når fru Margrete Blome, enke efter hr. Henning Valkendorf til Glorup, leverer Henning Valkendorf hans tilfaldne arvepart i jordegods og løsøre efter hans mor. Dermed etc. FT, 7, 363. K.

13. april (Kbh.) Fru Sofie Rosenkrantz, enke efter hr. Anders Bille, fik brev om at lade generalauditør Frederik Giese komme til Kbh. med de afregninger, som hun kan have til 1. maj førstkommende. Dermed etc. FT, 7, 363. K.

13. april (Kbh.) Jørgen Kruse fik brev anlangende ej at møde den 1. maj i Kbh. Han har tilforn fået befaling til da at møde til stede. Kongen har anset for godt, at det må forblive dermed, og at han efter befaling og instruks skal forholde sig i Jyll., dog at holde sine rgsk. i beredskab, når fordres. Dermed etc. JT, 14, 130. K.

14. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade gøre afregning med borgmester Anders Olsen i Frederikstad anlangende det, kongen er ham skyldig for gjort tjeneste med hans skib Frederikstad i forleden sidste svenske fejde, fra det blev antaget i tjeneste, til det blev aftakket. Dermed etc. Sjt, 34, 495. K.

14. april (Kbh.) Jørgen Friis og Oluf Rosenkrantz fik brev om forandring af indkvarteringen i Roskilde len. Kongen erfarer, at det svenske folk begynder at bryde op fra kvartererne. Adressaterne skal i overværelse af Christoffer Orning gøre den anordning i lenet, at de af kongens, som nu ligger dér, bliver forlagt, så det kan være undersätterne dér til mindre besværing. Dermed etc. Sjt, 34, 495. K.

14. april (Kbh.) Ove Skade fik brev om, at kongen er tilfreds, at han dyrest muligt sælger de 4 artilleriheste, som står på Bistrup Ladegård, og fører det i regnskab. Dermed etc. Sjt, 34, 496. K.

14. april (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om på afregning at lade Anthonius Klinge bekomme 50 rd., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 496. K.

15. april (Kbh.) Brev efter begæring anlangende, at Frederik Urnes begravelse må opsættes 8 dage over den ordinære tid, så og at panelerne må opsættes i ligstuen. Forbydendes etc. Sjr, 24, 184.

15. april (Kbh.) Hans Boysen fik brev anlangende, at kongen har assigneret Wulf von Buchwald, kammerjunker, hans til Philippi Jacobi 1658 resterende kammerjunkerbesoldning på ansøgning og siden årligen af Ribe købstad. Befalendes etc. Sjt, 34, 496. K.

15. april (Kbh.) Mikkel Langemack fik brev anlangende årligen af toldkisten i Ribe at lade Wulf von Buchwald, kammerjunker, bekomme 1.000 rd., som han resterer til Philippi Jacobi 1658 af sin kammerjunkerbesoldning, og siden årligen herefter, så at han nu bekommer 2.000 rd., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 496. K.

15. april (Kbh.) Hans Schack fik brev anlangende oberst Siprian Nadelwitz' folks indkvartering og at licentiere Erik Quitzows folk. 218 geworbne folk er ankommet til staden. HS skal lade dem indkvartere og

derimod licentiere lige så mange af EQs regiment af landfolket. Dermed etc. Sjt, 34, 497. K.

15. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende oberst Siprian Nadelwitz' folks kvarter. 218 af SNs geworbne folk er ankommet til staden. Adressaterne skal gøre den anordning, at de bliver indkvarteret, hvorimod lige så mange af Erik Quitzows regiment af landfolket skal hjemforløves. Dermed etc. Sjt, 34, 497. K.

15. april (Kbh.) Jørgen Kruse og Christoffer Bille fik brev anlangende skifte af løssøret på Selsøgård. Der skal med forderligste foretages skifte efter fru Ingeborg Arenfeldt. De skal på samme tid overvære, når løssøret skal skiftes, havende i agt, at samtlige arvinger vederfares den del, ret er. Den tvist, som kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Desligeste skal de takserer bygningen, både på Selsø og Palsgård. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Dermed etc. Sjt, 34, 497. K.

15. april (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at gøre afregning med oberst Jens von Løwenklau anlangende det, kongen for gjort tjeneste kan være blevet ham skyldig. Dermed etc. Sjt, 34, 498. K. Incl. 3. april og udat.

15. april (Kbh.) Hans Villumsen¹ fik efter anmodning brev om at måtte købe det korn og salt, som han kan bekomme af den svenske proviantmester af de viktualier, som de svenske har fundet og bekommet i Middelfart el. andetsteds i Fyn. Dog skal han, om det begæres, igen afstå det til kronen for en billig pris og ikke lade det udføre af riget imod det gjorte forbud. Forbydendes etc. FR, 6, 322. K. Incl. 14. april.

1) Incl. har *Wilhelms*.

15. april (Kbh.) Christen Lange på Dejbjerglund og bispen i Ribe fik brev om at dømme et præstekald for fru Lisbeth Skade. LS har for kongen ladet beklage, at sognemændene i Snebjerg og Tjørring sogne har understået sig at kalde en præst og ganske forbigået hende som bedste sognemand. Adressaterne skal tage det udgivne kaldsbrev for

sig og efter dets beskaffenhed kende og dømme, om det af bønderne udstedte kald bør blive ved magt. Dermed etc. JT, 14, 129. K.

16. april (Kbh.) Brev efter begæring om, at kongen bevilger, at Enevold Bille må udrejse 1 år i fremmede lande og imidlertid nyde sin plads i Kanc., dog uden besoldning. Sjr, 24, 184. K. Indl. 4. april.

16. april (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at gøre afregning med Enevold Bille og hans officerer anlangende det, kongen kan være blevet dem skyldig for gjort tjeneste. Dermed etc. Sjt, 34, 498. K.

16. april (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at gøre den anordning, at det geworbne folk, som er kommet fra Holland, bliver indkvarteret i Køge. Dermed etc. Sjt, 34, 498. K. Orig. i DKanc. B 167D.

16. april (Kbh.) Paul Tscherning fik brev om at begive sig med Mogens Høg til den svenske rigens admiral og feltmarskal Wrangel at forrette det, han på den danske konges vegne befaler. Dermed etc. Sjt, 34, 498. K. Indl. 16. april.

16. april (Kbh.) Fru Anne Vind fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at hun til sin husbonds begravelse må nyde ildebrændsel af slotets ved og kul, som hun må lade udføre til Helsingør. Befalendes etc. Sjt, 34, 499.

16. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende i lenenes jordebøger at lade indføre noget af Henning Pogwisch til Hollufgård afstået pantegods. HP har igen mod jus patronatus til Vejlbj Kirke til kronen udlagt gde og gods, som har været pantsat ham, nemlig af Halds jordebog under Rugård len¹, Skovby h., Vigerslev² s., Morud: Jørgen Rasmussen, skylder årligen 1 fjdg. smør, 1 fødenød, 1 rd. gæsteri. Af Koldinghus len, Jerlev h., Egtved s., Oustrup: Niels Hansen og Niels Madsen, skylder årligen 1 ørte rug, 1 ørte byg, 4¹/₂ td. havre, hvoraf de 2 er for gæsteri, 1 brændsvin og 5 dl. gæsteri. De skal lade godset, gården i Morud og i Vigerslev s., indskrive i Dalum lens jordebog. Desligeste gården i Oustrup i Jerlev h. i Lundenæs jordebog, så kronen herefter kan gøres regnskab af lensmændene. Dermed etc. Sjt, 34, 499. K. Orig. i DKanc. B 179M.

1) Den selvmodsigende formulering er ikke fundet forklaret. 2) Kopibogen har *Wiisløf*.

16. april (Kbh.) Erik Quitzow fik brev om at gøre den anordning, at Christian Vendelbos kompagni til fods igen kommer ind i Kbh. i stedet for EQs 2 kompagnier, som skal marchere derfra. Dermed etc. Sjt, 34, 500.

16. april (Kbh.) Erik Quitzow fik brev om med 2 af sine kompagnier, nemlig Marcus Vendelbos og Trescharts, at bryde op den 20. april og begive sig dermed til Kalundborg og derfra over til fæstningen Frederiksodde, når den evakueres af de svenske, og fornemmeligen besætte den liden skanse dér. Dermed osv. Sjt, 34, 500. K. Incl. 14. og 16. april.

16. april (Kbh.) Hr. Hans Lindenov fik brev om skiberum og underholdning til de folk, som oberst til fods Erik Quitzow til Sandager skal føre til Frederiksodde. Kongen har befalet EQ med 2 af hans kompagnier at begive sig til Kalundborg og derfra til Fyn el. Frederiksodde, for at annamme fæstningen dér, når den evakueres af de svenske. HL skal forskaffe ham skiberum og på kongens vegne handle med borger-skabet dér om skibene, så og folkets underholdning. Dermed etc. Sjt, 34, 500. K. Incl. 16. april.

16. april (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at handle med de i Kbh. liggende skiberums ejermænd om at fremføre folket. Hvad Nicolaus Helt og Peder Pedersen Kerteminde har ladet andrage for kongen, kan de se af deres hosføjede memorial. De skal handle med ejerne af skuder el. skiberum el. skipperne, som er dygtige til at overføre folk, at de mod billig dem tilsagt fragt sejler med dem, folket desto snarere at udføres her fra landet. Dermed etc. Sjt, 34, 501. K.

16. april (Kbh.) Admiralitetet fik brev om med forderligste at gøre den anordning, at et skib opskikkes til Bohus til at føre artilleri og ammunition derfra til Aggershus, tagende ingen forsømmelse, eftersom magt ligger herpå. Befalendes etc. Sjt, 34, 501. K.

16. april (Kbh.) Oluf van Steenwinckel fik pas til Kristianstad. Kongen har befalet OvS at begive sig til Kristianstad fæstning for at afhente artilleriet med munition. Kongen befaler alle kongen af Sveriges officerer, som han hænder for at komme, at de vil bevise ham al mulig hjælp og lade ham passere frit. SkR, 6, 466. K. Incl. udat.

16. april (Kbh.) Lensmændene i Skåne samt Bohus og Trondhjem, hr. Axel Urup m.fl. fik brev om kirkeregnskabers forhør og beholdning. Adressaten skal lade forhøre kirkernes rgsk. i Malmøhus len til 31. marts, og den beholdning, der findes til da, skal han tage til sig og i Kanc. indskikke en fortegnelse, hvorpå han siden skal fornemme kongens vilje. SkT, 9, 143. K. Orig. i DKanc. B 167C (til Niels Krabbe). Indl. 13. og 16. april.

Lige sådant brev fik hr. Knud Ulfeldts arvinger om kirkerne i Landskrone len. Hr. Ove Giedde om Helsingborg lens kirker. Erik Krag om Herrisvad Kloster len. Hr. Henrik Lindenov om Kristianstad. Hr. Niels Krabbe om Søvesborg. Hr. Tage Thotts arvinger om Børringe Kloster. Jacob Grubbe om Kristianopol. Kjeld Krag om Froste h. og Helne Kirkes len. Hr. Iver Krabbe om Bohus og Peder Vibe om Trondhjem len.

16. april (Kbh.) Henning Pogwisch til Hollufgård, landsdommer i Fyn og befalingsmand over Assens provsti, fik jus patronatus til Vejlbj Kirke. Han har i magelæg til kongen udlagt gde og gods i Fyn, Båg h., Søby s., Tyllet: 1 gd., Hans Hansen påbor, skylder årlig 4 ørter byg, 1 staldokse, 2 mk. erridspenge, 2 mk. gæsteri. Nok 2 krongde pantsat til ham, nemlig af Halds jordebog under Rugård len¹, Skovby h., Vigerslev² s., Morud: Jørgen Rasmussen, skylder årligen 1 fjdg. smør, 1 fødenød, 1 rd. gæsteri, og af Koldinghus len, Jerlev h., Egtved s., Oustrup: Niels Hansen og Niels Madsen, skylder årligen 1 ørte rug, 1 ørte byg, 4½ td. havre, hvoraf de 2 er for gæsteri, 1 brændsvin og 5 dl. gæsteri, med al ejendom, herlighed osv. Herforuden har HP i Rtk. gjort fyldest for 500 rd. i det, han har at fordre efter kongens fars udgivne breve, som derfor er afkortet. Derimod har kongen til fyldest vederlag igen udlagt kronens højhed og jus patronatus til Vejlbj Kirke, så vel som kirkens anpart af tienden og de ⅔ af kronens kvægtiende og herligheden til præstegården og degnestavnen, item indkomsten af 1 gd. i Kavslunde: Jørgen Offersen påbor og gør ægt til Dalum Kloster, 1 ørte byg. Staurby: Søren Andersen, 1½ ørte byg. Røgle: Peder Nielsen, 9 skp. byg, Hans Jørgensen, 3 skp. byg. Vejlbj: Hans Laursen, 8 skp. byg, Appelone Krengs, 8 skp. byg, degneboligen 8 skp. byg. Oustrup:² Oluf Pedersen, hvert andet år 3 skp. byg, hvilket HP og hans arvinger må have og beholde osv., dog er han ikke bemægtiget at afkorte præsten el. degnen det ringeste, ej heller studieskat og katedraticum; desligeste skal kirken beholde sin tiende og provsten sin rettedighed. Kronens anpart af korntienden og den 3. part af kvægtienden, som er perpetueret til hospitalet i Odense og præstens underholdning i Vejlbj s., skal kon-

tinuere. Dog skal HP og efterkommere som rette patroner beholde højheden, og når nogen præst kaldes, må ingen kaldes uden den, som først er fundet duelig af bispen. HP må selv sætte kirkeværger og forhøre kirkens rgsk. og disponere kirken til bedste og vedligeholde kirken. Han må selv bruge el. forunde kirkens tiende for billig fæste og afgift. Dog, anstøder riget nogen nød, skal kirken og dens tjenere komme til hjælp. Thi bepligte vi osv. FR, 6, 322. (Udt.: Kr. Sk., II, 71-72). K. Indl., se FT, 7, 361, 7. april.

1) Se ovf., s. 178, note 1. 2) Kopibogen har *Viissløff*.

16. april (Kbh.) Henning Pogwischs genbrev. [Ligelydende, mutatis mutandis]. Til vidnesbyrd har HP trykt sit signet og underskrevet og ombedet Erik Krag og Otte Friis at forsegle og underskrive med sig. FR, 6, 325. K. Indl., se foreg.

16. april (Kbh.) Fru Helvig Skinkel fik brev om at annamme noget af Henning Pogwischs mageskiftegoods under Dalum Kloster len. HP har mod jus patronatus til Vejlbj kirke udlagt gods til kronen, nemlig Båg h., Søby s., Tyllet, 1 gd., Hans Hansen påbor, skylder årlig 4 ørter byg, 1 staldokse, 2 mk. erridspenge, 2 mk. gæsteri. Nok en gård, der har været pantsat til HP, af Halds jordebog under Rugård len¹, Skovby h., Vigerslev² s., Morud: Jørgen Rasmussen, skylder årligen 1 fjdg. smør, 1 fødenød, 1 rd. gæsteri. Hun skal lade dem annamme under lenet, indskrive i jordebogen og årligen gøre regnskab for indtægten. FT, 7, 363. K.

1) Se ovf., s. 178, note 1. 2) Kopibogen har *Viissleff*.

16. april (Kbh.) Philip Barstorff fik brev om Jacob Bagers smakke i Helsingør. Lorentz Pedersen Bager¹ i Helsingør har for kongen ladet andrage, at hans smakke på 4 læster er arresteret, liggende $\frac{1}{2}$ mil uden for Sakskøbing med indtaget ladning af hvede. Han begærer, at den med ladning må forløves at henløbe til Helsingør at losse dér. Kongen er tilfreds, at smakken må løslades, så den med ladning må løbe til byen og losse og derfra begive sig til Kalundborg el. Korsør for at overføre det svenske folk tillige med de andre. Dermed etc. SmT, 8, 174. K. Indl. 13. april.

1) Kopibogen har i overskrift og brevttekst 2 forskellige personer, hvilket går tilbage til notatet på K.s bagside.

16. april (Kbh.) Mogens Arenfeldt fik brev om fremdeles at være jomfru Anne Catharine Normands værge. MA har tilforn bekommet kongens befaling til at være ACNs værge på skifte efter hendes afd. mor, fru Ingeborg Arenfeldt. Han skal fremdeles forestå værgemålet. Dermed etc. JT, 14, 130. Incl. 19. april.

16. april (Kbh.) Erik Krag fik brev om under Lundenæs at annamme en pantegård, som Henning Pogwisch har afstået i Jerlev h. i Koldinghus len. HP har afstået følgende af kronens gde og gods, som har været pantsat og nu igen udlagt mod jus patronatus til Vejlbj Kirke, nemlig Jerlev h., Egtved s., Oustrup: Niels Hansen og Niels Madsen, skylder årligen 1 ørte rug, 1 ørte byg, 4½ td. havre, hvoraf de 2 td. er for gæsteri, 1 brændsvin og 5 dl. gæsteri. EK skal lade det annamme, indskrive i jordebogen og årligen gøre regnskab. Dermed etc. JT, 14, 130. K.

16. april (Kbh.) Erik Quitzow fik brev om at begive sig ind i Frederiksodde fæstning med sine 2 kompagnier, Marcus Vendelbos og Trecharts, når den evakueres af de svenske, og fornemmeligen besætte den liden skanse dér. Dermed etc. JT, 14, 131. K.

16. april (Kbh.) Ulrik Christian [Gyldenløve] fik brev om, at kongen er tilfreds, at han efter forrige bevill. må nyde Hald len kvit og frit uden afgift fra Philippi Jacobi 1657, hvilket skal blive godtgjort. JT, 14, 131. K.

17. april (Kbh.) Admiralitetet fik brev om et skib, Cornelius Kruse d. Æ. begærer. De skal ved dem, som har forstand derpå, lade taksere et af kongens skiberum, Norske Fregat, som i den forledne krigstid har udgjort brandskib, og indskikke takseringen i Kanc., med betænken- de, om de eragter, skibet uden synderligt afbræk kan mistes fra flåden el. er så ubrugeligt, at det ej kan bruges af kongen. Dermed etc. SJT, 34, 501. K. Incl. 9., 21. og 23. april.

17. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende Erik Olsen [Torm], provst og sognepræst til Vor Frue Kirke i Kbh., og Jacob Sørensen Weyer. EO har for kongen ladet andrage, hvorledes han på ministerii og egne vegne på Kbh.s rådstue den 23. dec. 1657 har forhvervet dom over JSW for en sum penge efter håndskrift og derpå følgende pantevidner, at ejendommen skulle følge EO, hvorefter han har

ladet JSW udsige af gården. Desuagtet har JSW taget stævning over deres dom til førstkommende herredage, hvormed formenes, at han vil opholde EO fra betalingen, hvorved denne befrygter, at ejendommen kunne tilføjes skade formedelst ulykkelige tilfælde, mens den er under JSWs væрге, eftersom han skal være uvederhæftig og ved Rigens Ret forfulgt til rømning for anden gæld. Derfor begærer EO kongen befaling til adressaterne. De befales at tilholde JSW, enten straks at fyldestgøre dommen og indrømme EO ejendommen ubeskadiget til sagens uddrag el. i retten at deponere så mange rede penge, som fordringen andrager, med mindre han stiller kaution. Dermed etc. Sjt, 34, 501. (Tr.: KD, V, 442). K. Indl. 14. april.

17. april (Kbh.) Tøjmaster Peter Kalthoff fik brev om at lade Erik Quitzow på ansøgning mod kvittering være 4 centner krudt, 6 store bundter lunter og 1.800 musketkugler følgagtig. Sjt, 34, 502. K. Indl., se Sjt, 34, 500, 16. april (brev 3).

17. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om efterhånden at afbetale Jens Lassen det, han tilkommer for papirleverance o.a., af Horsens og Grenå og det, der bliver tilovers, af Randers og Århus told, efter at forrige deri gjorde assignationer er betalt. Dermed etc. Sjt, 34, 503. K. Orig. i DKanc. B 179M.

17. april (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at tilholde sognefogederne i Smørum, Ølstykke og Sokkelund herreder, så mange, som har grøfter og gærder omkring Islev Mark, at de med største flid i hvert sogn tilsiger deres menighed, at de lader deres grøfter og gærder blive færdiggjort omkring marken og opkastet ved begge sider og lader vandgrøfterne igennem marken blive opkastet lige som andre grøfter 2 al. dybe og 3 al. vide, og at de tager skovle og spader med sig til at rense engene til førstkommende 24. april, og det så lovligt og forsvareligt, at det kan bestå for 8 mænds granskning. Når det er forrettet, skal de som sædvanligt tage seddel fra manden, som bor på stedet. Dersom nogen findes forsømmelige, og de klages, skal de vide, at de er advaret, og at de ikke skal undskylde sig for straf, der kan følge. Til bedre at efterkomme det, skal han selv følge hver sognefoged med hans folk. Desligeste at hver sognefoged bliver vist ris og stave til at gærde omkring marken. Dermed etc. Sjt, 34, 503. K.

17. april (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev om, at kongen er tilfreds, at Carolus Rodriguez må være sprogmeister på Det kgl. Akademi Sorø efter den, som nu er død. Befalendes etc. Sjt, 34, 504. K.

17. april (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev om, at kongen er tilfreds, at han efter tidl. meddelt bevill. må lade udføre Sorø Akademis korn, stedet til bedste, uanset det gjorde forbud. Befalendes etc. Sjt, 34, 504. K. Indl. 17. april.

17. april (Kbh.) Brev efter begæring om opsættelse af Jørgen Hansen Kaas' begravelse så længe, det begæres af hans efterladte hustru, fru Karen Grubbe. FR, 6, 326.

17. april (Kbh.) Jørgen Seefeld og Viffert Seefeld fik brev om at gøre oberstlt. Johan Witberg indvisning i Sejlstrup gods, som har været udlagt til Jacob Kohl, fhv. borgmester på Øsel. JW har for kongen ladet andrage, hvorledes han har en fordring hos afd. JK på nogle 1.000 dl. og for denne fordring til pant er forskrevet så meget af det til JK udlagte Sejlstrup pantegods. Ikke desto mindre har andre af JKs kreditorer bekommet indførsel i samme gods, ham til allerstørste skade, uanset at hans pant skal være ældre og læst og forkyndt på Viborg Landsting. Adressaterne skal, denne indførsel uagtet, gøre JW el. hans fuldm. indførsel efter hans ihændehavende obligationer og pantebreve med påløbne renter, indtil indførselens dato, givende beskrevet fra sig under deres hænder og signeter det, de forretter. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Dermed etc. JT, 14, 131.

18. april (Kbh.) Henrik Ehm, kobbersmed i Kbh., fik brev på et stykke jord, som hans far var bevilget foruden kålhaven, liggende ved kobbermøllen, som hans far har ladet opsætte i Kbh.s len. Dog at han årligen udgiver jordskyld som hidindtil udgivet til kronen. Forbydendes etc. Sjr, 24, 184. K.

18. april (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at levere det svenske skib Gribben til dem, som er forordnet til at annamme det. Dermed etc. Sjt, 34, 504. K.

19. april (Kbh.) Lisabeth, afd. Peter Byssers, fik brev om at måtte beholde den våning, hun nu bor i, indtil hendes fordring hos kronen bliver afbetalt. Sjr, 24, 185. K. Incl. 22. marts og 14. april.

19. april (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om, at kongen er tilfreds, at han fra Kbh. må hjemforløve følgende bådsfolk: Anders Gustaf Vesten F[rederikstad], Tore Jacobsen F[rederikstad], Hans Sandersen, Oluf Haagensen, Gulbrand Nielsen, Arne Nielsen, som er hér i kongens tjeneste fra Frederikstad. Dermed etc. Sjt, 34, 504. K. Incl. 16. april.

19. april (Kbh.) Maturin Dupont fik brev om at forskaffe Jørgen Rosenkrantz et spænd på 6 heste af rustvognshestene. Dermed etc. Sjt, 34, 505. K.

19. april (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om en tid lang at skaffe kvarter til Laurids Munk og Niels Børgesen, begge stykjunkere, hvor han selv eragter det bekvemmeligst. Dermed etc. Sjt, 34, 505. K. Orig. i DKanc. B 167D. Incl. 30. marts.

19. april (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at lade hidskikke alle de ubrugelige sengeklæder, som findes hos oldfruen på Frederiksborg Slot, og drage dem fra inventarieregisteret. I lige måde må han lade omstøbe det ubrugelige kobber, tin og messing, som findes dér. Det, som mangler i forrige oldfrues inventarium og er leveret hende, må efter 2 uvildige mænds opskrift godtgøres, så og til hendes begravelse bevilges 30 rd. af lenets indkomst, hvilket alt skal blive godtgjort. Befalendes etc. Sjt, 34, 505. Incl. udat. (2).

19. april (Kbh.) Forleningsbrev¹ for Axel Urup på Dalum Kloster med bøndernes visse landgilde efter jordebogen kvit og frit fra Philippi Jacobi 1658. (Skbl. 2, 3, 4 (1/2 af det uvisse), 5 (1/5 af oldengælden), 6, 7, 8, 9, 10 (8 geruste heste), 11, 14, 15, 16, 17, 18, 19). FR, 6, 326. K.

1) Der henvises til skabelon for forleningsbreve, s. 8-10.

19. april (Kbh.) Mogens Arenfeldt fik brev om at erklære sig om frit fiskeri i Skive Å, som Jens Kaas begærer. JK begærer dette fiskeri mod afståelse af de fisk, som årlig gives ham af Skivehus, såvel som nogle gårde under Skivehus len for gjort tjeneste i forleden krig, erbydende sig derimod selv at ville kontentere sine underhavende folk. MA skal om begge dele indskikke sin erklæring i Kanc., og om det uden lenets ska-

de kan bevilges ham hans livstid. Dermed etc. JT, 14, 132. K. Incl. 15. april.

23. april (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om så snart muligt at lade oberst Jens von Løwenklau bekomme 338 rd., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 505. K. Incl. 20. april.

23. april (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om med forderligste at gennemse oberst Dunsdorffs rgsk. vedr. hvervning af regimentet til fods, som han har kapituleret om, og efter befunden beskaffenhed tilstille erklæring. Dermed etc. Sjt, 34, 506. K. Orig. i DKanc. B 167D.

23. april (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om så snart muligt at lade Andreas von Lilliecron bekomme 200 rd., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 506. K.

23. april (Kbh.) Oluf Rosenkrantz fik brev om indkvartering af Frands Brockenhuus' regiment i sit kvartal. Det svenske folk er nu af landet. OR skal nogen tid lade FB og hans regiment indkvartere andre steder, end det nu er, undersætterne til mindste besvær, indtil det kan komme over til Nørrejylland. el. andetsteds. Dermed etc. Sjt, 34, 506. K.

23. april (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at marchere til Oluf Rosenkrantz' kvartal. Kongen har befået OR i sit kvartal at indkvartere FBs regiment. FB skal gøre den anordning, at regimentet marcherer hen, hvor det anordnes. Dermed etc. Sjt, 34, 506. K.

23. april (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at Johan Wilhelm Huus' regimentsauditør må nyde lige sådant traktement og verpflegung som en regimentskvartermester til hest fra den 1. juli 1657. Dermed etc. Sjt, 34, 507. K. Incl. 12. dec. 1657 og 20. jan.

23. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om trætte ml. generaladjutant Gering og hans vært. G har for kongen ladet andrage, at han efter akkord, som han har gjort med sin vært i Kbh., skal tilkomme noget af det, værten har tilsagt ham. Adressaterne skal forhjælpe ham til rette, så han ej har årsag til at beklage sig. Dermed etc. Sjt, 34, 507. (Tr.: KD, V, 442).

23. april (Kbh.) Christoffer Urne fik brev om, at kongen er tilfreds, at mag. Niels Svendsen Cronig må løslades fra fængsel¹ mod den af ham udgivne og i Kanc. indleverede revers. Dermed etc. Sjt, 34, 507. Indl. 28. marts.

1) Jf. KB 1655, 24, 112, 189, 222, 329; 1656, 73-75, 144.

23. april (Kbh.) Admiralitetet fik brev om straks at aftakke borgmester Anders Olsens skib af Frederikstad, Skt. Matthias, som i kongens tjeneste har været brugt i sidst forledne krig, så afregning kan blive sluttet. Dermed etc. Sjt, 34, 507. K.

23. april (Kbh.) Mikkel Langemack fik brev om med forderligste at forskaffe køkkenskriveren Hans Olsen 200-300 rd., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 508. K.

23. april (Kbh.) Befaling om at levere len i Fyn. Erik Kaas til Lindskov og Christian Christoffersen Urne til Søgård fik brev om, at kongen har forlenet Otte Krag til Voldbjerg med Nyborg Slot og len. De befales og får fuldmagt til, når Mogens Kaas' arvinger førstkommende Philippi Jacobi leverer lenet fra sig, at være til stede og til OK overlevere inventarium, breve, registre, jordebøger o.a., deslige at besigtige bygningerne på slot og ladegårde, hvorledes de forefindes og er holdt ved magt, så og at begive sig til skovene, forfarende, hvorledes de er fredet og holdt ved magt, og give det beskrevet fra sig under deres hænder og signeter og overlevere det til OK. Ladendes det etc. FR, 6, 328. K.

Lige sådan befaling fik Laurids Skinkel og Erik Hansen Kaas om at levere Mogens Høg Odensegård, dat. 26. april 1658. Item hr. Hans Lindenov Skt. Knuds Kloster den 5. maj 1658. Henning Pogwisch og CCU at levere Dalum Kloster til hr. Axel Urup, dat. 2. maj 1658. Frands Rantzau og Philip Barstorff at levere Frands Brockenhuus Halsted Kloster den 3. maj 1658.

23. april (Kbh.) Gunde Rosenkrantz fik brev anlangende Søren Rasmussens betaling for ved med ved igen. SR har til kongen i Kbh. leveret 72 favne bølgeved, hvorimod kongen har forundt ham lige så meget af Kalø lens skove og derforuden i stedet for fragt og omkostning en favn på hver. GR skal på ansøgning lade udvise ham så mange træer, som strækker til nævnte veds betaling. Dermed etc. JT, 14, 132. K. Indl. udat.

24. april (Kbh.) Pas til et Hamborg-skib, som tilhører Hans Junge og David Junge, at det må passere til Hamborg. Nærværende skipper Daniel Meyer af Hamborg og hans skib Skt. Catharina, som forleden år havde indtaget sin ladning i Gøteborg og siden blev opbragt til Kbh. af kongens flåde, er nu igen løsgivet. Kongen befaler sine admiraler, kaptajner, udliggere o.a., som på kongens vegne har noget at befale, og DMs skib og gods hænder for at komme, at de lader det passere til Hamborg. Sjt, 24, 185. K.

24. april (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev om, at kongen er tilfreds, at Carolus Rodriguez straks må gives vocation til at være gallicæ et italicæ lingvæ professor på Det kgl. og adelige Akademi Sorø. Dog ikke at nyde noget af stedet el. indtræde, så længe Daniel Matras endnu lever. Befalendes etc. Sjt, 34, 508. K.

24. april (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev om, at kongen er tilfreds, at Bastian Laurenberg, designatus professor matheseos på Det kgl. og adelige Akademi Sorø, må forløves til Rostock, dér at forrette sit værk i 3 måneder, dog at han straks igen indstiller sig for at indtage sit professorat. Dermed etc. Sjt, 34, 508. K.

24. april (Kbh.) Henrik Villumsen fik brev om at betale Gerhart Treschow 500 rd., hvilket mod kvittering skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 508. K. Indl. 24. april.

24. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at afbetale nærværende Niels Nielsen, Niels Olsen, Jens Nielsen og Gudmand Mortensen af Gryde i Bjerger h. i Skåne for det ved, de forgangen år har leveret kongen. Dermed etc. Sjt, 34, 508. K. Orig. i DKanc. B 179M. Indl. 3., 16. og 17. april.

24. april (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om, dersom nogen middel findes, at lade kaptajn til fods Adam Pich bekomme 50 rd., hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 508. K.

24. april (Kbh.) Fru Edel Rosenkrantz fik brev anlangende Jens Lassens assignation i det, afd. hr. Knud Ulfeldt resterer på sine rgsk. Kongen har erfaret, at KU på Landskrone lens rgsk. endnu skylder 1.173½ rd. 36 sk., hvilke penge er assigneret JL efter 2 ham derpå af renteme-

strene udstedte kvittanser. Hun skal med forderligste indfri disse. SkT, 9, 143. K. Incl. 23. april.

24. april (Kbh.) Brev efter begæring om opsættelse af Niels Friis' begravelse, så længe som arvingerne selv begærer det. Dermed etc. FR, 6, 328.

24. april (Kbh.) Ulrik Christian [Gyldenløve] fik brev om at hjemforløve sognerytterne under sit regiment hver hjem til sit. Dermed etc. JT, 14, 134. K.

25. april (Kbh.) Jørgen Seefeld og Oluf Brockenhuus fik brev om et svensk regiment, der skal marchere til Korsør og dér overføres. Kongen erfarer, at de svenske endnu er liggende med et komplet regiment i Vordingborg len, og at dér ikke findes mere end 4 skuder, som kan overføre dem. De skal gøre den anordning, at folket straks marcherer til Korsør for dér at blive overført, eftersom dér findes dygtige skiberum. Dermed etc. Sjt, 34, 509. K. Incl. 25. april.

25. april (Kbh.) Hugo Lützw fik brev om, at kongens stutmester Ejler Pedersen beklager sig over den store indkvartering, som han besværes med. HL skal have indseende med, at han hjælpes til rette, så han ej pålægges ubilligt. Dermed etc. Sjt, 34, 509. K.

25. april (Kbh.) Hr. Hans Lindenov fik brev anlangende, at oberstlt. Günther von Bünow har ladet andrage, at en paskvil er gjort om ham i Kalundborg og anslagen på kagen, med begæring, at de, som han mistænker, må eksamineres. HL skal tilholde disse personer at svare på de præsumtionsargumenter, som GvB forebringer dem. Dermed etc. Sjt, 34, 510. Incl. 22. april.

25. april (Kbh.) Hr. Hans Lindenov, Erik Banner og Hugo Lützw fik brev om at forhjælpe kaptajn Sebastian Treschart, at han igen bekommer de soldater, som af HLs len er borttrømt fra hans kompagni. I lige måde de, som forgangen år ikke parerede, med mindre de har fæstet gårde på kronens stavn. Dermed etc. Sjt, 34, 510. K. Incl. 24. april.

Lige sådant brev fik EB og HL.

25. april (Kbh.) Niels Juel fik brev om, at kongen er tilfreds, at han igen må relaxere de arresterede skiberum ved Kbh. Dermed etc. Sjt, 34, 510. K. Incl. 23. og 24. april.

25. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Helsingør fik brev om at lade oberst Erwin von Dunsdorff være sine heste følगतig. Fortæringen vil kongen i sin tid lade betale blandt andet, som byen har forstrakt. Dermed etc. Sjt, 34, 510. K.

25. april (Kbh.) Hans Villumsen fik brev om underholdning til Erik Quitzows folk og havre i Lybæk. Kongen har befalet EQ med en del folk at begive sig til fæstningen Frederiksodde. HV skal skaffe dem underholdning efter den takst, som er gjort, for hvilket kongen i betaling vil forunde ham den havre, som ligger i Lybæk for den takst, de kan forenes om, tagende ingen forsømmelse, eftersom meget anligger derpå. FT, 7, 363. K.

25. april (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om, at kongen er tilfreds, at nærværende Johan Møller må have fri husværelse i det hus ved Nykøbing Slot, som den forrige enkeprinsesses hofprædikant sidst har boet i. Dermed etc. SmT, 8, 174. K.

25. april (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik brev anlangende insolence af officerer og gemene i Nakskov. Kongen kommer i erfaring, at officerer og gemene knægte indkvarteret dér har begået adskillige store ekstravagancer, ej heller været tilfreds med traktement efter kongens trykte ordinans. ER befales og får fuldmagt til, når nogen begår nogen insolence, i hvad det være kan, og overofficererne ikke straks straffer det, straks at tage officeren i arrest med dem, som har begået insolencen, og forskikke til Kbh., hvor der skal holdes krigsret. I lige måde skal han have opsyn med, at ej flere personer bliver opholdet end dem, hvis navne findes i de overleverede ruller fra den tid, de ankom i kvartererne. Desligeste, at ingen officerer el. gemene tilstedes at nyde verpflegung el. tage penge af flere kvarterer end de anviste. Så og at officererne ej antager flere officerer el. gemene, end rullerne formelder. Dermed etc. SmT, 8, 175. K. Inkl., se Sjt, 34, 510, 25. april (brev 3).

25. april (Kbh.) Lensmændene i Loll. og Falster fik brev om kongens vinskænk Christian Fischers indvisning i småredsel korn liggende dér, så og Cort Lyders afgift, item om betjentenes løn. Christoffer Lindenov: Han skal efter forrige befaling lade CF bekomme det, som er i behold dér på slottet og nu uforbigængeligen behøves til at forstrække bønderne dér på landet til sædekorn. Så og tale med betjentene dér på stedet, at de dette år lader sig nøje med halvparten af deres løn,

hvilket igen skal blive dem betalt, når Gud giver bedre tider. [I lige måde skal han tilholde CL til CF at erlægge de 2 års afgift af Korselitse, som han resterer med årligen at erlægge på Rtk.]. Dermed etc. SmT, 8, 175. K. Indl. 26. juni.

Lige sådant brev fik Barstorff om det korn, som findes i Ålholm len, og Karen Arenfeldt om det i Halsted Kloster len, dog det ml. disse tegn [ ] udelukket.

25. april (Kbh.) Brev efter begæring om opsættelse af Jørgen Arenfeldts begravelse, så længe arvingerne begærer det. JR, 13, 57.

25. april (Kbh.) Mogens Høg og Gunde Rosenkrantz fik brev om forhindring af de svenske i at udføre korn og mobilia. De befales at forblive hos den svenske admiral og feltmarskal Wrangel, indtil de svenske har kvitteret både Fyn og Jyll., havende indseende med, at det forråd af korn og mobilier, som findes dér og ikke er borttaget førend freden blev sluttet, ikke bortføres ved skibe. Dermed etc. JT, 14, 133. K. Indl. 24. april; se også Sjt, 34, 510, 25. april (brev 3).

Lige sådant brev fik GR, dog ej om andet end at have indseende med korn og mobilier i Jyll.

25. april (Kbh.) Henning von Lützwow fik brev om altid at følge Mogens Høg med generalfeltmarskal Wrangel, indtil han med den svenske armé er af Nørrejyll., gørende sit bedste til, at undersåtterne mest muligt bliver bevaret for overlast. Dermed etc. JT, 14, 133. K. Indl., se foreg.

25. april (Kbh.) Hr. Steen Bille m.fl. fik brev om tilførsel til den svenske armé ved Ribe. Det erfares, at denne holder rendezvous ved Ribe. SB skal af lenet ved bønderne lade gøre mest mulig tilførsel, så landet ikke ruineres, og rytterne har årsag selv at fouragere. Dermed etc. JT, 14, 133. K. Indl., se Sjt, 34, 510, 25. april (brev 3).

Lige sådant brev fik Otte Krag om Riberhus lens tilførsel. Fru Margrete Blome om Lundenæs. Hr. Mogens Sehesteds arvinger om Bøvling len.

25. april (Kbh.) Jens Kaas fik brev om at hjemforløve sine ryttere, så de må begive sig, hvor de lyster. Dermed etc. JT, 14, 134. K.

25. april (Kbh.) Hr. Mogens Sehesteds arvinger fik brev anlangende det, Ribe og Møgeltønder ladegårde importerer. De befales straks udførligen at erklære sig om, hvad disse ladegårde årligen kan importere, og indskikke erklæringen i Kanc. Dermed etc. JT, 14, 134. K.

26. april (Kbh.) Lave Beck og Jørgen Reedtz fik brev anlangende oberstlt. Günther von Bünow og en paskvil. I Kalundborg er på kagen opslået en paskvil om GvB. De skal med oberst Henning von Lützwow og generalauditor Tscherning i GvBs nærværelse forhøre de personer, som han mistænker derfor, og efter befunden beskaffenhed dømme og give det beskrevet fra sig under deres hænder og signeter. Dermed etc. Sjt, 34, 511. Indl., se Sjt, 34, 510, 25. april (brev 1).

26. april (Kbh.) Erik Banner fik brev om, at kongen er tilfreds, at det skib, som Jan Hagedorn har ladet lade med korn, 180-200 læster, og som har været arresteret i Holbæk, må gives fri med kornet. Dog skal han give en revers med kaution fra sig, at han intet andet sted vil sejle hen end på de steder i Norge, som er under kongens jurisdiktion. Til den ende skal han tilholde ham inden en vis tid at forskaffe bevis fra tolderne på de steder, han lossor og fortolder kornet. Dermed etc. Sjt, 34, 511. Indl. 15. og 22. april.

26. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at anordne, at skriveren på Klædekammeret Balthasar Seckman lader Tønne Huitfeldt straks være de norske soldater følgagtig de skjorter, sko og strømper, som er leveret fra Halsted Kloster og Nykøbing len, 600 af hver slags. Dermed etc. Sjt, 34, 511. K. Orig. i Rtk. 216.209.

26. april (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om straks at gøre afregning med Hans Jürgen Moltzan, hvad han kan tilkomme på sin person. SkT, 9, 143. K.

26. april (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om at gøre afregning med Catharina Artmers, afd. Steffen Thims, for det, hun kan fordre på sin afd. husbonds vegne. SkT, 9, 143. K. Orig. i DKanc. B 167C. Indl. udat.

26. april (Kbh.) Befaling til bønderne i Fyn om at svare nye lensmænd. Kongen hilser bønderne i Odensegård len, som afd. Sivert Urne har haft i forsvar. De skal herefter svare Mogens Høg, givende ham landgilde, gæsteri, sagesfald osv., som de plejer. Han skal igen holde dem

ved lov og ret og ingen tilstede at forurettes. Ladendes det etc. FR, 6, 329. K. Orig. i Odensegård lensark., LAO.

Lige sådan befaling fik hr. Axel Urup til Dalum Klosters bønder som afd. hr. Iver Vind havde, dat. 2. maj 1658. I lige måde bekom Frands Brockenhuus en befaling til Halsted Klosters bønder ligelydende som afd. Frederik Urnes, dat. 3. maj 1658. Afd. hr. Hans Lindenov ligesådan befaling til Skt. Knuds Klosters bønder som afd. Christen Thomsen havde, dat. 5. maj 1658.

26. april (Kbh.) Hr. Jørgen Brahe fik brev om, at nærværende Ludvig Koch må bekomme skibet Sorte Hund, som ligger ved Assens, til at overføre folk med. FT, 7, 364. K. Indl. 19. april.

26. april (Kbh.)¹ Otte Krag fik brev anlangende tvist ml. Nyborgs borgere om proviant til de skibe, som overfører folket. Der begiver sig tvist ml. borgerne, idet de, som intet skiberum har, vægrer sig ved efter deres evne med proviant o.a. at hjælpe de skibe, som overfører folket, så de, som skibene tilhører, alene skal udstå sådan tyng. OK skal gøre den anordning, at udgiften bliver lagt ligeligen ml. borgerne. Dermed etc. FT, 7, 364. K.

1) Efter brevet står: Hr. Niels Krabbe, Johan Christoph von Kørbitz og Otte Pogwisch fik brev om generalafregning med officererne, findes i Skånske Tegnelser den 29. april 1658.

26. april (Kbh.) Lensmændene i Loll. og Falster fik brev om at befordre Jens Rodsteen. Kongen har affærdiget JR fra Kbh. til Loll. og Falster for på kongens vegne at akkordere med de svenske anlangende kornet tilhørende kongen dér. Adressaten skal være ham behjælpelig, hvor han kan behøve deres hjælp og anmoder derom. SmT, 8, 176. K. Indl. 7. og 26. april.

Denne befaling udgik til Christoffer Lindenov, Philip Barstorff og Karen Arenfeldt.

26. april (Kbh.) Jens Rodsteen fik brev om sin forretning i Loll. og Falster hos de svenske. Han skal straks rejse fra Kbh. til Loll. og Falster og forblive dér, indtil det svenske folk bliver udført af disse lande. Han skal så vidt muligt have i agt, at undersåtterne imod fredstraktaterne ikke i nogen måde sker overlast, ej heller at noget af kornet tilhørende kongen el. undersåtterne fratages el. bortføres, undtaget det korn, som før den 18. febr. var indskibet, så og det korn, som var indført til

fæstningen Nakskovs garnison, hvormed skal forholdes efter fredstraktaterne. Kongen har befalet lensmændene at være ham behjælpelig. Dermed etc. SmT, 8, 176. K. Indl., se foreg.

26. april (Kbh.) Beskærmelsesbrev for Just Mouridsen.¹ JM har for kongen ladet andrage, hvorledes han forleden år i aug., da han efter kommissarieskriveren Claus Christensens begæring fulgtes med ham, den tid landekisten blev henført fra Viborg til Frederiksodde, gerådede i en ulykkelig hændelse. Idet han tog en pistol af vognen og ville bære den ind i huset, gik pistolen uden hans vilje og videnskab af, og Niels Jørgensen i Gadbjerg døde. Han begærer i sagen til dens oplysning kongens beskærmelsesbrev til retten. Efter lensmandens begæring giver kongen ham dette, så han i egen person ubehindret kan udføre sagen, dog at han straks udfører den, efter at de svenske har kvitteret landet, og møder i egen person. JR, 13, 60. Indl. 27. marts.

1) Indl. har *af Viborg*.

27. april (Kbh.) Herman Thil af Bremen fik pas til at udføre 15 par øksne. HT har for kongen ladet andrage, at han har tilforhandlet sig 15 par øksne af fru Anne Ramel, enke efter Malte Juel, og han agter at udføre dem. Kongen begærer af kongen af Sveriges officerer og betjente, som han el. hans fuldm. kommer for her i Danmark el. Holsten, at de lader ham passere frit. Dog skal tolden betales til tolderne og dette pas ikke gælde videre end denne gang. Sjr, 24, 185. Indl. 26. april.

27. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de gør Henrik von der Wisch indvisning i Helsingborg lens afgift for 212 rd., regnet fra Philippi Jacobi 1658, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 512. K. Orig. i DKanc. B 179M.

27. april (Kbh.) Otte Krag og Mogens Friis fik brev om at være kommissarier på skifte efter fru Lene Barnekow, enke efter Tønne Friis til Tølløse. Der skal med forderligste holdes skifte efter LB. Adressaterne befales og får fuldmagt til som kommissarier at overvære skiftet og på belejlig tid og sted indstævne parterne for sig. Dersom nogen tvistighed kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til

stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Dermed etc. Sjt, 34, 512. Incl. 27. april.

27. april (Kbh.) Erik Banner og Tønne Juel fik brev anlangende skifte efter fru Lene Barnekow, enke efter Tønne Friis til Tølløse. LB er død, og Christen Skeel til Fussingø har for kongen ladet andrage, at han efter loven tilkommer at være hendes børns væрге. Adressaterne befales med forderligste at registrere løsøret på Tølløse el. i Holbæk og til CS levere værgemålet med skiftets forhandling, jordebøger, indgæld og udgæld o.a. dokumenter. Det, de gør, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig. Dermed etc. Sjt, 34, 513. Incl. 27. april.

27. april (Kbh.) Frederik Conninx, kongens skibshøvedsmand, fik brev om med forderligste at begive sig til Holland med de 3 amsterdamske orlogsskibe og overlevere dem til kongens residerende kommissarius Gabriel Marselis el. hans fuldm. Dermed etc. Sjt, 34, 513. K. Incl. 27. april (2).

27. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om forandring af indkvarteringen efter nogle rytteres udmarcheren. Kongen har befalet 2 kompagnier af det i Kbh. liggende rytteri at udmarchere. Adressaterne skal gøre den anordning, at det øvrige igen bliver forlagt anderledes, så kongens og universitetets betjente bliver fri. Dermed etc. Sjt, 34, 514. (Tr.: KD, V, 443). K.

27. april (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om, at kongen har befalet 2 kompagnier ryttere at udmarchere fra Kbh. OP skal lade dem indkvartere på landet, hvor han eragter det bekvemmeligst. Dermed etc. Sjt, 34, 514. K. Orig. i DKanc. B 167D.

27. april (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz m.fl. fik brev om til hr. Corfitz, greve af Ulfeldt el. hans fuldm. at lade overlevere hans hovedgårde og jordegods, som [i adressatens len] findes liggende med skov o.a. tilliggende, som hidindtil har været in seqvestro. Dermed etc. Sjt, 34, 514. K.

Lige sådant brev fik hr. Niels Trolle, statholder i Norge. Hr. Axel Urup. N.B. Hugo Lützwow, Kaj Lykke. N.B. skal stå ml. disse 2 tegn [ ] under Malmøhus len.

27. april (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz fik brev om de svenskes afmarchering fra Vordingborg len til skibs el. Korsør. Kongen kommer i forfaring, at lenet med de indkvarterede svenske folk er graveret meget og over billighed. FR skal gøre sit bedste til, at folket med forderligste bliver overført. Til den ende har kongen befalet Frands Brockenhuus til Vordingborg at fremskaffe alle de skuder, som findes ved Køge. Der- som de ej befindes nok, skal det øvrige folk marchere til Korsør, dér at overføres. Dermed etc. Sjt, 34, 515. K.

27. april (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at gøre den anordning, at de skuder, som findes ved Køge, løber til Vordingborg for at overføre det svenske folk derfra. Dermed etc. Sjt, 34, 515. K.

27. april (Kbh.) Claus Dyre fik brev om at forestille Hertvig Otte Pedersen som kaptajn over det kompagni, som Preben Banner fratræder. Dermed etc. JT, 14, 134. K.

28. april (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om, at kongen vil have de 119 bønder under Ibstrup, som er blevet ruineret ved krigen, forskånet for hoveri, såvel som rejser og ægter i lenet, ligesom Hørsholms bønder er fri i Kronborg len, så de ingen sådanne gør, med mindre kongens el. dronningens hånd fremvises. Herforuden skal han til at drive Ibstrups avling udlægge 7 gårde af de ugedagsbønder, som tilforn har ligget til ladegården, i stedet for 4 af de nævnte gårde i Gladsakse, såvel som de 3 fri gårde på Ibstrups gods, nemlig i Gentofte, Utterslev og Buddinge. Dermed etc. Sjt, 34, 515. K. Incl. udat.

28. april (Kbh.) Lensmændene i Danmark fik brev om, hvorledes forbudet¹ mod at udføre korn og kvæg af landet skal forstås, nemlig om fremmede lande og ikke om kongens egne lande i Norge *q*. Derefter etc. Sjt, 34, 516. (Udt.: CCD, VI, 378). K. Orig. i Otte Krags privatark., RA, i Frederiksborg lensark., LAK, i Odensegård lensark., LAO. Incl. 26. april.

N.B. I brevet til fru Anne Vind på Kronborg og Frands Brockenhuus blev ved dette tegn *q* indført: el. på de pladser i Skåne, som kongens skånske adel under Danmarks krone behøver til deres eget brug i Skåne, Halland og Blekinge. Det må indtil videre frit passere til og fra deres egne gårde.

1) Ms. 30. marts, se ovf., s. ....

28. april (Kbh.) Fru Anne Vind fik brev om at gøre den anordning, at kongens skibshovedsmand Frederik Conninx, når han gør anfordring, til hvert af de 3 hollandske skibe bekommer så meget ved, som 3 stakede favne andrager. Desuden skal hun fragte både el. andre bekvemme skiberum til at udføre til skibene det ved, som er befalet at hidkikkles til kongen og hidføres ved Hvide Løve. Dermed etc. Sjt, 34, 516. K.

28. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev anlangende, at rådmand Hans Johansen på Christianshavn skal stille Villum Fyren kaution. VF har for kongen ladet andrage, hvorledes han til adressaternes byting og rådstue har erlanget dom over HJ for en sum lånte penge efter obligation, som han har måttet annamme i betaling på en drengs patrimonium. HJ har indstævnet dommen til herredagen, som formenes kun til ophold. Efterdi ingen tid er berammet for herredagen, gælden er børnepenge og efter obligation, og det formenes, at gælden straks burde betales, har VF begæret denne befaling til dem. De befales at tilholde HJ enten straks at fyldestgøre dommen el. i retten nedsætte så mange penge, som dommen tilholder ham at betale el. stille kaution indtil sagens uddrag. Dermed etc. Sjt, 34, 517. (Tr.: KD, V, 443).

28. april (Kbh.) Tolderne i Sundet fik brev om herefter til hospitalsmestrene i Helsingør at levere halvdelen af det, som gives til de fattige på toldboden, så og det, som af samme penge befindes at være udsat hos andre på rente el. i anden måde. Dermed etc. Sjt, 34, 517. K. Indl. 8. marts.

28. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Helsingør fik brev om, at kongen har befalet tolderne dér til de fattiges penge af toldboden til hospitalsmestrene dér årligen at levere halvparten af det, som gives til de fattige på toldboden, så og det, som af disse penge befindes at være udsat på rente el. i anden måde. Det meddeles til efterretning, på det de kan have indseende med, at det anvendes til intet andet brug. Befalendes etc. Sjt, 34, 518. K. Indl., se foreg.

28. april (Kbh.) Jørgen Hansen Aalborg og Anders Sørensen renteskriver fik brev om straks efter middag at levere greve hr. Corfitz Ulfeldts gård i Kbh. til hans fuldm., og det, som befindes i gården under

forsegling, skal de opbryde og i lige måde overlevere. Dermed etc. Sjt, 34, 517. K.

28. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre den anordning, at Otte Krag af Bremerholm bekommer en gl. ambolt med andet smederedskab til Nyborg Slot, eftersom berettes, at det smederedskab, som tilforn var dér, er borttaget af fjenden. Dermed etc. Sjt, 34, 517. K. Orig. i DKanc. B 179M.

28. april (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om, at kongen er tilfreds, at han gør Jens Kaas anvisning på kvarter her i landet til ham selv og 20 heste, hvor OP selv eragter bekvemmeligst. Dermed etc. Sjt, 34, 519. Orig. i DKanc. B 167D.

29. april (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om afslag for Frederiksborg lens bønder. Kongen erfarer, at følgende af kronens bønder i lenet er kommet meget til agters, og har fået stor skade formedelst durchmarch, indkvartering og plyndring af de svenske folk, så de ikke kan blive ved magt, med mindre de forundes afslag på deres landgilde. Kongen er tilfreds, at de må nyde følgende afslag fra Philippi Jacobi 1657 til 1658, nemlig: *Jørlunde*: Jørgen Jensen 1 pd. byg, 2 td. havre; Jens Mortensen 1/2 pd. byg, 1 1/2 td. havre. *Sundbylille*: Hans Hansen 17 skp. rug; Jep Jensen 1/2 pd. rug, 1/2 pd. byg, 1 td. havre; Hans Nielsen 2 td. byg. *Skenkelsø*: Niels Christensen 1 pd. rug, 1/2 pd. byg, 2 td. havre; Peder Jensen 1 pd. byg, 2 td. havre; Jep Andersen 1 pd. rug, 1 pd. byg, 2 td. havre. *Hørup*: Peder Nielsen 1 pd. rug, 2 td. havre; Morten Nielsen 1 pd. byg; Hans Andersen 1 pd. rug, 2 td. havre; Peder Olsen 1 pd. rug, 1 pd. byg. *Jordhøj*: Niels Pedersen 1 pd. rug; Poul Ibsen 1 pd. rug, 2 1/2 td. havre; Mikkil Christensen 1 pd. rug, 2 1/2 td. havre; Søren Nielsen 1 pd. rug. *Græse*: Niels Andersen 1/2 pd. byg; Hans Jensen 1/2 pd. byg, 1 td. havre; Laurids Pedersen Rytter 1/2 pd. rug, 1 td. havre; Laurids Clausen 1/2 pd. rug, 1 1/2 td. havre; Mads Nielsen 1/2 pd. rug, 1 1/2 td. havre; Jep Nielsen 2 1/2 td. byg; Poul Pedersen 1/2 td. rug, 1 td. havre. *Sigerslevvester*: Hans Henriksen 1/2 pd. rug, 6 td. havre; Mikkil Hansen 1 pd. byg. *Oppesundby*: Hans Eriksen 1 pd. rug; Bent Svendsen 1 pd. rug, 1/2 pd. byg; Niels Hansen 1 pd. rug, 2 1/2 td. havre; Oluf Pedersen 2 td. rug; Laurids Ibsen 1 pd. rug; Anders Sørensen 1 1/2 pd. rug, 1 pd. byg; Svend Rasmussen 1 pd. rug; Erik Andersen 1 pd. rug. *Ude Sundby*: Jens Gøg 2 td. rug, Mads Pedersen 1 pd. rug; Niels Hansen 1 pd. rug; Niels Mogensen 1 pd. byg. *Sundbylille*: Hans Simensen 1 pd. rug, 5 td. havre.

Strø: Anders Hemmingsen 1½ pd. rug, 1½ pd. byg, 3 td. havre; Laurids Jensen 2 pd. rug. *Strøllille:* Mikkil Pedersen 1 pd. rug, Peder Jensen ½ pd. rug; Laurids Jensen 1 pd. rug. *Sigerslevøster:* Anders Nielsen 1 pd. rug, 1 pd. byg; Oluf Clemendsen 1 pd. rug; Oluf Rasmussen ½ pd. rug; Niels Pedersen 1½ pd. byg; Hans Rasmussen 1 pd. rug, 2 td. havre; Peder Hansen ½ pd. rug; Peder Nielsen 1 pd. rug. *Skøvinge:* Oluf Pedersen d. U. 1 pd. byg, 1 td. havre; Anders Hansen 1 pd. byg; Hans Pedersen ½ pd. rug, ½ pd. byg, Søren Laursen 1 pd. rug, 1 pd. byg, 2 td. havre; Peder Andersen 1 pd. rug; Hans Jensen 1 pd. rug, 2 td. havre. [*Lille*] *Lyngby:* Albret Clemendsen ½ pd. rug, ½ pd. byg, 2 td. havre; Oluf Mortensen 1 pd. rug. *Lyngbymagle:* Hans Olufsen 2 td. havre; Rasmus Jensen d. U. ½ pd. byg, 1 td. havre; Jørgen Jensen 1 pd. rug; Jørgen Germandsen 5 skp. rug, 1 td. byg; Peder Børgesen ½ pd. byg, 1 td. havre. *Melløse:* Mads Pedersens gd. 1 pd. rug, 2½ td. havre; Niels Madsen 1 pd. rug; Nelaus Sørensen ½ pd. byg; Jens Nielsen 1 pd. byg; Niels Jensen ½ pd. byg; Laurids Pedersen 13 skp. rug, 1 td. havre, 1 ott. smør. *Holløse:* Morten Pedersen 1 pd. rug, 1 td. havre; Oluf Jørgensen ½ pd. rug; Hans Pedersen 1 td. rug, 1 td. havre. *Alsønderup:* Laurs Jørgensen og Morten Pedersens øde gd. 3 td. byg. *Bendstrup:* Jep Ibsen 1 pd. byg; Jens Andersen ½ pd. rug. *Tulstrup:* Niels Sørensen ½ pd. rug; Oluf Madsen ½ pd. rug. *Nejede:* Jens Hansen 2 td. rug. *Nødebo:* Niels Thomsen 1 ott. smør. *Grønholt:* Peder Pedersen 1 fjdg. smør; Oluf Hansen 1 ott. smør. *Lønholt:* Hans Nielsen 1 td. havre; Niels Sørensens gd. 1 td. rug, ½ td. havre; Peder Villumsen ½ td. rug, 1 td. havre. *Tulstrup:* har dronningen indhegnet under Ebbekøb, skylder 1 fjdg. smør og 1 lam, 1 gås, 4 høns, 20 æg. *Lillerød:* Mads Torbensen 2 td. rug, 1 td. havre; Laurids Lauridsen og Hans Christensen 2 td. rug, 1 td. havre. *Lerholt:*¹ Laurids Pedersen ½ pd. rug, 1 td. havre. *Lyngø:* Oluf Pedersen og Bent Olsen, Jens Thorsen, Peder Madsen, Svend Jensen, Peder Bolsen, Mads Andersen, Oluf Nielsen, store Jens Olsen, Anders Jensen hver 2 td. havre; Børge Laursen 1 pd. rug, 2 td. havre; Isak Mikkelsen 1 pd. rug. *Kollerød:* Jens Jørgensen 2½ td. rug, 1½ td. havre. *Uggeløse:* Anders Svendsen 1 pd. rug; Jørgen Villumsen 1 pd. rug, 2 td. havre; Anders Frandsen 1 pd. rug; Oluf Pedersen 1 pd. byg; Jens Olsen 1 pd. rug. *Vassingerød:* Rasmus Rasmussen 1 pd. byg, 2 td. havre; Jacob Pedersen 1 pd. byg. *Badstrup:* Anders Olsen, Søren Jørgensen og Anders Nielsen hver ½ pd. rug; Jørgen Thuesen ½ pd. rug, 1 td. havre; Thorsten Sørensen Høft ½ pd. rug. *Høvelte:*² Niels Olufsen 1 ott. smør. *Uvelse:* Christen Thomsen 2½ td. havre; Laurids Hansen 1½ pd. rug, 3 td. havre; Anders Nielsen 1 pd. rug, 2 td. havre; Ingvor Hansen ½ pd. rug,

1/2 pd. byg, 1 td. havre. *Lystrup*: Hans Groter 2 1/2 td. rug, 1 1/2 td. havre; Jens Olsen 1 1/2 td. havre; Anders Lauridsen 5 skp. rug, 1 1/2 td. havre; Morten Brochers gd. 2 td. rug, 1 pd. byg. *Gørløse*:³ Hans Nielsen 2 td. havre; Mikkil Hansen 1 pd. byg; Oluf Jensen 2 td. havre; Jens Knudsen 1 pd. rug, 2 td. havre; Christen Rasmussen 2 td. rug, 1 td. havre; Tyge Nielsen 1 pd. rug, 2 td. havre; Laurids Sørensen 2 td. havre; Oluf Lauridsen 1/2 pd. rug; Jens Olsen 2 td. rug. *Herlev*: Niels Thorsen 2 td. havre; Laurids Olsen 1 pd. byg; Jacob Jensen 1/2 pd. byg, 2 td. havre; Niels Christensen 1/2 pd. rug, 2 td. havre. *Hammersholt*: Peder Nielsen 1/2 pd. byg, 1/2 td. havre; Hans Hansen 1/2 pd. byg; Rasmus Frandsen 1/2 pd. rug, 1 td. havre. *Freerslev*: Peder Olsen 2 1/2 td. rug, 1/2 td. havre, 1 lam, 1 gås; Niels Olsen 3 td. rug, 1 1/2 td. havre; Jens Christoffersen 2 td. byg; Jacob Nielsen 3 td. byg; Peder Olsen Bondstrup 2 td. rug; Hans Madsen 3 td. byg; Niels Nielsen 2 1/2 td. rug; Laurids Nielsen 3 td. byg; Hans Jensen 1 1/2 td. byg; Jens Larsen 1 1/2 td. byg. *Børstingerød*: Peder Pedersen 3 td. byg. *Ølstykke*: Børge Olsen 1 pd. rug, 1 td. havre; Laurids Jørgensen 1 pd. rug; Anders Mogensen 1 pd. rug, 3 td. havre; Oluf Jensen 2 td. havre; Jens Olsen 3 td. havre; Niels Pedersen 1 1/2 pd. rug, 3 td. havre; Niels Pedersen 1 1/2 pd. rug, 3 td. havre; Oluf Andersen 1 pd. rug, 2 td. havre; Bertel Simonsen 1 pd. rug; Anders Svendsen 1/2 pd. rug, 1 td. havre. *Udlejre*:⁴ Rasmus Andersen 2 1/2 td. rug; Jens Nielsen 3 1/2 td. havre; Adser Pedersen 25 skp. rug, 2 1/2 td. havre. *Svedstrup*: Niels Pedersen 1 pd. rug; Anders Nielsen 1/2 pd. rug, 2 td. havre; Hans Hansen 2 td. havre, 2 mk. 4 sk., 1 lam, 1 gås, 2 høns; Peder Madsen 1/2 pd. rug, 2 td. havre; Mads Henriksen 1/2 pd. rug, 2 td. havre. *Store Rørbæk*: Oluf Pedersen 1 1/2 pd. rug; Hans Larsen 1 pd. byg; Jens Sørensen 1 1/2 td. havre; Troels Andersen 2 td. havre; Hans Madsen 2 td. havre. *Lille Rørbæk*: Laurs Nielsen 1 1/2 pd. rug; Jørgen Madsen 1 1/2 td. havre. *Ølsted*: Niels Hansen 3 td. byg; Jep Jensen 3 td. havre. *Havelse Lille*: Søren Olsen 1 pd. byg, 2 td. havre; Rasmus Jensen 2 td. havre. *Store Havelse*: Jens Madsen 3 td. rug, 1 1/2 td. havre; Niels Jørgensen 1/2 pd. rug; Jens Jørgensen 2 td. rug, 1 td. byg, 1 td. havre. Hvilket skal blive godtgjort i lensregnskabet. Dermed etc. Sjt, 34, 519. K. Indl. 21. april (en bog).

1) Kopibogen har *Lierild*. 2) Kopibogen har *Høfuet*. 3) Kopibogen har *Gierløse*. 4) Kopibogen har *Udleer*.

29. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre den anordning, at de officerer og soldater, som skibshovedsmand Peter Bredal har hidført, skal indkvarteres. Dermed etc. Sjt, 34, 522. (Tr.: KD, V, 443). K.

29. april (Kbh.) Hr. Niels Krabbe, Johan Christoph von Kørbitz og Otte Pogwisch fik brev om til 1. maj at gøre en generalafregning med alle officererne til hest og fods, hvad enhver har bekommet og endnu resterer, dog skal de ikke uden ekspres ordre fra kongen lade nogen være noget følgagtig. Dermed etc. Sjt, 34, 523. K.

29. april (Kbh.) Henning von Lütow fik brev om at hjælpe Samsøs indvånere imod plyndring. HvL har tilforn bekommet ordre til at rejse til Jyll. Han skal straks begive sig til Samsø og dér forhjælpe undersåtterne til rette, at de ikke ganske bliver udplyndret. Dermed etc. Sjt, 34, 523. K. Incl. udat.

29. april (Kbh.) Ernst [Albrecht] von Eberstein fik brev om, at kongen har antaget Hans von Ahlefeldt til at være oberst over Livregimentet til hest, som Kaj Lykke har fratakket. EvE skal med forderligste fremstille ham for regimentet. Dermed etc. Sjt, 34, 523. K.

30. april (Kbh.) Jens Jensen, mønsterskriver på Bremerholm, fik brev på det hus i Skipperboderne, som skipper Rasmus Samsing tilforn boede i. Forbydendes etc. Sjr, 24, 186. K. Incl. 7. april.

30. april (Kbh.) Mikkel Langemack fik brev om straks til køkkenskrivere at levere 300 rd. af Kbh.s toldpenge. De øvrige skal han lade blive i behold, til hofmarskalken igen kommer til stede. Dermed etc. Sjt, 34, 524. K.

30. april (Kbh.) Forleningsbrev¹ for Corfitz Trolle til Skarholt på Bøvlings Slot og Hind og Ulfborg herreder med vist og uvist fra Philippi Jacobi 1658, dog skal han give i årlig afgift 565½ rd. 8 sk. uden al afkortning af den årlige rente og indkomst efter jordebogen, være sig mageskiftegods, øde bønder osv., item det gods, som 1. febr. og 5. juli 1653 imod forstrækning til skibsflåden er overdraget afd. Erik Juel til Hundsbæk og givet Otte Krag til Voldbjerg til brugeligt pant, eftersom sådant allerede er afkortet i lenets årlige afgift. Det mageskiftegods, som OK har gjort særdeles regnskab for, skal herefter i lige måde komme kongen til bedste efter regnskab. (Skbl. 2, 3, 4. (1/10 af det uvise), 7, 8, 9, 10 (6 geruste heste), 11, 12, 13, 16, 17, 18, 19. Thi forbyde etc. JR, 13, 61. K.

1) Der henvises til skabelon for forleningsbreve, s. 8-10.

30. april (Kbh.) Hr. Steen Bille fik brev om, at hr. Peder Jørgensen skal være præst i Frederiksdodde. Kongen kommer i forfaring, at borgerskabet dér ikke rettelig har omgåedes med at kalde deres sognepræst. Kongen er tilfreds, at SB lader nærværende PJ bekomme kaldet og derpå giver kollation. Dermed etc. JT, 14, 135. K. Indl. 12. og 23. april.

30. april (Kbh.) Frands Brockenhuus og Johan Christoph von Kørbitz fik brev om lensforandring. FB: Kongen vil til Philippi Jacobi have ham forlenet med Halsted Kloster. Befalendes etc. SmT, 8, 176.

Lige sådant brev fik JcVk om Kbh.s Slot og len.

1. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at Anders Nielsen, som har forpagtet accisen i Viborg, må nyde sådan afkortning i afgiften, som efter hans akkord fra nytårsdag 1657, indtil han har begivet sig derfra til Sjæll. Befalendes etc. Sjt, 34, 524. K. Indl. 28. april.

Lige sådant brev fik borgmester Mads Poulsen i Randers om accisen dér, den 13. maj 1658. K.

1. maj (Kbh.) Tolderne, som besøges med dette, fik brev om at lade Bendt Bendtsen, Hans Karlsen og Peder Andersen udføre 22 td. byg. Sjt, 34, 524.

1. maj (Kbh.) Hans Boysen fik brev anlangende at lade Samuel Meyer for gjort leverance til hofholdningen bekomme 2.563 rd. 5 mk. 8 sk. af Helsingør told, hvilket han skal lade ham betale før nogen andre af de penge, som allerede er indkommet, og af dem, som derefter indkommer, indtil han er betalt, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 524. K. Indl. udat.

1. maj (Kbh.) Iver Mogensen Krabbe fik brev om Poul Cornelissens betaling i saltet i Landskrone. PC tilkommer efter afregning gjort med hr. Ove Giedde og hr. Axel Urup 1.355 rd. 5 mk. 4 sk. Kongen er tilfreds, at IMK lader ham bekomme pengene i saltet liggende i Landskrone, tøndens anslaget for 14 mk. da., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. SkT, 9, 144. K. Indl. 6. og 29. april.

1. maj (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om, at kongen på denne Philippi Jacobi vil have ham forlenet med Hald Slot og len. Befalendes etc. JT, 14, 135. K. Indl. 7. maj.

2. maj (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev anlangende frihed for landgilde for nogle bønder i Gladsakse. Det er for kongen klageligen andraget, hvorledes Niels Christensen i Gladsakse, Peder Olsen, Anders Jensen, Simon Olsen og Christen Rasmussen *ibid.*, deres gårde nogle få dage før næstforleden påske er brændt med foder og mestedelen af deres kvæg o.a. formue. Desligeste, at Peder Andersen og Peder Nielsen *ibid.*, 2 gl. fortrællede og udslæbte mænd, er så forarmede, at de ikke kan blive ved deres gårde, med mindre de i lige måde forundes afslag. Af FBs erklæring erfarer kongen, at hver af de 5 Gladsakse-mænd må forskånes for 3 års landgilde, beregnet fra Philippi Jacobi 1658 til årsdagen 1661, og de 2 for dette års landgilde. Det skal blive FB godtgjort i regnskaberne på Rtk. I lige måde skal han af skovene, hvor det er mindst til skovskade, lade de brandlidte udvise noget til bygningstømmer. Dermed etc. Sjt, 34, 525. K. Incl. 15. og 30. april.

2. maj (Kbh.) Ulrik Christian [Gyldenløve] fik brev om, at kongen har antaget Hieronymus Pohl (Pahl) som slotsfoged på Skanderborg Slot. Han skal, når HP besøger ham, forordne ham dertil, så at han bekommer den samme besoldning som forrige slotsfoged. Dermed etc. JT, 14, 135. K.

3. maj (Kbh.) Ernst Albrecht von Ebersteins pas til Jyll. Kongen har befaleet EAvE med sit regiment at marchere til Nørrejyll. Han befaler lensmænd, fogeder, borgmestre og rådmænd o.a., at de forskaffer dem på marchen fri natlejr og underholdning med fourage til hestene på en nats tid og fornødne færger over færgestederne. I lige måde skal de skaffe dem underholdning, når de ankommer til Jyll. Ladendes etc. Sjr, 24, 186. K.

3. maj (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om, at kongen er tilfreds, at Maria, Christoffer Trenners, Strange Trøner (Trenner), Søren Pedersen, Jacob von Fyren og Poul Poulsen til vands må lade hidføre de træer, som FB har ladet dem udvise i lenets skove, eftersom det formedelst vejenes besværlighed ej kan opbringes til lands. Befalendes etc. Sjt, 34, 526. K. Incl. 29. april.

3. maj (Kbh.) Hr. Axel Urup og Peder Reedtz fik brev om at forhøre hr. Niels Krabbes krigskommissarieregnskab fra 1. nov. sidst forleden

og efter befunden beskaffenhed kvittere. Dermed etc. Sjt, 34, 526. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA. Indl. 2. maj.

3. maj (Kbh.) Hans Schack og Otte Pogwisch fik befaling til at efterkomme forrige befaling¹ vedr. formation af det Friiseske regiment og den Ulfeldtske eskadron, så de bliver stående under HSs regiment. Dermed etc. Sjt, 34, 526. K. Indl. udat.

1) Se ovf., s. 132.

3. maj (Kbh.) Hans Schack fik brev om at gøre den anordning, at Holger Vinds kompagni med forderligste marcherer fra Kbh. til fæstningen Kronborg. Dermed etc. Sjt, 34, 526. K. Indl., se foreg.

3. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre den anordning, at når efterskrevne kommanderede folk og officerer kommer til Kbh., bekommer de kvarter, hver ved sit kompagni, som er af det Friiseske regiment 1 sergent, 1 korporal, 1 gefreiter, 14 gemene knægte, af kaptajn Blumentrosts kompagni 1 løjtnant, 1 sergent, 1 korporal, 3 gefreitere, 14 gemene knægte, af de skånske kompagnier 1 sergent, 1 korporal, 1 gefreiter, 2 gemene knægte, eftersom Holger Vinds kompagni marcherer fra Kbh. Dermed etc. Sjt, 34, 526. K. Indl., se Sjt, 34, 526, 3. maj (brev 3).

3. maj (Kbh.) Otte Skade fik brev om at gøre den anordning, at det kommanderede folk og officerer af det Friiseske regiment, den Ulfeldtske eskadron og afd. Kratz' regiment med forderligste marcherer fra Kronborg og enhver forføjer sig til sit kompagni igen, eftersom Holger Vinds kompagni forinden har fået ordre til at marchere fra slottet. Dermed etc. Sjt, 34, 527. K. Indl., se Sjt, 34, 526, 3. maj (brev 3).

3. maj (Kbh.) Poul Klingenberg fik brev om at skrive til Leonhard Marselis om at forstrække 250 rd. til at løse de fangne officerer af Kjeld Langes regiment, som endnu er fangne i Stade, hvilke 250 rd. igen skal blive erlagt PK. Dermed etc. Sjt, 34, 527. K. Orig. i Rtk. 216.199.

3. maj (Kbh.) Oluf Rosenkrantz fik brev om, at kongen kommer i erfaring, at Dragsholm len mere end de andre len besværes med indkvartering af Dronningens livregiment. OR skal i sit kvartal gøre sådan anordning, at der holdes lighed med indkvarteringen, så den ene ikke skal have mere at klage end den anden. Dermed etc. Sjt, 34, 527. K.

3. maj (Kbh.) Admiralitetet fik brev om aftakning af borgmester Anders Olsens skib Skt. Matthias på samme manér som med de andre fremmede hyrede skibe i kongens tjeneste. Dermed etc. Sjt, 34, 528.

3. maj (Kbh.)¹ Erik Quitzow fik brev om at lade Poul Beenfeldt være 50 mand følgagtig af det folk, som nu ligger i fæstningen Frederiksodde. Dermed etc. JT, 14, 136. K.

1) Efter brevet står: Kbh.s Universitets højlærde fik brev om studieskat i Jyll., findes i Sjæll. Registre, den 6. juli 1658.

4. maj (Kbh.) Mikkel Sveder skal løslades på et Danziger-skib. Efter begæring bevilger kongen, at MS, som var kommet fra Riga med et Danziger-skib beladt med lybsk gods og anholdt ved Kristianopel, må løslades og ubehindret passere. Sjr, 24, 187. K. Indl. 17. og 24. april.

4. maj (Kbh.) Admiralitetet fik brev om efter ansøgning fra oberstlt. Andreas Wilcken at forskaffe skiberum til at føre det skånske artilleri til Kbh. Dermed etc. Sjt, 34, 528. K.

4. maj (Kbh.) Toldforvalterne fik brev om salttolden efter toldsedler. Mikkel Langemack: Han skal på alle toldboder i Danmark lade publicere, at kongens vilje er, at af alt salt, som indføres, skal gives den told, som den sidst udgangne toldrulle formelder om, enten det tilhører Saltkompagniet el. andre. Dermed etc. Sjt, 34, 528. K.

Lige sådant brev fik Daniel Knopf om saltet søndenfjelds, og Herman Garman og Peter de Block nordenfjelds.

4. maj (Kbh.) Mikkel Langemack fik brev anlangende snarest muligt af Henrik Tillemands enke at lade indfordre 1.031¼ rd., som hendes afd. husbond er blevet skyldig af forpagtning af maltaccisen af Falster og Loll. til forleden nytårsdag, såvel som tage kaution af hende for dette års forpagtning, eftersom han har oblikeret sig at betale hvert kvartal forud, hvilket ikke er sket siden sidste nytår. Dermed etc. Sjt, 34, 529. K. Indl. udad.

4. maj (Kbh.) Hugo Lützw fik brev om, at kongen er tilfreds, at han efter sit forslag må nedtage kohuset på Antvorskov Slot, eftersom det er meget forfaldent, og reparere de andre huse dermed. Dermed etc. Sjt, 34, 529. K. Indl. 1. maj.

4. maj (Kbh.) Jacob Lauridsen Beck, husfoged på Koldinghus Slot, fik efter begæring for sig og hustru og et af deres børn deres livstid brev på Skanderup og Harte korntiender, som han for nogen tid siden har tilforhandlet sig. Dog skal de årligen levere den sædvanlige afgift efter forrige fæstebrev. Thi forbyde etc. JR, 13, 66. K. Indl. udat.

4. maj (Kbh.) Jacob Lauridsen Beck, husfoged på Koldinghus Slot, fik efter begæring brev på i den gård, han nu har, at måtte lade henlægge en liden rende fra kongens rende, som løber fra posten på staldgården på slottet. Forbydendes etc. JR, 13, 66. K. Indl. udat.

4. maj (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om at bevise Ulrik Christin Gyl-denløves tjener assistens med indfordring af restancer hos bønderne i Hald len fra hans forleningstid indtil svensken indfaldt i landet. Dermed etc. JT, 14, 136. K.

4. maj (Kbh.) Hr. Steen Bille fik brev om at hidskikke kongens byg fra Koldinghus. Han skal dertil fragte fornødent skiberum, som kan hidføre det. JT, 14, 136. K. Indl. udat.

4. maj (Kbh.) Hr. Steen Bille fik brev om at erklære sig om græsning, olden og vindfælder, som Jacob Lauridsen Beck begærer i dyrehaven ved slottet. JLB har for kongen ladet anholde om dette, som berettes, at forrige husfoged skal have haft. SB skal erklære sig derom til videre resolution. Dermed etc. JT, 14, 136. K.

4. maj (Kbh.) Hr. Steen Bille fik brev om, at kongen er tilfreds, at Jacob Lauridsen Beck årligen betales den ham bevilgede løn af lenets uvisse, så og at han selv må annamme den havre hos bønderne, som er bevilget til hans heste, dog ligesom bonden selv yder det på slottet, hvilket mod hans kvittering skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 137. K.

5. maj (Kbh.) Tøjmaster Peter Kalthoff fik brev om at lade Knud Walter være følgagtig de 3 stykker, som var på de skibe, som Peter Bredal førte til Kbh., hvorpå skal være den svenske admiral Wrangels våben og navn, at de på hans ansøgning kan være ham følgagtig. Dermed etc. Sjt, 34, 529. K.

5. maj (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at gøre en anordning, at oberstlt. Hans Steensen med forderligste bekommer så mange skibe-

rum, som han behøver til at overføre munitionen fra Malmø til Tøjhuset ved Kbh.s Slot. Dermed etc. Sjt, 34, 529. K.

5. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe, Kørbitz og Otte Pogwisch fik brev om med forderligste at gøre afregning med oberstl. Prunster (Prünster) for det, han tilkommer. Dermed etc. Sjt, 34, 530. K. Incl. 13. april.

5. maj (Kbh.) Brev efter begæring om opsættelse af Knud Steensens begravelse så længe, som hans arvinger begærer det. Forbydendes etc. SmR, 7, 120.

5. maj (Kbh.) Ernst Albrecht von Eberstein, kongens bestalter feltmarskal, fik indvisning i Vestervig og Skanderborg len, årligen fra 1. maj sidst forleden for 2.000 rd. Nok af Skanderborg len 4.000 rd. JR, 13, 67. K.

5. maj (Kbh.) Brev efter begæring om opsættelse af Marcus Kaas' begravelse, så længe hans arvinger begærer det. JR, 13, 67.

6. maj (Kbh.) Christoffer Bille fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at Henrik Buschman sin livstid må bekomme den ham forundte arkelimesterbesoldning på Kronborg Slot, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 530. K.

6. maj (Kbh.) Tolderne i Kbh. fik brev om at lade Henrik Wingers¹ varer på Kbh.s red toldfrit passere, eftersom han erbyder at erlægge søtolden på toldboden ved Helsingør, nemlig 12 læster lybsk søøl, 8 læster tønedeøl, 8 td. mjød, 14 drømter humle, 16 td. tvebak, 12 td. kringler og 10 læster tranfåde. Dermed etc. Sjt, 34, 530. Incl. udat.

1) Incl. har underskriften *Werges*, men formentlig er der tale om kongens faktor i Lybæk Henrik Würger.

6. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade providere med 8 dages proviant de skuder og skiberum, som skal overføre det på Møn indkvarterede svenske regiment til hest derfra til Holsten. Dermed etc. Sjt, 34, 530. K. Orig. i DKanc. B 179M.

6. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende at forfærdige Hans Schacks forleningsbrev på Riberhus efter den ham forundte bevill., tilregnende ham ladegården både til Riberhus og Møgeltønderhus efter

den brugelige takst, som den anslås rigens marsk el. a. af rigets betjente, så og så meget af det andet af de 2 lens indkomst efter renteritakst, indtil det strækker til den sum. De skal handle med ham, at han beholder len og ladegårde kvit og frit for nævnte besoldning. Derefter osv. Sjt, 34, 531. K. Indl. 24. april.

6. maj (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om, at kongen har befalet, at 2 kompagnier ryttere skal marchere fra Kbh. OP skal gøre den anordning, at de bliver logeret andetsteds i landet. Klagemål indkommer, at nogle steder er mere besværet med rytteri end andre. Han skal med andre kvartalers kommissarier være betænkt på midler, hvorledes rytteriet kan fordeles over alt landet med ringeste besværing. Han skal lade oberst von Ahlefeldts stab forlægge på landet, eftersom han alene for sin person er berettiget i Kbh. Dermed etc. Sjt, 34, 532. K. Orig. i DKanc. B 167D.

6. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at rytteriet skal gå ud, og om kvarter og stab for tilbageblivende 2 kompagnier og oberst Hans von Ahlefeldt. Kongen har befalet rytteriet at begive sig fra byen for at forlægges ude på landet, så at ej mere end 2 kompagnier forbliver. Så og at HvA ej er bevilget videre kvarter end på hans person, men hans stab skal i lige måde forlægges på landet. De skal gøre den anordning, at de 2 kompagnier bliver ligeligen indkvarteret. Desligeste, at obersten bekommer kvarter. Dermed etc. Sjt, 34, 532. (Tr.: KD, V, 444). K.

7. maj (Kbh.) Johan¹ Kinchel fik brev om nogle varers toldfrihed i Norge. Efter begæring bevilger kongen, at JK toldfrit fra Kbh. til Norge må lade henføre disse varer, eftersom de er fortoldet én gang: 1 kiste med allehånde varer, som silkegrofgrøn, podesay, seid af saien, dog lidet, nogle stykker kulørt og sort ulden damask, nogle stykker sort borat, legaturen, nogle stuver fløjel og kaffa samt bånd og silke, nogle stuver taft, polemits (polemiten) og medese, alt afskåren, nogle stuver sort prorade o.a. små tingester, en kiste med noget sort klæde, kirsej og baj, kulørt og sort, dog kun $\frac{1}{2}$ - og $\frac{1}{4}$ -stykker, en pakke med kulørt klæde. Sjt, 24, 187. K. Indl. udat. (2).

1) Overskriften har *Henrik*.

7. maj (Kbh.) Robert Colnet, kongens glasmester, fik skøde på glashuset og dets plads. Kongen skøder til RC og hans arvinger en plads ved

kongens løngang i Kbh., ml. denne og havnen og møllekanalen, strækker sig imod østen langs havnen 93½ al., mod sønder langs løngangen 105 al., imod vester, som det nu er indplanket, ml. løngangen og vandmøllen, 35 al., imod norden fra møllen langs møllens kanal er 3 gange indbøjede linjer, nemlig fra møllen af 49½ al., dernæst til den liden bro 28¾ al., fra samme bro til havnen 36 al. Hvilken plads med hus og bygning til glasværkets brug RC må beholde. Thi bepligter osv. Dog skal han selv bruge det til et glasværk og årligen på egen bekostning i kongens vinkælder levere 500 store og små spidsglas, eftersom det bliver bestilt, og derforuden slibe og polere alle hænde glas, og ellers forrette alt andet i glasarbejde, som kongen kan have behag i. Når hans hustru og arvinger ej vil bruge huset til glasværk, skal ejendommen komme til kronen igen mod 1.000 sldl. til 64 sk. Forbyndendes osv. Sjr, 24, 187. K.

7. maj (Kbh.) Hvens undersætter fik brev anlangende deres ed. Kongen hilser sognepræst, foged og menige indbyggere på Hven, at eftersom de af den svenske konges betjente anmodes om at gøre ed til den svenske krone, forbydes det dem at aflægge troskabsed til nogen, da de med gejstlig og verdslig jurisdiktion hører og altid har hørt til Sjæll. Sjr, 24, 189. (Udt.: CCD, VI, 378). K.

7. maj (Kbh.) Paul Tscherning fik brev om at blive hos Gunde Rosenkrantz. PT har tilforn fået befaling til at begive sig til Kalundborg for at forhøre sagen ml. oberstlt. Bünow og hans modpart. Da han ej kan mistes fra GR, skal han forblive hos ham til at forrette det, han befales af ham. Dermed etc. Sjt, 34, 532. K.

7. maj (Kbh.) Mikkel Langemack fik brev om straks at levere 300-400 rd. af Kbh.s told til køkkenskriveren Hans Olsen. De øvrige penge skal han lade blive i behold, indtil hofmarskalken igen kommer til stede. Sjt, 34, 532. K.

7. maj (Kbh.) Kommissarierne i Danmark, nemlig Lave Beck, Otte Pogwisch m.fl. fik brev om med forderligste at gøre rigtighed i Rtk. for det, der af hr. Corfitz Ulfeldts gods er indkommet i landekisten i Sjæll. Befalendes etc. Sjt, 34, 533. K.

Lige sådant brev fik landkommissarierne i Jyll. Hr. Niels Krabbe, Kjeld Krag og Iver Mogensen Krabbe i Skåne. Henrik Podebusk og Erik Kaas i Fyn.

7. maj (Kbh.) Ernst Albrecht von Eberstein fik brev om straks at kommandere 2 kompagnier af Livregimentet til hest, som er indkvarteret i Kbh., til at marchere ud på landet dér, hvor de bliver assigneret kvarterer af Otte Pogwisch. Dermed etc. Sjt, 34, 533. K.

8. maj (Kbh.) Forleningsbrev¹ for Johan Christoph von Kørbitz til Helerup, hofmarskal, på Kbh.s Slot fra Philippi Jacobi 1658 med vist og uvist. Til genant til sig selv og til at lønne folk bevilges han årligt 1.800 rd. Han må for den halve part lade annamme proviant på Provianthuset, anslået efter renteritakst og kortet i de 1.800 rd.; til ildebrændsel 200 favne ved årligen og til fiskeredskaber 100 rd. årligen, hvilket årligen skal betales på Rtk. og Provianthuset. Hvad indkomsten af lenet udgør herudover efter jordebogens lydelse, skal NN føre kongen til bedste til regnskab. Disse folk skal holdes på slottet og gives løn og klædninger: slotsfogeden selvanden om måneden 8 kur.dl., ridefogeden selvanden 7 kur.dl., fadeburskvinden 3 kur.dl., pagerne 2 kur.dl., portneren 2½ kur.dl., 2 vægttere hver 2 kur.dl., tårngemmeren 2½ kur.dl., og med skytte og liggere skal forholdes efter tilforn gjort frd. og gives den sædvanlige løn. (Skbl. 4. (1/10 af det uvisse), 6, 7, 9 (han må lade fiske til eget behov i søer, damme og fiskevand i lenet, som forrige lensmand før ham), 10 (4 geruste heste), 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19). Thi forbyde osv. SjR, 24, 189. K.

1) Der henvises til skabelon for forleningsbreve, s. 8-10.

8. maj (Kbh.) Forleningsbrev¹ for Joakim Gersdorff til Tundbyholm på Kalundborg Slot fra Philippi Jacobi 1658 med vist og uvist, kvit og frit. (Skbl. 2, 4 (kongen forbeholder sig told, sise, vrag, sagefald af købstæderne og præster og degne og stedsmål af tiender samt skatter), 7, 8, 3, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 11). JG har i 3 år forstrakt kongen, hvert år 3. parten, af Bornholm lens indkomst og skal igen give Hans Lindenov det, denne i lige måde har forstrakt af Kalundborg len i 3 år. Kongen bevilger, at han, hans hustru og arvinger skal nyde 1 nådsensår af nævnte len med lige kondition, som han har haft det, og som det plejer at ske. Thi forbyde osv. SjR, 24, 194. K.

1) Der henvises til skabelon for forleningsbreve, s. 8-10.

8. maj (Kbh.) Mads Madsen, kaptajn, Hans Krøger, skibsløjtnant, og Cornelis Dam, skibsløjtnant, fik efter begæring for sin livstid frihed for al borgerlig og bys tyngte samt skat, vagt o.a. besværing, på hvilket sted han agter at nedsætte sig i Danmark el. Norge, såfremt han ingen tra-

fik el. handel bruger uden søfarten alene. Forbydendes etc. SjR, 24, 197. K. Incl. 29. april og 8.maj.

Lige sådant brev fik HK den 12. maj. CD den 29. maj 1658.

8. maj (Kbh.) Iver Mogensen Krabbe fik brev om at være værge på skifte for afd. Rønnov Billes sønner. Han har tilforn bekommet befaling til at være værge på skifte for RBs døtre, som denne havde med adressatens afd. søster, fru Lisbeth Krabbe. Vincents Bille, som i lige måde havde fået befaling til at være værge for RBs sønner, undskylder sig. Kongen befaler IMK på skiftet at være sin søsters sønners værge, på det skiftet kan komme til endelighed. Dermed etc. SjT, 34, 533. Incl. 7. maj.

8. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende, at kongen har gjort Ernst Albrecht von Eberstein, feltmarskal, årligen, beregnet fra Philippi Jacobi sidst forleden, indvisning i Skanderborg lens' afgift for 2.000 rd. Befalendes etc. SjT, 34, 534. K. Orig. i DKanc. B 179M.

1) Overskriften nævner også Vestervig len.

8. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om under sin hånd at give Hans Georg Moltzan kopi af hans afregning. Dermed etc. SjT, 34, 534. Incl. 24. febr. og 10. og 19. maj.

8. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe og Otte Pogwisch fik brev anlangende at annamme og kvittere Nicolaj Bennichs rgsk. Dermed etc. SjT, 34, 534. K.

8. maj (Kbh.) Niels Juel, David Danell og Nicolaus Helt fik brev om, at kongen har befalet borgmestre og råd i Kbh. for billig fragt at tilvejebringe så mange skuder og skiberum, som gøres fornødent til at overføre det svenske regiment, bestående af 1.000 heste, fra Møn til Kiel. Adressaterne skal for sig fordre rederne el. dem, som skiberummene tilhører, og akkordere med dem. Dermed etc. SjT, 34, 534. K. Incl. 5. og 8. maj.

8. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om for billig fragt at tilvejebringe så mange skuder og skiberum, som kan behøves til at overføre til Kiel i Holsten det på Møn indkvarterede svenske regiment, som består af 1.000 heste. De skal uden ophold iværkstille det, eftersom regimentet af mangel på skiberum ligger Møn til største fordær-

velse. Til den ende har kongen befalet Niels Juell med kaptajn David Danell og Nicolaus Helt at tage rederne el. deres fuldmægtige for sig og akkordere med dem om billig fragt. Dermed etc. Sjt, 34, 535. K. Indl., se foreg.

8. maj (Kbh.) Admiralitetet fik brev om med forderligste at opskikke skiberum til Christiania til at afhente 17.000 båndstager, hvorom Niels Trolle tilforn har bekommet befaling. Dermed etc. Sjt, 34, 535. K.

8. maj (Kbh.) Admiralitetet fik brev med dokumenter om en skude fra Norrköping, som er taget af en kaper i Østersøen. De skal indstævne parterne for sig, eksaminere sagen og gøre relation om den. Dermed etc. Sjt, 34, 535. K.

8. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om at lade ritmester Weyers hustru bekomme 12 rd. mod kvittering, hvilket skal blive ham godtgjort. SkT, 9, 144.

8. maj (Kbh.) Forleningsbrev¹ for Frands Brockenhuus til Overgård på Halsted Kloster fra Philippi Jacobi 1658 med vist og uvist. Til genant til sig selv og til at lønne folk bevilges han årligt 205½ kur.dl., 4½ læst rug, 7½ læst byg, 300 td. havre, 5 td. smør, 140 lam, 200 gæs, 200 høns, 12 køer, 12 sider flæsk, og hvad indkomsten af lenet udgør ud over denne genant efter jordebogens lydelse, skal han føre kongen til bedste til regnskab, og han skal intet befatte sig med ladegården. (Skbl. 4 (1/10 af det uvisse, han må lade fiske til eget behov i damme og fiskevande i lenet, så vidt kongen ikke lader bruge), 6, 7, 8, 9, 10 (4 geruste heste), 11, 12, 13, 14, 15, 16 (han skal årligt til Skt. Mortens dag til proviantskriveren ved Kbh.s Slot fremskikke alt korn o.a. species, som jordebogen og lenets indkomst beløber over hans genant), 17, 18, 19). SmR, 7, 120. K.

1) Der henvises til skabelon for forleningsbreve, s. 8-10.

8. maj (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve og hr. Oluf Parsberg fik brev om årligen, beregnet fra Philippi Jacobi, af lenets afgift at betale Ernst Albrecht von Eberstein, bestalter feltmarskal, 4.000 rd., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 137. K.

Lige sådant brev fik OP om 2.000 rd. af Vestervig Kloster lens afgift.

8. maj (Kbh.) Jens Bildt til Hæstrupgård og Preben Banner til Stenshede fik befaling anlangende skifte efter Vil Orning. Niels Harbou til Skårupgård har på vegne af sin hustru og fru Lisabeth Rodsteen, enke efter Jørgen Orning, på hendes børns vegne begæret denne befaling til adressaterne anlangende skifte efter VO. Adressaterne befales og får fuldmagt til som kommissarier at overvære skiftet og på belejlig tid og sted indstævne parterne for sig. Dersom nogen tvistighed kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Desligeste, eftersom deres farbror og svoger, afd. Søren Orning, efter Jørgen Ornings død som værge for dennes første børn, nemlig Vil Orning og fru Kirsten Orning, skal have forvaltet deres gård Skårupgård og tilliggende gods såvel som og oppebåret jomfru Sofie Ornings og jomfru Agate Ornings visse og uvisse indkomst af deres tilskiftede gods, som han el. hans arvinger endnu ingen rigtighed har gjort for, skal de i lige måde indstævne SOs enke og børn med deres lavværger til samme tid med deres rgsk. og påkende dem. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Ladendes etc. JT, 14, 137. Indl. 22. nov. 1656.

9. maj (Kbh.) Renteskriverne fik å.b. af K.M. om indkvartering o.a. Samtlige renteskrivere i Kbh. har i denne besværlige tid godvilligen påtaget sig indkvartering lige ved andre. De begærer derfor, at de herefter må være fri, så og at det ej skulle tilegnes til nogen rettighed. Kongen bevilger dette, og tilforn godvillig indkvartering skal ikke præjudicere deres privilegier, meget mindre af borgmestre og råd el. borgerskabet i fremtiden, såfremt de ingen borgerlig håndtering bruger. SJR, 24, 197. K. Indl. 21. marts.

9. maj (Kbh.) Christen Jacobsen¹ fik på Peter Contins² vegne oprejsning i en drabssag. CJ har for nogen tid siden ladet kongen tilkendegive, at der for nogen tid siden er sket klammeri ml. PC og Johan Nesmand, og sagen er ikke procederet på frisk fod. Han begærer oprejsning i sagen. Kongen oprejser den. Forbydendes etc. SJR, 24, 198. Indl. udat. (2).

1) Indl. har *Christen Jacobsen Bunde*. 2) Indl. har *Pierre Cottiere*.

9. maj (Kbh.) Admiralitetet fik brev om med forderligste at forskaffe skiberum til Bohus til at afhente de stykker og ammunition, som dér findes tilhørende kongen. Dermed etc. Sjt, 34, 536. K.

9. maj (Kbh.) Admiralitetet fik brev om ved billig vurdering at lade taksere det hus, som afd. skipper Rasmus har haft med 4 andre gl. våninger i Skipperboderne i Højbådsmandsgade, og indskikke vurderingen i Kanc. Dermed etc. Sjt, 34, 536. K. Incl. 29. og 30. april.

9. maj (Kbh.) Hans Schack og Otte Pogwisch fik brev anlangende, at kongen kommer i forfaring, at adskillige skånske artilleriofficersbetjente med heste o.a. ligger i Kbh., borgerskabet til besværing. De skal på kongens vegne tilkendegive dem, at han ej er dem videre kvarter gestændig, men at de straks skal gøre afregning til aftakning. I lige måde skal de opsige oberstlt. Bendix von Ahlefeldts kvarter. Dermed etc. Sjt, 34, 536. K. Orig. i DKanc. B 173.

9. maj (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev om, at borgerskabet i Kbh. besværer sig over den store indkvartering. Han skal gøre den anordning, at de bliver forlindret for hans heste og tjenere. Sjt, 34, 537. (Tr.: KD, V, 444). K. Incl. 26. april.

9. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om murmestersvendene. Hvad disse har ladet andrage for kongen imod murmestrene, kan adressaterne se af hosføjede supplikation, så vel som hvad murmestrene har erklæret derimod. De skal indstævne begge parter for sig, gørende deres bedste for at forene dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Dermed etc. Sjt, 34, 537. (Tr.: KD, V, 444). K.

9. maj (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik brev om, at kongen er tilfreds, at han må være entlediget fra sin kommissariebestilling i Loll. og igen forføje sig hjem til sit len. SmT, 8, 177. K.

9. maj (Kbh.) Peder Lange fik brev om Brejning¹ præstekalds opsætelse. Kongen kommer i forfaring, at kaldet er ledigt, og at PL, som har jus dertil, for kongens egne befalinger er forhindret, så han ikke kan kalde en person dertil til den forordnede tid efter ordinansen. Efter begæring bevilger kongen, at kaldet af en præst må opsættes 6 uger efter, at det svenske folk er af Nørrejyll. Forbydendes etc. JR, 13, 67. Incl. 2. maj.

1) Kopibogen har *Bredinge*.

9. maj (Kbh.) Bevilling efter begæring for mag. Oluf Sørensen Ørsted, rektor i Randers, til at lade sig vie til sin fæstemø hjemme i huset. Han må, formedelst han endnu befrygter forhindring i at rejse hjem i denne tids tilstand og for at spare bryllupsbekostning, fuldkomme sit ægteskab med sin trolovede fæstemø i huset i Kbh. JR, 13, 68. Indl. 7. maj.

9. maj (Kbh.) Hans Schack fik brev anlangende kongens faktor, hofprovisor i Hamborg Gabriel Gomez' forrige indvisning i Ribes told. GG har forleden år bekommet kongens assignation i Ribes toldkiste for 19.395 rd. foruden det, han endnu resterer af forrige assignation dér. HS skal lade ham el. hans fuldm. frem for nogen anden, som her-efter erhverver assignation, efterhånden bekomme denne kapital med påløbne renter, 6 pct., beregnet fra 7. jan. 1657, tagende bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 138. K.

10. maj (Kbh.) Tøjmaster Peter Kalthoff fik brev om i Tøjhuset at an-
nanne de gl., ubrugelige sengeklæder, som Otte Pogwisch er befalet
at skikke hid fra Frederiksborg Slot. Sjt, 34, 537. K.

10. maj (Kbh.) Christoffer Bille og Otte Pogwisch fik brev om at tilhol-
de bønderne i Kronborg len, som giver lam, høns og æg, at levere til
Hans Olsen køkkenskrivers tjener imod kvittering. Det skal blive godt-
gjort. Dermed etc. Sjt, 34, 537. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK.
Indl. udat.

Lige sådant brev fik OP i Frederiksborg len.

10. maj (Kbh.) Hr. Ove Giedde og Mogens Arenfeldt fik brev om at er-
klære sig om 2 gde, som Jens Kaas begærer. JK har begæret en af kro-
nens gde i Hald len, Lysgård h., Sørup: Jens Nielsen påbor, imod så
vidt, gården kan beløbe sig, at kontentere sine underhavende folk.
Adressaterne skal erklære sig om gårdens herlighed og belejlighed, og
hvor nær den befindes at ligge Hald Slot, item hvad deraf gives til
landgilde, så og hvad de formener, 1 td. htk. kan være værd, og om de
eragter, at den uden lenets skade kan mistes og forundes ham hans
livstid. Herom skal de indskikke erklæring i Kanc. JT, 14, 139. Indl., se
JT, 14, 132, 19. april.

Lige sådant brev fik MA om en gård i Skivehus len, Salling, Dalgård:
Bertel Mogensen og Niels Jepsen påbor.

11. maj (Kbh.) Privilegier for apoteker Johannes Kirchhoff til at holde apotek i Kbh. Nærværende JK må i Kbh. anrette og holde et fuldt apotek, hvori skal præpareres og falholdes (efter at det er forment de andre materialister og krudkræmmere i byen at holde det) til forefaldende nødtørft og lejlighed medicamenta, komposita, opiata, purgantia o.a., deslige de sirupper, conservantia, condita, olea, ungenta og emplastra, som præpareres og henhører in usum medicinæ. Og alle nævnte species skal være så friske og gode, at de kan passere, når de bliver visiteret af Det medicinske Fakultet, som det skal ske på visse tider af året. Han skal have i agt, at han har til rede af alle slags, som bør findes på et velbestilt apotek, når han bliver befalet at komponere og præparere noget af lægerne. Dog er det hermed ikke forment materialisterne, krudkræmmerne, destillatørerne o.a. at destillere og gøre de destillater, sirupper, konserva og condita af ribs, kirsebær, pomerans o.a., som henhører til daglig spisning o.a. gement brug. Ej heller er det forbudt badskærere at gøre plastre og ungenta, som de behøver til deres håndværk. Det er apotekeren uforment at gøre sligt og holde det til fals for dem, der spørger derefter. Det er ham også frit for at holde alt, som de andre krudkræmmere dér ex simplicibus, adskillige slags banket, konfekt, kandiseret o.a. Han skal holde en fri vinkælder og deri udtappe i pottes og ammer adskillig slags drik, som det hidtil har været brugeligt. Dog uforkrænket frd. om, at rhinsk og fransk vin ikke må henlægges og udtappes i én kælder. Kongen betænker, at til at vedligeholde apoteket hører stor bekostning, og bevilger, at apotekeren må blive forskånet for efterskrevne borgerlige bestilling, som er, at han ikke skal udnævnes til tingmand, rodemester, synsmand, vurderingsmand, kæmner, kirkevæрге, de fattiges forstander, nævnemand, at opkræve tyrepenge el. a., på det apoteket ikke i hans fraværelse skal forsømmes. Dog skal han være skat, hold, vagt o.a. byens tyngde undergivet efter sin formue, så vidt han ikke findes forskånet af kongen. Derimod er han forpligtet til for en billig værd til enhver at sælge det, de kan behøve at købe af ham, efter den takst, som bliver gjort af Det medicinske Fakultet, såfremt han agter at nyde disse privilegier, og ellers forholde sig efter frd. om apoteker og disses takster. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 198. (Tr.: KD, III, 476-77). K.

11. maj (Kbh.) Johannes Berthesius fik efter begæring privilegier på et apotek i Roskilde. Han må på egen bekostning lade anrette og holde et apotek i byen. Dog så, at han skal beflitte sig på at holde i forråd gode ferske og ustraffelige varer og lige materialia, urter, species o.a.,

som bør findes i et velordnet apotek, og sælge det til hvem, der behøver det, for lideligt værd, og anstille sig således, at ingen billigen kan klage. Efterdi der til sådant behøves stort forlag, bevilger kongen, at han i byen må være fri og forskånet for al kgl. og byens tyngde. Han må og sælge species og holde en vinkælder med adskillige slags vin, dog andre urtekræmmere og vinhandlere dermed ej forment deres næring. Dog skal ingen anden borger understå sig at holde apotek el. sælge medicinske urter el. materialia, som bør findes ved et apotek, ham til skade, såfremt urter og materialia ikke skal være forbrudt. Forbydendes etc. Sjr, 24, 200. K. Indl. 22. juli 1650 (Fr. 3, kopi).

11. maj (Kbh.) Henrik Pompe og Hans Pompe af Hamborg fik efter begæring brev om at måtte udføre 2.000 td. malt til Norge, som er under kongens jurisdiktion, dog at det bevisliggøres, hvor i Norge de sælger det. Forbydendes etc. Sjr, 24, 202. K. Indl. 26. april og 9. maj.

11. maj (Kbh.) Christoffer Bille fik brev om, at kongen er tilfreds, at Holger Vind og hans kompagni må nyde traktement lige ved andre i garnisonen på Kronborg. Dermed etc. Sjt, 34, 538. K.

11. maj (Kbh.) Ove Skade fik brev om, at Køells, Jystrup¹ og Nebs møller må være fri for forleden års halve landgildemel og mølleskyld, beregnet fra Philippi Jacobi 1657 til årsdagen, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 538. K. Indl. 4. og 6. maj.

1) Kopibogen har Jostrup, K. har Jøstrup. Indl. placerer møllerne i Ringsted h.

11. maj (Kbh.) Joachim von Breda fik brev om at forløve officererne over adelens soldater. Dermed etc. Sjt, 34, 538. K.

11. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at kongen har forløvet officererne over adelens soldater her i Kbh. Dermed etc. Sjt, 34, 538. K.

11. maj (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at gøre den anordning, at hans regiment straks marcherer til Kalundborg, hvorfra det skal overføres til Nørrejyll. og forlægges dér i Ålborg og Viborg. Med sognerytterne skal FB forholde sig efter forrige befaling,¹ når de kommer derover. Dermed etc. Sjt, 34, 538. K.

1) Se ovf., s. 67-68.

11. maj (Kbh.) Hr. Joakim Gersdorff fik brev om, at kongen har befalet Frands Brockenhuus at lade sit regiment komme over til Nørrejyll. og forlægges i Ålborg og Viborg. JG skal gøre den anordning, at de ved Kalundborg forskaftes skiberum til at overføre dem. Dermed etc. Sjt, 34, 538. K.

11. maj (Kbh.) Hans Schrøder ritmester fik brev anlangende at anholde alle de færges, der løber ml. Møn og Sjæll., og holde flittig vagt ved strandsiden, at ingen af de svenske, som ligger på Møn, kommer over. Dermed etc. Sjt, 34, 538. K. Incl. 10. maj.

11. maj (Kbh.) Hr. Henrik Lindenov og Kjeld Krag fik brev om at forhøre Holger Vinds rgsk. og efter befunden beskaffenhed kvittere ham. SkT, 9, 144. K.

11. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om traktement for officererne, som har kommanderet over de 3 kompagnier, som efter kongens befaling er antaget af hr. Henrik Lindenov til Øvids Kloster efter den kapitulation, som er oprettet med andre officerer med lige konditioner. Befalendes etc. SkT, 9, 144. K. Orig. i DKanc. B 167C.

11. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om at afbetale alle de officerer, som har kommanderet over de 3 kompagnier, som Henrik Lindenov efter kongens befaling har antaget, og det efter den kapitulation, som er oprettet med andre officerer med lige konditioner. Han skal derpå tage bevis, som skal blive godtgjort. SkT, 9, 145. K.

11. maj (Kbh.) Tyge Below fik brev anlangende varer frataget Jørgen Jensen i Fønsskov. JJ har for kongen ladet andrage, hvorledes nogen af undersåtterne, efter at freden var sluttet, har frataget ham gods, kvæg, korn og løvsøre. TB skal hjælpe ham til rette mest muligt, så han igen bekommer sit gods, så vidt han kan finde og bevise det. Dermed etc. FT, 7, 364. K.

11. maj (Kbh.) Laurids Ulfeldt og bispen i Århus fik brev om, når plads bliver ledig, at indtage Jacob Tønnesen i Horsens Hospital, forordnende ham underholdning o.a. lige ved andre hospitalslemmer. Dermed etc. JT, 14, 139. Orig. i C 3-2.052 Århus bispeark., LAV. Incl. 22. april (2).

12. maj (Kbh.) Oluf Brockenhuus og Kjeld Krag fik brev om med forderligste i Kbh. at forhøre Iver Mogensen Krabbe til Vegholms proviantkommissariusregnskaber og efter befunden beskaffenhed kvittere. Dermed etc. Sjt, 34, 538. K. Indl. 8. og 10. maj.

12. maj (Kbh.) Erik Banner fik brev om, at kongen har befalet Frands Brockenhuus' regiment at begive sig til Kalundborg og derfra at overføres til Nørrejyll. EB skal begive sig til regimentet, når det er på vejen ml. Dragsholm og Kalundborg, for at have indseende med, at ingen insolence begås. Dermed etc. Sjt, 34, 538. K.

12. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at gøre den anordning, at 16 mand af de kommanderede soldater fra Kronborg med deres sergent bekommer kvarter i byen. Dermed etc. Sjt, 34, 540. K.

12. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre den anordning, at Hans von Ahlefeldt bekommer kvarter i byen fra den tid, han er forestillet som oberst for Kongens Livregiment. Dermed etc. Sjt, 34, 540. K.

12. maj (Kbh.) Hugo Lützow fik brev om at lade Peter von Steenberg bekomme en læst byg til at så, tagende hans kvittering og tilstille kommissarierne i Sjæll. denne, så det efter landkøb kan blive ham afkörtet i hans besoldning. Det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 540. K. Indl. udat.

12. maj (Kbh.) Hugo Lützow fik brev om at lade stalddrengen Boller være folemester på Antvorskov i afd. Jørgen Folemesters sted og derfor nyde en karls løn fra brevets dato, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 541. K.

12. maj (Kbh.) Nicolaus Helt fik brev om at tilholde alle skuderne, som er forordnet at afføre det svenske folk fra Møn, at forføje sig i Grønsund ved Møns færgested og dér ligge på strømmen at indtage heste og folk, som udskibes til dem med færger. Til den ende skal de 2 færger, som bruges ml. Kalvehave og Møn i Grønsund, føres omkring. Når alle skuderne er ladede, skal NH konvojere dem med folkene til Kiel og siden løsgive skuderne derfra. Med folkene skal han igen så snart muligt forføje sig tilbage. Dersom vinden ikke vil føje til Kiel, el. de

formedelst mangel på proviant og hestefoder bliver opholdt, må han lade skuderne sætte andetsteds ved den holstenske side, hvor vinden vil henføre. Dersom de svenske vil udføre korn el. andet fra Møn, skal NH så vidt muligt forhindre det. Befalendes etc. Sjt, 34, 541. K. Indl. 11. maj.

12. maj (Kbh.) Niels Juel fik brev om flere skuder til Møn. Eftersom de 5 skuder, som er forordnet til at overføre det svenske folk fra Møn, ej er nok, skal han gøre sit bedste til, at så mange som til 40 tilvebringes, så at de andre, som ikke nu straks er færdige, med allerforderligste kan efterskikkes. Dermed etc. Sjt, 34, 542. K.

12. maj (Kbh.) Niels Juel fik brev om at gøre den anordning, at 2 færger el. andre skiberum straks løber til Helsingør og derfra afhenter den ammunition, som er overført fra Helsingborg fæstning. Dermed etc. Sjt, 34, 542. K. Indl. maj.

12. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev anlangende godtgørelse af Steffen Thims traktement som geworben oberstlt. fra krigens begyndelse til hans død. Befalendes etc. SkT, 9, 145. K. Indl. 14. maj.

12.?¹ maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om godtgørelse af Henning Quitzow til Sandagergårds verpflegung som oberstlt. til fods fra 3. aug. til 21. okt. 1657, imidlertid han har kommanderet i Helsingborg fæstning. Befalendes etc. SkT, 9, 145. K. Indl. 7. maj og udat.

1) Datoen er ikke anført, heller ikke på K., men brevet står ml. breve af 12. og 13. maj.

12. maj (Kbh.) Bispem i Fyn fik brev om, at kongen efter fru Sofie Staverskovs begæring er tilfreds, at mag. Niels i Dalum må prædike over Herman Kaas i Odense Kirke. Dermed etc. FT, 7, 365. K. Indl. 11. maj.

12. maj (Kbh.) Gunde Rosenkrantz fik brev om med forderligste at forskaffe så mange skuder og skibe, som kan bekommes at overskikke fra Jyll. til Kalundborg til at overføre Frands Brockenhuus' regiment til Jyll. Dermed etc. JT, 14, 140. K.

13. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre den anordning, at Hans von Ahlefeldt bekommer kvarter i byen. Dermed etc. Sjt, 34, 542. K.

13. maj (Kbh.) Mikkel Langemack fik brev om, indtil marskalen kommer hjem, til køkkenskriveren at levere de penge, han behøver til køkkenet. Dermed etc. Sjt, 34, 542. K.

13. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe, Kørbitz og Otte Pogwisch fik brev om efter gjort afregning at give en vis tærepenge til Gotfried Reccise og kaptajnt. Frands Wulff til deres rejse, så vidt som midlerne strækker til. Sjt, 34, 543. K. Indl. 8. maj.

13. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe, Kørbitz og Otte Pogwisch fik brev om, at kongen er tilfreds, at generaladjutant Henrik Heber må godtgøres traktement lige med en oberstlt. Dermed etc. Sjt, 34, 543. K. Orig. i DKanc. B 223F.

13.¹ maj (Kbh.) Hugo Lützow fik brev om at gøre den anordning, at alle skuder og skiberum i lenet straks løber til Kalundborg for at overføre det svenske folk derfra. Dermed etc. Sjt, 34, 544. K.

1) En påskrift på K. har 14. maj, hvilket også passer med den påførte nummering.

13. maj (Kbh.) Lensmændene over fæstningerne i Skåne fik brev om med forderligste i Kanc. at indskikke fortegnelse over proviant, krudt, lod og lunter, som fandtes i fæstningerne den tid, de er overleveret de svenske. SkT, 9, 145. K. Orig. i Axel Urups privatark., RA.

Lige sådanne breve [dvs. som Axel Urup om Malmø] fik Holger Vind om Landskrone. Hr. Ove Giedde om Helsingborg. Hr. Henrik Lindenov om Kristianstad. Jacob Grubbe om Kristianopol.

13. maj (Kbh.) Forleningsbrev¹ for hr. Hans Lindenov på Skt. Knuds Kloster med bøndernes visse landgilde efter jordebogen og den gejstlige rente og stiftets indkomst kvit og frit fra Philippi Jacobi 1658. (Skbl. 2, 3, 4 (1/2 af det uvisse), 7 (såvel som skolemesteren, sognepresten, læsemestrene, kapellanen og sjettelektiehører og de fattige), 8, 11, 5, 6, 9, 10 (8 geruste heste), 12, 13, 14, 16, 20). HL skal til formandens arvinger udgive 2.790 rd., som denne har betalt kongen. HL, hans hustru el. arvinger skal igen restitueres dette af eftermanden el. godtgøres med et fuldt nådsensår over det sædvanlige. FR, 6, 330. K.

1) Der henvises til skabelon for forleningsbreve, s. 8-10.

13. maj (Kbh.) Christoffer Lindenov og Philip Joakim Barstorff fik brev om at lade Frands Brockenhuus være følgagtig 600 td. korn, som findes på Nykøbing Slot, til Halsted Klosters bønder. Dermed etc. SmT, 8, 177. K.

Lige sådant brev fik PJB om 600 td. korn på Ålholm.

13. maj (Kbh.)¹ Jørgen Kruse og Ebbe Gyldenstjerne fik brev om kvarterer til Frands Brockenhuus' folk. FB har bekommet kongens befaling til at marchere med sit regiment til Nørrejylland og skal logeres i Viborg og Ålborg. Adressaterne skal gøre den anordning, at regimentet bliver indkvarteret i visse landsbyer hver nat på deres march ml. Århus og Viborg. Ladendes det etc. JT, 14, 140. K.

Lige sådant brev fik EG om kvarterer på nattelejerne ml. Viborg og Ålborg.

1) Efter brevet står: Hr. Oluf Parsberg fik brev anlangende relation om hr. Ebbe Ulfeldts breve og dokumenter, findes i Sjæll. Tegnelser den 14. maj 1658.

14. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe, Kørbitz og Otte Pogwisch fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at afd. Steffen Thims besoldning må godtgøres ham efter hans bestallingsbrev indtil den 1. sept. 1657, og at han fra fejdebrevets dato indtil sin død må trakteres som geworben oberstlt. De må lade hans enke bekomme kopi af hendes husbonds afregning. Befalendes etc. Sjt, 34, 543. K. Orig. i DKanc. B 223G.

14. maj (Kbh.) Hr. Sivert Urne fik brev om på skifte efter afd. Frederik Urne til Bregentved at påtage sig hans datter, jomfru Anne Urnes værgemål, havende indseende med, at hun vederfares den del, ret er. Efter holdt skifte skal han levere hendes lod efter registrering til hendes mor, fru Karen Arenfeldt, i hvis hus hun er, og give hr. Christoffer Urne som hendes lavværge genpart deraf. Dermed etc. Sjt, 34, 543. Indl. 14. maj.

14. maj (Kbh.) Nicolaus Helt fik brev om at begive sig fra Kbh. til Vordingborg med skiberummene, eftersom kongen erfarer, at udskibningen i Grønsund er så besværlig, at det på Loll. liggende svenske regiment først skal udføres på færger, førend det kan indskibes i skibene. I det øvrige skal han rette sig efter kongens forrige ordre. Dermed etc. Sjt, 34, 544. K.

14. maj (Kbh.) Hugo Lützow fik brev om at have indseende med det på Møn indkvarterede svenske regiment, at det aldeles intet korn, heste, boskab el. a. tilhørende undersåtterne dér udfører derfra. Så og at det på marken ml. Møn og Vordingborg færgebro, hvorfra det skal overskibes til Holsten, ingen overlast gør undersåtterne, ej heller opholder sig nogetsteds på marchen, men at officererne og rytterne straks bliver indskibet i skuderne, hvilke er forset med proviant og fourage. Hænder det, at nogen af regimentet bliver forårsaget at ligge på landet ved færgebroen så længe, at de behøver proviant og fourage, skal HL lade det tage af skuderne, så undersåtterne i lenet intet besværes. Dermed etc. Sjt, 34, 544. K.

14. maj (Kbh.) Hr. Oluf Parsberg og Jørgen Seefeld fik brev anlangende relation om hr. Ebbe Christoffersen Ulfeldts breve og dokumenter. Hvad ECU har ladet andrage for kongen, kan de se af hans hosfølgende supplikation. De befales i hans egen el. hans fuldmægtigs overværelse for sig at tage alle akter, afregninger o.a. dokumenter, som anrører ham, gennemse dem, gøre ekstrakt om deres beskaffenhed og med forderligste gøre relation til kongens resolution. Dermed etc. Sjt, 34, 545. K. Incl. 14. og 26. juli.

14. maj (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at aftakke sit regiments stab. Dermed etc. Sjt, 34, 545. K.

14. maj (Kbh.) Tolderne i Sundet fik brev om, når fru Anne, hertuginde af Croy og Aershotts faktor og vinhandler Jochim Wulfrathen el. hans fuldm. hænder at komme i Sundet, at de da lader ham denne ene gang toldfrit passere med 12 fade rhinskvin, som hun vil forbruge til sin hofholdning. Dermed etc. Sjt, 34, 545. K. Incl. 1. okt. 1657.

Lige sådant brev fik tolderne og hertug Ernst Bugislav, hertug af Croy og Aershott hans vinhandler JW på 12 fade rhinskvin.

14. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Helsingør fik brev om at gøre den anordning, at garnisonen på fæstningen Kronborg bekommer underholdning hos borgerskabet i byen, hvilket kongen efter billighed igen vil betale. Dermed etc. Sjt, 34, 546. K.

14. maj (Kbh.) Hans Schack og Otte Pogwisch fik brev om aftakning og underholdning af officerer og stabspersoner i fredstid. Kongen kommer i forfaring, at en del af de officerer, som har været over land-

folket, endnu ikke er aftakket, men ligger borgerskabet til besværing. Adressaterne skal på kongens vegne uden videre aftakke alle officerer og stabspersoner, hvis regimenter og folk er reformeret under de andre, så borgerskabet ej skal have videre at beklage. Kongen vil og, at de regimenter, som endnu er i tjeneste, i fredstid ej skal godtgøres traktement på deres stab. Befalendes etc. Sjt, 34, 546.

14. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om kvarter til nogle af Hans von Ahlefeldts ryttere i de bortløbnes sted. HvA har for kongen ladet andrage, at en del af hans ryttere er bortløbet, men at hestene endnu findes i deres kvarterer. Adressaterne skal skaffe ham kvarter igen til lige så mange som de bortløbne, efterhånden som han antager dem, dog at kompagnierne ikke bliver stærkere end tilforn. Dermed etc. Sjt, 34, 546. K.

14. maj (Kbh.) Brostrup Giedde fik brev anlangende jomfru Else Urnes værgemål. Christian Jørgensen Urne til Marsvinsholm vil levere fra sig sin søster, jomfru Else Urnes værgemål, som han en tid lang har forestået. BG skal til den tid møde til stede og være hendes væрге og annamme værgemålet og kvittere og straks levere det til hende selv. SkT, 9, 145. K.

15. maj (Kbh.) Skøde til Jacob Hansen på en plads i Stenkulgade. Kongen skøder til nærværende JH og hans arvinger et stykke kronens jord til en byggeplads i Stenkulgaden næst til Tosten Bendtsens plads, til gaden og bag 18 al. bred og 24 al. lang, hvilken plads JH og hans arvinger skal beholde, dog skal han være forpligtet til for sin part at forfærdige gaderne, brolægge og siden holde dem ved magt på egen bekostning. Derforuden må han ikke bygge nogen bygning på gaden indtil rendestenen, men den, der vil have skurudbygninger el. svibuer for sit hus, skal vige ind på sin egen grund, så at gaden som ordineret beholder sin bredde. Han skal være forpligtet til på grunden at lade bygge god købstadbygning efter allerede gjort anordning. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 202. (Udt.: KD, III, 477, her med gadenavnet Skindergade). K.

15. maj (Kbh.) Jørgen Seefeld, landsdommer, fik forsikring for 1 års afgift af Ringsted len og det gejstlige gods i Roskilde. Han har til kongen i 3 år, nemlig 1650, 1651 og 1652, hvert år $\frac{1}{3}$, af Ringsted Kloster len erlagt 2.000 enk. rd., og af sit gejstlige gods, som han er forlenet med i

Roskilde Kapitel, 355 enk. rd., tilsammen 2.355 rd., som er 1 års indkomst efter jordebogen og renteritakst, som er bevilget kongen til rigets gælds aflæggelse. Kongen kvitterer og lover, at JS, hans hustru og arvinger årligt skal nyde lige så meget af hans efterkommere igen, om der sker forandring i hans levende live, og efter hans død skal hans hustru og arvinger nyde 1 nådsensår af nævnte gods foruden det, som plejer at ske. Sjr, 24, 203. K.

15. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om aftakning af officerer og stabspersoner. Kongen har befalet Hans Schack og Otte Pogwisch uden videre ophold på sine vegne at aftakke alle de officerer og stabspersoner, hvis regimenter og folk er reformeret under de andre, og at intet traktement på staben godtgøres noget regiment. Befalendes etc. Sjt, 34, 547. K.

15. maj (Kbh.) Steen Hohendorff fik brev om med Oluf Brockenhuus at forhøre Iver Mogensen Krabbes rgsk. Kjeld Krag har tilforn bekommet befaling til tillige med OB at forhøre IMKs kommissarieregnskaber. KK er forhindret i anden forfald, og kongen befaler SH tillige med OB i KKs sted at forhøre dem og kvittere. Dermed etc. Sjt, 34, 547. K.

15. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om nogle sko til Tønne Huitfeldts soldater. De skal befale Balthasar Seckman, skriver på Klædekammeret, at han til TH mod bevis til de norske soldater leverer de 420 par sko, som er resten af dem, Henrik Müller forstrakte kongen. Dermed etc. Sjt, 34, 547. K. Orig. i DKanc. B 179M. Indl. 28. april og 12. maj.

15. maj (Kbh.) Lensmændene i Sjæll., Loll. og Falster fik brev om, at kongen har befalet rytterne, at de skal lade sig nøje med græsning til deres heste. Adressaten skal lade udvise græsgang til de i lenet liggende ryttere, dog på steder, hvor det kan være engene og kornet uden skade. Dermed etc. Sjt, 34, 548. K.

15. maj (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om på kongens vegne at forstændige officererne, at deres rytteris heste herefter skal lade sig nøje med græs, til hvilken ende lensmændene også er befalet at udvise dem græsgang. Dermed etc. Sjt, 34, 548. K. Orig. i DKanc. B 167D.

15. maj (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende regimentsstabspersoner. Tilforn er udgået kongens befaling anlangende at afskaffe stabspersoner ved regimenterne i fredstid. Hans vilje er, at følgende herefter ikke skal godtgøres: regimentsadjutant, regimentskvartermester, regimentsauditor, regimentsvognmester, regimentspræst, regiments-skarpretter, deslige alle kompagnifeltskærere, men regimentsfeltskæreren har kongen bevilget at måtte godtgøres med indkvartering og verpflegung. Dermed etc. Sjt, 34, 548. K. Orig. i DKanc. B 167D.

15. maj (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at gøre den anordning, at de officerer og ryttere af afd. oberst Christoffer Hvas' regiment, som ligger i Nakskov, med forderligste bliver hjemforløvet og i stedet et andet kompagni henlagt. Dermed etc. Sjt, 34, 549. K. Orig. i DKanc. B 167D.

15. maj (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at gøre den anordning, at Josias Breide Rantzaus underofficerer kan komme igennem Sjæll. Dog at det sker med ringest mulige bekostning og undersætterne uden skade. Dermed etc. Sjt, 34, 549. Orig. i DKanc. B 167D.

15. maj (Kbh.) Claus Ravn fik brev om at gøre sit bedste til at forskaffe de fleste skuder og skiberum, som kan bekommes i Kbh, derfra til Vordingborg til at bortføre de svenske folk, som ligger på Møn. Dermed etc. Sjt, 34, 549. K.

15. maj (Kbh.) Markor Rodsteen fik brev om med forderligste at komme tilbage fra Holland til Kbh. for at gøre rigtighed for Admiralitetet for de penge, som det hollandske bådsfolk har bekommet. Dermed etc. Sjt, 34, 549. K. Indl. 13. maj.

15. maj (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om, at kongen er tilfreds, at han til Markor Rodsteen leverer så mange penge, så denne kan afbetale de hollandske bådsfolk det, de kan tilkomme, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 549. K. Indl., se foreg.

15. maj (Kbh.) Niels Juel fik brev om med forderligste at forskaffe skiberum til at afhente de stykker og muniton, som tilhører kongen i Malmø. Dermed etc. Sjt, 34, 550. K.

15. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe og Otte Pogwisch og Kørbitz fik brev om, at kongen er tilfreds, at oberstlt. Melchior von Bradens afregning

må begynde fra den tid, hans kvittering formelder, at han har bekommet sin mønstermåned. Derefter osv. Sjt, 34, 550. K.

15. maj (Kbh.) Hr. Axel Urup og hr. Iver Krabbe fik brev om at være kommissarier på skifte efter hr. Knud Ulfeldt. KUs efterladte hustru og børn agter at holde skifte efter ham. Adressaterne befales og får fuldmagt til som kommissarier at overvære skiftet og på belejlig tid og sted indstævne alle deri interesserede for sig. Dersom nogen tvistighed kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. SKT, 9, 146. K. Indl. 13. maj (2).

15. maj (Kbh.) Mogens Høg fik brev anlangende borgerskabet i Svendborg. Hvad borgmestre og råd dér har ladet andrage for kongen, kan MH se af deres hosføjede supplikation. Han skal mest muligt hjælpe dem til rette. Dermed etc. FT, 7, 365.

1) Efter brevet står: Peder Lange og Laurids Skinkel fik brev anlangende skifte efter Anne Lykke, findes i Jyske Tegnelser den 15. maj 1658. K.

15. maj (Kbh.) Ålborg by fik bevilget at måtte købe noget korn af de svenske. De må afkøbe dem 400 td. korn, som de beretter at have dér i byen, på det at det ikke skal udføres. JR, 13, 68. K.

15. maj (Kbh.) Brev efter begæring om opsættelse af fru Christence Juels begravelse, så længe hendes arvinger vil have det. JR, 13, 69.

15. maj (Kbh.) Peder Lange og Laurids Skinkel fik brev om at være kommissarier på skifte efter afd. Anne Lykke til Buderupholm. Skifte skal med forderligste foretages efter AL. Adressaterne befales og får fuldmagt til som kommissarier at overvære skiftet og på belejlig tid og sted indstævne parterne for sig. Dersom nogen tvistighed kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Dermed etc. JT, 14, 140. Indl. udat.

15. maj (Kbh.) Henrik Lange og Niels Kaas fik brev om at være værger på skifte efter fru Anne Lykke til Buderupholm. Der skal med forderligste foretages skifte efter AL. De befales på skiftet at være hendes søster jomfru Johanne Lykkes værge, havende indseende med, at hun vederfares den del, ret er. Dermed etc. JT, 14, 141. Indl., se foreg.

15. maj (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om ved til fru Jytte Høg, enke efter Niels Krag. Kongen er tilfreds, at hun årligen af Hald lens skove bekommer 50 læs bølgeved af fornede og udygtige træer, hvilket han skal lade udvise og ved bønderne i lenet lade føre til Viborg i hendes gård på de tider, hvor det kan være dem mindst til besværing. Dermed etc. JT, 14, 141. K. Indl. 29. april.

15. maj (Kbh.) Kaj Lykke og hr. Ove Giedde fik brev om kvarter til Frands Brockenhuus' folk. Kongen har befalet FB at begive sig over til Ålborg med halvdelen af sit regiment efter den reduktion, som tilforn er befalet ham. Adressaten skal gøre den anordning, at denne halvdel af regimentet bliver indkvarteret en tid lang, havende indseende med, at intet videre kvarter gives end på dem, som personligen er til stede, og at ingen stabspersoner godtgøres. Dermed etc. JT, 14, 142. K.

Lige sådant brev fik hr. OG om den anden halve del i Viborg.

16. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe, Johan Christoph von Korbitz og Otte Pogwisch fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at oberst Dunsdorffs officerers og stabspersoners traktement må angå 1 måned efter deres obersts kapitulationsdato. Befalendes etc. Sjt, 34, 550. K.

16. maj (Kbh.) Niels Juel fik brev om, at kongen er tilfreds, at nærværende skipper Laurids Pedersen må forløves med sin skude at løbe til Ysted dér at afhente den havre, som kongens vognmester Maturin Dupont har tilforhandlet sig til kongens rustvognsheste. Derefter etc. Befalendes etc. Sjt, 34, 550. K.

16. maj (Kbh.) Ritmester Hans Schrøder fik brev om at begive sig til Møn anlangende de svenske. Det svenske folk, som ligger dér, er befalet at begive sig derfra til skibs. HS skal begive sig dertil for at have indseende med, at de ingen insolenser begår el. tilføjer undersåtterne for stor skade. Dermed etc. Sjt, 34, 551. K. Indl. 14. maj.

16. maj (Kbh.) Tolderne i Sundet fik brev om, at kongen kommer i forfaring, at de har oppebåret told af en Riga-skipper og Albrecht Wibes, i hvis certification årstallet befindes at være raderet. De skal igen erlægge dem den told, de har oppebåret. Dermed etc. Sjt, 34, 551. K. Indl. 19. marts.

16. maj (Kbh.) Nicolaus Helt fik brev om det svenske folks afførsel fra Møn til Kiel. Han skal efter den forrige givne befaling, dat. den 12. maj,¹ indtage det svenske folk i Grønsund og føre det til Kiel efter befalingens indhold. Dermed etc. Sjt, 34, 551. K. Indl., se Sjt, 34, 551, 16. maj (brev 1).

1) Se ovf., s. 219-20.

16. maj (Kbh.) Otte Skade fik brev om, at kongen er tilfreds, at han kommer til Kbh., hvor han skal blive forstændiget om kongens vilje. Dermed etc. Sjt, 34, 551.

16. maj (Kbh.) Hugo Lützow fik brev om, at kongen af Sveriges hof-fourer har beklaget, at hans tjener er blevet slået ihjel i HLs len. HL skal gøre sit bedste til, at manddraberen bliver pågrebet og dom til straf hændet. Dermed etc. Sjt, 34, 552. K.

16. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om 800 rd. til Kjeld Krag og den skånske landekiste. KK har for kongen ladet andrage, at han i denne besværlige tid formedelst Skåneprovinsens afståelse til den svenske krone er blevet entlediget ikke blot len og betroet bestilling, men også de penge, han dér bekom i stedet for afståelsen af Lyse Kloster. Han begærer, at han dette år må bevilges 800 rd. af de forråd, som findes i den skånske landekiste. I betragtning af, at han med besværing og omsorg har forrettet sin stilling, er kongen tilfreds, at NK dette år lader ham bekomme 800 rd. af landekisten, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. SkT, 9, 146. (Efter K., idet kopibogen blot rummer overskriften og derefter et ubeskrevet afsnit). K. Indl. 12. maj.

16. maj (Kbh.) Mogens Høg fik brev om udgift til det svenske kancelli. Kongen kommer i forfaring, at han behøver penge dertil. Han skal selv gøre forlag, hvilket igen skal blive godtgjort i hans lensregnskaber. Dermed etc. FT, 7, 365. K.

16. maj (Kbh.) Forleningsbrev¹ for hr. Ove Giedde til Tommerup, rigens admiral, på Hald Slot fra Philippi Jacobi 1658 med vist og uvist. Kongen bevilger i stedet for den visse rente og indkomst af Tranekær Slot og len, som han ellers skulle have været forlenet med for sin admiralsbestilling, til at underholde sig, sine svende og slottets og ladegårdens folk årligt 3.186 rd. 1 ort 21 sk. 6 pen., og hvad indkomsten af lenet udgør ud over denne genant efter jordebogens lydelse, skal OG føre kongen til bedste til regnskab. (Skbl. 2, 3, 4. ($\frac{1}{2}$ af det uvisse), 5 ($\frac{1}{5}$ af oldengælden), 6, 7, 8, 9, 10 (4 geruste heste), 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20). OG har i 3 års tid forstrakt kronen 1 års genant, som han har haft af Helsingborg lens indkomst. Kongen bevilger, at OG, hans hustru og arvinger årligt skal nyde 1 nådsensår af Hald len foruden det, som plejer at ske. Thi forbyde osv. JR, 13, 69. K.

1) Der henvises til skabelon for forleningsbreve, s. 8-10.

17. maj (Kbh.) Johan Harckel fik brev om at være skolemester på Antvorskov. Kongen antager JH som skolemester ved slottet. Han skal forholde sig troligen og skikkeligen, og kongen lover ham samme løn som hans formand, hvilket lensmanden på slottet årligen skal erlægge ham. Ej gørendes osv. SJR, 24, 204. K.

17. maj (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om, at Henrik Ehm, kobbersmed i Kbh., har begæret for billig betaling at måtte forundes de træer, som står på et haverum ved Vedbæk kobbermølle. Af Frands Brockenhuus' erklæring erfarer kongen, at træerne mesten er forrådnede og ikke tjenlige til at bære olden, så det ikke kan være skovene, langt mindre olden til skade, om de forundes ham. Kongen er tilfreds, at han efter vurdering lader ham bekomme træerne for betaling, hvorpå han skal søge kongens konfirm. Dermed etc. Sjt, 34, 552. K. Incl. udat. og 3. april.

17. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende at lade forfærdige Hans Schacks forleningsbrev på Riberhus og Møgeltønder len således, at han bekommer jordebøger og stiftets indkomst med Riberhus Ladegårds avl kvit og frit, desligeste $\frac{1}{10}$ af det uvisse for hans generallt.- og oberst til fods- samt kaptajnstraktement og besoldning, men det øvrige af al vist og told, sise og vrag skal komme kongen til bedste efter regnskab. Han skal betale den sædvanlige udgift og afkorting, som af lenet og skriverstuen årligen plejer at godtgøres og intet føre kongen

til udgift. Kongen er tilfreds, at Møgeltønder Ladegård må forundes ham i forpagtning for årlig afgift, som eragtes billigt, hvilken skal leveres i Rtk. Sjt, 34, 552. K. (2).

17. maj (Kbh.) Hans Boysen fik brev anlangende pligtsfogederne Laurids Pedersen og Christoffer Sørensen. Disse har for kongen ladet andrage om at måtte bevilges deres resterende besoldning. HB skal op-tænke de bedste midler, hvorledes de kan kontenteres. Dermed etc. Sjt, 34, 553. K. Indl. 16. april.

17. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe, Kørbitz og Otte Pogwisch fik brev om, at kongen er tilfreds, at traktement for Jørgen Barnekow, oberstvagtmester over artilleriet, må godtgøres ham som en oberstvagtmester til hest og angå fra den 24. maj 1657 og til nærværende tid. Befalendes etc. Sjt, 34, 553. K. Indl. 15. maj.

17. maj (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om rytteriets forlægning og bøndernes tilhjælp i købstæderne. Han skal ligeligen lade forlægge rytteriet i købstæderne på bedste manér, så at borgerskabet kommer til hjælp af bønderne til dets underholdning. Dermed etc. Sjt, 34, 553. K. Orig. i DKanc. B 167D.

17. maj (Kbh.) Hr. Henrik Lindenov fik brev om, at den proviant, som Oluf van Steenwinckel har bekommet hos ham, må blive afkortet i lensregnskabet for hans dagløn. Befalendes etc. SkT, 9, 146. K. Orig. i DKanc. B 167D. Indl. 30. april.

17. maj (Kbh.) Jomfru Vibeke Lange til Kølbygård, Margrete Lange og Elsebeth Lange fik brev om at være deres egne værger. Kongen bevilger VL på anmodning af hendes bror, oberst Kjeld Lange til Kølbygård, som hidindtil har været hendes værge, at hun må være sin egen værge og selv oppebære indkomsten af sit gods. Dog med sådant vilkår, at hun intet må sælge af dette uden sin værges samtykke. Forbydendes etc. JR, 13, 74. Indl. 17. maj.

Lige sådant brev fik ML og EL.

17. maj (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om et hollandske skib, som Peter Jansen af der Schelling er skipper på. Kongen kommer i erfaring, at det hollandske skib med callemin, hvorpå PJ skal have været skipper, skal være strandet ved Skagen. KL skal gøre den anordning, at ejermanden

i Amsterdam el. hans fuldm. ubehindret kan bjerge det, han kan komme. Dermed etc. JT, 14, 142. K.

17. maj (Kbh.) Hans Schack fik brev om at give Otte Krag hans genant af Riberhus igen. HS skal af den ham forundte genant af Riberhus og Møgeltønder len betale OK det, denne har udgivet af lenene til omslagsgældens aflæggelse efter kongens ham givne kvittering, nemlig 2.167 rd. 1 ort 8 sk. Dermed etc. JT, 14, 142. K.

18. maj (Kbh.) Henning Pogwisch fik brev om pension af Dragsholm len. For tro tjeneste bevilger kongen ham til årlig pension 1.000 rd., som skal erlægges ham af Dragsholm len og begynde fra brevetts dato. Kongen befaler lensmanden at betale ham dette. Sjr, 24, 204. K.

18. maj (Kbh.) Isebrant von Holten, handelsmand i Helsingør, fik brev på ankerfiskeri. Johan Wilders og Jacob Albretsen, Helsingør, har tilforn bekommet kongens bevill.¹ til at fiske ankre i havet ml. Bornholm og Skagen, hvilken bevill. nu er afstået og overdraget til IvH. Han må lade fiske efter ankre, tov, gøtlinger, stykker o.a., som findes i havet ml. Loll.s Albue og Skagen. Dersom nogen opfisker ankre, stykker el.a. nævnte steder, skal de tilkendegive ham det, og lade det være følgagtig for billig bjergeløn. Han skal for dette årligen give kongen 60 rd. uden afkortning, at betale på Rtk. Thi forbyde osv. Sjr, 24, 205. K. Orig. i Rtk. 216.198.

1) Ved brev af 6. marts 1658, se ovf., s. 114.

18. maj (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at gøre den anordning, at ritmester Gotfried bekommer kvarter til sine folk og heste i Kbh., eftersom han er kommet til ulykke og har brudt sit ben. Dermed etc. Sjt, 34, 553. K.

18. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende, at kongen har forundt Isebrant von Holten i Helsingør i sin fordring hos kongen årligen at afkorte de 60 rd., som han skal erlægge af det ham forundte ankerfiskeri, så længe hans fordring kan strække til. De skal årligen lade det afskrive på hans fordringsbreve. Dermed etc. Sjt, 34, 554. K. Indl. 11. marts 1646, 29. okt. 1647 (Chr. 4., kopi), 7. aug. 1651, 6. marts (Fr. 3., kopi, se ovf. under 6. marts), 6., 12. og 16. maj.

18. maj (Kbh.) Corfitz Trolle fik brev om at tilholde kornet Holst og Marcus Pohl at aflægge deres ed om, hvad der er dem vitterligt om det drab, som for nogen tid siden er begået på Jochum Basman. Dermed etc. Sjt, 34, 554. Indl. 13. maj.

19. maj (Kbh.)¹ Thomas Bishop, tolder i Næstved, fik konfirm. af maltaccisens forpagtning i Næstved. Kongen er søgt om konf. af kontrakt oprettet af rentemestrene med TB anlangende maltaccisen dér, lyder: Peder Reedtz til Tygestrup, Steen Hohendorff til Rønnohvholm og Mogens Friis til Favrskov, K.M.s rentemestre, gør vitterligt, at de efter K.M.s ms. af 27. jan.² næstafvigte har akkorderet med TB om at nyde og oppebære maltaccisen efter toldordinansen i 3 år, årligen for 340 rd., som han skal levere til nytårsdag i Rtk. på egen omkostning uden nogen afkortelse. Derimod skal ingen i Næstved være fri for maltaccise uden dem, som har sær privilegier til eget husbehov. Han skal oppebære accisen efter toldrullen og ingen forurette imod toldordinansen, ej heller tilstede, at nogen peccerer imod denne, men for øvrigheden anklage dem, som gør derimod, og lade dem straffe. Han skal gøre rgsk. herfor og nyde den del af konfiskationen, som tilfalder ham. Forpagtningen skal begynde fra 1. jan. næstforleden og gå til treårsdagen, 1661. Han skal søge kongens konfirm. Actum Kbh. 29. jan. 1658. PR. MF. Kongen konfirmerer dette. Forbyndes etc. Sjr, 24, 206. K. Indl. 29. jan. (orig. kontrakt).

1) Efter brevet står overskriften: Poul Nielsen fik bestall. at være skovrider i Kalundborg len den 21. maj 1658, men derefter følger 2 blanke sider. 2) Se ovf., s. 60.

19. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe, Kørbitz og Otte Pogwisch fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at de må lade oberst Georg Steding bekomme en kopi af afregning med ham og hans officerer, som tilforn har været under afd. Knud Ulfeldt. Dermed etc. Sjt, 34, 554. K. Orig. i DKanc. B 223G.

19. maj (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau og Otte Krag fik brev om at erkyn-dige sig om Henrik Müller, Jens Lassen o.a., med hvem der er kontraheret om forstrækning til militien og soldatesken, og med forderligste erklære sig om beskaffenheden. Dermed etc. Sjt, 34, 554. K.

19. maj (Kbh.) Jens Lassen fik efter begæring brev på denne ene gang at måtte udskibe 100 læster hvede imod erlæggelse af told. Forbyndes etc. SmR, 7, 123.

19. maj (Kbh.)¹ Lensmændene i Loll. og Falster fik brev om at skikke skiberum til Langeland. Christoffer Lindenov: Han befales at gøre den anordning, at så mange skuder, som kan bekommes fra Falster, hengår til Langeland for at overføre det svenske folk til Holsten. SmT, 8, 177. K.

Lige sådant brev fik Frands Brockenhuus i Halsted Kloster len og Philip Barstorff i Álholm len.

1) Efter brevet står: Christoffer Lindenov fik brev om færger til Grønsund, findes i Sjæll. Tegnelser den 20. maj 1658.

19. maj (Kbh.) Hr. Steen Bille fik brev anlangende præsteenken i Frederiksodde. Hvad hun har ladet andrage for kongen, kan SB se af hendes hosføjede supplikation. Han skal hjælpe hende til rette, så at hun efter recessen med sine børn kan bekomme ophold. Dermed etc. JT, 14, 143. K.

20. maj (Kbh.) Erik Quitzow fik brev anlangende, at kongen vil have forundt oberstlt. David von Bernebach det kompagni til fods, som Peter Mørcke hidintil har haft. EQ skal lade ham bekomme det og derimod reformere M og henvise ham til afregning hos Otte Pogwisch. Dermed etc. SjT, 34, 555. Inkl., se SmT, 8, 177, 20. maj (brev 2). K.

20. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Jørgen Hansen, agerhønsfanger, bekomme noget, mest muligt, af hans resterende besoldning. Dermed etc. SjT, 34, 555. Orig. i DKanc. B 179M.

20. maj (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at lade oberst Henning von Lützwow bekomme 300 rd. så snart mest muligt, hvorpå de skal tage hans bevis, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. SjT, 34, 555. K.

20. maj (Kbh.) Christoffer Bille fik brev om at lade Holger Vind bekomme 134 bønderlæs ved af kronens skove i lenet, eftersom han tilforn har forstrakt kongen lige så meget. Befalendes etc. SjT, 34, 555. K.

20. maj (Kbh.) Niels Juel fik brev om, at kongen er tilfreds, at han lader Cornelius Kruse efter begæring bekomme Den norske Fregat i betaling af fordring, så vidt som den strækker til efter den derpå gjorte vurdering. Han skal lade den være ham følgagtig, med mindre de fin-

des, som vil give mere derfor, end den er takseret, da den, som byder mere, skal beholde den og erlægge pengene til CK, som skal lade dem dekortere på fordringen. Dermed etc. Sjt, 34, 556. K. Incl. udat.; se også Sjt, 34, 501, 17. april (brev 1).

Lige sådant brev fik drabanten Jacob Nordmand og Haagen Halvorsen til NJ om at måtte bekomme skibet Højenhald.

20. maj (Kbh.) Niels Juel fik brev om at lade en galiot løbe til at hente 30 læs hør fra Lindersvold, så og en skærbåd el. et andet lidet fartøj til at afhente 6 læs til Kbh. Dermed etc. Sjt, 34, 556. K.

20. maj (Kbh.) Otte Krag og hr. Henrik Bielke fik brev anlangende Islandske Kompagni og Hans Pedersen Bladt. Der er indfaldet irring ml. Islandske Kompagni og HPB formedelst en bevill., som kongen har givet HPB til at sejle på nogen af de islandske havne. Adressaterne skal fordre kompagniets bewindthebbere og HPB for sig og med flid erkyndige sig om den ham forundte bevill. befindes at være kompagniet præjudicerlig, gørende deres flid til at forene dem, så vidt som han kan nyde bevillingen uden kompagniets skade. Dermed etc. Sjt, 34, 556. K.

20. maj (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om med forderligste at mønstre rytteriet og fodfolket, såvel det i staden som det på landet i Sjæll., og forfatte en rulle over hvert. Dermed etc. Sjt, 34, 557. K. Orig. i DKanc. B 167D.

20. maj (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz og Christoffer Lindenov fik brev om at gøre den anordning, at Vordingborgs færger med forderligste møder i Grønsund til at udføre det svenske folk fra Møn. Dermed etc. Sjt, 34, 557. K. Incl. udat.

Lige sådant brev fik CL om Gåbense færge.

20. maj (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz, Christen Skeel, Oluf Brockenhuus og Jørgen Reedtz fik brev om med forderligste at forhøre Lave Beck og Otte Pogwischs 3 års uforhørte kommissarieregnskaber af Sjæll., indkommet over landekisten, og over unionsskatter og kommissariatold og igen udgivet til militien efter kongens ordre, beregnet fra Dionysius dag 1655 til andendagsdagen 1657, og efter befunden beskaffenhed kvittere derfor. Sjt, 34, 557. K. Incl. 18. marts.

20. maj (Kbh.) Hans Steensen fik brev om at indskibe artilleriet fra Malmø. Kongen har befalet, at der skal udsendes fornødent skiberum til HS til at overskikke artilleri og ammunition fra Malmø til Kbh. Når det ankommer, skal han lade det indskibe. Pengene skal blive ham godtgjort. SkT, 9, 147. K. Indl. 10. maj.

20. maj (Kbh.) Christoffer Lindenov fik efter begæring brev om at måtte skyde nogen harer o.a. i Loll. Han må i Toreby vildtbane langs neder omkring stranden ved Vignæs¹ og Kalø skyde adskilligt fugle- og fiskevildt samt harer og ræve, dog intet stort el. småt vildt end som forskrevet står uden kongens special befaling el. bevill. Forbydendes etc. SmR, 7, 123. K.

1) Kopibogen har *Veksnæs*.

20. maj (Kbh.)¹ Frands Brockenhuus fik brev om kvarter til oberstl. David von Bernebach (Berenbach) og hans folk. Kongen har befalet DvB i oberst Münnichhausens sted at være kommandant i fæstningen Nakskov. FB skal tilholde borgmestre og råd dér, at de forskaffer ham med officerer og 2 kompagnier landfolk kvarter og underholdning. Dog skal folket, som nu er liggende dér, forblive dér indtil nævnte 2 loll. og falsterske kompagnier indkommer. Dermed etc. SmT, 8, 177. K. Indl. udat. og 17. maj.

1) Efter brevet står: Erik Quitzow belangende hans breve, som han herefter bekommer, undtagen det, Smålandene, Nakskov el. Sjæll. særdeles vedkommer, læs derom Jyske Tegnelser.

20. maj (Kbh.) Christoffer von Münnichhausen fik brev anlangende sine folks levering og officerers aftakning. Han skal levere sine soldater og underofficerer til oberstl. von Bernebach og selv med sine overofficerer, kaptajnløjtnanter og fændrikker søge sin afregning og aftakning hos Otte Pogwisch. Dermed etc. SmT, 8, 178. K. Indl., se foreg.

20. maj (Kbh.) Erik Quitzow fik brev anlangende at gøre den anordning, at oberstl. Bernebach skal begive sig til fæstningen Nakskov med det loll. folk af Sjæll. Regiment, eftersom kongen har befalet oberst Münnichhausen at begive sig derfra med de folk, han har hos sig. Dermed etc. SmT, 8, 178. K. Indl., se SmT, 8, 177, 20. maj.

20. maj (Kbh.) Laurids Hansen, kongens lakaj, fik brev på en gård i Nim, Skanderborg len, Gæstegården. LH har for kongen ladet andrage, hvorledes en gård i Nim er blevet ledig formedelst at Henrik Wolfesen, som hidindtil har beboet den, er død, med begæring, at den må forundes ham. Kongen bevilger ham gården uden fæste kvit og frit hans livstid, med alt dertil, nemlig fogderiet og en tiende, som hans formand har haft. JR, 13, 74. K.

21. maj (Kbh.) Jens Ibsen skytte fik frit sikkert lejde. Nærværende JI har for kongen ladet andrage, hvorledes han i 1643 har begået et drab i Køge på en løsgænger, Hans Vildsø [?Vildso]. Han er derfor af 16 mænd tilkendt som drabsmand, uanset at en anden har givet årsag dertil. Da han i sidste fejde har bevist kongen sin tjeneste og ej heller er eftertragtet af nogen af den dødes venner, bevilger kongen, at han igen må nyde fri og sikker fred og lejde i kongens lande. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 208. Indl. 20. juni 1653 og udat.

21. maj (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz fik brev anlangende Jens Laursen i Præstø om skifte efter Hillebrand Hillebrandsen. Hvad JL har ladet andrage for kongen, kan FR se af hans hosføjede supplikation. Han skal tilholde HHs arvinger, at skiftet holdes, og at godset forbliver til stede, indtil de kan blive adskilt ved lov og ret. Dermed etc. Sjt, 34, 558.

21. maj (Kbh.) Hans von Ahlefeldt fik brev om, at kongen har befalet, at rytteriet liggende i staden skal logeres andetsteds. Han skal lade det udmarchere på de steder, hvortil Otte Pogwisch anviser ham det, dog at HvA indtil videre beholder 50 mand med officerer. Dermed etc. Sjt, 34, 558. K.

21. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om rytteriets udmarching. Kongen har befalet alt rytteriet at begive sig af staden, dog at 50 mand med officerer forbliver. Befalendes etc. Sjt, 34, 558. (Tr.: KD, V, 444-45). K.

21. maj (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at gøre den anordning, at rytteriet liggende i staden med officererne efter forrige ordre bliver logeret på andre steder i landet, hvor de kan have græs til deres heste. Dog at 50 mand med officerer indtil videre bliver liggende i staden. Dermed etc. Sjt, 34, 558. K. Orig. i DKanc. B 167D.

21. maj (Kbh.) Hans Schack og Otte Pogwisch fik brev om at formere 2 hollandske kompagnier fra Køge til at ligge i Kbh. til at forsyne vagten, hvorimod landfolket og Anders Sandbergs folk skal hjemforløves. Derefter osv. Sjt, 34, 559. K.

21. maj (Kbh.) Hans Schack og Otte Pogwisch fik brev om indkvartering af 2 kompagnier af de hollandske soldater. De skal lade formere 2 kompagnier af det hollandske folk, som ligger i Køge, som kan blive indlogeret i Kbh. til at forsyne vagten, hvorimod landfolket, som nu er liggende her, såvel som Anders Sandbergs folk igen kan hjemforløves. Derefter osv. Sjt, 34, 559. (Tr.: KD, V, 445).

21. maj (Kbh.) Hr. Axel Urup og hr. Iver Krabbe fik brev om at være kommissarier, når Otte Christoffer Ulfeldts værgemål skal overleveres af hr. Knud Ulfeldts bo. OCUs værgemål og gods m.m. tilhørende KUs bo skal med forderligste udleveres. Adressaterne befales og får fuldmagt til som kommissarier at overvære og til den ende beramme tid og sted, når det kan ske, og tillige indstævne Peder Reedtz i hr. Jørgen Brahes sted, item hr. Ebbe Ulfeldt, Erik Banner, nok Mogens Friis. Dersom nogen tvist kan indfalde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til parterne. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. SkT, 9, 147. K. Indl., se SkT, 9, 146, 15. maj.

21. maj (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om Bent Turesen, svensk kaptajn, og 2 løjtnanter. Hvad kongen andrages af BT om 2 løjtnanter i Stubbekøbing, kan CL se af hosfølgende dokumenter. Han skal straks tage løjtnanterne i arrest tillige med de 5 ryttere, som den 11. maj har plyndret kaptajnen. I lige måde skal han anholde løjtnanternes og rytternes kister og skrin, i synderlighed hans kongebreve, pas, vadsæk el. det, som findes i deres være, efter hosfølgende opskrift. Han skal velforvaret hidskikke rytterne med tøjet og den svenske kaptajns dreng. Befalendes etc. SmT, 8, 178. K.

21. maj (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om dyrest muligt at sælge så meget korn fra Nykøbing Slot, som kan beløbe sig til det halve års

besoldning til betjentene på slottet. Med det øvrige skal han forholde sig efter forrige ordre. SmT, 8, 179. K.

22. maj (Kbh.) Tøjmaster Peter Kalthoff fik brev om at lade Jacob Olufsen, regimentsvognmester, bekomme $\frac{1}{2}$ td. pistolkrudt og 1 skip-pd. bly. Sjt, 34, 559. K.

22. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om så snart muligt at betale Jens Gaggesen resterende besoldning. Dermed etc. Sjt, 34, 559. K.

22. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at Hans Schack frit må bevilges Møgeltønder Ladegård og være fri for rostjeneste af Riberhus og Møgeltønder len. Derefter kan de rette sig med lensbrevet. Befalendes etc. Sjt, 34, 559. K. Indl. 21. maj.

22. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om med forderligste at forskaffe og levere til Niels Hansen 1 måneds proviant til Kronborgs garnison. Dermed etc. Sjt, 34, 560. K.

22. maj (Kbh.) Nogle lensmænd i Sjæll., hr. Joakim Gersdorff m.fl., fik brev anlangende, at kongen har befalet¹ Erik Quitzow, oberst til fods, at komplettere sit regiment. Adressaten skal være ham behjælpelig, så vidt lenet tilkommer. Dermed etc. Sjt, 34, 560. K. Indl. udat.

Lige sådanne breve fik hr. Frederik Reedtz, Jørgen Rosenkrantz, Ove Skade, Jørgen Reedtz, Erik Banner, Johan Christoph von Kørbitz, Christoffer Bille, Jørgen Seefeld, Christen Skeel, Hugo Lützow, Sivert Urne, Niels Banner, Otte Pogwisch, Henrik Müller.

1) Ses ikke ovf.

23. maj (Kbh.) Oluf Rosenkrantz og Niels Banner fik brev anlangende at forskaffe rigtighed for kirkernes beholdning, når Kalundborg len skal leveres til hr. Joakim Gersdorff. Dermed etc. Sjt, 34, 560. K.

23. maj (Kbh.) Fru Anne Vind fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at borgmester Niels Hansen i Helsingør må gøre sig betalt i det, der rester af måneds- og kvægskat, for det, han har forstrakt af viktualier til Kronborg fæstning, og som blev fortæret af krigsfolket. Til den ende skal han indfordre det, der rester, og føre sig til indtægt i proviantregnskabet, og det skal blive godtgjort på Rtk. Befalendes etc. Sjt, 34, 561. K. Indl. 21. maj.

23. maj (Kbh.) Mogens Høg fik brev om det resterende rytteri, de svenske påstår, så og resolution på gesandternes poster. Kongen har befalet sine holstenske generalkrigskommissarier at lade kongen af Sveriges dertil forordnede kommissarier affølge det påståede rytteri, når den svenske armé marcherer, hvilket MH skal lade feltmarskal Wrangel vide. Befalendes etc. FT, 7, 365. K.

P.S. MH tilskikkes også herhos en resolution vedr. nogle af de svenske gesandter overgivne poster.

23.¹ maj (Kbh.) Lensmændene i Loll. og Falster fik brev. Christoffer Lindenov: Kongen er tilfreds, at han må lade de svenske betjente være følgagtig det magasinkorn, som på Falster er taget i possession af dem, så og det øl og brød, som før fredens slutning er bevilget dem. SmT, 8, 179. K. Orig. i Halsted Kloster lensrgsk., RA.

Lige sådant brev fik Frands Brockenhuus om det korn, som fandtes på Halsted Kloster og Nakskov fæstning, K.M. tilhørig ved indrømmelsen. Nok Barstorff om Ålholm.

1) Datoen mangler i kopibogen og på K., men er hentet fra orig. i lensrgsk.

23. maj (Kbh.) Hieronymus Pahl fik bestall. som slotsfoged på Skanderborg. Kongen har antaget HP som slotsfoged. Han skal forholde sig troligen og flittigt forrette alt. Han skal gives samme løn som hans formand, hvilket lensmanden skal lade ham bekomme. Forbydendes etc. JR, 13, 75. K.

24. maj (Kbh.) Ordre til, at tolderne ved Kbh. skal lade Jacob Palme af Ysted udpassere fra byen med 104 td. hvede, som han har liggende dér. Sjt, 34, 561. K. Indl. 15. april (2).

24. maj (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at parere Ulrik Christian Gyldenløves o.a. generalers ordre. Kongen har med forundring erfaret, at FB ej, som han billigen burde, har respekteret UCGs ordre, som han efter kgl. befaling har tilskikket ham. Kongen vil denne gang have ham påmindet, at han skal parere både hans o.a. generalers ordre i det, de på kongens vegne kommanderer ham, eftersom det tilkommer dem og ikke ham at forsvare deres udgivne ordre, mens han uden disput skal parere, såfremt han ej selv vil svare dertil. Dermed etc. Sjt, 34, 561. K.

24. maj (Kbh.) Hr. Niels Krabbe, Kørbitz og Otte Pogwisch fik brev om at gøre afregning med Mogens Arenfeldt. Han bevilges at trakteres lige ved andre geworbne, så længe krigen varer. Dermed etc. SJT, 34, 562. K. Orig. i DKanc. B 223F.

24. maj (Kbh.) Ulrik Christian [Gyldenløve] fik brev om at lade hr. Niels Pedersen, medtjener i Skanderup, for sædvanligt fæste og afgift bekomme en af de først ledige af kronens tiender i lenet. Dermed etc. JT, 14, 143. K. Incl. 12. maj.

25. maj (Kbh.) Axel Juel til Volstrup og Tønne Juel fik brev om Sæbygårds overlevering til Henrik Müller. Kongen har assigneret og overdraget HM kronens gård og len Sæbygård med bønder, visse og uvisse, som han og hans arvinger skal nyde og bruge til brugeligt pant. De befales og får fuldmagt til at forføje sig til Sæbygård og være til stede og til ham el. hans fuldm. overlevere inventarium, breve, registre, jordebøger o.a., deslige at besigtige bygningerne, hvorledes de forefindes og er holdt ved magt, så og at begive sig til skovene, forfærende, hvorledes de er fredet og holdt ved magt, efter at tilforn 8 mænd er blevet opkrævet til tinge og har aflagt deres ed, og give det beskrevet fra sig under deres hænder og signeter og overlevere det til HM. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Ladendes det ingenlunde etc. SJR, 24, 209. K. Incl. 22. og 25. maj.

25. maj (Kbh.) Å.b. om, at Ordrup, Kyringe, Søtofte¹ og Tjørntved mænd skal svare til Ringsted herredsting og len. Kongen har anset for godt at forordne, at disse med skat, soldaterudskrivning, indkvartering og kontribution og i andre lensrettigheder skal svare til Ringsted herredsting og under Ringsted len, ligesom de nu svarer dertil med landgilde og arbejde, og ikke videre til Merløse herredsting og Holbæk Slot. Desligeste skal de 4 byer ej heller hendrives til andre salpeterværker at gøre salpeter el. udrede andre udgifter end til salpeterværket i Ringsted h. Ladendes det etc. SJR, 24, 210. K. Incl. 22. maj.

1) Kopibogen har *Siertofte*.

25. maj (Kbh.) Mag. Bent Hansen fik brev om at måtte føre sin mors og svogers lig fra Kbh. til Ålborg, at lade nedsætte i deres fædrene grave. Forbydendes etc. SJR, 24, 210. K.

25. maj (Kbh.) Hr. Henrik Thomsen i Birkerød fik efter begæring brev på frit fiskeri i Birkerød Sø, eftersom præstegården og dens gårdsrum samt vænger og en del agerjord har sit løb derpå og tidl. præster har nydt fiskeri dér. Kongen bevilger HT til hjælp til hans husholdning at måtte fiske og sætte ruser i søen. Forbyndes etc. Sjr, 24, 211. K. Indl. 22. og 27. april.

25. maj (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at gøre den anordning, at bådsfolkene på Norrköping-skuden og kaperen, som han har taget den i Østersøen som prise, kommer for adressaten og der svenske ambassadør, hvor HB skal forhøre begge parter i overværelse af ambassadøren, og det, folkene bekender, skal han under sine hænder give beskrevet. Dermed etc. Sjt, 34, 562. K.

P.S. Dersom Norrköpings skibs bådsfolk formener sig nogen præntension til Jens Lassen, skal han også indfordre ham for sig til påhør, som skrevet står.

25. maj (Kbh.) Niels Juel fik brev om at forskaffe en galiot til at afhente det gods, Ulrik von Cronach (Cranach) har i Holsten. Dermed etc. Sjt, 34, 562. K. Indl. udat.

25. maj (Kbh.) Erik Banner fik brev anlangende, når skifte efter fru Lene Barnekow er holdt, til jomfru Else Friis selv at overlevere hendes tilfaldne lod med andet, der tilfalder hende. Dermed etc. Sjt, 34, 562. Indl. 5. maj.

Lige sådant brev fik Christian Barnekow om Margrete Friis' lod.

25. maj (Kbh.) Forleningsbrev¹ for generallt., oberst til hest og fods Hans Schack på Riberhus Slot og len og Møgeltønderhus len fra Philippi Jacobi 1659 med vist og uvist. Til genant til sig selv som generallt., oberst og kaptajn og lensmand og til at lønne folk bevilges han Riberhus' og Møgeltønderhus' jordebøgers visse rente og indkomst, den gejstlige jurisdiktion, rente og stiftets visse indkomst efter jordebøgerne kvit og frit; i lige måde 3 gde under Riberhus, hvoraf hidtil er gjort sær regnskab. (Skbl. 2, 3, 4 ($\frac{1}{10}$ af det uvisse), 7 (han skal årligen lade sognepræsten og medtjenerne ved Domkirken i Ribe, K.M.s foged og stadstjenere dér, hospitalet dér, fogeden på Fanø, sognepræsterne i Vegen, på Mandø og Sønderho, byfogeden i Varde og de 2 præster ved Møgeltønder bekomme deputat, genant og rettighed, som de hidind-

til har haft), 8, 9, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19). Thi forbyde etc. JR, 13, 75. K.

1) Der henvises til skabelon for forleningsbreve, s. 8-10.

25. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Århus fik brev om udvælgelse af borgmestre og rådmænd. De fik efter begæring bevilget, at når nogen borgmester el. rådmænd dør, må borgerskabet dér udnævne 24 af de fornemste borgere, som kan udvælge 3 borgere, som er byens lejlighed bedst bekendt og forestilles lensmanden, og hvoraf én skal ind sættes i afdødes sted. Når en borgmester dør, skal af nævnte 24 mænd 3 af rådmændene foreslås lensmanden, som skal fornemme kongens vilje om, hvilken af dem skal forordnes til borgmester. Ladendes det etc. JR, 13, 79. (Tr.: CCD, VI, 378-79). K. Incl. 18. og 23. maj og udat.

26. maj (Kbh.) Jomfruerne Margrete¹ Friis og Else Friis fik konfirm. af en kontrakt med Axel Valkendorf til Tiselholt anlangende skifte efter deres mor, fru Lene Barnekow. Der er hos kongen begæret konfirm. af en akkord gjort af MF og EF med AV anlangende skifte efter deres mor, LB, lyder: Kendes underskrevne at være kommet i forlig med deres svoger og bror AV anlangende den arvepart, deres søster Anne Friis kunne tilfalde efter deres mor, LB, enke efter Tønne Friis til Tølløsegård, og det således, at de til deres svoger og bror afstår deres bøndergårde i Fyn i Vormark, med al herlighed og tilliggende, item 100 rd., som deres svoger og bror skal få erlagt, inden han rejser af landet. Desligeste deres mors karm med hestetøj til 4 heste, som han straks har annammet til sig, item en rødblisset fole og en ung gul hoppe, som står på Ørridslevgård. Derforuden lover de at betale de sørgeklæder, deres svoger og søster har ladet udtage til dem selv og deres folk i Kbh., dog med kondition, at når købmand til Ørridslevgård hgd. med bønder og herlighed kan bekommes, da vil deres bror og svoger tillige med dem afstå deres anpart deri, både hgd. og bønder ved lige høj pris, som kan bekommes ved at afstå alle 3 parter, dog ikke ringere, end han selv har taget det. Men om deres søster AF dør uden livsarvinger, da skal den arvepart, de 2 søskende kan tilfalde efter hende, ikke søges i hans hgd. Tiselholt, men i andet godt jordegods el. penge derfor, og således deres svoger og bror på søsterens vegne være fornøjet for alt jordegods og løsøre efter deres mor. Derforuden lover de at svare al gæld, der kan kræves af moderens bo. Til bedre forsikring har de ombedt deres bror og lavværge, Christen Skeel til Fussingø, rigens råd og lensmand på Tryggevælde, til vitterlighed underskrive og

forsegle med dem samt at forhverve kongens konfirm. Datum Tølløsegård, den 21. maj 1658. MF. EF. CS. Kongen konfirmerer dette. Forbydendes etc. SjR, 24, 211. K. Incl. 21. maj.

1) Overskriften har *Mette*.

26. maj (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende at gøre den anordning, at alle de officerer og sogneryttere, som er under Ulrik Christian Gyldenløves og afd. oberst Christoffer Hvas' regimenter og nu logerer i Nakskov, bliver hjemforløvet, så og gjort afregning til aftakning med de geworbne officerer og ryttere i Nakskov, så borgerskabet kan blive entlediget for deres indkvartering. Dermed etc. Sjt, 34, 563. K.

26. maj (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende at gøre den anordning, at alle de officerer og sogneryttere, som er under generalmajor Frederik von Buchwalds og afd. oberst Christoffer Hvas' regimenter og nu logerer i Nakskov, bliver hjemforløvet, så borgerskabet kan blive entlediget for deres indkvartering. Dermed etc. Sjt, 34, 563. K. Orig. i DKanc. B 167D.

26. maj (Kbh.)¹ Christoffer Lindenov fik efter begæring brev om at måtte holde sin datters begravelse på Nykøbing Slot. SmR, 7, 124. Incl. 25. maj.

1) Efter brevet står: Henrik Andersen Bager i Landskrone og Kirsten, enke efter Peder Rasmussen i Malmø, fik bevill. på at udføre 200 td. hvede af Loll., findes i Sjæll. å.b., dat. 8. juni 1658.

26. maj (Kbh.) Christian Spormand og hans hustru Kirsten Mortensdatter fik efter begæring livsbrev på en fiskegård i Randers Fjord. De må deres livstid beholde fiskegården, som hun er stedet og fæstet hendes livstid af Otte Marsvin for den årlige afgift på Dronningborg. JR, 13, 80. K. Incl. 20. maj.

27. maj (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om Bornholms regnskabers antegnelser. Han tilskikkes disse antegnelser fra Philippi Jacobi 1649 til årsdagen 1650, som han i hr. Joakim Gersdorffs sted skal gennemse og efter befunden beskaffenhed kvittere. Dermed etc. Sjt, 34, 563. K. Orig. i DKanc. B 179M.

27. maj (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at lade oberstlt. Moltzan bekomme 300 rd., hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 564. K. Incl., se Sjt, 34, Sjt 534, 8. maj (brev 2).

27. maj (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om, når middel findes, at lade generaladjutant Gering bekomme 75 rd., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 564. K. Indl. 13. maj og udat.

Lige sådant brev fik de om 300 rd. til auditor Johan Wilhelm Hass.

27. maj (Kbh.) Niels Juel fik brev om straks at anordne en skude, som kan løbe ud med proviant til fæstningen Kronborgs garnison. Dermed etc. Sjt, 34, 564. K.

27. maj (Kbh.) Hans von Ahlefeldt fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at han ved regimentet beholder en regimentskvartermester og derimod aftakker regimentsfeltskæreren. Befalendes etc. Sjt, 34, 564. K.

27. maj (Kbh.) Frederiksoddes præsteenke fik brev om penge af kirkerne. Det er for kongen berettet, hvorledes den forrige præst befindes af egne midler at have bekostet en temmelig sum penge på præsteresidensen over det, der er leveret ham dertil. Hans efterladte enke med 6 faderløse børn behøver højliggen, at det gives dem igen til deres underholdning. Kongen bevilger, at hun af hver kirke i Århus og Ribe stifter, som har formue, må bekomme 1 rd., hvilket superintendenten i hvert stift skal indsamle for hende. Kongen befaler lensmænd, fogeder, kirkeværger o.a., som forestår kirkernes indkomst, at lade hende bekomme pengene. JR, 13, 81. Indl. 24. og 25. maj. 32.

28. maj (Kbh.) Selio Marselis og Poul Klingenberg fik brev om at gøre afligning med de herværende svenske gesandter anlangende 3 forleden i Sundet arresterede svenske skibes ladning, gørende deres bedste til at likvidere skibsladningerne imod det forråd af krigsmunition og proviant, der fandtes i de skånske fæstninger. Dermed etc. Sjt, 34, 565. K. Orig. i T.K.U.A., Speciel del, Sverige 42.

28. maj (Kbh.) Mikkel Langemack fik brev om af kronens og Skt. Annæ told ved Kbh. hver uge til køkkenskriveren til hofholdningen at lade 350 rd. være følgagtig. Det, tolden andrager derover, skal han lade forblive i behold til samme brug. Dermed etc. Sjt, 34, 565. K. Indl. 28. maj.

28. maj (Kbh.) Admiralitetet fik brev om, at kongen er tilfreds, at alle stralsundske og svenske skuder taget i forleden tid igen må løslades. Befalendes etc. Sjt, 34, 566. K. Orig. i DKanc. B 174. Incl. udat.

28. maj (Kbh.) Fru Christence Lindenov fik brev anlangende gods, som er frataget hende. Kongen kommer i erfaring, hvorledes en del af hans undersætter i Jyll. og Fyn tillige med de svenske har frataget CL adskilligt gods, korn, kvæg og løvsøre, foruden andre store insolenser, som de har begået. Kongen bevilger hende efter ansøgning, at hun igen må søge sit gods hos hvem, det findes, og lade tiltale de skyldige for skades opretning. Forbyndendes etc. FR, 6, 332. K. Incl. 27. maj.

28. maj (Kbh.) Frands Brockenhuus og Joakim Barstorff samt Christoffer Lindenov fik brev om at gøre den anordning, at soldaterlægge-
ne i lenet igen bliver kompletteret og siden fremskikket til oberstlt. von Bernebach i fæstningen Nakskov. Dermed etc. SmT, 8, 179. K.

28. maj (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om skiberum til Ove Thotts og Axel Sehesteds folk. Kongen har befalet Ulrik Christian [Gyldenløve] at overskikke de 2 geworbne kompagnier under hans regiment, nemlig OTs og ASs, det ene til Randers, det andet til Horsens. FB skal dertil forskaffe ham fornødent skiberum. Dermed osv. SmT, 8, 179. K.

28. maj (Kbh.) Bevilling efter begæring for Laurids de Hemmer, Ålborg, til at have Maren Sørensdatte. Han har for nogen tid siden be-
sovet hende, hvilket tilforn er efterladt dem,¹ og er beslægtet med hende i 3. led. Dog skal han bevise, at de ej er hverandre nærmere på-
rørende, og for bevillingen give noget til næste hospital. Forbyndendes
etc. JR, 13, 81. Incl. 7. og 8. maj.

1) Se KB 1656, 420.

28. maj (Kbh.) Ulrik Christian [Gyldenløve] fik brev anlangende at
gøre den anordning, at de 2 geworbne kompagnier ryttere i hans regi-
ment, nemlig Ove Thotts og Axel Sehesteds, med forderligste begiver
sig over til Nørrejyll. for at indkvarteres, det ene i Randers, det andet i
Horsens. Kongen har befalet Frands Brockenhuus at forskaffe ham
det fornødne skiberum. Dermed etc. JT, 14, 143. K.

28. maj (Kbh.) Henrik Thott og Laurids Ulfeldt fik brev anlangende Ove Thotts og Axel Sehesteds rytteres indkvartering i Randers og Horsens. Kongen har befalet, at et af generallt. Gyldenløves 2 geworbne kompagnier skal begive sig til Randers. Adressaten skal, når det ankommer, skaffe det underholdning. Dermed etc. JT, 14, 143. K.

Lige sådant brev fik LU om kompagniet i Horsens.

28. maj (Kbh.) Gunde Rosenkrantz fik brev anlangende Anders Sandbergs, Mogens Kruses og Horstmands officerers kvarter i Ebeltoft. Han skal gøre den anordning, at ASs løjtnant, kvartermester, 3 korporaler, 1 trompeter og 1 mønsterskriver bekommer kvarter i Ebeltoft. Desligeste MKs kvartermester, 3 korporaler og 1 mønsterskriver. Af Hs kompagni 1 løjtnant, 1 kvartermester, 3 korporaler og 1 mønsterskriver. Dog at de selv skal betale det, de bekommer hos borgerne, når de bekommer deres besoldning. Dermed etc. JT, 14, 144. K.

29. maj (Kbh.) Ove Skade fik brev om at gøre den anordning, at officererne og stabspersoner under sognerytterne i lenet herefter som tilforn i fredstid bekommer kvarter i købstæderne for betaling, så og at sognerytterne af deres læg nyder den del som tilforn i fredstid. Dermed etc. Sjt, 34, 565. K.

29. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende at gøre den anordning, at Hans von Ahlefeldts regimentskvartermester bekommer frit kvarter i Kbh., mens hans feltskærer intet kvarter nyder. Dermed etc. Sjt, 34, 566. K.

29. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at afbetale Jens Juel det, han resterer, beregnet fra hans bestallingsbrevs dato til den 9. juni førstkommande, eftersom kongen har bevilget ham denne besoldning for hans residenttjeneste til den tid. Desligeste det, han har anvendt på at skikke sin sekretær efter kongen af Polens begæring, hvilket efter hans beretning andrager 70 rd. Dermed etc. Sjt, 34, 566. K.

29. maj (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev anlangende til Jørgen Seefeld igen at erlægge de rentepenge, som de efter kongens ordre har oppebåret af ham for den kapital, han har været hr. Corfitz Ulfeldt skyldig efter udgivet bevis. Dermed etc. Sjt, 34, 566. K. Incl. 15. maj.

29. maj (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev anlangende at tilholde Morten Ibsen i Ballerup og hans medparticipanter i de enge, de har i leje af kongen, at de i stedet for den sædvanlige afgift årligen i stalden ved Kbh.s Slot skal give 100 gode læs hø, som de skal levere til fodermarskalen. Dermed etc. Sjt, 34, 567. K.

29. maj (Kbh.) Hans Schack fik brev om straks ved trommeslag over al byen og forstæderne at lade forkynde, at ingen officerer, ryttere el. andre, som har heste, må have deres heste på nogen af kongens enge, ej heller afskære græs i engene, under straf. Dermed etc. Sjt, 34, 567. (Tr.: KD, V, 445). K.

29. maj (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende at fordre til afregning alle officerer til fods, som har været fanger og ingen folk el. kompagnier har, eftersom kongen ikke vil, at nogen af dem herefter må nyde frit kvarter. Dermed etc. Sjt, 34, 567. K. Orig. i DKanc. B 167D. Indl. udat.

29. maj (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende at forstændige officererne over rostjenesten, at det er kongens vilje, at de herefter ikke må nyde deres gamle traktement og intet frit kvarter. Dermed etc. Sjt, 34, 567. K. Orig. i DKanc. B 167D. Indl., se foreg.

29. maj (Kbh.) Oluf Brockenhaus fik brev om herefter årligt at lade gøre regnskab på Rtk. for afgiften af det tiloversblevne Svenstrup gods, som Ove Juel havde. Dermed etc. Sjt, 34, 568. K.

29. maj (Kbh.) Tobias Krebel, skovrider på Falster, fik brev om efter ansøgning uden betaling at lade Frands Rantzau bekomme 4 rådyr af slottet. SmT, 8, 180. K. Indl. udat. K.

29. maj (Kbh.) Christoffer von Münnichhausen fik brev om at hjælpe Christian Kellinghusen af Flensborg anlangende noget korn. CK har ladet andrage, hvorledes han har henført en del gods og korn til fæstningen Nakskov, førend de svenske indkom i landet. CM skal hjælpe CK at være følgagtig det, han lovligt kan bevisliggøre tilhører ham. Dermed etc. SmT, 8, 180. K. Indl. udat.

30. maj (Kbh.) Peder Reedtz fik brev anlangende med forderligste at forstændige kongen, hvor mange penge der er indkommet for det

stemplede papir, siden det blev påbudt, så og hvor meget der findes i forråd. De penge, som det herefter indbringer, skal han ej udgive uden særdeles ordre, men ved hver måneds udgang stille kongen en fortegnelse og ervarte kongens vilje. Dermed etc. Sjt, 34, 568. K.

30. maj (Kbh.) Hans Schack fik brev om til borgmestre og råd i Kbh. at overlevere den fangne fændrik, som har begået mordet på en borgers tjener. Dermed etc. Sjt, 34, 568. (Tr.: KD, V, 445).

2. juni (Kbh.) Jonas Heinemark, tolder i Sundet, fik 4 konfirmationer på breve.¹ Der er hos kongen begæret konfirm. af et af hans fars breve, lyder: Chr. 4. gør vitterligt, at han med dette å. b. til Anders Vintapper i kongens vinkælder på Frederiksborg og hans arvinger skøder kronens grund uden for Helsingør, ved den næste bro ved Snekkersten, og strækker sig ud imod vejen og på den side broen til Helsingør 22 ruder i længden og 18 ruder i bredden, hvilken plads AV og hans arvinger kvit og frit uden al tyngelse må beholde osv. Thi forbyde osv. Kbh.s Slot, den 7. sept. 1621 Chr. – Chr. 4. gør vitterligt at have bevilget, at Villum Mortensen, øverste toldskriver i Helsingør, må nyde og have frit fiskeri i stranden langs grunden for den teglgård, han har og bruger uden for Helsingør. Han er forpligtet til på egen bekostning at holde den fjællebro, som ligger midt for nævnte teglgård på alvejen over et vandsted. Forbydendes osv. Kbh. Slot, den 23. marts 1633. Chr. – Chr. 4. gør vitterligt, at VM for ham har ladet andrage, hvorledes der ved teglgården, som han har tilforhandlet sig for nogen tid siden af Anders Vintappers arvinger, skal ligge et stykke jord på bakken strækkende sig i øster og vester 104½ favn i bredden og i sønder og nør 185 favne i længden, og på dette jordsmon står 7 gamle knortede fororne egetræer; han begærer, at pladsen må ligge til teglgården og bruges derunder, og at han må bevilges at lade de 7 træer hugge. Af et tingsvinde forfarer kongen, at de omliggende byer ingen skade har på deres græsning og vanding, om VM bekommer denne plads. Kongen bevilger, at den skal ligge under teglgården og bruges dertil. VM må lade egetræerne hugge. Forbydendes osv. Kbh.s Slot den 23. marts 1633. Chr. – Chr. 4. bevilger afd. VMs arvinger en af kronens moser, liggende i skoven noget fra Kronborg, kaldes Ellenholm, til en nødtørfigt tørvegrøft til teglgården. Thi forbyde osv. Kbh.s Slot den 12. nov. 1639. Chr. Kongen konfirmerer dette. Sjr, 24, 213. K. Indl. 7. sept. 1621 (Chr. 4., kopi), 23. marts 1633 (2, Chr. 4., kopi), 12. nov. 1639 (Chr. 4., kopi).

1) Brevene, jf. KB 1621, 164; 1633, 83; og 1639, 941.

2. juni (Kbh.) Hugo Lützow fik brev om at gøre den anordning, at major Peter von Steenberg med sit kompagnis officerer bekommer kvarter i hans len, dog at de selv skal betale det, de nyder hos borgerne, når de bekommer deres besoldning. Dermed etc. Sjt, 34, 568. K.

2. juni (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev om, at kongen kommer i forfaring, at den løjtnant og de 5 ryttere, som har plyndret den svenske kaptajn Bent Turesen, er bortrømt. UCG skal gøre sit bedste til, at de med forderligste kommer til stede, el. og tilholde ritmesteren under det kompagni, de hører til, igen at skaffe dem til stede, el. og kontentere kaptajnen for den erlidte skade, så kongen kan være fri for hans videre overløb. Dermed etc. Sjt, 34, 569. K. Incl. 19. og 28. maj og udat. (2).

2. juni (Kbh.) Nogle lensmænd i Sjæll., Jørgen Seefeld, landsdommer, og flere, fik brev anlangende at indkvartere Erik Quitzows officerer under hans livkompagni. JS: Kongen er tilfreds, at de må bekomme kvarter i hans len og Sorø len. De skal skifte dem ml. sig, dog at officererne selv skal betale det, de nyder hos borgerne, når de bekommer deres besoldning. Dermed etc. Sjt, 34, 569. K. Incl. udat.

Lige sådant brev fik: Sorø: Jørgen Rosenkrantz. Frederiksborg: Otte Pogwisch, og Kronborg: Christoffer Bille: om Henning Quitzow med officerer at skifte. Kalundborg: Hr. Joakim Gersdorff, og Sæbygård: Henrik Müller: oberstlt. Wilcken med officerer. Dragsholm: hr. Sivert Urne, og Holbæk: Erik Banner: kaptajn Treschart med officerer. Vordingborg: hr. Frederik Reedtz, og Jungshoved: Jørgen Reedtz: kaptajn Bechmann med officerer.

2. juni (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om under sit regiment at beholde de præsteryttere, som han hidindtil har haft. Derefter etc. SmT, 8, 180. K.

2. juni (Kbh.) Erik Quitzow fik brev om, at kongen har forundt nærværende oberstlt. Valentin Moltzan et kompagni under EQs regiment af dem, som er i Fyn. Han skal lade ham bekomme det. Dermed etc. JT, 14, 144. K.

2. juni (Kbh.) Ove Juel fik brev om at gøre den anordning, at Jesper Vognsen og hans officerer, nemlig 1 løjtnant, 1 kornet, 1 kvartermester, 3 korporaler, 1 trompeter og 1 mønsterskriver, bekommer kvarter

i Mariager, dog at de selv skal betale det, de nyder hos borgerne, når de bekommer deres besoldning. Dermed etc. JT, 14, 144. K.

3. juni (Kbh.) Valby, Hvidovre og Vigerslev bønder fik å.b. anlangende gevalt af soldatesken. Der indkommer dagligen klagemål for kongen, fornemmelig fra kronens bønder i nævnte byer, at de af soldatesken til hest og fods, som tager deres march gennem byerne, udplyndres og tvinges til at føre dem og deres gods med heste og vogne, så de nødes til at overgive deres gårde, med mindre der i tide rådes bod. Kongen forbyder enhver at udplyndre el. overfalde dem el. fratage dem vogne og heste, med mindre de har kongens, lensmandens el. hans fuldmægtigs pas el. bevis. Ladendes det etc. SjR, 24, 217. K.

3. juni (Kbh.) Bestalling for Hans Balcke som hofsnedker. Kongen antager HB som hofsnedker i hans far, Henrik Balckes sted. Han skal forholde sig flitteligen og troligen og med flid forfærdige det arbejde, han bliver befalet. For hans tjeneste giver kongen ham 200 rd., 2 pd. rug, 2 pd. byg og en sædvanlig hofklædning, som årligen skal erlægges ham på Rtk., el. i stedet for de 100 rd. af pengene proviant af Provianthuset, om han begærer det, da skal det kortes ham i nævnte penge. Det skal begynde fra 1. maj sidstforleden. Thi beder han etc. SjR, 24, 218. (Tr.: KD, III, 478). K. Incl. 2. juni.

3. juni (Kbh.) Hans Balcke, hofsnedker, fik brev om, at fremmede svende, som kommer til Kbh., først skal henvende sig til ham. Kongen har anset for godt, at alle fremmede snedkersvende, som ankommer til Kbh. og begærer arbejde, førend de antages andetsteds først skal anmelde hos hofsnedkeren HB, om han kan behøve dem til kongens arbejde. SjR, 24, 219. (Tr.: KD, III, 478). K.

3. juni (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at lade generaladjutant Henrik Heber bekomme 100 rd. og generalvognmester Johan Kalthusen 60 rd., tagende deres bevis, hvorefter det skal blive godtgjort ham i kommissarieregnskaberne. Dermed etc. Sjt, 34, 570. K.

3. juni (Kbh.) Jørgen Seefeld fik brev anlangende at gøre den anordning, at Jacob Sparre, løjtnant under ritmester Knud Urne, bekommer frit kvarter i hans len til sig og 4 heste og tilhørende folk til den

24. april sidst forleden og til dette tidspunkt, men vil han herefter have kvarter, må han selv betale. Dermed etc. Sjt, 34, 570. K. Incl. udat.

3. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende indvisning for Morten Wilhelmsen og Mette Rode, enke efter Morten Pless, i Langesund og Sannidal¹ toldsteder. Kongen er blevet MW en sum penge skyldig for leveret proviant til flåden og den daglige udspisning efter afregning gjort af adressaterne, nemlig 12.571 rd. 4 sk. med rente fra 11. dec. 1655 til 11. juni d.å. Nok 14.608 rd. De skal gøre ham indvisning i Langesund og Sannidal toldsteder, beregnet fra nytårsdag 1658 til årsdagen 1659 og fremdeles indtil kapital og rente er betalt. Herforuden er kongen skyldig til MR 4.810 rd. 4 mk. Hun må i lige måde nyde forsikring i nævnte toldsteder. Derefter etc. Sjt, 34, 570. K. Incl. udat. (4).

1) Kopibogen har *Sonkedal* og *Sannekedal*.

3. juni (Kbh.) Mogens Høg fik brev om at gøre den anordning, at oberstlt. Valentin Moltzan med sin løjtnant bekommer kvarter i Odense, dog skal de selv betale det, de nyder hos borgerne, når de bekommer deres besoldning. Dermed etc. FT, 7, 366. K.

3. juni (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om med forderligste at hidskikke den arresterede løjtnant Kalthoff til Kbh. Dermed etc. SmT, 8, 180. K.

3. juni (Kbh.) Fru Øllegaard Gyldenstjerne fik brev anlangende dem, som har taget af hendes gods. Kongen kommer i erfaring, hvorledes en del af undersåtterne i Jyll. og Fyn tillige med de svenske har frataget ØG adskilligt gods, korn, kvæg og løsøre, foruden andre store inso-lenser, de har beganget. På hendes ansøgning bevilger kongen, at hun må søge sit gods hos hvem, det findes, og ved lov og ret tiltale de skyldige. Forbydendes etc. JR, 13, 82. K.

4. juni (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende, at kongen har ladet opsigte kvarter i staden for feltmarskal Eberstein, generallt. Schack og generalmajor Trampe og hans adjudant med deres tjenere og heste o.a. officerer. I lige måde for generalgevaldigeren og hans løjtnantprofos, drabanter, tjenere og heste og skarpretteren med hans tjener. Befalendes etc. Sjt, 34, 571. K. Incl. 2. juni.

4. juni (Kbh.) Feltmarskal Ernst Albrecht von Eberstein, Hans Schack og generalmajor Jochum Trampe fik brev om opsigelse af deres kvarter. HS: Borgerskabet i Kbh. besværer sig over den store indkvartering, som de beklager ej længere at kunne udstå. Han skal gøre den anordning, at hans traktement for sig, tjener og heste bliver forlindret. Dermed etc. Sjt, 34, 571. K.

Lige sådant brev fik EAve for sig, sine tjenere og heste. JT for sig, adjudant, tjenere og heste.

4. juni (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at opsigse kvarter for generalgevaldigeren med hans løjtnantprofos, drabanter, tjenere og heste, desligeste for skarpretteren med tjenere, så de herefter ej nyder frit kvarter. Befalendes etc. Sjt, 34, 571. K. Orig. i DKanc. B 167D.

4. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at Gabriel og Selio Marselis og Albret Baltser Berns' enke og arvinger og Leonhard Marselis til pant må bekomme det øvrige af Hannibal Sehesteds til kongen afståede gods i Norge, så vidt som før dette brev dato ej er solgt deraf. Heraf er halvparten givet på de afregninger og assignationer, som kongen tilforn har givet dem i Trondhjem len og dets indkomst samt told og tiende. De skal antage godset for samme pris, som HS har givet for det. De skal med forderligste gøre afregning med dem, så de kan bekomme skøde og pantebrev. Dog kronens rettighed i skatter, leding og føring i alle måder forbeholden. Herimod skal SM for sig og GM, så og Poul Klingenberg for ABBs enke og arvinger og LM påtage sig at handle og akkordere med de tilstedeværende svenske gesandter om at restituere og forskaffe saltet, så de kan vederfares satisfaktion. Det, de ved kongens ratifikation lover el. udgiver for saltet, lover kongen at vil betale dem af de midler, som bliver forordnet til aflæggelse af gælden i forledne krig. Derefter etc. Sjt, 34, 572. K. Incl. 4. juni.

4. juni (Kbh.) Kaj Lykke og Mogens Arenfeldt fik brev om oberst Hvas', Corfitz Ulfeldts og ritmester Jørgen Lykkes officerers indkvartering. Adressaten skal gøre den anordning, at afd. oberst Hs officerer og CUs med hans underhavende officerer bekommer kvarter i Hjørring og Sæby, dog at de selv skal betale det, de nyder hos borgerne, når de bekommer deres besoldning. Dermed etc. JT, 14, 145. K.

Lige sådant brev fik MA om, at JJs officerer skal logere i Skive.

5. juni (Kbh.) Ingeborg, Matthis Hansens, fik brev om at måtte nyde samme frihed, som er forundt andre borgmesterenker i Kbh. Sjr, 24, 219. (Tr.: KD, III, 478). K. Incl. 21. og 26. maj og udat.

5. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om på afregning med Peter Bredal, kongens skibshøvedsmand og ekvipagemester på Bremerholm, at afskrive de 6 skipperboder, som han har bekommet i pant for 1.900 rd. Kongen har forundt PB 6 af skipperboderne til brugeligt pant for 1.900 rd. i betaling for det, kronen er ham skyldig. De skal afskrive dem på hans fordring. Dermed etc. Sjt, 34, 573. (Tr.: KD, V, 445-46). K. Orig. i DKanc. B 179M.

5. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om det første muligt at betale James Robbins d. Æ., skibsbygmester, noget af hans besoldning, eftersom han beklager sig i lang tid intet at have bekommet. Dermed etc. Sjt, 34, 573. K. Orig. i DKanc. B 179M. Incl. 16. og 22. april.

5.¹ juni (Kbh.) Ove Skade fik brev om, at nærværende Jørgen Thomsen i Store Kornerup Mølle, Peder Jacobsen i Lille Kornerup Mølle og Niels Ibsen i Bistrup Mølle i Roskilde len har ladet andrage for kongen, at de har lidt stor skade af de svenske ved udplyndring, og at de formedelst forleden vinters hårdhed i nogen tid ikke har kunnet male, foruden at de har haft og har stor indkvartering af kongens eget folk. De er kommet således i armod, at de ikke kan blive ved magt, med mindre de forundes noget afslag i landgilden. Af OSs erklæring erfarer kongen, at deres angivende er sandfærdigt, og er tilfreds, at hver af dem må være fri for $\frac{1}{2}$ af 1 års landgilde, beregnet fra Philippi Jacobi 1657 til årsdagen 1658. Det skal blive godtgjort i lenets rgsk. på Rtk. Dermed etc. Sjt, 34, 573. K. Incl. 7. maj (2).

1) K. er dat. 4. juni, på bagsiden 5. juni.

5. juni (Kbh.) Hans Nielsen Bøgvad fik brev på en mølle og en toft på Stenderup Mark i Koldinghus len. Niels Nielsen Bøgvad, sognepræst til Eltang og [Sønder] Vilstrup s., har for nogen tid siden for sig, hustru og et af deres børn bekommet bevill. til en mølle, som hans formand, fhv. sognepræst dér hr. Niels Griis efter kongens fars till. har ladet opbygge på et damsted på Stenderup præstegårds grund. Desligeste på en toft, Enemærke, som er et lidet stykke særlig jord, som ej tilhører præstegården. NNB har nu for kongen ladet andrage, at hans hustru er død, hvorfor han begærer, at mølle og toft må følge hans

søn, HNB, eftersom denne i forleden fejde har været i kongens tjeneste. Kongen bevilger dette, dog skal altid af mølle og toft gives den årlige afgift, nemlig 1 ørte mel til Stenderup præstegård. Forbyndendes etc. JR, 13, 82. K. Incl. 29. maj.

6. juni (Kbh.) Hans Schack fik brev anlangende at gøre den anordning, at alt hans regiment til fods bliver logeret i Kbh. og derimod alt folket af livkompagnierne, af gøngerne og Ulrik von Debitz (Dewitz)' kompagni i Christianshavn. Til den ende har kongen befalet borgmestre og råd begge steder at forskaffe kvarterer og underholdning. Der- efter etc. Sjt, 34, 574. K.

6. juni (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik brev anlangende omveksling af kvarterer for Hans Schacks regiment og Ulrik von Debitz (Dewitz)' folk og gøngerne. Kongen har befalet folket af livkompagnierne, af gøngerne og UDs kompagni at logere i Christianshavn og derimod det af HSs regiment til fods igen at indkvarteres i staden. De skal gøre den anordning, at de bliver således ligeligen indkvarteret. Dermed etc. Sjt, 34, 574. K.

Lige sådant brev fik borgmestre og råd på Christianshavn at logere gøngerne og UDs kompagni imod det, som nu dér logerer af HSs regiment til fods.

6. juni (Kbh.) Hugo Lützw fik brev anlangende nogle Flensborg-borgeres forlov at sejle hjem og om betaling for deres rejse. Hvad nærværende 4 borgere af Flensborg har ladet andrage for kongen, kan HL se af deres hosføjede supplikation. Kongen er tilfreds, at de nu med deres skiberum må sejle hjem, og at HL giver dem noget for deres rejse efter forrige anordning lige ved andre, som har gjort tjeneste. Dermed etc. Sjt, 34, 575. K.

6. juni (Kbh.) Hugo Lützw fik brev om, at dr. Hans Svane igen til kronen har afstået en gård, som var pantsat ham i Antvorskov len, Kirke Helsing s. og by: Christen Pedersen påbor. HL skal igen annamme den under lenet, indskrive den i jordebogen og årligen gøre regnskab for den visse og uvisse indkomst. Dermed etc. Sjt, 34, 575. K.

6. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at dr. Hans Svane igen til kronen har afstået en gård, som var pantsat ham i Antvorskov len, Kirke Helsing s. og by: Christen Pedersen påbor. De skal igen lade den

indskrive i lenets jordebog, så lensmanden årligen kan gøre regnskab. Dermed etc. Sjt, 34, 575. K.

6. juni (Kbh.) Jacob Lauridsen Beck, slotsfoged på Koldinghus, fik bestall. som fiskemester i Koldinghus len. Kongen bestiller nærværende JLB som fiskemester. Han skal have tilsyn med søer og damme, at der ikke bliver fisket af andre. Kongen befaler lensmanden at bevise ham al hjælp i bestillingen. Han bevilger ham årligt 100 kur.dl., som skal gives ham af lensmanden på Koldinghus. Det skal begynde fra brevets dato. Lensmanden på Koldinghus befales at give ham dette. JR, 13, 83. K.

6. juni (Kbh.) Hans Schack fik brev om, at kongen er tilfreds, at skriveren på Riberhus må nyde sin skriverskæppe. Derefter etc. JT, 14, 145. K.

6. juni (Kbh.) Hr. Steen Bille, Hans Schack og Corfitz Trolle fik brev om oberst Jochim Körbers officerers indkvartering. SB: Han skal gøre den anordning, at JKs officerer, nemlig oberstlt. Adelipsen, løjtnant Jørgen Koch og kornet Laurs Gram, bekommer kvarter i Kolding, dog at de selv skal betale det, de nyder hos borgerne, når de bekommer deres besoldning. Dermed etc. JT, 14, 145. K. Indl. udat.

Lige sådant brev fik HS om, at ritmester Rostrup, løjtnant Jochum Felix Schwerin, kornet Anders Lauridsen og 3 korporaler skal ligge i Ribe. Item CT om, at ritmester Neimand, løjtnant Jacob Schwede og Laurs Nielsen kornet skal ligge i Ringkøbing, så og løjtnant Bernt Sylwester og kvartermester Claus Mahler i Holstebro.

7. juni (Kbh.) Brev efter begæring om, at liget af afd. Gertrud Pedersdatter, enke efter Søren Hofmand, af hendes arvinger må føres bort fra Kbh. Sjr, 24, 220.

7. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at Frederik Rodsteen må bekomme fri kost på skibene, som sejler til Portugal, og det i Peder Pedersen Kertemindes egen kahyt, hvilket skal blive godtgjort i regnskaberne. Dermed etc. Sjt, 34, 576. K. Orig. i DKanc. B 179M.

7. juni (Kbh.) Selio Marselis og Poul Klingenberg fik brev anlangende Saltkompagniet og de svenske ambassadører. Hvad Saltkompagniets

direktører har ladet andrage for kongen, kan de se af deres hoffølgen-
de indlæg. Adressaterne skal handle med de herværende svenske am-
bassadører om dette tillige med det andet, som er befalet dem, gøren-
de deres bedste til at skaffe dem nogen satisfaktion derfor. Dermed
etc. Sjt, 34, 576. K.

7. juni (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende, at kongen har for-
undt fhv. kusk Anders Olsen i Græse Mølle at være fri for skat. Dermed
etc. Sjt, 34, 576. K. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK. Incl. 2. juni.

7. juni (Kbh.) Kommissarierne hr. Niels Krabbe, Kørbitz og Otte Pog-
wisch fik brev om med forderligste at gøre afregning med generallt.
Schack om det, han kan tilkomme efter bestallingsbrevet fra den tid,
han er kommet i kongens tjeneste og til den 1. maj sidst forleden. Der-
med etc. Sjt, 34, 577. K.

7. juni (Kbh.) Maren Nielsdatter, enke efter Kjeld Nielsen i Thisted, fik
efter begæring brev om skattefrihed. Hun må være fri for al borgerlig
og byens tyng, så længe hun ingen borgerlig næring bruger. Dog at
hun af sine ejendomme giver pro kvota lige ved andre. Forbyndes
etc. JR, 13, 84.

8. juni (Kbh.) Henrik Andersen Bager i Landskrone og Kirstine, enke
efter Peder Rasmussen, fik bevill. til at udføre hvede. HA må fra Kbh.
udføre 12 td. hvede, dog at tolden erlægges efter toldrullen. Forby-
ndes etc. Sjr, 24, 220. K. Incl. 7. juni.

Lige sådan bevill. fik K af Malmø i Loll. at måtte købe 200 td. hvede
og udføre dem.

8. juni (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om til landkommissarierne i
Sjæll. at levere de 303 rd. 12 sk., som reterer af de 1.000 rd., tagende
deres bevis. Dermed etc. Sjt, 34, 577. K.

8. juni (Kbh.) Christoffer Bille fik brev anlangende, at kongen er til-
freds, at han hos lenets bønder, hvor det bekvemmeligst kan ske, for-
skaffer borgerskabet i Helsingør noget til græsgang for rytterhestene,
som er logeret i byen. Sjt, 34, 577. K. Incl. 5. juni og udat.

8. juni (Kbh.) Hugo Lützwow fik brev anlangende Mette Carstens af
Flensborg. Hvad nærværende MC har ladet andrage for kongen, kan

HL se af hendes hosføjede supplikation. Han skal forhjælpe hende til rette, så vidt billigt er, så hun ingen uret vederfares. Dermed etc. Sjt, 34, 577.

8. juni (Kbh.) Hugo Lützwow fik brev anlangende Hans Jespersen og Laurids Kollund i Flensborg. Hvad HJ og LK har andraget for kongen, kan HL se af deres hosføjede supplikation. Kongen er tilfreds, at de må sejle hjem med det indskibede kirkegods, og at HL giver dem noget for deres rejse efter forrige anordning lige ved andre, som har gjort lige tjeneste. Befalendes etc. Sjt, 34, 577.

8. juni (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at lade oberstlt. Arnold Cooper erlægge 90 rd. 3 ort 20 sk., når middel findes, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 579. K. Indl. udat.

8. juni (Kbh.) Jomfru Karen Høg fik efter begæring brev med bevill. til at være sin egen værge, selv at forestå sit gods og løsøre, sætte penge på rente og ellers i alle måder med sin lavværger indseende søge sit eget gavn og bedste. Forbydendes etc. JR, 13, 85.

8. juni (Kbh.) Mogens Høg og Ejler Holck fik brev om at være jomfru Karen Høgs og Margrete Holcks værge. Der skal med forderligste foretages skifte ml. Jens Høgs enke og arvinger. MH befales at møde til stede og være KHs værge, havende i agt, at hun vederfares det, ret er, og siden til hende overlevere det, hun kan tilkomme. Dermed etc. JT, 14, 146. Indl. 2. juni (2).

Lige sådant brev fik EH om at være MHs værge.

8. juni (Kbh.) Manderup Due og Preben Banner fik brev anlangende skifte efter Jens Høg. Der skal med forderligste foretages skifte efter JH. De befales at møde til stede i Ålborg, når skiftet foretages, havende i agt, at samtlige arvinger og JHs enke vederfares den del, ret er. Dersom nogen tvist kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Dermed etc. JT, 14, 146. Indl., se foreg.

9. juni (Kbh.) Hugo Lützow fik brev om, at Ove Brockenhuus beklager sig ej med sit folk at kunne komme over til Nørrejylland fra Kalundborg af mangel på skiberum. HL skal til Kalundborg fremskikke så mange skuder og skiberum, som er fornødent dertil, dog ikke dem, som er forløvet af kongen. Befalendes etc. Sjt, 34, 578.

9. juni (Kbh.) Hans Schack fik brev om med forderligste at kommandere 3 kompagnier af sit regiment til fæstningen Nakskov, nemlig Otte Christoffer Schack, kaptajn Claus Josua og kaptajn Bertram de Ricou¹ hver med sit kompagni, hvor de skal blive liggende i garnison. Dermed etc. Sjt, 34, 578. K. Indl. 8. juni.

1) Således Indl., kopibogen har *Derieu*.

9. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Hans Schack til hans soldater bekomme 200 soldaterklædninger af de klæder, Henrik Møller skulle levere efter kontrakt, og som nu findes på Klædekammeret. Desligeste 200 par sko og 200 skjorter, for hvilke kaptajnerne, som bekommer dem, skal kvittere, så det kan blive dekorteret i besoldningerne. Dermed etc. Sjt, 34, 578. Indl., se foreg.

9. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende, at hr. Laurids Jensen Varberg må nyde skibspræsts besoldning. Dermed etc. Sjt, 34, 579. K. Orig. i DKanc. B 179M.

9. juni (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende kaptajn Rosenkrantz og Steenvigs kompagnis indkvartering i stedet for kaptajn Claus Josua og hans folk etc. Kaptajn CJ og kaptajn Bertram de Ricou¹ er befalet med deres kompagnier at begive sig fra Kbh., så og kaptajn Debitz' kompagni at aflægges i Christianshavn. Adressaterne skal gøre den anordning, at i deres sted bliver lagt Rs og Ss kompagnier. Befalendes etc. Sjt, 34, 579. K.

1) Således Indl., kopibogen har *Derieu*.

9. juni (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om nogle resterende aske-træer til Tøjhuset. Kongen erfarer, at der i hans len er en del aske-træer, som for nogen tid siden er befalet hugget ved Tøjhusets betjente til artilleriet. Han skal med forderligste hidskikke det til Tøjhuset. Dermed etc. SmT, 8, 180. K.

9. juni (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om underholdning af Hans Schacks kompagnier. Kongen har befaleet 3 kompagnier af HSs regiment at begive sig til fæstningen Nakskov. FB skal gøre den anordning, at de bliver underholdt og verpfleget efter den gjorte ordinans. Dermed etc. SmT, 8, 181. K.

10. juni (Kbh.) Jørgen Seefeld fik brev anlangende en fange, Henrik Mortensen. Af JSs foregivende erfarer kongen, at det skal være lige så betænkeligt at dømme HM fra livet for det af ham begåede drab på Hans Ibsen i Nærum som at dømme ham fri, efterdi i processen er den forseelse, at intet syn hverken på den levende el. døde er taget. Kongen er tilfreds, at HM må dømmes på Holmen at arbejde i jern, om imidlertid bedre oplysning om sagen kan komme for dagen. Dermed etc. Sjt, 34, 579. Incl. 9. juni.

10. juni (Kbh.) Niels Juel fik brev om, at kongen er tilfreds, at den galiot, som skal føre Ulrik von Cronach, også må indtage ritmester Gert Bolttes heste og føre dem til Rendsborg. Dermed etc. Sjt, 34, 580. K.

10. juni (Kbh.) Tolderne ved Kbh. fik brev anlangende straks at forstændige hofmarskalken og hofkøkkenskriveren, når søværts adskillige viktualier, citroner, pommeranser og lign., kommer hid. Item friske østers, skælfisk, laks, ost o.a., som kongen behøver til hofholdningen. Og ingen må tillades at købe, førend de er angivet, som forskrevet står, på det kongen for betaling først kan få det, han har behov. Sjt, 34, 580. K. Incl. udat.

11. juni (Kbh.) Fru Ingeborg Arenfeldts arvinger fik brev anlangende Cornelius Lerche, dr. Peder Resen, prof., mag. Jacob Fincke og mag. Hans Pedersen, rektor i Roskilde. Hvad CL, PR, JF og HP har ladet andrage for kongen, kan IA se af deres hosføjede supplikation. På det de ikke skal have billig årsag at beklage sig over IA, skal hun kontentere dem el. deponere pengene indtil sagens uddrag, såfremt kongen ikke skal forårsages at lade den afsagte landsdommers dom have gænge, om de videre har at besvære sig over. Befalendes etc. Sjt, 34, 580. K.

11. juni (Kbh.) Hans Boysen fik brev anlangende Laurids (Laurs) Bager i Helsingør. HB har tilforn bekommet befaling¹ til at lade Samuel Meyer bekomme sin betaling af Helsingørs told, hvori LB tilforn har haft assignation. Dog skal HB mage det således, at den ene bekommer

af tolden lige så vel som den anden, så kongen forskånes for videre molestering. Dermed etc. Sjt, 34, 581. K.

1) Se ovf., s. 202.

11. juni (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om uden videre ophold at give Niels Rosenkrantz 200 rd., eftersom han har forpligtet sig til at komplettere sit kompagni på 200 mand, tagende hans bevis, som skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 581. K.

11. juni (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at give oberst Dunsdorffs herværende underofficerer nogle rejsepenge, eftersom midlerne strækker til. I lige måde skal de give følgende officerer rejsepenge: kaptajn Jean Tallodie de Gans, kaptajn Benjamin Etienne de la Vannerie, løjtnant Pierre Gabriel de la Lande under oberst Bessels regiment samt fændrik Antoine Alcide under Laurids Pogwischs regiment, tagende deres bevis, som skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 581. K. Indl. udat.

11. juni (Kbh.) Lensmændene i Sjæll., Møn, Loll. og Falster fik brev om at have indseende med, at de samme sogneryttere, som har været ved kompagnierne, da de er blevet hjemforløvet, indtil videre forbliver i tjenesten og underholdes af sognene ligesom tilforn, så at ingen andre antages i deres sted. Dermed etc. Sjt, 34, 582. K.

11. juni (Kbh.) Hr. Niels Krabbe, Johan Christoph von Kørbitz og Otte Pogwisch fik brev om med forderligste at gøre afregning med oberst von Ense (Enss), som har været kommandant i Christianshavn, og straks opsige ham hans kvarter, eftersom kongen ikke længere behøver hans tjeneste. Dermed etc. Sjt, 34, 582. K. Orig. i DKanc. B 223F.

11. juni (Kbh.) Kjeld Krag og Ove Juel fik brev anlangende jomfru Helles Urnes værgemåls levering til Christian Jørgensen Urne. Hans Friis har for kongen ladet andrage, at han i nogle år efter kongens befaling¹ har forestået HUs værgemål, og det vil han overlevere til CJU som hendes rette lavværge. De skal møde til stede og overvære regnskaberne. Det, de foretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Dermed etc. SKT, 9, 147. K. Indl. udat.

1) Se KB 1650, 272, jf. KB, 1651, 247.

11. juni (Kbh.) Christian Urne fik brev om annammelse af jomfru Helles Urnes værgemål fra Hans Friis, når denne leverer det fra sig, og efter befunden beskaffenhed og regnskab kvittere ham og siden selv forestå det. SkT, 9, 148. K. Indl., se foreg.

11. juni (Kbh.) Christian Skuldt fik brev om, at kongen bevilger ham årlig pension som kammerjunker, 800 rd., af Assens toldkiste. Det skal begynde fra brevets dato. Kongen befaler lensmanden at lade ham komme dette mod kvittering. FR, 6, 332. K.

11. juni (Kbh.) Bevilling for Claus Nielsen i Skive til at holde vin. Han må alene holde vinhandel i byen. Til borgerne dér o.a. skal han sælge for billig pris. Lensmanden og borgmestre og råd skal have indseende med, at han holder god, ustraffelig vin. Forbyndes etc. JR, 13, 85. K. Indl. 10. maj, 8. juni.

12. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om Henning Quitzows verpflegung. HQ har tilforn bekommet kongens ordre til hr. Niels Krabbe, at han måtte godtgøres verpflegung fra den 3. aug. og til den 21. okt. 1657 af Helsingborg provianthus, hvilket han ikke har bekommet. Kongen er tilfreds, at han må bekomme resterende verpflegung af Provianthuset ved Kbh.s Slot. Dermed etc. Sjt, 34, 582. K. Orig. i DKanc. B 179M.

12. juni (Kbh.) Hans von Ahlefeldt fik brev om rytteriet, som ikke vil nøjes med græs til deres heste. Klager indkommer dagligen fra undersåtterne på landet, at officererne og rytterne ej vil nøjes med græs til hestene. HvA skal gøre den anordning og tilholde dem at nøjes med græsning o.a. verpflegung, som lensmændene anordner. Dermed etc. Sjt, 34, 582. K.

12. juni (Kbh.) Ove Skade fik brev anlangende, at kongen efter begæring er tilfreds, at Laurids Jensen i nederste Værebros Mølle må forskånes for forleden års halve landgilde, beregnet fra Philippi Jacobi 1657 til årsdagen 1658. Det skal blive OS godtgjort på Rtk. Af OSs erklæring erfarer kongen, at LJ forleden vinter har lidt stor skade af de svenskes udplyndring og formedelst vinterens hårdhed i nogen tid ikke kunne male og derfor behøver dette afslag. Dermed etc. Sjt, 34, 583. K. Indl. 26. maj (2).

12. juni (Kbh.) Hugo Lützow og hr. Frederik Reedtz fik brev anlangende Næstved og Slagelse borgeres indkvarteringsbesværing. HL: Borgerne i Næstved har beklaget sig over deres rytterindkvartering. HL skal i lenet gøre den anordning, han eragter bedst og lideligst, og derom med forderligste erklære, på hvad manér han eragter indkvarteringen kan ske med borgernes og bøndernes mindste skade, hvorefter kongen vil resolvere. Dermed etc. Sjt, 34, 583. K. Indl. 8. juni (2).

Lige sådant brev fik hr. Frederik Reedtz om borgerskabet i Næstved.

12. juni (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om indpas hos Johan Christoph Creushower (Creutzhower), apoteker i Viborg. JCC har for kongen ladet andrage, at en part af borgerne i byen gør ham stor skade, idet de imod hans privilegier holder adskillige varer fal. OG skal alvorligen tilholde dem, at de herefter intet sælger, som vedkommer apoteket, om de ikke vil straffes. Dermed etc. JT, 14, 147. K.

13. juni (Kbh.) Hugo Lützow fik brev om, at kongen har befalet¹ Ove² Brockenhuus, med så skel, at han ikke allerede er kommet over til Jyll., at begive sig til Antvorskov len med det folk, han endnu har hos sig af sit regiment, og der forvarte Ulrik Christian Gyldenløves ordre. HL skal forskaffe ham underholdning dér i lenet. Dermed etc. Sjt, 34, 583.

1) Se flg. brev. 2) Overskriften har *Frands*, K.s tekst *Ove*, men i påskriften *Frands*. Jf. flg. brev.

13. juni (Kbh.) Ove Brockenhuus fik brev om med forderligste med det folk, som han har af sit regiment, at marchere til Antvorskov, hvor han skal søge underholdning hos lensmanden Hugo Lützow, indtil han bekommer ordre af Ulrik Christian Gyldenløve. Dermed etc. Sjt, 34, 584. K. Indl. udatt.

13. juni (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev om med forderligste at levere det Brockenhuuseske regiment, tillige med de præsteheste og sogneryttere, som findes ved regimentet, til feltmarskal Wrangel el. andre svenske officerer, som af kongen af Sverige er forordnet til at annamme dem. Dersom regimentet imod forhåbning ikke strækker til at fyldestgøre det lovede tal, skal UCG gøre sit bedste til at komplettere det, dog Kongens Livregiment og feltmarskal Ebersteins urørt, tagende kvittering for de ryttere, han leverer. Dermed etc. Sjt, 34, 584. K.

13. juni (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev om, at kongen er tilfreds, at han tilsiger Ove Brockenhuus en årlig pension med så skel, at han med god manér og så stærkt som muligt overleverer regimentet til de svenske. Dermed etc. Sjt, 34, 585. K.

13. juni (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at betale løjtnant Pierre [Gabriel] de la Lande 30 rd. af hans resterende besoldning, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 585. K.

14. juni (Kbh.) Inger, enke efter Peder Gagelmand, fik efter begæring brev om at være fri for borgerlig og byens pålæg i Helsingør, så længe hun ingen borgerlig næring bruger. Sjr, 24, 220. K. Indl. 8. juni.

14. juni (Kbh.) Ringsted by fik brev om dem, der fører øl til byens markeder. Borgerskabet i byen har for kongen ladet andrage, hvorledes der fra adskillige byer og omliggende steder til de 2 markeder dér føres en del dansk øl, sælges og udtappes, og dertil opbygges ølboder og huse uden for borgernes døre, til skade for borgerskabet i næring og brug, og ved sådan øltappen og gemen mands samling begås en del uskikkeligheder med klammeri og dødsdrag. Efter deres begæring har kongen anset for godt at forbyde tilførsel af sådant fremmed øl, under øllets fortabelse o.a. vilkårlig straf. Hvorefter osv. Sjr, 24, 221. (Tr.: CCD, VI, 379). K. Indl. 10. juni (2).

14. juni (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. fik brev om at tilholde almuen i hvert sogn i lenet at holde deres sogneryttere færdige, når de bekommer Ulrik Christian Gyldenløves ordre til at møde til stede, at de da kan marchere til hvad sted, UCG tilskriver dem. Dermed etc. Sjt, 34, 585. K.

14. juni (Kbh.) Rektor og professorer ved Kbh.s Universitet fik brev om, at kongen er tilfreds, at dr. Peder Resen, ethics professor, tillige skal være tertius juris consultus, eftersom han i samme fakultet tilforn har taget grad, dog at *fundationes, leges, statuta, consvetudines laudabiles salvis juribus omnium professorum etiam jure consultorum priorum forbliver uvioleret*¹ og i alle måder upræjudiceret. Befalendes etc. Sjt, 34, 585. K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA. Indl. udat.

1) dog at *fundationer, love, statutter og rosværdige sædvaner med forbehold for alle professorernes såvel som de fornemste retslærdes rettigheder forbliver ukrænket og i alle måder ikke præjudiceret.*

14. juni (Kbh.) Hugo Lützow fik brev om efter Ulrik Christian Gyldenløves ansøgning en kort tid dér i lenet at forskaffe ham underholdning til så mange ryttere, som han agter fornødent at lade blive liggende. Dermed etc. Sjt, 34, 586. K.

14. juni (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev om, at kongen er tilfreds, at han på Sorø [Akademi] må gøre sin datters bryllup med Mogens Krag og om mandagen, lige så vel som om søndagen, lade traktere med koldt køkken. Befalendes etc. Sjt, 34, 586.

14. juni (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev om, at Sorø birk må være fri for indkvartering. Han har tilforn bekommet befaling til at lade indkvartere en del af Erik Quitzows officerer i birket. Kongen erfarer, at sligt er imod forrige givne privilegier, og er tilfreds, at birket må være forskånet. Befalendes etc. Sjt, 34, 586. K. Indl. 13. juni.

14. juni (Kbh.) Hr. Niels Krabbe, Kørbitz og Otte Pogwisch fik brev om med forderligste at gøre afregning med disse officerer efter hosfølgende breve og kapitulationer og meddele dem kopi af afregningen: kaptajn von Vehnen, løjtnant Henrik Rytter og fændrik Thomas Eston, kaptajn Leworden, løjtnant Poul Jørgensen og fændrik Bonjour. Dermed etc. Sjt, 34, 587. K. Orig. i DKanc. B 223F.

14. juni (Kbh.) Mikkell Langemack fik brev om med forderligste at lade Hans Boysen bekomme 2.000 rd. af kommissariepengene, hvilke han igen skal betale af førstkommende Kronens og Skt. Annæ told. Sjt, 34, 587. K. Indl. udat.

14. juni (Kbh.) Otte Krag fik brev om kvarter til de folk, Ulrik Christian [Gyldenløve] skal levere til de svenske. Kongen har befalet UCG til kongen af Sveriges dertil forordnede at levere det til kongen lovede rytteri. OK skal være ham behjælpelig med kvarter el. a., hvor han behøver OKs tjeneste, indtil de bliver overleveret. Dermed etc. FT, 7, 366. K.

14. juni (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at forhjælpe Christian Kellinghusen m.fl. af Flensborg til rette. Hvad CK har ladet andrage for kongen, kan FB se af hans hosføjede supplikation. Han skal så vidt muligt hjælpe ham og hans medsupplikanter til rette. Dermed etc. SmT, 8, 181. K.

15. juni (Kbh.) Eva von Bülow, enke efter hofmarskal Adam Henrik Pentz, fik pension på 500 rd., hvilket skal begynde fra Philippi Jacobi sidst forleden. Kongen befaler rentemestrene at lade hende bekomme dette. SjR, 24, 222. K. Incl. udat.

15. juni (Kbh.) Mikkel Langemack fik brev anlangende med forderligste at lade optage de konsumtionspenge, som er indkommet i Loll., Falster og Fyn siden 1. aug., med registre, og levere pengene med registrene på Rtk. I lige måde skal han anordne, hvem der skal oppebære accisen dér, eftersom Henrik Tillemands enke ikke agter at forblive ved forpagtningen længere end til nytårsdag sidst forleden. Dermed etc. SjT, 34, 587. K. Incl. 15. juni og udat.

15. juni (Kbh.) Christoffer Bille fik brev om at gøre den anordning, at der af garnisonen på Kronborg holdes vagt på skibsbroen og i portene i Helsingør til desbedre at erfare, hvad for folk der passerer gennem landene. Dermed etc. SjT, 34, 588. K.

15. juni (Kbh.) Christoffer Bille fik brev om under straf at lade forbyde, at nogen har hovednøgle til kongens veje dér i lenet. Dermed etc. SjT, 34, 588. K.

15. juni (Kbh.) Christoffer Bille fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at kronens bønder i Asminderød sogn til Kbh. må føre det vildt, der skydes af skovfogederne dér til kongen. Befalendes etc. SjT, 34, 588. K.

15. juni (Kbh.) Erik Quitzow fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at han med sit regiments over- og underofficerer fra 1. maj 1658 må nyde det gl. traktement og kvartals besoldning, dog at ingen flere officerer godtgøres end i Christoffer Steensens tid, da de 4 sjæll. kompagnier var reduceret til 8.¹ Dermed etc. SjT, 34, 588. K. Incl. udat.

1) Tallene *er* angivet således.

15. juni (Kbh.) Peder Reedtz og Kørbitz fik brev om på kongens vegne og på hans ratifikation at akkordere med Otte Pogwisch om Frederiksborg liden ladegårds forpagtning, at han beholder den for den sædvanlige afgift, 800 rd. Dog at han, som han har begæret, for pengene leverer følgende viktualier til hofstaten: 1 par fede slagteøksne for 24 rd., dog at enhver okse vejer 24 lispd. i det ringeste, dersom nogen ve-

jer mere, da bøde den ene på den anden, som vejer mindre, 1 god kalv for 4 rd., 1 middelmådig for 2½ rd., 1 mager kalv for 5 mk., 1 gl. fed bede 10 mk., 1 ung fed bede 1 rd., 1 godt svin 2 rd., 1 par fede kalkunske høns, nemlig 1 hane og 1 høne, for 7 mk., 2 kalkunske høns 1 rd., 1 td. fersk smør 20 el. i det højeste 22 rd., hver td. foruden træ at veje 14 lispd., ½ td. og fjerding a l'advenant, 1 par øksne at fodre 4 rd. Dermed etc. Sjt, 34, 589. K. Orig. i DKanc. B 179M. Incl. udat.

15. juni (Kbh.) Cort Holst mundkok fik brev med befaling til at være værge for Henrik Vinterbergs 2 børn, Sofie Vinterberg og hendes søster. Sjt, 34, 588. Incl. 12. juni.

15. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende at gøre den anordning, at Johan Garman afbetaler Hugo Lentes arvinger 3.000 rd. med rente, som kongen er ham skyldig for krigsmaterialia, som han har leveret, dette efter den forrige til HL udgivne assignation, så snart toldkisterne i Norge bliver åbnet. Dermed etc. Sjt, 34, 588. K. Orig. i DKanc. B 179M. Incl. udat.

15. juni (Kbh.) Jørgen Seefeld, landsdommer, fik brev om, at kongen er tilfreds, at han i sine lensregnskaber fra Philippi Jacobi 1657 til 1658 må godtgøres 100 rd. for engen Humleåret, som kongen vil lade bruge til græsgang for rytterhestene i Køge. Dermed etc. Sjt, 34, 590. K.

15. juni (Kbh.) Joakim Philip Barstorff fik brev om som landkommissarius at have indseende med indkvarteringen o.a. i Loll. og Falster. Dermed etc. SmT, 8, 181. K.

15. juni (Kbh.) Hr. Steen Bille fik brev om Gabriel Gomez' indvisning i Kolding told. Kongen kommer i forfaring, at GG for adskillige gjorde tjenester resterer 10.246 rd. 7 sk. SB skal med forderligste lade ham bekomme dem med påløbne renter 6 pct. fra brevets dato af toldkisten i Kolding, indtil summen er betalt, frem for nogen anden, som herefter bliver assigneret dér. Dermed etc. JT, 14, 147. Incl. 13. dec. 1655 (Fr. 3., i kopi, til GG), 6. og 15. juni og udat. (2).

16. juni (Kbh.) Hans Schack m.fl. fik brev om med forderligste at begive sig til Kronborg, tagende med sig oberst Cronach og kongens bygmester Albertus og dér med dem at besigtige fæstningens brøstfældighed i lensmandens, kommandantens og borgmester Niels Hansens

overværelse og gøre kongen relation med ungefærligt overslag, hvad den fornødne reparation eragtes at koste. Dermed etc. Sjt, 34, 590. K. Indl. 22. juli.

16. juni (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om at hjælpe Jacob Sørensen Skanderup til rette anlangende 70 læster salt, han er gjort forhindring i. Hvad JSS har andraget for kongen anlangende 70 læster salt, som han er gjort hindring i af direktørernes faktor i Ålborg, Christen von Ginkel, imod den ham af direktørerne givne ordre, kan KL se af hans hosfølgende supplikation. KL skal være ham så vidt muligt behjælpelig efter landsloven, så og efter recessen forordne en mand, som kan udføre sagen. Dermed etc. JT, 14, 147.

16. juni (Kbh.) Gunde Rosenkrantz m.fl. fik brev anlangende kongens generalfaktor og hofprovisor Gabriel Gomez' indvisning i nogle lensindkomster og intrader. Adressaten skal i 6 år årligen til GGs arvinger, cessionarer el. fuldmægtige betale den intrade, som kongen årlig hidindtil har bekommet af Kalø len, 2.500 rd., enten i rede penge el., om de begærer det, i korn o.a. varer, for den pris, som det kan gælde efter landkøb, hvilket skal leveres i den næst ved søkanten liggende købstad el. ladested, idet assignationer eragtes. 1. termin skal angå udgangen af 1659, den sidste i 1664. Dersom nogen accidens, hvilket kongen dog ikke vil formode, kunne gøre hindring, så betalingen kan tardere, skal indvisningen dog beholde sin fulde kraft og betales med renter i følgende åringer, uden at kreditor skal erhverve ny befaling. Det, som bliver betalt, skal imod bevis blive godtgjort på Rtk. og dekorteres GG. Dermed etc. JT, 14, 148. K.

Lige sådanne breve blev forfærdiget til disse: Hr. Henrik Rantzau på 2.500 rd. af Åkær. Henrik Thott på 1.500 rd. af Dronningborg. Ove Juel på 1.500 rd. af Mariager. Erik Rosenkrantz på 1.000 rd. af Århus.

17. juni (Kbh.) Albertus Matthisen, kongens bygmester, fik brev om straks at begive sig til Kronborg og forrette det, Hans Schack befaler ham. Dermed etc. Sjt, 34, 590. K.

17. juni (Kbh.) Hr. Niels Krabbe, Johan Christoph von Kørbitz og Otte Pogwisch fik brev om at give oberst Henrik Wolrath Both og hans officerer kopi af deres afregning. Dermed etc. Sjt, 34, 590. K. Orig. i DKanc. B 223F. Indl. 16. juni.

17. juni (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at låne Claus Mikkelsen og Jacob Albretsen folk o.a. til ankerfiskeri. Det har på kongens vegne oprettet kontrakt med CM og JA anlangende at opfiske ankre, som forgangen år blev stående ved Gedser. Kongen er tilfreds, at de må låne 6 mand fra Holmen, som de selv skal give kost. I lige måde 2 små kabeltove, ungefær på 6 tom., og 2 gieblokke med kobberskiver, og kommer det til skade, skal de betale det. De må nyde $\frac{1}{3}$ af det, de opfisker, være sig ankre el. ankertove. Dermed etc. Sjt, 34, 591. K. Indl. udat.

17. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om den obligation, Selio Marselis har lovet at indfri på vegne af Joakim Gersdorff. JG har på sin egen obligation til kongens tjeneste i Hamborg optaget 15.000 rd., hvilket SM har påtaget sig på hans vegne at betale og skadesløst indløse hans obligation. Adressaterne skal med forderligste gøre afregning med ham derom, på hovedstol og rente, til hvis afbetaling kongen har bevilget SM af den norske krones jordegods til pant efter pris og kondition, som jordegodset tilforn i forrige krigstider er udlagt i betaling, hvorom han siden skal gives videre ordre. Dermed etc. Sjt, 34, 591. K. Indl. udat.

17. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de betaler Margrete, Henrik Bischofs hendes resterende fordring af maltaccisen i købstæderne Nysted, Saksøbing, Nakskov, Nykøbing Falster og Stubbekøbing, såfremt hun igen vil forpligte sig til at forse kongens kælder med tysk øl. Befalendes etc. Sjt, 34, 593. K. Orig. i DKanc. B 179M. Indl. 2., 4. og 17. juni.

17. juni (Kbh.) Bevilling for jomfru Margrete Sofie Urne til at være sin egen værge, selv at forestå sit gods og løsøre, sætte pengene på rente og ellers med sin lavværger indseende søge sit eget gavn og bedste. Forbydendes etc. SkR, 6, 467.

17. juni (Kbh.) Hr. Iver Krabbe fik brev anlangende levering af jomfru Margrete (Merete) Sofie Urnes værgemål til hende selv, og at Hans Friis skal levere jomfru Helle Urnes værgemål til Christian Jørgensen Urne. IK har i nogen tid forestået MSUs værgemål. Han skal overleve det til hende selv i nærværelse af hendes bror CJU, som efter beskaffenhed tillige med MSU skal kvittere. SkT, 9, 148. K. Indl. 15. juni.

Lige sådant brev fik HF anlangende HUs værgemåls levering til CJU og ikke til hende selv.

17. juni (Kbh.) Christian Jørgensen Urne fik brev om at overvære Iver Krabbes overlevering af Margrete (Merete) Sofie Urnes værgemål til hende selv og efter befunden beskaffenhed kvittere tillige med hende. SkT, 9, 148.

18. juni (Kbh.) Instruktion for Peder Pedersen Kerteminde, Oluf Rasmussen og Jørgen Plougmand, kaptajner til Portugal på Saltkompagniets vegne. Instruktion medgivet PPK, kaptajn på orlogsskibet Phoenix, på den ham befalede rejse til Portugal. 1. Han skal med første gode vind med nævnte skib begive sig på rejsen fra Kbh. til Portugal og befordre den efter vejr og vinds føjelse, enten gennem Kanalen el. efter råd af kaptajner, skippere og styrmænd holde god kompagni med de andre skibe. 2. Med flagføring skal forholdes således: når behov gøres at lade flaget se, skal han føre kgl. flag agter på kompagni og intet flag af toppen, men lade en topstander flyve af toppen. 3. Møder han nogen svenske orlogsskibe, få el. mange, skal han bekvemme sig til sædvanlig løsen og ingen sejl stryge efter den 14. artikel anno 1646. 4. Om så sker, at nogen af det engelske parlaments skibe rencontrerer ham under deres jurisdiktion, i lige måde franske, spanske el. hollandske orlogsskibe, da dette med tilbørlig respekt med strygen af mærssejl og med æresskud, og at han ser sig vel for, at han ikke begiver sig af sit skib i fremmede orlogsskibe. 5. Han skal af yderste formue vogte sig for at komme i nogen havn på hen- el. hjemrejsen, på det rejsen des bedre kan fortsætte. 6. Når Gud vil, at de kommer til Portugal, skal han i lige måde vise respekt mod deres orlogsskibe og kasteller efter landets maner, og hvis hans ladning el. forretning skal være til Skt. Hybes, skal han rette sig efter Saltkompagniets medgivne ordre og adressebreve om at lade skibene med deres fulde ladning og ingen tid forsømme og have god agt på skibet og folkene, at de ingen årsag giver til at forløbe skibet. 7. På hjemrejsen skal han rette sig efter 3. og 4. artikel og have godt kompagni med de andre skibe. 8. Sker det formedelst storm el. uvejr, at skibene bliver adskilt på hen- el. tilbagerejsen, skal den, som kommer derfra, så vel som de andre, gøre sit bedste for at rejse derhen, som Saltkompagniet har befalede, og holde journal over, hvad der hver dag passerer på rejsen og efter fuldendt rejse indlevere journalen i Admiralitetet. SJR, 24, 222. K. Incl. udat.

Lige sådan instruktion fik OR med Hvide Bjørn og JP med Sorte Bjørn.

18. juni (Kbh.) Sivert Brockenhuus fik oprejsning i en drabssag. SB har for kongen ladet andrage, at én af hans tjenere, Christen Nielsen, forleden vinter med andre ryttere fra byen var faret ind for at fouragere, og at én da blev dræbt. Formedelst tingenes opsættelse i de vanskelige tider har sagen ikke kunnet blive procederet, hvorfor han begærer oprejsning. Kongen oprejser sagen. Sjr, 24, 224. K.

18. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at dele et håndskrift ml. Johan Bøgvads og afd. Jørgen Beyers børn. Mag. Hans Huusvig, slotspræst på Frederiksborg Slot, har for kongen ladet andrage, hvorledes JB's hustru, børn og arvinger hos kronen efter kgl. obligation tilkommer 2.000 rd. foruden rente, hvori JB's børn skal være berettiget til en 4.part. Adressaterne skal dele summen ml. arvingerne, så enhver kan vide sin fordring. Dermed etc. Sjt, 34, 592. (Tr.: KD, V, 446). K. Orig. i DKanc. B 179M. Indl. 16. juni.

18. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende, at Selio Marselis har ladet andrage for kongen, at han har at fordre en stor sum for gjorte leverancer og forstrækning til officererne. Adressaterne skal lade gøre afregning med ham, hvorefter kongen har forundt ham betalingen på følgende måde, nemlig at han i 2 år må assigneres 20.000 rd. af skatterne i Norge med rente, 6 pct., nemlig af Bergenhus 3.000 rd., af Stavanger 2.000 rd., af Flekkerø 2.000 rd., af Skien 1.500 rd. og af Tønsberg 1.500 rd., resten skal betales ham med pantegods i Norge efter pris og kondition, som jordegodset tilforn i forrige fejdetider er udlagt i betaling, hvorom han siden skal gives videre ordre. Dermed etc. Sjt, 34, 592. K. Indl. udat. (2).

18. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at betale afd. løjtnant Arent Torgersens mindste barns formynder 6 måneders kost af faderens resterende besoldning, hvilket de skal afkorte i hans fordring. Dermed osv. Sjt, 34, 593. K. Orig. i DKanc. B 179M. Indl. 15. juni.

18. juni (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om engelsk skibsredskab, som Peder Christensen i Stege må beholde. En del skibsredskab af et eng. skib, som 1654 led skibbrud under Møn, er indkøbt til kongens tjeneste. PC, dengang Margrete Skeels fuldm. dér, har udgivet 180 rd. på dette skibsredskab, som blev betinget for 300 rd. Kongen er tilfreds, at PC efter begæring må beholde det, dog med kondition, at han selv

skal kontentere de engelske, som kan have prætension derpå. Sjt, 34, 593. K. Incl. 18. juni.

18. juni (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om med general-lt. Hans Schack med forderligste at begive sig til Kronborg fæstning for at besigtige dens brøstfældighed i lensmandens, kommandantens og borgmester Niels Hansens overværelse og gøre relation med ungefærligt overslag, hvad det eragtes, at fornøden reparation kan koste. Dermed etc. Sjt, 34, 594. K.

18. juni (Kbh.) Hugo Lützwow fik brev anlangende Ove¹ Brockenhuus' folks overførsel til Fyn. HL har tilforn bekommet befaling til at logere OBs 2 kompagnier dér i lenet. Han skal gøre sit bedste til, at de med forderligste kommer over til Fyn, og forskafe rytterne græs til deres heste og underholdning efter ordinansen, hvor han eragter bekvemligst. Sjt, 34, 594. K.

1) Således kopibogen og K, mens kopibogens overskrift og K.s påskrift har *Frands*.

18.¹ juni (Kbh.) Ove Brockenhuus fik brev om med forderligste med sine 2 kompagnier, som endnu er i landet, at begive sig til Antvorskov len, gørende sit bedste til med forderligste fra Korsør at komme over til Fyn og følge Ulrik Christian Gyldenløves ordre. Sjt, 34, 594. K.

1) K. har datoen 18. juni, men på bagsiden 19. juni.

19. juni (Kbh.) Hr. Niels Krabbe og Otte Pogwisch fik brev om at tage Nicolaus (Nicolaj) Bennichs rgsk. for sig, eksaminere dem og efter befunden beskaffenhed kvittere. Dermed etc. Sjt, 34, 595. K.

19. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende, at kongen har befalet hr. Niels Trolle at betale Niels Aggesen for den af ham gjorte klædeleverance i Norge efter kontrakten af lenenes beholdne indkomst i Norge, og hvis det ikke strækker til, da af resten af de først påbudne skatter, hvilket skal blive godtgjort. Der skal være en del klæde i behold af det, han har leveret. De skal befale NT med forderligste at skikke det til Kbh. at bruges til bådsfolkene el. a. Befalendes etc. Sjt, 34, 595. K. Orig. i DKanc. B 179M.

19. juni (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz fik brev om afslag i Vordingborg len. Følgende bønder under lenet har for kongen ladet andrage, hvor-

ledes de har lidt stor skade på deres korn formedelst langvarig hede og tørke forleden sommer, som har forårsaget stor misvækst, så de ikke kan blive ved magt, med mindre de forundes afslag på deres landgilde. Af FRs erklæring erfarer kongen, at deres angivende er sandfærdigt, og er tilfreds, at de må nyde afslag, beregnet fra Philippi Jacobi 1657 til årsdagen 1658, nemlig: Bårse h., Sageby: Oluf Madsen Lerche 3 td. 2 skp. havre; Peder Pedersen 2 td. $9\frac{1}{2}$ skp. havre, $\frac{1}{3}$ bolsvin; Christian Buch 2 td. 3 skp. havre, 1 fjdg. ål; Hans Poulsen 2 td. $5\frac{1}{2}$ skp. havre, $\frac{1}{2}$ bolsvin; Rasmus Nielsen 3 td. $5\frac{1}{2}$ skp. havre, $\frac{1}{2}$ bolsvin; Niels Lauridsen 3 td. 2 skp. havre, 1 bolsvin; Poul Jensen 3 td. 2 skp. havre, 1 bolsvin; Rasmus Troelsen al landgilde; Henning Olsen $1\frac{1}{2}$ td. 1 skp. havre, $\frac{1}{2}$ bolsvin; Anders Hansen $\frac{1}{2}$ bolsvin, $\frac{1}{2}$ mk. kopenge. Nok af det, som årligen gives af byen 1 td. sild. Kindvig: Niels Rasmussen $5\frac{1}{2}$ skp. havre, $\frac{1}{2}$ bolsvin; Søren Pedersen 2 td. $5\frac{1}{2}$ skp. havre; Rasmus Hansen 2 td. $5\frac{1}{2}$ skp. havre, $\frac{1}{4}$ bolsvin; Mikkel Pedersen i ødegård al landgilde; Hans Olufsen Stolt i ødegård al landgilde; Oluf Mikkelsen 2 td. havre, $\frac{3}{4}$ bolsvin; Rasmus Lauridsen 2 td. $5\frac{1}{2}$ skp. havre, $\frac{1}{4}$ bolsvin; Laurids Poulsen 4 td. havre; Niels Olsen 2 td. 2 skp. havre, 1 fjdg. ål; Peder Ibsen Glader 3 td. 2 skp. havre, $\frac{1}{2}$ bolsvin; Oluf Christoffersen 3 td. $5\frac{1}{2}$ skp. havre, 1 bolsvin; Hans Lauridsen 4 td. 2 skp. havre, $\frac{1}{2}$ bolsvin; Morten Poulsen 2 td. 3 skp. havre. Nok af det, som årligen gives af byen $\frac{1}{2}$ td. sild, og samtlige Vestenbæk bymænd at være fri for al landgilde i næstforleden år, fra Philippi Jacobi 1657 til 1658, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 596. K.

19. juni (Kbh.) Erik Quitzow fik brev om stykker og folk til Gunde Rosenkrantz' søns begravelse. Kongen er tilfreds, at GR må bekomme 2 stykker til at skyde med til begravelsen, desligeste et kompagni fodfolk at give salve. Dermed etc. JT, 14, 149. K.

19. juni (Kbh.) Mogens Høg og hr. Henrik Rantzau fik brev om med forderligste at forhøre afd. Valdemar Lykkes rgs. vedr. Frederiksodde fæstning og efter befunden beskaffenhed kvittere hans enke og arvinger. Dermed etc. JT, 14, 149. K. Incl. 17. juni.

19. juni (Kbh.) Landkommissarierne i Jyll. fik brev om at betale fru Sofie Reedtz hendes afd. husbond Valdemar Lykkes resterende besoldning af førstkommande penge i den jyske landekiste. Dermed etc. JT, 14, 149. K.

20. juni (Kbh.) Steen Brahe fik brev om at være Otte Christoffer Ulfeldts lavværge, når hans værgemål skal leveres af hr. Knud Ulfeldts bo, havende indseende med, at han vederfares det, som er ret, og siden mod kvittering overlevere værgemålet til hans rette lavværge. SkT, 9, 149. K. Indl. 20. juni, 1. og 19. juli.

21. juni (Kbh.) Niels Banner, befalingsmand på Abrahamstrup, fik brev til sin søn Frederik Banner på noget af Svenstrup len. Kongen bevilger ham afgiften af kronens overblevne gods i Svenstrup len, som ikke er blevet mageskiftet derfra, og som nu udgives af Oluf Brockenhuus, befalingsmand over Vemb, Tune og Åbygge skibreder, som har godset i forlening, og det skal begynde Philippi Jacobi sidst forleden. OB befales at erlægge FB det. Sjr, 24, 225. K.

21. juni (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz fik brev anlangende fhv. sognepræst i Vordingborg mag. Claus Hansens arvinger, at skiftet skal foretages på ny. Hvad de har ladet andrage for kongen, kan FR se af deres hosføjede supplikation. Kongen er tilfreds, at skiftet igen foretages og modereres, med så skel, det kan ske med alle interesseredes samtykke. Dermed etc. Sjt, 34, 597.

21. juni (Kbh.) Peder Knudsen, fiskal på Bremerholm, fik brev om straks at hænde dom over fangen Niels Thomsen Tøfting, så der kan ske eksekution. Dermed etc. Sjt, 34, 597.

21. juni (Kbh.) Oluf Brockenhuus fik brev anlangende årligen fra Philippi Jacobi sidst forleden til Niels Banner at lade erlægge 374 rd., som adressaten skal erlægge på Rtk. i afgift af Svenstrup gods, og som Ove Juel tilforn var forundt, tagende hans kvittering, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 597. K.

21. juni (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om det første, der bliver middel, at betale oberst Bertram de la Coste 634 rd., som tilkommer ham efter afregning, og noget på afregning til kaptajn Thomas Meldrum, major Gilbert Bloch,¹ løjtnant Norman Leslie og fændrik Willem Lyon, tagende deres bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 598. K. Indl. udat. (4); se også Sjt, 34, 579, 8. juni (brev 2).

1) K. har *Bloc*, Indl. *Bler*.

21. juni (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at Jacob Sørensen Weyer som prokurator for hofretten må udføre sagen anlangende kongens søn, prinsens barber, som for nogen tid siden er blevet ihjelstukket i byen. Befalendes etc. Sjt, 34, 598.

21. juni (Kbh.) Nogle lensmænd, hr. Frederik Reedtz m.fl., fik brev om nogle ege og aske, som resterer til Tøjhuset. Kongen erfarer, at af adressatens len resterer endnu 32 ege og 26 aske, som det for nogen tid siden er befalet¹ tøjhusbetjentene at lade hugge til artilleriet. Han skal med forderligste hidskikke dette tømmer. Dermed etc. Sjt, 34, 598. K. Indl. 7. juli.

Lige sådant brev fik disse: Jørgen Reedtz om 12 ege, Hugo Lützwow om 38, Sivert Urne om 20 ege og 13 aske, Otte Pogwisch om 20 ege og 30 elletræer, Johan Christoph von Kørbitz om 2 bøge.

1) Se KB 1657, 472.

21. juni (Kbh.) Henning Quitzow fik brev anlangende Laurids Hammers plads. Kongen erfarer, at en plads, som han for rum tid siden har skødet til LH¹, endnu ligger ubebygget. HQ skal tilholde ham straks at afføre og bebygge jorden. Såfremt han ej vil, overlades den til en anden, som vil bebygge den og føre jorden ned. Dermed etc. Sjt, 34, 599. (Tr.: KD, V, 446). K.

1) Se KB 1653, 352.

21. juni (Kbh.) Jørgen Enevoldsen Seefeld og Erik Krag fik brev anlangende skifte efter hr. Holger Rosenkrantz. Der skal med forderligste holdes skifte efter HR. De skal være til stede, og om nogen tvistighed kan falde ml. arvingerne, skal de enten forene dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Befalendes etc. Sjt, 34, 599. K. Indl. 19. juni.

21. juni (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev anlangende hvert år at måtte lade reparere for 1.000 sldl. på Halsted Kloster, indtil 2.000 sldl., hvilket skal blive godtgjort i lenets uvisse indkomst. Derefter etc. SmT, 8, 181. K.

22. juni (Kbh.) Forbud mod den insolens, som soldaterne begår mod bønderne o.a., som kører hid og fra. For kongen andrages og beklages den store vold, som bønder på landet tilføjes inden for og uden for portene af soldaterne, som holder vagt ved byen. Når nogen ankommer el. igen bortfarer med deres varer, bliver de ikke alene berøvet varerne, men endog overfaldet med hug og slag, såvel som heste og vogntøj, seler, tømmer o.a. tilhørende vognen bliver dem frataget på gaderne, foruden anden plyndring inden for og uden for byen. Kongen forbyder, at soldater o.a. understår sig at begå sådan plyndring el. anden overlast. Såfremt nogen betrædes at gøre herimod, skal de straffes uden al nåde. SjrR, 24, 225. (Tr.: CCD, VI, 379-80. KD, III, 478-79). K. Indl. 6. juni.

22. juni (Kbh.) Hugo Lützw fik brev om, når kongens fætter hertug Ernst Günthers fuldm. besøger ham om skiberum til hans kvæg fra Sjæll. til Als, at han da lader ham forskaffe dette og betaler det af lenets indkomst, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 600. K. Indl. udat.

22.¹ juni (Kbh.) Christoffer Lindenov og Christian Christoffer Holck fik brev anlangende den løjtnant, som har plyndret den svenske kaptajn. De har begge tilforn bekommet kongens befaling² til at arrestere den løjtnant, som er blevet beskyldt for at have plyndret den svenske kaptajn, og at forskaffe ham til Kbh. De befales at skaffe ham tilstede, såfremt de ikke selv vil kontenterer kaptajnen, så kongen kan blive forskånet for videre molestation. Dermed etc. SmT, 8, 181. K.

1) På bagsiden af K. står 24. juni. 2) Se ovf., s. 238.

22. juni (Kbh.) Gabriel Gomez fik indvisning i Kalø og flere len. Kongen er efter obligationer og afregninger og for rede forstrakte penge Gabriel Gomez, kongens generalfaktor og hofprovisor, 49.076 rd. skyldig, hvoraf en del skulle have været betalt til Kieleromslag 1657, den anden del til sidst forleden omslag. Formedelst svenskens fjendtlige indfald har dette ej kunnet ske. På det GG kan blive kontenteret og bedre forsikret for pengene med rente, 6 pct., lover kongen for sig og efterkommere at holde ham skadesløs på følgende måde, nemlig at GG, hans arvinger el. cessionarer til brugeligt underpant skal nyde følgende intrader, nemlig af Dronningborg 3.624 rd., af Kalø 2.500, af Mariager 1.500, af Åkær 2.500 og af Århus 1.000 rd., hvilket hermed hypotekeres ham, og af lensmændene ufejlbar skal erlægges, i rede

penge el., om det begæres, i korn el. andre varer for den pris, det kan gælde efter landkøb, og skal leveres ham i de næst ved søkanten liggende købstæder og ladesteder og det i 6 år. Den 1. termin skal begynde ved udgangen af 1659, den sidste ende 1664. Såfremt nogen accidens tildrages, som kan gøre hinder heri, så at betalingen tarderer, skal indvisningen og forsikringen dog beholde sin fulde kraft og betales i de efterfølgende åringer med påløbende renter. Dersom GG el. arvinger ikke bekommer den fulde betaling, lover kongen at kontentere det, der står ubetalt. Imidlertid skal indvisningen hypotekeres før alle andre, som tilforn kan være gjort el. gøres indvisning i samme intrader, og de skal beholde præference og prioritet. Det tillades GG og arvinger at lade indvisning og forsikring el. en del deraf transportere. Dersom kongen el. hans efterkommere bliver til sinds at indløse el. forandre, står det dem frit for, dog at de til GG el. arvinger effektivt betaler det, som reterer el. assignerer det i toldsteder el. andetsteds. Forbyndendes etc. JR, 13, 85. K. Indl., se JT, 14, 148, 16. juni.

22. juni (Kbh.) Bestalling for Hans Jørgensen som skovrider i Hald len. N.B. Denne bestall. er gjort efter Villum Villumsens i Hald len, dat. 9 dec. 1654.¹ HJs blev udgivet den 22. juni 1658. JR, 13, 88. Indl. 19. juni og udat.

1) Se KB 1654, 294.

23. juni (Kbh.) Hr. Ove Giedde, hr. Henrik Rantzau og Gunde Rosenkrantz fik brev anlangende med forderligste at tage for sig de skånske landkommissariers rgsk., så vidt de er uforhørt. De skal gennemse dem i deres nærværelse og gøre kongen relation om deres beskaffenhed til videre kvittering. Dermed etc. SkT, 9, 149. K. Indl. 21. juni.

24. juni (Kbh.) Jørgen Seefeld og bispfen fik brev anlangende tvistighed ml. sognepræst i Ringsted, mag. Hans Pouch og mag. Albret Jørgensens enke¹ samt kapellanen i Ringsted. De skal med forderligste lade dem fordrer for sig og enten sige ml. dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom om den genant, han² bør give hende årlig, givende til parterne beskrevet fra sig under deres hænder det, de afsiger. Dermed etc. Sjt, 34, 600. K. Indl. 20. og 22. juni.

1) Indl. har *Gertrud*. 2) Af Indl. fremgår. at der er tale om HP. Jf. også ndf., s. 284.

24. juni (Kbh.) Niels Juel fik brev om at tilholde Holmens barber Philip Hacquart at kurere den rytter, som Christen Skeel har skicket hid

fra Tryggevælde, og som forleden vinter blev kvæstet på et parti. Dermed etc. Sjt, 34, 600.

24. juni (Kbh.) Hans Schack fik brev anlangende at gøre den anordning, at krigsret straks bliver holdt over fangen Niels Thomsen Tøfting, så at derefter kan ske eksekution. Dermed etc. Sjt, 34, 601. Indl. 22. juni.

24. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade uddele klæde til skibsfolkene på de 3 af Saltkompagniet fragtede skibe til Portugal, Phoenix, Sorte Bjørn og Hvide Bjørn, nemlig til 142 mand med det baj og lærred, som behøves til en klædning af det, som Henrik Müller efter kontrakt er skyldig at levere til 2.000 soldater, og som han skal kortes efter dets værd. Dermed etc. Sjt, 34, 601. K. Orig. i DKanc. B 179M. Indl. udat.

24. juni (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at give den rytter, som Christen Skeel har hidskikket fra Tryggevælde, og som på et parti forleden vinter er blevet ilde kvæstet, 2 måneders sold, nemlig 20 rd., tagende hans bevis, som skal blive godtgjort i deres kommissarie-regnskaber. Dermed etc. Sjt, 34, 601.

25. juni (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at lade Jacob Henriksen, fhv. sergent, bekomme 10 rd. på sin fordring, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 601.

25. juni (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om af første middel at lade major Morten Herberg og kaptajn Philip Fridtz bekomme noget af deres resterende besoldning, tagende deres bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 602. K. Indl. udat.

25. juni (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om, at kongen er tilfreds, at de kvitterer hr. Joakim Gersdorff for 1.000 rd., som han har leveret Hans Schack til hvervepenge. De må føre pengene med HSs kvittering til indtægt og udgift i regnskaberne. Dermed etc. Sjt, 34, 602. K. Indl. 19. juni.

25. juni (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at lade oberst og kommandant i fæstningen Nakskov Jochim Körber bekomme 300

rd. på sin afregning, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 602. K.

25. juni (Kbh.) Hr. Ove Giedde og Knud Axelsen Urne fik brev anlangende, at jomfru Mette Gøye beklager sig, at i hendes logement, som hun har lejet her i staden, står under forsegling en del af afd. fru Karen Langes gods. Kongen har befalet Jens Rodsteen og Joakim Frederik Vind at åbne det og at flytte det hen på et andet sted, som adressaterne anordner. De skal med forderligste forordne et sted, hvor de bedst synes, det kan forvares, så det siden igen af dem kan blive hensat under forsegling. Dermed etc. Sjt, 34, 603.

25. juni (Kbh.) Jens Rodsteen og Joakim Frederik Vind fik brev anlangende, at jomfru Mette Gøye beklager sig, at i hendes logement, som hun har lejet her i staden, står under forsegling en del af afd. fru Karen Langes gods. De skal med forderligste åbne kammerset, hvor det står, så det kan blive flyttet hen på de steder, som hr. Ove Giedde og Knud Axelsen Urne anordner, hvor de så siden igen skal lade det hensætte under forsegling, så MG kan nyde sine værelser. Dermed etc. Sjt, 34, 603.

25. juni (Kbh.) Mikkel Langemack fik brev om hver uge fra forrige brevs dato 28. maj at lade levere 50 el. 60 rd. foruden det, som det tilforn er befalet ham at erlægge til køkkenskriveren til voks, stivelse og sæbe til falkoneren, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 603. K. Incl. udat.

25. juni (Kbh.) Christoffer Bille fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at Jochum Ludvig sin livstid må nyde den ham forundte vagtmeesterbesoldning på Kronborg, hvilket skal blive godtgjort. Sjt, 34, 604. K. Incl. udat.

25. juni (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at gøre den anordning, at oberstlt. Valentin Moltzan nyder kvarter for betaling i Slingerup, når hans besoldning falder. Dermed etc. Sjt, 34, 604. K. Orig. i DKanc. B 167D.

25. juni (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev anlangende overalt i sit len at lade forbyde, at nogen tilfordrister sig til at lade videre

hugge i lenets skove, end der allerede er omfældet fra rode ifølge breve og beviser, som de kan fremvise. Dermed etc. Sjt, 34, 604. K.

25. juni (Kbh.) Niels Kruse og Jacob Rodsteen fik brev om med forderligste i afd. hr. Iver Vinds gård i staden at åbne en kiste, som dér står under forsegling, og deraf udtage de breve o.a., som begæres af hans enke, fru Helvig Skinkel. Over det, de udtager, skal de i kisten igen indlægge en specifikation under deres hånd og igen forsegle den. Dermed etc. Sjt, 34, 604.

26. juni (Kbh.) Jens Christoffersen fik efter begæring brev om at måtte flytte med sin formue fra Skælskør til Korsør og Kbh. Forbydendes etc. Sjr, 24, 226. Indl. 21. og 23. juni.

26. juni (Kbh.) Niels Kruse og Jacob Rodsteen fik brev om med forderligste at møde i hr. Iver Vinds gård i staden og registrere det løvsøre o.a., som dér nu findes. Dermed etc. Sjt, 34, 605.

26. juni (Kbh.) Christoffer Bille fik brev om med forderligste at lade indfordre den resterende graverskat af Kronborg len. Dermed etc. Sjt, 34, 605. K. Indl. 16. juni (2).

26. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende, at der er gjort antegnelser anlangende Esrum Ladegårds avl. Kongen er tilfreds, at det denne gang må godtgøres efter forklaringen. Desligeste må bønderne i Kronborg len være forskånet for bådsmandsskat og bagerskat fra 1657 til 1658. Dermed etc. Sjt, 34, 605. K. Indl. 22. juni.

26. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at erlægge 3.000 rd. til fru Dorete Sehested af de først indkommende penge af Bergens told for det diamantsmykke, som er købt af hende. Dermed etc. Sjt, 34, 606. K. Indl. 24. juni.

26. juni (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om igen at henlægge hr. Corfitz Ulfeldts¹ 8 små metalstykker på de steder i byen, hvor de var taget, hvorpå står Henrik Müllers og afd. Rasmus Hellekandes navne. Dermed etc. Sjt, 34, 606. K.

1) Kun overskriften, fra påskriften på K., ikke brevet selv, nævner CUs navn, idet navnet er udstreget i K.

26. juni (Kbh.) Jørgen Seefeld og bispen fik brev om for Peder Reedtz at dømme om Hjertebjerg kald på Møn. Det er for kongen andraget, hvorledes Hjertebjerg sognemænd på Møn i deres afd. sognepræsts sted har kaldet en person ved navn Gellius Jensen, og i kaldet ganske forbigået lensmanden, PR, uanset at kirken er sognekirke til Elmelundgård, hvor lensmanden residerer. Adressaterne skal med forderligste stævne den tvistige sag for sig, og efter dens beskaffenhed dømme, om kaldet bør blive ved magt el. ikke. Hvad de forretter, skal de under deres hænder give beskrevet fra sig til parterne. Dermed etc. Sjt, 34, 606.

26. juni (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at lade nærværende kaptajnl. Wilhelm Ehrenreich bekomme en måneds besoldning. tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 607. K.

26.¹ juni (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om med forderligste at lade kongen bekomme erklæring om følgende kongetiender² samt jus patronatus, nemlig jus patronatus til Lyngby og kongetiende af Tårnby på Amager, af Brøndbyøster, Brøndbyvester, Måløv, Herstedøster, [Herstedvester],³ Værløse, Ledøje,⁴ Gladsakse, Hvidovre, med anden tilliggelse af bøndergods o.a. kirkernes ejendom, så og om det kan forundes fra kronens uden nogens præjudice. Dermed etc. Sjt, 34, 607. Incl. udat.

1) Ved en ny påskrift på K. er datoen ændret til 28. 2) I overskriften står: for dr. Johan Diderichsen. 3) Efter K. 4) Kopibogen har *Lidøfve*.

26. juni (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz fik brev om med forderligste at lade kongen bekomme erklæring om følgende kongetiender¹ samt jus patronatus, nemlig jus patronatus til Hammer med anneks Lundby samt Vester Egesborg og kongetienden af Rønnebæk sogn samt Næstelsø med anden tilliggelse af bøndergods o.a., så og om det kan forundes fra kronens uden nogens præjudice. Dermed etc. Sjt, 34, 607.

1) I overskriften står: for dr. Johan Diderichsen.

26. juni (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om postvogne og arbejdsdrenge på Helsingborg. De skal med forderligste lade de 2 arbejdsdrenge samt vogne og tilhørende 2 par arbejdsheste komme til Kbh. Dermed etc. SkT, 9, 149. K. Incl. 23. juni.

27. juni (Kbh.) Kvittans for mag. Bertel Caspersen Bartholin, prof. eloquentiæ på Kbh.s Universitet, at han har betalt 227 rd. 1 ort 9 sk. for sidste kvartal af den udlovede kontribution af indkomst og rentepenge, som skulle have været erlagt til jul sidstforleden, hvorfor kvitteres. Sjr, 24, 227. K. Indl. udat.

27. juni (Kbh.) Hans Schack fik brev anlangende at tage nogle andre officerer til sig og i Peter Kalthoffs nærværelse gennemse og forhøre de vidnesbyrd, dokumenter o.a., som foregives hans bror, løjtnant Johan Kalthoff til befrielse i den sag, hvor han af den svenske kaptajn Bendt Turesen beskyldes for at have plyndret denne, og med forderligste erklære sig om dens beskaffenhed. Dermed etc. Sjt, 34, 607.

27. juni (Kbh.) Hans Boysen fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at han må godtgøre Manderup Brahe til Torbenfeld i hans afregning det, han kan tilkomme for hofjunkertraktament for den tid, han var forløvet at rejse ud af riget. Befalendes etc. Sjt, 34, 608. K.

27. juni (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev anlangende insolens, som rytterne i Nykøbing begår, så og om græsning. Borgerskabet dér beklager sig over de insolenser, som begås af rytteriet indkvarteret i byen. CL skal på kongens vegne advare officererne, at de tilholder rytterne at anstille sig, som de bør, såfremt de ikke selv vil straffes, om nogen klager herefter indkommer. I lige måde skal officererne og rytterne lade sig nøje med fornøden græsgang, som CL efter forrige befaling har udvist dem. Dermed etc. SmT, 8, 182. K. Indl. 13. juni.

28. juni (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at gøre den anordning, at alle officererne og rytterne både af rostjenesten og sognerytterne af oberst Jens von Løwenklaus regiment, som nu logerer i Nakskov, bliver hjemforløvet. Så og gjort afregning med geworbne officerer i Nakskov til aftakning, at borgerskabet straks kan blive entlediget. Dermed etc. Sjt, 34, 608. K. Orig. i DKanc. B 167D.

28. juni (Kbh.) Hr. Niels Krabbe, Kørbitz og Otte Pogwisch fik brev om, at kongen er tilfreds, at de giver officererne, som begærer det, kopi af deres afregninger. Befalendes etc. Sjt, 34, 608. K. Orig. i DKanc. B 223F.

28. juni (Kbh.) Fru Helvig Skinkel fik brev om at være fri for rostjenste af Dalum len. Dermed etc. FT, 7, 366. K.

28. juni (Kbh.) Manderup Due fik brev anlangende Albret Friis om at erklære sig om et sogn. Hvad AF har ladet andrage for kongen, kan MD se af hans hosføjede memorial. Han skal med forderligste erklære, om sognet uden stor skade kan mistes fra lenet, og indskikke erklæringen i Kanc. Dermed etc. JT, 14, 150.

29. juni (Kbh.) Selio Marselis¹ og konsorter fik brev om forsikring for 10.000 rd. i forrige assignerede kommissarietold. De er på en med dem oprettet kontrakt blevet et parti krudt o.a. varer skyldig, hvorimod en sum penge begæres af dem til aftakning af officererne. De har erklæret, at de i stedet for efterstående leverance nu straks til kommissarierne Lave Beck og Otte Pogwisch skal erlægge 10.000 rd., for hvilke de så vel som for de efter kontrakten allerede leverede varer skal være forsikret i den dem assignerede kommissarietold, hvori ingen anden assignation skal gøres, førend de er afbetalt. SjR, 24, 227. K. Orig. iRtk. 216.206. Inkl. udat.

1) Kopibogens overskrift har *Sillius Marcel*.

29. juni (Kbh.) Selio Marselis og konsorters kontrakt og fuldmagt anlangende rug fra Rusland. Kongen giver dem fuldmagt til dette el. tilkommende år fra Archangel at afhente de 10.000 sedfer¹ rug, som storfyrsten af Moskva² har foræret kongen, så at de 3.000 sedfer skal leveres i kongens magasin i fæstningen Glückstadt, hvoraf SM og konsorter skal være forpligtet at udstå fragten og omkostningen. Men de øvrige 7.000 sedfer har kongen afhændet til SM og konsorter med den kondition, at de selv på egen omkostning skal lade det afhente fra Archangel. Derimod skal de med forderligste i Kongens eget Kammer erlægge 4.000 rd. in spec. og derforuden selv udlægge al fragt og omkostning på de 3.000 sedfer, og dermed er kongen afbetalt for de øvrige 7.000 sedfer. Skulle der være mangel på den forærede rug, så det slår fejl el. ikke bliver leveret, lover kongen igen at betale de 4.000 rd. med rente og erstatte al skade. SjR, 24, 227. K. Inkl. udat.

1) K. Har *sedffer* el. *seddfuer*, Inkl. har *setuer*. 2) Kopibogen har *grootførsten af Muskouf*.

29. juni (Kbh.) Hugo Lützwow fik brev anlangende ved dannekvinder at lade bese Birgitte Nielsdatter, sognepræst hr. Niels Christensens datter

i Gierslev, om hun nogen tid har fået børn, eftersom hun beskyldes derfor. Dersom hun befindes fri, da skal han lade den begyndte proces imod hende falde. Dermed etc. Sjt, 34, 609. Indl. 15. dec. 1657, 10. juni, 15. juni (2), 16. juni (2) og udat. (2).

29. juni (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz fik brev anlangende, at kongens staldmester på Vordingborg Slot Arnt Printzler har beklaget, at han besværes med stor indkvartering. Adressaterne skal have indseende med, at han ikke besværes over billighed, men forsvare ham efter kongens ham givne benådning, såfremt han ingen borgerlig næring bruger. Dermed etc. Sjt, 34, 609. Indl. 18. juni.

Lige sådant brev fik Søren Clemensen, skriver på Vordingborg Slot.

29. juni (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev anlangende den tvistighed ml. mag. Hans Pouch og Gertrud, enke efter mag. Albret i Ringsted anlangende nådsensår o.a.¹ HS skal forordne nogle af provsterne, som uden trætte og vidtløftighed kan sige ml. dem, hvor meget enken efter ordinansen tilkommer efter hendes husbonds død, så og om en årlig pension, imidlertid hun sidder i sit enkesæde. I lige måde skal de om muligt handle noget endeligt ml. præsten og kapellanen anlangende deres tvistighed. Det, de forener parterne imellem, skal de give beskrevet fra sig under deres hænder og signeter. Dermed etc. Sjt, 34, 609. Indl. udat.

1) Jf. brev af 24. juni, ovf., s. 277.

29. juni (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at lade ritmester Gotfried på regnskab bekomme 100 rd., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 610. K.

29. juni (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om, at kongen har befalet Selio Marselis og konsorter at levere dem 10.000 rd., som de skal annamme og igen udgive til officererne, efterhånden som det befales dem. Dermed etc. Sjt, 34, 610. K.

29. juni (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at lade give en måneds besoldning til Anders Sandberg og afd. Herman Kaas' enke efter deres bestall., vognheste undtaget. Dermed etc. Sjt, 34, 611. K.

29. juni (Kbh.) Margrete, enke efter Henrik Bischof, fik konfirm. af rentemestrenes kontrakt anlangende hendes resterende fordring og

videre leverance. Kongen søges om konfirm. af akkord gjort af rentemestrene med MHB, lyder: Peder Reedtz til Tygestrup, Steen Hohen-dorff til Rønnowsholm og Mogens Friis til Favrskov, K.M.s rentemestre, gør vittterligt, at eftersom de har bekommet K.M.s ms., dat. 17. juni 1658,¹ at de må afbetale MHB hendes resterende fordring med maltaccisen, som kan falde i Nykøbing Falster, så og Saksøbing, Nakskov, Stubbekøbing og Nysted, med den kondition, at hun derimod skal være forpligtet imod kvittering at forskafe tysk øl i kongens kælder, når behøves, så har de akkorderet, at hun årligt til afgift af maltaccisen skal give i Nykøbing 140 rd., i Saksøbing 50 rd., i Nakskov 150 rd., i Stubbekøbing 85 rd., i Nysted 130 rd., tilsammen 555 rd., hvilken forpagtning skal begynde Philippi Jacobi 1658 og endes årsdagen 1659 og siden år for år. Hun skal årligen til nævnte dag indstille sig i Rtk. til afregning og dér bevise, hvor meget tysk øl hun har leveret, og da deri at korte nævnte accise, og betale det hun bliver skyldig, og dersom hun tilkommer noget, da at korte det i næstfølgende års afgift. Ingen skal være fri for at udgive accisen, uden dem, som er privilegeret af K.M. Heraf er 2 enslydende forfærdiget, det ene leveret hende under deres hænder, det andet forbliver under hendes hånd og signet i Rtk. Kbh. den 23. juni 1658. PR, SH, MF. Kongen konfirmerer dette. Forbyndes etc. SmR, 7, 124. K. Incl. 23. juni.

1) Se ovf., s. 269.

29. juni (Kbh.) Bevilling efter begæring for fru Dorte Daa til at lade udføre 137 græsøksne, dog at tolden erlægges på det toldsted, hvor de bliver udført, og bevillingen leveres til tolderne dér, eftersom den ej skal gælde mere end denne ene gang. Forbyndende etc. JR, 13, 88. Incl. 26. juni.

29. juni (Kbh.) Peder Lange, Manderup Due, Jørgen Kruse og Ebbe Gyldenstjerne fik brev anlangende, at officererne skal skaffes kredit til underholdning. Kongen har befalet de geworbne officerer over sognerytterne og landfolket til fods, som ej har anden husværelse, indtil videre at logere hver i sit len, dog for betaling. Adressaterne skal gøre den anordning, at de kan forskaffes kredit til underholdning i det len, hvor deres underhavende ryttere el. soldater har hjemme, indtil besoldningen, som de har været forundt i fredstid, kan falde. Dermed etc. JT, 14, 150. K.

30. juni (Kbh.) Johan Witberg og oberst Andreas Wilcken fik brev om for hr. Oluf Parsberg og Jørgen Seefeld at sige deres sandhed anlangende militien på Øsel 1644 og 1645 under hr. Ebbe Ulfeldts direktion, hvorledes den var anstillet og bragt på fode, underholdt og betalt, eftersom EU begærer sine præntioner og svar, at der må fordres derom hos officererne. Dermed etc. Sjt, 34, 611. K. Indl. 30. juni (2).

Lige sådant brev fik AW.

30. juni (Kbh.) Henning Quitzow fik brev om ved alen og mål at lade udvise Andreas Wilcken en plads til et fortov ved det hus på Slotsholmen, som han nu ibor, og under sin hånd give ham målene beskrevet. Dermed etc. Sjt, 34, 611. (Tr.: KD, V, 446). K.

30. juni (Kbh.) Hans Schack fik brev om straks at forestille Frederik von Ahlefeldt som oberst over de tropper, som er forordnet til Kongens Livregiment, nemlig det norske herværende folk, Ulrik von Debitz' kompagni og Holger Mormands og Knud Gieddes kompagni. Dermed etc. Sjt, 34, 611. K.

30. juni (Kbh.) Henrik Müller fik brev om at lade bønderne i Føllenslev sogn, Bregninge, Ubbby og Store Fuglede sogne og bønderne i Bjerre under Kalundborg len bekomme deres ildebrændsel og hjul-tømmer, nemlig hver helgd. for 4 skp. havre og tømmer til en vogn i Ballebo Ovre, som ligger til Sæbygård, eftersom kongen erfarer, at de i forrige åringer altid har bekommet det. Dermed etc. Sjt, 34, 612. K. Indl. 30. juni.

30. juni (Kbh.) Henrik Müller fik brev om at kollationere nærværende Erik Nielsen Lynne til sognepræst i Solbjerg sogn under Sæbygård len. Dermed etc. Sjt, 34, 612.

30. juni (Kbh.) Holger Vinds kvittans for Helsingborg fæstning. HV har af kongen været befaleet at være guvernør på Helsingborg Slot og have indseende med det, der blev bygget og repareret. Han har for Henrik Lindenov og Kjeld Krag, som af kongen var befaleet at forhøre hans rgsk., gjort rgsk. både for indtægt og udgift, så han intet er blevet skyldig. Kongen kvitterer ham. SkR, 6, 467. K. Indl. 15. juni og udat.

1. juli (Kbh.) Løjtnant Casper Kalthoff fik efter begæring beskærmelsesbrev. Han må fri i egen person udføre sin sag ved lov og ret, dog at han selv præsenterer sig i retten. Forbydendes etc. SJR, 24, 229.

1. juli (Kbh.)¹ Rentemestrene fik brev anlangende at betale Cornelius Lerche hans årlige assignerede pension af de samme midler, som de bruger til deres egen besoldning. Dermed etc. SJT, 34, 612. K.

1) Brevet er i kopibogen dat. 21. juli, men står ml. breve af 30. juni og 1. juli, og K. er dat. 1. juli.

1. juli (Kbh.) Hr. Niels Krabbe, Otte Pogwisch og Kørbitz fik brev om med forderligste at gøre afregning med generaladjutant Wulf Jacob von Geringen. Dermed etc. SJT, 34, 612. K. Orig. i DKanc. B 223F.

1. juli (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at forskafe skiberum til at føre artilleriet fra Landskrone og Helsingborg til Kronborg Slot. Dermed etc. SJT, 34, 613. K.

1. juli (Kbh.) Christoffer Bille fik brev om, at kongen har befalet, at artilleri og ammunition skal overføres fra Helsingborg og Landskrone til Kronborg Slot. Når det ankommer, skal han lade det annamme. Dermed etc. SJT, 34, 613. K.

1. juli (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om til Wulf Jacob von Geringen at betale det, han tilforn har bekommet, 112 rd., hvilket skal blive godtgjort i deres regnskab. Dermed etc. SJT, 34, 613. K.

1. juli (Kbh.) Peder Brockenhuus og Christian Christoffersen Urne fik brev anlangende skifte efter hr. Iver Vind. Der skal med forderligste holdes skifte efter IV. Adressaterne skal møde til stede og som kommissarier overvære skiftet. Dersom nogen tvistighed kan falde, skal de enten forhandle med parterne i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dermed etc. FT, 7, 366. K. Indl. 1. juli.

1. juli (Kbh.) Peder Lange, Jørgen Kruse, Manderup Due og Ebbe Gyldestjerne fik brev anlangende at gøre den anordning, at de geworbne ryttere, som ankommer til Jyll., bekommer verpflegung ligesom før krigen. Dermed etc. JT, 14, 150. K. Indl. 25. juni.

2. juli (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at give nærværende Peder Schrøder (Skrøder) 50 rd. for det arbejde, han har gjort i løbegravene ved Bremervørde, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 613. K. Incl. udat.

2. juli (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om besoldning af Marselis' og konsorters penge til nogle officerer. De har tilforn bekommet befaling¹ til at betale adskillige officerer noget. De skal af de penge, som de har bekommen af Henrik Müller og Selio Marselis efter forrige ordre, betale generalmajor Joachim von Breda 800 rd., afd. oberst Christoffer Hvas' enke 1 måneds besoldning, oberst Kørber 300 rd., generaladjutant Gering 75 rd., oberstlt. Bertrand [de] la Coste 664 rd., oberstlt. Preben Banner og Ejler Evert Banner 190 rd., oberstlt. Niels Rosenkrantz 100 rd., major Claus Juel 120 rd., tagende deres bevis, som efter adressaternes rgsk. skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 614. K. Incl. udat.

1) Se ovf., s 284.

2. juli (Kbh.) Hr. Oluf Parsberg, Henrik Rantzau, Gunde Rosenkrantz og Otte Krag fik brev anlangende trætte ml. Jørgen Rosenkrantz og dr. Georg Kruch. Der begiver sig tvistighed ml. JR og GK. Kongen befaler adressaterne og giver dem fuldmagt til at begive sig til Sorø på en vis tid, som de selv skal beramme, og indstævne parterne for sig, gørende deres bedste til efter sagens beskaffenhed enten at forene dem i mindelighed i den sag, som sidst forleden i Kbh. af kongen og de tilstedeværende rigens råd blev forhørt, el. og ved endelig dom adskille dem. Det, de forretter, skal de under deres hænder give beskrevet fra sig til begge parterne. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Sjt, 34, 614. Incl. 9., 20. og 28. juni og udat.

2. juli (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om, at kongen er tilfreds, at Nicolaus von Merlow af kronens skove i lenet må bekomme 2 bøge, som JCvK med forderligste skal lade ham udvise. Dermed etc. Sjt, 34, 615. K.

3. juli (Kbh.) Hugo Lützow til Bakendorf, befalingsmand på Antvorskov, fik brev om at arrestere Ib Pedersen, fhv. ridefoged. HL har for kongen ladet andrage, at han for kort tid siden har hændet dom over

IP, at tilfredsstill ham for det, han er skyldig for denne bestilling el. og stille kaution. IP har ej villet bekvemme sig dertil, hvorfor HL begærer, at han må lade ham arrestere, indtil han klarerer dette. Kongen bevilger dette. SjR, 24, 229. K.

3. juli (Kbh.) Jochim Körber fik brev om at aftakke alle sine underofficerer, eftersom deres tjeneste ej længere behøves. Dermed etc. Sjt, 34, 615. K.

3. juli (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om, at kongen er tilfreds, at han må forløves at rejse fra Kbh. Dermed etc. Sjt, 34, 615.

3. juli (Kbh.) Hr. Niels Krabbe, Kørbitz og Otte Pogwisch fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at Wulf Jacob von Geringen må besol-des som en oberstlt. vedr. sine ride- og vognheste fra den 1. aug. 1657. Dermed etc. Sjt, 34, 615. K. Orig. i DKanc. B 223F.

3. juli (Kbh.) Ritmester Brocklef fik brev om, at det for kongen er an-draget, at han ingen justits holder i sit kompagni, som er indkvarteret i Kalundborg, så de trakterer borgerne i byen ilde. Han befales alvorli-gen at holde god justits og skaffe borgmesteren o.a. ret over dem, der har begået sligt. Dermed etc. Sjt, 34, 616.

3. juli (Kbh.) Tolderne i Kbh. fik brev om frit at lade udpassere noget gods tilhørende Margrete Holsten, nemlig 1 smal kiste, 3 store skrin, 1 lidet skrin, 1 liden kuffert, 1 lidet skab, 1 lidet bord, 3 beddefate, 1 låsetønde, 1 halvtønde og 1 halvkiste. Sjt, 34, 616.

3. juli (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om en måneds be-soldning til Anders Sandberg, dog uden vognheste. Kongen har til-forn befalet¹ dem at betale AS dette. Han er tilfreds, at AS bekommer det efter den trykte kapitulation, dog uden vognheste. Dermed etc. Sjt, 34, 616. K.

1) Se ovf., s. 284.

3. juli (Kbh.) Frederik Reedtz fik brev om en landkommissarius i Loll. og Falster i Christoffer Steensens sted. Kongen ansøges om at forord-ne en anden god mand i CSs sted. FR skal med allerforderligste for-skrive adelen dér at møde og votere om en anden. Dermed etc. SmT, 8, 182. K. Incl. 25. juni.

3. juli (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at forskaffe kvarter for betaling i Naskov til Jochim Körber og om de nyantagne folk. Om betalingen vil kongen resolve. Eftersom JK antager en del geworbne soldater til et kompagni, skal FB gøre den anordning, at de og officerer til et kompagni efterhånden bliver logeret i byen til at gøre tog og vagt og i stedet hjemforløve lige så mange af landfolket dér. Derefter etc. SmT, 8, 182. K. Incl. udat. (2).

4. juli (Kbh.) Hans Schack fik brev om at gøre den anordning, at der med forderligste bliver holdt krigsret over løjtnant Casper Kalthoff, og at den sag, han er beskyldt for, bliver påkendt. Dermed etc. Sjt, 34, 617.

4. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende, at Jens Jacobsen Skrædder skal stille Mourids Frich, handelsmand i Kbh., kaution. MF har for kongen ladet andrage, hvorledes han på bytinget har erhvervet dom, som siden er konfirmeret af adressaterne, over JJS for 142 sldl. 3 mk. 3½ sk., som denne er ham skyldig. JJS har taget stævning til førstkommande herredag, som han formener alene til ophold. Han begærer derfor kongens befaling til adressaterne til at tilholde ham i retten at deponere pengene med renter og omkostning til sagens uddrag el. at stille kaution. De skal gøre dette. Dermed etc. Sjt, 34, 617. Incl. udat.

5. juli (Kbh.) Skovrideren over Abrahamstrup len fik brev om at lade Christian Christoffer Holck bekomme 1 stort dyr el. 2 rådyr, hvilke han skal lade skyde på de steder, der kan være vildtbanen mindst til skade. Sjt, 34, 618. K.

5. juli (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at gennemse fhv. køkkenskriver Laurids Jørgensens o.a.s ugesedler. LJ, Johan Adolf Meyer, Henrik Neuman, Jon Harelsen og Christina, enke efter Henrik Vinterberg, har for kongen ladet andrage, hvorledes de for nogen tid siden til afd. Adam Henrik Pentz til gennemsyn og underskrift har indleveret en del ugesedler over det, der er medgået til hofholdningen. Dette er formedelst hans svaghed og død ikke efterkommet. JCvK skal tage sedlerne for sig og gennemse og underskrive dem. Dermed etc. Sjt, 34, 618. K. Orig. i DKanc. B 167C. Incl. 26. juni.

5. juli (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz fik brev om at lade generaladjutant Wulf Jacob von Geringen på ansøgning bekomme 50 læster byg af det, som er liggende på Vordingborg Slot, tagende hans bevis, hvorefter det skal godtgøres. Dermed etc. Sjt, 34, 618. K.

5. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at admiralitetsråd Henrik Müller i Kbh. må levere klæde o.a. i stedet for gjorte klæder. HM skulle efter kontrakt med Rigens Råd levere 2.000 soldaterklæder. Kongen er tilfreds, at adressaterne, så vidt klæderne ikke allerede er leveret, må annamme klæde, baj og lærred, som efter billig takst kan fyldestgøre klæderne. Dermed etc. Sjt, 34, 619. K.

5. juli (Kbh.) Christoffer Bille fik brev om af lenets indkomst at lade indkøbe 2 skippd. hør, som han skal lade levere til oldfruen på slottet til at spinde af til husgeråd, for hvilket han og skal betale væverløn. Det skal blive godtgjort. Når hørren er heglet og rengjort, skal han udbytte blåren deraf til lenets bønder at lade spinde. Dermed etc. Sjt, 34, 619. K.

5. juli (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om af det hør, som ved Frederiksborg Slot først bliver slået og tørt, straks ved lenets bønder at lade føre 50 læs til stalden ved Kbh.s Slot og levere til fodermarskalken Christian Viborg. Sjt, 34, 619. K.

5. juli (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om penge til Herman Kaas' enke og Laurids Munk. De har tilforn fået kongens befaling¹ til at give hende en måneds besoldning. Kongen er nu tilfreds, at de lader hende bekomme 200 rd., så og LM sin besoldning 36 rd., tagende deres bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 619.

1) Se ovf., s. 284.

5. juli (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om til nærværende Birgitte Andersdatter at lade betale en del af hendes afd. husbond Anders Svendsens resterende besoldning, tagende hendes bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 620.

6. juli (Kbh.) Kbh.s højklærde fik brev om jus til Hellig Trefoldigheds Kirke i Kbh. og stolestadeindkomst. Kongen bevilger universitetet at have jus til denne kirke. Desligeste at det, der kan oppebæres i kirken

af stolestader, begravelsessteder el. a., må forbruges til kirken. Forbydendes etc. Sjr, 24, 230. (Tr.: KD, III, 479). K.

6. juli (Kbh.) Kbh.s højtlærde fik brev på studieskat i Jyll., item på nogle vikarier i Roskilde. Akademiet i Kbh. har i sidste svenske fejde mistet en stor del adkomster i Skåne. Kongen bevilger, at det i stedet årligen må nyde studieskatten af kirkerne i Nørrejyll., deslige det vikariat, som formsnideren har haft og nu er fradød, og de 2 vikariater i Roskilde Kapitel, hvormed matematum studiosus tilforn har været forlenet. Forbydendes etc. Sjr, 24, 230. K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA. (Tr.: William Norvin: Københavns Universitet i orthodoxyens og reformationens tidsalder, 2, 1940, 247. Udt.: DKL, III, 410; KS, II, 72).). Indl. 16. juni.

6. juli (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om til Jørgen Barnekow at betale 200 rd., hvilke skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 620.

6. juli (Kbh.) Christoffer Bille fik brev om at indstille nærværende Svend Mikkelsen, som kongen har antaget, som vagtmester på Kronborg. Dermed etc. Sjt, 34, 620. K. Indl. 23. juni.

6. juli (Kbh.) Erik Quitzow fik brev om at gøre den anordning, at Sjæll. Regiments soldater med forderligste kommer til Kbh. til at arbejde på fortifikationsværket. Dermed etc. Sjt, 34, 620. K.

6. juli (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. og Møn fik brev om uden ophold at lade levere den graverskat til Kbh.s fortifikation, som resterer. Befalendes etc. Sjt, 34, 621. K.

6. juli (Kbh.) Bevilling for jomfru Helle Urne til at være sin egen værge og selv at oppebære indkomsten, dog med vilkår, at hun intet må sælge af sit gods uden sin rette lavværgeres samtykke. Forbydendes etc. SkR, 6, 468. K. Indl. udat. og 28. juni.

6. juli (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om kontribution af Nakskov til den svenske kommissarius. Denne har for kongen berettet, at den akkorderede kontribution af Nakskov indeholdes. FB skal gøre den anordning, at han bekommer det, han tilkommer efter den ordre, som FB tilforn har bekommet.¹ Dermed etc. SmT, 8, 183. K.

1) Ses ikke ovf.

8. juli (Kbh.) Hans Schack fik brev om med forderligste at lade holde krigsret over Franciscus Eidmon, fhv. kommandant i fæstningen Nakskov, og lade hans forhold dømme. Dermed etc. Sjt, 34, 621. K.

8. juli (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om, at kongen er tilfreds, at de efter som midlerne strækker til, må uddele til følgende officerer: Af afd. Knud Ulfeldts eskadron: kaptajn Christian von Blumentrost 60 rd., kaptajn Johan Ertmar 60 rd., kaptajn Henrik Klege 60 rd., løjtnant Hans Eskelsen 30 rd., fændrik Christian Staby 24 rd., korporal Jacob Olufsen 6 rd., fændrik Anders Mørch 24 rd., korporal Peter Buschman 6 rd. Hr. Henrik Lindenovs officerer: kaptajn Jonas Sartorius 60 rd., kaptajn Herman Smidt 60 rd., fændrik Hans Christoffer Ros 20 rd., kaptajn d'armes Lorentz Frishart 6 rd., sergent Jacob Henriksen 6 rd., korporal Mikkel Vos 4 rd. Generalmajor Hendersons¹ officerer: oberstlt. Arnold Cooper efter forrige ordre 290 rd., major Gilbert Blehr 40 rd., kaptajn Thomas Meldrum 40 rd., løjtnant Norman Leslie 20 rd., fændrik Wilhelm Lenon 20 rd. Generallt. Schacks officerer: løjtnant Jan von Sötven 16 rd., fændrik Jan van Oudevater 10 rd., kaptajn Johan Albret von Pilgrim 24 rd., løjtnant David Sørensen 16 rd., fændrik Nicolaj Jørgens 10 rd., løjtnant Jørgen Wilhelm von Diesseldorf 16 rd. Erik Quitzows officerer: kaptajnl. Lorens Boysen 30 rd., fændrik Bernt Fugel 15 rd., sergent Jochum Bøtger 3 rd., kaptajn Augustinus Ulrich 60 rd., løjtnant Jonas Jensen 24 rd., fændrik Reinhold Brandt 15 rd., sergent Peter Storch 4 rd., sergent Christian Howalt 4 rd. Afd. oberst Jørgen Rosenkrantz' officerer: kaptajnl. Gregers Pincher 30 rd., løjtnant Jacob Reden 30 rd., løjtnant Thomas Donne 30 rd., løjtnant Hans Sander Singer 30 rd., fændrik Mads Christensen Brun 24 rd., fændrik Jacob Smidt 24 rd., kaptajn d'armes Mathis Haer 8 rd., kaptajn d'armes Niels Lauridsen 8 rd., sergent Claus Gosen 8 rd., mønsterskriver Hans Jensen 8 rd., feltskærer Erik Jørgensen 8 rd., korporal Jens Hansen 6 rd. Afd. hr. Christian Friis' officerer: kaptajn Ertman Silleman 60 rd., løjtnant Jens Bang 30 rd., fændrik Gabriel Wulf 24 rd., sergent Henrik Henriksen 8 rd., kaptajn Jacob Holst 60 rd., fændrik Jens Brun 12 rd., løjtnant Johan Worm 16 rd., fændrik Knud Steffensen 16 rd., regimentssekretær Christian Becker 15 rd. Oberstlt. Bessels officerer: major Johan Ernst Retz 100 rd., kaptajn Adrian von Wehnen 60 rd., kaptajn Henrik von Lerere 60 rd., kaptajn Cajus von Hellevegen 60 rd., kaptajn de la Vandeye 60 rd., løjtnant Jørgen Hybner 12 rd., løjtnant Henrik de Rytter 30 rd., løjtnant Poul Jørgensen 30 rd., løjtnant Nicolaj Süde 30 rd., fændrik

Thomas Eston 20 rd., fændrik Bonict 20 rd. Oberstlt. Linderaths officerer: løjtnant Andreas Mejdal 40 rd., løjtnant Jens Ottesen 50 rd., løjtnant Marcus Marcussen 50 rd., kaptajn Hans Lauridsen 60 rd. Officerer over de nyudskrevne folk i Fyn: Kaptajn Christian Angel 40 rd., fændrik Jost Lambertsen 16 rd., mønsterskriver Peter Henriksen 3 rd., løjtnant Jørgen Peltzer 16 rd. Oberst Lobrechts officerer: afd. oberstlt. von Ihlen 100 rd., kaptajn Jan von Hatten 20 rd., kaptajn Herman de Bittert 20 rd., kaptajn Herman Nyport 20 rd., kaptajn Adrian von der Horst 50 rd., løjtnant Bernt von Teckelnborg 30 rd., fændrik Salomon Hennings 12 rd., sergent Wilhelm de Rytter 4 rd., kaptajn d'armes Albret von Sötvil 4 rd., fændrik Johan van Onvater 4 rd., sergent Wilhelm von Rein 4 rd., fændrik Johan Mouritz 12 rd., løjtnant Vice Kismar 16 rd., fændrik Ludvig Bertins von Brevet 12 rd., løjtnant Isak Chanders 12 rd., fændrik Johan Huusman 4 rd., sergent Henrik von Neitkerch 4 rd., løjtnant Henrik Hermans 10 rd., fændrik Magnus von Botlar 4 rd., fændrik Jørgen Juncker 4 rd., kaptajn Langevelt 80 rd., løjtnant Roluf Kräger 30 rd., tagende enhvers bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 621. K.

1) Kopibogen har *Henriksen*, K. Hendrichsøn.

8. juli (Kbh.) Ms. til lensmændene Frands Brockenhuus og Philip Barstorff, at det tillades igen indtil videre at udføre hvede fra Loll. SmT, 8, 183. (Udt.: CCD, VI, 380).

8. juli (Kbh.) Frands Brockenhuus og Philip Joakim Barstorff fik brev om løsgivelse af hvedeudførsel fra Loll. Kongen har anset for godt at løsgive forbudet. FB skal lade det læse og forkynde for undersåtterne. Dermed etc. SmT, 8, 183. (Udt.: CCD, VI, 380). K.

9. juli (Kbh.) Dr. Henrik Ernst, prof. på Sorø Akademi, fik brev om forlindring. Han har for kongen ladet andrage, at han er behæftet med adskillige farlige sygdomme, så han befinder det besværligt og forhindrerligt til sin sundhed, om han herefter som tilforn skal forrette onera academica, med begæring, at han må blive forskånet fra vicedekantatet, sessio in consistorio, kommissioner o.a. Kongen bevilger, at han må være forskånet for nævnte besværinger, dog skal han efter egen erbydelse holde publicas lectiones og disputationes juridicas og medicas¹ og desto flittigere eksercere den studerende ungdom publice og in privatis collegiis og med forderligste forfærdige og publicere sine skrifter. Forbydendes etc. Sjr, 24, 231. K. Incl. udat.

1) holde offentlige juridiske og medicinske forelæsninger og disputationer.

9. juli (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om, når middel findes, og de officerer, som de allerede har fået befaling til at betale, først er betalt, at lade betale Hans Schrøder, holstensk skipper, 800 rd. som af hr. Henrik Bielke forleden år blev oplagt til kongens skibsfolk. Dermed etc. Sjt, 34, 623. K. Incl. 28. juni.

9. juli (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om, at kongen er tilfreds, at de, efter som midlerne kan strække til, må uddele til disse officerer, nemlig: Generalmajor Fuchs' officerer: regimentskvartermester Wilhelm Erhorn 20 rd., regimentssekretær Wulf Sigmunt Dits 20 rd., kaptajnl. Mourids Svab 24 rd., løjtnant Hans Frederik Norterman 30 rd., fændrik Andreas Cramnou 20 rd., kaptajn d'armes Poul Sørensen 6 rd., sergent Frands Pedersen 6 rd., fourer Thomas Graa 6 rd., gefreiterkorporal Johan Fuchs 6 rd., korporal Rasmus Steffensen 4 rd., korporal Jens Andersen 4 rd., gefreiter Hans Hansen Korsør 3 rd., gefreiter Frederik Rasmussen 3 rd., gefreiter Rasmus Hansen 3 rd., tambur Jens Hansen Bjørn 20 rd., kaptajn Peter Asmus Voigt 60 rd., løjtnant Johan Clausen 24 rd. Oberst Dunsdorffs officerer: oberstvagtmaster Nicolaus Bomfeld 100 rd., regimentskvartermester Johan Berner 30 rd., regimentskvartermester, sekretær Johan Jost Esseley 16 rd., kaptajnl. Henrik Idel Kuessebech 40 rd., kaptajn Schultz 60 rd., løjtnant Henrik Degen 30 rd., sergent Henrik Skreiber 2 rd., mønsterskriver Hans Albert Tilling 2 rd., mønsterskriver Wilhelm Schlaf 2 rd., kaptajn d'armes Werner Voigt 2 rd., sergent Morten Behm 2 rd., korporal Christoffer Reffen 1 rd., kaptajn Beyer 60 rd., fændrik Bodenbergs 24 rd., kaptajn d'armes Helmer 2 rd., sergent Morten Dyring 2 rd., sergent Bernt Nielsen 2 rd., feltskærer Anthoni Flor 2 rd. Generalmajor von Bredas officerer: kaptajnl. Jochum Liebrecht 30 rd., fændrik Peter Steffensen 24 rd., sekretær Johan Stub 16 rd., kaptajn d'armes Vilhelm Hansen 2 rd., sergent Hans Nielsen 6 rd., sergent Henrik Schumann 6 rd., mønsterskriver Jesper Nielsen 6 rd., sergent Morten Jacobsen 6 rd., tambur Niels Christensen 2 rd., tambur Peter Jensen 2 rd., profos Anders Lorentzen 2 rd., løjtnant Anders Henning 20 rd., fændrik Henrik Sparre 24 rd., sergent Magnus Jordan Vogel 6 rd., sergent Christen Laursen 5 rd., mønsterskriver [mgl.] 4 rd., major Bertram de Ricou 60 rd., løjtnant Johan Huffman 15 rd., fændrik Erik Norman 10 rd., korporal Peter Thuesen 1 rd., kaptajn Poul Sørensen 60 rd., løjtnant Erik von Verden 24 rd., fændrik Morten Sigismund Schwingel 16 rd., mønsterskriver Johan Krøger 15 rd., sergent Knud Jensen 7 rd., sergent Hans Müller 7 rd., tambur Bertel Mogensen 2

rd., kaptajn Henrik Hermans 30 rd., fændrik Magnus von Botlar 10 rd., kaptajn Isak Canders 20 rd., løjtnant Wilhelm Reuter 15 rd., fændrik Arnold op den Camp 12 rd., sergent Ulrik Pracht 5 rd., tambur Jan Jørgens 2 rd., hollandske værkbasser: Johan Krab, voldmester, 50 rd., Tobias Bress, voldmester, 50 rd., Diderich Krab Placker 30 rd., Wilhelm Heimans 30 rd., tagende deres bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 624. K.

9. juli (Kbh.) Oluf Rosenkrantz fik brev om, at adskillige klagemål indkommer over indkvarteringens ulighed i købstæderne i hans kvartal. OR skal ligne ml. lenene i sit kvartal, hvor mange ryttere hvert len kan tilkomme pro kvota, havende indseende med, at alting går ligeligen til. Dermed etc. Sjt, 34, 625. K.

9. juli (Kbh.) Niels Juel fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at fangen Søren Mikkelsen, som ved Admiralitetsretten er dømt til støjle og hjul, må benådes så vidt, at han må henrettes ved sværdet. Befalendes etc. Sjt, 34, 625.

9. juli (Kbh.) Hr. Joakim Gersdorff fik brev anlangende at gøre den anordning, at hr. Ove Giedde bliver følgagtig til Skåne det korn, han har liggende i Kalundborg, og som tilhører ham. Dermed etc. Sjt, 34, 626. K.

9. juli (Kbh.) Lensmændene i Sjæll., undtaget i Sorø, fik breve om proviant til de soldater, som skal arbejde i fæstningen Kbh. Landfolket under Sjæll. Regiment er befalet at begive sig til Kbh. for at arbejde i fæstningen. Adressaten skal tilholde hvert læg i lenet at forsyne sine soldater med 4 ugers proviant. Dermed etc. Sjt, 34, 626. K.

9. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de gør Duarte de Lima indvisning i Ålborg toldkiste af hans fordring for 4.000 rd., som de skal lade afskrive. Dermed etc. Sjt, 34, 626. K.

9. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de godtgør Henricus Mathesius de 300 rd., han er tilsagt foruden hans besoldning fra hans bestallings dato. Befalendes osv. Sjt, 34, 626. K. Orig. i DKanc. B 179M.

9. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de gør fru Magdalene Kruse indvísning i Varde toldkiste for 394 rd. 3 ort 9 sk., som hendes afd. husbond efter deres med ham gjorde afregning har at fordre. Dermed etc. Sjt, 34, 627. K. Orig. i DKanc. B 179M.

9. juli (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om skiberum dér fra byen til Holsten til oberst Jochim Körbers i fæstningen Naskov logerende officerer. Dermed etc. SmT, 8, 183. K.

9. juli (Kbh.) Bevilling for Henrik Lyder til alene at være heste- og svineskærer i Århus og Ribe stifter. Dog skal han lade sig nøje med billig betaling, ligesom hans formand Hans Køster har gjort. Dersom han begærer ubilligt, skal lensmanden i lenet lade ham straffe. Thi forbyde osv. JR, 13, 89. Indl. 5. juli.

9. juli (Kbh.) Jørgen Kruse fik brev om at gøre den anordning, at oberstlt. Ove Thotts og ritmester Axel Sehesteds kompagnier efter den forordning, som tilforn er gjort, bliver underholdt på de befalede steder el. hvor han selv synes bekvemmeligt, undersåtterne mest uden skade. Dog at ej flere gives underholdning, end som er til stede. Dermed etc. JT, 14, 151. K.

10. juli (Kbh.) Christoffer Nielsen, herredsfoged i Flakkebjerg h., fik brev om det, han er fraplyndret. Nærværende CN har for kongen ladet andrage, hvorledes han i forledne svenske indfald er blevet udplyndret og frataget heste, kvæg o.a. og ilde medhandlet. Efter begæring bevilger kongen, at han må søge dette o.a. hos hvem, han kan finde det, og tiltale dem ved lov og ret. Forbydendes etc. Sjr, 24, 231. K. Indl. 18. juni.

10. juli (Kbh.) Hugo Lützow fik brev om at være Mariche, enke efter Peder Jørgensen i Slagelse, behjælpelig. Hvad hun har ladet andrage for kongen, kan han se af hendes hosføjede supplikation. Han skal så vidt lands lov og ret være hende behjælpelig og have indseende med, at hun ingen gevalt vederfares. Dermed etc. Sjt, 34, 627.

10. juli (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev om af lenets skatter at give Albret Wangelsen 120 rd. efter af Rtk. gjort afregning, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 627. K. Indl. udat.

10. juli (Kbh.) Kbh.s højtlærde fik brev om at erklære sig om begravelsessteder i Hellig Trefoldigheds Kirke i Kbh., som rigens hofmester Jokim Gersdorff, Erik Krag og mag. Villum Lange begærer. JG har anholdt om en plads i kirken, som han vil bruge til sit begravelsessted, så vel som et sted til et epitafium på pillerne el. muren derved. Adressaterne skal besigtige pladsen og erklære, om den uden skade kan mistes fra kirken og forundes ham, hvorom de skal indskikke erklæring i Kanc. Dermed etc. Sjt, 34, 627. (Tr.: KD, V, 447). K.

Lige sådant brev fik EK, nok VL, hver om et begravelsessted i nævnte kirke.

10. juli (Kbh.) Christoffer Bille fik brev om at erklære sig, om fiskeriet til Esrum Mølle uden nogens præjudice kan forundes Svend Poulsen, og med forderligste indsende erklæringen i Kanc. Dermed etc. Sjt, 34, 628.

10. juli (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om, at kongen er tilfreds, at de efter som midlerne strækker til, må uddele penge til officerer, nemlig: Oberstlt. Laurids Pogwisch samt hans officerer: til ham selv 300 rd., kaptajnl. Knud Svendsen 30 rd., fændrik Hans Lauridsen 24 rd., regimentssekretær Knud Hammelsvang 20 rd., sergent Jochum Bøtger 8 rd., sergent Søren Iversen 8 rd., kaptajn d'armes Jochum Schuchus 8 rd., gefreiterkorporal Svenning Pedersen 8 rd., korporal Hartvig Müller 6 rd., korporal Knud Hansen 6 rd., korporal Christen Pedersen 6 rd., trommeslager Morten Lauridsen 5 rd., piber Niels Mikkelsen 5 rd., kaptajn Enevold Kruse 60 rd., kaptajn Henning Behr 60 rd., kaptajn Carl von Erchel 60 rd., fændrik Anthoni Alicise 24 rd. Oberst Boths officerer: regimentskvartermester Diderich Henschen 20 rd., regimentspræst, hr. Erik Christensen 10 rd., regimentssekretær Samuel Mendel 12 rd., kaptajn Andreas Møller 30 rd., fændrik Robert Lauridsen 16 rd., kaptajn d'armes Wilhelm Inne 16 rd., sergent Ulrik Smidt 6 rd., fourer Henrik Schwerin 4 rd., korporal Laurids Mogensen 4 rd., korporal Peter Mortensen 4 rd., korporal Poul Pedersen 4 rd., tambur Henrik Lauridsen 2 rd., tambur Niels Pedersen 2 rd., feltpiber Johan Lauridsen 2 rd., løjtnant Wilhelm Gotrich 24 rd., fændrik Niels Jensen 18 rd., kaptajn d'armes Hans Mogensen 6 rd., sergent Anders Jensen 4 rd., korporal Thore Storssen 4 rd., korporal Lars Christensen 4 rd., tambur Hans Carl 2 rd., løjtnant Carl Chymbisy 24 rd., fændrik Peter Vos 16 rd., sergent Erik Eriksen 6 rd., kaptajn Robert Hay 60 rd., løjtnant Henrik Blanch 24 rd., fændrik Jacob Lense 18 rd., sergent

Hans Polach 4 rd., korporal Bendt Isachsen 4 rd., korporal Hans Carstensen 4 rd., kaptajn Andreas Wad 60 rd., løjtnant Jacob Rossel 18 rd., fændrik Daniel Fedis 18 rd., gefreiterkorporal David Burnet 5 rd., korporal Jens Olufsen 4 rd., kaptajn Niels Lange 30 rd., fændrik Christian von Salts 12 rd., kaptajn d'armes Johan Minius 8 rd., sergent Ulrik Pracht 3 rd., sergent Andreas Svendsen 20 rd. Oberst Münnichhausens officerer: kaptajnl. Samuel Madra 24 rd., fændrik Hans Jacob Münnichhausen 20 rd., major Patrick Dombart 100 rd., løjtnant Daniel Grubbe 24 rd., fændrik Alexander Dombart 20 rd., fændrik Nicolas Krummel 8 rd., kaptajn Josua von der Wegge 60 rd., løjtnant Peter Wolmersen 24 rd., fændrik Jan Jansen von Brussel 8 rd., kaptajn Nicolas Jordan 50 rd., løjtnant Johan Dombart 24 rd., fændrik Corfitz Helmer 12 rd., kaptajn Johan Peth 45 rd., løjtnant Lorentz Middleton 24 rd., fændrik Frandsue Brigenti 12 rd., regimentskvartermester Peter Kahn 20 rd., regimentsfeltkærer Andreas Fleischhart 20 rd., oberst Jens [von Løwenklau] efter forrige ordre 338 rd., oberstlt. Poul Prunster 80 rd., oberstlt. Joakim Klinge 150 rd., generalvognmester Christen Lauritsen 30 rd., sergent Hans Smidt 6 rd., korporal Philip Ritmester 6 rd., fændrik Bastian Reis 20 rd., tagende deres bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 628. K.

10. juli (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at lade så mange af oberst Jochim Körbers kompagnis officerer til hest, som er til stede i Nakskov, bekomme $\frac{1}{2}$ måneds besoldning til aftakning, tagende deres bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 630. K.

10. juli (Kbh.) Lensmændene i Fyn fik brev anlangende kvæg, som soldatesken sælger til borgerskabet, så og om bøndernes ulovlige skovhugst. Det er for kongen andraget, at rytterne og soldaterne i Fyn nu hemmeligt fratager bonden det ringe kvæg, de har tilbage. Af årsag, at de ej imod gjort forbud kan sælge det levende i købstæderne, slagter de det på landet og indbringer det slagtet i købstæderne, at sælge for en skammelig pris, landet og bønderne til allerstørste skade. Når det forbydes i et len el. dets købstæder, fører de det andetsteds. Adressaten skal ikke blot lade forbyde borgerskabets ulovlige handel med ryttere og soldater med slagtet kød og huder, men også forordne visse borgere, som i portene og ellers kan have indseende med kød og huder, der indkommer, på det borgerskabet, som driver ulovlig handel, kan blive søgt ved lov og ret og straffet. [Kongen kommer i forfaring,

at bønderne, nu de ingen middel véd at bringe penge til veje til soldaterne, hugger i kronens skove til upligt og siden sælger det i købstæderne. For at forekomme sådan skade nogenledes, skal adressaten lade forbyde bonden at hugge i skoven, med mindre det er udvist]. Ej heller skal nogen borger tilstedes at købe sådan ulovlig hugst, med mindre det bevises at være lovligt udvist [„såfremt de, der gør herimod, ikke vil tiltales og straffes. Det skal han lade forkynde overalt i lenet]. Dermed etc. FT, 7, 366. K. Orig. i Odensegård lensark., LAO. Indl. 6. juli.

N.B. til Hans Lindenov, Jørgen Kaas og fru Helvig Skinkel blev alene det ml. tegnene [ ] indført.

10. juli (Kbh.) Otte Krag fik brev om at kontribuere til indkvartering i Nyborg af dem, som har ejendom i byen. Borgmestre og råd i byen har for kongen ladet andrage, hvorledes byen er belastet med stor ulidelig indkvartering. De begærer, at de, som har ejendom i byen, må kontribuere dertil. OK skal gøre den anordning, at de i disse besværlige tider hjælper at kontribuere, enhver efter proportion og ejendom. Dermed etc. FT, 7, 367. K. Indl. 23. og 24. juni.

10. juli (Kbh.) Malte Sehested og Oluf Brockenhuus fik brev anlangende skifte efter Jørgen Arenfeldt. Der skal med forderligste foretages skifte efter JA. De befales at møde til stede, og dersom nogen tvistighed kan indfalde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Der som en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Dermed etc. JT, 14, 151. Indl. 10. juli.

10. juli (Kbh.) Mogens Arenfeldt o.fl. fik brev om at være Jørgen Arenfeldts børns værge. Der skal med forderligste foretages skifte efter JA. Adressaterne befales at møde til stede og være hans datter jomfru Margrete Jørgensdatter Arenfeldts værge, havende indseende med, at hun vederfares den del, ret er. Dermed etc. JT, 14, 151. Indl., se foreg.

Lige sådant brev fik hr. Henrik Rantzau om at være jomfru Ellen Jørgensdatter Arenfeldts værge. Jørgen Seefeld til Visborg om at være jomfru Anne Sofie Jørgensdatter Arenfeldts værge.

11. juli (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om, efter som midlerne strækker til, at uddele penge til disse officerer, nemlig kaptajn Mourids Gynthersen 60 rd., kaptajn Casper Busch 60 rd., sergent Laurids Nielsen 8 rd., major Otto Krantz 100 rd., kaptajn Christian Riphof 60 rd., stykjuncker Abraham Unger 25 rd., løjtnant Hans Rostrup 20 rd., tagende deres bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 630. K.

11. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre den anordning, at generallt., oberst til hest og fods Hans Schack bekommer kvarter i byen til en regimentskvartermester, regimentssekretær, regimentsfeltskærer, regimentsgevaldiger og en stokkeknægt, hvorimod kompagniets feltskærer skal afskaffes. Dermed etc. Sjt, 34, 631. K.

Lige sådant brev fik borgmestre og råd om oberst Frederik von Ahlefeldts regiments kvartermester, regimentssekretær, regimentsfeltskærer, regimentsgevaldiger og en stokkeknægt.

12. juli (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at lade ritmester Hartvig Rostrup bekomme en måneds sold uden vognheste, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 631. K.

13.¹ juli (Kbh.) Otte Pogwisch fik konfirm. af forpagtning af Frederiksborgs lille ladegård. Han har begæret konfirm. af en akkord oprettet med ham af Peder Reedtz til Tygestrup og Johan Christoph von Korbitz til Hellerup om nævnte ladegård, lyder: PR og JCvK gør vitterligt, at de har bekommet K.M.s brev, dat. Kbh.s Slot 15. juni 1658,² at de skal akkordere med OP om følgende viktualier til kongens hofholdning, som OP har tilbudt at levere i de 800 rd., han årligen giver i afgift af nævnte ladegård. Der er på K.M.s behag akkorderet med ham, at han efter kvittering skal godtgøres for hver specie, han leverer, nemlig for 1 par fede slagteøksne 28 rd., 1 god kalv 4 rd., en middelmådig kalv 2½ rd., en mager kalv 5 mk., 1 gl. fed beder 1 rd., 1 godt svin 3 rd., 1 par fede kalkunske høns, nemlig 1 hane og 1 høne, 7 mk., 2 kalkunske høner 1 rd., 1 td. fersk smør 22 rd. – hver td. uden træ skal veje 14 lispd. – ½ td. og fjerdingen à l'advenant, 1 par øksne at fodre 4 rd. Der som oste bliver leveret, skal OP godtgøres i lensregnskabet som andre, der gør sådanne leverancer, hvorpå han skal søge K.M.s ratifikation. Kbh., den 28. juni 1658. PR. JCvK. Kongen konfirmerer dette. Forbydendes etc. Sjr, 24, 232. K.

1) Kopibogen har 14. juli, men K. 13. juli. 2) Se ovf., s. 266-67.

13. juli (Kbh.) Dr. Kruch fik brev om at måtte bruge Johan Sørensen i Kbh. som prokurator. Kongen bevilger efter begæring, at JS må lade sig bruge i sagen ml. Jørgen Rosenkrantz og K, dog at alting går til efter lands lov. Forbydendes etc. Sjr, 24, 234.

13. juli (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at holde ret over skipper Christen Jensen, som har beskyldt løjtnant Casper Kalthoff for at have plyndret den svenske kaptajn, og hænde dom efter sagens beskaffenhed. Dermed etc. Sjt, 34, 631. K.

13. juli (Kbh.) Brev efter begæring om opsættelse af hr. Henrik Podebusks begravelse, så længe hans efterladte hustru begærer det. Forbydendes etc. FR, 6, 333.

13. juli (Kbh.) Otte Krag fik brev om at erklære sig om nogle tiender, Cornelius Lerche, kongens råd, begærer. CL har begæret at måtte forundes afgiften af nogle kirketiender, nemlig i Vindinge h. Vindinge, Ullerslev, Avnslev, Bovense, Flødstrup, Frørup og Ringe kirker og i Sallinge h. Vester Hæsing, Vantinge, Heden, Gislev og Allested kirker. OK skal erkyndige sig om, hvorvidt nævnte kirketiender uden lenets skade og nogen andens præjudice kan mistes, og indskikke erklæringen i Kanc. Dermed etc. FT, 7, 368. K.

13. juli (Kbh.) Mogens Høg fik brev om at erklære sig om nogle tiender, Cornelius Lerche begærer. CL har begæret i betaling at måtte forundes indkomsten af nogle af kronens anparter i korntiender, nemlig i Skam h. af Uggerslev, Bederslev og Hundstrup s., i Bjerger h. af [Nørre] Højrup, Marslev, Birkende, Agedrup, Revninge, Drigstrup og Munkebo s., i Odense h. af Fangel, Tommerup og Broby s., i Lunde h. af Skeby, Østrup, Allese¹ og Hjadstrup s., i Åsum h.² af Rønninge, Nærrå, Rolsted, Davinde, *Tøindessø*, Allerup og Seden s. MH skal erklære sig om, hvorvidt nævnte tiender uden lenets skade og andres præjudice kan forundes ham, og indskikke erklæringen i Kanc. Dermed etc. FT, 7, 368. K.

1) Kopibogen har *Allerøe*. 2) Kopibogen anfører h.s nævnte sogne således: *Romminge, Neurouff, Roidsted, Davide, Tøindessø, Allerup og Seeden*. Baggrunden for navnet *Tøindessø* er ikke fundet.

13. juli (Kbh.) Ulrik Christian [Gyldenløve] fik brev om at gøre den anordning, at følgende officerer under Christoffer Dues kompagni

bekommer kvarter i Skanderborg len, nemlig løjtnant Christoffer Treckou, kornet Georg Galt, kvartermester Henrik Kich, korporal Søren Lorentz Seil og kvartermester Johan Baum af oberst Jens [von Løwenklau]s kompagni, dog at de selv betaler det, de bekommer i kvartererne, når de bekommer deres besoldning. Dermed etc. JT, 14, 152. K. Incl. udat. (2).

14. juli (Kbh.) Kbh.s højlerde fik brev anlangende sidste krigs indkvartering o.a. besværing. Universitetet har i sidste fejde efter kongens anordning lige ved andre stænder påtaget sig adskillig besværing med indkvartering o.a., og dermed kontesteret kongen og fædernelandet lydagtig affektion. Kongen lover for sig og efterkommere, at dette ikke skal komme dets professorer el. suppositis til konsekvens el. præjudice for deres privilegier hverken i freds- el. fejdetid, men kongen vil være velbevågen med al kgl. gunst. Sjr, 24, 234. K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA. (Tr.: William Norvin: Københavns Universitet i orthodoxiens og reformationens tidsalder, 2, 1940, 248-49). Incl. 27. februar.

14. juli (Kbh.)¹ Kbh.s Universitet fik brev om selv at måtte lægge dets bønder i skat. Rektor og professorer har for kongen ladet beklage, hvorledes universitetets bønder mere end adelens graveres uskikkelig til største skade for deres indkomst imod fundatsen o.a. privilegier. Kongen vil som sine forfædre have disse privilegier holdt og konfirmeret og vil herefter ej tilstede, at disse bønder besværes mere end adelens. Til den ende bevilger han, at rektor og professorer selv i alle rejser, kontributioner, skattinger og udskrivelser ved deres egne tilforordnede må lægge deres bønder i læg, taksere og udskrive, som ret kan være. Thi forbyde osv. Sjr, 24, 235. (Tr.: CCD, VI, 381). K. (2). Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA. Incl., se Sjt, 34, 644, 28. juli (brev 1).

1) Efter brevet står: Kbh.s Universitet fik brev om 2 præbender i Jyll. Findes i Jyske å.b. den 14. juli. Sjr, 24, 235.

14. juli (Kbh.) Maren, Ernst Reitzers fik brev på Utterslevgård. Hun har af fru Øllegaard Gyldenstjerne, enke efter hr. Christian Friis til Lyngbygård, tilforhandlet sig kronens gård med gadekær til fiskevand i Utterslev i Kbh.s len, som ØGs afd. husbond har tilforhandlet sig af afd. Jørgen Vinds arvinger. Hun begærer, at hun for sig og arvinger må nyde og beholde gården med gadekæret for den årlige landgilde

og ellers fri for al ægt og arbejde o.a. kgl. tyng. Kongen bevilger dette og ellers med lige vilkår, som ØG har haft den. Sjr, 24, 236. K. (2, det ene påskrevet: Dette er rigtigste, og skal registreres).

14. juli (Kbh.) Rigens Råd fik hver brev anlangende ophævelse af forbud mod udførsel af korn. Adressaten skal give sit betænkende, om han eragter rådeligt, at forbudet bliver ophævet. Dermed etc. Sjt, 34, 632. K.

14. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende, at borgmestre og råd i Stege begærer at måtte forundes forpagtningen af accisen dér. Kongen er tilfreds, at de efter egen erbydelse må nyde den årligen for 180 sldl., til hvilken ende adressaterne på kongens ratifikation skal forpagte den. Dermed etc. Sjt, 34, 632. Incl. 6. juni 1656 og udat. (2).

14. juli (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om, at kongen er tilfreds, at Nakskovs borgere forskånes for konsumtionstold, således som borgerskabet har andraget om. Befalendes etc. SmT, 8, 183. K.

14. juli (Kbh.) Kbh.s Universitet fik brev på de 2 første vakerende præbender i Jyll. Rektor og professorer har for kongen ladet andrage, hvorledes universitetet har lidt stor skade formedelst afgang af det gejstlige gods, som var lagt til professorerne i Lund kapitel. De begærer, at universitetet må forundes de 2 første præbender, som vakerer i Ribe, Viborg el. Århus kapitler. På det universitetet Gud til ære og den studerende ungdom til forfremmelse herefter som hidindtil kan holdes ved magt, bevilger kongen dette. Forbydendes etc. JR, 13, 89. K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA. (Tr.: William Norvin: Københavns Universitet i orthodoxiens og reformationens tidsalder, 2, 1940, 248).

15. juli (Kbh.) Skøde til Hans Rasmussen på en plads i Prinsegade i Kbh. Kongen skøder til HR og hans arvinger et jordstykke til en byggeplads i den ny afstukne Prinsegade, og er for til gaden 47½ sjæll. al. bred, bag til Hans¹ Johansens plads lige så bred, længden i Borgergaden er 36 al., den 4. side lige så lang, hvilken plads osv. Sjr, 24, 236. (Tr.: KD, III, 479). K.

1) KD, III, 479, har *hos*.

15. juli (Kbh.) Iver Jacobsen Krabbe fik efter begæring brev om at måtte nyde de 2 kirketiender af Ljørslev og Ørding sogne, såfremt det efter kongens forrige om tiende udgangne bevill. kan ske uden andres præjudice, eftersom tienderne dog henhører at bortfæste til det ham forlenede provsti. Dermed etc. JT, 14, 152. K. Indl. 22. juni.

17. juli (Kbh.) Christoffer Bille fik brev om at lade nærværende billedhugger være følgagtig 2 lindetræer, som er ved Jægerspris. Til den ende skal han forskaffe ham vogne. Dermed etc. Sjt, 34, 632. K.

17. juli (Kbh.) Hr. Niels Krabbe, Otte Pogwisch og Kørbitz fik brev om, at kongen er tilfreds, at de må godtgøre Nicolaus (Nicolaj) Bennich den samme omkostning i den af dem gjorte antegnelse, som andre i lige tilfælde. Dermed etc. Sjt, 34, 632.

17. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev anlangende at opsigte oberst von Ense (Enss)' kvarter fra den 11. juni næst forleden. Dermed etc. Sjt, 34, 632.

18. juli (Kbh.) Johan Adolf Meyer, vinskænk, fik bevill. til at udføre 10 hopper af riget til sin gård Refsø imod erlæggelse af told. Sjr, 24, 238. Indl. udat.

19. juli (Kbh.) Peder Reedtz fik efter begæring bevill. til at lede det vand, som kommer fra Peblingsøen og Sortedam i render, som ligger langs uden for Lavendelstræde og Hjortestræde, til sin have og pladser, som ligger her inden for fæstningen imod Frederiks Kastel, og ellers gøre sig det så nyttigt, som han bedst kan. Forbydendes etc. Sjr, 24, 238. (Tr.: KD, III, 479). K. Indl. 17. juli.

19. juli (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at lade Hans Steensen bekomme en måneds sold af sin stående besoldning og 70 rd., som han har forskudt til at forskaffe kongens ammunition fra Malmø, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 633. K. Indl. 15. juli.

19. juli (Kbh.) Ove Skade fik brev anlangende at gøre den anordning, at Knud Urne med sine officerer bekommer kvarter og underholdning i Roskilde for betaling, hvilket igen skal godtgøres borgerne, når deres besoldning falder. Dermed etc. Sjt, 34, 633. K. Indl. 23. juni.

19. juli (Kbh.) Nicolaus von Merlow fik brev om at have i god agt, at in-
tet af høet vokset dette år på Islev Mark bliver forundt nogen, men ale-
ne forbruges til kongens heste. Desuden skal han have indseende
med, at der ikke indslås for mange heste, så engen fordærves. Dermed
etc. Sjt, 34, 633. K. Indl. 19. juli.

19. juli (Kbh.)¹ Peder Larsen fik seddel om, at det er kongens vilje, at
han skal hjælpe Nicolaus (Nicolaj) von Merlow i det, denne befales an-
gående Islev Mark. Dermed etc. Sjt, 34, 633. Indl., se foreg.

1) Efter brevet står: Henrik Bielke fik brev om at lade sit skib løbe i Østersøen,
findes i Norske Missiver den 19. juli 1658.

19. juli (Kbh.) Jægermesteren fik brev om herefter ej uden ekspres or-
dre at slå vildt, enten til hofholdningen el. til dem, som er forundt no-
get deputat. Befalendes etc. Sjt, 34, 634. K.

19. juli (Kbh.) Christoffer Bille fik brev om til indskibning af de styk-
ker, som skal skikkes fra Helsingør til Kbh., at lade følge så mange sol-
dater som nødvendigt. Dermed etc. Sjt, 34, 634. K. Indl. 19. juli.

19. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at betale den svenske kap-
tajn Bent Turesen, som er blevet udplyndret, 1.000 rd., hvilke de siden
skal lade dekortere i Matthias Kalthoffs fordring hos kongen, hvor-
imod han kan søge sin skadeserstatning hos den anden løjtnant, som
har været med til at plyndre kaptajnen. Dermed etc. Sjt, 34, 634. K.
Orig. i DKanc. B 179M. Indl. 19. maj, 28. juni, 10. og 19. juli.

19. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende, at kongen efter
ansøgning har efterladt al præntion i betaling af rgsk., som afd. Niels
Langes børn er interesseret i, udover lenet og det gods, som allerede
er afstået. Dermed etc. Sjt, 34, 634. K.

19. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende, at kongen erfarer,
at de har gjort afregning med borgmester Anders Olsen i Frederik-
stad, og kongen er blevet ham 7.990 rd. 19 sk. skyldig og derforuden
for gjort skibstjeneste i forledne krig 7.023½ rd. Kongen er tilfreds, at
de må gøre ham indvisning i Svinesunds told, så han årligen bekom-
mer 1.000 rd. deraf, indtil summen med rente er betalt. Dermed etc.
Sjt, 34, 635. K. Indl. 5. aug. 1657, 1. maj og 1. juni.

19. juli (Kbh.) Philip Joakim Barstorff fik brev om at betale nogle penge til Christoffer Steensens arvinger. Han skal lade dem bekomme 300 rd., som CS resterede i sin årlige besoldning, tagende deres bevis, som skal blive godtgjort i hans regnskab. SmR, 7, 184 (hvor blot overskriften står, efterfulgt af en tom plads, derfor her gengivet efter K). K.

19. juli (Kbh.) Henrik Bielke fik brev om, at et skib må løbe frit i Østersøen. Kongen er tilfreds, at HBs skib, Skt. Maria, med ladning må løbe frit i Østersøen til forhandling uden at komme til Kbh.

NoT, 10, 110. K. (Tr.: No. Rigs-Reg., 1658, 201).

20. juli (Kbh.) Skøde til Jørgen Bjørnsen, viceadmiral på Bremerholm, på et stykke jord ved Tuse Eng, liggende ved Tuse Lund i Roskildegård len, som Herman Eggertsen, borgmester i Holbæk, har. Jord og eng skal JB med al herlighed i engbund, skov og torne nyde og beholde til ejendom. Kongen kendes osv. Tuse mænd og deres efterkommere og derpå grænsende, i hvis rettighed de hidindtil har nydt engen, skal ikke ske nogen hinder el. udelukkes fra engen i nogen måde af JB el. hans efterkommere. Sjr, 24, 239. (Udt.: Kr. Sk., II, 72). K.

20. juli (Kbh.) Skøde til Jørgen Bjørnsen, viceadmiral på Bremerholm, på et stykke jord af Holbæk Ladegårds grund til den løkke, som ligger op til JB's gård i Holbæk, som Hans Lauridsen rådmann ibor, strækker sig fra nævnte jord i alen og mål efter 8 mænds afsigt og efter tingsvindene, nemlig 1. Fra det sønderste hjørne ved den vestre ende af Skifte-kær og ud til det østre hjørne ved Holbæk bys mark, som skyder lige ud for Hans Bertelsens plankeværk og sønderste hjørnestolpe, 2. Fra det søndre hjørne ved den vestre ende af Skifte-kær og indtil det nørre hjørne af førnævnte jordsmon, JB tilforn har haft midt i renden, 35 $\frac{1}{4}$ al., dog forbigået Skifte-kær, som forbliver ved slottet. 3. Midt neder ad en rende fra det ny gærde midt på jordsmonnet, 125 $\frac{1}{2}$ al. neder til rendebækken og til JB's vænger. 4. Fra det søndre hjørne af det gærde fra Skifte-kær og til øster og i nord på borgmester Peder Jensens have, som er indhegnet, 289 $\frac{1}{2}$ al. Nok et stykke derhos liggende jordsmon, takseret for 78 rd. Hvilke stykker jord JB og arvinger må nyde og beholde. Kongen kendes osv. Sjr, 24, 240. (Udt.: Kr. Sk., II, 72). K.

20. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende at gøre den anordning, at hr. Axel Urup på ansøgning af Proviandhuset efterhånden, be-regnet fra Philippi Jacobi 1658 til årsdagen 1659, bekommer følgende

varer: 5½ læst 16 td. rug, 16 læster 4 td. byg, 929½ td. havre, 20 td. smør, 38 køer, 31 bolsvin, 52 sider flæsk, 300 får og lam, 300 gæs, 915¼ høns, 8 td. saltet fisk, 388 hestegæsteri. Dermed etc. Sjt, 34, 635. K. Orig. i DKanc. B 179M.

20. juli (Kbh.) Jørgen Seefeld fik brev anlangende seglet papir. Han skal indtil videre i lenet og på landstinget lade bruge det seglede papir efter den udgåede frd. Dermed etc. Sjt, 34, 635. K.

21. juli (Kbh.) Befaling til dem i Kbh., der nyder af Holmens vand. Kongen hilser sine undersåtter i Kbh., som holder sig til fersk vand, som kongen i 1656 med en del af sine officianter og betjente har ladet bekoste at indføre på Holmen til flåden og Holmen med nye render, og endnu ikke har gjort nogen udlæg dertil. De skal straks anmelde sig hos admiral og viceadmiral på Holmen og fremvise, hvad adkomst de har til at lede vandet af nævnte hovedrender til deres pladser, på det admiralerne kan gøre en vis anordning, hvorledes det bedst kan underholdes, og hvad enhver årligen skal give. Sjr, 24, 241. (Tr.: KD, III, 480). K.

21. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at tilholde dem, som de sunkne skuder og skiberum i revieren på Christianshavn og deromkring tilhører, den frihed, at de inden 3 uger skaffer dem op og af stedet, såfremt de ikke skal gives til pris. Desligeste tilholde byfogeden dér, at han til Holmen forskaffer alle de tømmermænd, som findes dér, til at forfærdige flåden. Dermed etc. Sjt, 34, 636. (Tr.: KD, V, 447). K. Incl. udat.

21. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende, når middel indkommer, at betale kongens skibskaptajn Henrik Tancke det, han rester af kostpenge. Dermed etc. Sjt, 34, 636. K.

22. juli (Kbh.) Skøde til Hans Olufsen, køkkenskriver, på en plads tværs over for Holmen. Kongen skøder til HO og hans arvinger et stykke jord til en byggeplads, liggende tvært over for Holmen, ml. mag. Niels Christensen Spend, sognepræst til Holmens Kirke, og Hans Hansen proviantskrivers pladser, og er bred til gaden mod Børsen 21 al., langs mester Niels' plads 78 al., langs Hans Hansens plads 89 al. og bag i det forlængede Laksestræde 24 al., hvilken plads osv. Sjr, 24, 242. (Tr.: KD, III, 480). K.

22. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de gør Christen Skeel indvisning til borgmester i Christiania Hans Eggertsen, at han til ham betaler 1.685 sldl., som han har udlagt til de skuder, som har ført det svenske krigsfolk bort fra Møn. Dermed etc. Sjt, 34, 636. K. Orig. i DKanc. B 179M. Incl. udat.

22. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om dette år til hr. Axel Urup at betale genantpenge, som han ellers årligen har haft af Malmøhus, 458 rd. 1 ort 8 sk., nok til ildebrændsel 300 rd., til fiskeredskaber 100 rd., til husleje 200 rd. Sjt, 34, 636. K.

22. juli (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om Verner Lunds årlige besoldning. Kongen har antaget nærværende VL som konduktør og voldmester. De skal årligen af landekisten lade ham erlægge så meget, som han tilkommer efter bestallingsbrevet, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 637. K.

22. juli (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om årligt at betale kongens skibskaptajn Jens Rodsteen 400 rd. efter hans bestallingsbrev, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 637. K.

22. juli (Kbh.) Hr. Axel Urup og Hans Schack fik brev om huse omkring Kastellet. De skal overgive skriftligt betænkende om, hvor vidt han efter fortifikationsregler formener, at ingen huse skal bygges omkring Kastellet i staden. Dermed etc. Sjt, 34, 637. (Tr.: KD, V, 447). K.

23. juli (Kbh.) Jørgen Seefeld, landsdommer, fik brev om, at kongen er tilfreds, at de 408 rd., som han har skullet levere til rente af de penge, hr. Corfitz Ulfeldt har været skyldig til kommissarierne i Sjæll., må godtgøres ham i hans lensregnskaber på Rtk. Dermed etc. Sjt, 34, 637. K. Incl. 23. juni og 22. juli.

23. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre den anordning, at hofofficerer, junkere og tjenere bekommer logementer, som hidindtil har været brugeligt. Dermed etc. Sjt, 34, 638. K. Incl. udat.

23. juli (Kbh.) Claus Ravn fik brev om at tilholde alle skibstømmermændene i Kbh., at de straks møder på Holmen og angiver sig hos ad-

miralen til at arbejde på flåden, såfremt de ikke vil straffes. Dermed etc. Sjt, 34, 638. K. Indl., se Sjt, 34, 636, 21. juli (brev 1).

23. juli (Kbh.) Erik Banner fik brev om, at kongen efter hans begæring er tilfreds, at han må forløves fra sin ritmesterbestilling, når han har leveret kompagniet til Mogens Rosenkrantz. Derefter etc. Sjt, 34, 638. K.

23. juli (Kbh.) Mogens Rosenkrantz fik brev om, at Erik Banner er forløvet fra sin ritmesterbestilling over adelens rostjeneste i Loll. MR skal igen antage hans kompagni. Dermed etc. Sjt, 34, 638. K.

23. juli (Kbh.) Ove Skade fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at han af lenets næst hos liggende skove må lade Christen Hansen Møller i Nebs Mølle bekomme noget egetømmer, som er fornødent til møllens opbyggelse. Når møllen er bragt i gang igen, må efter besigtigelse og taksering for den omkostning, han befindes at have anvendt med møllesten, arbejds løn o.a., afkortes 2½ pd. mel årlig af landgilden, til han el. hans arvinger har bekommet den anvendte bekostning. Det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 639. K. Indl. 22. juli.

23. juli (Kbh.) Henrik Müller fik brev anlangende begæring af Peder Jensen kandestøber om gods tilhørende hr. Svend Arreboe, medtjener til Århus Domkirke, og bestilt af Niels Mogensen. PJ har for kongen ladet andrage, hvorledes afd. SA af frygt for fjendtligt overfald har ladet indføre noget gods i HMs hus i Kbh. SA er nu død, og PJ begærer som hans eneste arving, at løsøret forsegles ved byfogeden, indtil skifte kan foretages. HM skal ved rettens middel lade det forsegle el. og føre det ud af huset, hvor arvingerne begærer det, så skade kan forekommes. Dermed etc. Sjt, 34, 639.

24. juli (Kbh.) Morten Jensen i Ganløse fik oprejsning i en drabssag. MJ berettes for nogen tid siden ved en ulykkelig hændelse med et skud at have dræbt 2 personer. Sagen er ikke blevet udført ved retten, som den bør, hvorfor kongens oprejsning behøves, og han oprejser sagen. Forbyndes etc. Sjr, 24, 243.

24. juli (Kbh.) Hr. Niels Krabbe, Kørbitz og Otte Pogwisch fik brev om at gøre afregning med auditør Casper Swincke anlangende det, han kan tilkomme for gjort tjeneste. Dermed etc. Sjt, 34, 640. K.

24. juli (Kbh.) Peter Kalthoff fik brev om af Tøjhuset til Nyborg Slot at fremskikke 7 skippd. bly, som skal bruges til render o.a. reparation dér, tagende Otte Krags bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 640. K. Indl., se FT, 7, 368, 24. juli (brev 1).

24. juli (Kbh.) Henrik Würger, kongens faktor i Lybæk, fik brev om med forderligste at fremskaffe 2 kister vinduesglas til Nyborg Slots reparation, hvilke han siden mod bevis skal blive betalt. Sjt, 34, 640. K. Indl., se foreg.

24. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade generallt. Hans Schack mod bevis bekomme 600 skjorter til hans regiment. Dermed etc. Sjt, 34, 640. K.

24. juli (Kbh.) Mogens Høg og bispnen i Fyn fik brev om at kende ml. Balslev og Ejby sognemænd. Det er forebragt kongen, at der begiver sig tvistighed ml. disse med at kalde præster. Dersom tvistighed indfalder, skal han kende som forsvarligt. FT, 7, 368. Indl. 19. juli.

24. juli (Kbh.) Hr. Mogens Kaas' arvinger fik brev om at levere Otte Krag 300 rd. af kronens anpart af den uvisse indkomst, som han bliver kongen skyldig i Nyborg lens uklarerede rgsk., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort dem i regnskaberne på Rtk. FT, 7, 368.2. K. Indl. 24. juli.

24. juli (Kbh.) Otte Krag fik brev om, at kongen har befalet Mogens Kaas' arvinger til ham at levere 300 rd. af kronens uvisse indkomst, som de skylder af Nyborg lens uklarerede rgsk. Kongen er tilfreds, at pengene anvendes til Nyborg Slots reparation med arbejds løn o.a., for hvilket han siden skal gøre rigtighed. Dermed etc. FT, 7, 368.2. K. Indl., se foreg.

25. juli (Kbh.) Skøde til Hans Hansen, proviantskriver, på en plads til en vejrmølle og en byggeplads ved Helsingør Port ved Kbh. Kongen skøder til HH og hans arvinger en plads til en møllebænk i det bolværk, som ligger på den venstre side ved Helsingør Port, med sådan kondition, at møllen, som han bygger, skal sættes således, at møllebænken intetsteds rører volden, ej heller bruger af den jord, som er i bolværket, foruden hans møllebænk og fri vej dertil. Dog alting at være fortifikationsværkerne uden skade og på hans egen bekostning.

Desligeste har kongen forundt ham en byggeplads tværs over for møllen i Stenkulgaden, som er for i nævnte gade 24 al. bred, i Victrilgade 42 al., ved Materialgården 55 al., på siden mod sydvest 59 al., med denne kondition, at den bageste ende skal ligge åben for Materialgårdens parts skyld, så længe den behøves. Men så snart denne part bliver optaget og andre byggepladser bliver udvist omkring, holder HH og hans arvinger sig til førnævnte fulde mål. Hvilke pladser etc. SjR, 24, 243. (Tr.: KD, III, 480-81). K.

25. juli (Kbh.) Brev efter begæring om forflyttelse af borgmester i Halmsted Hans Andersens enkes lig, som er nedsat ved Christianshavns Kirke. Det må derfra forflyttes til hendes husbonds begravelsessted i Roskilde Domkirke. Forbydendes etc. SjR, 24, 244. Incl. 25. juli.

25. juli (Kbh.) Hugo Lützwow fik brev anlangende at gøre sådan anordning med indkvartering og tilførsel af lenets bønder, som er brugeligt i Roskilde el. andre len. Dermed etc. SjT, 34, 641. K.

25. juli (Kbh.) Tolderen i Kbh., Johan Smidt, fik brev om at levere Lave Beck og Otte Pogwisch 200 rd. af kommissarietolden, hvilket imod bevis skal blive godtgjort. SjT, 34, 640. K.

25. juli (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at betale Christoffer Hvas' enke en måneds sold af hans resterende besoldning uden vognheste, tagende bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. SjT, 34, 641.

25. juli (Kbh.) Å. b. om indkvartering hos og kontribution af gejstligheden i Odense. Gejstligheden dér har for kongen ladet andrage, at de i disse tider imod ordinansen, akademiets fundats og kgl. benådninger besværes med indkvartering, brandskat o.a. pålæg. De begærer, at de må forblive ved deres vanlige immunitet og nyde de givne privilegier. Kongen bevilger, at de og deres enker må nyde deres gårde og residenser, som enhver har pro officio, med lige frihed og immunitet, som de hidindtil har haft, og de, som ingen pro officio nyder, må beholde den gård, de ibor, med lige sådan frihed, som om de havde den pro officio. Dersom nogen har anden sær ejendom foruden den, han selv ibor, skal af lensmanden og bispen sættes, hvad byen skal gives til hjælp til kontribution el. indkvartering i sådanne besværlige tider og

ellers ikke. FR, 6, 333. (Tr.: CCD, VI, 381-82. DKL, III, 410-11 (efter kopi i Fyns bispeark., LAO)). K. Incl. 19. juli og udat.

26. juli (Kbh.) Henrik Müllers kontrakt om assignation i adskillige tolde i Danmark og Norge. Kongen er blevet HM en mærkelig sum penge skyldig, for hvilken han har forstrakt kongen en del rede penge og provideret gode varer og på kongens vegne efter anordning betalt til andre, beløber sig til 188.784¹ rd. 4 mk. 12 sk. Kongen har forsikret ham betalingen i alle kronens og Skt. Annæ told i Sjæll., undtagen Kbh., Helsingør og Holbæk toldsteder, desuden for renten indvisning i kronens tolde og Skt. Annæ told i Assens at oppebære fra dato, så og Kolding told, efter at assignation til Gabriel Gomez den 15. juni 1658 på 10.246 rd. er betalt. Item Riber told efter at i lige måde GGs indvisning den 9. maj 1658 på 19.395 rd. er fuldgjort. I lige måde Langesunds og underliggende told efter at Morten Mikkelsen er betalt for assignation på 31.989 rd. 4 mk. og for det sidste i Mandal og Nedenæs kronens og Skt. Annæ told, at oppebære, efter at han er betalt de allerede bekomne assignationer, indtil nævnte 188.784² rd. 4 mk. 12 sk. er betalt med rente 6 pct. fra 5. aug. 1658. Indtil han bekommer noget på disse indvisninger, da at beregne af det oppebårne først den forfaldne rente til oppebørselens tid a tempore more og resten at kortes på hovedstolen. Han skal årligen i Rtk. gøre forklaring for oppebørselen, at det kan antegnes rigtigt. Kongen vil imidlertid ingen indvisning give i nævnte told. Hvis det skulle ske, at Kolding og Assens told slår fejl el. forhales, vil kongen igen importere ham så meget af Bergens og Drammens told el. anden indkomst og holde ham og arvinger skadesløs for tro tjeneste og godvillig forstrækning. Sjr, 24, 244. K. Orig. i Rtk. 216.204.

1) Efter K. og Orig., idet der i kopibogen er glemt et »tusinde og syvhundrede og firsindstyve«. 2) Her er tallet korrekt med arabertal.

26. juli (Kbh.) Mikkell Langemack fik brev anlangende admiralitetsråd Henrik Müllers assignation i kronens tolde og Skt. Annæ told i Sjæll. Kongen er blevet HM en sum penge skyldig for det, han har forstrakt til riget, og har derfor i betaling assigneret ham alle kronens og Skt. Annæ told i Sjæll., dog Kbh., Helsingør og Holbæk undtaget. ML skal indfordre tolden og efterhånden tilstille ham den mod kvittering, som han årligen skal forklare i Rtk., indtil han er betalt. ML skal månedligt til efterretning levere ham ekstrakt over det, der er indkommet på hvert toldsted. Dermed etc. Sjt, 34, 641. K.

26. juli (Kbh.) Henrik Müller, admiralitetsråd, Kbh., fik brev om assignation i kronens og Skt. Annæ told i Assens. Kongen er blevet HM en sum penge skyldig for det, han har forstrakt kongen og riget. I betaling har han i kronens og Skt. Annæ told i Assens assigneret ham det, der indkommer fra nytårsdag sidst forleden. Han befaler befalingsmænd, toldforvaltere, toldere o.a., som på hans vegne har at befale, at de hver gang, de gøres anfordring, er HM, hans arvinger el. deres fuldmægtige tolden følgagtig mod kvittering, og det skal blive godtgjort i regnskabet i Rtk. FR, 6, 334. K. Orig. i Rtk. 216.204.

26. juli (Kbh.) Henrik Müllers assignation i Ribes kronetold. Kongen er blevet HM en mærkelig sum penge skyldig for det, han har forstrakt riget. Kongen har i betaling assigneret ham tolden i Ribe, efter at Gabriel Gomez først er betalt de 19.395 rd., han den 19. maj 1658¹ er assigneret deri, indtil han efter den oprettede kontrakt er betalt. Kongen befaler befalingsmænd, toldforvaltere, toldere o.a., som har at befale på hans vegne, at de lader HM og hans arvinger el. deres fuldmægtige mod kvittering være tolden følgagtig, så ofte der gøres anfordring, og det skal blive godtgjort i Rtk. JR, 13, 90. K. Orig. i Rtk. 216.204.

1) Skal være 9. maj, se. ovf., s. 215, og jf. 7. jan. 1657, KB 1657, 18.

26. juli (Kbh.) Henrik Müller, admiralitetsråd, fik assignation i kronens told i Kolding. Kongen er blevet HM en mærkelig sum penge skyldig for det, han har forstrakt riget. Kongen har bl.a. i betaling assigneret ham tolden i Kolding, efter at Gabriel Gomez først er betalt de 10.246 rd., kongen den 15. juni¹ dette år har assigneret ham, så vidt den andrager efter forrige assignations ekspirering, år efter andet, indtil hans fordring efter den derom oprettede kontrakt til fulde er betalt. Kongen befaler befalingsmænd, toldforvaltere, toldere o.a., som har at befale på hans vegne, at de lader HM og hans arvinger mod kvittering være tolden følgagtig, så ofte der gøres anfordring, og det skal blive godtgjort i Rtk. Dermed etc. JR, 13, 91. K. Orig. i Rtk. 216.204.

1) Se ovf., s. 267.

27. juli (Kbh.) Befaling anlangende Henrik Müllers assignation i kronens og Skt. Annæ told adskillige steder i Sjæll. Kongen er blevet HM en mærkelig sum penge skyldig, for hvilken han har forstrakt kongen. Kongen har i betaling assigneret kronens og Skt. Annæ told af følgen-

de steder i Sjæll.: Frederikssund, Næstved, Køge, Vordingborg, Skælskør, Slagelse, Korsør, Slangerup, Roskilde, Præstø, Samsø, Kalundborg, Stege, Store Heddinge og Nykøbing Sjæll., frit at annamme, så vidt der er indkommet fra nytårsdag og fremdeles indkommer år efter andet, indtil han efter kontrakten er betalt. Befalendes lensmænd, toldere o.a. at lade HM, hans arvinger el. fuldm. mod kvittering være tolden følgagtig, så ofte de gør anfordring, og det skal blive godtgjort i regnskabet på Rtk. Hvorefter alle etc. SjR, 24, 246. K. Orig. i Rtk. 216.204.

27. juli (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om, at kongen er tilfreds, at han på Sorø [Akademi] må vie Mogens Krag og hans brud, jomfru Dorete Rosenkrantz. Dermed etc. SjT, 34, 642.

27. juli (Kbh.) Rigens Råd fik brev om at komme til Kbh. den 1. aug., hvor de videre skal blive forstændiget om kongens vilje. Dermed etc. SjT, 34, 642. K.

De nu fraværende rigens råd, som alene fik disse breve: Christoffer Urne, Ove Giedde, Christen Skeel, hr. Frederik Reedtz, hr. Jørgen Brahe, Mogens Høg, hr. Henrik Rantzau, hr. Hans Lindenov, Jørgen Seefeld.

27. juli (Kbh.) Hr. Hans Lindenov fik brev om, at kongen efter begæring er tilfreds, at hr. Augustinus Hansen, sognepræst i Skælskør, må efterlades kongens anpart i Lille Fuglede kongetiendes fæste. Befalendes etc. SjT, 34, 642. K. Incl. 16. juli.

27. juli (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at lade nærværende Mads Jacobsen Stenhugger bekomme 10 rd. til begravelse af løjtnant Jørgen Peltzer, som er død hos ham, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. SjT, 34, 642.

27. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om med forderligste til Kronborgs garnison af Provianthuset at skikke en måneds proviant. Dermed etc. SjT, 34, 643. K. Orig. i DKanc. B 179M.

28. juli (Kbh.) Peter Kalthoff fik brev om at måtte nyde sin besoldning hos de nye amagere. Kongen bevilger efter begæring, at PK årligen indtil videre må nyde penge, som de nye amagere boende på Ladegårdsmarken giver til landgilde, i stedet for det, som er bevilget ham

til besoldning af Rtk., hvilket han selv må lade oppebære af bønderne, beregnet fra Philippi Jacobi 1657, mod kvittering, hvorefter det skal blive dem godtgjort. Forbydendes etc. SjtR, 24, 247. (Tr.: KD, III, 481). K.

28. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende Holger Vinds årlige residentbesoldning, så og om 1.000 rd. til hans udredning. De skal betænke, ved hvad middel HV kan blive erlagt sin årlige residentbesoldning, 4.000 rd., og derforuden nu straks til udredning 1.000 rd. Dermed etc. SjtT, 34, 643. K. Orig. i DKanc. B 179M.

28. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Christian Vendelbo bekomme 250 par sko, 250 par strømper og 250 skjorter til Erik Quitzows soldater, tagende CVs bevis, som skal blive godtgjort. Dermed etc. SjtT, 34, 643. K. Orig. i DKanc. B 179M.

28. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at give Selio Marselis kvittering for nogle penge. SM har i forrige svenske fejde efter anordning forstrakt kongen en sum penge til de norske officerers betaling o.a., og summen kunne ikke godtgøres ham, formedelst de forordnede norske kommissariers rgsk. ikke var kommet frem. De er siden fremkommet, og SMs penge er konfereret. De skal give SM afregningskvittans, hvorefter han kan fordre sine penge. Dermed etc. SjtT, 34, 643. K. Orig. i DKanc. B 179M. Indl. 25. juli.

28. juli (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. fik brev anlangende, at kongen har bevilget, at rektor og professorer ved Kbh.s Universitet ved alle rejser, kontributioner og skatter med deres egne tilforordnede selv må lægge deres bønder i læg, taksere og udskrive, så og at bønderne ej skal besværes mere end adelens. Dermed etc. SjtT, 34, 644. K. Indl. 30. juni og udad.

28. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende hofbetjentene. De skal lade gøre den anordning, at hofbetjentene i disse besværlige tider ikke af borgerne i Kbh. for hastigt forfølges med proces for det, de skylder for husleje o.a., men at der holdes inde dermed, indtil de bliver betalt deres rest. Dermed etc. SjtT, 34, 644. (Tr.: KD, V, 448). K. Indl. udad.

28. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev anlangende, at skipper Niels Rasmussen skal stille Johan Clausen af Kristianstad kaution. Nærværende JC har for kongen ladet andrage, hvorledes NR i Christianshavn har påført ham en vidtløftig trætte formedelst $\frac{3}{4}$ -part af en skude, som NR førte, og mod JCs vilje og till. har optaget bodmeripenge i Danzig til at betale en Jochum Mortensen dér med, som havde ladet skuden arrestere for 390 rd., uanset JC efter gjort afregning intet har været ham skyldig, hvorfor dom er gået både til byting og rådstue, at NR skal skaffe JCs $\frac{3}{4}$ -part fri. Dommen har NR indstævnet til førstkommende herredag, som formenes kun til sagens ophold. Han har derfor været forårsaget at erhverve denne kongens befaling til adressaterne. De skal tilholde NR til sagens uddrag at deponere så mange penge i retten, som fordring, skade og omkostning beløber sig, el. stille kaution. Dermed etc. Sjt, 34, 645. Indl. 14. og 26. juli.

28. juli (Kbh.) Johan Christoph von Korbitz fik brev om, at kongen efter begæring har forundt Peter Kalthoff årligen penge af de nye amagere boende på ladegårdsmarken, i stedet for det, som han var bevilget til besoldning af Rtk. og Klædekammeret. JCvK skal tilholde Ny Amager-bønderne, at de årligen mod hans kvittering lader ham være pengene følgagtig. Det skal blive godtgjort efter kvitteringen. Dermed etc. Sjt, 34, 645. K. Indl. 28. juli.

28. juli (Kbh.) Otte Krag, Hans Schack og Johan Christoph von Korbitz fik brev om at akkordere med borgmester Niels Hansen i Helsingør om reparation af stenkister, batterier, svingelport og palisader på Kronborg, efter overslag, som er gjort af bygmester Albertus Matthisen, eftersom de for ringeste pris kan forenes med ham. Dermed etc. Sjt, 34, 646. K. Indl. udatt.

28. juli (Kbh.) Dr. Steffen Ram fik brev til sin hustru på apoteket i Odense. Efter begæring har kongen bevilget SRs hustru, Karen Thomasdatter, dersom hun overlever ham, apoteket i Odense, med samme privilegier, som det er forundt ham, eftersom SR har anvendt stor bekostning derpå. Dog skal hun, så længe hun nyder det i sit enkesæde, holde det med ferske og fornødne varer og dygtige og erfarne svende. Forbydendes etc. FR, 6, 334. K. Indl. 25. juli og udatt.

28. juli (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik brev om af lenets indkomst el. først indkommende skatter at betale dr. Johan Müller 250 rd., som han re-

sterer af sin besoldning for gjort tjeneste i sidste krig, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 152. K. Incl. 24. og 27. juli.

29. juli (Kbh.) Otte Pogwisch fik ny forpagtning på Favrholt Ladegårds jord. Kongen bevilger, at OP fremdeles i 3 år, fra Philippi Jacobi næstforleden, må bruge ladegårdens jord som hidindtil. Bønderne under Frederiksborg skal drive ham så meget af jorden, som han agter at bruge til eget behov. Dog skal OP årligen give 400 sldl., som han skal lade gøre regnskab for. Bygninger, han lader opsætte, sker på hans egen bekostning, hvorimod det er ham frit for at sælge dem, når han vil el. ej længere beholder jorden i brug. OP har annammet jorden uden sæd, og den, som bekommer jorden efter ham, er forpligtet at betale ham el. arvinger det, som er sået. Forbyndes etc. Sjr, 24, 248. K.

29. juli (Kbh.) Kontrakt med borgmester Niels Hansen i Helsingør om Kronborg fæstnings reparation. Han har påtaget sig af nyt at lade forfærdige svingelportene ved slottet med hosfølgende staktiværk og palisader, desligeste og 2 nye batterier, det ene straks ved nævnte svingelport og palisader, det anden næst ved skibsbroen, begge efter ingeniørens udvisning. I lige måde af nyt at lade forfærdige vindebroen til slottet og tilhørende toldbro. Hvad de øvrige 53 stenkister fra nævnte svingelporte til skibsbroen og det ene batteri lige overfor fæstningens porte anbelanger og alt meget mangelhaftigt på tømmerværk og pæle, skal han lade reparere efter bygmesterens anledning og bestandigt muligt. Kongen bevilger ham til arbejdet af kronens skove i Kronborg len en del ege, som efter bygmesterens overslag eragtes nødige, 94 stykker, mere el. mindre, men til det andet øvrige enten fyrretømmerplanker el. brædder, som alle skal være så gode, som de bør. Hvad som behøves af jernankre og bolte, bånd, tappe og spidser, skal NH selv forske og herforuden på egen omkostning tilvejebringe alle de kampesten, som er fornødne, hvorimod han for arbejdet er tilsagt 8.000 rd. af toldkisten i Øresund, hvoraf han straks skal annamme de 4.000 og dermed skaffe de fornødne materialer til rede, men de øvrige 4.000 rd. straks efter at bygmesterens besigtigelse bliver tilendebragt, og det er fundet ustraffeligen. Svingelportene, palisaderne og slotsbroen skal endnu denne sommer forfærdiges, men det øvrige næst Guds hjælp begyndes tilkommende forår og alt sammen være færdigt inden Michaelis 1659, og imidlertid alt fornødent gotlandsk tømmer,

jernværk o.a., som behøves, skaffes i forråd af NH på egen omkostning. SjR, 24, 248. K.

29. juli (Kbh.) Christoffer Bille fik brev om straks ved lenets bønder fra Frederiksborg Slot at lade afhente det korn, som er anordnet til Kronborgs garnison. Dermed etc. SjT, 34, 646. K.

29. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om brugen af seglet papir. De skal på tinge og andetsteds i staden lade bruge det forseglede papir efter derom udgangen frd. Dermed etc. SjT, 34, 646. (Tr.: KD, V, 448). K.

29. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre den anordning, at disse officerer, som nylig er antaget til kongens regiment de garde, nemlig løjtnant Lorentz von Lehr og sergent Frederik Nicolaj, bekommer kvarter i byen. Dermed etc. SjT, 34, 647. K. Incl. udat.

29. juli (Kbh.) Otte Pogwisch og dr. Johan Diderichsen fik brev anlangende, når plads er ledig i Frederiksborg Skole, at lade indtage nærværende Jens Rickertsen og forordne ham fri underholdning og disciplin og ellers forholde sig mod ham lige ved andre skolebørn. Dermed etc. SjT, 34, 647.

29. juli (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om træer til voldene. Han skal lade Matthias Werdenborg, kongens materialskriver, udvise de 6 træer til volden ved Kbh., som forleden år var bevilget ham. Dermed etc. SjT, 34, 647. (Tr.: KD, V, 448). K.

29. juli (Kbh.) Tolderne i Sundet fik brev om straks at lade borgmester Niels Hansen bekomme 4.000 rd. og Christoffer Bille 2.000 rd. til Kronborgs reparation, tagende enhvers bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. SjT, 34, 647. K.

29. juli (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om 6.000 dl. til kammerskriveren for Kronborgs reparation. Kongen har til slottets reparation anvendt 6.000 rd. af Øresunds toldkiste. Adressaterne skal af de først indkommende penge i landekisten lade annamme pengene til Christoffer Gabel, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. SjT, 34, 648. K.

30. juli (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om, når middel bliver dertil, at lade Morten Restel, sergent, bekomme 10 rd. af hans resterende besoldning, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 648. K.

30. juli (Kbh.) Ove Skade fik brev om at gøre den anordning, at Hans von Ahlefeldts regimentsfeltskær af Kongens Livregiment til hest kommer kvarter, dog at han selv skal betale alt det, han nyder hos borgerne, når han får sin besoldning. Dermed etc. Sjt, 34, 648. K.

30. juli (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om, når middel findes, at lade ingeniøren Johan Brechlin og stykhauptmand Georg (Jørgen) Buchner (Büchner) hver bekomme 50 rd., tagende deres bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 649. K.

30. juli (Kbh.) Christoffer Bille fik brev om, at kongen har befalet tolterne i Øresund at levere ham 2.000 rd. til fæstningens reparation, hvilke han igen efter generallt. Hans Schacks anfordring skal levere denne. Dermed etc. Sjt, 34, 649. K.

30. juli (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om kvarter til stykhauptmand Georg Buchner (Büchner), ingeniør Johannes Brechling og nogle konstabler. Han skal gøre den anordning, at nærværende GB og 3 konstabler og JB får kvarter i Nakskov, dog at de selv skal betale alt det, de nyder hos borgerne, når de får deres betaling. Dermed etc. SmT, 8, 184. K.

31. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende Henrik Müllers afregning, likvidation og indløsning af nogle obligationer. Af indlagte kan de fornemme, hvorledes kongen har sluttet med HM, hvilket de skal likvidere i hans afregning efter den ham tilstillede kontrakt. De skal derhos tage i agt, at de i specifikationen nævnte omslagsobligationer o.a. dokumenter bliver rigtigt indleveret efter hans forpligt. Dermed etc. Sjt, 34, 649. K., et andet K. er udat. Orig. i Rtk. 216.203.

31. juli (Kbh.) Hr. Oluf Parsberg og Gunde Rosenkrantz fik brev om, at Jens Lassen hos kongen har ladet begære, at 2 af Rigens Råd må forordnes til at gennemse hans afregning for forgangen års gjorte leverancer efter de af Rigens Råd med ham oprettede kontrakter. De skal

med forderligste gennemse hans afregning, så det kan vides, hvad han kan have at fordre. Dermed etc. Sjt, 34, 649. K.

31. juli (Kbh.) Oluf Rosenkrantz fik brev om i sit kvartal ligeligen at lade forlægge rytteriet i købstæderne bedst muligt, så borgerskabet kommes til hjælp af bønderne til dets underholdning. Dermed etc. Sjt, 34, 650. K. Indl. udat.

31. juli (Kbh.) Lave Beck fik brev om seglet papir. Han skal endnu til landstinget bruge det seglede papir efter den udgangne frd. Dermed etc. SmT, 8, 184. K.

1. aug. (Kbh.) Holger Vind fik brev om at være resident hos kongen af Sverige. Kongen har fundet for godt at bruge HV som sin resident i Sverige, i hvilken bestilling han skal være tro, flittig og vindskibelig, være kongen og hans riger huld og tro, ramme deres bedste og hindre skade og ellers rette sig efter den instruktion, som kongen har medgivet ham. Til årlig pension så vel som særdeles rejser og ekstraordinære udgifter bevilger kongen ham 4.000 rd. in spec., som årligen skal betales ham af rentemestrene. Det skal begynde fra brevets dato. Kongen befaler rentemestrene årligen at erlægge ham dette traktement. Sjr, 24, 250. K.

1. aug. (Kbh.) Grev Corfitz Ulfeldts obligation fra K.M. Af vitterlig gæld er kongen CU, greve af Sølvborg, 63.438 rd. kapital skyldig. Han lover for sig og efterkommere at betale CU el. hans arvinger kapitalen med påløbne renter, 6 pct., til Skt. Hans 1659. Dersom kapitalen bliver stående længere, skal gives den sædv. rente. Sjr, 24, 251. K.

1. aug. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at handle med dem, som har bekommet nogen af de stralsundske skuder i betaling, forsikrende dem betaling, på det de igen kan afstå skuderne til de stralsundske ejermænd. Dermed etc. Sjt, 34, 650. K.

1. aug. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev anlangende igen at annamme Jonstrup Vang og mølle, som Henrik Müller en tid har haft i pant og nu igen har afstået. Han skal lade det indskrive i jordebogen og ervarte kongens videre vilje. Dermed etc. Sjt, 34, 650. K.

1. aug. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz og Otte Pogwisch fik brev anlangende tvist ml. hr. Henrik Thomsen, sognepræst til Birkerød, og den forrige præsts enke. Der begiver sig tvist ml. disse anlangende Birkerød kirketiende, hvorom dokumenterne medfølger til videre efterretning. Adressaterne skal på en vis dag begive sig til præstegården og forhøre parterne om striden, gørende deres bedste til at forene dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dermed etc. Sjt, 34, 651.

1. aug. (Kbh.) Tolderne i Sundet fik brev om de 6.000 rd., de tilforn har fået ordre om.¹ De har tilforn fået ordre til af Øresunds toldkiste at erlægge 6.000 rd. til fæstningen Kronborgs reparation. Det er kongens vilje, at de straks efter nævnte befaling uden videre ophold, uanset alle andre assignationer, lader pengene erlægge. Dermed etc. Sjt, 34, 651. K.

1) Se ovf., s. 319.

1. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at tilforordne 2 renteskriverne, som ved inventarium kan annamme Boldhuset og derhos liggende huse og pladser, som Henrik Müller har afstået dem til kongen, og siden give det beskrevet under deres hænder. Dermed etc. Sjt, 34, 651. (Tr.: KD, V, 448-49). K. Orig. i DKanc. B 179M.

1. aug. (Kbh.) Philip Joakim Barstorff og Frands Brockenhuus fik brev anlangende Christoffer Herfurts betaling af oldengælden. Kongen har i betaling af CHs fordring bevilget ham kongens anpart i den oldengæld, som dette år kan falde i Ålholm len. PJB skal lade ham den være følgagtig, tagende hans bevis, og det skal blive godtgjort. Dermed etc. SmT, 8, 184. K.

Lige sådant brev fik FB om Halsted Kloster.

1. aug. (Kbh.) Ulrik Christian [Gyldenløve] fik brev om at kommandere 100 ryttere til at være i beredskab til at leveres til feltmarskal Eberstein, når han tilskriver ham. Dermed etc. JT, 14, 153. K.

2. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre den anordning, at med det skib, som skal skikkes fra Kbh. for at ligge i Bæltet i stedet for Falken, fremskikkes proviant til 14 soldater i 2 måneder, hvilket igen

skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 652. K. Orig. i DKanc. B 179M.

2. aug. (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz fik brev om at levere Poul Upmands gård i Næstved til Niels Aagesen og Søren Pedersen, indvånere i Kbh. NA og SP har for kongen ladet andrage, hvorledes de for et forløfte, som de har gjort for PU til mag. Christen Clemendsens arvinger, har forhvervet dom til ejendom på hans gård, hvilket siden er konfirmeret af Jørgen Seefeld. Noget derefter har PU forhvervet kongens stævning i sagen til herredage, som formenes at være sket til sagens ophold, så de intet kan befatte sig med gården, og den over tid meget skal ruineres. De begærer derfor kongens befaling til FR. Han befales at tilholde borgmestre og råd i Næstved, at de på deres ansøgning lader dem levere PUs gård. Det, der findes af hans deri, skal de tilforordne 4 mænd til at registrere. Om der findes tresurer, som kan være nagelfast, under forsegling, skal de 4 mænd med byfogeden dér forsegle det på ny, indtil sagens uddrag. Dermed etc. Sjt, 34, 652. K. Incl. 21. juli.

2. aug. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev anlangende, så snart middel kommer, at betale hr. Axel Urups regiments officerer lige ved andre efter det, de efter afregning kan tilkomme. Dermed etc. Sjt, 34, 653. K.

2. aug. (Kbh.) Otte Krag fik brev om, at kongen er tilfreds, at han lader nedbryde det hus, som står i Jærgergården, og bruger materialerne til Nyborg Slot. Dermed etc. FT, 7, 368.2. K. Incl. 25. juli.

2. aug. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev anlangende ladegården. Kongen er tilfreds, at FB efter begæring dette år, fra Philippi Jacobi 1658 til årsdagen 1659, kvit og frit må beholde ladegården til Halsted Kloster. Befalendes etc. SmT, 8, 185. K.

3. aug. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev anlangende med forderligste, når middel bliver dertil, at lade nærværende kaptajn Adam Pich bekomme 92 rd. og Jacob de Fux 6 rd. af deres resterende besoldning, tagende deres bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 653. K.

Lige sådan befaling fik de anlangende at lade Jacob Henriksen, sergent, bekomme 6 rd.

3. aug. (Kbh.) Bygmester Oluf van Steenwinckel fik brev om straks med sin konduktør at begive sig til fæstningen Kronborg og forblive dér for at forfærdige de 2 hornværker, som bliver afstukket af ingeniøren Gotfred Hoffmand, hvortil han gives fornødne folk og materialer. Sjt, 34, 653. K. Indl. udat.

3. aug. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om med fornødent skiberum at lade afhente det skånske artilleri, som findes på fæstningen Kronborg såvel som det på Landskrone fæstning. Men den ammunition, som findes, skal indtil videre forblive på Kronborg. Dermed etc. Sjt, 34, 653. K.

3. aug. (Kbh.) Christoffer Bille fik brev om med forderligste til Kbh. at lade føre det artilleri, som er ankommet fra de skånske fæstninger til Kronborg. Dermed etc. Sjt, 34, 654. (Tr.: KD, V, 449). K.

4. aug. (Kbh.) Cornelius Lerche fik brev på 1.600 dukater, som fra Madrid er overgjort på veksler. Efter begæring har kongen bevilget CL det, som kan blive tilovers af de 1.600 dukater, som er blevet overgjort ved Bernardo Real på Antwerpen fra Madrid, i stedet for renten, som kongen er ham skyldig af de 7.100 rd. kapital, dog at han derimod hverken prætenderer denne rente el. den omkostning og forstrækning som allerede er gjort af ham på processen ved de nævnte 1.600 dukaters udeblivelse. Sjt, 24, 252. K. Orig. i TKUA. Spanien 39, RA. Indl. udat.

4. aug. (Kbh.) Christoffer Bille fik brev om ved Helsingør færge at lade skikke til Kbh. det skånske artilleri, så vidt som det er beholdent. Dermed etc. Sjt, 34, 653. K.

4. aug. (Kbh.) Tolderne i Sundet fik brev om at rette sig efter Roskilde-traktaten med toldoppebørsel af svenske skibe og gods. Dermed etc. Sjt, 34, 654. K. Indl. 16. juli.

4. aug. (Kbh.) Erik Banner fik brev anlangende ligning af indkvarteringen med Oluf Rosenkrantz til Egholm. Borgerskabet i Holbæk har besværet sig over rytteriets indkvartering, hvorfor det er befalet OR at ligne det således, at borger og bonde kan være tilfreds. ER skal med OR gøre en sådan anordning i sit len, så der ej gives for stor årsag til at klage. Dermed etc. Sjt, 34, 654. K. Indl. udat.

4. aug. (Kbh.) Ingeniør Gotfred Hoffmand fik brev om at begive sig til fæstningen Kronborg og gøre afstikning efter den afridsning, som dér vises ham. Sjt, 34, 655. K. Indl., se Sjt, 34, 653, 3. aug. (brev 2).

4. aug. (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om mod kvittering at lade følge dette til fæstningen Nakskov, nemlig 300 15-pundige kugler, 700 14-pundige kugler, 100 12-pundige kugler, nok 700 10-pundige, 200 8-pundige, 200 7-pundige, 400 6¹-pundige, 900 5²-pundige, 100 4-pundige, 200 3-pundige, 200 2-pundige, 900 2¹/₂-pundige, 100 3⁴/₄-pundige, 200 1²/₂-pundige. Nok til en fyrmørser granater, så mange, der er forordnet dertil, hver granat til 70 skålpd., 300 håndgranater med salpeter og svovl til brandrørene, 100 centner krudt, 100 store bundter lunter, 60 centner bly til musketkugler, 100 halve piker, 4 skippd. huggen skrot af alle håndde slags, så og kanvas til skrotsækkene samt hysing at binde med, item jern til styklavetten og hjul³ til at beslå den med, så og 300 skovle og hakker, tagende stykhauptmanden Jørgen Buchner (Büchner)s kvittering. Sjt, 34, 655. K. Indl. udat.

1) K., kopibogen har 4. 2) K., kopibogen har 9. 3) Kopibogen har *hiuffle*, K. *hiuffle*, men at der *er* tale om hjul, fremgår af, at ordet i K. står over et overstreget *Räder*, og dette står også i Indl.

4. aug. (Kbh.) Rigens råd i hver provins fik brev om at votere anlangende Rigens Råd. Der fattes en rigens råd i Sjæll. i afd. hr. Christen Thomesens sted. Adressaterne skal på belejlig tid tilskrive adelen i Sjæll., at den efter den gjorte bevill. til den vakerende plads kan foreslå 6 el. 8 af adelsstanden, hvor de og bor. Dermed etc. Sjt, 34, 655. K.

Lige sådan befaling fik Ove Giedde og hr. Axel Urup til at tilskrive dem af den skånske adel, som ej har svoret kongen af Sverige, at votere om en rigens råd i hr. Tage Thotts sted. Nok rigens råd i Fyn om at tilskrive adelen dér, at de foreslår 6 el. 8 i afd. Iver Vinds sted. Nok rigens råd i Jyll. at tilskrive adelen dér at votere om en rigens råd i afd. rigens marsks sted.

4. aug. (Kbh.) Jørgen Seefeld fik brev anlangende, at kongen erfarer, at der i hans len ingen indkvartering findes. Han skal gøre den anordning, at Jacob Sparre bekommer kvarter og verpflegung dér, hvilket han skal betale, når hans besoldning falder. Dermed etc. Sjt, 34, 656. K. Indl. 31. juli og udat.

4. aug. (Kbh.) Ulrik Christian [Gyldenløve] fik brev anlangende Skanderborg Slots reparation. Kongen er tilfreds, at han af lenets indkomst for ringest mulige bekostning lader det store hus på slottet reparere, så han nogenledes kan bo dér, hvilket skal blive godtgjort. Derefter etc. JT, 14, 153. K. Indl. 11. juli.

5. aug. (Kbh.) Oluf Brockenhuus fik brev om tilkommende onsdag at sidde landsting i Ringsted, eftersom Jørgen Seefeld for årsagers skyld ikke selv kan møde. Dermed etc. Sjt, 34, 656. Indl. udat.

5. aug. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev anlangende Poul Thomsen, herredsfoged i Sokkelund h. Kongen er kommet i forfaring, at den landgilde og rettighed, som går af gården i Husum, som kongen har forundt Jens Jacobsen fra Halland, tilforn har ligget til herredsfogedens bestilling i Sokkelund h. JCvK skal gøre den anordning, at herredsfogeden igen nyder samme som tilforn, hvorimod JJ skal udlægges en anden lige så god gårds landgilde og rettighed i lenet. Dermed etc. Sjt, 34, 656. K. Indl. 7. og 14. juni.

5. aug. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om nogle diamantsmykker til hr. Axel Urups regiment. Der skal i landekisten findes nogle smykker, som er vurderet for 1.680 rd., nemlig 1 diamantrude med 9 diamanter for 500 rd., 1 safir for 400 rd., 1 smykke, som fattes en diamant, for 280 rd., et andet for 500 rd. De skal lade dem uddele til officererne, så vidt de strækker til. Dermed etc. Sjt, 34, 657. K. Indl. udat.

5. aug. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om, så snart der bliver middel, at betale Oluf van Steenwinckel, kongens bygmester, 160 rd. af hans resterende besoldning, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 657. K.

6. aug. (Kbh.) Christian Günther, barber i Helsingør, fik brev om sit skilt Rosen og kongens navn. CG har for kongen ladet andrage, hvorledes der på hans gård, som kaldes Rosen og arveligen er tilfaldet ham, i langsommelig tid har været anbragt samme skilt og våben, og nu formærkes andre dér i byen at udhænge samme våben, ham til nachdel. På hans ansøgning bevilger kongen, at på intet andet hus i Helsingør, uden alene på CGs, må dette skilt og våben Rosen udhæn-

ges. Desuden har kongen bevilget, at han på sin barberstang må lade forfærdige kongens navn. Thi forbyde etc. SjR, 24, 252. K. Incl. udat.

6. aug. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om med forderligste, så snart middel findes, at betale kaptajn Reinholdt Linderoth 504 rd. på hans afregning, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 657. K. Incl. udat.

6. aug. (Kbh.) Selio Marselis fik brev om med forderligste, og når middel dertil findes, at betale kaptajn Henrik von Leworden 384 rd. og kaptajn Adrian von Wehnen lige så meget, hvilket er deres resterende besoldning, tagende enhvers bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 658. K.

6. aug. (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz fik brev anlangende Zacharias Hansen og flere af Næstved om betaling for det svenske folks udførsel. ZH har for kongen ladet andrage, at han med 2 andre skuder af Næstved i 4 måneder har været tilforordnet at føre det svenske folk og proviant af landet. Han begærer at måtte forundes noget til fragt af sit skibe- rum. Kongen eragter billigt, at han bekommer noget derfor af byen tillige med andre, som med deres skibe har gjort dette. FR skal anordne dette. Dermed etc. Sjt, 34, 658. K. Incl. 25. og 27. juli.

6. aug. (Kbh.) Hr. Ove Giedde m.fl. fik brev om det, tolderne skal give beskrevet fra sig til Iver Mogensen Krabbe. OG skal tilholde tolderen, som i hans tid var i Helsingborg, til IMK at give skriftligt fra sig, hvad slags proviant der er kommet til hans toldsted i den tid, angivet at skulle leveres til den skånske armé, og på hvis vegne. Dermed etc. K. Incl. 31. juli. SkT, 9, 149.

Lige sådant brev fik Holger Vind og fru Edel Rosenkrantz.

6. aug. (Kbh.) Jens Lassen fik brev anlangende det, han skal give beskrevet fra sig til Iver Mogensen Krabbe anlangende levering af proviant, hvad steder, tider og til hvilke personer, han har forskaffet proviant til arméen i Skåne. SkT, 9, 149. K. Incl., se foreg.

6. aug. (Kbh.) Henning Pogwisch og Christian Christoffersen Urne fik brev anlangende at besigtige Dalum Kloster og dets skove. De skal med forderligste begive sig dertil og erfare, hvorledes bygninger og

skove forefindes, og under deres hænder og signeter indskikke relation derom til fru Helvig Skinkel. FT, 7, 368.2. K. Incl. 2. aug.

6. aug. (Kbh.) Erik Quitzow fik efter anmodning brev om, at han kort tid må forløves til Kbh., dér at forrette sine magtpåliggende ærinder. Derefter etc. FT, 7, 369. K.

7. aug. (Kbh.) Jens Lassen, renteskriver, fik konfirm. på de 2 rigens råds afregning. Kongen er begæret konfirm. af afregning gjort af Oluf Parsberg og Gunde Rosenkrantz med JL, lyder: 1658 den 6. aug. har JL efter K.M.s befaling sub dato 31. juli¹ til dem indleveret register og fortegnelse anlangende den leverance, som han efter med ham oprettet kontrakt har leveret til flåden, arméen og fæstningerne i Skåne og Norge. Efter K.M.s befaling har de taget registeret for sig og befundet, at han nævnte steder har leveret adskillige slags proviant, nemlig rug, malt, byg, smør, flæsk, adskillige slags kød, klæde og krudt samt andre varer. Det andrager tilsammen i rede penge anslaget efter beviser udgivet af proviantskriverne på Provianthuset ved Kbh.s Slot, Malmø, Landskrone, Helsingborg, Kristianopel o.a., så og derpå nu overlevere rgsk., som er beregnet fra den 8. maj 1657 og til den 8. aug. d.å., kapital 209.080 rd. 3 ort 4 sk. Derpå beregner han sig rente fra den 8. maj 1657 og til den 8. aug. 1658, som beløber 15.680, tilsammen 224.760 rd. 3 ort 4 sk., hvorimod han igen lader sig korte 1.400 rd., som han 12. maj og 12., 15. og 27. juni 1657 har bekommet af landkommissarierne i Sjæll., deslige 15.000 rd., som han 23. maj næstmeldte år af landkommissarierne i Skåne har annammet, 12.000 rd., som han 8. nov. 1657 og 28. april 1658 har annammet af Niels Lassen, konsumtionsforvalter, 5.000 rd., som han 10. nov. 1657 har bekommet af Johan Garman, 36.000 rd. af Marselis af Amsterdam efter bevis dat. 8. jan. 1658, 1.530 rd. 2 mk., som han 2. febr. sidstforleden har oppebåret af konsumtionstolden i Malmø, andrager 83.530 rd. 2 mk. Endelig lader han sig korte 2.706 rd. 3 ort 22 sk., som han igen giver H.M. til rente af nævnte betalingssummer, beregnet fra hver dags dato, han er betalt, undtagen renten af de 36.000 rd., hvilke han ej tilregner H.M. af årsag, at vekselen første gang ikke fulgte ham, og til den 8. aug. 1658. Gør så afkortningen tilsammen 86.267 rd. Lignet og lagt befindes JL at tilkomme 138.523 rd. 3 ort 4 sk., hver dl. til 96 sk. da., som han har at fordre med påløbne renter, 6 pct., fra 8. aug. førstkommande efter kontrakten. Han skal søge K.M.s konfirm. At de således har efterkommet K.M.s befaling om afregning til underretning for skriveren

på Rtk. og leveret det med beviser, bekender de med egne hænder. Kbh. ut supra. OP. GR. Kongen konfirmerer dette. Forbydendes etc. Sjr, 24, 253. K.

1) Se ovf., s. 320-21.

7. aug. (Kbh.) Frederik Reedtz fik brev om ritmester Schrøders folks indkvartering og underholdning hos kronens bønder. Adelen i hans len vægrer sig at lade deres bønder hjælpe med indkvarteringen. FR skal gøre den anordning, at Ss kompagni og Kongens Livregiment bekommer underholdning hos kronens bønder lige ved andre kompagnier. Dermed etc. Sjt, 34, 658. K.

7. aug. (Kbh.) Mikkell Langemack fik brev anlangende færgemænd, som indfører fremmed øl og varer. Kongen kommer i forfaring det store underslæb, som begås med Rostockerøl o.a. købmandsvarers indførsel uden erlæggelse af kronens told af færgemænd om nattetide, helst ved Vordingborg og den falsterske side. ML skal alvorligen forståelige færgemændene dér o.a. steder, at de intet indfører i så måder, førend det bevises på næstliggende toldsted at være angivet og fortoldet, såfremt de ikke vil have deres bestilling forbrudt og derfor uden straffes for utroskab. Dermed etc. Sjt, 34, 659. K (2). Indl. udat.

7. aug. (Kbh.) Jørgen Kaas fik brev om at erklære sig om nogle tiender, Cornelius Lerche, kongens råd, begærer. CL har begæret at måtte forundes afgiften af nogle sognetiender, nemlig i Ejlby, Melby, [Nørre] Sandager, Veflinge, Sønderlø, Skovby og Ore sogne. JK skal erkyndige sig om, om nævnte sognetiender uden lenets skade og nogen andens præjudice kan mistes, og indskikke erklæringen i Kanc. Dermed etc. FT, 7, 369. K. Indl. udat. (2).

7. aug. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om kundskab anlangende skibe og skuder. Kongen erfarer, at den svenske flåde er færdig at udsejle fra Jyll. CL skal holde god kundskab ved Loll. og Falster, og når det fornemmes, at flåden sejler og enten løber fra Kiel igennem Grøn-sund el. andetsteds, skal han straks uden forsømmelse forståelige kongen det. Dermed etc. SmT, 8, 185. K.

8. aug. (Kbh.) Dr. Hans Svane, superintendent over Sjøll.s stift, fik kannikedømme efter Peder Vibe til Gerdrup. Der vakerer et kannikedømme i Roskilde Domkirke efter PV. Kongen bevilger HS dette efter ka-

pitlets statutter, med bønder og al rente, dog så, at han skal bo og residere ved domkirken og gøre slig tjeneste inden for kirken og udenfor som andre residerende kanniker dér og være den gejstlige ordinans og kapitlets statutter undergivet. Han skal og holde gård og residens ved god bygning og bønderne ved lov og skel og ikke forurette dem el. besvære dem med usædvanligt pålæg, ej heller forhugge nogen skove dertil. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 256. K. Indl. 7. aug. og udat. (4).

8. aug. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at gøre den anordning, at der straks til fæstningen bliver hugget palisader og spanske ryttere, hvor end tømmeret kan være at finde. Dermed etc. Sjt, 34, 660. (Tr.: KD, V, 449). K.

8. aug. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om straks til Kbh.s Slot at hidskikke det bedste tøj, som findes på Frederiksborg Slot og Sparepenge. Dermed etc. Sjt, 34, 659. K.

8. aug. (Kbh.) Otte Krag og hr. Axel Urup fik brev om ufortøvet at begive sig til Kronborg Slot, gørende største flid til at forskaffe derind alt, som er fornødent til garnisonens underholdning, og derhos formane soldatesken at anstille sig som oprigtige soldater. Siden skal de straks begive sig til Kbh. og gøre relation om alt. Dermed etc. Sjt, 34, 660. K.

8. aug. (Kbh.) Albertus Bygmester fik brev om straks at lade forfærdige de bolværker, batterier og corps de gardes, som er befalet ham af generallt. Hans Schack. Det tømmer, dæler o.a. materialer, som behøves, skal han tage på de steder, hvor han kan finde det, for hvilket dem, som han bekommer det hos, igen skal blive betalt efter hans bevis. Sjt, 34, 660. (Tr.: KD, V, 449). K.

8. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om straks at gøre den anordning, at alle de skibe og skuder, som befindes i Kbh., straks lægger ud ved prammen på det sted, som skal forevises dem af admiralen på Holmen, hvor de kan ligge med sikkerhed. Dermed etc. Sjt, 34, 660. (Tr.: KD, V, 449). K.

Lige sådan befaling fik borgmestre og råd på Christianshavn.

8. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik brev anlangende fremmede, som logerer dér. De skal med flid lade visitere alle huse og gårde i byen, hvem de og tilhører, og tilholde ejermændene

ne el. dem, som bor i gårdene, at de under deres hænder og ved deres ed giver fra sig en fortegnelse over alle de fremmede, som logerer hos dem og ikke er borgere el. indvånere i Kbh. De skal med forderligste levere fortegnelsen i Kanc. Dermed etc. Sjt, 34, 661. (Tr.: KD, V, 450. Udt.: CCD, VI, 382). K.

8. aug. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om straks at forføje sig fra Kbh. til Nakskov med krudt og lod og være guvernør og have i agt alting med defensionen i fæstningen og på landet. Dermed etc. SmT, 8, 185. K.

9. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende straks at lade forfærdige en rulle over alle købsvende i byen, så det kan vides, hvor mange der beværet kan gå til voldene. Til den ende har kongen befalet oberst Kjeld Lange at føre dem og forskaffe underofficerer. Dermed etc. Sjt, 34, 661. (Tr.: KD, V, 450). K.

9. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at tilholde hvert lavs oldermand, at de giver fra sig en rulle, hvor stærk hver håndværksmand i deres lav befindes at være på mandskab i sit hus, og hvor mange beværede folk ethvert håndværk kan udgøre til at gå på voldene. Til den ende har kongen befalet oberstlt. Mogens Krag at føre dem og forskaffe underofficerer. Dermed etc. Sjt, 34, 661. (Tr.: KD, V, 450). K.

9. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at borgerskabet skal holde vand, rå huder og kampesten i beredskab. De skal gøre den anordning, at hver borger i staden i sin gård el. for sin dør lader hensætte et stort kar fuldt af vand, som altid kan haves i beredskab, når fornødent gøres. Så og at hver borger i beredskab har en rå oksehud, desligeste at hver borger på sin post ved hånden har i det ringeste 100 kampesten til at forhindre storm med. Dermed etc. Sjt, 34, 662. (Tr.: KD, V, 451). K.

9. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at de, der har Niels Juels seddel om, at de hører under Bremerholm, må være fri for at holde vagt på voldene. Dermed etc. Sjt, 34, 662. (Tr.: KD, V, 451). K.

9. aug. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at tilvejebringe tømmer. Til stadens fortifikation behøves en stor del tømmer og dæler. JL befales, så

vidt muligt og i staden findes, at forskaffe det, forsikrende enhver, at de skal blive kontenteret. Til den ende skal han akkordere med dem, som leverer noget, og meddele dem bevis derpå, hvorefter de skal blive forsikret, indtil betalingen kan ske. Dermed etc. Sjt, 34, 662. (Tr.: KD, V, 451). K.

9. aug. (Kbh.) Rektor og professorer i Kbh. fik brev anlangende studenteres opmaning til gewehr. Kongen af Sverige er imod al given årsag uformodelig fjendtlig indfalden i Sjæll., så det synes, at han endelig vil stræbe kongen og hans efterkommere efter kronen. Den højeste nød fordrer, at kongen lader staden og fæstningen vel forse, hvortil han mangler folk og soldater i denne hast. Adressaterne skal demonstrere studenterne den fare, som nu er for øjne, førende dem til gemyt, at det vel anstår dem efter andre akademiers eksempel at indstille sig til den fælles konservation og defension og til den ende at antage gewehr, hvorfor kongen har forordnet oberst Booth at føre dem og forskaffe nødvendige underofficerer. Dermed etc. Sjt, 34, 663. (Tr.: KD, V, 451-52). K.

9. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Niels Rosenkrantz bekomme kjortler, skjorter, strømper og sko til hans kompagni gønger. Dermed etc. Sjt, 34, 663. K. Orig. i DKanc. B 179M. Indl. 7. aug.

9. aug. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om til flåden at lade presse alt det bådsfolk, som er at bekomme i staden. Befalendes etc. Sjt, 34, 663. K.

9. aug. (Kbh.) Hr. Axel Urup og Otte Krag fik brev om at gøre deres bedste til med skuder el. skiberum at forskaffe til Kbh. alt det korn og provision, som de kan, og som ej behøves til Kronborg. Item skal de, om nogen hollandske skibe ladet med korn findes, overtale dem til at begive sig til Kbh., hvilket kongen vil lade betale. Dermed etc. Sjt, 34, 663. K.

9. aug. (Kbh.) Jacob Rodsteen og Jens Rodsteen fik brev anlangende at åbne det, som findes under forsegling i afd. Peder Vibes bo og deraf udtage det, hans enke begærer. Det, de udtager, skal de gøre en fortegnelse over under deres hænder og igen indlægge og forsegle boet. Dermed etc. Sjt, 34, 664.

9. aug. (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om, at præsterne skal tilholdes at formane folket til troskab og mandhaftighed. Kongen af Sverige er imod al given årsag uformodelig fjendtlig indfalden i Sjæll., så det synes, at han endelig vil stræbe kongen og hans efterkommere efter kronen. Det befales HS at tilholde alle præsterne i staden, at de af prædikestolene formaner deres tilhørere at fatte mod og mandshjerte og af al magt bistå kongen i den yderste nød indtil den sidste blodstråbe mandhafteligen, som oprigtig og tro undersøgt. Kongen vil vide at erkende det, når Gud giver bedre tilstand. Sjt, 34, 664. (Tr.: KD, V, 452). K.

9. aug. (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev om straks at udkommandere nogle ryttere el. dragoner med officerer, som ufortøvet i Kbh. kan inddrive alt fæ og kvæg, som findes på Islev Mark. Dermed etc. Sjt, 34, 664. (Tr.: KD, V, 452). K.

9. aug. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om straks at lade gøngerne, som er på Frederiksborg Slot, komme hid til Kbh. og indlægge bøndersoldater i stedet, så mange, som han eragter fornødent. Dermed etc. Sjt, 34, 665. (Tr.: KD, V, 453). K.

9. aug. (Kbh.) Hans Schack fik brev om straks at udvise enhver af borgerskabet og soldatesken en post på volden, som han inden 24 timer skal sætte forsvarligen i defension. Eftersom der i staden er mængder af officerer, skal han blandt borgerskabet uddele sådanne, som vil tjene godvilligen, så posterne des bedre kan være forset. Dermed etc. Sjt, 34, 665. (Tr.: KD, V, 453). K.

9. aug. (Kbh.) Hans Schack fik brev om ved trommeslag i gaderne at lade forkynde, at ingen lader sig finde på gaderne om aftenen efter ni slet, ej heller at nogen løsner musket el. pistol efter besat vagt, men alene bruger sit gewehr på voldene til sin egen og byens defension imod fjenden, under straf. Han skal også i tide være betænkt på stormbjælker langs voldene og i synderlighed, hvor mest fornøden gøres, hvor de findes el. er at bekomme, hvortil bjælkerne i kirken uden for Nørreport kan bruges, når den er afbrudt. Jernstænger o.a. i kirken kan han lade bruge til skrot o.a. Dermed etc. Sjt, 34, 666. (Tr.: KD, V, 453). K.

9. aug. (Kbh.) Hans Schack fik brev om med forderligste af lade nedbryde forstæderne og kirken ved staden, og afbrænde det, som ej ha-stigt kan nedbrydes. Dermed etc. Sjt, 34, 666. (Tr.: KD, V, 454). K.

9. aug. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe og Kjeld Krag fik brev om tage afd. Steffen Thims rgsk. for sig, gennemse dem og gøre relation efter be-funden beskaffenhed. SkT, 9, 150. K. Indl. 1. juli.

10. aug. (Kbh.) Johan Friis fik brev om at søge efter hvem, som ophol-der sig på forræderi. Det menes, at en del svenske har deres ophold i fæstningen, og at de venter på muligt forræderi. På det at sligt kan bli-ve åbenbaret, har kongen bevilget, at JF med sit selskab dag og nat frit må oversøge enhvers gårde, huse og våninger. Dersom nogen ikke med det gode vil lade ham overse deres våninger, skal det stå ham frit for at lukke op, og dersom da sådanne falske personer findes, skal de-res formue være forfalden, el. og at fremføre alle personer, være hvem det vil, som intet rigtigt pas har. Han skal gives 36 soldater og ellers 5 personer, som er trohaftige, og hver af dem have en rode af nævnte soldater, så parterne kan have deres gang i seks dele. Forbydendes etc. Sjr, 24, 257. (Tr.: KD, III, 481-82). K. Indl. udad.

10. aug. (Kbh.) Privilegier for Kbh. og Christianshavn samt gejstlige og kgl. tjenere. Med Danmarks Riges Råd har kongen anset de tro tjene-ster, som både den gejstlige og borgerlige stand i disse besværlige tider har ladet påkende, hvorimod han og har lovet at forbedre deres privi-legier. Disse vanskelige tider har ikke kunnet tilstede at sætte det i værk. Kongen har dog på borgerskabets indlæg erklæret at gøre det i fremtiden. På det de kan have des mere årsag til at bevise deres tros-kab videre i gerningen, deklarerer kongen hermed til en begyndelse:

1. Kbh. skal være en af de to stabelstæder i Sjæll.
2. Begaves med alle de privilegier, som nogen stabelstad kan behøve til kommerciens flor.
3. Kbh. skal være fri rigsstad og annammes som fri rigets stand og have deres stemme i alt, der kan delibereres til rigets bedste.
4. Det er Kbh.s indbyggere, gejstlige og borgerlige, tilladt at købe adeligt jordegods og at nyde det, der tilfalder dem ved køb, arv el. pant med lige frihed som adelen.
5. Og ikke belægges med videre told, zise el. anden tyngte end adelen, hvilket alt sammen skal indgås med bevill., så vidt rigets tarv kræver.
6. De skal i fredstid være fri for al skat, hof- o.a. indkvarte-ring, og derimod af rigets fiskus tages det, hvormed den nødvendige garnison kan underholdes. Men i krigstid skal hver stand bære byrden

lige med andre, efterdi det er til hvers frelse. 7. Alle af privat stand, gejstlige el. verdslige, og deres børn efter dem skal nyde lige tilgang til officia og honores med adelen, når de kan gøre sig kapabel og meriteret dertil med deres kapacitet og kvaliteter. For at disse punkter kan blive holdt og efterkommet, har kongen underskrevet og beseglet denne konferens med Danmarks Riges Råd. Sjr, 24, 257. (Tr.: CCD, VI, 382-84). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA. Indl. 10. juli, 10. og 16. aug. og udat. (2).

Lige sådanne privilegier fik Christianshavns indbyggere tillige med Kbh. at være en stabelstad i Sjæll., lyder ord fra ord mutatis mutandis.

10. aug. (Kbh.) Trykt patent anlangende dem, som forholder sig vel i denne tilstand. Item om sjæll. og norske soldaters benådning. Tapperhed og mandighed bør belønnes. Kongen har lovet, at alle, som nu forholder sig mandligen og tapperligen i den store påhængende nød og fare, skal blive nobiliteret, andre til eksempel, og derforuden være forsikret om al kgl. nåde. Alle de vornede soldater, som er soldater i byen og forholder sig tro, skal for sig og arvinger være løsgivet for deres fødested. Det norske folk, som i lige måde forholder sig vel, skal blive beneficeret med frigårde el. i andre måder, når Gud giver rolige tilstand. Sjr, 24, 260. (Tr.: CCD, VI, 385). K. (2).

10. aug. (Kbh.) Hans Schack fik brev om, at den hollandske resident Jacob le Maire må forlade staden med hustru, 3 børn, en pige, kuske, forrider og karosse, eftersom han eragter sig til Helsingør. Befalendes etc. Sjt, 34, 667. (Tr.: KD, V, 454). K.

10. aug. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at gøre den anordning, at der på volden bliver holdt ordinære bedestunder, og at de begynder samme aften. Dermed etc. Sjt, 34, 666. (Tr.: KD, V, 455). K.

10. aug. (Kbh.) Bispfen fik brev om straks at forordne bedestunder i Kbh. i alle kirkerne og straks at begynde samme aften. Dermed etc. Sjt, 34, 666. (Tr.: KD, V, 455). K.

10. aug. (Kbh.) Hans von Ahlefeldt fik brev om at sætte forstæderne med kirker og alt ved Kbh. i brand, så vidt det ikke er nedbrudt. Dermed etc. Sjt, 34, 667. (Tr.: KD, V, 455). K.

10. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om indlevering til Tøjhuset af forskellige våben m.m. De befales at tilholde håndværksfolk o.a. i Kbh., at de, som har sadler el. hylster, desligeste købmændene o.a., som har pistoler, bøsser el. andet gewehr, lader det indlevere i Tøjhuset, hvorfor enhver skal blive betalt, når Gud forlener bedre tider. Dermed etc. Sjt, 34, 667. (Tr.: KD, V, 455). K.

10. aug. (Kbh.) Kjeld Lange fik brev om, at kongen har anset for godt, at KL med sit betroede folk indtil videre skal stå under generalmajor von Bredas kommando. Dermed etc. Sjt, 34, 667. (Tr.: KD, V, 455-56). K.

10. aug. (Kbh.) Joachim von Breda fik brev om, at kongen har befalet Kjeld Lange med sit folk at stå under JvBs kommando. Dermed etc. Sjt, 34, 671. (Tr.: KD, V, 456). K.

10. aug. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om at gøre den anordning, at hofbetjentene bekommer indkvartering efter proportion i Kbh. Derksom der findes nogen, som for at befri sine huse for indkvartering vil give penge, må det være dem tilladt. Dermed etc. Sjt, 34, 667. (Tr.: KD, V, 456). K.

10. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at befale renteskriverne, at de gør indkvartering hos sig, som de tilforn har gjort efter proportionen i Kbh. Dersom der findes nogle, som for at befri deres huse for indkvartering vil give penge, må det være dem tilladt. Sjt, 34, 668. (Tr.: KD, V, 456). K. Orig. i DKanc. B 179M.

10. aug. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om, at admiralitetsråd Henrik Müller i forgangne Odense-møde har lovet af grunde og ejendom o.a. formue at kontribuere lige ved andre og at erlægge den halve rente for et år af de børnepenge, han er formynder for. De skal føre hans beregnede kontribution til indtægt og til udgift likvide-re med ham det, han efter ordre har leveret i rede penge og varer, og siden kvittere det, han kan tilkomme at betale. Dermed etc. Sjt, 34, 668. (Tr.: KD, V, 456-57). K., et andet K. udat.

11. aug. (Kbh.) Åbent patent om dem, som er i fremmede herrers tjeneste. Kongen af Sverige har uden al givne årsag imod oprettede fredstraktater, da kongen endnu stod i alliancetraktater med hans gesand-

ter, uformodelig angrebet og bemægtiget sig Sjæll. og stræber efter at ruinere kongens hus. Tværtimod havde kongen formodet al oprigtigt venskab og efter fredstraktaten leveret sine fæstninger, folk o.a. Kongen formaner alvorligen sine tro undersætter at indstille sig hos sig som deres rette konge til hans retmæssige defension og på anden måde at gøre fjenden afbræk. Kongen forsikrer enhver, som begiver sig fra fjenden til ham, al kgl. nåde og bevågenhed; de, som fordrister sig at gøre derimod og ikke indstiller sig, forbeholder kongen sig straf på privilegier, gods og formue. Sjr, 24, 260. (Tr.: CCD, VI, 385-86). K. Indl. udat.

11. aug. (Kbh.) Kbh.s Universitets studiosi, som lader sig bruge i denne tid, fik dette brev. Samtlige studiosi på Kbh.s Universitet erbyder i nærværende farlige fare lige med andre tro undersætter at formere et korps til byens defension. Kongen er efter begæring tilfreds, at nævnte studiosi ikke skal være forpligtet at parere andre officerer end Kjeld Lange og Mogens Krag, som er befalet at have kommando over dem. Dog skal de herforuden forblive under rector magnificus' jurisdiktion, og af dem selv skal gives dygtige underofficerer. Deslige er kongens vilje, at ingen af nævnte studiosi må absentere sig herfra. Kongen har forundt dem, at så mange af dem, som ikke er i Kommunitetet, og ikke selv er ved middel, indtil bedre tider må nyde fri indkvartering hos de gejstlige i byen, og de må som tilforn nyde forrige privilegier og immuniteter og være exempt fra al verdslig øvrighed. I lige måder skal de, som nu lader deres mandighed se, frem for andre blive forfremmet til vakerende bestillinger, såfremt de bliver befundet dygtige dertil. I lige måde skal af kongen skaffes dem en god kirurg, og dersom nogen bliver lemlæstet, skal de forskaffes ærligt livsophold deres livstid. Sjr, 24, 261. (Tr.: CCD, VI, 386-87). K. Indl., se Sjt, 34, 673, 14. aug.

N.B. Så vidt studenternes befordring til kald angår, er herforuden anno 1659 16. sept.¹ udgået ms. til alle bisperne undtagen dr. Hans Svane, findes i kopi hos de norske ms. samme år.

1) Se KB 1659 under 16., sept.

11. aug. (Kbh.) Mogens Friis fik brev om tillige med andre dertil forordnede at ligne og proportionere den forestående indkvartering uden nogen undersked over alt Kbh. Dermed etc. Sjt, 34, 672. (Tr.: KD, V, 457). K.

11. aug. (Kbh.) Rektor og professorer fik brev om i denne besværlige tid tillige med alle andre i Kbh. proportionerligt at hjælpe med indkvartering. Dermed etc. Sjt, 34, 669. (Tr.: KD, V, 457). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA.

11. aug. (Kbh.) Rektor og professorer fik brev om at sekundere ritmester Diderich Uncke med 4 munderede heste. Dermed etc. Sjt, 34, 669. (Tr.: KD, V, 457). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA.

11. aug. (Kbh.) Mourids Gundersen fik brev med befaling til i byen at opsøge og tage alle dem, som ej kan bevise at være under noget kompagni el. at have herre, og med dette folk tage sig en post under oberst Kjeld Lange. Sjt, 34, 669. (Tr.: KD, V, 457). K.

11. aug. (Kbh.) Befaling til adelen og hof tjenerne om at møde ved den runde kirke. Kongen hilser sine tro undersåtter af adel i Kbh., både af landsåtter og hoffet og alle andre hof tjenerne, som er pligtige at tjene kongen og deres fæderneland med liv og blod. De skal møde kl. 2 ved den runde kirke, mest muligt til hest, og de, som ikke har heste, til fods, hvor de skal erfare kongens vilje. Befalendes etc. Sjt, 34, 669. (Tr.: KD, V, 458). K.

11. aug. (Kbh.) Joakim Walspurger fik brev med befaling til af afd. Peder Vibes hustru¹ i forvaring at annamme nogle kufferter med breve, som skal angå kongen og kronen. Dermed etc. Sjt, 34, 669. (Tr.: KD, V, 458). K. Indl. udat.

1) Indl. har: Anne Catharine Budde.

11. aug. (Kbh.) Hr. Hannibal Sehested til Nøragergård fik brev om, at han må udlades ad porten. Sjt, 34, 670. (Tr.: KD, V, 458). K.

11. aug. (Kbh.) Hans Schack fik brev om straks at forestille Christoffer Kunou som oberst over artilleriet. Dermed etc. Sjt, 34, 670. (Tr.: KD, V, 458). K.

11. aug. (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om til Christianshavn at lade være følgagtig og dertil forskaffe 8 18-pundiger stykker med tilhørende kugler, krudt og jernskrå, 200 morgenstjerner, 40 musketter med bandeler, krudt og lunter og en del halve piker. Sjt, 34, 670. (Tr.: KD, V, 458-59). K.

11. aug. (Kbh.) Skibskaptajn Iver Børgesen fik brev om at kommandere batterierne ved toldboden. Sjt, 34, 670. (Tr.: KD, V, 459). K.

11. aug. (Kbh.) Fyrsten af Kurlands faktor fik brev om at lade indlægge og losse det kurlandske skib Pax til at gøre tjeneste, hvor det behøves. Kongen vil selv i sin tid undskylde det hos fyrsten. Sjt, 34, 670. (Tr.: KD, V, 459). K.

11. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at gøre den anordning, at det folk, som er forordnet at ligge og holde vagt på Christianshavn, bekommer underholdning dér, hvorimod kongen har forordnet, at gøngerne igen skal bekomme deres underholdning i Kbh. Dermed etc. Sjt, 34, 670. (Tr.: KD, V, 459). K.

11. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre den anordning, at gøngerne, som tilforn blev underholdt på Christianshavn, får deres underholdning i Kbh., hvorimod de, som igen skal ligge på Christianshavn, skal have deres underholdning dér. Dermed etc. Sjt, 34, 671. (Tr.: KD, V, 459). K.

11. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om straks uden nogen forhaling ved murmesteren at lade nedbryde den nye kirke uden for Nørreport. Befalendes etc. Sjt, 34, 671. (Tr.: KD, V, 460). K.

11. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om ved den runde kirke samme dag ved 2 slet at forskaffe til stede alle de heste, som er at bekomme i byen, og de, der ikke kan munderes med sadel og pistoler, uden dette. Dermed etc. Sjt, 34, 671. (Tr.: KD, V, 460). K.

11. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at lade Sivert Brockenhuus være følgagtig det, som han begærer til defension af Ka-stellet i Kbh. Dermed etc. Sjt, 34, 671. (Tr.: KD, V, 460). K.

12. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre den anordning at lade angribe alt det løse og til at bære våben dygtige folk, som kan antræffes i Kbh., enten på gaden el. i husene, og straks henføre dem til Ulrik Christian Gyldenløve og Hans Schack, på det de i denne besværlige tid kan blive beværet til byens defension og bragt under kompagnier. Dermed etc. Sjt, 34, 671. (Tr.: KD, V, 460). K.

13. aug. (Kbh.) Rigens (her tilstedeværende) råd, hofmarskalken samt gejstligheden, borgmestre og råd fik brev om arbejde på voldene og forstrækning med sølv el. guld. De skal af adelen, som har gårde i Kbh., på kongens vegne begære, at enhver af sin gård el. våning i 3 dage forskaffer en karl el. kvindeperson med en spade til at arbejde på voldene, hvoraf de $\frac{2}{3}$ om morgenen tidligt dagen efter ved 6 slet skal være til stede ved Frederiks Kastel og $\frac{1}{3}$ møde ved Tøjhuset. [I lige måde skal de foreholde alle stænderne, om nogen af dem, som har middel, vil forstrække sølv el. guld til at lade mønte, eftersom det højlig behøves til stedets defension.] Dermed etc. Sjt, 34, 672. (Tr.: KD, V, 461). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA. Incl. 13. aug.

Lige sådant brev fik hofmarskalken om de kgl. tjeneres gårde. Nok bispem og [prorektor,] dr. Jacob Knudsen om gejstlighedens, og borgmestre og råd om menige borgerskabs gårde. I de 3 nederste breve blev det ml. disse tegn [ ] udelukt.

13. aug. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik brev om på kongens vegne at tale med de tro undersåtter af adel, så mange som befindes af landsåtterne i staden og ikke vil ride i trop under Otte Pogwisch, at enhver tager sin visse post på voldene og med råd og dåd assisterer de andre officerer, som kommanderer på samme poster. Vedr. NK selv ser kongen gerne, at han bliver hos stadshopmand Frederik Thuresen for at sekundere ham og borgerskabet. Dermed etc. Sjt, 34, 672. (Tr.: KD, V, 461). K.

13. aug. (Kbh.) Johan Christoph von Korbitz fik brev om, at han, for at forekomme al konfusion, skal gøre den anordning, at 16 drabanter altid følger kongen, nemlig foran ham 4, på hver side 4 og bagved 4, samt foran ham 3-4 lakajer. Desligeste skal han notificere adelen og hofherremændene, som er til stede, at de lader sig kommandere af Otte Pogwisch og sætte i tropper. Dermed etc. Sjt, 34, 673. (Tr.: KD, V, 461-62). K. Incl. 13. aug.

13. aug. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om i en rulle at lade forfatte de undersåtter af adel (som vil lade sig bruge og ikke følger kongens egen person) og kongens hofjunkere, hvoraf han skal formere en trop og kommandere dem, så at han, når behov gøres, med dem ved hånden kan sekundere kongen. Men deres tjenere skal samles og kommanderes i en anden trop af den, som de selv ordinerer dertil, el. og at de kan undergives kommando af fodermarskalken, som ellers kommande-

rer en trop enspændere. Sjt, 34, 673. (Tr.: KD, V, 462). K. Incl. udat. (2).

14. aug. (Kbh.) Cornelius Lerche fik bestall. som envoyé i Spanien. Kongen har anset for godt at bruge CL som envoyé hos kongen i Spanien, i hvilken bestilling han skal være tro, flittig og vindskibelig, være kongen og hans riger huld og tro, ramme deres bedste og hindre skade og ellers rette sig efter den instruktion, som kongen nu medgiver ham. Til årlig pension så vel som særdeles rejser og ekstraordinære udgifter bevilger kongen ham 6.000 rd., daleren til 96 sk. da., som han skal oppebære af de allerførste midler, som falder i Spanien, være sig af den kendelse, som skibene, der sejler did, giver af hver læst el. det, kongen dér er skyldig. Efterdi han intet godtgøres til sin lange rejse og hans hus' ameublement, skal hans årlige besoldning begynde den 1. juni sidstforleden. Forbydendes etc. Sjr, 24, 262. K.

14. aug. (Kbh.) Cornelius Lerche, kongens råd og envoyé i Spanien, fik brev om at gøre sig betalt i Spanien for nogle penge. CL har for kongen ladet andrage, hvorledes af den årlige pension, som kongen havde assigneret ham, den stund han betjente residentplads i Spanien, endnu er ubetalt 7.118½ rd., så og at af hans rådsbestall. endnu rester 1.000 rd., med begæring, at kongen, såsom denne har givet ham indvisning for de 7.118½ rd., ved brev den 28. sept. 1656 og den den 8. okt. s.å. med Duarte de Lima oprettede kontrakt i Spanien, i lige måde vil assignere ham på samme manér for de 1.000 rd. Han bevilger, at CL af første midler, som indkommer af det, kongen i Spanien er kongen skyldig, selv gør sig betalt før andre for nævnte 8.118½ rd. Dersom betalingen slår fejl, skal han kontenteres i riget. Sjr, 24, 264. Incl. udat.

14. aug. (Kbh.) Bispnen i Roskilde fik brev om, at de studenter, som ikke er på Kommunitetet, skal have fri indkvartering hos gejstligheden. Kongen har befalet,¹ at de studiosi, som har antaget gewehr og ikke er i kommunitetet el. selv har middel, indtil bedre tider skal nyde fri indkvartering hos de gejstlige i byen. Han skal på kongens vegne tale med ministerii i byen, som er blandt Kbh.s gejstlige indbyggere og vil være delagtige i kongens privilegier, at de efter proportion hjælper til nævnte studenter underholdning. Dermed etc. Sjt, 34, 673. (Tr.: KD, V, 462). K. Incl. 11. aug.

1) Se ovf., s. 337.

14. aug. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om, at folkene på de hollandske og finske skuder skal bruges på flåden. Der skal ligge adskillige hollandske og nogle finske skuder ved toldboden. Han skal straks lade dem besøge, tage folkene deraf og bruge dem på kongens skibe. Dermed etc. Sjt, 34, 674. (Tr.: KD, V, 462-63). K.

14. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik brev om at gøre den anordning, at ingen klokker i staden ringer el. slår om natten. Dermed etc. Sjt, 34, 674. (Tr.: KD, V, 463). K.

15. aug. (Kbh.) Å.b. om studenterne, som ej flittigt lader sig finde på deres poster. Kongen kommer i erfaring, at en del af studenterne ej indstiller sig flittigt på deres poster på voldene som andre tro undersætter. Han vil have dem alvorligen formanet, at ingen absenterer sig derfra uden officerernes forlov, såfremt de ikke vil holdes for modvilige og herefter ej nyde deres privilegier, men straffes med relegation. Sjr, 24, 265. K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA. Incl., se Sjt, 34, 673, 14. aug.

15. aug. (Kbh.) Trykt patent om dem, som opholder sig i Kbh. på forræderi. Kongen er af kongen af Sverige blevet belejret i Kbh. til lands og vands. På det man des bedre kan være forsikret mod alt forræderi inden for voldene, og den uskyldige blandt kongens tro undersætter ej beskyldes el. mistænkes i stedet for den skyldige, befaler kongen, at den, der kan skaffe nogen til stede og overbevise dem om at opholde sig i byen på forræderi, for sin umage skal betænkes med 100 rd. Der som nogen befindes at holde nogen forræder i sit hus el. fordølger andetsteds og ikke angiver det, om han véd noget, skal han siden, når det åbenbares, uden al nåde straffes på livet og hans gods og formue konfiskeres. Sjr, 24, 265. (Tr.: CCD, VI, 388). Incl. (det trykte patent).

15. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre den anordning, at Hans Schack dagen efter bekommer 8 gode tømmermænd. Dermed etc. Sjt, 34, 674. (Tr.: KD, V, 463). K.

15. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at de på kongens vegne skal tale med apotekerne i byen, at de lader dr. Jacob Svab, som er forordnet at opvarte de kvæstede soldater i byen, bekomme de medikamenter, som han behøver. Så og feltskærer Jørgen Petrus von Ørsted det, han behøver til sin feltkiste, så at hver apoteker proportio-

naliter forskaffer lige meget af sit apotek. Dermed etc. Sjt, 34, 674. (Tr.: KD, V, 463). K.

15. aug. (Kbh.) Dr. Jacob Svab fik brev om at have tilsyn med de borgerlige el. andre soldater, som i disse tider bliver kvæstet, tagende til sig som adjunctus dr. Peter Bülches søn. Kongen vil i sin tid vide at kompensere ham. Den medicin o.a., som medgår, skal han udtage hos apotekerne, hvilket og skal blive dem betalt, når Gud giver bedre tilstand. Dermed etc. Sjt, 34, 675. (Tr.: KD, V, 463-64). K.

15. aug. (Kbh.) Niels Juel fik brev om dagen efter at forskaffe Hans Schack 200 bådsfolk til at arbejde på voldene, hvor han befaler det. Dermed etc. Sjt, 34, 675. (Tr.: KD, V, 464). K.

15. aug. (Kbh.) Otte Krag fik brev om at lade levere 200 rd. til Andreas Wilcken til adskillige udgifter på værket. Dermed etc. Sjt, 34, 675. K.

15. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade nærværende drabant Nicolaus Balle bekomme proviant for 20 rd. efter Holmens takst. Dermed etc. Sjt, 34, 675. K. Orig. i DKanc. B 179M.

15. aug. (Kbh.) Hans Schack fik brev om alvorligen at forbyde, at kvindfolk, hvem det være kan, lades ud af porten. Så og at runden hver nat i det ringeste gås 3 gange på voldene og ikke underneden. Han skal tilholde officererne, at de giver agt på, at deres soldater lader deres gewehr så skarpt, som det bør, og at ingen skyder på gaden om natten, under livsstraf. Han skal med største flid lade palisadere de nødvendigeste pladser og farligste avenuer i byen, og så vidt ske kan lade barrikadere gaderne inden for kæderne med skarnvogne fulde af mæg, sten o.a. Posten ved Østervold, som Otte Heider nu har, skal han lade forse bedre med konstabler og stykker, eftersom ved hvert stykke kun findes én mand, som lader det, og når han kommer til ulykke, vil stykket derfor blive liggende ubrugeligt. Dermed etc. Sjt, 34, 675. (Tr.: KD, V, 464). K. Incl. udat.

15. aug. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om dagen efter med flest mulige vogne at forskaffe Hans Schack så meget tømmer, som kan tilvejebringes. Dermed etc. Sjt, 34, 676. (Tr.: KD, V, 464). K.

16. aug. (Kbh.) Samuel Meyer fik brev om at låne kongen sit hus, som kaldes borgestuen i det gamle tugthus, hvor de svenske fanger indtil videre kan forvares. Dermed etc. Sjt, 34, 676. (Tr.: KD, V, 465). K. Incl. 15. aug.

16. aug. (Kbh.) Niels Juel fik brev om dagen efter, og så tit denne begærer det, at lade Hans Schack dagligen [bekomme] 200 mand af bådsfolket til fortsættelse af arbejdet ved voldene. Dermed etc. Sjt, 34, 676. (Tr.: KD, V, 465). K.

16. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik breve om fremdeles efter forrige befaling¹ at tilholde enhver borger i byen under sin hånd og ved ed at give fra sig ved navn enhver, som han har i sit hus, våninger og kælder, under højeste straf, om han fordølger nogen, så det kan vides, hvad folk der opholder sig i staden. Dermed etc. Sjt, 34, 677. (Tr.: KD, V, 465). K.

1) Se ovf., s. 330-31.

16. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik brev om at gøre den anordning, at i Kbh. intet øl i disse tider bliver brygget højere end til 2 sldl. tønden. Dermed etc. Sjt, 34, 677. (Tr.: KD, V, 465). K.

Lige sådant brev fik borgmestre og råd på Christianshavn, dat. 25. aug. 1658.

17. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at tilholde borgerskabet så stærkt i disse tider mest muligt at gå til volds, og enhver at tage sine poster og til sin defension arbejde med brystværn, palisader o.a., ligesom det sker på Kbh.s volde, anseende højeste magt er angelegen til alles frelse. Befalendes etc. Sjt, 34, 677. (Tr.: KD, V, 466). K.

17. aug. (Kbh.) Steen Hohendorff fik brev om tillige med Holger Vind at opvarte den svenske gesandt i Rosenborg Have. Dermed etc. Sjt, 34, 677. (Tr.: KD, V, 466). K. Incl., se Sjt, 34, 676, 16. aug. (brev 1).

17. aug. (Kbh.) Niels Juel fik brev om at lade visitere alle skipperes og bådsmands boder og kældre for at udtage de ledige folk, som findes dér og ingen tjeneste har, enten til at tjene til skibs el. på voldene. Dermed etc. Sjt, 34, 678. (Tr.: KD, V, 466). K.

18. aug. (Kbh.) Paul Tscherning fik brev om straks at lade følge de svenske gesandters folk, som sidder på rådhuset, ud i grev Ulfeldts gård i byen, hvor de indtil videre skal forvares ved fornøden vagt. Dermed etc. Sjt, 34, 678. (Tr.: KD, V, 466-67). K. Indl., se Sjt, 34, 676, 16. aug. (brev 1).

Lige sådant brev fik PT om at lade de svenske fanger, som nu sidder i skomagernes lavshus, følge i det gamle tugthus.

18. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om bevogtning af de svenske gesandters folk. Kongen har befalet, at de svenske gesandters folk, som nu sidder på rådhuset, skal skaffes ned i grev Ulfeldts gård i byen. De skal af borgerskabet dertil lade forordne vagt, som de kan forsvare, eftersom ingen af soldaterne kan mistes af voldene dertil. Dermed etc. Sjt, 34, 678. K. (Tr.: KD, V, 467). Indl., se foreg.

18. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik brev med befaling, at de i disse tider forbyder at lade brænde brændevin, så at rugen, som anvendes dertil, bekvemmeligere kan forbruges til folkenes underholdning i staden. Sjt, 34, 678. (Tr.: KD, V, 467). K.

18. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd på Christianshavn fik brev om borgerskabets poster på voldene efter oberst Henrik Wolrath Boths betænkende. De har tilforn bekommet kongens befaling¹ til at tilholde borgerskabet hver at tage sin post på voldene. De skal lade posterne uddele til borgerskabet, således som HWB eragter bekvemmeligst til byens defension. Den anordning skal de også følge for at forsikre posterne med palisader o.a., som han formener kan være nyttigt. Det græs, som findes uden på volden, skal de lade afhugge, så det ej skal være fjenden til fordel. I lige måde skal de lade forbyde, at brændevin brændes, så at rugen dertil kan forbruges til folkenes underholdning. Dermed etc. Sjt, 34, 679. (Tr.: KD, V, 467).

1) Se ovf., s. 344.

18. aug. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at handle med Cornelius Kruse, at han i disse tider låner kongen Den norske Fregat, for hvilken kongen i sin tid igen vil forunde ham betaling el. og i dens sted Hvide Løve. Dermed etc. Sjt, 34, 679. (Tr.: KD, V, 468). K.

18. aug. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at gøre den anordning, at det lange græs, som findes på voldene ved staden, bliver afhugget, så det ej

skal blive fjenden til fordel. Dermed etc. Sjt, 34, 679. (Tr.: KD, V, 468). K.

19. aug. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at gøre den anordning, at voldene over alt bliver belagt med stormbjælker, som ved begge ender kan gøres fast ved et tvål, så at de derved efter fornødenhed kan falde ned og igen drages op. Til den ende har kongen befalet Niels Juel at lade officererne, som begærer det, være fornødne master dertil følgende. Dermed etc. Sjt, 34, 679. (Tr.: KD, V, 468). K.

19. aug. (Kbh.) Niels Juel fik brev om at lade officererne, som begærer det, bekomme master til stormbjælker på voldene, hvor de kan bekommes. Dermed etc. Sjt, 34, 680. K.

19. aug. (Kbh.) Befaling til amagerne om anstalter imod fjendtligt indfald. Man har kundskab om, at fjenden vil gøre anslag dér på landet. Det eragtes gavnligt, at adressaterne i tide tager vare, gørende det bedste for at salvere korn o.a., enten ind i staden el. i Christianshavn, hvor det kan haves uden fare, og de kan sælge det el. lade det forvare til egen underholdning. Når de fornemmer noget anfald af fjenden, skal de i lige måde hendrive deres kvæg og fæ under Christianshavns stykker, så det ikke skal komme fjenden til gavn. Det er højeste magt anliggende, så fjenden ikke derved skal blive styrket. Sjt, 34, 682. (Tr.: KD, V, 468-69). K.

20. aug. (Kbh.) Kaj Lykke fik brev anlangende oberstlt. Moltzans underholdning. M har bekommet kvarter i KLs gård i staden. Han beklager sig, at han ingen underholdning har bekommet el. kan bekomme. KL skal lige ved andre tro undersætter af adel i disse besværlige tider lade give ham underholdning efter den derom udgangne ordinans fra den tid, han har bekommet billet på KL. Dermed etc. Sjt, 34, 680. (Tr.: KD, V, 469). K.

20. aug. (Kbh.) Hans Schack og stadshopmand Frederik Turesen fik brev om at gøre den anordning, at halvparten af soldaterne bliver på volden om dagen, når de andre hjemforløves. Dermed etc. Sjt, 34, 681. (Tr.: KD, V, 469). K.

Lige sådant brev fik FT om halvparten af borgerskabet.

20. aug. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om med forderligste at delibere om, hvad der behøves til konservation af havnen ved staden, så resten kan bruges på voldene, hvilket de straks skal tilkendegive. Dermed etc. Sjt, 34, 681. (Tr.: KD, V, 470). K.

20. aug. (Kbh.) Kjeld Lange fik brev om, at mag. Jens Dolmer må være auditør for studenterne. Derefter etc. Sjt, 34, 681. (Tr.: KD, V, 470). K.

20. aug. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe og Christen Jørgensen Skeel m.fl. fik brev om at mønstre borgerskabet, artilleribetjente, rytteriet og soldaterne. Kongen har anset for godt at lade holde en generalmønstring til hest og fods, på det det kan vides, hvad folk han har på voldene og i staden. De skal den følgende morgen tidligt, den 21. aug., straks efter at reveillen er slaget, mønstre livregimentet til fods og et kompagni borgere, som er i Kastellet og på posterne derfra til Østerport. I særdeleshed skal de gennemse gewehret, det udygtige antegnes og folket gennemses så vidt muligt, og derhos observeres, hvad der findes af officerer og gemene knægte på hver post, og hvor de logerer. Til den ende er oberst Frederik von Ahlefeldt og stadshopmand Frederik Turesen befalet til adressaterne at levere en rulle til bedre efterretning, gørende sandfærdig relation om al befunden beskaffenhed under deres hænder, hvilket de straks skal indlevere i Kanc. Dermed etc. Sjt, 34, 681. (Tr.: KD, V, 470-71). K.

Lige sådant brev fik Erik Rosenkrantz og Erik Krag at mønstre de 2 næst påfølgende bolværk fra Østerport, hvorpå skal leveres dem rulle af officererne, som kommanderer dér. Mogens Arenfeldt og Oluf Brockenhuus at mønstre de 2 næst påfølgende bolværk fra Østerport til Nørreport. Jacob Rodsteen og Enevold Parsberg gamle og ny Nørreport. Jens Rodsteen og Christoffer Parsberg fra Nørreport, Helmer og Hane Skanse. Steen Hohendorff og Hans Oldeland fra Helmer Skanse, Vesterport, Løngangen og ved Tøjhuset. Sivert Brockenhuus og Kaj Lykke på Christianshavn.

P.S.: I lige måde skal de mønstre de artilleribetjente, som findes på ovennævnte poster. Hr. Henrik Bielke og Jørgen Krabbe om at mønstre skibsfolket på Holmen og det, som findes på Tøjhuset.

20. aug. (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve m.fl. officerer samt Frederik Turesen og borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om rulle over folket. Kongen har anset for godt at lade holde en generalmønstring til hest og fods, på det det kan vides, hvad folk han har på volde-

ne og i staden. Til den ende har han befalet hr. Niels Krabbe og Christen Jørgensen Skeel den følgende morgen tidligt, den 21. aug., straks efter at reveillen er slaget, at mønstre livregimentet til fods og den post næst ved Østerport, Mogens Arenfeldt og Oluf Brockenhuus de 2 næst påfølgende bolværk til Nørreport, Jacob Rodsteen og Enevold Parsberg gamle og nye Nørreport, Jens Rodsteen og Christoffer Parsberg fra Nørreport, Hane og Helmer Skanse. Steen Hohendorff og Hans Oldeland fra Helmer Skanse, Vesterport, Løngangen og ved Tøjhuset. Sivert Brockenhuus og Kaj Lykke Christianshavn. Steen Brahe og Mogens Friis rytteriet, og at give til kende, hvad der findes af officerer og gemene knægte på hver post, dette til efterretning. Adressaten skal tilholde officerer til hest og fods på deres poster, at de til samme tid har deres rulle, enhver på sine folk, officerer og gemene knægte i beredskab, at de kan overleveres til nævnte gode mænd, så kongen kan bekomme efterretning. Dermed etc. Sjt, 34, 682. (Tr.: KD, V, 471-72). K.

Lige sådant brev fik Hans Schack om at tilholde officererne over soldatesken i staden hver at levere sin rulle til nævnte gode mænd. I HSS brev blev indført P.S.: I lige måde skal han tilholde artilleriofficererne på hver post at overlevere rulle over artilleribetjente til nævnte gode mænd. Item FT at tilholde officererne over borgerskabet på hver post at levere sin rulle til nævnte. Item oberst Both at levere rulle på sin soldateske til SB og KL. Item borgmestre og råd på Christianshavn at levere rulle over deres borgerskab til SB og KL.

20. aug. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke og Jørgen Krabbe fik brev om at mønstre Holmens og Tøjhusets folk. Kongen har anset for godt at lade holde en generalmønstring til hest og fods, på det det kan vides, hvad folk han har på voldene og i staden. Adressaterne befales den følgende morgen tidligt, den 21. aug., straks efter at reveillen er slaget, at mønstre skibsfolkene på Holmen og på Tøjhuset, hvorover de skal forfatte en rulle, som de straks skal indlevere i Kanc. Dermed etc. Sjt, 34, 684. (Tr.: KD, V, 472). K.

20. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om efterretning om, hvor mange folk borgerskabet kan underholde. De har for kongen ladet foredrage, at det falder borgerskabet umuligt alene at underholde både soldater og officerer til hest og fods, anseende, at en del af borgerskabet, som dagligen holder vagt på voldene, er så forarmet, at de næppeiligen kan tilvejebringe det, de behøver til deres egen underholdning, langt mindre det, de hos dem indkvarterede folk skal gives.

De befales straks at lade kongen tilkomme efterretning om, hvor mange officerer og soldater de formener kan underholdes i byen af borgerskabet, som har middel. Så vil kongen være betænkt på veje, hvor de andre kan få deres underholdning. Dermed etc. Sjt, 34, 684. (Tr.: KD, V, 472-73). K.

20. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd fik brev om dem, som indkvarteres i adelens gårde. Kongen kommer i forfaring, at en del officerer o.a., som bliver indkvarteret i adelens gårde, besværer sig intet at kunne komme, eftersom ejermændene ikke selv er til stede. Eftersom det med Danmarks Riges Råds råd er bevilget, at ingen i disse tider kan undskylde sig til fælles konservation, skal de gøre den anordning, at de, som bor i sådanne adelsgårde, pålægges at svare og udlægge for gårdene det, de bør, el. dersom de ikke er så formuende, at adressaterne da forordner andre, som kan gøre udlæg for det, som bør gives i nævnte gårde, hvorimod de, som gør sådanne udlæg, skal være forsikret, indtil de kan blive kontenteret af ejermændene. Dermed etc. Sjt, 34, 684. (Tr.: KD, V, 473). K.

21. aug. (Kbh.) Trykt forbud mod lys på tårne og høje steder. Det erfares fast hver aften, når det begynder at skydes med stykker og musketter på voldene, at der i mange huse brændes lys på højeste lofter og tårne. Det kan lettelig eragtes, at sligt ikke sker af ondt forsæt, men mere af årsag, at enhver vil se og vide, hvor alarmen sker. Men sligt bør ikke ske i belejring, det kan også give anledning til tale og diskurs hos soldatesken og den gemene mand, hvoraf letteligen kan forårsages desordre. Kongen forbyder, at nogen tilfordrister sig at have lys på høje lofter og tårne på de tider, når der fornemmes alarm el. skyden på voldene. Sjr, 24, 266. (Tr.: CCD, VI, 385-86). K. Incl. udat.

21. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om opsyn med amagerne hø og foder. Kongen kommer i forfaring, at adskilligt hø og foder er indført i husene ved Vestervold af amagerne på Ladegårdsmarken. Adressaterne skal have tilsyn med og gøre sådan anordning, at byen ingen skade tilføjes ved dette foder, om der skulle komme ild i det. Befalendes etc. Sjt, 34, 685. (Tr.: KD, V, 473). K.

22. aug. (Kbh.) Svend Poulsen fik brev af K.M. Kongen lover, at SP med forderligste, så snart Gud giver bedre tilstand, bliver betalt sin resterende fordring for gjort tjeneste og endog rekompenseret. Dersom

han i kongens og fædernelandets tjeneste skulle blive skudt el. omkommet, vil kongen lade forsørge hans hustru og børn deres livstid. SjR, 24, 267. K.

22. aug. (Kbh.) Oberst von Ense (Enss, Ehns) fik brev om at forlægge officerer på Amager til opmaning af folket. Kongen kommer i forfaring, at få el. ingen af landfolket på Amager møder, når alarm sker, til at gøre modstand. Kongen befaler, at E lader henlægge 2 el. flere underofficerer efter byernes størrelse i hver by dér på landet, som når alarm sker, el. klokkerne ringes, uden persons anseelse kan samle folket dér i byerne til at gøre modstand, om fjenden skulle tentere noget. SjT, 34, 685. (Tr.: KD, V, 473-74). K.

22. aug. (Kbh.) Oberst Both fik brev om at forfredige bønderne på Amager, som indfører deres varer. Indvånerne dér er befalet at indføre det hø, korn o.a. el. viktualier, som de har. Han skal gøre den anordning, at bønderne, som indfører sådant, ej sker overlast, meget mindre opholdes el. fratages noget af hans egne underhavende el. andre soldater, når de farer ind og ud. Dermed etc. SjT, 34, 686. (Tr.: KD, V, 474). K.

22. aug. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om amagernes tilførsel til rytteriet i staden. Han skal uden ophold tilholde dem at forsyne rytteriet med hø og ruefoder i 4 uger efter den ordinære takst, hvilket igen skal blive dem betalt efter anordning. Dersom de ej selv godvilligen vil indføre det, skal han dele byerne blandt rytteriet, så officererne selv kan lade det hente. Herforuden skal de så vidt muligt indføre af deres korn, hø o.a. varer til deres egen disposition i Christianshavn og lade indsætte i kongens gård dér, så de selv kan være det rådigt og afhænde det for penge til soldatesken el. andre. Deres kvæg skal de lade bevogte, og når fare er på færde, straks inddrive det under stykkerne, så det kan blive salveret. Dermed etc. SjT, 34, 686. (Tr.: KD, V, 474-75). K., incl. udat.

22. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om, at der skal skaffes værelse på Christianshavn til amagerne og deres hø, korn o.a., eftersom de er befalet at indføre det dér. De skal anordne, at de bekommer husværelser, hvor det kan være uden skade. Dermed etc. SjT, 34, 687. (Tr.: KD, V, 475). K.

22. aug. (Kbh.) Skipper Peder Jacobsen Hollænder fik brev om at levere østers o.a. Eftersom kongen behøver en del østers til hofholdningen, skal PJH levere dem, han har, til proviantskriverne. I lige måde den vin, vineddike samt 300 citroner, som han har, til hofmarskalen, tagende hans bevis, hvorefter kongen i sin tid vil lade betale til ejermændene. Sjt, 34, 687. K.

22. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade annamme en del oste af en hollandsk skipper. Kongen kommer i erfaring, at en hollandsk skipper har en del oste. De skal ved proviantskriveren lade dem annamme, for hvilke kongen i sin tid vil lade betale til ejermændene. Dermed etc. Sjt, 34, 687. K.

22. aug. (Kbh.) Skipper Peter Hette fik brev om straks med sin galiot at sejle med Claus Mikkelsen til Amsterdam og tilbage igen. Men dersom han ikke selv vil følge med, skal han uden forhindring lade skuden med dens skibsfolk følge til CM at forrette kongens ærinde dermed, hvorfor han efter rejsens fuldending el. om galioten, det Gud forbyde, skulle blive taget, skal ske betaling og folkene, om nogen bliver fanget, blive ransoneret. Dermed etc. Sjt, 34, 687. K., et andet K. udat.

22. aug. (Kbh.) Claus Mikkelsen fik brev om straks med Peter Hettes galiot at forføje sig til Amsterdam og dér forrette det, han bliver befalelet af Joakim Gersdorff, og siden straks med galioten begive sig tilbage igen. For sin umage og eventyr skal han efter fuldendt rejse blive re-kompenseret. Sjt, 34, 688. K. Incl. udat.

22. aug. (Kbh.) Befaling til almuen i Sjæll. anlangende Svend Poulsen. Kongen er uformodeligen overfaldet af kongen af Sverige og belejret i sin residensstad. Han tvivler ikke på, at enhver tro undersåt fører sig til gemyt den ed og pligt, hvormed de er forbundet til kongen, og derfor søger at gøre fjenden al muligt afbræk. Til den ende har kongen befalelet SP at begive sig ud på landet og samle almuen. Kongen beder dem af al magt være ham behjælpelig i alt, hvor han kan behøve deres tjeneste. Kongen vil i sin tid erkende alles velvillighed. Sjt, 34, 688. K.

23. aug. (Kbh.) Mogens Friis, dr. Peder Scavenius, Bartholomæus Mikkelsen, Hans Boysen og Claus Jørgensen fik brev om hussøgning anlangende indkvartering. De skal for at forekomme underslæb straks gøre hussøgning hus fra hus, hvem de og tilhører, hvor meget folk til

hest og fods hver kan logere, og hvad der nu logerer, efter enhvers itzige ihændelevende middel og formue af brug, handel og næring. De skal under deres hænder give det beskrevet fra sig, adelens gårde for sig, de højlærdes for sig, borgerskabets og kongens egne betjentes hver for sig. Dermed etc. Sjt, 34, 688. K. Incl. 23. aug.

23. aug. (Kbh.) Hr. Oluf Parsberg til Jernit, Jørgen Seefeld til Refs, landsdommer, Gunde Rosenkrantz til Vindinge og Otte Krag til Voldbjerg fik brev om, at trætte er indfaldet på skifte efter afd. Adam Henrik Pentz ml. hans enke Eva von Bülow og Joakim Frederik Pentz til Warlitz. De har derfor begæret denne befaling til adressaterne. Disse befales og får fuldmagt til med forderligste på belejlig tid og sted at indstævne parterne for sig og om deres mellemværende forene dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Ladendes det etc. Sjt, 34, 689. Incl. 7. aug.

23. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om af Proviandhuset at lade Joachim von Breda bekomme korn og proviant for 500 rd., tagende hans bevis, hvorefter det skal afkortes i hans resterende besoldning. Dermed etc. Sjt, 34, 690. K. Orig. i DKanc. B 179M.

23. aug. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at lade oberst Christoffer von Kunou efter bestallingsbrevet og fra dets dato bekomme foder og mål til en hest. Sjt, 34, 690. K.

24. aug. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at lade enhver af kongens trompetere og hærpaukere bekomme proviant for 10 rd. Sjt, 34, 690. K.

24. aug. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at befale kongens fodermarskal Christian Viborg med hoshavende enspændere indtil videre at forblive på Amager, dér at holde vagt for landgang og have indseende med, at indvånerne dér ingen overlast vederfares af kongens egne folk. Dermed etc. Sjt, 34, 690. (Tr.: KD, V, 475). K.

24. aug. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe, Mogens Arenfeldt, Erik Rosenkrantz, Lave Beck, Otte Pogwisch, Johan Christoph von Kørbitz og Christen Jørgensen Skeel samt flere af de andre stænder i byen fik brev om fordeling af indkvarteringen efter gårdenes beskaffenhed m.m. De skal

den følgende dag ved 9 slet formiddag møde på Islandske Kompagni med de andre stænders forordnede i byen, som kongen og har ladet forskrive dér, hvor de i overværelse af Mogens Høg og Christen Skeel uden nogen undersked skal lade forfatte en fortegnelse over hver stands gårde, adelens, gejstlighedens, borgerskabets og kongens bejtjentes, så og hvor mange gårde der i staden formenes at kunne holde 2 heste efter proportion, den bedre at hjælpe den ringere. Desligeste også hvilke gårde og våninger der kunne anlages for at holde soldater, til 4 i det højeste, så at der kan træffes proportion, og enhver vide, hvorvidt han kan tilkomme, så længe den påhængende fare påstår. Dermed etc. Sjt, 34, 690. (Tr.: KD, V, 475-76). K. Orig. i Kbh.s Univ. ark., 12 12 03, RA. Incl. udat.

Lige sådant brev fik bispem og [prorektor,] dr. Jacob Knudsen, dr. Thomas Bang, dr. Peder Scavenius, dr. Rasmus Bartholinus, mag. Rasmus Vinding og mag. Jørgen Eilersen. Nok Theodor Lente og Cornelius Lerche. Thomas Thomsen, Jørgen Hansen, Hans Boysen, Jens Sørensen, Anders Sørensen og Jens Boysen. Borgmestre og råd i Kbh. om at navngive 4 af deres middel og 4 af borgerskabets med alle rode-mestrenes ruller på gårdene i byen.

24. aug. (Kbh.) Bispem og [Kbh.s Universitets rektor] dr. Rasmus Brochmand fik brev om til Lave Beck og Otte Pogwisch at levere den godvillige forstrækning af penge, guld og sølv, som gejstligheden nu har resolveret at ville gøre, og tage deres bevis, hvorimod de siden skal blive forsikret af kongen. Dermed etc. Sjt, 34, 691. (Tr.: KD, V, 476). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA. Incl. udat.

24. aug. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at annamme de penge, guld og sølv, som de gejstlige udgiver til godvillig forstrækning, givende kvittering. Dermed etc. Sjt, 34, 692. K.

24. aug. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at betale 2 måneders besoldning til oberstlt. over artilleriet Johan Scheffer af hans gl. rest, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 692. K. Incl. udat.

26. aug. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at lade Johan Scheffer bekomme 296 rd., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 692. K.

26. aug. (Kbh.) Rektor og professorer fik brev om, at kongen er tilfreds, at de må begrave Nicolaj Kinckes lig i kirken. Befalendes etc. Sjt, 34, 692.

26. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik breve om takst på varer. Kongen har ladet gøre en anordning, hvorefter soldatesken til hest og fods i staden skal trakteres. De skal gøre en ordinær takst, hvorefter de kan bekomme varerne. Dermed etc. Sjt, 34, 692. (Tr.: KD, V, 476). K.

27. aug. (Kbh.) Trykt brev om angivelse af mistænkte personer og gewehr. Kongen af Sverige er uformodelig indfaldet i Sjæll. og har belejret kongens residensstad, og mange mistænkte personer er i begyndelsen og endnu daglig blevet befundet at opholde sig her. Kongen befaler, at alle, som bor i staden, skal være tiltænkt troligt at angive, hvor stærk han er i sit hus på folk, som tilkommer ham, så og hvad fremmede der logerer hos ham. Dersom nogen svensk befindes at opholde sig, skal de straks angive sig, på det de kan anholdes som andre krigsfanger. Dersom de ikke angiver sig, så længe belejringen varer, og siden antræffes, skal sådanne holdes for spioner og trakteres derfor, lige så vel som dem, der logerer og fordølger dem, og med så skel, de ikke straks åbenbarer sig, skal deres gods og formue være konfiskeret. Herforuden skal alle indvånere i staden være befalet fra sig til Tøjhuset og tøjmasteren imod kvittering at levere en fortegnelse over de stykker, bøsser, musketter, sadler, pistoler, over- og undergewehr, piker, krudt og lod og deslige krigsarmatur og munition, som findes i forråd i deres hus, under straf, med så skel, det befindes anderledes, når der bliver visiteret. Hvorefter osv. Sjt, 24, 267. (Tr.: CCD, VI, 391-92). K. (2, det ene på tysk).

27. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at tilholde borgerskabet i staden i denne tid at have god agt på deres lofter med deres hør, så det bliver fast sammentrådt, om de ikke kan henlægge det på et sikrere sted. Dersom der findes halm, som ikke er skåret i hakkelse, skal de straks lade det skære el. og forvare på et sikkert sted, så ingen ulykke befrygtes. Dermed etc. Sjt, 34, 692. (Tr.: KD, V, 476-77). K. Indl. udat.

27. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om anstand imod de gloende kugler, afskæring af render og borgerskabets vagt, item om

hø, træer, ved og lign. Fjenden begynder at skyde ind i byen med flyende gloende kugler. Adressaterne skal gøre den anordning, at det korn og foder, som findes i hver gård, bliver ført af husene og hensat på sikrere steder, og at enhver borger i sin gård forskaffer sig et par rå oksehuder til at dæmpe ilden med, om nogen optændes. Eftersom vandet i gravene ved fæstningen bliver formindsket formedelst de render, som på adskillige steder er lagt derfra ind i byen, skal de også gøre den anordning, at alle rørene også i disse tider bliver afskåret, så at intet vand føres af gravene. Eftersom borgerskabet om morgenen meget tidligt begiver sig med deres gewehr fra voldene, skal de gøre anordning og tilholde det menige borgerskab, at halvparten i det ringeste al tid bliver på volden om dagen, men at de samtlige kommer til stede om natten, hver på sin post, så at posterne herefter ej bliver befundet ledige. Dermed etc. Sjt, 34, 693. (Tr.: KD, V, 477). K.

P.S. I lige måde skal de lade gøre anordning til forsikring for hør, hamp, tjære, ved og deslige.

Lige sådant brev fik borgmestre og råd på Christianshavn.

27. aug. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om, at folk skal vare på gloende kugler. Fjenden begynder nu at skyde med gloende kugler. JB skal om natten tilforordne nogle båds mænd, som kan holde vagt omkring kongens stalde og tage vare på, hvor de gloende kugler falder, for at dæmpe dem. Dermed etc. Sjt, 34, 694. (Tr.: KD, V, 477-78). K. Indl., se Sjt, 34, 692, 27. aug.

27. aug. (Kbh.) Colombe de Beaufort fik brev om hofbetjente, som giver sig af vagten. Det befindes, at kongens betjente under hoflivkompagniet uden undersked om morgenen, så tidligt dagen begynder, uden deres officerers forlov forføjer sig hjem fra vagten og posten, som er betroet dem. CdB skal alvorligen forbyde sligt og herefter ikke tilstede, at nogen af dem kvitterer vagten uden hans og de andre officerers vidskab og forlov. Han ved da bedst selv at ramme dem af betjentene, som uforbigængelig har at forrette til hove, så de om dagen ej kan mistes derfra, så og hvor mange af de andre, han kan forløve. Dersom nogen betjer sig med stridig hjemlov, skal han antegne hans navn og andrage det for kongen. Dermed etc. Sjt, 34, 694. (Tr.: KD, V, 478). K. Indl., se Sjt, 34, 692, 27. aug.

27. aug. (Kbh.) Peter Kalthoff fik brev om konstabler til hofbetjentenes post. Han skal gøre den anordning, at både om dagen og aller-

mest om natten bliver betjentenes post og batteri forsynet med nødvendige konstabler og håndlangere, som altid kan være i beredskab. Sjt, 34, 695. (Tr.: KD, V, 478). K. Indl., se Sjt, 34, 692, 27. aug.

27. aug. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at lade feltpræsten under Kongens Livregiment til fods, hr. Peder Madsen, komme 3 rd. til vin og brød, hvilket skal blive godtgjort imod hans bevis. Dermed etc. Sjt, 34, 695. (Tr.: KD, V, 478). K.

27. aug. (Kbh.) Hans Schack fik brev om ligeligen at fordele Svend Poulsens soldater i 3 parter, så Ulrik Christian Gyldenløve under sit regiment dragoner bekommer én, HS selv til sit regiment en part og Frederik von Ahlefeldt under sit den 3. part. Dermed etc. Sjt, 34, 696. (Tr.: KD, V, 479). K.

27. aug. (Kbh.) Paul Tscherning fik brev om ved generalgevaldigeren straks i Boldhuset at lade henføre de i Tugthuset siddende fangne svenske officerer og lade dem forvare dér med al flid. Dermed etc. Sjt, 34, 696. (Tr.: KD, V, 479). K. Indl. 27. aug.

27. aug. (Kbh.) Tøjmaster Peter Kalthoff fik brev om af Jørgen Marsvin at annamme det salpeter, han har, og kvittere derfor. Sjt, 34, 696. (Tr.: KD, V, 479). K.

27. aug. (Kbh.) Vandkikkeren fik brev om, at han i staden straks afhugger alle de render, som går fra gravene enten ind i staden, til Christianshavn el. til Kongens Bryggers. Sjt, 34, 696. (Tr.: KD, V, 479). K.

27. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at Cort Lyders til betaling af sin fordring må kortes 400 rd. af sin afgift af Korselitse d.å., beregnet fra Philippi Jacobi næst forleden og til årsdagen 1659, hvilket de igen skal afkorte i Oluf van Steenwinckels resterende besoldning. Dermed etc. Sjt, 34, 696. K. Orig. i DKanc. B 179M.

27. aug. (Kbh.) Cort Lyders fik brev om at betale Korselitsets afgift til Philippi Jacobi 1658 til Christian Fischer, kongens vinskænk, tagende hans bevis. SmT, 8, 185. K.

27. aug. (Kbh.) Befaling til stænderne i Loll. og Falster om opmaning og iagttagelse af deres ed. Kongen er af kongen af Sverige imod al ret og billighed og uden al given årsag blevet belejret til lands og vands i Kbh. De befales alvorligen at betænke deres ed og pligt imod kongen og gøre deres bedste til at gøre fjenden al muligt afbræk, om han forsøger noget dér, og til den ende være i beredskab, både til hest og fods at gøre modstand. Så og at adelens rostjeneste og sogne-, præste- og fogedryttere indstiller sig under deres kommando og landfolket forholder sig som oprigtige og lydige undersætter, hvilket kongen ej påtvivler. Han vil igen vide at erkende det med kgl. nåde. Givet etc. SmT, 8, 185. K.

28. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Niels Rosenkrantz bekomme klæder til sine soldater. Dermed etc. Sjt, 34, 696. (Tr.: KD, V, 479). K. Orig. i DKanc. B 179M.

28. aug. (Kbh.) Albertus Matthisen og mester Hans Switzer fik brev om straks efter generalgevaldigers anvisning at forfærdige det, som gøres fornødent i kælderens under boldhuset el. derhos til fangernes gode forvaring. Sjt, 34, 696. (Tr.: KD, V, 480). K.

29. aug. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om med forderligste at begive sig ud på Amager og dér forene officererne og bønderne om, hvad enhver skal nyde af det, som kan erobres af fjenden. Herforuden skal han også hjælpe til rette en skotsk mand, som de dér på landet har plyndret på Peter Brandts skib, så han ej med rette kan beklage sig. Dermed etc. Sjt, 34, 697. (Tr.: KD, V, 480). K. Indl. udat. (2).

29. aug. (Kbh.) Befaling til undersåtterne på Amager om at parere oberst von Ense (Enss). Kongen har befalet E at have indseende med Amager til dets defension mod fjenden, om han imod forhåbning forsøger landgang dér. De skal være E hørig og lydige i det, som han befaler til landets defension. Ladendes etc. Sjt, 34, 697. (Tr.: KD, V, 480). K.

29. aug. (Kbh.) Oberstlt. von Deberen og oberst Jochim Körber fik fuldmagt til at iagttage K.M.s og kronens bedste. Kongen af Sverige har imod al forhåbning og uadvaret fjendtligt overfaldet kongen og belejret ham til lands og vands i Kbh. Kongen har befalet D og givet ham fuldmagt til at søge kongens og landets [gavn og bedste og gøre

fjenden al det afbræk, mest muligt er. Han befaler undersåtterne, af hvad stand og kondition, de være kan, at gøre D al assistance i det, som han behøver. Kongen vil vide at erkende det med kgl. nåde. SmR, 7, 125. K.

Lige sådant brev udgik om JK. N.B. I JKs brev blev ved tegnet [indført: og fæstningers.

29. aug. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at være landkommisarius i Loll. og Falster og hjælpe oberst Jochim Körber og oberstlt. von Deberen til, at fæstningen og landet bliver forsikret med alt tilbehør, og ellers gå dem til hånde i alt. Dermed etc. SmT, 8, 186. K.

P.S. Han skal også være D behjælpelig med fornødne heste el. penge at købe dem for.

30. aug. (Kbh.) Hans Oldeland og Jacob Rodsteen fik brev om at udtage noget sølv i hr. Knud Ulfeldts bo. De skal straks af Otto Christoffer Ulfeldts forseglede sølv udtage 1.000 lod, hvoraf hans anpart af indkvarteringen i disse tider kan holdes, nok 500 lod, som kan forbruges til hans underholdning, nok af KUs børns sølv 500 lod, som kan forbruges til deres underholdning, hvilket de skal levere til børnenes skolemester, som skal udgive det efter fru Edel Rosenkrantz' befaling og gøre rigtighed derfor. Det, de i så måde udtager, skal de under deres hænder og signeter henlægge en fortegnelse over og igen forsegle det øvrige. Dermed etc. SjT, 34, 697. (Tr.: KD, V, 480-81). K.

Item fik HO og JR brev den 31. aug. om at levere ER 500 lod af hendes sølv.

30. aug. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at hidskikke 400 mand til secours. Kongen behøver dér secours af mandskab. CL skal gøre sin yderste flid at tilvejebringe så mange, som kan bekommes af det dygtigste mandskab af Loll. og Falster, i det ringeste 300-400 mand med musketter el. bøsser, gørende sit bedste til, at de med en durkstående vind kan føres til Dragør om nattetide, el. hvorledes han eragter, de kan komme igennem på Amager, så de kan springe i land fra bådene, dog at han har indseende med, at de ikke kommer i fjendens hænder. Dermed etc. SmT, 8, 186. K. Incl. 9., 17., 18. og 22. (3) sept. og udat. (4).

31. aug. (Kbh.) Å. b. om, at den takst på varer, som er sat og forordnet af borgmestre og råd i Kbh., skal holdes af alle, så længe belejringen varer. SjR, 24, 269. (Tr.: CCD, VI, 392). K.

31. aug. (Kbh.) Mogens Høg, Christen Skeel, hr. Niels Krabbe og Otte Pogwisch fik brev om med forderligste at gøre rigtighed med officerer til hest i garnisonen fra oberst til gemene, hvor mange heste der månedligt skal godtgøres, mens belejringen varer, og om muligt bringe det derhen, at en oberst nyder 6 heste, oberstl. 5, major 4, ritmester 3, løjtnant 2, kornet 2, kvartermester 1½ og korporal 1½. Det, de videre kan tilkomme, skal betales i sin tid, når Gud vil, at belejringen er ovre. Med officererne til fods skal de i lige måde handle, hvor meget hver skal godtgøres, dog at alt menageres mest muligt. Dermed etc. Sjt, 34, 698. (Tr.: KD, V, 481). K.

31. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd fik brev om, at kongen har anset for godt, at ingen dansk adelsmand i garnisonen nyder noget frit kvarter til sig selv, tjenere el. heste. Befalendes etc. Sjt, 34, 698. (Tr.: KD, V, 481). K. Indl. 28. aug.

31. aug. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe, Mogens Friis og Christen Jørgensen Skeel fik brev om den følgende morgen, den 1. sept., straks reveillen er slaget, at mønstre rytteriet i garnisonen fra Christianshavn og ind i Kbh. og antegne de uberedne, så og de officerer, der findes hos, særdeles de, som ej hører til regimenterne, og specificere de kvæstede, så og hvor de logerer, hvorover de under deres hænder straks skal indlevere en rulle og relation i Kanc. Sjt, 34, 699. (Tr.: KD, V, 481-82). K. Indl. udat. (3).

Lige sådan befaling fik Mogens Arenfeldt og Erik Rosenkrantz om at mønstre generallt. Schacks regiment til fods og antegne de udygtige. Otte Pogwisch og Jens Rodsteen livregimentet til fods. Steen Hohendorff og Enevold Parsberg Henning Quitzows. Johan Christoph von Kørbitz og Christoffer Parsberg generallt. Gyldenløves regiment til fods og hofbetjentene. Lave Beck og Jacob Rodsteen studenterne og håndværksburscherne. Holger Vind og Hans Oldeland artilleribetjentene.

P.S.: Førnævnte mønstring skal de forrette i nærværelse af dr. Peder Scavenius, Peder Jacobsen, Cort Henrik Mercker, Jens Sørensen renteskriver og Claus Jørgensen, som er bekendt med indkvarterings beskaffenhed.

31. aug. (Kbh.) Frederik Turesen fik brev om med forderligste i Kanc. at levere en rulle over alt borgerskabet og de fremmede officerer, der

findes ved hvert kompagni, og hos hvem, de logerer. Dermed etc. Sjt, 34, 699. (Tr.: KD, V, 482). K. Indl., se foreg.

31. aug. (Kbh.) Hans von Ahlefeldt o. fl. officerer fik brev om straks at levere hr. Niels Krabbe fortegnelse og navn på alle værter, hvor enhver af hans officerer og ryttere logerer, de kvæstede specificeret for sig à parte. Sjt, 34, 700. (Tr.: KD, V, 482-83). K. Indl., se Sjt, 34, 699, 31. aug. (brev 1).

Lige sådant brev fik generallt. Ulrik Christian Gyldenløve om hans officerer, ryttere og dragoner. Oberst Frederik von Ahlefeldt om hans officerer og soldater. Generallt. Schack om hans. Henning Quitzow om hans.

31. aug. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om til brandskuder at lade forfærdige 8 af de gamle skuder, som er liggende ved toldboden. Befalendes etc. Sjt, 34, 701. (Tr.: KD, V, 483). K.

1. sept.¹ (Kbh.s rådhus) Trykt patent af Kbh.s rådhus til den svenske soldateske. Alle og i særdeleshed alle æreelskende cavalierer og tapre soldater gives til kende, at kongen af Sverige uden al årsag har brudt de oprettede traktater med kongen af Danmark og Norge og belejret den kgl. residensstad Kbh. til lands og vands. Kongen såvel som indeværende adel og borgerskab har besluttet at defendere sig til sidste mand og leve og dø med hverandre og resolveret til stadens desto bedre defension, nemlig at adelen hverver et regiment ryttere og borgerne 3 regimenter til fods af deres egen pung. Alle ærlige cavalierer og soldater, som er i svensk tjeneste, være sig adel el. uadel, danske, svenske, tyske el. anden nation, hvad heller de er kongen af Danmarks undersætter el. ikke, påmindes, at de ikke assisterer kongen af Sverige i hans uretfærdige sag, men forføjer sig til Kbh., dér at tage tjeneste. Enhver, officerer, ryttere el. knægte, som kvitterer det svenske parti, og kommer hid, får ikke alene fuldkommen pardon, men bliver endog trakteret med frit kvarter og gode rede hverve- og anrejsepenge såvel som besoldning. Sjr, 24, 269. (Tr.: CCD, VI, 393-94).

P.S. Det erfares, at det usandfærdigt spargeres, at de, som begiver sig herover fra fjenden, ilde medhandles. Men kongen har ikke alene til sagt alle fuldkommen pardon, men endog lovet enhver godt kvarter, rigtig betaling og efter enhvers forhold al anden kgl. nåde.

1) I kopibogen er dateringen 15. sept.

1. sept. (Kbh.) Thomas Thomsen, Jørgen Hansen og Niels Sørensen fik brev om straks at annamme og indlevere det, adelen har udlovet i fæstningen til at holde 300 ryttere efter tilstillet fortegnelse imod kvittance, og derfor efter taksten indkøbe rug, malt og humle til kommissbrød og øl el. og øl og brød, hvilket bekvemmeligst kan ske, og siden uddele det til officererne, som igen skal levere det til kompagnierne el. soldatesken til hest og fods, så vidt som adelen har påtaget sig at underholde såvel som og i penge at uddele det, som er el. bliver tilforordnet soldatesken. De skal derfor hver lørdag gøre rigtighed for Jørgen Seefeld og hr. Hans Lindenov. Dermed etc. Sjt, 34, 701. (Tr.: KD, V, 483). K. Orig. i DKanc. B 180. Incl. udat.

2. sept. (Kbh.) Kaptajn Berent Mogensen m.fl. fik kaperpas. Nærværende BM agter med sit skiberum at pågribe de svenske undersåtter i søen. Kongen bevilger, at de svenske skibe og gods, som han kan blive overmægtig, såvel som alle dem, som gør fjenden tilførsel, må han tage og uden dom og rettergang beholde. Dog er det ham forment under det skin at tilføje andre nationer el. deres skibe på deres retfærdige rejse nogen skade, under hans æres, livs og gods' fortabelse. Kongen befaler sine admiraler, kaptajner, udliggere o.a., som BM med nævnte skiberum hænder for at komme, at de fremmer det til det bedste og lader det passere frit, ej gøres ham ophold. Sjr, 24, 271. K. Incl. 5. sept. og udat.

Lige sådant patent fik kaptajn Cornelius Kruse d. Y., dat. 9. sept. Jens Lassen: Nok Jørgen Andersen Borringholm med sit skib Sødeleri kaldet. Borgmester Hans Sørensen: Nok Bertel Mørch med sin spejljagt. Henrik Ehm: Nok kaptajn Anders Troelsen med sit skib, Ørnen kaldet., dat. 20. sept.

3. sept. (Kbh.) Christian Viborg fik brev om at have indseende med, at al fourage på Amager efterhånden føres til Christianshavn, og siden lade det uddele til rytteriet i hvert kompagni efter den gjorte takst, så meget, som de i 8 el. 14 dage kan hjælpes med, hvortil han skal annamme de penge, som godtgøres rytterne af deres værter til fourage. Dog skal af bonden intet annammes uden betaling, og til den ende anordnes særlige bønder til at forskaffe hver sit kompagni fourage for betaling efter taksten, hvilket fodermarskalken selv skal uddele. Sjt, 34, 701. (Tr.: KD, V, 483-84). K. Incl. 3. sept.

3. sept. (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om adskilligt efter oberst Christoffer Kunous indlæg. PK befales at lade CK bekomme en rulle over alle tøjhus- og artilleriofficerer, nemlig fyrværkere, konstabler og håndlangere, så mange som allerede gør tjeneste til lands el. vands; desligeste over håndværksfolkene, nemlig: smede, bøsse-mage-re, tømmermænd, snedkere, drejere o.a. Item skal tøjmesteren med CK, når denne begærer det, begive sig til Tøjhuset for at overse og befordre forfærdiget det, som gøres fornødent af alle hån-de sorter schuskihlen, håndspigre, kapeller med fænghuller, skovle o.a., som gøres fornødent at bruge ved stykkerne, og dertil at forskaffe tømmer-mænd og snedkere. Desligeste skal han straks lade alle fyrværkerne komme til CK på Tøjhuset, så han kan befale og anordne, hvad der i en hast kan være at gøre hos dem på alle posterne i denne tid. Her foruden skal tøjmesteren forordne 6 personer som håndlangere, som dag og nat skal være i beredskab at bruge til det, CK kan have at befale dem. Sjt, 34, 701. (Tr.: KD, V, 484). K. Indl. 18. aug.

3. sept. (Kbh.) Christoffer Kunou fik brev om med forderligste på Bremerholm at lade forfærdige jernfyrpander på batterierne om fæstningen, så og begkranse og dertil at lade hugge tørre birke- og tømmer-spåner med alt, som eragtes fornødent. Dermed etc. Sjt, 34, 702. (Tr.: KD, V, 484). K. Indl., se foreg.

3. sept. (Kbh.) Niels Juel fik brev om til Christoffer Kunou at lade leve-re ege- el. espetræer til håndspiger, 8, 9 og 10 fod lange. Dermed etc. Sjt, 34, 702. (Tr.: KD, V, 485). K.

3. sept. (Kbh.) Niels Juel fik brev om til Holmen at lade føre de små galioter og fartøjer, som findes i havnen, til at lade forfærdige, så man kan bruge dem når behøves. Dermed etc. Sjt, 34, 702. (Tr.: KD, V, 485). K.

3. sept. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at lade bygmester Albertus Matthisen til de brønde, som oprettes i kongens staldgård, straks bekomme 1½ tyltv egeplanker. Dermed etc. Sjt, 34, 703. (Tr.: KD, V, 485). K. Orig. i DKanc. B 174. Indl. 3. sept.

3. sept. (Kbh.) Albertus Bygmester fik brev med befaling til straks at lade forfærdige de brønde, som oprettes i kongens staldgård, og dertil at forskaffe det, der behøves af stolper o.a. Item hos Admiralitetsrådet

at affordre 1½ tylt egeplanker, eftersom de har fået kongens befaling derom. Sjt, 34, 703. (Tr.: KD, V, 485). K.

3. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade de fremmede officerer over studenterne, så og løjtnant Frederik Hummel, hver bekomme klæde til en klædning el. kappe. Dermed etc. Sjt, 34, 703. (Tr.: KD, V, 485). K. Orig. i DKanc. B 179M.

3. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om med forderligste at antage de kommissariatoldpenge, som findes i Rtk. i den fra Horsens fremskikkede toldkiste. De skal lade gøre i penge det gamle inventariumssølv o.a., som findes i Rtk., og anvende pengene til indkøb af ildebrændsel o.a. daglig udgift. Sjt, 34, 703. (Tr.: KD, V, 486). K. Orig. i DKanc. B 179M. Indl. 3. sept.

4. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Ulrik Christian Gyldehløve til sit regiment dragoner bekomme 400 al. klæde. Dermed etc. Sjt, 34, 704. (Tr.: KD, V, 486). K. Orig. i DKanc. B 179M.

P.S.: I lige måde skal de forskaffe konstablerne fornødent klæde.

4. sept. (Kbh.) Lave Beck fik brev anlangende uddelelse af fourage fra Amager til rytteriet. Han skal fordele landsbyerne på Amager til for betaling at gøre rytteriet tilførsel af fourage, høg og havre el. i stedet for havren byg, dog for betaling efter den gjorte takst. På det dermed kan gå rigtigere til, skal han til hvert kompagni anordne dets bønder, som kan gøre tilførsel og igen søge betalingen hos LB. Til den ende skal han for hvert kompagni lade indeholde så mange penge hos værterne el. andre, som underholder dem, som fouragen kan andrage af høg og havre efter ordinansen, og igen levere dem til bønderne, når de fremviser kvartermesterens kvittering på den kompagniet assignerede fourage. Klager nogen bonde over, at han molesteres af sine ryttere, der ikke vil nøjes med det forordnede deputat, skal LB tilkendegive officererne det, så det i tide kan remederes. Dermed etc. Sjt, 34, 704. (Tr.: KD, V, 486-87). K.

4. sept. (Kbh.) Hans von Ahlefeldt fik brev om, at kongen har befalet Lave Beck at anordne hvert kompagni af rytteriet dets visse bønder på Amager, som kan gøre tilførsel af høg og havre, dog for betaling. Han skal lade denne tilførsel annamme ved hvert kompagnis kvartermester, og levere LB pengene derfor, så vidt det beløber efter den forord-

nede takst, så han kan tilstille bønderne dem imod kvartermestrenes kvittering. Pengene skal kvartermesteren oppebære af hver rytter under kompagniet el. den vært, som underholder ham. Dersom bønderne besværes videre end det forordnede deputat, skal han lade straffe, når der klages. Dermed etc. Sjt, 34, 704. (Tr.: KD, V, 486-87). K.

5. sept. (Kbh.) Å.b. anlangende hr. Axel Urup til Bæltebjerg. AU har for kongen klageligen ladet andrage, hvorledes han i disse vanskelige tider uforskyldt og usandfærdigt udråbes. Da hans troskab er kongen vel bekendt, vil han hermed påminde enhver, af hvad stand og kondition, at de lader AU være ubevaret for alle ærerørige ord og skældsord, og respekterer ham som den, kongen har tilforordnet. Hvorefter osv. Sjr, 24, 271. K. Incl. 4. sept. og udat.

5. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at lade fornemme hos alle i staden, som har ryttere til indkvartering, om de vil forskaffe dem hø og havre el. give rytterne penge derfor efter den forordnede takst, hvorom de med forderligste skal tilstille Lave Beck efterretning, eftersom kongen har befalet ham for penge at forskaffe hø og havre til de ryttere, som ej kan bekomme det hos deres værter. Dermed etc. Sjt, 34, 705. (Tr.: KD, V, 489). K. Incl. udat.

P.S.: Til bedre rigtighed med forskrevne skal adressaterne lade LB levere ruller på alt kavaleriet i staden.

5. sept. (Kbh.) Skrædder Lorentz Beck fik brev om til oberst Hans von Ahlefeldt at lade levere de 3 heste, som han har lovet at undsætte med til kronens tjeneste. Sjt, 34, 705. (Tr.: KD, V, 489). K.

5. sept. (Kbh.) Rektor og professorer i Kbh. fik brev om alvorligen at tilholde studenterne, at de flittigt nat og dag lader sig finde på deres poster, såfremt de ej vil straffes, om officererne klager. Stiller nogen sig modvillig og begiver sig fra posterne uden officerernes forlov, vil kongen selv lade sådant straffe, om påklages, foruden anden vilkårlig straf, hvorved sådan opsætsig promotion herefter skal forhindres. Hvorimod de, som flittigt indstiller sig, kan forvente al anden forfremmelse frem for andre. Således, at fjenden ej vil overrumple kongen, om han skulle tentere noget på fæstningen. Derefter osv. Sjt, 34, 705. (Tr.: KD, V, 489-90). K.

P.S.: Kongen formoder, at adressaterne ej tilsteder nogen at opholde sig i deres huse af dem, som er forordnet nogen post på voldene,

men at alle flittigen af adressaternes og andres huse i staden indstiller sig til defension imod fjenden, og at de i så måder foregår de andre indvånere i staden med et godt eksempel.

5. sept. (Kbh.) Hans Schack og Frederik Turesen fik brev om at tilholde alle officererne, at de nat og dag flittigt er på deres poster, under straf, så og tilholder deres underhavende gemene knægte i lige måde ej uden synderlig årsag at forlade deres poster dag el. nat, så fjenden ej overrumpler kongen. Til den ende skal adressaten selv flittigt visitere posterne og lade straffe dem, som da ej findes på deres poster. Sjt, 34, 706. (Tr.: KD, V, 490). K.

Lige sådant brev fik FT om borgerskabet.

5. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om alvorligen at tilholde borgerskabet nat og dag flittigt at være på deres poster på voldene, og at de lader sætte og ved trommeslag publicerer, hvilken vilkårlig straf sådanne skal udstå, som ej opvarter deres post, enten at de, som om natten lader sig finde på sin seng, ej skal agtes for ærlig el. god patriot, el. anden straf, som adressaterne med borgerskabet selv synes godt, så at fjenden ej skal overrumple kongen, om han skulle tentere noget. Dermed etc. Sjt, 34, 707. (Tr.: KD, V, 490). K.

5. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om vogne, som Jens Lassen skal uddele. Der fornemmes stor disordre med vogne, som bestilles til at føre tømmer til stadens fortifikation, idet undertiden flere indstiller sig, end der kan bruges, og undertiden, når de mest behøves, fremkommer kun 2-3. Adressaterne skal gøre den anordning, at bryggerne, slagterne og vognmændene, som har heste og vogne, bliver delt i 6 lige parter, og at enhver anmeldes den dag, på hvilken de om morgenen helt tidligt skal indstille sig hos JL, og siden hver 6. dag, og lade sig uddele til de fornødne poster. På det, alt kan gå des skikkeligere til, har kongen befalet Hans Schack at lade proklamere under højeste straf, at ingen herefter skal understå sig med gevalt at bemægtige sig en vogn på gaden. Derefter etc. Sjt, 34, 707. (Tr.: KD, V, 490-91). K. (2).

5. sept. (Kbh.) Hans Schack fik brev om, at kongen har befalet Jens Lassen dagligen at lade uddele vogne på sine poster. På det, alt kan gå des skikkeligere til, skal HS ved trommeslag lade proklamere og udråde i staden, at ingen herefter under straf skal understå sig uden JLs

vilje med gevalt at bemægtige sig nogen vogn på gaden, men søge den hos JL. Dermed etc. Sjt, 34, 708. (Tr.: KD, V, 491) K.

6. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende dem, som har tømmer. Der behøves tømmer til fortifikationen. De skal handle med borgerskabet, som har tømmer i forråd, at de angiver det hos kongens bygmester, hvorimod de på hans kvittering skal bekomme forsikring til betaling, når Gud giver bedre tilstand. Dermed etc. Sjt, 34, 708. (Tr.: KD, V, 491). K.

6. sept. (Kbh.) Niels Juel fik brev om levering af et sejl til en båd fra Stubbekøbing. Han skal forskaffe båden, som er kommet derfra med Wulf von Buchwald, et sejl. Dermed etc. Sjt, 34, 708. (Tr.: KD, V, 491). K.

6. sept. (Kbh.) Bispem i Roskilde fik brev om at tilholde præsterne i Kbh. at formane borgerskabet og deres tilhørere flittigt at være på deres poster på voldene, så fjenden ej skal overrumple dem, om han tenterer noget. Sjt, 34, 709. (Tr.: KD, V, 492). K.

8. sept. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at tilholde indvånerne på Amager, at de sløjfer og nedkaster alle de diger, som findes om deres haver og løkker, så at fjenden ingen fordel skal have derved, om han tenterer noget. Dermed etc. Sjt, 34, 709. (Tr.: KD, V, 492). K.

8. sept. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt og Anders Jensen Grove fik brev om med forderligste at gennemse tøjmaster Peter Kalthoffs rgsk., forfærdiget over al krigsmunition på Tøjhuset ved Kbh.s Slot og andetsteds, og under deres hænder og signeter med forderligste tilstille kongen en fortegnelse. Dermed etc. Sjt, 34, 709. (Tr.: KD, V, 492). K.

8. sept. (Kbh.) Peter Kalthoff fik brev om at forskaffe Frederik von Ahlefeldt og oberstlt. Anders Jensen Grove en generalkvittering på den munition, som er leveret på hver post på fæstningen, eftersom de er befalet at gennemse hans rgsk. Sjt, 34, 710. (Tr.: KD, V, 492). K.

8. sept. (Kbh.) Otte Pogwisch og Johan Christoph von Kørbitz fik brev om takst på amagerens varer. De skal til sig tage Morten Mikkelsen og Hans Hansen proviantskriver tillige med hofslagter Hans Hermansen

og en anden slagter i staden og på kongens ratifikation gøre en takst, hvorefter indvånerne på Amager skal sælge deres varer i Kbh., så længe som belejringen varer. Dermed etc. Sjt, 34, 710. (Tr.: KD, V, 493). K.

8. sept. (Kbh.) Rektor og professorer fik brev om at lade afd. kaptajn Matthias Foss bekomme et lejersted i Regenskirken. Dermed etc. Sjt, 34, 710. (Tr.: KD, V, 493). K.

8. sept. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om herefter i overværelse af Theodorus Lente og Cornelius Lerche at uddele kvartererne til kongens egne betjente. Dermed etc. Sjt, 34, 710. (Tr.: KD, V, 493). K.

8. sept. (Kbh.) Henrik Wolrath Both fik brev om at gøre den anordning, at intet korn el. foder indføres fra Amager til Kbh. Sjt, 34, 710. (Tr.: CCD, VI, 394). K.

9. sept. (Kbh.) Lave Beck og Johan Christoph von Kørbitz fik brev anlangende oberstlt. von Deberens og major til hest Henschens verpflegung. De skal gøre den anordning, at Ds kompagni, såvel som Hs, bekommer verpflegung og underholdning af Amager efter kongens trykte og publicerede ordinans, hvilket han skal ligne og lægge ml. bønderne dér, så de for hver 8 dage kan gøre dem tilførsel, og kontenteres derfor. Men til nævnte kompagnier, officerer og bagage skal han forskaffe fornødent kvarter i de nærmeste landsbyer. Dermed etc. Sjt, 34, 710. (Tr.: KD, V, 493-94). K. (2).

9. sept. (Kbh.) Hans von Ahlefeldt fik brev om indkvartering på Amager. Kongen har befalet¹ oberstlt. von Deberens, såvel som major Henschens kompagnier til hest at have deres verpflegung og underholdning til officerer og ryttere efter den trykte ordinans af Amager. Så og at ritmester Gotfrieds kompagni skal henlægges i Christianshavn i stedet for major Henschens kompagni, som nu ligger dér. Befalendes etc. Sjt, 34, 711. (Tr.: KD, V, 494). K. (2).

1) Jf. foreg. brev.

9. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev anlangende major Henschens kvarter. De skal gøre den anordning, at ritmester Gotfried med sit kompagni til hest bekommer kvarter i byen i stedet for H, som med sit kompagni er forordnet underholdning af Amager. Dermed etc. Sjt, 34, 711. (Tr.: KD, V, 494). K.

9. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende anordning om bartskærere på batterierne og dem, som kvæstes. De skal tale med bartskærerne i byen, at de forskaffer 2 bartskærere med kiste til orlogsskibene. Dermed etc. Sjt, 34, 711. (Tr.: KD, V, 494). K.

P.S. De skal tilholde bartskærerne i byen, at hver er til stede på sit batteri, så de i en hast kan forbinde, om nogen bliver kvæstet, hvortil på hvert batteri skal forordnes hytter.

10. sept. (Kbh.) Samtlige almue i Loll. og Falster fik brev anlangende at undsætte Nakskov fæstning. Kongen hilser riddere og riddersmænds mænd, adelige fruer og jomfruer, gejstligheden, borgere og menige indbyggere i Loll. og Falster. Han påtvivler ej, de er bekendt med, hvorledes kongen af Sverige uformodelig og uden al given årsag imod oprettede pagter og fredstraktater fjendtligt har overfaldet ham. Han beder alle indflytte i fæstningen Nakskov med gods og formue, så fjenden intet bliver mægtig, om han tenterer noget. Han formoder og, at de som tro undersætter sekunderer fæstningen med korn, fæ o.a. og ellers i alle måder går kommandanten til hånde. Kongen vil, når Gud giver bedre tider, betale dem igen og erkende det med anden nåde imod enhver efter stand og kondition. Ladendes etc. SmT, 8, 187.

11. sept. (Kbh.) Anders Jørgensen Klingenberg fik brev anlangende Selio Marselis, overbergamtsråd og norsk postforvalter, og postvæsenet. Kongen har befaleet SM at give adressaten ordre til, at han straks, og så snart havnen er befriet fra de svenske orlogsskibe, skal være betænkt i det ringeste at have en galiot el. et andet godt skiberum ved hånden, på det at korrespondancen ml. Danmark og Norge kontinuerligt kan blive underholdt. Men SM beklager, at AJK altid i forleden krig har disputeret hans velmente anordninger og ikke efterkommet dem. I lige måde beklager han sig, at han efter AJKs egen begæring har forskrevet en hukkert el. galiot af Holland til at overføre postbrevene, hvorfor han har obligeret sig at betale månedspenge, hvilken hukkert AJK også har brugt til postbrevene ml. Danmark og Norge, men nu SM søger betalingen hos ham, kan han intet bekomme. AJK befales tillige med afd. Morians arvinger, som har påtaget sig det norske postvæsen, præcist at påtage sig den anordning, som bliver givet SM, så vidt postvæsenet angår, så og igen at betale ham de af ham udlagte månedspenge. Dersom han har noget at indvende herimod, skal han andrage det for Erik Krag og Theodor Lente, som deri skal gøre

det, som eragtes ret og billigt. Befalendes etc. Sjt, 34, 711. (Tr.: KD, V, 495). K. Indl. udat.

11. sept. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at lade Frederik von Ahlefeldt bekomme det tømmer, som ligger ved Dragør, og tilholde indvånerne dér at hjælpe til med at age det. Dermed etc. Sjt, 34, 713. (Tr.: KD, V, 495). K.

11. sept. (Kbh.) Jens Kaas fik brev om at hidskaffe de 400 mand fra Loll. og Falster, som det er befalet Christoffer Lindenov at lade samle dér. Dog skal han iagttage, at de ikke kommer i fjendens hænder. Dermed etc. SmT, 8, 187.

11. sept. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at hjælpe Jens Kaas til 1.000 rd. til låns, enten i Nykøbing el. i Stubbekøbing. Hvorimod han el. den, som udlåner pengene, skal nyde 400 rd. årlig afgift af Korselitse¹ Ladegård til forsikring, fra Philippi Jacobi 1659, til kapitalen med påløbne renter, 6 pct., bliver kontenteret. Dermed etc. SmT, 8, 187. K. Indl., se SmT, 8, 186, 30. aug.

1) Kopibogen har Corfitzis, K. Codtzlidtz.

11. sept. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at forskaffe skibe- rum o.a. til de hid befalede folk. Kongen har befalet Jens Kaas til Kbh. at hidføre de 400 mand, som CL er befalet af skaffe hid fra Loll. og Falster. CL skal lade ham være folkene følgagtig med fornødne både, skiberum, gewehr o.a. Dermed etc. SmT, 8, 188. K.

11. sept. (Kbh.) Cort Lyders fik brev anlangende 400 rd. til den, som forstrækker Jens Kaas 1.000 rd. til militien. Kongen har befalet Christoffer Lindenov at låne 1.000 rd. til at levere JK, og lade forsikre den el. dem, som udlåner pengene, i de 400 rd.s årlige afgift af Korselitse¹ ladegård. CortL skal årligen levere de 400 rd. til den el. dem, som ChristofferL anviser ham, indtil kapitalen med rente, 6 pct., er afbetalt, tagende kvittering. Dermed etc. SmT, 8, 188. K.

1) Kopibogen har misforstået i stedet *Corfitzis*.

12. sept. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at gøre den anordning, at nærværende løjtnant Johan Strobbel bekommer traktement til sig selv og 2 heste på Amager efter verpflegungsordinansen. Dermed etc. Sjt, 34, 713. (Tr.: KD, V, 496). K.

12. sept. (Kbh.) Befaling til borgerskabet i Stege om alle at være borgmesteren i byen under straf hørig og lydlig i alt det, han befaler dem til fædernelandets tjeneste. Sjt, 34, 713. K.

12. sept. (Kbh.) Johan Smidt, tolder, fik brev om at forskaffe den tobak, som soldater og bådsfolk behøver i denne belejringstid. Han skal levere det til hvert kompagnis højeste officerer, som skal kvittere derfor. Tobakken vil kongen siden lade betale enhver, som JS bekommer det hos, efter hans beviser. Sjt, 34, 713. (Tr.: KD, V, 496). K.

12. sept. (Kbh.) Åben befaling anlangende at være Jens Kaas behjælpelig. Kongen hilser borgmestre og råd o.a. undersætter, som JK besøger. De skal være ham behjælpelig i alt, hvor han kan behøve deres assistance. Dersom han forårsages at søge nogle heste hos bønderne, skal de lade ham dem være følgagtig mod hans bevis, hvorefter det igen i sin tid efter skal blive klareret i deres landgilde. SmT, 8, 188. K.

13. sept. (Kbh.) Befaling til hofbetjentene om deres vagt. Kongen hilser hofbetjentene, som er betroet posten bag ved Kbh.s Slot. Han har betroet dem en ikke ringe, men meget fornem post, Løngangen og derfra til batteriet ved Bryggerset samt porten oppe ved slottet. Han havde formodet, at de i denne påhængende fare og vanskelige tid frem for andre, som i lige måde lader sig godvilligen bruge ved posterne på volden, havde ladet sig finde omhyggeligere og frygigere til kongens tjeneste. Dog fornemmes med kongens største mishag, at en part af dem, endog de, som til hove og i amterne intet synderligt har at forrette, tid efter anden findes meget forsømmelige, idet de går hjem og kvitterer posterne, når det lyster dem, i synderlighed om morgenen, når reveillen er slaget, deres officerer aldeles uadspurgt. Derfor er kongen endnu ydermere forårsaget at påminde alle, at de, som vil være anset og holdt for tro tjenere og derforuden forventer nogen nåde i fremtiden, skal forse deres post og vagt bedre end hidtil. De kan tage eksempel i det tro borgerskab i staden, som blandt dem selv har stadfæstet, at de ikke agter den for en ærlig mand, som kvitterer sin post uden højvigtig årsag og officerernes forlov. Kongen formoder, at hans tjenere også indgår dette ml. sig. Sjt, 34, 713. (Tr.: KD, V, 496-97). K. Incl. 13. sept.

14. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om, at kongen har befalet natmanden at udføre den urenlighed, som falder i

staden, og kaste den i stranden ved Christianshavns Bro. De skal gøre den anordning, at det tilstedes ham at køre over broen og vende tilbage igen. Dermed etc. Sjt, 34, 714. (Tr.: KD, V, 497). K.

14. sept. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at lade gøre den anordning, at natmanden i staden herefter forretter sit embede om natten og udfører den urenlighed, som hér falder, i stranden ved Christianshavns Bro. Dermed etc. Sjt, 34, 715. (Tr.: KD, V, 497). K.

14. sept. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om af Loll. og Falster at hidskaffe så mange bådsfolk som muligt, indtil 1.000 el. 1.500 mand, og ved god lejlighed og en durkstående vind lade dem komme til Dragør, dog med flid at iagttage, at de ikke kommer i fjendens hænder. Dermed etc. SmT, 8, 189. K. Indl., se SmT, 8, 186, 30. aug.

16. sept. (Kbh.) Hans Schack fik brev om dem, som molesterer kvindfolk. Kongen kommer i forfaring, at nogle uforskammede folk understår sig på gaden at molestere ærlige dannekvinder og piger. HS skal ved trommeslag lade udråbe, at den, der tilfordrister sig at gøre nogen kvindeperson nogen molest el. bekymrer sig om hendes klædedragt, skal straffes, eftersom kongen i disse tider ikke er gestændig, at noget sådant, som giver årsag til uenighed el. misforstand, skal føres på bannen. Befalendes etc. Sjt, 34, 715. (Tr.: KD, V, 497). K.

16. sept. (Kbh.) Befaling om uenighed ml. amagerne og deres officerer. Det erfares, at uenighed ytrer sig ml. de anordnede officerer på Amager og landsåtterne dér, som officererne besværer sig over ikke vil parere og bekvemme sig til vagt og alarmpladserne, som de bliver til-sagt, men gør modstand. Landsåtterne besværer sig på den anden side over officererne, at de omgås dem med for megen trussel, hårdhed og hug. For at forekomme sådant, befales hermed landsåtterne strengeligen, at de, såfremt de ikke vil straffes, skal parere uden nogen modvillighed, så vidt officererne har at kommandere og anordne til vagt, tog og alarmpladser. Officererne derimod skal omgås dem på bedste måde og kommandere dem med god manér. Bevises der da nogen modvillighed, skal og må det ikke geråde til eksekution ved officererne, men modvillighed øvet af den el. dem skal ved vidnesbyrd tilkendes, og de skal føres til slottet, hvor de skal bekomme deres ret. Begår officererne nogen forurettelse mod landsåtterne, må disse ikke selv hævne det el. begynde opsætsighed, men ved vidnesbyrd tilkende-

give det på slottet. Så skal de el. den officer, som foruretter nogen, blive straffet. I lige måde skal ingen af officererne over billighed besvære bønderne, som de ligger hos, hverken for sig selv med drik og sværmen el. indbyde gæster, ej heller i anden måde molestere i deres gårde el. huse, men lade sig nøje efter ordinansen med det traktement, bonden kan afstedkomme, el. og med de penge, enhver ugentlig bør have, og derudover intet videre kræve, såfremt de ikke vil være anset med højeste straf. Herforuden formanens officerer og landsætter at omgås hverandre beskedentlig og venligt med enighed og god omgængelse, og landsætterne at bevise officererne den ære og lydighed, som det sig bør. Ladendes det osv. Sjt, 34, 715. (Tr.: KD, V, 498-99). K. (marskal Kørbitz' koncept).

17. sept. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at gøre den anordning, at 200 af det dygtigste mandkøn på Amager hver aften kommer ind med deres gewehr til at være i reserve på de steder, hvor Hans Schack befaler det, tagende ingen forsømmelse, eftersom højeste magt er anliggende derpå. Dermed etc. Sjt, 34, 716. (Tr.: KD, V, 499). K.

17. sept. (Kbh.) Just Ebbel fik brev om med forderligste at begive sig til Kbh., hvor han videre skal blive forstændiget om kongens vilje. Kongen har i hans fraværelse befalet Johan Schrøder at have landets defension i agt. Befalendes etc. Sjt, 34, 717. (Tr.: KD, V, 499).

17. sept. (Kbh.) Befaling til indbyggerne på Møn om at parere ritmester Johan Schrøder, som kongen har befalet at have indseende som kommandant med alting til landets defension, om fjenden skulle tentere noget. De skal være ham hørig og lydig i alt, han på vegne af kongen befaler. Ladendes osv. Sjt, 34, 717. K.

17. sept. (Kbh.) Johan Schrøder fik brev om som kommandant på Møn at have indseende med landets defension til hest og fods, om fjenden skulle tentere noget. Kongen erfarer, at der skal være nogen dér, som anstiller sig modvilligen. Han skal forsikre sig mod dem, såvel som færgemanden dér, at ingen uden JSs vidende kan komme til el. fra landet. Dermed etc. Sjt, 34, 717. K.

17. sept. (Kbh.) Befaling til præstesketet o.a., som i denne tid er modvillige. Kongen kommer i erfaring, at en del af undersætterne og præ-

sterne i Loll. og Falster ikke skal findes så villige, som det bør el. kongen havde formodet, til at komme ham og fædernelandet til hjælp til deres egen og landets defension i disse vanskelige tider og uformodelig fjendtligt indfald. Kongen erindrer alle alvorligen om deres ed og pligt, så at enhver findes redebon til at komme til hjælp, såfremt de igen vil forvente nogen nåde og de modvillige straf. SmT, 8, 189. K.

17. sept. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om i arrest at beholde en løjtnant, som er taget med de andre ryttere af kaperen ved Loll. og tilforn har været under oberst von Ahlefeldts regiment. Dermed etc. SmT, 8, 189. K.

17. sept. (Kbh.) Trykt patent til almuen i Jyll. om at indstille sig hos kurfyrstens armé. Kongen hilser alle officerer og underofficerer over landfolket i Jyll., så vel som gemene knægte og den ganske almue. Kongen påtvivler ikke, at det er alle bevist, hvorledes han uforskyldt og uden al årsag er blevet overfaldet af kongen af Sverige og belejret til lands og vands i residensstaden Kbh. Kurfyrsten af Brandenburg begiver sig nu med en anselig armé ind til secours. Kongen befaler alle til deres og fædernelandets befrielse fra det svenske åg at indstille sig med deres gewehr hos kurfyrsten ved Frederiksodde og dér hjælpe til med at gøre fjenden al mulig skade. Når Gud giver fredeligere tilstand, vil kongen vide at erkende det mod enhver efter stand og kondition med sær frihed o.a. benådning, som kan begæres, eftersom enhver i gerningen kan bevise, hvad han har meriteret. JR, 13, 92. K.

18. sept. (Kbh.) Johan Schrøder fik brev om at have indseende med, at Stege så snart muligt bliver sat i defension, så vidt det kan ske i en hast, om fjenden skulle tentere noget. Dermed etc. Sjt, 34, 717. K.

18. sept. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om med forderligste at mønstre det kompagni fodfolk, som holder vagt ved toldboden ved Kbh. Dermed etc. Sjt, 34, 718. (Tr.: KD, V, 499). K.

18. sept. (Kbh.) Rigens Råd og Hans Boysen fik brev anlangende de af adelens og kongens tjenere, som vægrer sig ved at tage indkvartering. Kongen kommer i erfaring, at en del af adelen vægrer sig ved at udlægge deres anpart af det, de er sat for til indkvartering. Kongen eragter billigt, at sådanne anvises så mange ryttere, som tilkommer dem

med rette, eftersom ingen i disse tider bør undslå sig fra fælles hjælp. Sjt, 34, 718. (Tr.: KD, V, 499-500). K.

Lige sådant brev fik HB anlangende kongens egne såvel som hofbetjente, hvori blev indført at tage så mange ryttere el. soldater, som tilkommer dem.

18. sept. (Kbh.) Hans Schack fik brev om, at ingen ryttere el. soldater på egen hånd må komme ud på Amager. Han skal lade forbyde, at ryttere el. soldater tillades fra Christianshavn på egen hånd at komme ud ad porten for at gøre indvånerne på Amager afbræk, eftersom Sundbyvester og Sundbyøster bymænd beklager sig, at soldaterne gør skade ej alene på deres kvæg og svin, men endog at kål, rødder o.a. borttages. Han skal fornemme derom og lade straffe dem, der har gjort det. Dermed etc. Sjt, 34, 718. (Tr.: KD, V, 500). K. Inkl. 17. sept.

18. sept. (Kbh.) Sivert Brockenhuus fik brev om at tale med de i Kbh. tilstedeværende adelspersoner, at hver ved sine egne heste og vogn vil lade age 5 læs tørv fra Amager til Kastellet ved Kbh., tagende oberstlt. Anders Jensen Groves kvittering, at tørvene er leveret. Dermed etc. Sjt, 34, 725. (Tr.: KD, V, 506).

Endnu fik han et brev 26. sept.

18. sept. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at forsamle alle de skuder og skiberum, som kan bekommes i Loll., Falster og Møn, og deri lade forfærdige hække og krybber, så de kan føre heste og være i beredskab. Dermed etc. SmT, 8, 189. K.

18. sept. (Kbh.) Byfoged Claus Iversen Ravn fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at han lader generalgevaldigerløjtnant Claus Lykke bekomme de 30 rd. af afd. Ewert Dancklieb (Dancklef)s forseglede skrin, som han beretter at restere af sin fordring efter ED, såfremt det befinder sig således. Sjt, 34, 719, K. Inkl. 10. sept.

20. sept. (Kbh.) Frd. på tryk om proviant efter taksten og om ved i denne belejring. Adskillige viktualier o.a. varer behøves nødvendigen i denne belejringstid. Hos en del både i Kbh. og Christianshavn findes god provision over det, de selv har behov. Efterdi enhver er mere pligtig til sit fædernelands og egen fordel og livs og gods' forsvar at opsætte det til det gemene bedste, end at iagttage sin egen private fordel, vil kongen have forordnet, så længe belejringstiden varer, at dersom

nogen anstiller sig modvilligen heri og ikke vil lade være følgagtig det, der er fornødent, for den takst, varerne er sat for, når hans eget forråd til hans husholdning efter dannemænds kendelse fratages, da er sådant forbrudt til magasin. Belangende brændevad, som ikke tilforn er takseret, er anset for godt, at i favn stakket ved skal anslås at købes for 5 mk. da. og sælges af dem, som har videre end til eget behov, under samme straf. Hvorefter osv. Sjr, 24, 272. K. Incl. 6. sept.

20. sept. (Kbh.) Niels Juel fik brev om, at kongen er tilfreds, at Peter Bredal må bekomme den svenske skude, som ligger i havnen, og Peter Thomsen von der Burg Skt. Peders galiot. Derefter osv. Sjt, 34, 719, K.

20. sept. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om, at kongen er tilfreds, at fangen Jep Knudsen må løslades af tårnet og leveres til ritmester Uncke, så og Jens Nielsen og Jacob Lauridsen til Frederik von Ahlefeldt. Dermed etc. Sjt, 34, 719. (Tr.: KD, V, 500).

20. sept. (Kbh.) Dr. Jacob Knudsen[, prorektor,] fik brev om på kongens vegne at tale med professorerne og de gejstlige i Kbh. om, at de den følgende dag vil låne deres vogne til at age hver 5 læs tørv til Kastellet i fæstningen, tagende oberstlt. Anders Jensen Groves kvittering. Dermed etc. Sjt, 34, 719. (Tr.: KD, V, 500). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA.

21. sept. (Kbh.) Christoffer Due fik befaling til undersåtterne om hjælp til at samle Ulrik Christian Gyldenløves regiment. CD er affærdiget at samle så meget som muligt af UCGs regiment til hest. Kongen befaler undersåtterne, som han kommer for, at de er ham behjælpelig med fordringskab til lands og vands, såvel som underholdning. Derksom han forårsages at søge nogle heste hos bønderne el. andre at mundere folkene med, skal de lade ham dem være følgagtig, hvorefter det i sin tid efter vurdering skal blive dem godtgjort i deres landgilde el. i andre måder. Sjt, 34, 720. (Tr.: KD, V, 501). K.

21. sept. (Kbh.) Philip Joakim Barstorff og Christoffer Lindenov som kommissarius fik brev om landets tjeneste og om bryggen og bagen. PJB skal med CL søge kronens tjeneste på Møn, Falster og Loll. og gøre den yderste flid til, at der over alt bliver brygget og bagt, så der kan være godt forråd af øl og brød, når det begæres, el. kongen lader det afhente. Dermed etc. SmT, 8, 190. K.

21. sept. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at hjælpe Jochim Körber med at hidskaffe de 5 kompagnier. Item igen landfolk i fæstningen. Kongen har befalet JK ved de 2 kapere at hidskikke de 5 kompagnier fodfolk, som er liggende i fæstningen Nakskov, foruden dem, som det tilforn er befalet CL at hidskikke, og i det sted igen lade indlægge landfolket i garnison. CL skal være ham behjælpelig med at forskaffe kaperne proviant, og at landfolket snarest muligt indkommer. SmT, 8, 190. K. Indl. 1. maj 1657, 15. (2) og 16. okt.

Dette brev gik igen ud den 22. okt.

21. sept. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev anlangende at gøre anordning at lade brygge og bage på Møn, Loll. og Falster, så der kan være forråd, når kongen lader det hente. Kongen har befalet Philip Joakim Barstorff at være ham behjælpelig. Befalendes etc. SmT, 8, 190. K. Indl., se foreg.

21. sept. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om de 2 proviantskuder, som Jochim Körber er befalet¹ at hidskikke. JK er befalet til Dragør el. Kalvebod at hjælpe 2 skuder proviant, som er blevet taget dér ved landet. CL skal gøre den anordning, at det med forderligste fremkommer, dog så vidt muligt at iagttage, at det ikke kommer fjenden i hænde. Dermed etc. SmT, 8, 191. K. Indl, se foreg.

1) Se næstfølgende brev.

21. sept. (Kbh.) Jochim Körber fik brev om straks ved de 2 kapere i Nakskov at hidskikke 5 kompagnier fodfolk, som han har i fæstningen, nemlig de 3 af Hans Schacks regiment og oberstlt. Bernebachs og kaptajn Gjøs kompagnier. Til desto bedre at fremføre dem, er overskikket Otte Christoffer Schack. Derimod skal han til sikring af fæstningen lade indlægge så mange ryttere, som eragtes fornødent, indtil landfolket kan indkomme. Befalendes etc. SmT, 8, 191. K.

P. S: JK skal og lade COS med sig bekomme 3 el. 4 konstabler.

Samme brev gik igen ud 22. sept., men P.S. ej indført.

21. sept. (Kbh.) Jochim Körber fik brev om med første durkstående vind at hidskikke de 2 tagne proviantskuder, på det de kan lande ved Dragør el. Kalvebod el. Kbh., dog at iagttages, at det ikke kommer fjenden i hænde. Dermed etc. SmT, 8, 191. K.

21. sept. (Kbh.) Joachim von Deberen fik brev om, at kongen har befalet Jochim Körber at hidskikke 5 kompagnier af det fodfolk, som er i

garnison dér, og derimod lade indfordre så meget af rytteriet, som han eragter behøves til dens defension, indtil fornødent landfolk kan bekommes. Han skal på JKs anfordring lade ham bekomme så meget rytteri, som han begærer. Dermed etc. SmT, 8, 192. K.

22. sept. (Kbh.) Claus Mikkelsen, Kbh., fik obligation på penge for sin galiot. CM har til kongens tjeneste lånt sin galiot, takseret for 1.200 rd. Dersom den ikke tilstilles ham el. erobres af fjenden, lover kongen ham el. hans arvinger at lade beløbet erstatte. SjR, 24, 273. K.

22. sept. (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om udlevering af våben. Han skal lade Gert Borckertsen Meyr og Henrik Ehm på ansøgning bekomme 2 6-pundige, 4 4-pundige og 2 3-pundige stykker, så og 2 falkonetter med tilhørende raperter, tagende deres bevis. SjT, 34, 720. (Tr.: KD, V, 501). K. Incl. udat.

22. sept. (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev om munitiøn til kaptein Peter Thomsen von der Burg. Han befales at lade være følgagtig til galioten Skt. Peder 140 pd. krudt, 60 kugler til falkonetter, 4 falkonetter, 2 stykker hver på 4-pd. kugler og dertil 30 kugler, nok 20 musketter, 4 bundter lunter, 400 musketkugler, 6 halve piker, 4 morgenstjerner, 20 degener og banteler, tagende hans bevis. SjT, 34, 720. (Tr.: KD, V, 501-02). K. Incl. udat.

22. sept. (Kbh.) Henrik Müller og Selio Marselis fik brev om den forstrækning, de vil gøre. Af hr. Joakim Gersdorff har kongen fornummet adressaternes godvillighed til en og anden forstrækning, som de ufortrødent har gjort fra denne belejrings begyndelse. Kongen beder dem fremdeles gøre deres bedste til i disse tider af yderste magt at sekundere ham og kronen og tilvejebringe penge o.a. Det, de i så måder i penge som varer allerede har forstrakt, el. de videre forstrækker, vil kongen nøje betale dem med rente af de første midler, som kan blive ham forstrakt el. forordnet til hans og kronens tarv. Til betaling sker, vil han lade dem forsikre, som de selv begærer det, og derforuden erkende deres tjeneste med anden kgl. bevågenhed mod dem og deres børn. Dermed etc. SjT, 34, 721. (Tr.: KD, V, 502). K. Orig. i DKanc. B 173.

22. sept. (Kbh.) Rektor og professorer fik brev om at lade afd. Peder Jensen Morsing bekomme et frit lejersted i Regenskirken. Dermed etc. SjT, 34, 721. (Tr.: KD, V, 502). K.

22. sept. (Kbh.) Befaling til undersåtterne i Loll., Falster og Møn om at assistere Ulrik Christian [Gyldenløve]. Kongen har befalet generallt. UCG at begive sig dertil for at sætte alt i god defension, om fjenden vil tentere noget. De befales at assistere ham, og de, som det vedkommer, skal parere det, han begærer el. befaler. Så og at enhver godvilligt indstiller sig med den kontribution, som han kan afstedkomme til rigens tjeneste og egen frelse. SmT, 8, 192. K. Indl. udat.

22. sept. (Kbh.) Christoffer Lindenov og Philip Joakim Barstorff fik brev om 1. Straks at lade udskrive det bedste mandkøn af Loll. og Falster, så at fæstningen Naskov kan besættes med en del deraf, og det øvrige bruges til landets defension. 2. De skal med en vis person fra Lybæk enten på kredit el. i anden måde forskafe musketter, krudt, lunter, bly, sadler og pistoler. 3. De skal assistere Ulrik Christian Gyldenløve med penge og i anden måde. 4. Til den ende skal de straks lade indkræve landgilde, skat og kontribution o.a. til landenes defension. Dermed etc. SmT, 8, 192. K. Ind., se foreg.

23. sept. (Kbh.) Rektor og professorer fik brev anlangende Sofie, Peder Jensen Morsings enke, om bogtrykkeriet. Hun har for kongen ladedet begære, at hun må nyde bogtrykkeriet efter mandens død. Da denne har gjort stor bekostning derpå, hvorfor der findes gæld efter ham, eragter kongen billigt, at hun må nyde bestillingen, når hun efter egen erbydelse holder så gode og dygtige svende og så rene bogstaver, at derpå intet kan klages. Kongen ser gerne, at de lader hende nyde universitetets trykkeri. Dermed etc. Sjt, 34, 721. (Tr.: KD, V, 502-03). K. 22. sept. (2).

23. sept. (Kbh.) Niels Juel fik brev om at lade Ulrik Christian [Gyldenløve] bekomme et skiberum til at overføre hans heste til Loll. Dermed etc. Sjt, 34, 721. (Tr.: KD, V, 503). K.

23. sept. (Kbh.) Ms. til lensmændene i Loll., Falster og Møn, at ingen ædende varer indtil videre må udføres derfra til fremmede steder. SmT, 8, 193. (Tr.: CCD, VI, 396).

23. sept. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev anlangende, at kongen har lånt Peter Thomsen von der Burg galioten Skt. Peder til at bruge til fribytteri. CL skal på ansøgning lade ham den være følgagtig. Dermed etc. SmT, 8, 193. K.

23. sept. (Kbh.) Lensmændene i Loll. og Falster fik brev. Christoffer Lindenov: Han skal gøre den anordning, at ædendes varer ej må udføres. SmT, 8, 193. K.

Lige sådant brev fik Philip Barstorff og Frands Brockenhuus i deres len og Peder Reedtz fra Møn.

24. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik brev om at gøre søgning om munitio. De skal ved nogle personer af deres midte lade visitere og gøre hussøgning over alt i staden, om der findes nogen, som har krudt el. anden munitio i forråd, at de da leverer det på Tøjhuset, for hvilket kongen vil lade betale og, indtil det sker, nøjagtigen forsikre. Det, de finder, har de, der gør hussøgningen, under deres hænder at indskikke en fortegnelse over i Kanc. Dermed etc. Sjt, 34, 722. (Tr.: KD, V, 503). K.

24. sept. (Kbh.) Frederik Turesen fik brev anlangende afveksling af borgerskabet, hvor fjenden kanonerer mest. Kongen ser ugerne, at nogen af borgerskabet skulle komme til skade, om det ellers er ham muligt at afvende det, eftersom ikke alene deres person er ham anlegen, men at også ellers i andre måder skulle afgå ham til landets defension ved deres skade. Derfor har han anset for godt at lade forandre de poster, som nu mest kanoneres af fjenden, og til den ende befalet Hans Schack, at de poster, som nu kanoneres og er besat med borgerskabet, bliver besat med soldater, hvilket han skal forståelige borgerskabet. Dermed etc. Sjt, 34, 722. (Tr.: KD, V, 503-04). K. (2).

Lige sådant brev fik Hans Schack.

24. sept. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev anlangende ved til ildebrændsel. Han skal efterhånden ved given lejlighed med skuder el. andet skiberum hidforskaffe så meget ved til ildebrændsel som muligt, og derforuden altid holde en god del i beredskab, når kongen kan lade det afhente. Befalendes etc. SmT, 8, 193. K.

25. sept. (Kbh.) Trykt takst på varer fra Amager. På de varer, som bekommes af el. indføres fra Amager, er sat følgende takst, den sælgende og købende til efterretning: 1 par slagtestude 4 år gl., vel ved magt og voksne 45 sldl. 1 par slagtestude 3 år gl., middelvoksne, vel ved magt 34 sldl. 1 par slagtestude 2½ år og 2 år, middelvoksne, vel ved magt 22 sldl. 1 god ko, tjenlig at slagte, gl. og voksen 20 sldl. 1 middelmådig voksen ko, tjenlig at slagte 16 sldl. 1 god kvie, 2 år gl., tjenlig at slagte

12 sldl. 1 par unge studeling, 1½ og 1 år gl. 20 sldl. 1 par små kvier 1½ og 1 år gl. 20 sldl. 1 fedt svin vel voksen 7 sldl. 1 middelmådig svin, fedt 6, sldl. 1 ungt svin, som nu er halvfedet på stubbene (stuben) 10 mk. 1 får 10 mk. 1 lam 6 mk. 1 bede 3 dl. 1 fed gås 3 mk. 1 mager gås 1 mk. 8 sk. 1 par fuldvoksne høns 2 mk. 8 sk. 1 par middelvoksne kyllinger 1 mk. 8 sk. 1 par duer 1 mk. 8 sk. 1 snes æg 1 mk. 4 sk. 1 skålpd. fersk smør 14 sk. 1 voksen kalkunsk hane 2 dl. 1 voksen kalkunsk høne 1½ dl. 1 par middelvoksne kalkunske kyllinger 1½ dl. Når varerne bekommes på Amager, skal de igen sælges og købes her i byen efter hosstående pris: 1 skålpd. oksekød for 6 sk. da. 1 oksekallun med alt tilbehør 4 mk. da. 1 oksetunge 2 mk. 1 fjdg. af 1 får 3 mk. 1 fjdg. af 1 lam 2 mk. 1 fjdg. af 1 bede 4 mk. 1 skålpd. svinekød el. flæsk 7 sk. Kongen forordner, at nævnte varer skal sælges for nævnte takst og pris, så længe belejringen varer, el. indtil andet tilsiges. Befindes nogen at anstille sig modvillig herimod, og ikke sælger varerne for forskrevne takst, skal varerne være forbrudt. SJR, 24, 274. (Tr.: KD, III, 482. CCD, VI, 396-98). K. Indl. 8. sept.

25. sept. (Kbh.) Frederik Turesen fik brev om at lade sætte oldermænden for tømmermændene i Kbh. i Blåtårn på Kbh.s Slot, anseende han ej forgangen nat var ved arbejdet, desligeste findes forsømmelig med at befordre andet arbejde. I lige måde skal han tilholde oldermænden at navngive, hvem af tømmermændene der ingen kommando parerer, så at de og kan blive straffet. Dermed etc. SJT, 34, 723. (Tr.: KD, V, 504). K. Indl. udat.

25. sept. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at lade de denne dag ankomne folk fra Loll. fordele under de 3 regimenter til fods i staden, nemlig under Kongens Livregiment 40, under generallt. Gyldenløve 40 og under hans eget regiment 69 gemene, så og en korporal og en tambur. Dermed etc. SJT, 34, 723. (Tr.: KD, V, 504). K. Indl., se foreg.

25. sept. (Kbh.) Cornelius Kruse d. Y. fik brev om at lade Peter von der Burg bekomme 2 stykker af de 6, som kongen har lånt ham af Tøjhuset. SJT, 34, 724. (Tr.: KD, V, 505). K.

25. sept. (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om en tavle i kirkerne til de kvæstede. Kongen har anset for godt i disse tider, så længe belejringen af Kbh. varer, at lade en tavle omgå, når prædiken sker, til at samle noget til de kvæstede og syge folk, som af garnisonen kommer til skade.

Han skal gøre den anordning, at tavlen går om i alle kirker og henlægges i en blok til samme. Derhos tilholdes prædikanterne, at de formaner menigheden godvilligt at give til dette gudelige brug. Dermed etc. Sjt, 34, 724. (Tr.: KD, V, 505). K.

Lige sådant brev fik dr. Johan Diderichsen, den danske, og mag. Johan Bremer, den tyske hofprædikant.

26. sept. (Kbh.) Rektor og professorer m.fl. fik brev om en tavle i kirkerne til de kvæstede. [Lige som det foregående, blot mangler sidste afsnit, og der nævnes Vor Frue Kirke og Trefoldigheds Kirke]. Sjt, 34, 724. (Tr.: KD, V, 505). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA.

Lige sådant brev fik rigens hofmester om Tyske og Holmens kirke, borgmestre og råd i Kbh. om Helliggejsts og Skt. Nikolaj kirker og i Christianshavn om Christianshavns Kirke.

26. sept. (Kbh.) Ulrik Christian Gyldenløve fik brev om at tilholde de soldater, som er antaget og underholdes af kongens betjente, at de lader sig nøje med samme verpflegung og underholdning fra 7. sept. sidst forleden, da de blev antaget i kongens tjeneste, som andre soldater i staden bekommer efter derom gjort frd., nemlig 4 sldl. om måneden til hver gemen knægt. Dermed etc. Sjt, 34, 725. (Tr.: KD, V, 506). K.

26. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om bartskærkister til flåden. De skal foreholde bartskærerlavet i staden, at de straks holder 12 kister med tilbehør i beredskab og dertil gode dygtige svende, således at de kan gå på orlogsskibene, når de tilsiges, for hvilket de skal bekomme betaling, eftersom Admiralitetet akkorderer med dem. Dermed etc. Sjt, 34, 725. (Tr.: KD, V, 506). K. Incl. udat.

26. sept. (Kbh.) Christoffer Lindenov og Philip Joakim Barstorff fik brev om Nakskovs forsyning og forbud mod udførsel. De skal have tilbørlig indseende med, at fæstningen Nakskov efter Jochim Körbers begæring bliver forsynet med proviant, munition o.a. Kongen kommer i erfaring, at han har ladet en del korn udføre dér af landet for at forskaffe munition o.a. til fæstningen. Kongen er tilfreds hermed, dog at intet videre udføres imod kongens sidste forbud uden ekspres ordre. Dermed etc. SmT, 8, 194. K. Incl., se SmT, 8, 186, 30. aug.

26. sept. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om underholdning til ritmester Johan Schrøders kompagni på Møn. Kongen har befalet JS at være kommandant på Møn og blive liggende dér med sit kompagni. CL skal forskaffe ham underholdning. SmT, 8, 194.

27. sept. (Kbh.) Mogens Krag fik brev om, at kongen er tilfreds, at mag. Christen Skjoldborg må være auditør over det norske kompagni soldater. Befalendes etc. Sjt, 34, 726. K. Incl. udat. (2).

27. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om af Henrik Müller at lade annamme 2.500 rd. af de penge, han skal levere til hofstaten, hvilke de siden skal lade levere til Hans Boysen, at han kan betale dem til Maturin Dupont. Sjt, 34, 726. K.

Lige sådant brev fik rentemestrene om 2.000 rd. af HM til pligtsfogederne Laurids Pedersen og Christoffer Sørensen, dat. 2. okt. 1658.

27. sept. (Kbh.) Hans Boysen fik brev anlangende af rentemestrene at annamme 250 rd. til at levere til kongens vognmester Maturin Dupont i betaling for det, denne efter kontrakt tilkommer for rustvognene. HB skal tage hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 726. K.

Lige sådant brev fik HB om at annamme 2.000 rd. af dem og levere til pligtsfogederne, dat. 2. okt. 1658.

27. sept. (Kbh.) Adskillige fik fuldmagt anlangende den brandenburgske armés underholdning i Jyll. Kongen har befalet og befuld-mægtiget Otte Pogwisch i Ribe stift at gøre anordning til arméens underholdning. Alle, af hvad stand og kondition, befales uden ophold under militærisk eksekution at efterkomme den anordning, som OP gør. Dersom nogen af lenenes el. adelens betjente, i købstæderne el. på landsbyen, ved lenene el. herregårde, anstiller sig forsømmelig el. modvillig, har OP fuldmagt til at afskaffe dem og i stedet forordne andre, som kan forrette de anordninger, som hvert sted uden persons anseelse el. forskånsel bliver gjort. Forbyndendes etc. JR, 13, 93. K.

Lige sådant brev udgik om Mogens Friis i Århus stift. Jens Kaas i Viborg stift. Sivert Brockenhuus i Mors. Christen Jørgensen Skeel i Vendssyl. Frands Brockenhuus i Vendelbo stift.

27. sept. (Kbh.) Jens Kaas m.fl. fik brev om med forderligste at begive sig til Jyll. og i Viborg stift gøre anordning om underholdning til den

brandenburgske armé, så der kan ske tilførsel af viktualier og fourage til de steder, hvor den bliver liggende og landet nogenledes blive konserveret [hvorom han skal konferere med Otte Pogwisch, på hvad måde det bedst og ligeligt kan gå til], uden nogen forskånsel af kronens, adelens el. gejstlighedens. Når Gud vil, at kongen formedelst den hollandske secours bekommer noget luft til søs, skal han gøre sit bedste og så vidt muligt instigere alle dér i lenet, at de for penge gør al mulig tilførsel til Kbh. af alle slags varer, korn, fedevarer, munitiøn, brændevad. Dermed etc. JT, 14, 154. K.

Lige sådant brev fik Mogens Friis i Århus stift. Sivert Brockenhuus i Mors. Frands Brockenhuus i Vendelbo stift. Hans Arenfeldt til Varskiel i Thy. OP i Ribe stift, dog det ml. disse tegn [ ] udelukket. Christen Jørgensen Skeel i Vendsyssel, dog det ved dette tegn [ ] indført; desligeste også, at fra Vendsyssel gøres tilførsel til Norge af korn og malt i synderlighed.

P.S. Til at komplettere Ulrik Christian [Gyldenløve]s regiment dragoner skal han i N. stift lade udskrive 200 af de dygtigste unge karle, som findes dér, så de kan være i beredskab at afhentes, når begæres. I lige måde skal han så vidt muligt tilhjelpe, enten lensmændene er til stede el. ikke, at sognerytterne igen kommer på fode og bliver munderede, så de kan gøre tjeneste.

N.B. Dette P.S. blev sat i brevene til JK, CJS, MF, OP.

27. sept. (Kbh.) Enevold Parsberg fik brev om at begive sig til Jyll. med Otte Pogwisch til at hjælpe ham, hvor han kan behøve hans tjeneste, til den brandenburgske armé. Dermed etc. JT, 14, 155. K. Orig. i DKanc. B 174.

27. sept. (Kbh.) Erik Rosenkrantz, Mogens Arenfeldt og Kaj Lykke fik brev om at begive sig til deres len for at gøre anordning til den brandenburgske armés underholdning, eftersom de dertil forordnede kommissarier agter det fornødent. Dermed etc. JT, 14, 155. K.

28. sept. (Kbh.) Henrik Wolrath Both fik brev om, at det er kongens vilje, at han ingen må udlade på Amager uden på kongens ordre el. pas, el. det er de dér på landet boende. Dermed etc. Sjt, 34, 726. (Tr.: KD, V, 506-07). K.

28. sept. (Kbh.) Johan Baptist von Ense (Enss) fik brev. [Er enslydende med foreg.] Sjt, 34, 727. (Tr.: KD, V, 507).

28. sept. (Kbh.) Niels Juel fik brev anlangende den skude, der er ankommet med stenkul og klæde. Kongen erfarer, at den galiot, som af-tenen før blev anholdt på reden, er ladet med klæde og stenkul. NJ skal have indseende med, at ladningen ikke bliver brudt, eftersom kongen vil beholde klæde og kul til egen fornødenhed. Til den ende skal han forskaffe fortegnelse over, hvor meget af hver slags, så intet bortkommer. Dermed etc. Sjt, 34, 727. (Tr.: KD, V, 507). K.

28. sept. (Kbh.) Lensmændene i Jyll. fik brev om at gøre den anordning, at sognerytterne igen bliver udmunderede og beredne, så de kan gøre tjeneste, når påbydes. Dermed etc. JT, 14, 155. K.

Disse fik breve: Erik Rosenkrantz, Mogens Arenfeldt, Kaj Lykke, Hans Schack, Gunde Rosenkrantz, Ulrik Christian Gyldenløve, hr. Ove Giedde, Malte Sehested og Manderup Due (MSs og MDs breve blev igen indleveret i Kanc), hr. Oluf Parsberg, hr. Henrik Rantzau, hr. Steen Bille, Laurids Ulfeldt, Erik Krag, Corfitz Trolle, Hans Friis, Henrik Thott, Jørgen Seefeld, Ove Juel.

29. sept. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at gøre en anordning, hvorefter de, som begiver sig på fribyteri, kan have at rette sig med de priser, som de bekommer. Dermed etc. Sjt, 34, 727. (Tr.: KD, V, 507). K.

29. sept. (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om, at kongen er tilfreds, at Jens Pedersen Saxe, som har forset sig i lejermål i Kolding, må absolveres i menigheden i Kbh. og annammes til det højværdige alterets sakramente, eftersom han i denne tid ikke kan komme til det sted, hvor gerningen er sket. Befalendes etc. Sjt, 34, 727. (Tr.: KD, V, 507). K. Indl. 25. og 26. sept.

30. sept. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at lade Sivert Brockenhuus bekomme 50 rd. til rejsepenge, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 728. (Tr.: KD, V, 508).

30. sept. (Kbh.) Peter Bredal fik befaling til at losse de sild og bøkling, som er ankommet med det hollandske skib, og lade dem opføre på Provianthuset. Sjt, 34, 728. (Tr.: KD, V, 508).

1. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om et hus til kvæstede og syge. Kongen har forordnet, at det hus på Christianshavn,

som tilhører nogle umyndige børn, som Hans Jensen er formynder for, må bruges til at logere de syge soldater, som findes dér. Derfor vil kongen af den kapital, huset er takseret for, give rente, som skal bruges til indkvarteringsens underhold af huset. Dermed etc. Sjt, 34, 728. (Tr.: KD, V, 508). K.

1. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at handle med borgerskabet i staden, at enhver vært låner hver af sine indkvarterede soldater en sæk med halm, hvilken siden skal afskaffes, når Gud vil, at belejringen er overstået. Dermed etc. Sjt, 34, 728. (Tr.: KD, V, 508). K.

1. okt. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om, at kongen er tilfreds, at den islandske galiot må føre hr. Henrik Rantzau til Møgelkær, befalingsmand på Åkær, fra Kbh. til Møn, Loll. el. hvor vinden føjer. Så og at de både, som er kommet fra Møn, igen må begive sig tilbage, når de vil. Befalendes etc. Sjt, 34, 728. K.

1. okt. (Kbh.) Balthasar Seckman, skriver på Klædekammeret, fik brev om at gennemse det klæde o.a., som findes på den galiot, som er blevet anholdt ved Dragør, og forskafe en specifikation over, hvor mange sorter der findes og hvor meget af hver slags. Sjt, 34, 729. K.

1. okt. (Kbh.) Gunde Rosenkrantz og hr. Axel Urup fik brev om de skånske kommissarieregnskaber. Hr. Ove Giedde, hr. Henrik Rantzau og Gunde Rosenkrantz har efter kongens befaling af 23. juni¹ gennemset disse rgsk., som til den tid var uforhørt, og gjort relation om deres beskaffenhed. Da den er forlagt, beder kongen dem gøre udførlig relation til endelig kvittering. SkT, 9, 150. K.

1) Se ovf., s. 277.

2. okt. (Kbh.) Balthasar Seckman, skriver på Klædekammeret, fik brev om at lade major Morten Herberg¹ og løjtnant Christian Wilhelm von Jerefander hver bekomme klæde til en kappe og klædning. Sjt, 34, 729. K.

1) Overskriften har *Herberg*, brevet *Herbach*.

2. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade de båds mænd fra Falster, som har ført folk til Kbh., hver bekomme 1 sldl. til fragt af deres både. Dermed etc. Sjt, 34, 729. K. Orig. i DKanc. B 179M.

2. okt. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om af lenets landgilde straks at lade ankomme 170 får og lam til hofholdningen, så og at lade sætte 100 gæs på sti, hvorfor på hver gås skal blive godtgjort 1 skp. havre, hvorimod hver gås, når de, efter at havren er opædt, straks skal leveres, skal veje 10 el. 12 pd. I lige måde skal han lade indkøbe 20 gode græsøksne, som kan gå på den bedste græsgang muligt er, indtil de efterhånden kan blive afhentet. Desligeste skal han lade annamme 100 gode fedesvin i stedet for oldenpenge. Han skal på stedet lade slagte det, han efter anordning får tilskikket fra lenene Ålholm og Halsted Kloster, og imidlertid slagteriet varer, skal han skaffe folk, havende indseende med, at alting handles renligt og forvares vel med salt, og at intet deraf forkømmes. Dermed etc. SmT, 8, 194. K. Indl. udat.

2. okt. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev anlangende at levere adskilligt på Nykøbing Slot til hofholdningen. Han skal straks af lenet levere 100 beder og gimmerlam, desligeste lade sætte 150 gæs på sti, hvorpå hver gås skal blive godtgjort 1 skp. havre, hvorimod hver gås, når den, efter at havren er opædt, straks skal leveres til Nykøbing Slot, skal veje i det ringeste ml. 10 og 12 pd. Så og lade indkøbe 30 græsøksne, som kan weides på den bedste gang, der kan falde, indtil de efterhånden bliver affordret. I lige måde skal han i stedet for oldenpenge lade annamme 40 gode fede svin og i lige måde fremskikke dem til Nykøbing Slot, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. SmT, 8, 195. K. Indl. se foreg.

2. okt. (Kbh.) Philip Barstorff fik brev om straks af lenet på Nykøbing Slot til hofholdningen at lade levere 180 får og lam og lade sætte 100 gæs på sti, hvor skal blive godtgjort 1 skp. havre på hver gås, hvorimod hver gås, når den, efter at havren er opædt, straks skal leveres til Nykøbing Slot, skal veje i det ringeste ml. 10 og 12 pd. Så og lade indkøbe 50 græsøksne, som kan weides på den bedste gang, der kan falde, indtil de efterhånden bliver affordret. I lige måde skal han i stedet for oldenpenge lade annamme 60 gode fede svin og i lige måde fremskikke dem til Nykøbing Slot, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. SmT, 8, 195. K. Indl, se foreg.

3. okt. (Kbh.) Magdalene, Samuel Meyers fik brev på apoteket. Kongen bevilger efter begæring, at Magdalene, enke efter SM, må nyde apoteket i Kbh., som hendes husbond har haft, med lige sådanne privilegier, eftersom han har anvendt stor bekostning derpå. Dog skal

hun, så længe hun nyder det i hendes enkesæde, være tiltænkt at holde det forsvarligt ved lige med ferske, tjenlige og fornødne varer, så og dygtige og erfarne svende, som kan forestå apoteket uden klage, hvad deres bestilling vedkommer. Forbydendes etc. Sjr, 24, 275. (Tr.: KD, III, 483). K.

3. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at forordne 2 renteskrivere, i hvis nærværelse det klæde, kirsej og baj, som findes på den anholdte galiot, kan oplægges på den lange sal på Kbh.s Slot, og hvert stykke specificeres ved alen og mål, hvorefter de kan ervente kongens vilje, hvorledes han vil have forholdt dermed. Dermed etc. Sjt, 34, 729. K. Orig. i DKanc. B 179M.

P.S. Renteskriverne skal forrette dette i kongens hofskrædders nærværelse.

3. okt. (Kbh.) Rektor og professorer fik brev om, at kongen er tilfreds, at mag. Jens Jensen Birkerod må antages som ordinarius professor philosophiæ på universitetet, dog foundationes, leges, statutæ, consvetudines laudabiles salvis omnium professorum juribus uvioleret¹ og med denne bevill. i alle måder upræjudiceret. Befalendes etc. Sjt, 34, 730. K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA. Indl. 8. okt. og udat.

1) dog foundationer, love, statutter og rosværdige sædvaner med forbehold for alle professorernes rettigheder uvioleret og med denne bevilling ikke præjudiceret.

3. okt. (Kbh.) Jens Kaas fik brev om, at kongen er tilfreds, at han under sit kompagni må beholde nogle ryttere på Møn, som er taget af den kaper ved Falster. Han må forløves at gå med dem under generallt. Schacks regiment. Befalendes etc. Sjt, 34, 730. K.

4. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om straks ved 2 uvildige mænd at lade taksere bygningen på den på Amager uden for Christianshavns Port stående reberbane. De skal straks under deres hænder indskikke takseringen i Kanc., om kongen behøver at lade den afbryde. Dermed etc. Sjt, 34, 730. K.

5. okt. (Kbh.) Konfirmation af studenternes leges militares. Kongen er søgt om konfirm. af disse, som er oprettet blandt studenterne, hvorefter enhver skal rette sig under deres regiment i denne belejringstid. Lyder: Kap. I. Straf for dem, som forsømmer præces og Guds ords

hørelse, item som sværger og bander. 1. Gud bor blandt sit folk, og i denne belejring er i synderlighed højlig fornødent, at enhver studiosus inderlig frygter, ærer og dyrker Gud og påkalder hans hjælp. 2. Hvo, som forsømmer præces el. bedestunden aften el. morgen, giver for hver gang 4 sk., men for hver prædikens forsømmelse uden lovlig undskyldning 8 sk. 3. Befindes nogen under prædiken el. præces at drikke el. doble, straffes hver gang for 24 sk. mulkt, en officer dobbelt. Hvo, som ikke straks betaler, straffes med akademiets fængsel på vand og brød. 4. De, som bander og sværger, skildrer 1 time for hver gang. De, som ikke korrigerer, noteres som dem, der i fremtiden ikke bør betjene hæderlig bestilling. Kap. II. Straf for dem, som absenterer sig, og ikke indstiller sig under studenternes regiment. 1. Enhver studiosus skal lade sit navn skrive under et kompagni og stille sig derunder og ingen være permitteret at vagere, men alle være undergivet lige love, eftersom kongens mandat ingen exciperer. Hvo, som absenterer sig el. lader sig leje af borgerne, skal angribes el. straffes med relegation. Kap. III. 1. Ingen må under høj straf forsømme sin vagt. 2. Hvo, som bortgår om morgenen, førend reveille er slagen, enten de er på posten el. reserve, giver til straf 12 mk. el. skildrer 2 timer. 3. Hvo, som absenterer sig fra sin vagt en hel nat, sættes i akademiets fængsel i 2 dage og nætter på vand og brød. 4. Hvo, som har vagt på posten og går derfra om morgenen uden forlov, førend hans tid er at afløses, skal skildre i 3 timer, når vagten igen tilfalder ham. Lige straf for dem, som absenterer sig om eftermiddagen. 5. Hvo, som forsømmer sin skildren, skal skildre dobbelt så længe som ordinarii. Men officererne må ingen lade stå over den ordinære tid på skildvagt, under 1 mk. straf. 6. Hvo, som bortgår fra sin skildrepost uden forlov, så pladsen står ledig, og fjenden uforvarende kunne komme ind, skal være under livsstraf, eftersom det er kapitale. 7. Hvo, som befindes sovende el. drukken, så han kendes udygtig af officeren at forrette vagt, straffes med akademiets fængsel på vand og brød i 3 dage og nætter. 8. Nævnte straf skal også forstås om underofficererne. Kap. IV. Om at parere kommando. Enhver studiosus skal gøre sin over- og underofficer ære og respekt og parere lovlig kommando. Hvo, som er opsætsig, straffes med fængsel el. andet, dog under den gejstlige jurisdiktion. Kap. V. Om gewehr og mønstring. 1. Enhver skal holde sit gewehr rent og færdigt, anseende, at han dermed skal forsvare sit liv. Dersom noget gewehr af officererne befindes udygtigt og brøstfældigt formedelst ejermandens forsømmelse, giver derfor $\frac{1}{2}$ rd. og straks at lade det forfærdige. 2. Ingen må lade el. skyde med kugler, når han ekserceres af officererne under 1 mk.

straf. 3. Ingen må skyde på mønsterpladsen el. i marcheringen uden officerernes till. el. bøde 1 mk. 4. Hvo, som skyder under præces el. prædiken, bøder 1 mk. 5. Hvo, som vil afskyde sin musket el. bøsse, som er skarpladt med kugle, skal gøre det over brystværket ud ad mårken og ikke ind i byen. Hvo, der gør det, bøder for hver gang 24 sk. og ellers lide skade, om han nogen gør. 6. Når mønstring holdes, må ingen uden officerernes forlov og lovlig undskyldning være borte under 24 sk. mulkt. 7. Hvo, som borttager andens gewehr og overbevises, at han har solgt og forkommet det, sættes i akademiets fængsel og lider som for offentligt tyveri og skal aldrig mere regnes blandt ærlige studenter. 8. Hvo, som forladder andens gewehr el. fordærver det, skal straks lade det forfærdige, og om han gjorde det af modvillighed, bøde derfor 1 rd., men om skade sker, da lide efter skadens beskaffenhed og i akademiets fængsel. Kap. VI. Om parlament og dets straf. Hvo, som anfanger klammeri med anden med skændsord, sættes i arrest til sagens forhøring og straffes. Desligeste enhver, som bestyrker klammeri. Men drager man degen el. bruger gewehr mod anden, straffes med 1 rd. mulkt el. med akademiets fængsel på vand og brød. Hvo, som gør skade med degen el. gewehr, i synderlighed under besat vagt el. under præces el. Guds ords tjeneste, straffes hårdeligen, først med arrest og fængsel, siden for gejstlig jurisdiktion. Kap. VII. Om mulkten. 1. Mønsterskriveren under hvert kompagni skal optegne enhver, som forser sig mod disse artikler, til auditøren angive navn på dem, som skal straffes, og mulkten af andre, som skal mulkteres. Forsømmer han det el. conniverer med nogen, da selv at straffes. 2. Mulkten skal mønsterskriveren oppebære og i auditørens nærværelse overlevere regimentssekretæren, som skal samle dem, at de siden kan uddeles til det kompagni, som de falder under. 3. Mønsterskriveren under hvert kompagni skal optegne dem, som forsømmer deres skildren og vagt, og skal hver dag på den tid, vagten afløses, levere regimentssekretæren el. auditøren en designation over dem, der har absenteret sig, med dag og datum og hvad kompagni. Forsømmer han det, da at straffes el. afsættes. De andre forseelser, som kan forefalde og ikke er observeret i disse legibus, skal efter auditørens kendelse decerneres med prorektors og professorers råd. Kongen konfirmerer dette. Forbydendes etc. SjR, 24, 276. K.

5. okt. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om en ladning rug. Kongen er tilfreds, at af de 18 td. rug, som for kort tid siden er opmålt af en hollandsk krejer og er stående på Dragør, må uden betaling

forundes menigheden dér, som opbragte krejeren, det, som bliver tilovers, når kommandanten først har bekommet sin part. Befalendes etc. Sjt, 34, 731. (Tr.: KD, V, 509). K. Incl. udat.

5. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om hr. Lauge Hansens besoldning. Kongen er tilfreds, at LH, så længe han gør tjeneste på volden, beregnet fra den tid, han først har anfanget dermed, bekommer sin forrige skibspræstebesoldning. Dermed etc. Sjt, 34, 731. (Tr.: KD, V, 509). K. Orig. i DKanc. B 179M.

5. okt. (Kbh.) Peter Bredal, ekvipagemester og admiral, fik brev om straks på Provianthuset at lade indlevere de 16 læster sild, såvel som de røgede bøkling, som han uden ordre har ladet aftage af det hid ankomne hollandske skib. Sjt, 34, 731. (Tr.: KD, V, 509). K.

5. okt. (Kbh.) Hans Hansen, proviantskriver, fik brev om at lade borgerskabet bekomme nogle sild. Kongen har forordnet følgende hid ankomne sild at lade uddele til stadens indvånere, som begærer det, tønden for 10 sldl., nemlig til borgerskabet 20 læster. HH skal lade dem bekomme dette imod kvittering. Dermed etc. Sjt, 34, 732. (Tr.: KD, V, 509). K.

5. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om 20 læster sild, som er forundt borgerskabet. Kongen har forordnet, at 20 læster af de hid ankomne sild ligeligen skal uddeles til stadens borgerskab, som begærer det, tønden for 10 sldl. De skal gøre den anordning, at de bliver uddelt ligeligen, og pengene derfor leveret til Selio Marselis. Dermed etc. Sjt, 34, 732. (Tr.: KD, V, 509-10). K.

6. okt. (Kbh.) Bestalling for Diderich Christensen at have indseende med de kvæstede og syge. Han er antaget at have indseende med disse i garnisonen. Han skal antage de indtagne soldaters tillagte ugentlige underholdning, som skal anvendes på deres kur, så vidt den strækker til, og resten, så vidt uforbigængeligen gøres fornøden, af det, som indsamles i kirkerne, og derefter at indkøbe proviant o.a. Ingen skal indtages, uden doktoren eragter ham så svag, at han behøver at kureres, og derhos fremviser sin kaptajns seddel. Ingen skal tilstedes at blive længere, end kendes fornødent af doktor og badskær. Til sengesteder kan købes dæler og søm og straks forfærdiges med ringeste bekostning. De sengeklæder, som ikke godvilligen gives af godtfolk, kan

for ringest mulige bekostning indkøbes eftersom midlerne strækker til. For hans umage skal han om måneden gives 6 rd. og til 2 kvinder, som kan renholde de syges klæder, en skipperkost af Proviandhuset. For alt skal DC hver lørdag levere ekstrakt og regnskab for hver ugedags indtægt og udgift til Jens Rodsteen og Thomas Thomsen. Dermed etc. Sjr, 24, 282. K. Incl. udat.

6. okt. (Kbh.) Henrik Müller fik følgebrev til nogle bønder i Kbh.s len. Kongen hilser kronens bønder i Ølstykke h., Farum s. og by: Paaske Pedersen, Peder Lauridsen, Peder Jørgensen, Morten Pedersen, Jørgen Jensen, hr. Mads N., Niels Ibsen d. U., Niels Olsen d. U., Niels Christensen, Anders Olufsen, Rasmus Rasmussen, Anders Larsen, Jens Olufsen, Jens Bennedsen, Niels Olsen, Jens Larsen Jyde, Mikkel Hansen Foged, Mikkel Hansen, Svend Nielsen, Jens Ibsen, Hans Tuesen, Jørgen Ibsen. Værløse s., Værløselille: Sidse, Hans Pedersens, Poul Pedersen, Christen Hansen, Niels Madsen, Jep Ibsen, Ole Pedersen, Knud Jensen, Peder Madsen, Børge Bendsen, Peder Hansen, Peder Jensen. Kollekolle: Laurids Madsen, Rasmus Madsen el. hvem nu herefter besidder gårdene, som Johan Christoph von Kørbitz har haft i væрге og forsvar. Kongen befaler dem, at de retter sig efter denne dag at svare HM, hans hustru og arvinger el. deres fuldm., givende deres årlige landgilde, gæsteri, sagefald osv. Han skal igen holde dem ved lov, skel og ret. Ladendes etc. Sjr, 24, 283. K.

6. okt. (Kbh.) Henrik Müller fik følgebrev til nogle bønder i Roskilde len. Kongen hilser kronens bønder i Voldborg h., Allerslev s., Lejre: Peder Lauridsen, Jens Pedersen, Jens Jyde og Niels Hansen, Laurids Knudsen og Søren Jensen, Rasmus Jørgensen, Rasmus Vendelbo og Peder Nielsen med Peder Jyde. Gadehuse: Oluf Pedersen, Laurids Ingvorsen, Mads Pedersen. Lejre Mølle: Peder Jensen. Allerslev: Niels Jensen, Peder Nielsen, Peder Jensen, Mads Hansen og Peder Skrædder, Jens Jensen, Gregorius Hansen, Peder Henningsen, Peder Larsen. Udlejre: Peder Andersen. Tokkerup: Morten Jensen, Peder Olufsen. Skullerup: Peder Madsen, Oluf Nielsen. Skullerup Mølle: Hans Pedersen. Bregentved: Hans Larsen. Slorup: Poul Hermandsen. Abberup:¹ Mogens Lauridsen. Kisserup: Jacob Jensen, Mads Christensen, Jep Andersen, Peder Sørensen og Anders Frandsen, Hans Mikkelsen, Jens Frandsen, Anders Klokke, Jens Nielsen, Niels Pedersen, Jep Andersen, Niels Pedersen Væver. Valborup:² Peder Mortensen. Åstrup: Lars Andersen. Lerbjerg: Oluf Nielsen, Jens Hansen. Dyrlund:³ Laurids

Mogensen. Særløse⁴ s., Avnstrup: Jørgen Ingvorsen. Ebberup: Jørgen Mortensen. [Kirke] Såby s., Abbeltved:⁵ Casper Pedersen og Henrik Pedersen el. hvem nu herefter besidder gårdene, som Ove Skade til Kærbygård har haft i værge og forsvar. Kongen befaler dem, at de retter sig efter fra denne dag at svare HM, hans hustru og arvinger el. deres fuldm., givende deres årlige landgilde, gæsteri, sagesfald osv. Han skal igen holde dem ved lov, skel og ret. Ladendes etc. Sjr, 24, 284. K.

1) Kopibogen har *Aggerup*. 2) Kopibogen har *Svalleborup*. 3) Kopibogen har *Diurlund*. 4) Kopibogen har *Sækkeløse*. 5) Kopibogen har *Abetved*.

6. okt. (Kbh.) Henrik Müller fik følgebrev til nogle bønder i Antvorskov len. Kongen hilser kronens bønder i Løve h., Skellebjerg¹ s. og by: Jacob Nielsen, Niels Larsen, Jens Madsen, Niels Madsen. Gadehuse: Jørgen Eriksen, Hans Nielsen. Bakkendrup: Niels Hansen og Peder Hansen, Mikkel Sørensen, Laurids Pedersen, hr. Jens Due, Rasmus Rasmussen, Jens Hansen, Peder Pedersen, Søren Jensen. Gadehuse: Svend Pedersen. Gierslev s. og by: Peder Jørgensen, Laurids Jensen. Knudstrup: Laurids Pedersen, Jep Ibsen, Peder Ibsen. Reerslev s. og by: Niels Christensen, Anders Christensen, Peder Hansen, Peder Murmester, Niels Sørensen, Jens Christensen. Sønderød: Peder Andersen, Lars Pedersen, Mads Olufsen, Lars Stolpe, Svend Madsen, Jens Hansen, Peder Jerissen, Knud Jensen, Søren Jensen, Peder Andersen Kierket. Gadehuse: Rasmus Sørensen, Niels Jensen og Anders Nielsen el. hvem nu herefter besidder gårdene, som Hugo Lützwow har haft i værge og forsvar. Kongen befaler dem, at de retter sig efter fra denne dag at svare HM, hans hustru og arvinger el. deres fuldm., givende deres årlige landgilde, gæsteri, sagesfald osv. Han skal igen holde dem ved lov, skel og ret. Ladendes etc. Sjr, 24, 286. K.

1) Kopibogen har *Sælbjerg*.

6. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om med forderligste at lade vurdere de gamle huse, som findes i staden og ingen bor i, så at tømmeret kan bruges til palisader til stadens defension. Befalendes etc. Sjt, 34, 732. (Tr.: KD, V, 510). K. Incl. 6. og 16. okt.

Item fik borgmestre og råd et andet brev den 15. okt. 1658 at lade vurdere (de huse og våninger, som står næst inden ved volden, ml. Vesterport og Helmer Skanse) og ellers lydende lige som dette, undtagen det ml. disse tegn ( ).

6. okt. (Kbh.) Hans Schack fik brev om, at kongen har befalet borgmestre og råd i Kbh. at lade vurdere de gamle huse, som findes i staden og ingen bor i, så tømmeret deraf kan bruges til stadens defension. Befalendes etc. Sjt, 34, 732. (Tr.: KD, V, 510). K.

6. okt. (Kbh.) Bispem i Roskilde fik brev om bøn for den hollandske flåde. Kongen har bekommet vis kundskab, at den hollandske secours udebliver så længe formedelst kontrær vind. Adressaten skal gøre den anordning, at der af alle prædikestole i staden bliver gjort bøn, at den nådige Gud vil føje vinden således, at den tilsagte secours kan komme ind i betimelig tid. Sjt, 34, 732. (Tr.: KD, V, 511). K.

6. okt. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at lade Steen Rodsteen være proviant af Provianthuset følgagtig, af hvad slags han begærer, for 20 rd. efter renteritakst. Tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 733. K.

6. okt. (Kbh.) Jens Rodsteen og Thomas Thomsen fik brev anlangende forhør af Diderich Christensens rgsk. Kongen har antaget DC til at have indseende med de kvæstede og syge i garnisonen og at annamme det, der bliver udgivet el. forordnet til deres underholdning. Han skal herfor hver lørdag til adressaterne levere ekstrakt og regnskab over ugens indtægt og udgift. De skal hver uge tage regnskaberne for sig, gennemse dem og efter befunden beskaffenhed kvittere DC. Dermed etc. Sjt, 34, 733. (Tr.: KD, V, 512). K.

6. okt. (Kbh.) Johan Poulsen fik brev om at handle med borgmestre og råd i Lybæk, at de imod rigtig betaling vil forskaffe kongen 4.000-5.000 par strømper og sko til soldater, så at han med allerførste lejlighed kan bekomme dem, hvormed de gør en tjeneste, som kongen i forefaldende okkasioner igen vil erkende. Befalendes etc. Sjt, 34, 733. (Tr.: KD, V, 512). K.

6. okt. (Kbh.) Christoffer Lindenov og Barstorff fik brev om i skovene at lade hugge flest muligt palisader og ved given lejlighed hidskikke dem til fæstningen Kbh. Dermed etc. SmT, 8, 195. K.

6. okt. (Kbh.) Henrik Müller fik følgebrev til nogle bønder i Stjernholm len. Kongen hilser kronens bønder i lenet: Nim h., Haurum: Thomas Ibsen; Hornborg: Jep Christensen, Peder Andersen Vildkat,

Poul Bertelsen, Niels Sørensen, Jens Olufsen, Jep Mikkelsen, Christen Christensen, Jens Thomsen. Kalhave: Thorkild Sørensen, Søren Pedersen, Anders Christensen, Jørgen Lauridsen, Peder Pedersen, Hans Mortensen, Thomas Madsen, Just Knudsen, Niels Jensen, Jens Christensen i Hornborg og Iver Christensen, Hans Jensen, Mads Thomasen, Jens Ibsen. Flemming: Therkild Olufsen, Peder Jensens hustru. Brestenbro:¹ Søren Mikkelsen. Kobbermøllen: Badzer Meincke. Hatting h. Neder Mølle: Niels Jensen el. hvem gårdene herefter besidder, som Laurids Ulfeldt til Harritslevgård har haft i forsvar. De befales strengeligen efter denne dag at svare HM, hans hustru og arvinger el. hvem, de befuldmægtiger, givende ham den årlige landgilde, gæsteri, sagefald, ægt, arbejde og al anden rente, herlighed og rettighed. Han skal igen holde dem ved lov, skel og ret. JR, 13, 94. K.

1) Kopibogen har *Brøstenbro*.

6. okt. (Kbh.) Henrik Müller fik følgebrev til nogle bønder i Åkær len. Kongen hilser kronens bønder i lenet: Ning h., Gosmer s.¹, Dybvad: Valdemar Lykke. Gylling s.:¹ Rasmus Pedersen Juel, Anders Thøgersen, Morten Aagesen, Jens Pedersen, Knud Nielsen el. hvem gårdene herefter besidder, som Henrik Rantzau til Møgelkær har haft i forsvar. De befales strengeligen efter denne dag at svare HM, hans hustru og arvinger el. hvem, de befuldmægtiger, givende ham den årlige landgilde, gæsteri, sagefald, ægt, arbejde og al anden rente, herlighed og rettighed. Han skal igen holde dem ved lov, skel og ret. Ladendes etc. JR, 13, 95. K.

1) Sognet ligger i Hads, ikke Ning h.

7. okt. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om, at kongen er tilfreds, at Hans Oldeland må nyde sin kancellijunkerbesoldning den tid, han var forløvet af kongen at rejse udenlands. Desligeste også fra den tid, han rejste fra Kbh. til Moskva, indtil han kom tilbage igen. Dermed etc. Sjt, 34, 734. K.

7. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at Hans Oldeland må nyde sin besoldning fra Philippi Jacobi 1654 til årsdagen 1655, på hvilken tid han var forløvet at rejse udenlands. Dermed etc. Sjt, 34, 734. K.

7. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre den anordning, at kongens staldfolk bekommer et års klæder. Dermed etc. Sjt, 34, 734. (Tr.: KD, V, 512). K. Orig. i DKanc. B 179M. Incl. 7. okt.

7. okt. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om, at de indtil videre skal dømme i alle konfiskationskapersager, som kan forefalde, efter de forefundne dokumenters beskaffenhed, være sig ml. kapere og deres priser el. i andre måder. Sjt, 34, 734. (Tr.: KD, III, 512-13. CCD, VI, 398). K.

9. okt. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at gøre den anordning, at oberst Frederik von Ahlefeldt med major Debitz (Dewitz) med begge deres kompagnier besætter Christianshavn, og oberst Both derimod med de dér til ham af HS forordnede folk igen indkommanderes i Kastellet. De øvrige kompagnier skal han selv fordele på de andre poster, som han selv synes godt. Dermed etc. Sjt, 34, 735. (Tr.: KD, V, 513). K.

9. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at tilforordne 2 el. flere af borgerne, som i adelens, de højlerdes og kongens egne tjeneres gårde kan forfare, om der nogetsteds findes tømmer, som kan bruges til stadens defension, og angive det, og med forderligste overlevere en fortegnelse i Kanc., på hvad steder og hvor meget der findes hvert sted. Dermed etc. Sjt, 34, 735. (Tr.: KD, V, 513). K.

9. okt. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om på ansøgning og for betaling at lade kongens hofbetjente bekomme 3 læster sild, tønden for 10 sldl., hvilke penge skal leveres til Selio Marselis. I lige måde skal han lade borgerskabet i Christianshavn uden betaling bekomme 3 læster af nævnte sild, som de selv ligeligen skal uddele, så at de fattige kan bekomme, eftersom de behøver det. Sjt, 34, 735. (Tr.: KD, V, 513). K.

9. okt. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om både, som løber ud, og om den båd, som førte Christoffer Sehested hen. Han skal gøre den anordning, at ingen både tilstedes at begive sig fra Loll. el. Falster, med mindre de kommer til Kbh. el. skikkes til Lybæk. Og den båd, som nu går fra Kbh. med CS, skal straks igen komme tilbage med skrivelse fra ham, enten der er nogen andre at følges hid med el. ikke. Dermed etc. SmT, 8, 196. K.

11. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at gøre anordning, at de ryttere, som er indkvarteret i deres by, nu bekommer fourage til deres heste af deres værter, hvilket igen skal dekorteres og godtgøres dem i rytternes verpflegung. Dermed etc. Sjt, 34, 736. (Tr.: KD, V, 514). K.

11. okt. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at forfærdige 3 af de skuder, som ligger ved byen, til at synke i havnen, når det gøres fornødent. Dermed etc. Sjt, 34, 736. (Tr.: KD, V, 514). K.

12. okt. (Kbh.) Å.b. om amagernes fratagne kvæg. Kongen kommer i erfaring, at en del officerer tilholder sig det kvæg, som er blevet inddrevet fra Amager til Christianshavn. Kongen forbyder alle officerer o.a. at befatte sig med dette kvæg og befaler, at indvånerne igen bekommer det kvæg, som er indført og tilhører dem. Forbydendes etc. Sjr, 24, 287. K. Indl. 10. okt.

12. okt. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om ved kongens fiskal at lade presse alt det bådsfolk, som findes i staden, og ej har deres visse post på voldene el. under visse kompagnier, hvilke han siden skal lade føre hen til at besætte flåden med. Dermed etc. Sjt, 34, 736. (Tr.: KD, V, 514). K.

12. okt. (Kbh.) Niels Juel fik brev om med Niels Ibsen at lade presse alt det folk, som findes i staden el. Christianshavn og ingen tjeneste gør under visse kompagnier, og siden lade dem føre hen til at besætte orlogsflåden med. Dermed etc. Sjt, 34, 736. (Tr.: KD, V, 514). K.

12. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at 4 tømmermænd skal arbejde for Hans Schack. De skal tilholde oldermændene i staden, at han straks forskaffer HS 4 gode tømmermænd, som kan arbejde for penge og dagløn. Befalendes etc. Sjt, 34, 736. (Tr.: KD, V, 514-15). K.

12. okt. (Kbh.) Frederik Turesen fik brev om på vegne af kongen at lade advare borgerskabet i staden, at de flittigt dag og nat lader sig finde på deres poster på voldene, på det at kongen, såvel som hans generaler o.a. officerer, kan se og erfare, hvor stærkt de findes på posterne. Eftersom kongen for nogen tid siden har ladet ansige borgerskabet, som har deres post på Helmer og Hane Skanse, at antage en anden post for visse årsagers skyld, skal han ansige dem, at kongens vilje er, at de bekvemmer sig dertil. Befalendes etc. Sjt, 34, 737. (Tr.: KD, V, 515). K. Indl. udat.

12. okt. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at forskaffe tømmer og dæler til Hans Schack. Han skal straks forskaffe HS 8 tylvter dæler, 20 stk. fyr-tømmer, 6 tol tykke. Dermed etc. Sjt, 34, 737. (Tr.: KD, V, 515). K.

12. okt. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om straks mod kvittering at lade Hans Schack levere 20 rd. Dermed etc. Sjt, 34, 737. (Tr.: KD, V, 515). K.

12. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om på ansøgning at forskaffe Hans Schack de blik- og kobberør, som han behøver til minerne o.a. fortifikation ved fæstningen. Dermed etc. Sjt, 34, 737. (Tr.: KD, V, 515). Orig. i DKanc. B 179M.

13. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om en klædning til nogle borgerofficerer. De skal lade følgende officerer, som holder vagt hos borgerskabet på voldene og i staden, hver bekomme klæde til en klædning el. kappe, nemlig: oberst Georg Steding, major Robert Hay, kaptajnerne Jonas Jonassen, Thomas Marschal, Hans Hansen, Bastian, Thimoteus Holst, Christian Angel og Jacob Diderichsen, major Lorentz Friis, kaptajn Hans Lauridsen, løjtnanterne Peter Steffensen, Reinholt Brandt, Thomas Frosser, Søren Nicolai, Søren Poulsen, Christian Hellengaff, Peter Simensen, Jørgen Møller, Ellert Nicolai, Søren Sørensen, Johan Sutemant, Clemend Sørensen og sergent Christian von der Heide. Dermed etc. Sjt, 34, 737. (Tr.: KD, V, 516). K. Orig. i DKanc. B 179M. Incl. 3. og 14. okt.

Rentemestrene fik 19. okt. brev om at lade kaptajn Christian von Blumentrost og fændrik Hans Jacob Münnichhausen bekomme klæde til en klædning el. kappe. Dermed etc. Item den 21. okt. om klæde til Ulrik Christian Gyldenløves dragonofficerer til en klædning. Item den 23. okt. rentemestrene at lade Steen Bille, major over studenterne, bekomme klæde til en klædning el. kappe.

13. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre den anordning, at kuskene i kongens stald bekommer 1 års klæde. Dermed etc. Sjt, 34, 738. (Tr.: KD, V, 516). K. Orig. i DKanc. B 179M.

13. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at forskaffe Johan Christoph von Kørbitz nogle hakkelsesskærere, som kan skære korn i hakkelse til rytteriet. Dermed etc. Sjt, 34, 738. (Tr.: KD, V, 516). K. Incl. udat.

13. okt. (Kbh.) Rektor og professorer fik brev om at lade afd. Irgillius Gouberneurs lig bekomme frit lejersted i Trefoldigheds Kirke. Dermed etc. Sjt, 34, 738. (Tr.: KD, V, 516-17). K.

Lige sådant brev fik de om lejersted til Peter Lauholm, dat. 30. okt.

13. okt. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at lade annamme så meget af den bomolie, som de hollandske skipperne har ført hid, som kongen vil have til eget behov, og akkordere med ham, indtil kongen i sin tid kan betale det. Dermed etc. Sjt, 34, 739. K.

13. okt. (Kbh.) Proviansskriver Hans Hansen fik brev om på ansøgning at lade kongens hofbetjente bekomme 3 læster sild, tønden for 10 sldl., hvilke penge skal leveres Selio Marselis. Sjt, 34, 739. (Tr.: KD, V, 517). K.

15. okt. (Kbh.) Ulrik von Debitz (Dewitz) fik brev om sine soldaters samling. UD har for kongen ladet andrage, at en del af hans forrige soldater skal findes under adskillig andre regimente og kompagnier i staden. Alle høje o.a. officerer, under hvem disse soldater findes, befales på ansøgning igen at lade ham dem være følgagtig. Sjr, 24, 288. K.

15. okt. (Kbh.) Proviansskriver Hans Hansen fik befaling til at lade borgerskabet i Kbh., som begærer det, for betaling efter taksten bekomme 500 td. rug af Provianthuset og annamme og indtil videre beholde pengene. Sjt, 34, 739. (Tr.: KD, V, 517). K.

15. okt. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at sætte oberst Both i arrest. Kongen kommer i erfaring, at B om nattetide efter besat vagt skal have opladt porten og udlukket en del vogne på Amager. HS skal på vegne af kongen tage ham i arrest og i hans sted som kommandant i byen tilforordne oberst Steding. Dermed etc. Sjt, 34, 739. (Tr.: KD, V, 517). K.

15. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om fourage til rytteriet. Kongen og byen er til dens defension højeste magt anliggende på rytteriet, som nu findes i staden, og dets konservation. Eftersom ingen fourage kan bekommes fra Amager, skal adressaterne føre borgerskabet til gemyt, for at forekomme al desordre, at være betænkt på middel og veje, så og at gøre anordning, hvorledes rytteriet, som nu af deres værter bekommer penge i stedet for fourage, nu og her i stedet for pengene kan bekomme foder og underholdning til deres heste efter taksten, så at de kan gøre tjeneste dermed. Kongen tvivler ikke på, at enhver god patriot bekvemmer sig dertil. Dermed etc. Sjt, 34, 739. (Tr.: KD, V, 517-18). K.

15. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om efter hosfølgende overslag på Klædekammeret at lade levere så meget klæde, som behøves til, at det af Balthasar Seckman kan blive uddelt til nogle på slottet. Dermed etc. Sjt, 34, 740. K. Orig. i Rtk. 216.209.

15. okt. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om, at kongen er tilfreds, at Wulf von Buchwald til sit kvarter må nyde Bollergård i Nørrejyll. og gårdens indkomst og bønderne dér i sognet til rekrut og underholdning. OP skal assignere ham gården. Dermed etc. JT, 14, 156. K.

16. okt. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at erlægge ritmester von der Weggern¹ 1.000 rd., som kongen har foræret ham for gjort tjeneste. Desligeste til Zacharias Lundius 300 rd., som han tilkommer af sin besoldning, tagende deres beviser, hvilket kongen igen vil betale. Dermed etc. Sjt, 34, 740. (Tr.: KD, V, 518, der gengiver *Weggern* som *Meggern*). K. Orig. i Rtk. 216.200.

1) Overskriften har *Wegge*.

16. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om efter ritmestrenes overgivne ruller at lade hver rytter i staden bekomme klæde til en kappe. Dermed etc. Sjt, 34, 740. (Tr.: KD, V, 518). K. Orig. i DKanc. B 179M.

16. okt. (Kbh.) Begravelsesplads i Holmens Kirke. Kongen har bevilget afd. Oluf Hansens lig frit lejersted i kirken, hvorefter kirkeværgerne dér har at rette sig. Sjt, 34, 740. (Tr.: KD, V, 518). K.

16. okt. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om af Provianthuset at lade fændrik Henning Spare bekomme proviant for 20 sldl., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 741. K.

16. okt. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at lade borgerskabet i Christianshavn for betaling efter taksten af Provianthuset bekomme 100 td. rug, så og 4 læster af den hollandske sild for 30 sldl. tønden, som de selv ligeligen skal uddele blandt sig, så at de fattige kan bekomme deraf, eftersom de behøver det. Sjt, 34, 741. (Tr.: KD, V, 518-19). K.

16. okt. (Kbh.) Christoffer Lindenov og Philip Barstorff fik brev om at være Christian Christoffer Holck behjælpelig i alt, hvor han kan be-

høve deres tjeneste til sit kompagnis komplettering. Dermed etc. SmT, 8, 196. K.

16. okt. (Kbh.) Christoffer Lindenov og Philip Barstorff fik brev om at armere alt landfolket, så det kan bruges til landenes defension og lægges i Nakskov fæstning, når det andet folk udtages derfra. Herforuden skal de forskaffe alt mest muligt proviant, havre og hakkelse. Dermed etc. SmT, 8, 196. K.

16. okt. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at gøre hussøgning i Nakskov efter proviant uden nogen persons anseelse, så det fuldkommeligen kan vides, hvad forråd der findes hos enhver af alle slags korn og proviant, fæstningen til des større forsikring. Den påbudte kontribution i Falster skal han lade forbruge til fæstningen. SmT, 8, 196. K.

17. okt. (Kbh.) Adskillige af stænderne, nemlig Mogens Høg, Christen Skeel og de andre stænder, fik brev om at konsulere om fourage og 2 måneders hjælp til garnisonen. Kongen beder om, at de dagen efter til vist sted og tid konsulerer med de under stænderne deputerede, ved hvad middel rytteriet, som findes i staden, kan konserveres til fælles defension, således og, hvorledes den udlovede bevill. på 2 md.s tid til garnisonens underholdning fremdeles, når de udlovede 2 måneder har ende, kan kontinuere nogle måneder, indtil den gode Gud vil forelene bedre forandring ved secours el. i andre måder. Dermed etc. Sjt, 34, 745. (Tr.: KD, V, 520). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA.

Lige sådant brev fik borgmestre og råd i Kbh., borgmestre og råd på Christianshavn. Theodor Lente og Cornelius Lerche. Hans Boysen. Dr. Hans Svane, dr. Jacob Knudsen, dr. Thomas Bang, dr. Peder Scavenius, dr. Rasmus Bartholinus, mag. Rasmus Winding og mag. Jørgen Eilersen. Thomas Thomsen, Jørgen Hansen, Anders Sørensen, Jens Sørensen, renteskrivere, og Jens Boysen, tolder.

19. okt. (Kbh.) Henrik Müller og Selio Marselis fik brev om til ritmester Georg Schultz under Hans Schacks regiment at erlægge 50 rd., hvilke de skal blive godtgjort i regnskaberne. Dermed etc. Sjt, 34, 741. K.

19. okt. (Kbh.) Hans Schack fik brev om snarest muligt at lade afbryde de vurderede huse og våninger næst inden ved voldene ml. Vesterport og Helmer Skanse, efter at de folk, som bor i dem, er udflyttet. Det

tømmer, som deri findes dygtigt til palisader, skal han lade forvare, men det øvrige, såvel som sten o.a., som findes i husene, skal han lade være ejermændene følgagtig. Dermed etc. Sjt, 34, 741. (Tr.: KD, V, 520-21). K. Indl. 17. okt.

19. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh., item rigens hofmester og de højlærde fik brev om at befale kirkeværgerne til Helliggejst Kirke og Skt. Nikolaj Kirke, at de efterhånden imod kvittering leverer Diderich Christensen, forstander over de syge og kvæstede soldater, de penge, som samles i kirkerne og er forordnet til nævnte soldaters underholdning. Dermed etc. Sjt, 34, 742. (Tr.: KD, V, 521). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA. Indl., se Sjt, 34, 738, 13. okt. (brev 2).

Lige sådant brev fik rigens hofmester om Tyske og Holmens kirker. Item rektor og professorer om Vor Frue Kirke.

21. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik brev om hussøgning efter krudt og fourage. De skal forordne nogle personer, som tillige med de højlærdes deputerede og Jørgen Hansen renteskriver kan gøre hussøgning i alle huse i staden, ingen undtagen, efter det krudt og fourage, som kan findes, og derefter forfatte en fortegnelse derover. Dermed etc. Sjt, 34, 742. (Tr.: KD, V, 521). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA., i DKanc. B 180 (til Jørgen Hansen, se ndf.).

Lige sådant brev fik JH om med de højlærdes og borgerskabets deputerede og med fodermarskal Christian Viborg at gøre hussøgning. Item fik CV brev på K.M.s og hofbetjentenes vegne tillige med de højlærdes og borgerskabets deputerede og JH om at gøre hussøgning i alle huse. De højlærde med borgerskabets deputerede, CV og JH om at gøre hussøgning. Borgmestre og råd i Christianshavn med de højlærdes deputerede, CV og JH om at gøre hussøgning.

21. okt. (Kbh.) Gunde Rosenkrantz og hr. Niels Krabbe fik brev om irring ml. Peter Lützen, rådmænd i Christianshavn, og Hans Jensen, borger dér, og borgmestrene på Christianshavn. PL og HJ beklager sig over borgmestrene dér i byen anlangende deres indkvartering o.a. besværing, som pålægges dem, hvorom adressaterne tilstilles dokument. De skal med forderligste indstævne parterne for sig og forhøre dem om klagemålene, gørende deres bedste til enten at forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de i så

måder forretter, skal de give parterne beskrevet under deres hænder og signeter. Dermed etc. Sjt, 34, 742. (Tr.: KD, V, 521-22). Indl. 5. nov.

21. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at akkordere med Jens Lassen om 313 centner krudt, som han har leveret i Tøjhuset og på Kronborg, og derfor såvel som for de 1.000 rd., han nu har lånt kongen i rede penge, og ellers for tømmer og dæler forskudt i denne tid at gøre ham forsikring i jordegods, hvoraf han kan have sin rente indtil betalingsen. Dermed etc. Sjt, 34, 743. (Tr.: KD, V, 522). K.

21. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Poul Büchner, stykhopmand, bekomme klæde til en klædning. Dermed etc. Sjt, 34, 743. (Tr.: KD, V, 522). K. Orig. i DKanc. B 179M.

21. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om straks at befale 4 af renteskriverne, som i alle huse i staden, ingen undtaget, kan gøre hussøgning efter det krudt og fourage, der kan findes, hver i sit kvarter med de højlærdes og borgerskabets deputerede, så og med fodermarskal Christian Viborg. Så og efter gårdenes størrelse, uden undersked hvem de tilhører, at gøre kvarter for det hollandske fodfolk, som ventes hid, beregnet til 2.300 mand med høje og lave officerer, så de kan være i beredskab, når Gud vil, folket kommer i land, at enhver da straks kan anvises kvartererne, og fortegnelse forfattes. Dermed etc. Sjt, 34, 743. (Tr.: KD, V, 522-23). K.

Lige sådant brev fik Hans Boysen, Maturin Dupont og Jacob Ejlersen den 27. okt. Dog indgangen således: Kongen befaler dem, at de møder ved slottet, når klokken er 12, med de andre stænders deputerede, og da tillige med fodermarskalken Christian Viborg osv., ord fra ord efter det forrige.

21. okt. (Kbh.) Peder Reedtz og Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at gennemse øl-ugesedlerne og lysrullen. Det erfares, at af vin- og spisekældrene på slottet skal udspises og medgå en stor kvantitet herre- og spiseøl, hvilket nu falder meget besværligt at bringe til veje i denne onde tid. Adressaterne skal tage for sig ugesedlerne, som nu findes, eksaminere dem og kollationere dem med de rgsk. og den udspisning, som har været i kongens fars tid, hvorom de med allerforderligste skriftligt skal befatte deres betænkning til resolution. I lige måde skal de gennemse vinter- og sommerlysullen, og efterdi midlerne i denne besværlige tid ikke er til at forskaffe sådan stor mængde lys

ugentlig, som hidtil er sket, skal de også tilkendegive deres mening herom og gøre forslag om de lys, som ugentlig skal udleveres, og hvor de herefter er at erlange, anseende, at Kbh.s len, hvorfra lysene hidindtil er forskaffet, nu bliver ganske ruineret. Dermed etc. Sjt, 34, 744. (Tr.: KD, V, 523). K. Orig. i DKanc. B 179M. Indl., se Sjt, 34, 738, 13. okt. (brev 2).

22. okt. (Kbh.) Hans Schack fik brev om, at kongen er tilfreds, at fru Anne Catharine Budde, enke efter Peder Vibe, til sin husbonds begravelse må låne så mange soldater, som hun nu begærer og imidlertid kan mistes fra voldene. Befalendes etc. Sjt, 34, 745. (Tr.: KD, V, 523-24). K.

22. okt. (Kbh.) Peter Kalthoff fik befaling til at låne fru Anne Catharine Budde 3 stykker til at bruge til hendes husbond Peder Vibes begravelse. Sjt, 34, 745. (Tr.: KD, V, 524). K.

22. okt. (Kbh.) Christoffer Lindenov og Philip Barstorff fik brev om straks at hidskikke brød, malt, humle, havre og hvede, som mest muligt er at bekomme af Loll., Falster og Møn. Dermed etc. SmT, 8, 197. K.

23. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn m.fl. fik brev anlangende de hollandske folks indkvartering. De skal befale dem, som de efter forrige befaling¹ forordner til at gøre hussøgning om fourage og krudt, at de tillige efter gårdenes størrelse uden under-sked gør kvarter til det hollandske flådefolk, som ventes hid, beregnet til 2.300 mand med høje og lave officerer, så de kan være i beredskab, så enhver straks efter rullerne kan anvises kvarter. Dermed etc. Sjt, 34, 746. (Tr.: KD, V, 524). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA., i DKanc. B 180 (til Jørgen Hansen, se ndf.). Indl. 23. okt.

Lige sådant brev fik de højtlærde. Fodermarskalen om H.M.s og hofbetjentenes gårde. Jørgen Hansen om adelens gårde, med indgang: Eftersom han tilforn har bekommet befaling² til med de andre stænders deputerede at gøre hussøgning om krudt og fourage i staden, befales han etc. Borgmestre og råd i Christianshavn med de højtlærdes deputerede. Christian Viborg og JH.

1) Se ovf., s. 379. 2) Sammesteds.

23. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade major Steen Andersen Bille bekomme klæde til en klædning el. kappe. Dermed etc. Sjt, 34, 746. (Tr.: KD, V, 524). K.

23. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende at lade Jørgen Brun, cancellibud, bekomme noget af hans resterende besoldning til hans udmundering under rytteriet med 2 heste, så og meddele ham afregning på det, han tilkommer. Sjt, 34, 746. K.

23. okt. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om, at kongen er tilfreds, at ritmester Uncke må leveres de 10 sadler og hovedstole med tilbehør, som findes på skriverstuen og er gjort til sognerytterne. Dermed etc. Sjt, 34, 747. K.

25. okt. (Kbh.) Nogle fik bevill. til at komme ud. Kongen har bevilget skipper Therkild Rasmussen med hans bådsmand, Jep Karemand, Henning Hansen, Laurids Skaubo og Johan Rasmussen, at måtte begive sig fra Kbh. til Møn el. Falster. Sjr, 24, 288. K.

Lige sådan bevill. fik Otte Langemaiz at måtte komme til Falster.

25. okt. (Kbh.) Kaptajn Erik Smed fik kaperpas. Kongen bevilger, at ES på hans egen risiko og eventyr må udsejle med orlogsflåden for at gøre fjenden mest muligt afbræk og i særdeleshed opføre alle store og små skibe og fartøjer, såvel som al svensk el. prisegods, til Admiralitetets påkendelse. Sjr, 24, 288. K. Incl. udat.

26. okt. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om i beredskab ved toldboden at forskaffe alle de små fartøjer, som kan tilvejebringes, til at føre folk om bord med fra Kastellet til orlogsskibene. Dermed etc. Sjt, 34, 747. (Tr.: KD, V, 524-25). K.

26. okt. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at sekundere den hollandske flåde og om, hvad officerer og folk han skal tage på skibene. Han skal holde sig i beredskab med så mange af orlogsskibene, som kan blive forsynet med folk o.a. fornødenhed, og straks sejle ud for at sekundere den hollandske flåde, så snart det kan fornemmes, at den og den svenske flåde er kommet sammen i fægtning, gørende sin yderste flid efter sømands manér til at gøre fjenden alt muligt afbræk. På det, han kan have alt desto bedre på rede hænder, har kongen befalet, at både de bådsfolk, som om natten er på volden, og 200 soldater af liv-

regimentet så snart muligt, og når han begærer det, kan være færdige til at føres om bord. Officererne på flåden vil kongen have således forordnet: David Dannel (de Neel) skal være hos HB på Trefoldighed, så og kaptajnerne Fiet Janssen og [mangler] Rodsteen, løjtnant Hans Lauridsen og fiskal Peder Knudsen. På Hannibal skal være viceadmiral Nicolaus Helt, løjtnanterne Thomas Diderichsen og Jacob Albretsen. På Tre Løver kaptajn Peter Bredal, løjtnant Hans Nissen, Cornelis von Dam og Jørgen Rickersen. På Norske Løve kaptajnerne Jelle Lennersten og Christoffer Høyer og løjtnant Lyr. På Grå Ulv Peter Jansen Konig, løjtnant Cornelius von Santen. På Skt. Hans kaptajn Søren Orning og løjtnant Søren Hansen. På Højenhald kaptajn Peder Jensen. Dermed etc. Sjt, 34, 747. (Tr.: KD, V, 525). K. Indl. udat.

26. okt. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at gøre den anordning, at 200 soldater af livregimentet med officerer og de bådsfolk, som er forordnet til reserve på voldene, er i beredskab til på anmodning af hr. Henrik Bielke at føres om bord på orlogsskibene. Dermed etc. Sjt, 34, 748. (Tr.: KD, V, 525). K.

27. okt. (Kbh.) Nicolaus Helt fik brev om at antage kommando som viceadmiral på den flåde, som nu bliver udskikket, og have indseende med alting, med så skel, at hr. Henrik Bielke skulle blive kvæstet el. tilfalde andet menneskeligt. Dermed etc. Sjt, 34, 748. (Tr.: KD, V, 526). K.

27. okt. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om, at det er kongens vilje, at Peter Bredal skal kommandere som viceadmiral [næst] Nicolaus Helt. Befalendes etc. Sjt, 34, 749. (Tr.: KD, V, 526). K.

27. okt. (Kbh.) Peter Bredal fik brev om, at han skal kommandere som viceadmiral næst viceadmiral Nicolaus Helt. Dermed etc. Sjt, 34, 749. (Tr.: KD, V, 526). K.

27. okt. (Kbh.) Admiralitetet fik brev anlangende Jens Rasmussen Nørager af Randers om en skude. Hvad JRN har ladet andrage for kongen, kan adressaten se af hans hosføjede supplikation. Kongen er tilfreds, at han igen må bekomme skuden, med så skel, det er beskaffent dermed, som han foregiver. Befalendes etc. Sjt, 34, 748. K.

27. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at kongen er tilfreds, at pengene, som skal udgives for de sild, som er forundt dem, må forbruges til de fattige borgeres og håndværksfolks underholdning i staden. Befalendes etc. Sjt, 34, 749. (Tr.: KD, V, 526). K.

29. okt. (Kbh.) Hans Olsen, køkkenskriver, fik bevill. på en skude. Han må beholde skuden fra Stralsund, med redskab, som for nogen tid siden blev taget til prise ved Dragør og nu ligger i den ny havn ved Proviantgården, til at hente proviant til hofholdningen fra Loll. o.a. steder, som fjenden ikke har bemægtiget sig. Sjr, 24, 289. K. Incl. 27. okt.

29. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd fik brev om at akkomodere de hollandske sårede med huse o.a. Kongen tvivler ikke om, at en del af de hollandske folk i slagtingen med de svenske er blevet kvæstede. Adressaterne skal forordne enten Kompagnihuset el. Bryggerlavets hus i staden til de hollandske kvæstede folk og formane borgerskabet, at enhver efter sin formue vil låne fornødne sengesteder og klæder, så de kvæstede kan blive akkomoderet, indtil de igen kan komme tilrette. Da kan enhver igen tage sit, som han låner dertil. Kongen formoder, at ingen vægrer sig, eftersom folket for deres som for kongens konserveration har fægtet og bekommet skade, hvorfor det er billigt, at de medhandles vel. Befalendes etc. Sjt, 34, 749. (Tr.: KD, V, 526-27). K.

30. okt. (Kbh.) Brev om toldfrihed for proviant og munition, som hidføres. Kongen har bevilget, at alle de varer af proviant og munition, som føres til Kbh., indtil videre må forhandles toldfrit. Sjr, 24, 289. (Tr.: CCD, VI, 398). K.

30. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd fik brev om at tilholde bagerne i staden, at de til proviantskriver Hans Hansen leverer det bagte brød, som det er muligt at tilvejebringe. Så og det mel, som de kan have i beredskab, i stedet for rug, el. betaling derfor, eftersom kongen ej kan få malet så meget mel og bagt brød deraf, som behøves til flådens udredning. Dermed etc. Sjt, 34, 749. (Tr.: KD, V, 527, der anfører *bogerne*, ikke *bagerne*). K.

30. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd fik brev om, at eftersom fjenden er brudt op og har forladt sine belejringsværker ved byen, skal de gøre den anordning, at klokkerne og sejerværkerne i staden nu ringer og

lader sig høre som tilforn. Dermed etc. Sjt, 34, 750. (Tr.: KD, V, 527). K.

Lige sådant brev til borgmestre og råd i Christianshavn.

30. okt. (Kbh.) Bispem i Roskilde fik brev om i alle kirkerne i staden at lade gøre taksigelse, både for den hollandske secours og den hollandske succes til vands imod fjenden. Desligeste også, at den gode Gud har befriet byen for den 12 ugers belejring, og derfor til ære lade ham synge O Gud vi love Dig, med formaning, at Han fremdeles vil velsigne dem imod deres fjender. Dermed etc. Sjt, 34, 750. (Tr.: KD, V, 527). K.

30. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at forordne en el. flere renteskrivere, som med borgerskabets deputerede kan gøre billetter efter den rulle, som leveres på adelens gårde, til de hollandske folk, som er ankommet til secours. Dermed etc. Sjt, 34, 751. (Tr.: KD, V, 528). K. Orig. i Kbh.s Univs ark., 12 12 03, RA.

Lige sådant brev fik rektor og professorer om de gejstliges gårde. Hans Boysen om de kgl. betjentes gårde. Peter Kalthoff om artilleribetjentenes gårde.

30. okt. (Kbh.) Otte Krag og Peder Reedtz fik brev om straks at begive sig til den hollandske admiral Opdam, liggende på redem, og på vegne af kongen takke ham for den af ham beviste iver til at slage den svenske flåde og bringe den hidskikkede hollandske secours ind. De skal konsultere med ham, hvorledes fjendens flåde på bedste manér og nu igen straks kan angribes med samme magt og ved Den Højestes bi-stand ganske ruineres. Til den ende skal være i beredskab så mange af kongens orlogsskibe, som i en hast kan tilvejrbringes, hvorpå kan træde så mange af det hollandske folk af de reddeløse hollandske skibe, som behøves til deres besætning, og kongen ej selv kan tilvejrbringe, og siden på ny forstærke flåden dermed. Dermed etc. Sjt, 34, 751. (Tr.: KD, V, 528). K.

30. okt. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om straks at udkommandere skibet Skt. Hans tillige med det, som den hollandske admiral udkommanderer af sin flåde, til at krydse ml. Loll. og Køge Vig og renholde søen derimellem for kapere o.a. svenske fartøjer. Dermed etc. Sjt, 34, 751. (Tr.: KD, V, 528). K.

30. okt. (Kbh.) Niels Juel fik brev om, at kongens vilje er, at kaptajn Adrian von Veen skal assigneres Tre Kroner og være kaptajn derpå. NJ skal på ansøgning lade ham bekomme skibet. Dermed etc. Sjt, 34, 751. (Tr.: KD, V, 528-29). K.

30. okt. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om straks ved ordinære ryttere el. i anden måde over alt i Jyll., i synderlighed ved Skagen, at lade adressere, at den hollandske flåde den 29. okt. har været i fægtning med den svenske i Sundet og slået sig igennem den med den secours, som er indbragt i Kbh. Så og at den svenske flåde endnu er liggende i Sundet, så at dersom nogen hollandske skibe med folk el. andet kommer dér ved landet, at de da forstændiges derom og ej kommer dem i hænderne. Dermed etc. JT, 14, 156. K.

30. okt. (Kbh.) Christoffer Lindenov og Philip Joakim Barstorff fik brev om straks af Loll., Falster og Møn at hidskikke så meget brød, malt, humle, havre og hvede, som mest muligt kan bekommes til flådens udredning. Dermed etc. SmT, 8, 197. K.

30. okt. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev anlangende den hollandske succes. Han skal ved forefaldende lejlighed til Lybæk lade advise-re, at den hollandske flåde den 29. okt. har været i fægtning med den svenske flåde i Sundet og slaget sig igennem den med secours, som er indbragt i Kbh. Dermed etc. SmT, 8, 197. K.

31. okt. (Kbh.) Niels Juel fik brev om så snart muligt den følgende morgen på strømmen til kaptajn Colle at lade levere orlogsskibet Sorte Rytter med så meget folk, som kan undværes, til dem, som han tilforn har haft på sit eget skib, eftersom hans eget skib er skudt skadeløst. Dermed etc. Sjt, 34, 752. K.

31. okt. (Kbh.) Otte Krag, Ulrik Christian Gyldenløve og Hans Schack fik brev om annæmmelse af de hollandske folk. De Herrer General Stater af de Forenede Nederlande har til kongens secours hidskikket en del folk med officerer. Adressaterne skal, når disse kommer i land, på kongens vegne lade dem annæmme ved ruller, så at kvartererne kan blive derefter, og intet underslæb begås. Dermed etc. Sjt, 34, 752. (Tr.: KD, V, 529). K.

1. nov. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at tilforordne 3 renteskrivere, som kan have indseende med de kvæstede hollandske folk, som er indkommet fra skibene og logerer i lavshusene i staden. Dermed etc. Sjt, 34, 752. (Tr.: KD, V, 529). K. Orig. i DKanc. B 179M.

1. nov. (Kbh.) Peter Kalthoff fik brev om at annamme det krudt o.a. ammunition, som tilhører det hollandske folk, og lade det forvare hos kongens eget. Sjt, 34, 753. (Tr.: KD, V, 529). K.

1. nov. (Kbh.) Provianskriver Hans Hansen fik brev om at lade annamme det hollandske folks hidkomne magasin og lade det forvare på Provianthuset, indtil de efterhånden igen affordre det. Sjt, 34, 753. (Tr.: KD, V, 529). K.

1. nov. (Kbh.) Kaperne og fribytterne ved Loll. og Falster fik brev om at parere Christoffer Lindenov. Ladendes etc. SmT, 8, 197. K.

1. nov. (Kbh.) Christen Jørgensen Skeel, Hans Jørgensen Arenfeldt, Sivert Brockenhuus og Jens Kaas fik brev om Hans von Ahlefeldts og oberstlt. Ditlev Rantzaus folks laufpladser i Vendsyssel, Thy, Mors og Salling. Kongen har forundt HvA laufplads til et regiment på 600, så og DR på 400 heste i nævnte lande, som de har påtaget sig at hverve. Adressaten skal gøre den anordning, at så mange af nævnte 1.000 heste bliver forlagt i købstæderne og på landet, som hvert sted bekvemmeligen kan tilkomme, gørende den anordning, at folkene og hestene bekommer underholdning på nævnte laufpladser og officererne deres verpflegung fra brevets dato. Eftersom hvervningen angår adelens såvel som kongens konservation, skal adressaten på kongens vegne demonstrere adelen dette og af enhver begære, at de tilsteder deres bønder lige så vel som kongens at hjælpe med underholdning. Dersom nogen mod forhåbning vægrer sig, skal han forstændige kongen dermed og afvente hans vilje. Dermed etc. JT, 14, 157. K.

Lige sådant brev fik HJA i Thy, SB i Mors, JK i Salling.

1. nov. (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau og Frederik von Ahlefeldt fik brev anlangende Zernetschis folk, som ilde huserer. Kongen kommer i erfaring, at Z tager ilde af sted med en del polakker og tatarer i kongens fyrstendømmer og lande, hvor de kommer frem. Adressaterne skal hos kurfyrsten bearbejde det derhen, at disse kan agere i Pommern el. Stift Bremen, på det indvånerne ej skal forårsages at forløve hus og

hjem, så kurfyrstens armé også selv skal lide skade derover, når landet bliver ruineret og forladt af indvånerne. Dermed etc. JT, 14, 158. K.

2. nov. (Kbh.) Anders Olufsen fik kaperpas. Nærværende AO agter med sit skiberum at pågribe de svenske undersåtter i søen. Kongen bevilger, at de svenske skibe og gods, som han kan blive overmægtig, såvel som alle dem, som gør fjenden tilførsel, må han tage og beholde uden dom og rettergang. Dog er det ham forment under det skin at tilføje andre nationer el. deres skibe på deres retfærdige rejse nogen skade, under hans æres, livs og gods' fortabelse. Kongen befaler sine admiraler, kaptajner, udliggere o.a., som AO hænder for at komme med nævnte skiberum, at de fremmer det til det bedste og lader det passere frit, ej gørendes ham ophold. Sjr, 24, 289. K.

2. nov. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at lade tøjmeister Peter Kalthoff af Provianthuset bekomme proviant anslagen efter renteritakst for 50 rd. på afregning af hans besoldning. Sjt, 34, 753. (Tr.: KD, V, 529-30). K.

2. nov. (Kbh.) Rigens råd Hans Schack, Ulrik Christian Gyldenløve og Hans von Ahlefeldt fik brev om indtil videre dagligen fra kl. 9 til 10 slet at møde på slottet [i gemakket med det forgyldte læder], hvor kongen kan konferere med dem om det, som kan forefalde, og hvor han behøver deres råd. Dermed etc. Sjt, 34, 753. (Tr.: KD, V, 530). K.

Lige sådant brev fik HS, men det ml. disse tegn [ ] blev udelukt. Nok UCG. Item HvA.

2. nov. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at kommandere nogle store både og fartøjer hen til at afhente og hidføre den fourage, som findes på Hven. Dermed etc. Sjt, 34, 753. (Tr.: KD, V, 530). K.

2. nov. (Kbh.) Admiralitetsråd Henrik Müller fik brev om at begive sig til den hollandske flåde og på kongens vegne ansøge hos den, som kommanderer i hr. general Opdams fraværelse, at han vil anordne, at de 6 hollandske fløjter, som har hidført krigsfolk, må indlade sig i kongens tjeneste til at sejle hen ad Bæltet, for dér at forhindre de svenske folks overførsel, og derimod befordre de kurfyrstelige brandenborgere. Dersom den, der kommanderer flåden, ingen pouvoir har, skal han selv akkordere med skipperne, hvad de månedligen kan gives. Dermed osv. Sjt, 34, 754. (Tr.: KD, V, 530). K.

2. nov. (Kbh.) Overbergamtsråd Selio Marselis fik befaling til at gøre sit bedste til på kongens vegne at handle med 3-4 galioter el. andre skiberum til at gå hen ad Bæltet, dér at forrette kongens hverv. Sjt, 34, 754. (Tr.: KD, V, 531). K.

2. nov. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at forestille oberst Bertram de la Coste både på Tøjhuset og andetsteds som oberst over artilleriet. Dermed etc. Sjt, 34, 754. (Tr.: KD, V, 531). K.

2. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd fik brev om den følgende dag at lade komme så mange folk som muligt ud med skovle og spader til at sløjfe fjendens værk ved staden. Dermed etc. Sjt, 34, 754. (Tr.: KD, V, 531). K.

3. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik befaling til at forskaffe alle borgervogne, som er at bekomme, til at føre sten efter admiralens anordning. Dermed etc. Sjt, 34, 755. (Tr.: KD, V, 531). K.

3. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd fik brev om at gøre den anordning, at hver borger i staden tager til sig i kvarter sin rytter og den officer, som er assigneret ham, så at hestene og folkene kan komme under tag og ej ganske fordærves. Dermed etc. Sjt, 34, 755. (Tr.: KD, V, 531-32). K.

3. nov. (Kbh.) Henrik Bielke fik brev om at lade Peter Bredal bekomme Grå Ulv og Skt. Johannes til med hans eget skib Tre Løver at krydse i Bæltet. Desligeste at han lader ham bekomme kaptajnen af branderen og Peter Raabont med sig. Dermed etc. Sjt, 34, 755. K.

3. nov. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at lade de 2 af Amsterdam fragtede skibe Kogh og Die Maegh komme til Kbh., hvor de skal ervarde kongens videre ordre. Dermed etc. Sjt, 34, 755. K.

3. nov. (Kbh.) Oldemanden for skipperlavet fik befaling til alvorligen at advare og tilholde dem, som har nogen skuder el. skiberum liggende ved staden, at de straks gør færdig til at føre folk, hvis de ikke vil, at deres skiberum skal sænkes. Sjt, 34, 755. (Tr.: KD, V, 532). K.

3. nov. (Kbh.) Johan Poulsen fik brev om at handle med borgmestre og råd og borgerskabet i Lybæk om forstrækning i denne tid af flæsk,

kød, korn o.a. proviant såvel som munition mod betaling og forsikring, indtil betalingen sker. Skulle de begære Bornholm til pant, vil kongen bekvemme sig til at forskaffe dem det og maintainere derved. Det, JP udretter, skal han med forderligste advisere kongen om. Dermed etc. SjT, 34, 756. (Tr.: KD, V, 532). K.

3. nov. (Kbh.) Johan Smidt fik brev anlangende at fare ud til de her-værende hollandske købmandsskibe, som vil løbe i Østersøen, og erfare, hvilke af dem der har erlagt deres told i Holland. De andre skal han fortolde her, førend de løber bort, hvorimod kongen vil lade dem konvojere i Østersøen. Dermed etc. SjT, 34, 756. K.

3. nov. (Kbh.) Lensmændene i Loll., Falster og Møn fik brev om hidbringelse af proviant, korn og fourage. [Christoffer Lindenov:] Han befales at lade samle al proviant, korn og fourage, som muligt er, og gøre den anordning, at bønderne straks udtærsker alt korn, de ikke selv uforbigængeligen behøver, og straks tillige med den fourage, han har, og det, han mest muligt kan tilvejebringe, fremskikker det med skiberum til at proviantere Kbh. Kongen har befalet Jens Rodsteen til lige med adressaten at arbejde og være behjælpelig, at alt fremkommer i hast og inden vinter. SmT, 8, 198. K.

Lige sådan befaling fik Peder Reedtz om Møn, Frands Brockenhuus og Philip Joakim Barstorff.

I dette, som forskrevet står, har adressaten ingen tid at forsømme, men skal tilvejebringe mest muligt hos enhver uden nogen persons anseelse og under militærisk eksekution, hvorpå enhver kan være forsikret, når Gud giver bedre tider.

3. nov. (Kbh.) Lensmændene i Loll., Falster og Møn fik brev om at hidskikke ved. Peder Reedtz: Han skal straks og inden vandet ved is bliver tillagt hidforskaffe 50 favne [el. så meget, som i en hast kan tilvejebringes] til hofstaten. Til den ende er nærværende Germand Andersen affærdiget at affordre det, hvortil PR skal være ham behjælpelig. SmT, 8, 198. K.

Lige sådanne breve fik Christoffer Lindenov om 50 favne af Bogø, Philip Joakim Barstorff om 50 favne af Soesmarke. Men det ml. tegne- [ ] blev alene indført i PRs brev.

3. nov. (Kbh.) Jens Rodsteen fik brev om hidbringelse af proviant, korn og fourage fra Møn, Loll. og Falster. Han skal straks rejse fra Kbh.

til disse lande for tillige med lensmændene at indsamle korn, proviant og fourage, som mest kan tilvejebringes, og hidskikke med flest mulige skiberum til Kbh. til at forsyne byen. Kongen har befalet lensmændene at være ham behjælpelig. Dermed etc. SmT, 8, 199. K.

Lige sådant brev fik Christian Christoffer Holck.

P.S. I dette, som forskrevet står, har adressaten ingen tid at forsømme, men skal tilvejebringe mest muligt hos enhver uden nogen persons anseelse og under militærisk eksekution, hvorpå enhver kan være forsikret, når Gud giver bedre tider.

3. nov. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at lade nærværende Johan Willems af Lybæk igen få sit fratagne klæde og varer efter hosfølgende fortegnelse. Dermed etc. SmT, 8, 199. K. Indl. 16. (2) og 26. (2) okt.

3. nov. (Kbh.) Otte Pogwisch, Mogens Friis og Christen Jørgensen Skeel fik brev om skiberum og proviant til de brandenborgske folks overførsel. Adressaten skal gøre sit bedste til, at der fra Jyll. forskaffes mest mulige skuder og skiberum til de steder, hvor kurfyrsten af Brandenburg agter at indskibe de folk, som han skikker til secours, så og at skibene forskaffes proviant og fourage til folket og rytteriet, så vidt muligt. Herom skal han konferere skriftligt med hr. Henrik Rantzau. Dermed etc. JT, 14, 158. K.

Lige sådant brev fik MF i Århus stift. CJS i Vendsyssel.

3. nov. (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev om at gøre sit bedste til fra Jyll. at skaffe så mange skuder og skiberum som muligt til de steder, hvorfra kurfyrsten af Brandenburg agter at indskibe det folk, som han skikker til secours. Så og til skuderne at forskaffe proviant og fourage til folket og rytterne. Herom skal han konferere med kommissarierne. Dermed etc. JT, 14, 159. K.

4. nov. (Kbh.) Instruktion for Peter Bredal med de ham betroede skibe. Han skal med forderligste med sine skibe, Tre Løver, Grå Ulv, Skt. Hans o.a. galioter el. skibe, som han kunne få tilføjjet, forføje sig fra Kbh. til Christianspris el. andre steder, hvor det forefalder bedst. Hans underhavende kaptajner skal rette sig efter den ordre, de bliver givet af ham, og dersom de ikke efterkommer det, da straffes. Dersom vinterten påkommer, skal han se til at indkomme ved Loll.s Albue el. hvor han synes godt, at skibene kan salveres. Desligeste skal han rette sig ef-

ter den ordre, der bliver givet ham af kurfyrsten af Brandenburg, så vidt som eragtes til kronens tjeneste efter sømands manér. Sjr, 24, 290. K. Inkl. udat.

4. nov. (Kbh.) Befordringspas til Peter Bredal, viceadmiral, om det, han behøver til flåden. PB er befalet med nogle orlogsskibe o.a. skiberum at begive sig fra Kbh. til Christianspris o.a. steder. Kongen befaler lensmænd, fogeder og alle andre, som PB besøger, at de er ham behjælpelig med proviant o.a., som han behøver til skibene. Ladendes det etc. Sjr, 24, 291. K. Inkl., se foreg.

4. nov. (Kbh.) Ingeniør Gotfred Hoffmand fik privilegium på at kobberstikke Kbh.s belejring. Han må alene lade stikke i kobber og sælge Kbh.s stads afridsning og dens belejring af kongen af Sverige, så som den forefandtes, da hans armé brød op derfra. Forbyndendes etc. Sjr, 24, 292. (Tr.: KD, III, 483). K.

4. nov. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om straks at bestille, at alle kongens betjente, så mange som har heste og vogne, vil låne kongen disse, som straks kan møde ved den ny Østerport, og enhver derfra age 10 læs store sten til Bremerholm. Desligeste skal han tale med adelen i byen, at de og til samme brug vil låne deres heste og vogne, enhver til 10 læs sten. Dermed etc. Sjt, 34, 756. (Tr.: KD, V, 532). K.

4. nov. (Kbh.) Christoffer Lindenov og Philip Barstorff fik brev om, at kongen har forundt Hans von Ahlefeldt, at hans regiment på 6 kompagnier alene skal blive liggende i Loll., Falster og Møn, og det andet folk, som nu er dér, Ebersteins og generallt. Ulrik Christian Gyldenløves regiment, skal igen skikkes derfra. Han skal gøre den anordning, at HvAs 6 kompagnier bliver ligeligen fordelt og fra dato underholdt efter den gjorte anordning, og tale med adelen og af den begære, at de tilsteder deres bønder at hjælpe dertil, ligesom kronens, eftersom det angår deres egen konservation. Dersom de vægrer sig, skal han forstændige kongen derom og ervarte hans resolution. SmT, 8, 199. K.

5. nov. (Kbh.) Niels Juel og Jørgen Bjørnsen fik brev om med forderligste at handle med skibsfolkene, som er hidkomne fra fjenden med en fløjte, om at lade fløjten sænke med takkel og tov i havnen ved Landskrone. Dermed etc. Sjt, 34, 757. K.

5. nov. (Kbh.) Niels Juel fik brev om at overvære Delmenhorsts taksering. Kongen har akkorderet med admiral Opdam om skibet Delmenhorst, som tilforn har tilhørt kongen, og som han nu har taget fra fjen- den. NJ skal overvære på kongens vegne, når det bliver takseret, ta- gende hans interesse mest muligt i agt. Dermed etc. Sjt, 34, 757. K.

5. nov. (Kbh.) Peder Knudsen, fiskal på Bremerholm, fik brev om, at kongen har forundt borgmestre og råd i Kbh. afd. Cathrine Mønters efterladte bo og gods, eftersom ingen arving findes efter hende. Han befales at levere dem dette. Sjt, 34, 757. (Tr.: KD, V, 533).

5. nov. (Kbh.) Selio Marselis fik brev om at betale fragt til de holland- ske skippere, som er ankommet, så vel som den skipper, der har bragt sildene. Dermed etc. Sjt, 34, 757. K.

5. nov. (Kbh.) Christoffer Lindenov og Peder Barstorff fik brev anlan- gende at hjælpe med de 4 kompagnier, som skal hidskikkes fra Nak- skov, såvel som med udskrivning dér i stedet. Kongen har befalet [Jo- chim] Körber at hidskikke de 4 kompagnier af Nakskovs garnison ef- ter forrige ordre¹, som han med forundring erfarer endnu ikke er ef- terkomet. Adressaterne skal være behjælpelig, at de straks kommer hid og konvojerer ved kaperne. Siden skal de uden forsømmelse af landet udskrive så mange folk, som behøves til fæstningens garnison, hvortil efterhånden skal forskaffes officerer. Befalendes etc. SmT, 8, 200. K.

1) Se ovf., s. 376.

5. nov. (Kbh.) Jochim Körber fik brev om de folk, som efter forrige be- faling¹ skal komme hid fra Nakskov med kaperer. Med forundring er- farer kongen, at han ej har hidskikket folket af garnisonen. Han skal straks fremskikke de 3 kompagnier af generallt. Schacks regiment og 100 mand af landfolket, som skal konvojerer af kaperne dér ved lan- det. Derimod skal han af landfolket til fæstningen indtage så mange, som behøves, indtil der efterhånden kan skaffes officerer. Befalendes etc. SmT, 8, 200. K.

1) Se ovf., s. 376.

5. nov. (Kbh.) Lensmændene i Loll., Falster og Møn fik brev om at tale med adel, gejstlighed o.a. om proviant, korn og fourage til Kbh. Kon- gen har befalet dem dér at indsamle mest mulig proviant, korn og fou-

rage. De skal på vegne af kongen tale med adel, præster og fogeder om, at de vil lade deres bønder tillige med kronens udgive proviant og fourage til Kbh. og selv forstrække af det korn, de kan have på lofterne, foreholdende dem, at sligt sker også til deres egen konservation. SmT, 8, 200. K.

Denne befaling udgik til Christoffer Lindenov, Joakim Philip Barsdorff, Frands Brockenhuus, Christian Christoffer Holck og Jens Rodsteen.

6. nov. (Kbh.) Henrik Mathisen fik brev om sin brudevielse. Efter begæring bevilger kongen, at HM må lade sig vie hjemme til sin brud, Maria Klaumans. Forbydendes etc. Sjr, 24, 292. K. Incl. 5. nov.

6. nov. (Kbh.) Skt. Nikolaj Kirkes skøde på 4¹ boder i Delfinstræde i Kbh. til præstens residens. Kongen skøder til kirken 4 af sine boder i Delfinstræde. Efter byens alen og mål befindes de i bredden for ud til adelgaden fra Svaldergårdens hjørne og til Sven Baadsmands huses gavlf af øster og i vester 37 al. 1/2 kvarter og 2 tom., item dybet igennem gården af nør i sønder ud til dørstolpen 21 al. 3 kvarter, hvilke boder herefter skal følge kirken til sognepræstens residens. Kongen kendes etc. Sjr, 24, 292. (Tr.: KD, III, 483). K.

1) Kopibogens overskrift og påskriften på K. har *toe*, K. og brevet *fiire*.

6. nov. (Kbh.) Henrik Müller og Selio Marselis fik brev om at gøre det, som kongen tiltror dem, og til major Henschen forstrække 772 rd., som er en måneds besoldning til de kompagnier ryttere, som ikke tilforn har haft kvarter og har ligget på Amager. Kongen vil igen erkende det og forsikre dem betaling. Dermed etc. Sjt, 34, 757. (Tr.: KD, V, 533). K. Orig. i Rtk. 216.206.

6. nov. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om uden ophold i havnen ved Landskrone at lade sænke disse skibe, som nu fremsendes, Hvide Løve, en hollandsk fløjte, Delmenhorst, med en del skuder ladet med sten, hvorpå det kurlandske skib straks skal følge. Dermed etc. Sjt, 34, 758. K. Incl. udat.

6. nov. (Kbh.) Lave Beck og Holger Vind fik brev om med de andre dertil forordnede af alle stænder at gøre anordning om det hollandske folks såvel som anden indkvartering i staden, så at alt går det ligeligste til. I lige måde skal de konferere med den hollandske kommandør Püchler om det, samme officerer og folk skal gives i kvarterer-

ne i staden, eftersom de efter traktaterne bør underholde sig selv. Dermed etc. Sjt, 34, 758. (Tr.: KD, V, 533). K.

6. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd fik brev om en strid ml. Strange Trøner og Villum Fyren. Hvad ST har ladet andrage for kongen, kan adressaterne se af hans hosføjede supplikation. De skal tilholde VF, at han straks til ST leverer 1 års rente, 800 rd., og dertil 1.000 rd. af kaptaltalen til hans indkvartering o.a. Dermed etc. Sjt, 34, 758. (Tr.: KD, V, 533-34). K.

7. nov. (Kbh.) Henrik Villumsen og Peder Charisius fik brev anlangende at handle med De Herrer Stater General om at tilvejebringe videre forstrækning af penge, proviant og ammunition mest muligt, så vil kongen erklære, enten på forrige manér, ved Helsingborg el. andre midler, som kongen og de kan forenes om, eftersom kongen i højeste måder behøver hastig og anselig undsætning. Dermed etc. Sjt, 34, 759. K.

7. nov. (Kbh.) Søren Orning fik brev om under sin kommando at tage alle de galioter og skuder, som er færdiggjort i Kbh. til at overføre folket, og med sit skib Skt. Johannes konvojere dem til Peter Bredal, som dér har at rette sig efter sin medgivne instruktion. Dermed etc. Sjt, 34, 759. K. Indl. udat.

7. nov. (Kbh.) Peter Bredal fik brev om straks at tilbageskikke den styrmand, han har hos sig, såvel som brander. Derforuden skal han tage de 2 fra Amsterdam ankomne, af kongen hyrede skibe under sit flag. Dermed etc. Sjt, 34, 759. Indl., se foreg.

7. nov. (Kbh.) Peter Bredal fik brev om at lade nogle galioter, som er blandt de skuder, Søren Orning er befalet at føre hen, besætte med falkonetter fra skibene, så skuderne sikrere kan viderebringes. Dermed etc. Sjt, 34, 760. K. Indl., se Sjt, 34, 759, 7. nov. (brev 2).

7. nov. (Kbh.) Niels Juel fik brev om at befale kaptajnerne på de 2 fra Amsterdam ankomne, af kongen hyrede hollandske skibe at begive sig under viceadmiral Peter Bredals flag til at følge ham på den befalede rejse. Dermed etc. Sjt, 34, 760. K.

7. nov. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om, at kongen er tilfreds, at han til Gotfred Hempels enke erlægger 50 rd. af hendes husbonds resterende besoldning til hans begravelse. Befalendes etc. Sjt, 34, 760.

7. nov. (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om, at kongen har forundt Hans Boysen 10 træer på Møn, tjenlige til brændeved. PR skal lade ham komme dem. Dermed etc. Sjt, 34, 760. K.

Lige sådant brev fik PR om 20 træer til rigens hofmester. Lige sådant om 3 træer til hr. Frederik Reedtz den 22. nov. 1658.

7. nov. (Kbh.)¹ Christoffer Lindenov og Jochim Körber fik brev om militærisk eksekution hos dem, som ikke vil lade proviant, fourage og korn være følgagtig. Kongen har befaleet at lade tale med adelen el. dens fuldmægtige om det, som findes i forråd hos enhver og på deres lofter. Dersom nogen vægrer sig, da på det, det kan komme hid inden vinter og ej kommer fjenden til fordel, om vinteren skulle blive så stærk, at de kan overkomme det, skal de med militærisk eksekution afhente det, der findes hvert sted uden anseelse, hvem det end tilhører, mod forsikring, at kongen vil lade ejeren betale, når Gud giver bedre tilstand. Dermed etc. SmT, 8, 201. K.

1) Efter brevet står: Befaling til Loll., Falster, Møn og Langeland anlangende Mikkel Langemacks forretning om hidførsel af proviant og fourage. Findes i Jyske Tegnelser, den 9. nov. 1658.

7. nov. (Kbh.) Christen Jørgensen Skeel fik brev anlangende oberst Hans von Ahlefeldt og oberstlt. Ditlev Rantzaus regiments verpflegung efter den trykte ordinans. Han har tilforn fået befaling¹ til at underholde HvAs og DRs regiment i Vendsyssel, Thy, Mors og Salling. De skal verpfleges efter den trykte frd., i de andre punkter skal han rette sig efter forrige ordre. Dermed etc. JT, 14, 159. K. Incl. 5. nov.

1) Se ovf., s. 409.

8. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev anlangende at gøre den anordning, at major Gotfried efter forrige befaling¹ kommer traktement som major for hans person fra den tid, han er antaget, så og traktement til de 2 ryttere, som er indkvarteret hos Peter Lützen og beklager sig intet at have bekommen i lang tid, så kongen kan blive forskånet for videre overløb. Dermed etc. Sjt, 34, 761 K.

1) Se ovf., s. 567.

8. nov. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Peder Juel om det, han til dato tilkommer for sit hofjunkertraktement. Siden skal de gøre ham indvisning i Varde toldsted, så han kommer sin betaling frem for nogen anden. Dermed etc. Sjt, 34, 761. K. Orig. i DKanc. B 179M.

8. nov. (Kbh.) Brev til almuen på Bornholm. Kongen hilser alle, være sig gejstligheden, fristanden, borgere og menige almue på Bornholm. Det er dem vel vitterligt, hvorledes kongen af kongen af Sverige for nogen tid siden imod sluttede traktater, og da kongen endnu stod i nærmere fordrag med hans herværende gesandter, er blevet overfaldet med krigsmagt i Sjæll. og belejret i sin residensstad Kbh. til lands og vands. Af Guds nådes bistand formedelst hollændernes anselige secours er han igen så vidt entlediget, at han ej mere har at frygte for fjendernes skibsflåde. Fjenden har og forladt sine belejringsværker ved byen. Kongen tvivler ikke på adressaternes troskab mod ham og fædernelandet. Han formaner dem at være betænkt ingenlunde at lade forbigå de midler og veje, de eragter, de igen kan befri sig med fra det svenske åg. Til den ende skal de lade være angelegen, hvorledes garnisonen på slottet Hammershus kan ruineres og landet igen stilles i deres defension, eftersom de ej har at frygte for den svenske flåde. Kongen vil erkende deres troskab, når Gud giver fredelig tilstand og, om de giver sig under hans regering, forsyne dem med videre privilegier. SkR, 6, 468. (Tr.: CCD, VI, 399). K.

9. nov. (Kbh.) Skøde til Jacob Nielsen Dannefer, ritmester, på noget gods på Møn. Med Rigens Råds samtykke skøder kongen til JND og hans ægte livsarvinger af kronens gde og gods på Møn, Hovedskov: Laurids Pedersen, skylder årligen 1 mk. 2 sk., 3 td. havre, $\frac{1}{2}$ td. smør, af en jord 4 sk.; Anders Uttersen, 6 sk., 3 td. havre, $\frac{1}{2}$ td. smør, af en jord 6 sk.; Peder Nielsen,¹ 11 sk. 1 alb., 3 td. havre, $\frac{1}{2}$ td. smør, af Løgmandsvænge, som ligger til landsdommers gård, 4 sk., gives årligen af al byen 1 ko. Nygård: Mads Lauridsen, 22² sk. 5 pen., 2 skp. rug, 3 td. 4 skp. havre, 1 skp. gåsehavre, 1 svin, 1 får, 2 lam, 2 gæs, 6 høns, 20 æg, 1 læs hør, af 1 møllested 4 sk.; Rasmus Lauridsen af 1 møllested på Damsholt 8 sk.; Peder Frandsen, 22 sk. 5 pen., 2 skp. rug, 3 td. 4 skp. havre, 1 skp. gåsehavre, 1 svin, 1 får, 2 lam, 3 gæs, 6 høns, 20 æg, 1 læs hør, af 1 stk. jord på Damsholt $\frac{1}{2}$ mk.; Mads Lauridsen i Nygård og Mads Rasmussen i Enkebølle 1 ko. Søgård: Jens Pedersen, 30 sk., 3 td. havre, af 1 vænge 6 sk. Lundholm: Anders Skibsbygger, 2 rigsmk. in spec. Hvilke gde og gods med al rente og rette tilliggelse osv. JND skal have; men dør han og ikke efterlader sig livsarvinger, skal det igen komme til kronen; dog skal hans hustru, om hun overlever ham, beholde det sin livstid. Thi bepligter osv. SjR, 24, 293. (Udt.: Kr. Sk., II, 72). K.

1) Det følgende brev, et følgebrev med befaling til bønderne, har *Olsen*. 2) Også K. har 22, følgebrevet har 20.

9. nov. (Kbh.) Følgebrev med befaling til nogle bønder på Møn at svare Jacob Nielsen Dannefer. Kongen hilser disse kronens bønder på Møn, nemlig Hovedskov: Laurids Pedersen, skylder [osv. som i foregående brev, jf. dog noterne dertil]. De befales herefter at svare JND, givende ham og hans livsarvinger skyld, landgilde o.a., som de hidindtil har givet kronen. Sjr, 24, 295. K.

9. nov. (Kbh.)¹ Niels Juel fik brev om straks at gøre Justitia færdig til at synke, eftersom Delmenhorst ikke kan bekommes til det forehavende synkeværk. Dermed etc. Sjt, 34, 761. K.

1) Efter brevet står: Anlangende ms. til Mikkell Langemack og åben befaling til almuen i Jyll., Loll. etc. om hidførsel af proviant og fourage, findes i Jyske Tegn. den 9. nov. 1658.

9. nov. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om, at kongen er tilfreds, at skipper Engelbret Troelsen må få sit af kaptajn Kruse erobrede skiberum med tilhørig redskab mod kaution til sagens uddrag. Dermed etc. Sjt, 34, 761.

9. nov. (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om det gods, ritmester Jacob Nielsen Dannefer er skødet. Kongen har for villig og tro tjeneste skødet ham disse gde og gods på Møn: Hovedskov osv. [er identisk med skøde i Sjr, 293, 9. nov., men har som slutning:] Dog jagten og fiskeriet undtaget, så vel som skovene, som han ej må bruge videre end bønderne boende på godset er berettiget til. PR skal lade ham være godset følgtigt. Dersom landsdommer, herredsfoged el. a. formedelst deres bestillinger kan være interesseret deri, skal PR fornøje dem med lige så gode gårde. Dermed etc. Sjt, 34, 762 K.

9. nov. (Kbh.) Rektor og professorer fik brev om, at studenterne skal passe på voldene. Kongen erfarer, at studenterne findes nachlæssige at opvarte deres poster så flittigt, som de burde. Adressaterne befales alvorligt at tilholde dem, at de endnu nogen tid påvarer deres poster til at gøre fjenden mest muligt afbræk, under straf efter de artikler, som er oprettet for dem. Dermed etc. Sjt, 34, 762. (Tr.: KD, V, 534). K.

9. nov. (Kbh.) Mikkell Langemack fik brev anlangende at gøre sin yderste flid til fra Jyll., Falster, Loll., Langeland og Møn at gøre tilførsel af alle slags viktualier, fourage og brændevad til Kbh., handlende med enhver borger el. bonde, hvor noget findes, at det uden ophold kom-

mer hid. Kongen vil forsikre enhver for viktualier og fourage, indtil Gud forlener bedre tider, men for brændeveddet vil han lade enhver udvise træer i kronens skove, anseende, at det højlig behøves til fæstningens konservation. De omkostninger, der pågår, skal han annamme på toldstederne. Dermed etc. JT, 14, 159. K. Indl. 9. nov.

9. nov. (Kbh.) Befaling til almuen i Jyll., Loll., Falster, Langeland og Møn anlangende Mikkell Langemacks forretning om indskaffelse af proviant og fourage. ML er befaleet at hidforskaffe mest mulig af alle slags viktualier, brændeved og fourage mod billig betaling el. forsikring for viktualier og fourage, for veddet vil kongen lade udvise andet el. træer i kronens skove. Det befales enhver, han besøger, at gøre ham al assistance med folk og skiberum, eftersom højeste magt er anliggende på nævnte species i fæstningen til dens konservation. JT, 14, 160. Indl., se foreg.

Lige sådanne breve udgik til Loll., Falster, Møn og Langeland.

10. nov. (Kbh.) Rektor og professorer fik brev om at gøre den anordning, at de ankommende hollandske folk ved deres egen præst kan holde prædiken i det nederste auditorium. Dermed etc. Sjt, 34, 763. (Tr.: KD, V, 534). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA.

10. nov. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lægge kvarter til soldaterne i fru Ide Grubbes gård. Kongen i Spaniens her residerende minister logerer i IGs gård i Kbh., hvorfor det tilkommer kongen at betale huslejen på hans vegne. De skal på andre steder i staden leje så mange pladser til de hollandske soldater, som hun skulle holde i kvarter af gården, hvilket dog kan blive kortet hende i huslejen. Dermed etc. Sjt, 34, 763. (Tr.: KD, V, 534). K. Orig. i DKanc. B 179M.

10. nov. (Kbh.) Hans Schack fik brev om, at kongen er tilfreds, at HS overskikker en trommeslager til Malmø og fornemmer, om det borgerskab fra Kbh., som er arresteret i Malmø el. andetsteds, kan blive ransoneret imod det borgerskab fra Sverige el. Skåne, som er i arrest her. Befalendes etc. Sjt, 34, 763. (Tr.: KD, V, 535). K. Indl. 8. nov.

10. nov. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om til oberstlt. Johannes Scheffer at lade erlægge 200 rd., når midler er, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 764. K.

10. nov. (Kbh.) Lave Beck og Holger Vind fik brev om tillige med de andre stænder, som har at bestille med indkvarteringen, at forskaffe kvarter til Frederik von Ahlefeldt og oberst over artilleriet Bertram de la Coste, hver på sin person. Dermed etc. Sjt, 34, 764. K.

P.S. I lige måde skal de gøre anordning om de fra Nakskov ankomne folk, såvel som de 81, som tilforn er forordnet under generallt. Schacks regiment og hidindtil har fået kommis af proviant.

10. nov. (Kbh.) Peter Bredal fik brev om straks med de under hans flag sejlende skibe at begive sig til Sundet imidlertid vinden er god, Skt. Hans undtaget, som skal komme efter med skuderne. Han skal gøre sit bedste til at ruinere, forjage el. bemægtige sig de dér liggende svenske skibe, så at farten kan blive fri. Behøver han videre assistens, har kongen befalet hr. Henrik Bielke, rigens viceadmiral, at lade ham sekundere med fornødne skibe. Siden skal han derfra fortsætte den befalede rejse til Bæltet og undervejs gøre fjenden al muligt afbræk. Han skal ingen forsømmelse tage, så han kan være i Sundet samme aften. Dermed etc. Sjt, 34, 764. K.

10. nov. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at sekundere Peter Bredal. Kongen har befalet PB med de under hans flag medgivne skibe at begive sig til Sundet og dér attackere de svenske skibe og gøre sit bedste til at ruinere, forjage el. bemægtige sig dem. HB skal sekundere ham med andre fornødne skibe, dersom han ej skulle findes bastant. Dermed etc. Sjt, 34, 765. K.

11. nov. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke tilskikkes kaptajn Une Nannes (Nansen), som kan gøre underretning om den svenske flådes tilstand og om havnen ved Landskrone, hvorfor HB skal lade ham følges med viceadmiral Peter Bredal til Sundet og derfra tilbage igen at bruges til Landskrone havns synkning. Dermed etc. Sjt, 34, 765. K.

11. nov. (Kbh.) Rigens hofmester fik brev om, at kongen er tilfreds, at den hollandske fændrik Bodang må begraves i Holmens Kirke. Han skal gøre anordning derom. Dermed etc. Sjt, 34, 765. (Tr.: KD, V, 535). K.

11. nov. (Kbh.) Otte Krag, Lave Beck og Holger Vind fik brev om at konferere med den hollandske kommandør Püchler¹ om det, han efter sin instruktion og ellers på vegne af sine principaler kan have at

foregive, og at gøre kongen relation derom til videre resolution. Dermed etc. Sjt, 34, 765. K.

1) Overskriften har *Pöchling*.

12. nov. (Kbh.) Jan Diderichsen, skipper af Flinhus, og Jan Jacobsen af Holland fik K.M.s obligation. Kongen skylder JD 4.560 rd. for 57 læster sild, som han har leveret på Provianthuset. Kongen lover for sig og efterkommere at betale ham pengene, og indtil summen er betalt fra brevets dato at give ham årlig rente, 6 pct. Sjr, 24, 296. K.

Lige sådan obligation fik Jan Jacobsen af Holland på 1.790 rd. 5 styver for adskillige varer, som han har leveret på Provianthuset.

12. nov. (Kbh.) Hans Schack fik brev om uden ophold til Lave Beck og Holger Vind at levere en rulle over de soldater af alle regimente i Kbh., undtagen livregimentet, som enten er døde, syge el. kvæstede, så andre kan blive indkvarteret i deres sted. Dermed etc. Sjt, 34, 766. (Tr.: KD, V, 535). K.

12. nov. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om til Lave Beck og Holger Vind at levere en fortegnelse over så mange soldater i hans regiment, som er på flåden, så og hvor mange der er døde og kvæstede. Dermed etc. Sjt, 34, 766. (Tr.: KD, V, 535). K.

12. nov. (Kbh.) Lave Beck og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med oberst Botte for det, han med rette kan tilkomme, fra den tid, der sidst blev gjort afregning med ham, til den tid, han bekom afsked. Dermed etc. Sjt, 34, 766. (Tr.: KD, V, 535-36). K.

12. nov. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at gøre sit bedste til, at alle skiberum, som er ankommet fra Loll. og findes ved Kbh., med forderligste bliver affærdiget til i Loll. at indtage proviant, korn og fourage og føre det til Kbh. Dermed etc. Sjt, 34, 767. K.

12. nov. (Kbh.) Søren Orning fik brev om, at kongen er tilfreds, at han må konvojere kongens generalfaktor og hofprovisor Gabriel Gomez i Hamborg hen under Femern, så at han intet fjendtligt vederfares af kapere el. a. Befalendes etc. Sjt, 34, 767. K. Incl. udat.

12. nov. (Kbh.) Niels Juel fik brev om straks at begive sig fra Kbh. til flåden med de 3 skibe og skuderne, som er færdiggjorte til at sænke ved

Landskrone havn, hvor han med Henrik Bielkes rådføring skal iværk-
 stille sænkningen. Dermed etc. Sjt, 34, 767. K.

12. nov. (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om af først indkommende
 subsidiepenge at betale Jan Diderichsen¹ af Flinhus 4.560 rd. med ren-
 te, indtil betalingen sker, for sild, som han har leveret på Provianthu-
 set efter kongens ham derpå udgivne obligation, hvilken han skal ind-
 løse, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 767. K.

1) I overskriften nævnes herefter yderligere *Jan Jacobsen*.

12. nov. (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om at betale nærværende Jan
 Diderichsen af Flinhausen 126 rd. 4 mk. for de 19 td. bøkling, som han
 har ladet levere på Provianthuset, hvilket skal blive godtgjort. Dermed
 etc. Sjt, 34, 768. K.

13. nov. (Kbh.) Hans Hansen fik brev om at annamme den proviant,
 som er ankommet fra Loll. og Falster og siden skal forbruges til flåden
 o. a. Sjt, 34, 768. K.

13. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende, at kon-
 gen efter ansøgning er tilfreds, at Karen, enke efter Mathis Egenhof,
 må bevilges sit barns værgemål. De skal gøre den anordning, at hun le-
 veres dette, med så skel, de eragter hende vederhæftig, el. at hun kan
 stille kaution, så barnet i sin tid ingen skade skal lide. Dermed etc. Sjt,
 34, 768. Incl. 25. okt., 6. nov. og udat.

13. nov. (Kbh.) Søren Orning fik brev om straks med sit skib at konvo-
 jere Mikkell Langemack med hos sig havende skuder, indtil han be-
 kommer Møn i sigte, siden skal han begive sig derfra og på vejen gøre
 sit bedste til at gøre fjenden afbræk, om nogen findes under Stevns
 Klint, i Køge Vig og på Malmøs red. Dermed etc. Sjt, 34, 768. K.

13. nov. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om til hofholdningen at
 hidskikke så mange [?meget] gode [?god] bøgeaske, som han kan til-
 vejebringe. Dermed etc. SmT, 8, 201. K.

13. nov. (Kbh.) Mikkell Langemack fik brev om at gøre sit bedste for at
 hidskaffe mest mulig havre, desligeste så megen malt, som kan tilveje-
 bringes, og den byg, han bekommer, skal han gøre største flid at bort-
 skifte og tage malt igen. Dermed etc. JT, 14, 160. K.

13. nov. (Kbh.) Christen Jørgensen Skeel fik brev om 20.000 rd. til hvervning og underholdning af Hans von Ahlefeldts regiment af Vendsyssel, Thy, Mors og Salling. Han har tilforn bekommet befaling anlangende at lade HvAs og oberstlt. Rantzaus regiment underholde af nævnte lande. Det er kongens vilje, at HvAs regiment med stab og officerer på 6 kompagnier, beregnet til 600 heste, allerede nu skal oprettes og underholdes. CJS skal gøre sit bedste til af nævnte lande at tilvejebringe indtil 20.000 rd. til regimentets hvervning og underholdning, hvorimod disse lande skal være fri for videre indkvartering, vepflegning og underholdning. Dermed etc. JT, 14, 161. K.

14. nov. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende, at afd. Niels Langes arvinger, Jacob Ulfeldt og Peder Vibes enke og arvinger er efterladt det, de er blevet skyldig på deres norske kommissarieregnskaber, beregnet fra Philippi Jacobi 1646 til årsdagen 1649, efter de derom gjorde antegnelser. De skal tilholde de andre, som det tilkommer at betale el. forklare samme rgsk., at klarere el. betale. Dermed etc. Sjt, 34, 769. Orig. i DKanc. B 179M.

14. nov. (Kbh.) Hans Schack fik brev om, at de fattige må nyde det, der afbrydes i Vartov. Han skal gøre den anordning, at de bekommer det. Dermed etc. Sjt, 34, 769. K.

14. nov. (Kbh.) Bispem i Roskilde fik brev om at tilholde præsterne i staden, at de formaner deres tilhørere, at enhver bekvemmer¹ sig til at akkomodere det hollandske til secours fremskikkede folk, så de ej skal have årsag at beklage sig. Dermed etc. Sjt, 34, 769. (Tr.: KD, V, 536). K.
1) Ordet *bekvemmer* mangler i kopibogen, men står på K.

14. nov. (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om straks at begive sig til Hven for at hidforskaffe den fourage, som findes dér og er at bekomme. Dermed etc. Sjt, 34, 769. K.

14. nov. (Kbh.) Niels Juel fik brev om at lade Nicolaus (Niels) Bennich bekomme skiberum til at afhente fourage fra Hven. Dermed etc. Sjt, 34, 770. K.

14. nov. (Kbh.) Niels Juel fik brev om, at kaptajn Rickert Andersen skal forføje sig til Landskrone med stenskipene. Der forefalder et og andet, som skal forrettes, hvortil hans nærværelse behøves, så han kan ikke

mistes. NJ skal befale RA, straks vinden og strømmen sig føjer, at begive sig fra Kbh. med stenskipene og skuderne til flåden, som ligger ved Landskrone, hvor han skal angive sig hos hr. Henrik Bielke og rette sig efter hans befaling. Dermed etc. Sjt, 34, 770. K.

14. nov. (Kbh.) Lensmændene i Loll. og Falster fik brev anlangende med allerforderligste at lade brænde og hidskikke allerflest mulige kul, eftersom største magt er anliggende derpå. Dermed etc. SmT, 8, 201. K.

Dette brev udgik til Christoffer Lindenov, Frands Brockenhuus, Philip Joakim Barstorff.

14. nov. (Kbh.) Jørgen Marsvin fik å.b. anlangende sin sognepræst. JM har for kongen ladet andrage, hvorledes hr. Niels Eskildsen i Sønderholm i adskillige måder i gerningen og affekter har tilkendegivet modvillighed og trodsighed imod ham som rette øvrighed og patron. Kongen bevilger, at JM enten selv må holde en præst på gården for sig og sine folk el. lade sig betjene af andre præster, så NE uden hans samtykke intet har at gøre med ham el. gårdens folk el. noget at fordre af gården. Og eftersom JM har jus patronatus til begge kirker, Sønderholm og Frejlev, står det ham frit for undertiden at lade gøre tjeneste i Sønderholm Kirke af andre dygtige personer, dog at sognepræsten tilforn advares derom. Forbydendes etc. JR, 13, 96. K.

15. nov. (Kbh.) Vincents Steensen fik brev om oberst Jochim Körbers laufplads. Kongen har forundt JK laufplads på Langeland, Tåsinge og Ærø til et regiment på 600 heste, som han har påtaget sig at hverve til kongen. VS skal gøre den anordning, at så mange af hestene, som hvert sted bekvemmeligen kan tilkomme, bliver forlagt i købstæderne og på landsbyen, gørende den anordning, at folkene og hestene bekommer fornøden underholdning på laufpladsen og officererne deres verpflegung fra brevets dato. Eftersom dette angår såvel adelens som kongens konservation, skal han demonstrere dette for adelen og af enhver begære, at de tilsteder deres bønder såvel som kronens at hjælpe til rytternes underholdning. Dersom nogen vægrer sig, skal han forstændige kongen derom og ervarte hans resolution. Dermed etc. FT, 7, 369. K.

15. nov. (Kbh.) Befaling til almuen på Langeland og Tåsinge om oberst Jochim Körbers laufplads. Kongen har forundt JK laufplads i

nævnte lande til et regiment på 600 heste, som han har påtaget sig at hverve. Adressaterne befales at forskaffe ham med officerer og ryttere verpflegung, så mange, som tilkommer dem, og det er befalet Vincents Steensen at have indseende med, at alt går ligeligen til. Ladenes etc. FT, 7, 369. K.

15. nov. (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om Ditlev Rantzaus¹ laufplads i Ålborg len. Kongen har forundt DR¹, oberstlt. over Dronningens Regiment til hest, laufplads i Ålborghus len til 400 heste, som han har påtaget sig at hverve. KL skal gøre den anordning, at de bliver forlagt i købstæderne og på landsbyerne, og at de bekommer underholdning. Eftersom hvervningen angår såvel adelens som kongens konservation, skal han demonstrere dette for adelen og af enhver begære, at de tilsteder deres bønder såvel som kronens at hjælpe til rytternes underholdning. Dersom nogen vægrer sig, skal han forstændige kongen derom og ervarde hans resolution. Dermed etc. JT, 14, 161. K.

1) Således brevet, overskriften har *Ditlev von Ahlefeldt*.

16. nov. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om i den kurlandske her-værende faktors nærværelse ved uvildige og som har forstand derpå at lade vurdere det kurlandske skib, som skal sænkes i Landskrone havn, hvad det kan eragtes at være værd. Dermed etc. Sjt, 34, 770. K.

16. nov. (Kbh.) Hr. Joakim Gersdorff, Peder Reedt [og Steen Hohendorff]¹ fik brev om at overveje memorial om hofholdningen. De tilskikkes Johan Christoph von Kørbitz' memorial, hvoraf hofholdningens slette tilstand erfares, hvilket kongen har befalet hofmarskalken og Christoffer Gabel vidtløftigt at demonstrere adressaterne. De skal overveje de foregivne forslag i memorialen og være betænkt på de bedste midler, hvorved hofholdningen kan vedligeholdes. Dermed etc. Sjt, 34, 770. K.

1) Kopibogens overskrift anfører blot JG og PR, men på K. står *Rigens hofmester og rentemestrene*, altså de 3, der henvises til i det følgende brev.

16. nov. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz og Christoffer Gabel fik brev anlangende memorialen om hofholdningen. Kongen har tilskikket¹ hr. Joakim Gersdorff, Peder Reedt og Steen Hohendorff en memorial om hofholdningens tilstand. De er befalet² tillige med adressaterne at betænke de bedste middel, hvormed den bedst kan vedligeh-

holdes. De skal tale med dem og gøre relation om deres betænkende til videre resolution. Dermed etc. SjT, 34, 771. K.

1) Se foreg. brev, der dog ikke nævner SH. 2) Nemlig ved brevet selv.

16. nov. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev anlangende hof-tjenernes vagts kontinuering. Han skal anordne kongens hofbetjente, som hidindtil godvilligen har hvervet og holdt soldater på posten bag stalden og andetsteds, at de endnu vil kontinuere indtil de hollandske folk kommer i land fra skibene. Desligeste at kongens andre betjente og staldfolket endnu søger deres plads og forretter deres vagt som tilforn. Dermed etc. SjT, 34, 771. K. Incl. udat.

16. nov. (Kbh.) Joachim von Breda fik brev om, at kongen er tilfreds, at David Williger må antages som adjudant, så og godtgøres løjtnants-traktement. Befalendes etc. SjT, 34, 771. K.

16. nov. (Kbh.) Jochim Körber fik brev om nogle fangne ryttere til Jacob Bülow. JB må til igen at oprette et kompagni bekomme så mange af de fangne ryttere, som ikke tilforn har været under Ulrik Frederik Gyldenløves og generalmajor Hans von Ahlefeldts regiment. Han skal lade JB bekomme dem. Dermed etc. SmT, 8, 202. K. Incl. 5. nov.

16. nov. (Kbh.) Christoffer Lindenov og Philip Barstorff fik brev om til kongens tyske hofprædikant, mag. [ ] Brechners deputat for dette år at erlægge disse species: 1 par øksne, 6 får og lam, 6 svin, hvilket skal blive godtgjort i lensregnskaberne. SmT, 8, 202. K. Incl. udat.

Lige sådant brev fik PB om et par øksne, 6 får og lam, 1/2 svin, 1 fjdg. smør til Casper Herbach.

17. nov. (Kbh.) Mogens Krag fik brev om, at kongen er tilfreds, at han må bekomme så mange fodfolk, som er hvervet og antaget af kongens betjente. Han skal lade dem dele i 2 kompagnier og besætte sin post på volden dermed. Dermed etc. SjT, 34, 772. K.

17. nov. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at lade Mogens Krag bekomme de folk, som er antaget af kongens betjente. Kongen har forundt MK under sit regiment at måtte bekomme så mange fodfolk, som er hvervet af kongens betjente, hvilke han skal dele i 2 kompagnier og besætte sin post på volden dermed. HS skal anordne, at han bekommer dem. Dermed etc. SjT, 34, 772. K.

17. nov. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at måtte antage 4 majorer til sine 2 regimenter, nemlig 2 til hest og 2 til fods. Dermed etc. Sjt, 34, 772. K.

17. nov. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om straks at lade afbryde Vartov og bruge tømmeret til Kastellet. Dermed etc. Sjt, 34, 772. (Tr.: KD, V, 536). K.

17. nov. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at annamme proviant, ved o.a., som proviantkommissarius Nicolaus (Nicolaj) Benich fremskikker. Sjt, 34, 772. K.

17. nov. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at gøre sin største flid til at forskaffe oberstl. von Deberen en månedsbesoldning og at mundere 8-10 af hans ryttere, som ingen heste har. Dermed etc. SmT, 8, 202. K.

17. nov. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om med forderligste at forskaffe så mange palisader, som behøves til fæstningen Nakskovs defension, og så at siden ved stranden i synderlighed bliver ganske palisaderet. Dermed etc. SmT, 8, 202. K. Incl. udat.

17. nov. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at anordne, at major over artilleriet Abraham Buchwitz med sin løjtnant og en ingeniør bekommer kvarter. Dermed etc. SmT, 8, 203. K. Incl., se SmT, 8, 202, 17. nov. (brev 2).

17. nov. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at gøre den anordning, at oberst Rehden, som kongen har antaget som kommandant i fæstningen Nakskov, og hans stab og folk bekommer kvarter, og at de respekterer ham som kommandant. Dermed etc. SmT, 8, 203. K. Incl., se SmT, 8, 202, 17. nov. (brev 2).

17. nov. (Kbh.) Jochim Körber fik brev om, at oberst Rehden skal være kommandant i Nakskov og om at levere et kompagni til ham. JK har tilforn bekommet ordre til at hverve et kompagni til hest. Det er kongens vilje, at R skal være kommandant i Nakskov i JKs sted, hvorfor han skal afstå sit kompagni til ham. Dermed etc. SmT, 8, 203. K. Incl., se SmT, 8, 202, 17. nov. (brev 2).

17. nov. (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om at akkordere med undersåtterne i Loll., Falster og Møn om det allermest mulige tørre ved og tilsige i det højeste 1-1½ favn våd ved for hver favn tør ved. Deslige at hidskaffe allermest mulig fourage. I dette, som forskrevet står, har adressaten ingen tid at forsømme, men skal tilvejebringe mest muligt hos enhver uden nogen persons anseelse og under militærisk eksekution, hvorpå han må forsikre enhver, når Gud giver bedre tider. SmT, 8, 203. K. Indl. udat. Se også SmT, 8, 202, 17. nov.

17. nov. (Kbh.) Åben befaling til Loll., Falster og Møn anlangende proviantkommissarius Nicolaj Bennichs forretning med proviant, fourage o.a. NB er befalet at hidforskaffe alle slags viktualier, brændevad og fourage. De skal i alle måder bevise ham hjælp, nemlig være ham befordrerlig med at bekomme alle slags proviant af lensmænd o.a. øvrighedspersoner. Desuden efter hans skrivelse uden modsigelse være ham vogne og heste følgagtig. I lige måde give ham designation over det forråd, der formenes at være i provinserne. Dersom han behøver folk til hest og fods at eksekvere med, skal officererne forhjælpe ham dertil. Forbyndendes etc. SmT, 8, 204. K. Indl., se foreg. og SmT, 8, 202, 17. nov.

17. nov. (Kbh.) Lensmændene på Møn, Loll. og Falster fik brev om, at kongen har befalet proviantkommissarius Nicolaj Bennich at akkordere med indbyggerne om allermest muligt tørt ved. De skal gøre den anordning, at det straks bliver hugget i kronens skove, *q* så han kan give dem for hver favn tørt ved, han bekommer, 1-1½ favn vådt ved. Dermed etc. SmT, 8, 204. K. Indl., se foreg.; og SmT, 8, 202, 17. nov.

Lige sådanne breve fik Frands Brockenhuus og Philip Barstorff i Loll. og Christoffer Lindenov, i hans brev blev ved tegnet *q* indført således: (på Bogø).

17. nov. (Kbh.) Lensmændene i Loll. og Falster fik brev om udskrivning. Adressaten skal med forderligste og inden 14 dage i lenet udskrive det allermeste unge mandskab til at komplettere de loll. og falsterske kompagnier på 800 mand stærk, gørende sin flid til at udskrive dem, som tilforn har tjent, så mange, som er at finde, og stille dem under oberst Rehdens kommando og regiment. Dersom nogen går hjem igen uden oberstens skriftlige forlov, skal han straks igen lade dem tage og hensikke til Nakskov på det, de kan blive straffet og igen stil-

les under regimentet. Dermed etc. SmT, 8, 205. K. Incl., se SmT, 8, 202, 17. nov.

Forskrevne befaling udgik til Christoffer Lindenov, Frands Brockenhuus og Philip Barstorff.

18. nov. (Kbh.) Roskilde Kapitel fik brev om, at kongen har forordnet Johannes Frandsen til at være professor matheseos i Roskilde i afd. mag. Iver Ejlersens sted, hvorfor de skal installere ham og lade ham nyde det, som er tillagt professionen i kapitlet. Dermed etc. Sjt, 34, 773. K.

18. nov. (Kbh.) Åben befaling til artilleribetjentene om indkvartering. Det er for kongen andraget, hvorledes en del artilleribetjente i Kbh. vægrer sig ved at antage indkvartering. Kongen befaler, at alle høje og nedrige artilleribetjente, som bor dér, uden al undskyldning bekvemmer sig til, tillige med alle andre kgl. og hoftjenere, hver efter sin formue og lejlighed at tage indkvartering, eftersom ingen i denne tids tilstand bør vægre sig. Til den ende skal de parere de billetter, som gives dem af tøjmester Peter Kalthoff, som er befalet af gøre indkvarteringen ligeligen. Thi osv. Sjt, 34, 773. (Tr.: KD, V, 536). K. Incl. udat.

18. nov. (Kbh.) Oberst Daniel Clamer von Rehden fik brev anlangende, hvorledes skal forholdes med de 800 udskrevne i Loll., så og Körbers og major Ketschers folk, og om at skikke 2 kompagnier til Langeland. Han skal under sit regiment tage de 800 udskrevne soldater og dele dem i 8 kompagnier, så og oberst Ks geworbne kompagni til fods tillige med major Ks kompagni, så at regimentet består af 20 kompagnier. Eftersom oberst Ks og major Ks kompagnier skal være temmelig svage, skal han forstærke dem, så hvert kompagni kan bestå af 100 mand. De 2 kompagnier skal han straks skikke til Langeland, så de kan forsikre oberst Ks kvarterer dér, men beholde de øvrige 8 kompagnier i Naskov. Dermed etc. SmT, 8, 205. K. Incl., se SmT, 8, 202, 17. nov. (brev 2).

21. nov. (Kbh.) Melchior Røfling fik brev om at være agent i Danzig. Kongen har fundet for godt at bruge MR som agent. Han skal lade sig finde tro, flittig og vindskibelig og fremme kongen og hans undersåtter, som behøver hans tjeneste, og hindre skade. I synderlighed skal han skrive flittigt med posten og advisere det, han fornemmer om den polske og moskovitiske krig. Han skal føre magistraten i Danzig til ge-

myt kongens intention og affektion imod byen. Kongen behøver en stor del viktualier og har den forsigt til byen, at den vil komme ham til undsættelse, i synderlighed med brødmel og rug, så meget som muligt, for en vis pris på den længste termin, dog at renten årligen bliver erlagt, indtil kapitalen til visse åringer bliver afbetalt i akkorderede terminer. Til overførsel af de specificerede varer skal han ved magistratens hjælp befragte fornødne skibe. Men dersom magistraten skulle forebringe undskyldning at indkøbe sådanne varer af partikulære købmænd, skal han bearbejde det derhen, at magistraten vil midle det så vidt hos sådanne, at varerne kunne krediteres på 12, 8 el. 6 måneder, da betalingen skal følge præcist. For MRs umage bevilger kongen ham til årlig pension 400 rd., hvilket skal begynde fra brevets dato. Sjr, 24, 296. K.

21. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh., de højlærde og Oluf Brockenhuus fik brev om udskrivning af vogne til at føre tømmer fra Vartov til Kastellet. Adressaterne skal på kongens vegne forstændige borgerskabet i Kbh., at kongens vilje er, at de den følgende dag låner ham så mange vogne, som kan tilvejebringes, til at age tømmer fra Vartov til Kastellet. Dermed etc. Sjt, 34, 773. (Tr.: KD, V, 537). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA.

Lige sådant brev fik rektor og professorer på de højlærdes vegne. Item OB om adelen.

21. nov. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at lade cancellibudene, Adser Pedersen, Morten Nielsen og Søren Nielsen, hver bekomme 2 td. rug af Provianthuset i deres resterende løns betaling, tagende deres bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 774. K. Indl. 18. nov.

21. nov. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe og Lave Beck fik brev om at gøre afregning med Folmer Rosenkrantz, kaptajn, for det, han tilkommer for sig og sine officerer for tjeneste i sidste svenske fejde i Skåne og siden i staden. Sjt, 34, 774. K. Orig. i DKanc. B 223G.

21. nov. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe og Lave Beck fik brev om at gøre afregning med oberst Daniel Clamer von Rehden for det, han kan tilkomme for den tid, han var under det Dunsdorffske regiment. Dermed etc. Sjt, 34, 774. K. Orig. i DKanc. B 223G.

21. nov. (Kbh.) Christoffer Lindenov og Philip Barstorff fik brev om proviant og fourage hos borgerskabet ligesom andre og om viktualier fra Nakskov. Han har tilforn bekommet befaling til af Møn, Loll. og Falster at lade indsamle mest muligt korn, viktualier og fourage. Kongens vilje er, at borgerskabet i købstæderne lige så vel som andre stænder skal gøre forstrækning af det forråd, enhver har over sin egen fornødenhed, under militærisk eksekution, om nogen mod forhåbning skulle vægre sig. Kongen er tilfreds, at en del af Nakskovs proviant i en hast må tages og overføres til Kbh., hvorimod lige så meget efterhånden kan indleveres. Dermed etc. SmT, 8, 205. K. Indl. 17. nov.; se også Sjt, 34, 776, 24. nov.

21. nov. (Kbh.) Jochim Körber fik brev om rug fra Nakskov. Han skal gøre sit bedste for med forderligste at hidforskaffe 1.000 td. rug af borgerskabet i Nakskov, hvorimod de igen skal gives lige så meget af landgildekornet og landgilderugen, så snart det kan blive tærsket og leveret dem af proviantkommissarius Nicolaj Bennich, når han kommer over. Dermed etc. SmT, 8, 206. K. Indl., se foreg.

21. nov. (Kbh.) Befaling til borgerskabet i Loll., Falster og Møn anlangende viktualier. Kongen behøver en del viktualier til fæstningen. De skal til den ende gøre forstrækning af alle slags, mest muligt, og levere det til de forordnede kommissarier mod kvittering, hvorefter enhver skal blive kontenteret i sin tid, når Gud giver bedre tilstand. Dersom nogen imod forhåbning ej bekvemmer sig godvilligen, har kongen befalet kommissarierne hos alle at lade fornemme, hvad forråd der findes, på det kongen og fædernelandet kan kommes til hjælp med det, enhver har over sin egen fornødenhed, anseende, at den højeste nød udkræver det. Dermed etc. SmT, 8, 206. K. Orig. i Nakskov rådstueark., LAK. Indl., se foreg.

21. nov. (Kbh.) Hans Schrøder fik brev om militærisk eksekution anlangende den befalede hidførsel fra Loll., Falster og Møn. Kongen har befalet at lade hidføre proviant, korn og fourage, som findes på Møn. På det at det kan komme inden vinteren, skal HS efter hver kommissarius' ordre afhente det ved militærisk eksekution, uden persons anseelse, mod forsikring, at ejermændene skal blive kontenteret, når Gud giver bedre tilstand. Dermed etc. SmT, 8, 206. K.

21. nov. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at forestille Abraham Buchwitz og om tømmer o.a. til lavetter. Kongen har antaget AB som stykmajor i Nakskov. FB skal forestille ham og på ansøgning levere ham tømmer af skovene til styklader samt håndværksfolk o.a. Dermed etc. SmT, 8, 207. K.

ca. 21. nov. (Kbh.) Christoffer Lindenov, Philip Barstorff og Jens Rodsteen fik brev om i Loll. og Falster at lade skære mest muligt hakkelse og beblandet med havre hidskikke det med de små skuder og skibe-
rum, som findes dér og ikke er dygtige til at føre rytterne. Dermed etc. SmT, 8, 207. K.

22. nov. (Kbh.) Lave Beck og Holger Vind fik brev om med forderligste at affordre ruller over alle officerer i fæstningen Kbh., hvor stærkt hvert kompagni er, og derefter konferere med stænderne, borgmestre og råd, de højlærde og kgl. betjente, om indkvartering efter den gjorte anordning. Dermed etc. Sjt, 34, 774. K.

22. nov. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om de svenske skibe, som har lagt sig uden for synkeværket ved Landskrone. Det berettes, at nogle af de svenske skibe har lagt sig på denne side uden for det kur[land]ske skib, som er sunket i havnen, så og 4 andre at have kortet ude,¹ uden tvivl til samme ende at komme uden for det, som er sunket. Kongens befaling er, at HB skal gøre sit yderste til så vidt muligt og som det efter søforstandiges råd eragtes rådeligst, at gøre al forhindring, hvad det så skal koste, at den svenske flåde ikke kommer ud af Landskrone havn, og om muligt tilbagejage de allerede udlagte svenske skibe. Dermed etc. Sjt, 34, 775. K.

1) Således noget uforståeligt kopibogen, men denne er skrevet efter et temmelig rodet og ulæseligt K.

22. nov. (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om hr. Peder Madsen skibspræsts besoldning. Kongen har for nogen tid siden til afd. Erik Juel forskrevet PM, som i nogle år har tjent kongens far og kongen selv som skibspræst. KL skal af lenets uvisse indkomst årligen lade ham give den ham hidintil forundte sædvanlige besoldning, nemlig 130 kur.dl., hvilke skal blive godtgjort i lenets rgsk. og begynde fra Philippi Jacobi 1657. Dermed etc. JT, 14, 162. K. Incl. udat.

23. nov. (Kbh.) Bestalling for Henrik Mathesius, kongens tidl. agent og minister, som prinsens informator. HMs kvaliteter er kongen bekendt. Han antager ham som prinsens informator. Han har lovet at være kongen og hans riger huld og tro, ramme deres bedste og hindre skade. Han skal i synderlighed lade sig prinsens studier være angelegen, eftersom dennes alders tiltagelse, livsdisposition og ingenii kapacitet medfører og fornemmeligen med gudsfrygts øvelse efter den augsburgske konfession i det latinske sprog. Han skal med flid og vindskibelighed informere prinsen i de ordinære timer og ellers ved given lejlighed og daglig konversation. Dog at alt sker med prinsens lyst og uden viderværdighed. Om progres i studierne skal han gøre kongen relation og ellers i alle måder rette sig efter det, kongen befaler ham, som han vil forsvare for prinsens hofmester el. den, der i hans fraværelse har inspektion. Han skal vise respekt og lade sig finde tro og flittig efter den ed, han har gjort. Kongen bevilger ham til årlig besoldning 800 rd., halvparten at betales hvert halvår, deslige på en tjener sædvanlig hofklædning, som skal begynde fra brevetts dato. Rentemestrene befales årligt at give ham dette. Herforuden skal HM for sin person nyde frit bord hos prinsen og en af hans tjenere spise ved pargernes bord. Thi forbyde osv. SjR, 24, 298. K.

23. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende Christen Jentzmeier og Johan Mølman. Nærværende CJ har for kongen ladet andrage, at en mand ved navn JM skylder ham nogle penge, hvilket adressaterne videre kan se af hans hosføjede supplikation. De skal forhøre sagen og efter befunden beskaffenhed hjælpe ham mest muligt til rette. Dermed etc. Sjt, 34, 775.

23. nov. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade folkene på Pelikanten og Snarensvend bekomme klæde ligesom de andre. Dermed etc. Sjt, 34, 775. K. Orig. i DKanc. B 179M.

23. nov. (Kbh.) Niels Juel fik brev om at forskaffe proviantkommissarius [Nicolaus] Bennich båd el. skiberum, som han kan komme til Møn med. Befalendes etc. Sjt, 34, 775. K.

23. nov. (Kbh.) Byfoged Claus Ravn fik brev om at forskaffe så mange både som mest muligt er til at føre ballast til Holmen til de skibe, som er forordnet at sænkes ved Landskrone havn. Dermed etc. Sjt, 34, 776. K.

23. nov. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om efter renteritakst at levere proviant for 20 rd. til Steen Rodsteen, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 776. K.

Lige sådant brev fik HH den 23. dec. anlangende proviant for 40 rd. til SR.

23. nov. (Kbh.) Philip Barstorff fik brev anlangende fartøjer til oberst von Deberen og major Henschen til Holsten, og dersom de ved modbør el. lovligt forfald skulle bliver arresteret, da 2-3 dages fri underholdning dér på landet. Dermed etc. SmT, 8, 207. K.

23. nov. (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om verpflegung og traktement til de ryttere, som major Diderich Uncke skal hverve. DU har påtaget sig at hverve et kompagni til hest. KL skal af lenet lade ham bekomme traktement til 200 ryttere, nemlig 10 rd. til hver rytter efter kapitulationen, så og verpflegung og underholdning til officererne i 3 måneder efter tilforn udgangne frd. Dermed etc. JT, 14, 162. K.

24. nov. (Kbh.) Frd. for fribyttere, hvorefter de i disse tider kan rette sig med priser, som de bekommer af fjenden. 1. Når en fribytter tager et skib, skal alt, der findes deri, breve, købmandsgods el. andet, forsegles af de 2, som har øverste kommando på fribytteren, og skibet med alt opføres uåbnet til lovlig dom for Admiralitetet i Kbh. Dog, når sådanne skibe tages, skal det, der findes på overløbet og i kahytten, tilhøre matroserne som fribytte, men med breve og dokumenter forholdes som før nævnt. 2. Alle, som vil gå på fribytteri, skal stille Admiralitetet borgen for al skade, som de begår imod den instruktion, som bliver givet dem, når de går ud. 3. Kongen vil have forbeholdt sig 10. parten af de varer, som bliver opbragt og prisekendt. 4. De fattige skal deraf nyde 1 pct. 5. Den tilforordnede sælgemester skal offentlig sælge alle prisevarer og levere pengene derfor, dog må kaperen beholde varerne frem for andre, om han begærer det, for den samme pris, som andre mest vil give. 6. Den, som udfærdiger dommene af Admiralitetet, skal for sin umage nyde 1 pct. Sjr, 24, 300. (Tr.: CCD, VI, 400). K. Indl. 7. okt. og 24. nov. (trykt eksemplar).

24. nov. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at samle alle de tomme tønder, både hele og halve, som han kan bekomme, såvel som fjerdinge, som er tjenlige at pakke i, og med første afgående sku-

de el. skiberum fremskikke dem til fæstningen Nakskov. Sjt, 34, 776. K.

24. nov. (Kbh.) Klædekammerskriver Balthasar Seckman fik brev om at lade major Henschen bekomme fløjl til en svensk kjortel, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 776. K.

24. nov. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om ved dem, som har forstand derpå, at lade vurdere det skiberum, som tilhører stadshauptmand Frederik Turesen, og det, som tilhører Jørgen Rickertsen¹ af Flensborgs skibe, eftersom kongen agter at lade dem bruge til at sænke ved Landskrone. De skal indskikke takseringen i Kanc. Dermed etc. Sjt, 34, 776. K. Indl. 24. nov.

1) Overskriften har *Regelsen*.

24. nov. (Kbh.) Eva von Bülow fik brev om, at kongen til påske har forundt Johan Christoph von Kørbitz det kongen tilhørende hus, hun nu bor i, hvorfor det til den tid skal ryddeliggøres til ham. Dermed etc. Sjt, 34, 777.

24. nov. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om ved af Bogø til Kbh.s indbyggere. Kongen er tilfreds, at han lader borgerskabet o.a. indvånere i Kbh. udvise og bekomme brændevad af skovene på Bogø mod betaling og således som hvert træ takseres af uvildige mænd. Dermed etc. SmT, 8, 207. K.

25. nov. (Kbh.) Visitereren Matthias Melhorn fik brev om at annamme de svenske fanger fra Opdam og indtil videre beholde dem. Sjt, 34, 777. K.

25. nov. (Kbh.) Hans Schack fik brev om, at kongen har befalet materialskriveren på Holmen efter HSs ordre at udlevere stenkul til corps de garderne på voldene, hvortil borgmestre og råd er befalet hver dag at forskaffe en vogn. Kongen har i lige måde befalet bygmesteren at lade gøre fornødne corps de garder på de steder, som HS eragter nødigt. Dermed etc. Sjt, 34, 777. (Tr.: KD, V, 537). K.

25. nov. (Kbh.) Albertus Matthisen, bygmester, fik brev om at lade bygge fornødne corps de garder på volden, på de steder, Hans Schack forordner det. Sjt, 34, 777. (Tr.: KD, V, 537). K.

25. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd fik brev om at gøre den anordning, at Hans Schack på ansøgning dagligen bekommer en vogn til at føre stenkul på voldene, som kan forbruges i corps de garderne. Dermed etc. Sjt, 34, 777. (Tr.: KD, V, 537). K.

25. nov. (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om at gøre den anordning, at de stenkul, som er afkøbt den engelske [mangler], bliver leveret til materialskriveren på Holmen, som igen efter hans Schacks ordre skal udgive dem til corps de garderne på voldene. Dermed etc. Sjt, 34, 778. (Tr.: KD, V, 537). K.

26. nov. (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om, at Carsten Henriksen Friis skal være færgemand. Kongen har ladet færgemanden ved Køsters færgested tage i arrest. Han er tilfreds, at PR må forordne CHF til færgemand i hans sted. Dermed etc. Sjt, 34, 778. K.

26. nov. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om, at kongen er tilfreds, at Henrik Müller uden betaling må bekomme så mange træer af Bogø skov, som beløber til en skude ved. Derefter etc. SmT, 8, 207. K. Incl. 23. nov.

26. nov. (Kbh.) Hr. Axel Urup og Hans Schack fik brev om at gennemse oberst la Chapelles kapitulation. C har påtaget sig at hverve et regiment til fods og har annammet en del penge af Gabriel Marselis i Holland. De skal gennemse den med ham gjorde kapitulation og gøre relation om, hvor vidt han har efterkommet den, og hvad han bliver skyldig. Dermed etc. Sjt, 34, 778. K.

26. nov. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om, at viceadmiral Nicolaus Helt med skibet Hannibal skal begive sig på reden ved Kbh., hvor han videre skal fornemme kongens befaling. Befalendes etc. Sjt, 34, 778. K.

27. nov. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at levere Jørgen Brun, fhv. kancellibud, 4 td. rug, hvilket skal blive godtgjort. Sjt, 34, 779. K.

27. nov. (Kbh.) Niels Juel fik brev om at akkordere med hollænderne om 2 galioter. Kongen behøver ved flåden 2 velbesejlede galioter. NJ skal straks handle med 2 her liggende hollandske skippere om, hvad

de månedlig skal gives for at træde med deres galioter i kongens tjeneste. I tilfælde, de af mangel på fuldmagt fra deres redere ej tør resolve sig dertil, skal han lade galioterne taksere, på det de kan gives forsikring, hvad der skal betales, om de geråder til ulykke, såvel hvad de månedligt skal have til slitage. Befalendes etc. Sjt, 34, 779. K.

27. nov. (Kbh.) Kbh.s stænder, Mogens Høg, Gunde Rosenkrantz, Lave Beck, Holger Vind og de andre stænders deputerede fik brev om at samles anlangende indkvartering. De skal straks og efter middag ved 1 slet forsamles på Islandske Kompagni med de andre stænders deputerede for at forenes om, hvordan det af soldatesken, som ikke har kvarter, uden ophold kan blive indkvarteret, så og at uligheden, som påklages, kan blive remedieret. Dermed etc. Sjt, 34, 779. K.

Borgmester Hans Nansen, Christoffer Hansen og Johan Steenkuhl og Frederik Turesen. Bispen, dr. Christen Ostenfeld. Henrik Müller, Christoffer Gabel, Hans Boysen.

27. nov. (Kbh.) Christoffer Lindenov og Peder Reedtz fik brev om *q*' på Bogø at lade hugge mest muligt brændevod og lade det henlægge til at forundes borgerskabet o.a. indvånere i Kbh. for betaling efter taksering af uvildige mænd. Dermed etc. SmT, 8, 208. K.

Lige sådant brev fik Peder Reedtz *q*: i kronens skove, som kan være mindst til skade.

1) Se brevetts sidste linje.

28. nov. (Kbh.) Bevilling vedr. stændernes samling i Kbh. Kongen er tilfreds, at stændernes deputerede efter egen begæring må komme sammen den følgende dag for at deliberere og slutte om indkvarteringen, dens lighed o.a. i denne tids tilstand til stadens gavn. Sjr, 24, 302. K.

28. nov. (Kbh.) Det teologiske fakultet på Kbh.s Universitet fik brev anlangende kommunitetets spisning. Kommunitetet i Kbh. kan i denne besværlige tid ikke opholdes med det store antal studenter, som hidtil er sket, formedelst det uformodede fjendtlige indfald. Adressaten befales at gøre den anordning med økonomen, Hans Mule, at han herafter [be]spiser 3 skiver [borde], som er 36 personer, el. og 4 skiver, som er 48 personer, så vidt han kan tilvejebringe, om det ikke kan ske så rundeligt, som fundatsen tilholder i bedre tider, så således som det fornødne livsophold kræver i denne besværlige tid, og at han herfor-

uden til præpositus communitatis til hans ugentlige kostpenge lægger 1 rd., at han derfor dertil udvælger de studenter, som er extreme pauperes og findes flittige i deres studering og skikkelige i liv og levned, de andre skal han selv forsørge, indtil Gud giver bedre tider. Dermed etc. Sjt, 34, 780. (Tr.: KD, V, 538). K. (2). Indl. 12. og 15. nov.

28. nov. (Kbh.) Hans Mule fik brev om studenternes bespisning. Kommunitetet i Kbh. kan i denne besværlige tid ikke opholdes med det store antal studenter, som hidindtil er sket, formedelst det uformodede fjendtlige indfald. HM befales at gøre sin flid at underholde 3 skiver, som er 36 personer, el. og 4 skiver, som er 48 personer, det længste muligt, han kan, om ikke så rundeligen, som fundatsen tilholder i bedre tider, dog således som det fornødne livsophold kræver i denne besværlige tid, og at han herforuden til præpositus communitatis til hans kost om ugen erlægger 1 rd., hvorimod det skal være ham tilladt at tage betaling for det, kommunitetet bliver ham skyldig af dets første indkomst, som kan tilvejebringes, førend videre skiver bliver oprettet, så at han og arvinger bliver skadesløs for hans forstrækning. Dermed etc. Sjt, 34, 780. (Tr.: KD, V, 538). K. (2). Indl., se foreg.

28. nov. (Kbh.) Johan Hack, foged på Rosenborg, fik brev om til den svenske gesandt, rigens råd Steen Bielke at indkøbe det, han behøver til sin underholdning, og eftersom i disse tider ved ikke er at bekomme, da i dets sted for penge at lade indkøbe stenkul. Sjt, 34, 781. K.

28. nov. (Kbh.) Nicolaus Helt fik ordre til at begive sig på skibet Spes, antagende under sit flag de hollandske skibe, som admiral Opdam tilforordner ham, og med forderligste herfra begive sig til Bæltet, hvor han mest muligt skal gøre fjenden alt afbræk og forhindre al kommunikation ml. Fyn og Sjæll. Desuden skal han rette sig efter den ordre, der bliver givet ham af kurfyrsten af Brandenburg til at overføre den secours, som han tilskikker. Dermed etc. Sjt, 34, 781. K.

28. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om med forderligste til kongens kammerskriver Christoffer Gabel at lade erlægge penge for rug, malt og hamp, som de sidst forleden har kommet af skibet. Dermed etc. Sjt, 34, 781. K.

28. nov. (Kbh.) Tolderne Jens Boysen og Johan Smidt fik brev om, at kongen kommer i erfaring, at der udføres korn og rug fra fæstningen.

De befales at påse, at der ikke uden kongens ekspres ordre udføres viktualier el. ædende varer fra Kbh. til andre steder. Dermed etc. Sjt, 34, 782. (Tr.: CCD, VI, 400-01). K.

28. nov. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende, at kongen har forundt Ingeborg, Anders Jonsens i betaling for den leverance, hendes afd. husbond har gjort til kongen, som efter derom gjort Rtk.afregning andrager l.141 rd. 3 ort, at nyde det, der kan være i behold af kirkerens bygsel, med tredje års tage og ringetolden i Flekkerø, så vidt det kan strække til. Men for det øvrige af denne fordring at nyde betaling af det uvisse i Råbyggelaget og Nedenæs len. De skal godtgøre det i regnskaberne og lade det afskrive på afregningen. Dermed etc. Sjt, 34, 787. Orig. i DKanc. B 179M.

29. nov. (Kbh.) Åbent patent om, at ingen, af alle stater og kondition, under straf må udlåne heste el. karle til den mønstring, som kongen har befalet at lade foretage over al garnisonen til hest og fods i fæstningen Kbh. Sjr, 24, 302. (Tr.: CCD, VI, 401). K.

29. nov. (Kbh.) Kaptajn Matthias Melhorn fik brev om at have indseende med, at ingen kommer ud fra staden, med mindre de fremviser kongens ordre, till. el. pas, såfremt de ikke selv vil svare til, om nogen betrædes. Sjt, 34, 782. K.

29. nov. (Kbh.) Ms. anlangende hofmesterinden m.fl. at besøge Steen Bielkes frue. Den svenske rigens råd Steen Bielke begærer, at nogle adelige så vel som borgerlige fruentimmer må bevilges at besøge hans hustru, eftersom hendes fødselstid tilstunder. Kongen beder dem undertiden besøge hende og være til stede, når hun bliver forløst. Derefter etc. Sjt, 34, 782. K.

Lige sådant brev fik fru Lene Rud, enke efter Jørgen Grubbe. Fru Anne Lykke, enke efter Peder Gersdorff. Fru Kirstine Lützow, Johan Christoph von Kørbitz'.

29. nov. (Kbh.) Dr. Poul Moth m.fl. fik brev om, at deres kvinder skal besøge den svenske rigens råd Steen Bielkes hustru. SB begærer, at nogle fruentimmer måtte bevilges at besøge hans hustru, eftersom hendes fødselstid tilstunder. Adressaterne skal lade deres hustru undertiden besøge hende og være til stede hos hende, når hun bliver forløst. Dermed etc. Sjt, 34, 782. (Tr.: KD, V, 539).

Lige sådant brev fik dr. Petrus Bülche om hans hustru. Hans Nansen om hans. Borgmester Peder Pedersen om hans.

29. nov. (Kbh.) Gabriel Marselis, kongens residerende kommissarius i Amsterdam, fik åben befaling til at kontentere Johan Cooper, handelsmand i New Castle. Kongen er blevet JC skyldig 7.141 rd. 3 ort 21 sk. for adskillige varer, som han har leveret til kongen. Denne befaler GM efter 6 måneder fra brevets dato at betale JC dette, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 783. K.

29. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. bedes gøre den anordning, at af hver gård i staden leveres nogle økser og bådshager til hvert regiment el. kompagni på voldene til at vække¹ med rundt om fæstningen. Dermed etc. Sjt, 34, 783. (Tr.: KD, V, 539). K.

1) Brevteksten har *være*.

29. nov. (Kbh.) Befaling til stænderne i Kbh. Kongen hilser menige adelskaber i Kbh. De bedes den følgende dag, den 30. nov., kl. 8 møde på Islandske Kompagni anlangende at gøre indkvarteringen i byen til ende, så det uden videre ophold én gang kan stilles i værk. Thi osv. Sjt, 34, 783. (Tr.: KD, V, 539). Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA.

Til rektor og menige professorer om deres deputerede. Menige kgl. betjente om deres. Borgmestre og råd samt menige borgerskab om deres.

29. nov. (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om sin og embedernes deputeredes samling om indkvartering. Han skal den følgende dag, den 30. nov., kl. 8 møde på Islandske Kompagni og befale embederne i Kbh., at de lader deres deputerede i lige måde indstille sig anlangende at gøre indkvarteringen i byen til ende, så det uden videre ophold én gang kan stilles i værk. Dermed etc. Sjt, 34, 783. (Tr.: KD, V, 539-40). K.

29. nov. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe, borgmester Hans Nansen m.fl. fik brev anlangende at mønstre. De skal den næstfølgende dag, den 1. dec., mønstre generallt. Schacks regiment og under deres hænder forfatte en rigtig rulle. Dermed etc. Sjt, 34, 784. (Tr.: KD, V, 540). K. Incl. 2. dec. og udat.

Lige sådan befaling fik Lave Beck og Henrik Müller om at mønstre rytteriet. Holger Vind og Find Nielsen om Gyldenløves regiment. Lau-

rids Pogwisch og Peder Pedersen om Frederik von Ahlefeldts. Steen Hohendorff og Christoffer Hansen om Erik Quitzows.

29. nov. (Kbh.) Hans Schack og flere officerer fik brev om, at kongen har befalet hr. Niels Krabbe og borgmester Hans Nansen den næstfølgende dag, den 1. dec., at mønstre HSs regiment til at gøre bedre og rigtigere anordning om indkvarteringen. Derefter osv. Sjt, 34, 784. (Tr.: KD, V, 540). K.

Lige sådant brev fik generalmajor Hans von Ahlefeldt om at Lave Beck og Henrik Müller skal mønstre rytteriet. Gyldenløve om, at Holger Vind og Find Nielsen skal mønstre hans regiment til fods. Frederik von Ahlefeldt om, at Laurids Pogwisch og Peder Pedersen skal mønstre livregimentet. Henning Quitzow om Steen Hohendorff og Christoffer Hansen.

29. nov. (Kbh.) Christoffer Lindenov og Philip Joakim Barstorff fik brev anlangende, at major Hans von Ahlefeldt og hans stab bekommer traktement efter kapitulationen af Loll. og Falster. Dermed etc. SmT, 8, 208. K.

30. nov. (Kbh.) Hans Schack, Hans von Ahlefeldt o. fl. officerer fik brev om at møde dagen efter til mønstring med rulle. HS: Hr. Niels Krabbe og Hans Nansen har fået ordre til at mønstre adressatens regiment. Han skal lade dette møde på dets poster den følgende dag kl. 8 og til dem levere rigtig rulle underskrevet af ham selv med specifikation, hos hvem verpflegning tages til officererne og de gemene knægte. Dermed etc. Sjt, 34, 785. (Tr.: KD, V, 540). K.

Lige sådant brev fik generalmajor Hans von Ahlefeldt om at Lave Beck og Henrik Müller skal mønstre rytteriet. Generallt. Gyldenløve om at Holger Vind og Find Nielsen skal mønstre hans regiment til fods. Frederik von Ahlefeldt om Laurids Pogwisch og Peder Pedersen at mønstre livregimentet. Henning Quitzow om Steen Hohendorff og Christoffer Hansen.

30. nov. (Kbh.) Oluf Brockenhuus og borgmester Jens Sørensen fik brev om at mønstre soldater og artillerifolk på Christianshavn. De skal den følgende dag, den 1. dec., kl. 8 mønstre de soldater og artilleribetjente, som er på Christianshavn, og under deres hænder forfatte en rulle. Sjt, 34, 785. (Tr.: KD, V, 540-41). K.

30. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at lade gøre anordning om, at isen på graven omkring Christianshavn bliver vækket, til hvilken ende gravene og posterne skal skiftes ligeligen ml. dem, så og at nogle økser og bådshager forskaffes af hver gård og uddeles. Dermed etc. Sjt, 34, 786. (Tr.: KD, V, 541). K.

30. nov. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om med forderligste at begi-ve sig med flåden på reden ved Kbh. Dermed etc. Sjt, 34, 786. (Tr.: KD, V, 541). K.

30. nov. (Kbh.) Befaling til enhver af adelen i Kbh. som resterer med lehnung og underholdning til de dér indkvarterede folk. Otte Thotts arvinger: Kongen kommer i erfaring, at der af de penge, som er udlovet til garnisonens underholdning i Kbh. i den 3. måned, skal restere 36 rd. De skal bekvemme sig til at betale nævnte, anseende det geme-ne bedste og byens konservation, på det der ikke skal gives årsag, at andre skulle forarges derover, hvorover skulle gribes til anden middel. Ladendes etc. Sjt, 34, 786. (Tr.: KD, V, 541-42). K. Incl. udat.

Lige sådant brev til Otte Christoffer Ulfeldts værge om 27 rd., hr. Christoffer Urne om 18 rd., Niels Krabbe 54 rd., Steen Hohendorff 36 rd., Corfitz Trolle 36 rd., Mogens Friis 54 rd., Frands Brockenhuus 36 rd., Otte Pogwisch 27 rd., Axel Sehested 27 rd., fru Anne Catharine Budde 36 rd., Nicolaus von Merlow 27 rd., Joakim Frederik Pentz 9 rd., Kaj Lykke 72 rd., Anne Catharine Normand 9 rd., Hans Dibolt (Stibolt) 9 rd., fru Dorete Sehested 9 rd., fru Lene Rud 18 rd., fru Regitze Grubbe 18 rd., fru Øllegaard Gyldenstjerne 18 rd., fru Vibeke Thott 18 rd., fru Karen Arenfeldt 27 rd.

30. nov. (Kbh.) Hans Schack fik brev om af Jens Lassen at annamme 50 skilderkjoler, hvoraf han selv skal beholde 14 til sit regiment og distribuere 12 til generallt. Gyldenløves regiment, 12 til Frederik von Ahlefeldts, 12 til Henning Quitzows. Dermed etc. Sjt, 34, 785. K.

30. nov. (Kbh.) Mester Hans Swidtzter fik brev om til hofmarskal Johan Christoph von Kørbitz at levere en halv snes vægger og 4 jernnødder til at sønderslå ved med på Amager til hofholdningen. Sjt, 34, 785. K.

1. dec. (Kbh.) Niels Juel fik brev om at lade Jens Lassen bekomme så mange gamle stænger, råer el. andet af tavl, som han begærer, til at bruges til at holde gravene åbne med, når de først er opisede, så vel

som fornødne tømmermænd til at forfærdige det efter hans vilje. Dermed etc. Sjt, 34, 786. (Tr.: KD, V, 541-42). K.

1. dec. (Kbh.) Niels Juel fik brev om at lade udvinde og optage de palisader, som er nedsat i Kalvebod, og igen nedslage dem ml. Christianshavn og Kongens Bryggers, eftersom Hans Schack anviser det. Dermed etc. Sjt, 34, 788. (Tr.: KD, V, 542). K.

1. dec. (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om af førstkommende subsidiepenge på kongens vegne inden 2 måneder fra dato at betale skipper Cornelius Jacobsen 260 rd. 33 styver, som kongen er ham skyldig for fragt. Men dersom pengene ikke inden da bliver betalt, skal han, indtil de kan blive betalt, give ham 6 pct. rente, hvilket siden skal blive GM godtgjort. Dermed etc. Sjt. 34, 788. K.

Item fik GM lige sådant brev om at betale skipper Jacob Jansen Trommel 702 hollandske gylden i lige måde for fragt.

1. dec. (Kbh.) Lave Beck og Henrik Müller fik brev om den følgende formiddag at mønstre ritmester Ross med så mange folk, som han har, særdeles bereden og særdeles ubereden. Dermed etc. Sjt. 34, 788. K.

1. dec. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at komme til Kbh. med flåden. Han har aftenen før bekommet ordre¹ til at begive sig på redden. Kongens ordre er nu, at han begiver sig dertil med den ganske flåde, han har hos sig. Dermed etc. Sjt. 34, 789. K.

1) Se s. 444.

1. dec. (Kbh.) Albertus Matthisen fik brev om, at kongen er tilfreds, at han lader nedbryde det hus, som står på Holmens kirkegård ved den store mur, hvor begge haver nu er, til at bruge til corps de garde o.a. Sjt, 34, 789. (Tr.: KD, V, 542). K.

1. dec. (Kbh.) Nicolaus Helt fik brev om straks at forsyne havnen ml. Christianshavn og bryggeret med fornødent skiberum, så ingen kan komme ind derimellem, og isen bliver så stærk, tagende ingen for sømmelse, eftersom højeste magt ligger derpå. Dermed etc. Sjt, 34, 789. (Tr.: KD, V, 542-43). K.

1. dec. (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau og Frederik von Ahlefeldt fik brev anlangende, at kongen har assigneret Mogens Krag den gottorpske

anpart af Sild og Føhr med de dér underliggende øer til lauplads til at hverve et regiment. Kongen vil, dersom kurfyrsten af Brandenburg er til sinds at belægge øerne med folk el. allerede har gjort det, at adresaterne da gør deres bedste til at afvende det, så MK kan nyde dem uden forhindring. Dermed etc. JT, 14, 163. K.

2. dec. (Kbh.) K.M.s obligation til Gabriel Marselis, residerende kommissarius i Amsterdam. Kongen er blevet GM skyldig 19.553 rd. 11 sk. efter rentemestrenes ham på vegne af kongen givne afregningskvittans, dat. 3. nov. d.å., for udlagte rede penge efter kongens ordre. Kongen lover for sig og arvinger at erlægge ham el. hvem, der har K.M.s obligation, disse penge af de første midler, som bliver tilvejebragt til kongens tjeneste i Danmark, Holland el. a. steder, med 6 pct. rente årligen, at beregne fra den 15. marts d.å. SjR, 24, 302. K. Indl. 3. (orig. kvittans), 16. og 25. nov.

2. dec. (Kbh.) Nicolaus Helt fik brev om at begive sig ud til de hollandske koffardiskibe, som ligger på reden, og gøre sit bedste til at indbringe 7 af dem, som er ladede med rug, hvorom kongen siden vil lade handle med dem og kontentere dem, efter som han uforbigæneligen behøver det. Kongen har befalet Hans Schack at skaffe ham fornødne soldater dertil. Dermed etc. SjT, 34, 789. K.

2. dec. (Kbh.) Kaptajn Matthias Melhorn fik brev om at begive sig med viceadmiral Nicolaus Helt til de hollandske skibe, dér så vidt muligt at hjælpe ham. Dermed etc. SjT, 34, 789. K.

2. dec. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at forskaffe Nicolaus Helt så mange soldater, som han begærer til det værk, som er befalet ham. Dermed etc. SjT, 34, 790. K.

2. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende overslag over noget pantegods, som borgmester Peder Pedersen begærer til mageskifte. Kongen har bevilget PP følgende gde og gods til mageskifte: Kbh.s len, Lille h. [Smørum h.], [Høje]Tåstrup s., Kallerup: Jens Jørgensen, skylder årligen 2 pd. byg, 1/2 td. smør, 2 lam, 2 gæs, 3 høns, 4 td. havre; Jens Ibsen, 2 pd. byg, 1/2 td. smør, 2 lam, 2 gæs, 4 høns, 4 td. havre, imod følgende gde pantsat ham i Vordingborg len, Hammer h., Blangslev: Thomas Steffensen, skylder årlig 3 pd. byg, 2 td. havre, 1 lam, 1 gås, 4 høns, 5 mk.; Rasmus Mouritsen, 3 pd. byg, 3 td. havre, 2 mk. 4 sk. De skal gøre overslag, hvad det ene løber højere end det andet, og hvad

hver td. htk. beløber sig til i penge, anslagen til 50 rd. tønden, og indskikke det i Kanc. til relation. Dermed etc. Sjt, 34, 790. K.

2. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om, at kongen har befalet¹, at de palisader, som står ved Kalvebod, skal optages og sættes igen ml. Kongens Bryghus og Christianshavn, hvorfor de skal se flittigt til, at ingen af dem bortkommer. Dermed etc. Sjt, 34, 790. (Tr.: KD, V, 543). K. Incl. 2. dec.

1) Se ovf., s. 445.

2. dec. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om, at kongen er tilfreds, at de 2 gamle kvindfolk, som for nogen tid siden er blevet anholdt på volden og sidder i Blåtårn, igen må komme ud. Dog at de i nærværelse af slotsfogeden og nogle andre personer lover ikke mere at lade sig finde på volden, under højeste straf. Deslige, at hr. Corfitz Ulfeldts hofmester, som sidder på Blåtårn, samt fændrikken, afd. Gotfred Mikkelsens søn, af slotsfogeden må forskaffes sengeklæder, og dersom kammeret, hvor de sidder, kan tåle det, skal de undertiden gives stenkul til at varme sig ved. Dermed etc. Sjt, 34, 790. (Tr.: KD, V, 543). K. Incl. udat.

2. dec. (Kbh.) Befaling til fogeder o.a.,¹ som har befaling på Skagen, til at anordne, at små fartøjer sejler ud og krydser i søen, for at de kan fornemme hollandske orlogs- el. koffardiskibe el. og andre af kongens venners og hans egne undersåtters skibe, at de advarer dem, at de forsamler sig til de udsendte orlogsskibe, som skal konvojere dem til Kbh., og at fogeden straks sender denne befaling til lensmanden, at han lader gøre lige anordning i alle havnene i lenet. Dermed etc. JT, 14, 163. K. (2).

1) Det ene K. er påskrevet, at det er: til Henrik Müller om befaling til fogederne på Skagen og andetsteds. Lige så mutatis mutandis til fogeden på Skagen og lensmanden på Ålborgus.

3. dec. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at lade alle Amagers indvånere befale, at de iser på de poster ved fæstningen, hvor det hollandske folk holder vagt. Dermed etc. Sjt, 34, 791. (Tr.: KD, V, 543). K. Incl., se Sjt, 34, 790, 2. dec. (brev 3).

3. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre den anordning, at oberst Frederik von Ahlefeldt bekommer så mange tømmermænd, som han har fornødent til at sætte palisader fra sin post

indtil toldboden, så og derforuden 15 tømmermænd, som kan hjælpe folkene på Holmen med at optage de pæle, som står i Kalvebod, og som igen skal bruges til palisader til pladsen ml. Christianshavn og Bryggerset. Dermed etc. Sjt, 34, 791. (Tr.: KD, V, 544). K. Indl., se Sjt, 34, 790, 2. dec. (brev 3).

3. dec. (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om at lade forfærdige 50 skilderkjoler, som straks kan leveres Hans Schack. Dermed etc. Sjt, 34, 792. K. Orig. i DKanc. B 179M. Indl., se Sjt, 34, 790, 2. dec. (brev 3).

3. dec. (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om at gøre den anordning, at løjtnant Schade med forderligste bekommer 1.000 gode økser og 500 bådshager, som soldatesken kan have at ise med omkring fæstningen. Dermed etc. Sjt, 34, 791. (Tr.: KD, V, 544). K. Indl., se Sjt, 34, 790, 2. dec. (brev 3).

3. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om, at kongen erfarer, at der endnu mangler palisader på Christianshavn. De skal lade vurdere alle de gamle skure og huse, som er dér og ingen bor i, så de straks kan bruges til palisader dér. Dermed etc. Sjt, 34, 791. (Tr.: KD, V, 544). K. Indl., se Sjt, 34, 790, 2. dec. (brev 3).

3. dec. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe, Kørbitz, Oluf Brockenhuus og de andre stænder fik brev om, at kongen tilskikker dem rullerne på soldatesken til hest og fods i Kbh., hvorover de med generallt. Schack og generalmajor Hans von Ahlefeldt den følgende dag kl. 1 eftermiddag skal komme sammen på Islandske Kompagni og dér forfatte en designation over det, som uforbigængeligen behøves til garnisonen i staden, så at indkvarteringen uden videre ophold kan iværkstilles. Sjt, 34, 792. (Tr.: KD, V, 544). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA.

Lige sådant brev fik dr. Hans Svane, dr. Christen Ostenfeld, dr. Peder Scavenius. Borgmester Hans Nansen, Christoffer Hansen, Find Nielsen, Peder Pedersen, Henrik Müller, Christoffer Gabel, Hans Boyesen. Borgmester og råd på Christianshavn, Thomas Thomsen, Jørgen Hansen.

P. S. Over artilleriets betjente skal generallt. Schack give adressaterne en fortegnelse, hvorefter enhver også efter kondition kan forskaffes kvarter og underholdning.

3. dec. (Kbh.) Hans Schack og Hans von Ahlefeldt fik brev om, at kongen har tilskikket stændernes deputerede i staden de forfattede ruller på soldatesken til hest og fods, så der derefter kan forfattes en designation, hvorefter indkvarteringen kan lignedes og gøres til ende. Adressaterne skal den følgende dag kl. 1 slet møde på Islandske Kompagni for at forrette indkvarteringen. Dermed etc. Sjt, 34, 792. (Tr.: KD, V, 544-45). K.

Lige sådant brev fik Hans von Ahlefeldt. P.S. i HSs brev: Over artilleribetjentene skal han forskafe en fortegnelse, hvorefter de kan forskaffes indkvartering.

4. dec. (Kbh.) Jacob Rodsteen fik brev om, at kongen har antaget Diderich Christensen til at have indseende med de syge og kvæstede i garnisonen og at annamme det, der bliver givet el. forordnet til deres underholdning. Herfor skal han hver lørdag levere regnskab over ugens indtægt og udgift. JR skal tillige med renteskriver Thomas Thomsen hver uge tage regnskabet for sig, gennemse det og efter befunden beskaffenhed kvittere DC derfor. Dermed etc. Sjt, 34, 793. (Tr.: KD, V, 545). K.

4. dec. (Kbh.) Løjtnant Peter Sadtrou fik brev om, at han uden kongens egen ordre el. pas under livsstraf ingen fra Dragør må lade komme ud fra Kbh. Sjt, 34, 793. (Tr.: KD, V, 546). K.

5. dec. (Kbh.) Selio Marselis fik brev om at forstrække major Henschen 100 rd. til hans kompagni, hvilket igen skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 794. K.

5. dec. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at gøre den anordning, at der ved ridefogeden og skovrideren af den liden lund på Amager bliver udvist og stemplet træer til ildebrand til efterfølgende, nemlig til kongens fornødenhed på slottet med nogle få hofstjenere 260 træer, rådstuen 15, Rtk. 15, Danske Kanc. 15, Tyske Kanc. 10, generalit. Gyldenløve 4, kommandør Bøcheler 4, generalmajor von Ahlefeldt 3, generalmajor von Breda 3, oberst Frederik von Ahlefeldt 3, afd. hofmarskals efterleverske 2. Til Tøjhuset 20, Bryggerset 150, Provianthuset 100, bagerlavet i byen og Christianshavn 200,¹ slotsskriveren 5, 4 lensbetjente, som har umage med skovningen og ellers, 8. Til den ende skal han advare nævnte, at enhver er betænkt på tjenligste middel, hvorledes de bedst kan få træerne fældet, sønderlaget og

ført hid, eftersom det i denne besværlige tid formedelst menighedens adspredelse er umuligt at forrette sådant ved bønderne. Derefter osv. Sjt, 34, 794. (Tr.: KD, V, 546). K. Indl. 3. dec.

1) Tallet efter K., det mangler i kopibogen.

5. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at gøre den anordning, at de 1½ kompagnier walloner, som nu er kommet i land fra de hollandske skibe, bekommer kvarter i deres by. Dermed etc. Sjt, 34, 795. (Tr.: KD, V, 546). K.

5. dec. (Kbh.) Niels Juel fik brev om at lade prammen og Lykkepotten besætte vel med folk, indtil de kan komme ind, så fjenden ej skal bemægtige sig dem. I lige måde skal han lade 2 skiberum med stykker ligge på hver side i kanalen på Christianshavn, så og lade den store pram ved Holmen ligge, som den lå tilforn, på den anden side imod Christianshavn. Her foruden skal han lade indvække og lægge til defension de 2 små kur[land]ske skibe ved Højnehald i Kalvebod, så og andre små skibe med stykker langs ml. Tøjhuset og Christianshavn. Sjt, 34, 795. (Tr.: KD, V, 547). K.

6. dec. (Kbh.)¹ Anders Jensen Grove, oberstlt. over artilleriet og kommandant i fæstningen Christiansø, fik brev om sin egen og Hans Jensen på Christianshavn om sin datters brudevielse. Efter begæring bevilger kongen, at AJG i sit hus i Kbh. må lade sig vie til sin trolovede fæstemø. Forbyndes osv. Sjr, 24, 303.

Lige sådan bevill. fik HJ at lade sin datter vie til hendes trolovede fæstemand hjemme i huset. Kbh. 9. dec.

1) Efter brevet står: Bergens kontor i Lybæk fik forsikring for forstrækning, findes i Norske å.b. den 11. dec. 1658.

6. dec. (Kbh.) Johan Schrøder fik brev om sin retirede, om stranden fryser til. Det er at befrygte, at stranden formedelst denne stærke frost lægger til ml. Sjæll. og Møn. JS skal retirere ind i Stege, med den soldateske til hest og fods og med artilleriet, som han har hos sig dér på landet, og flittigt lade vagte, på det fjenden ej skal bekomme noget deraf. Dermed etc. Sjt, 34, 795. K.

6. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Cornelius Lerche bekomme de dokumenter angående de spanske sager, som findes på Rtk. Dermed etc. Sjt, 34, 795. K.

6. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at afskrive Jens Lassen det, han betaler på afd. Samuel Meyers fordring. JL har påtaget sig at kontentere Magdalene, enke efter SM, 3.008 rd. af hendes afd. husbonds fordring hos kongen. Adressaterne skal afskrive dem på SMs fordring. Dermed etc. Sjt, 34, 796. K.

6. dec. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at betale Magdalene, enke efter Samuel Meyer, 3.136 rd. på hendes afd. husbonds fordring hos kongen, hvilket kongen igen mod kvittering vil lade ham fornøje. Befalendes etc. Sjt, 34, 796. Orig. i Rtk. 216.200.

6. dec. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at betale kaptajn Folmer Rosenkrantz 250 rd. af hans resterende besoldning. I lige måde Hans Carpisch det, han efter afregning tilkommer, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 796. K. Orig. i Rtk. 216.200.

7. dec. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at gøre forskud til materialier til corps de gardes. Han har tilforn bekommet befaling¹ til at købe tømmer og dæler til stadens fortifikation og tjenlige huse til corps de gardes. Han skal gøre forskud til deres betaling, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 796. K. Orig. i Rtk. 216.200.

1) Se ovf., s. 331-32.

7. dec. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om at tale med samtlige kongens tjenere, som har heste og vogne, at de vil låne kongen dem til at age ved fra Amager til kongen, og at de den følgende morgen så tidligt som dag vil lade vognene komme på Amager. Dermed etc. Sjt, 34, 797. K. Incl. 5. dec.

7. dec. (Kbh.) Hans Hansen fik brev om at lade Hans Turban på sin besoldning i betaling bekomme proviant af Provianthuset for 30 rd., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 797. K.

7. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd fik brev om at hjælpe Willum Joresen Becker (Borcker) af Ameland¹ så vidt muligt til rette efter den udstedte admiralitetsdom imod Gert Meyer og medkonsorter anlangende hans galiot og dens ladning, som er taget af deres kaper. Dermed etc. Sjt, 34, 797.

1) Kopibogen har *Amelont*.

7. dec. (Kbh.) Hans Schack fik brev om dem, som røver planker. Hvad nærværende borgere i Kbh. har ladet andrage for kongen, kan HS se af deres hosføjede supplikation. Han skal lade forbyde, at de el. andre i staden tilføjes overlast på deres planker, under militærisk straf, så at de ej skal have årsag af beklage sig over sådan overvold. Dermed etc. Sjt, 34, 797. (Tr.: KD, V, 547). K.

7. dec. (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om af først indkommende subsidiepenge at betale Willum Jores(sen) Borcker 1.600 hollandske gyl-den, som kongen er ham skyldig for fragt, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 798. K. Orig. i Rtk. 216.187.

Lige sådant brev fik GM anlangende Lorentz Simonsen af Enkhui-zen, Eldert Autgaaes af Workum, Cornelis Simonsen af Qvisloot og de-res medparticipanter af indkommende subsidiepenge at betale 4.000 hollandske gylden for en svensk fløjte, Jonas, som de var indsejlet med. Orig. (vedr. LS) i Rtk. 216.187.

8. dec. (Kbh.) Kaptajn Hans Horn fik brev om straks af lade sine folk lægge på kongens store pram til des bedre at forsvare den, om fjenden vil tentere noget, og lade 10 af dem forblive på den skude, de nu er på. Dermed etc. Sjt, 34, 798. (Tr.: KD, V, 547). K.

8. dec. (Kbh.) Kaptajn Matthias Melhorn fik brev om at lade anholde de 2 lybske skuder, som er ankommet fra Sundet. Sjt, 34, 798. (Tr.: KD, V, 547). K.

8. dec. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om af Amager Lund til de hér tilstedeværende rigens råd at lade udvise 24 træer, nemlig hver 2. Item til hr. Steen Bielke 2, til vaskerhuset i haven 2, nok generalauditøren Tscherning 1, og ellers at forholde sig efter forrige ordre. Befalendes etc. Sjt, 34, 798. (Tr.: KD, V, 548). K. Incl. 8. dec.

Lige sådant brev fik JCvK om til den kejserske gesandt at lade udvise 4 træer, den polske gesandt 4, Opdam 4 og Otte Pogwischs frue 2, dat. den 11. dec. 1658.

8. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at akkordere med Peder Pedersen, borgmester i Kbh., anlangende 1.000 al. klæde til soldatesken, og siden gøre den anordning, at klædet bliver leveret til Balthasar Seckman, skriver på Klædekammeret. Dermed etc. Sjt, 34, 799. (Tr.: KD, V, 548). K. Orig. i DKanc. B 179M.

8. dec. (Kbh.) Jochim Kørber fik brev om at kommandere rytteriet i Loll., Falster og Møn, efter at oberst Daniel Clamer von Rehden, som er forordnet til kommandant i fæstningen, er kommet. Dersom det skulle fryse så hårdt, at fjenden kunne gøre attack på isen, skal han drage rytteriet til sig af de andre lande, Møn, Falster og Langeland, og så vidt mest muligt afværge fjendens magt. Men dersom han ankommer så stærk, at JK ej kan være ham bastant, skal han begive sig ind i fæstningen Nakskov med rytteriet og gøre fjenden al muligt afbræk. Til den ende har kongen befalet, at fourage i tide skal indbringes af landet i fæstningen. Hertil skal han også selv hjælpe, at det bliver eksekveret. Dermed etc. SmT, 8, 208. K.

8. dec. (Kbh.) Lensmændene i Loll. og Falster fik brev om fourage o.a. til Nakskov, om vandet fryser til. De skal gøre den anordning, at fornøden fourage i tide bliver indbragt af landet i Nakskov fæstning og henlagt i god forvaring til rytteriet, om det forårsages at begive sig derind, dersom fjenden, det Gud forbyde, formedelst vinterens streghed kommer over isen. Dermed etc. SmT, 8, 208. K.

Dette brev udgik til Christoffer Lindenov, Frands Brockenhuus og Philip Barstorff.

9. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om straks at lade optegne alle de heste, som findes hos borgerskabet i Kbh., hvem de så tilhører, og indlevere fortegnelse derpå i Kanc. Dermed etc. Sjt, 34, 799. (Tr.: KD, V, 548). K.

Lige sådant brev fik borgmestre og råd i Christianshavn, item bispen og dr. Peder Scavenius om heste hos professorerne og gejstligheden både i Kbh. og Christianshavn. Hans Boysen om heste hos adelen og alle kgl. betjente i Kbh. og Christianshavn.

9. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Stege fik brev om at tale med Gjord Rasmussen Træskomager el. a., som har galioter i Stege, at de lader nærværende kongens lakaj Hans Bentsen bekomme fartøjer til at føre proviant til hofholdningen. De skal, når de kommer til Kbh., blive betalt deres fragt. Dermed etc. Sjt, 34, 799. K.

9. dec. (Kbh.) Albertus Matthisen, bygmester, fik brev om straks at lade nedbryde det hus, som Jens Lassen har afkøbt Joakim Brygger til en corps de garde, og uden forhaling igen lade det opsætte på det anordnede sted. Sjt, 34, 800. (Tr.: KD, V, 549). K.

9. dec. (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at betale kaptajnen på Gert Meyers kaper 50 td. byg¹ for de officerer, som han overfører, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. SmT, 8, 209. K.

1) Brevets overskrift har *rug*.

9. dec. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at betale en skipper, som fører muniton fra¹ Nakskov 30 rd. for at fremføre det og tage hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. SmT, 8, 209. K.

1) Overskriften har *til*.

10. dec. (Kbh.) Hr. Joakim Gersdorff og Hans Schack fik brev om at kapitulere med oberst Lobrecht, Chapel, Colnetz og Tidemann, det lideligste muligt, om hver at hverve et regiment til fods til kongens tjeneste. Dermed etc. Sjt, 34, 800. K.

11. dec. (Kbh.) Niels Juel fik brev om, at kongen er tilfreds, at de nordbagger, som blev taget på skuden, der kom fra Riga med hør, må løslades, såfremt de nu tager tjeneste hos kongen. Dermed etc. Sjt, 34, 800. K.

11. dec. (Kbh.) Niels Juel fik brev om at tilholde kaperen, som ligger på reden, at føre officerer til Loll. Men hvis den, som kaperen tilhører, vægrer sig, skal Nj lade den besætte med kongens eget bådsfolk og uden forsømmelse overføre dermed. Dermed etc. Sjt, 34, 800. K.

11. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade kaptajn Henrik Hering¹ bekomme 280 al. klæde til 40 af sine polakker. Dermed etc. Sjt, 34, 800. K. Indl. udat.

1) Indl. har Henrik Otto Hering, kaptajn for polakkerne.

11. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev med fortegnelse over det gods, dr. Hans Svane begærer på embeds og egne vegne såvel som borgmester Peder Pedersens. De skal lade indkomsten deraf anslå på Rtk. efter renteritakst, hvor vidt det kan beløbe, beregnet 6 pct. Dermed etc. Sjt, 34, 801. K.

Item fik rentemestrene et andet brev lydende, at de tilskikkes fortegnelse over det gods, som Peder Pedersen, borgmester, imod forstrækning begærer til pant af kronen. De skal lade indkomsten, så vidt

der ikke er anden indtægt, anslå på Rtk. efter renteritakst, hvor vidt det kan beløbe, beregnet med 6 pct. Dermed etc.

11. dec. (Kbh.) Hr. Frederik Reedtz fik brev om at annamme 2 gårde, som borgmester Peder Pedersen afstår formedelst et pantemageskifte i FRs len, Hammer h., Blangslev: Rasmus Mouritsen, skylder årligen 3 pd. byg, 3 td. havre og 2 mk. 4 sk., og Thomas Steffensen, 3 pd. byg, 2 td. havre, 1 lam, 1 gås, 4 høns, 5 mk. FR skal igen lade dem annamme under lenet, indskrive i jordebogen og gøre regnskab for indkomsten. Dermed etc. Sjt, 34, 801. K.

11. dec. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at annamme nogle penge af borgmester Peder Pedersen og igen levere Joachim von Breda. PP er på et pantemageskifte blevet kongen 139½ rd. 8 sk. skyldig. De skal lade pengene annamme og føre til indtægt og igen levere JvB i betaling af hans resterende besoldning, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 802. K.

11. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om gamle huse til corps de gardes.¹ I den strenge vinter findes ingen middel til af nyt tømmer at lade forfærdige adskillige nødvendige corps de gardes. Adressaterne skal straks på anvisning af kongens bygmester ved 4 mænd lade takser så mange gamle huse, som ikke bevånes, som behøves dertil, og tilholde alle tømmermændene og murmestrene i Kbh. at nedbryde dem og igen opsætte dem på anordnede steder. Dermed etc. Sjt, 34, 802. (Tr.: KD, V, 549). K.

1) I overskriften tales om *palisader*.

11. dec. (Kbh.) Johan Poulsen, agent i Lybæk, fik brev om at akkorde-re med dem i Bergen Kontor, som vil forstrække proviant. Af hans angivende erfarer kongen, at kontoret vil forstrække adskillig proviant o.a. til kongen. Denne vil derimod forsikre dem i Bergen told efter hosfølgende patent. Dermed etc. Sjt, 34, 802. K. Indl. 20. nov.

Herforuden findes en forsikring i Norske Tegnelser, som er givet Bergen Kontor af K.M. den 11. dec. og tilstillet JP på forstrækning. (Tr.: No. Rigs-Reg., 226).

11. dec. (Kbh.) Laurids Pogwisch fik brev om med forderligste at begi-ve sig fra Kbh. til Nørrejyll., dér at oprette et regiment til fods samt nogle kompagnier dragoner af det dygtigste unge mandkøn dér. Til

den ende har kongen medgivet ham å.b. til alle stænderne, at de skal være ham behjælpelig. Dermed etc. JT, 14, 163. K. Indl. udat.

11. dec. (Kbh.) Befaling til undersåtterne i Jyll. om Laurids Pogwischs regiments oprettelse. LP er befalet at oprette et regiment til fods samt nogle kompagnier dragoner af det dygtigste unge mandkøn dér. De befales i alle måder at hjælpe ham, så han med officerer bekommer kvarterer og underholdning. Dermed etc. JT, 14, 164. K. Indl., se foreg.

12. dec. (Kbh.) Stænderne i Kbh. fik brev om at annamme de udlovede penge til garnisonen og de videre forhold. Af stænderne i Kbh. er bevilget 82.980 rd. til garnisonens underholdning i 5 måneder. Adressaterne skal hver på sin stands vegne mod kvittering underskrevet af dem alle lade pengene annamme og udgive dem til garnisonen efter den takst, som er bevilget, og de ruller, som er underskrevet af officeren. Men dersom nogen befindes, som ikke har råd til rede penge, men hellere vil tage og underholde sin anpart af ryttere el. soldater, er kongen tilfreds, at de må kvitteres, ligesom de havde erlagt rede penge, og rytteren el. soldaten el. deres officer derimod kvitterer for rede penge, på det der kan holdes regnskab, eftersom enhver har deres kvittering til at søge kongens forsikring. Dermed etc. Sjt, 34, 803. (Tr.: KD, V, 549-50). K. Indl. 11. dec.

Brevet udgik til følgende i ét brev: Lave Beck, Holger Vind, dr. Peder Scavenius, mag. Gregers, konrektor, Hans Boysen, Jens Sørensen, Bartholomæus Pedersen, Cort Henrik Mercker, borgmester Hans Sørensen og Jacob Jacobsen, kæmner på Christianshavn.

13. dec. (Kbh.) Johan Christoph von Korbitz fik brev om at lade den bager, som bager for skolebørnene, bekomme 4-5 træer af Amager Skov foruden det, som allerede er bevilget til bagerlavet, og ellers forholde sig efter forrige ordre. Dermed etc. Sjt, 34, 803. (Tr.: KD, V, 550). K.

13. dec. (Kbh.) Lave Beck og Holger Vind fik brev om samme dag kl. 10 at mønstre alle de reformerede officerer og artilleribejente, som ikke har årsbesoldning, hver på sin post på voldene, hvorover de skal forfatte en rulle. Dermed etc. Sjt, 34, 804. K.

13. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende at gøre afregning med Mikkel Nansen, så og separere hans fordring fra de andre arvinger, på det, at det kan vides, hvad kongen bliver skyldig. Dermed etc. Sjt, 34, 804. K. Indl. 25. nov.

13. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Frederik von Ahlefeldt bekomme 2.500 al. klæde til livregimentet mod kvittering, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 804. K. Orig. i DKanc. B 179M.

14. dec. (Kbh.) Joakim Walspurger (Waltpurger) fik brev om at åbne boet efter Mette Rodes, afd. Morten Pletzius', og det af hendes, som findes under forsegling. Sjt, 34, 804. (Tr.: KD, V, 550).

14. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at anvende muligst flid til, at de 5 måneders udlovede forstrækning af borgerskabet i Kbh. til soldateskens underholdning kan tilvejebringes i rede penge, på det de ikke kan undskyldte sig, når deres vagt og tog bliver forsømt, og have årsag at gå fra voldene for at søge underholdning, hvorved voldene kan stå ledige og ulykke letteligen forårsages. Dermed etc. Sjt, 34, 804. (Tr.: KD, V, 550). K. Indl. udat.

14. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at Johan Lehn, borger i Kbh., er blevet forordnet til at være forstander i Tyske Kirke. De skal lade forordne en anden til fændrik under kompagniet i hans sted. Dermed etc. Sjt, 34, 805. (Tr.: KD, V, 550-51). K.

15. dec. (Kbh.) Jacob Rodsteen og Joakim Frederik Vind fik brev om straks at begive sig til afd. Ulrik Christian [Gyldenløve] s logement og dér registrere løsøre og breve og siden indsætte det under forsegling. Sjt, 34, 805.

15. dec. (Kbh.) Christian Christoffer Holck fik efter begæring brev om at være fri for den kommission, som er givet ham om at indsamle proviant. Dermed etc. SmT, 8, 209. K. Indl. 24. nov.

16. dec. (Kbh.) Marcus Meybom fik brev om at refusere det svenske manifest, som er udgået på engelsk. Dermed etc. Sjt, 34, 805. (Tr.: KD, V, 551). K.

18. dec. (Kbh.) Stænderne i Kbh. fik brev om til Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel at levere de udlovede penge til garnisonen. Kongen erfarer, at den stænderne befalede¹ kommission på grund af mængden forårsager vidtløftighed. Han har derfor anset for godt, at LB og HV tillige med CG skal holde indtægt og udgift over nævnte penge, som enhver af dem på standens vegne har at levere. Hver af dem skal indsamle pengene og levere dem, så de kan blive samlet i en kasse, og de efterhånden kan udgive dem til soldatesken og garnisonen og siden gøre rigtighed. Efter deres kvittering skal hver stand siden søge kvittering hos kongen. Befalendes etc. Sjt, 34, 805. (Tr.: KD, V, 551). K. Indl. 17. dec.

Dette brev udgik til Lave Beck, Holger Vind, dr. Peder Scavenius, mag. Gregers, konrektor, Hans Boysen, Jens Sørensen, Bartholomæus Pedersen, Cort Henrik Mercker, borgmester Hans Sørensen og Jacob Jacobsen, kæmner på Christianshavn, alle i ét brev.

1) se ovf., s. 442.

18. dec. (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om at annamme de udlovede penge til garnisonen. Kongen erfarer, at hans forrige kommission om de 80.980 rd., som er forstrakt til garnisonens underholdning i Kbh. i 5 måneder, på grund af mængden af personer forårsager vidtløftighed. Han har derfor anset for godt, at adressaterne skal holde indtægt og udgift over pengene. De befales dette, efterhånden som pengene leveres af stænderne, og at kvittere enhver, hvorefter disse siden skal søge kongens forsikring. Siden skal de sammen igen udgive pengene til garnisonen efter den bevilgede takst og de ruller, som er underskrevet af officererne, så at de kan gøre regnskab når fordres. Dermed etc. Sjt, 34, 806. (Tr.: KD, V, 551-52). K. Indl., se foreg.

18. dec. (Kbh.) Befaling til præster, fogeder, bønder o.a. i Loll. og Falster om at holde deres sogneryttere munderede med heste og gewehr. Men hvis de, som dog ikke formodes, skulle anstille sig viderværdige, skal Christian Christoffer Holck søge det med militærisk eksekution. Dermed etc. SmT, 8, 210. K. Indl., se SmT, 8, 209, 15. dec.

18. dec. (Kbh.) Adelen i Loll. og Falster fik brev med befaling til at holde deres ryttere munderede, så de altid kan være i beredskab, når det gøres fornødent og begæres af Christian Christoffer Holck. Dermed etc. SmT, 8, 210. K. Indl., se SmT, 8, 209, 15. dec.

18. dec. (Kbh.) Lensmændene i Loll. og Falster fik brev om båndstager og klapholt. Adressaten skal i kronens skove og enemærker i lenet straks lade hugge de fleste og bedste fad- og tøndebåndstager, der kan findes. Desuden skal han lade udvise egetræer til 3.000 klapholt af dem, som nærværende bødkersvend Christen Nielsen eragter tjenlige. Og derhos gøre anordning, at dette med allerforderligste bliver hidskikket. Dermed etc. SmT, 8, 210. K. Incl. udat. (2).

Dette brev udgik til Christoffer Lindenov. Item Frands Brockenhuus om nævnte båndstager og egetræer til 10.000 klapholt. Philip Joakim Barstorff om nævnte båndstager og egetræer til 2.000 klapholt og Jørgen Rosenkrantz om båndstager og 4.000 klapholt i Maribo Kloster len.

19. dec. (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev med fortegnelse over gods, som Søren Laursen begærer til pant mod forstrækning til garnisonens underholdning i staden. De skal forsikre ham for det, så han kan bekomme skøde, når pengene er leveret, og han har adressaternes kvittance. Dermed etc. Sjt, 34, 807. K.

19. dec. (Kbh.) Fru Edel Rosenkrantz fik brev, at kongen er tilfreds, at hun i overværelse af Jørgen Reedtz og Christian Lindenov må lade åbne Otte Christoffer Ulfeldts bo og lade det registrere og siden igen forsegle af nævnte gode mænd. Dermed etc. Sjt, 34, 807. Incl. 2. og 4. dec. og udat.

19. dec. (Kbh.) Jørgen Reedtz og Christian Lindenov fik brev om at være til stede, når fru Edel Rosenkrantz åbner Otte Christoffer Ulfeldts bo. ER har hos kongen begæret, at hun i adressaternes nærværelse må lade åbne OCUs bo. De skal være til stede, når det åbnes og registreres, og siden igen lade det forsegle. Dermed etc. Sjt, 34, 807. Orig. (til JR) i Incl. til Sjt, 35, 47, 5. febr. 1659. Incl., se foreg.

19. dec. (Kbh.) Christian Viborg, fodermarskal, fik brev om med vognmester Duponts rustvogne at lade indføre og annamme det høg, som er hidskikket fra Falster, og lade det indlægge i hvælvingen i Proviantsgården, hvor der plejer at rides, og tage nøglen til sig. Dog skal han lade D bekomme 2 gode bønderlæs deraf og pligtsfogederne 2 bønderlæs. Af den hakkelse, som findes dér, skal de og leveres en andel, men det øvrige forvares med høet og ingen bekomme noget uden

kongens ordre. For det, han annammer, skal han udgive sin kvittering. SjT, 34, 808. (Tr.: KD, V, 552). K. Incl. 19. dec.

19. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at tale med borgerskabet i Kbh. om, at de vil låne Hans von Ahlefeldt deres heste, når han begærer det til at gøre noget udfald med, hvorefter han igen skal lade dem tilstille hver sin ejermand. SjT, 34, 808. (Tr.: KD, V, 552). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA. Incl. 10. (2) og 13. dec., 9., 11. (2) og 12. (2) jan. 1659 og udat. (6).

Lige sådant brev fik borgmestre og råd på Christianshavn om borgerskabets heste dér, rektor og professorer om professorernes heste, bispem om embedets heste, marskalen om amagerens heste, Hans Boyesen om adelens og gyl. betjentes heste.

19. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at lade holde, at de penge, som samles i kirkerne til de syge og kvæstede soldater, bliver leveret til forstanderen Diderich Christensen, så han kan anvende dem dertil, på det at han ikke nødvendigvis skal være forårsaget at overantvorde borgerne de syge soldater selv. Det erfares, at en stor del penge er oppebåret af kirkerne til de kvæstede hollændersoldater. De skal gøre den anordning, at pengene enten igen bliver erlagt el. sene for vederlag tilstillet DC, efterhånden som de bliver restitueret. Dermed etc. SjT, 34, 809. (Tr.: KD, V, 553). K. Incl. udat.

20. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at forskaffe kvarterer i byen til de officerer og gemene knægte, som endnu intet har. Dermed etc. SjT, 34, 809. (Tr.: KD, V, 553). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA.

Lige sådant brev fik bispem, rektor og professorer samt Hans Boyesen.

20. dec. (Kbh.) Jacob Rodsteen og Jørgen Krabbe fik brev om straks at åbne afd. Peder Vibes efterladte bo og de breve og det løvsøre, der findes, registrere det og give det beskrevet fra sig under deres hænder. Dermed etc. SjT, 34, 809. (Tr.: KD, V, 553). Incl. 19. dec. og udat.

20. dec. (Kbh.) Bispem i Roskilde fik brev om, at kongen er tilfreds, at han må lade Henrik Otto Hering vie til sin trolovede fæstemø hjemme i huset. Dermed etc. SjT, 34, 810. (Tr.: KD, V, 553-54). Incl. 16. dec. (2).

20. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Andreas Wilcken samt artilleribetjente og månedsknægte, som i disse tider gør tjeneste og intet kvarter har, bekomme noget korn el. a. af Provianthuset, så vidt en måneds besoldning kan beløbe. Dermed etc. Sjt, 34, 810. K.

21. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at de med korn o.a. må betale oberstlt. Wilcken det, han resterer for sin stykhopmandsbestilling. Dermed etc. Sjt, 34, 810. K.

21. dec. (Kbh.) Albertus Matthisen, bygmester, fik befaling til at lade vurdere den vejrmølle med alt tilhørende, som står oven på huset ved toldboden. Sjt, 34, 810. (Tr.: KD, V, 554). K.

21. dec. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at lade gøre beslag på alle de skuder, som er indvækket i Kbh.s havn, indtil de betaler dem, som har vækket. Dermed etc. Sjt, 34, 810. (Tr.: KD, V, 554). K.

21. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at kongen har befalet Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel af holde indtægt og udgift for de penge, som er udlovet til garnisonens underholdning i 5 måneder. Når de, som gør sådan forstrækning, fremviser deres kvittering, skal kongens videre forsikring leveres dem, til hvilken ende de er befalet, mod revers af enhver, som vil forstrække penge, at udstede kvittering på den ganske sum, som skal udgives i de 5 måneder. Forstrækningen skal beregnes fra 1. dec. Stændernes deputerede har hos kongen ladet anholde, at de i lige måde med kronens gods må betales den forstrækning, som er gjort til soldateskens underholdning fra 7. sept. Kongen eragter, at sådant i disse tider af adskillige årsager ikke kan bevilges, men vil i sin tid resolve, hvilket de skal lade forståelige enhver, som det vedkommer. Dermed etc. Sjt, 34, 811. (Tr.: KD, V, 554-55). K.

21. dec. (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om mod revers at kvittere for de 5 måneders udlovede penge. Kongen er tilfreds, at de kvitterer enhver, som vil forstrække penge til garnisonens underholdning i staden, imod revers, at den fulde sum, som enhver udlover, månedligen proportionaliter inden 5 måneder bliver erlagt, så kongens skøde straks kan udstedes på den fulde sum, som enhver erbyder at forstrække. Herforuden vil kongen, at ordinansen om

traktement, som er tilstillet dem, skal begynde den 12. dec. sidst forleden. Dermed etc. Sjt, 34, 811. K.

21. dec. (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om gods, som Henrik Müller o. fl. begærer til pant. De tilskikkes fortegnelse over gods, som HM etc. begærer til pant mod forstrækning til garnisonens underholdning i staden. De skal forsikre ham derfor, så han kan få skøde, når pengene er leveret, og han fremviser kvittance. Dermed etc. Sjt, 34, 812. K.

Item samme dag et brev til Mikkell Nansen. Et til Mogens Friis den 28. dec. Arent Berntsen den 30. dec.

21. dec. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om med det allerførste muligt at hidskikke hø og strå til kongens stald. Dermed etc. SmT, 8, 211. K. Incl. udat.

22. dec. (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om til generalauditør Paul Tscherning¹ til de fangne officerers underholdning hos fjenden at levere de 300 rd., som rigens hofmester hr. Jokim Gersdorff vil forstrække foruden de til garnisonen udlovede penge. Dermed etc. Sjt, 34, 812. K. Orig. i DKanc. B 223G.

1) Således overskriften, ligesom titl. gengivelser af navnet, mens brevet har *Skerning*.

22. dec. (Kbh.) Bispem i Roskilde fik brev om, at Poul Larsen Skomager og hans hustru må være fri for åbenbart skriftemål. PLS har for kongen ladet andrage, hvorledes sognepræsten ej har villet annamme ham og hans hustru til sakramentet, førend de har udstået åbenbart skriftemål, formedelst hans hustru skal være kommet for tidligt i barselsseng. Da det for kongen er bevist, at hendes foster ikke har været den fulde tid hos moderen, som det sig burde, er han tilfreds, at de må være forskånet for åbenbar skrifte. Befalendes etc. Sjt, 34, 813. (Tr.: KD, V, 555). Incl. 16. og 21. dec.

22. dec. (Kbh.) Christoffer Lindenov og Philip Barstorff fik brev om kvarter til nogle af oberstvagtmester Claus Juels officerer og ryttere. De skal gøre den anordning, at følgende officerer og ryttere af Cjs kompagni bekommer kvarter og underholdning efter verpflegungsordinansen, nemlig løjtnant Jacob Hertwig, kvartermester Niels Thomsen, 2 korporaler, Niels Frandsen og Christoffer Davidsen, fanesmed

Christen N., item 7 ryttere med heste og 14 uden heste. Dermed etc. SmT, 8, 211. K. Incl. udat.

22. dec. (Kbh.) Lensmændene i Loll. og Falster og Jørgen Rosenkrantz fik brev om brændeved, som levnes fra hidførsel af klapholt. Til flådens udredning til foråret behøves en del brændeved til at brygge og bage med. Adressaterne skal til næste ladested uden forsømmelse lade henføre det, der bliver tilovers af de træer, som efter kongens tidl. befaling skal hugges til klapholt, så det med første åbne vand og bekvem lejlighed kan afhentes. Dermed etc. SmT, 8, 211. K. Incl. 20. dec.

23. dec. (Kbh.) Henrik Müller fik brev om på kongens vegne at betale Melchior von Braden 280 rd. af hans resterende besoldning, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 813. K. Orig. i Rtk. 216.204.

23. dec. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at lade hofprædikant, dr. Johan Diderichsen af hans resterende besoldning af Provianthuset bekomme proviant for 100 rd., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 813. K.

23. dec. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om på kongens vegne for ringest mulige pris at tilforhandle sig 3-4 gl. skuder el. skiberum til at bruge til brændeved i corps de garderne på voldene. Kongen vil lade ham betale det, han efter bevis giver derfor. Befalendes etc. Sjt, 34, 813. (Tr.: KD, V, 555). K. Orig. i Rtk. 216.200.

23. dec. (Kbh.) Hans Schack og borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om straks at lade afbryde alle de gl. vurderede skure og huse i Christianshavn, som ikke bebos, de undtaget, som tilhører Karen Jacob Madsens, og bruge tømmer og dæler, der findes deri og er dygtige, til corps de garder, mens det øvrige såvel som stenene o.a., som findes i husene, skal henlægges i forvaring et særligt sted. Dermed etc. Sjt, 34, 814. (Tr.: KD, V, 555). K.

Borgmestre og råd i Christianshavn fik lige sådant brev den 28. dec.

24. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at forskaffe major Ketscher¹ nogle dages indkvartering og husrum i deres by. Dermed etc. Sjt, 34, 814. (Tr.: KD, V, 556). K.

1) Kopibogen har her *Ketzier*.

24. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade major Unckes og major Ketschers kompagni af Provianthuset bekomme $\frac{1}{2}$ måneds verpflegung i korn, som igen kan blive kortet i deres fordring, tagende bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 814. K. Incl. 24. dec.

24. dec. (Kbh.) Hr. Joakim Gersdorff fik brev om til oberst Frederik von Ahlefeldt at erlægge 150 rd., tagende hans bevis, hvorefter kongen vil lade ham betale. Dermed etc. Sjt, 34, 815. K.

24. dec. (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om at lade give de reformerede officerer en måneds verpflegung, tagende enhvers bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 815. K.

26. dec. (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om til Niels Rosenkrantz, oberstlt. over Kongens Livregiment til fods, at lade erlægge 200 rd., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 815. K.

26. dec. (Kbh.) Gabriel Marselis, kongens residerende kommissarius i Amsterdam, fik brev om efter 6 måneder fra brevets dato at betale Søren Pedersen i Kbh. 10.600 rd. for krudt, som han efter kontrakt har leveret på Tøjhuset, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 34, 815. Incl. udat. og 12. nov. 1657.

26. dec. (Kbh.) Hans Schack fik brev anlangende at kommandere Frederik von Ahlefeldt med 450 gemene knægte til fods af garnisonen med officerer over til Malmø, og herforuden tale med den hollandske kommandør Püchler, at han af sine hollandske soldater i garnisonen giver 400 mand med officerer, som i lige måde kan stå under FvAs kommando, hvormed han straks kan begive sig fra Kbh. til skibs for på bedst mulige manér at attackere Malmø Slot og by, gørende sin flid at bemægtige sig dem. Dermed etc. Sjt, 34, 816. K.

28. dec. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at gøre den anordning, at oberst Mikkel Eksteen bekommer udkommanderet af alle kompagnier 70 mand med officerer, indtil 100 mand tilsammen, som gøres fornødne til Bornholms defension. Desligeste, at han bekommer 4 el. 6 feltstykker og 2 konstabler. Dermed etc. Sjt, 34, 816. K.

28. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at overslå gods, som adskillige begærer til pant. De tilskikkes fortegnelse over det gods, som Søren Laursen begærer til pant mod forstrækning af så mange penge, som godset kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godsets indkomst og overslå efter renteritakst, hvorpå de skal indlevere afregning i Kanc., så han kan bekomme forsikring og pantskøde. Dermed etc. Sjt, 34, 816. K.

Lige sådant brev fik de anlangende Mikkel Nansen samme dag.

28. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Colombe de Beaufort af resterende besoldning bekomme 300 rd. i korn af Provianthuset, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 817. K. Orig. i DKanc. B 179M.

28. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre den anordning, at følgende kgl. artilleribetjente, nemlig major Abraham Buchwitz, løjtnant Niels Børresen, fyrværker Johan Ettersen, artillerifolk Torben Svendsen og Hans Christensen, gemene knægte Johan Feiveck, Johan Jonsen og Christen Petersen, af Provianthuset bekommer 14 dages proviant, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 817. (Tr.: KD, V, 556). K. Orig. i DKanc. B 179M. Incl. udat.

28. dec. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om, at kongen er tilfreds, at han må afbryde den brander, som ligger på grund, til at bruge til brændeved i hans corps de gardes. Dermed etc. Sjt, 34, 817. (Tr.: KD, V, 556). K.

28. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende Jacob Nielsen Randers om registrering af et brevskrin, som tilhører Gertrud, afd. dr. Søren Hofmands. Hvad JNR har ladet andrage for kongen, kan de se af hans hosfølgende supplikation. De skal med rettens middel lade skrinet åbne og registrere de breve og obligationer, der findes deri, og tilstille JNR det. Dermed etc. Sjt, 34, 818.

28. dec. (Kbh.) Peder Jensen fik brev om at være ridefoged og skriver på Bornholm, i hvilken stilling han skal anstille sig troligen og flitteligen, ramme kongens og landets bedste og hindre skade og til behørigt tider årligen gøre rede for landets indkomst. For hans tjeneste bevilger kongen ham samme løn som hans formand, og det skal begynde

fra brevets dato. Forbydendes etc. SkR, 6, 469. K. Incl., se SkT, 9, 150, 28. dec.

28. dec. (Kbh.) Peder Olsen (Olufsen) fik brev om at være landsdommer på Bornholm. Kongen har forordnet PO at være landsdommer og sidde at holde landsting på Bornholm. Han har lovet af yderste forstand og formue at vide og ramme landets gavn og bedste og forhjælpe menige indbyggere dér og alle andre, der hænder at komme for ham i dom og ret, den fattige som den rige, udlændiske som indlændiske, uden al vild og venskab, efter den ed, han har gjort. Kongen befaler alle at rette sig efter at agte og holde PO for deres landsdommer. Han skal hjælpe alle og enhver i de sager, der bør ordeles til landstinget. Ladendes etc. SkR, 6, 468. K. Incl. 27. dec.; se også SkT, 9, 150, 28. dec.

28. dec. (Kbh.) Peder Olsen, landsdommer på Bornholm, fik brev på 2 gårde på Bornholm. Efter begæring har kongen bevilget PO foruden Gyllingsgården, som han nyder for sin landsdommerbestilling, afgiften af 2 gårde, Peder Buchs gård i Nyker s. og Bjørnegården i Klemensker s., som Jørgen Hansen påbor. Forbydendes etc. SkR, 6, 468. K. Incl., se foreg.

28. dec. (Kbh.) Mikkell Eksteen fik brev om udskrivning. Kongen erfarer, at de svenske har bortført en del af det udskrevne folk på Bornholm. Han skal udskrive andre af de dygtigste landfolk i deres sted til landets defension og forordne officerer derover. SkT, 9, 150. K. Incl. 24. dec.

28. dec. (Kbh.) Mikkell Eksteen fik brev om, at kongen er tilfreds, at han lader den svenske kommandants lig indsætte i kirken. SkT, 9, 150. K. Incl., se foreg.

28. dec. (Kbh.) Begæring til Malmøs borgere. Kongen har med stor fornøjelse fornemmet deres troskab og bestandige affektion imod sig som deres rette herre. Han beder dem fremdeles kontinuere i fast forsikring, at han så snart muligt vil lade gøre den anordning, at de skal blive befriet med god secours, ej påtvivlende, at de selv kan hjælpe til, så at alt kan nå bedre effekt. De skal i gerningen befinde, at kongen altid vil være en nådig herre og bevise dem al nåde, som tro og affektionerede undersætter kan begære. SkT, 9, 151. K.

28. dec. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om, at kongen har forundt Oluf Suart af Stubbekøbing en bøg af Bogø til brændevad, hvilket han skal lade udvise, hvor det er mindst til skovskade. Dermed etc. SmT, 8, 211. K.

28. dec. (Kbh.) Daniel von Rehden fik brev anlangende, at kongen har befalet hr. Ebbe Christoffersen Ulfeldt med 2 tjenere at begive sig i fæstningen Nakskov og opholde sig dér indtil videre anordning. DvR skal have indseende med ham og hans tjenere, så at han bliver holdt lige som andre svenske fanger af lige kondition. Dermed etc. Befalendes etc. SmT, 8, 211. K.

29. dec. (Kbh.) Kaptajn Peiter Mortensen af Husum fik kaperpas. Nærværende PM agter med sit skib Postrytteren at pågribe de svenske undersætter i søen. Kongen bevilger, at de svenske skibe og gods, som han kan blive overmægtig, såvel som alle dem, som gør fjenden tilførsel, må han tage og lade føre til doms for Admiralitetet. Dog er det ham forment under det skin at tilføje andre nationer el. deres skibe på deres retfærdige rejse nogen skade, under hans æres, livs og gods' fortabelse. Kongen befaler sine admiraler, kaptajner, udliggere o.a., som PM med nævnte skiberum hænder for at komme, at de fremmer det til det bedste og lader det passere frit, ej gørendes ham ophold. Sjr, 24, 304. K.

29. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om den soldat, som afd. Knud Vandkickers kvinde har forvist fra kvarter. Det er for kongen blevet andraget, at KV's hustru har udjaget en soldat, som siden skal være død og ihjelfrosset af kulde. Adressaterne skal erkyndige sig om sagens beskaffenhed og tilbørligt lade straffe den, som skylden findes hos. Herhos skal de gøre anordning, at garnisonen bliver tilbørligen indkvarteret i staden og bekommer husleje, så de ikke, som det er sket, skal fordærvs af frost og kulde og gå til grunde, så at det uden videre forhaling kan iværksættes. Herforuden skal de tilholde hver borger, at de har 2-3 issporer i forråd at bruge, om det gøres fornødent i en hast at søge volden, om noget uformodeligt fjendtlig indfald skulle påkomme. Dermed etc. Sjt, 34, 818. (Tr.: KD, V, 556-57). K.

29. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om på kongens vegne af borgerskabet i staden, som har heste og vogne, at begære, at de når påfordres vil låne kongen dem til fra Amager hver at indhente et

læs brændevad til Kongens Bryggers. Dermed etc. Sjt, 34, 819. (Tr.: KD, V, 557). K.

Lige sådant brev fik Hans Boysen om adelens og kgl. tjeneres vogne. Item borgmestre og råd i Christianshavn.

29. dec. (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om officerernes løn. Kongen kommer i forfaring, at få penge indkommer af den sidste af stænderne udlovede forstrækning til underholdning af garnisonen i Kbh. Adressaterne skal indtil videre efter den gjorte distribution assignere enhver officer, hos hvem de skal annamme penge, hver til sit regiment. Når sådanne officerer fremviser kvittering, må de kvittere enhver til endelig afregning, lige så vel som de har leveret dem selv pengene, hvorpå enhver kan fordre forsikring hos kongen. Dermed etc. Sjt, 34, 819. (Tr.: KD, V, 557). K.

29. dec. (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om gods, som begæres af Hans Nansen og Christoffer Hansen, begge borgmestre i Kbh. Kongen tilskikker dem herhos fortegnelse over noget gods, som HN og CH begærer til pant imod forstrækning til garnisonens underholdning. Adressaterne skal forsikre dem dette gods, så de kan bekomme kongens skøde, når pengene er leveret, og de fremviser kvittans. Dermed etc. Sjt, 34, 819. (Tr.: KD, V, 557-58). K.

29. dec. (Kbh.) Søren Orning fik brev om at krydse ml. Stevns Klint, Grønsund og Smålandene, så at de lybske o.a., som vil gøre tilførsel af proviant el. andet, ikke bliver forhindret el. borttaget af fjendens kaperer. Dermed etc. Sjt, 34, 820. (Tr.: KD, V, 558). K.

29. dec. (Kbh.) Rektor og professorer fik brev om, at kongen er tilfreds, at Nicolaj von Giffens lig må bekomme lejersted i Hellig Trefoldigheds Kirke. De skal gøre fornøden anordning. Dermed etc. Sjt, 34, 820. K. Inkl. 26. dec.

29. dec. (Kbh.) Mads¹ Pedersen Koefoed i Hasle på Bornholm fik fredebrev. Han har for kongen ladet andrage, at han for ungefær 4 år siden har begået et drab på en ung karl, Mogens Hansen. Med tingsvidner bevises, at han i alle måder har tilfredsstillet MHs nærmeste slægt for sin forseelse, og han har for kongen ladet anholde om sikker fred og lejde. Kongen bevilger dette. Forbydendes. SkR, 6, 470. K. Inkl. 29. dec.

1) Således ifølge underskriften på Inkl., mens kopibogen og K. har *Jens*.

29. dec. (Kbh.) Bevilling for gjort tjeneste efter ansøgning for Villum Clausen på Robakkegård på Bornholm, fri for landgilde i hans livstid. Forbydendes etc. K. SkR, 6, 470

29. dec. (Kbh.) Bevilling for gjort tjeneste efter ansøgning for skipper Hans Lauridsen på Bornholm på Spillegård i Åker s., som Lasse Band påbor, frit hans og hans hustrus livstid. Forbydendes etc. SkR, 6, 470. K.

29. dec. (Kbh.) Hans Christensen fik brev om at være tolder i Rønne og herredsskriver i Bornholms Vester og Nørre herreder, i hvilken tjeneste han skal anstille sig troligen og flitteligen, ramme kongens og landets bedste og hindre skade og ellers årligen til behørigt tider gøre rede for tolden. For hans tjeneste bevilger kongen ham den samme løn, som hans formand har haft, og det skal begynde fra brevetts dato. Forbydendes etc. SkR, 6, 470. K.

29. dec. (Kbh.) Bornholms indvånere fik tilsagn om kgl. benådninger og privilegier. Bornholm er igen kommet under kongen og kronen formedelst almuens troskab. Kongen lover dem, der har ladet sig bruge til samme værk, at han, når Gud giver bedre tilstand, vil erkende dette og forsyne dem med sådanne privilegier, både på udskrivning, skat o.a., at landets opkomst kan søges, formodende, at landets indbyggere fremdeles forbliver standhaftige i deres troskab og hjælper til at afværge fjenden. SkR, 6, 470. (Tr.: CCD, VI, 401). K. Incl. 29. dec.

29. dec. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at gøre den anordning, at de 2 skiberum, som fremskikkes af den hollandske admiral Opdam, straks bliver tilladte med brændevad fra Bogø. Dermed etc. SmT, 8, 212. K.

30. dec. (Kbh.) Bevilling for Jacob Hertwig til nogle ryttere, som tilforn har været under hans kompagni. Han må igen bekomme disse ryttere, hvor de er, og under hvilken officer de nu befinder sig i kongens tjeneste, hvorfor enhver, som har nogen af dem, befales at lade ham dem være følgagtig. Ej gørendes osv. SjR, 24, 305. K.

30. dec. (Kbh.) Bevilling til Christoffer Parsberg på en årlig pension på 1.000 rd., som skal begynde fra brevetts dato. SjR, 24, 305. Rtk. 216.190.

30. dec. (Kbh.) Rektor og professorer fik brev om at levere Lave Beck og Holger Vind de penge, universitetet forstrækker til garnisonens underholdning el. og tager imod de assignationer, som de gør til dem, tagende deres bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 820. K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA.

30. dec. (Kbh.) Hans Hansen fik brev om tillige med Hans Boysen at samle hofbetjentenes forstrækning til garnisonen og levere den til de forordnede kommissarier, Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel, el. at tage assignation til pengene skal leveres, og søge deres kvittering. Dermed etc. Sjt, 34, 820. K.

30. dec. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om at levere en af ham underskrevet rulle over hofbetjentene til kongens kammertjener Jacob Petersen, hvorledes de af HB er lagt til at underholde deres forordnede anpart af garnisonen i staden, og på det, den bedre kan lignedes. Kongen har befalet Hans Hansen tillige med HB at indsamle den udlovede forstrækning og levere den til de forordnede kommissarier, Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel, el. at tage assignation til pengene skal leveres, og søge deres kvittering. Dermed etc. Sjt, 34, 821. K.

30. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Albret von Itzen for alt det, han til dato kan have at fordrer for det, han har forstrakt kongen. Dermed etc. Sjt, 34, 821. K.

30. dec. (Kbh.) Peder Jensen, kongens ridefoged og skriver på Bornholm, fik brev om at tilholde den svenske skriver dér, Jens Pedersen, at han straks uden underslæb giver rigtighed fra sig for det, han har oppebåret af indkomsten. Desuden al den viden, han kan have om det strandede smør, beg og tjære samt hvad breve, de har vist, såvel som al anden underretning, der kan behøves, hvilket skal erholdes af ham ved ed. SkT, 9, 151. K. Indl. udat.

30. dec. (Kbh.) Daniel von Rehden fik brev om at cedere oberst Körber som overkommandant. Det er kongens vilje, at når K. ankommer til fæstningen Nakskov, skal DvR respektere ham som overkommandant, eftersom det er kongens vilje, at så længe han forbliver dér, skal han kommandere. Dermed osv. SmT, 8, 212. K.

30. dec. (Kbh.) Jochim Körber fik ordre om Møns forhold, om fjenden anfaldet. Item om Nakskovs overkommandantskab. JK skal med forderligste begive sig til Møn for at erfare landets beskaffenhed, hvorledes det bedst kan defenderes mod fjendtligt indfald. Når noget fjendtligt påkommer, skal han så vidt muligt sekundere landet, så folket dér ej med alle bliver tabt el. kommer fjenden i hænde, men bliver salveret til Loll. el. Falster, om fjenden ankommer så stærk, at de ikke kan holde dem fra landet. Kongen vil have JK tilforordnet at være overkommandant i fæstningen Nakskov, og kongen har befalet Daniel von Rehden at cedere ham, når han ankommer. Dermed etc. SmT, 8, 212. K.

31. dec. (Kbh.) Bestalling for Christen Baltersen som landsdommer på Møn. Brevet blev skrevet ord fra ord efter Jørgen Jørgensens, som findes i Sjæll. Reg. 1655, den 18. dec., fol. 721,¹ og CBs blev dat. 31. dec. 1658. Sjr, 24, 306. K.

1) Se KB 1655, 387.

31. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Paul Tscherning til forretningen samme dag uden for byen anlangende fangernes omveksling bekomme 50 rd., hvortil de af Provianthuset må sælge så meget korn, som det kan beløbe. Dermed etc. Sjt, 34, 821. K.

31. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre den anordning, at kaptajn Kuessebech (Kuesbech) og hans folk bekommer 14 dages proviant. Dermed etc. Sjt, 34, 822. K. Orig. i DKanc. B 179M.

31. dec. (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om, at kongen er tilfreds, at de trakterer Hans von Ahlefeldts regimentskvartermester til hest med 3 heste efter ordinansen, så og 23 ryttere, hvoraf 19 er fanger og 4 absentes. Dermed etc. Sjt, 34, 822. K.

31. dec. (Kbh.) Skipperne el. de, som kommanderer på skiberummen til Bornholm, fik brev om igen at indtage den proviant o.a., som dér fra landet indleveres til hofholdningen, og føre det til Kbh. Sjt, 34, 822. K.

31. dec. (Kbh.) Peder Jensen, kongens ridefoged på Bornholm, fik brev om at lade smør, korn o.a. viktualier være følgagtig til den hollandske admiral Opdams skib, som han fremskikker til Bornholm. SkT, 9, 151. K.

31. dec. (Kbh.) Bornholms almue fik brev om heste og verpflegung til major Ulrik Weckes folk. UW har påtaget sig at hverve et kompagni til hest på 100 enspændere. Kongen vil, at de skal lade ham dertil bekomme 1.600 rd. og 85 rytterheste, så snart som han leverer rytterne med gewehr dér på landet, så og traktement til sig og officerer efter frd., hvilket fra brevets dato skal betales med penge. Til rytterne skal alene gives foder og mål. UW skal derimod forskaffe kompagniet komplet inden 3 måneder. SkT, 9, 151. K. Indl. udat.

31. dec. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om folk til at vække ved Møn. Ritmester Schrøder beklager sig, at han af mangel på folk ikke kan få vækket omkring Møn. CL skal lade ham hjælpe ved bønderne på Falster. Derefter etc. SmT, 8, 212. K.

Ordlister og registre

Ordliste 1658

I bindene 1650-55 rummede ordlisten alle ordene fra ordlisterne i bindet 1646 og de følgende frem til det pågældende år. Denne liste fik efterhånden et større omfang, så derfor foreligger en samlet ordliste først igen i bindet 1660, mens bindene 1656-59 alene rummer en liste for det pågældende år.

Medtaget i ordlisten er ord, hvis betydning ikke skønnes umiddelbart forståelig for alle værkets benyttere, fordi de enten er fremmedord eller danske ord, der er gået af brug eller anvendt i en anden betydning end i nutiden. Ord, som kan findes i almindelige ordbøger eller leksika, eller hvis betydning fremgår af sammenhængen, er dog normalt ikke medtaget. I øvrigt beror udvælgelsen på et skøn, som sikkert let kan anfægtes. Ord, hvis betydning ikke har kunnet fastslås med rimelig sikkerhed, er som regel udeladt af listen. I øvrigt må også en del af tolkningsforsøgene tages med et vist forbehold.

Latinske ord og vendinger er gengivet i den form (tal og kasus), hvori de forekommer i teksten.

Ligesom tidligere bind rummer dette adskillige ord som det ikke har været muligt at finde forklaret i eksisterende ordbøger. Dette gælder således ord som *ankerblad*, *beddefate*, *fyrpakke* (nævnes sammen med skrin), *karatter* (på skib), *kortine* (et gewehrs), *legatur* (slags tøj), *medese* (slags tøj), *polemits* (slags tøj), *prorade* (slags tøj), *søelideri*.

a tempore more, efter tidens skik.
armisticium, våbenhvile.
bandelier, *bantel*, rem til våben til soldats udrustning.
bonis communum, fælles gode.
borat, uldent tøj.
braktjære, ringe tjære.
brøsthæftig, med mangler.
bygsel, indfæstning.
callemin, ?= kalemank, holl. kal(a)-mink, halvuldent atlaskvævet silketøj.
cessionar, overtager, den, til hvem noget afstås.
connivere, tale, se igennem fingre med, være overbærende.
decernere, beslutte, bestemme, afgøre.
dybet, *synke d.*, ved sænkning af skibe at blokere et farvand el. sejløb.
edelknahe, *page*, ung adelsmand i hoffetjeneste.

ekspirering, udløb, forløb af frist.
ekstorston, afpresning, udsugelse, udpinen.
extreme pauperes, yderst fattige.
fanemed, smed ved rytteriet.
felleisen, ransel, vadsæk.
feudum, len.
forfredige, frede.
forladde (om gewehr), uvist, om betydningen er at lade for meget el. forlade.
forlag, udlæg, tilskud, bekostning.
forse, have tillid til, vente sig.
forsigt, seen frem til, forventning.
fysil, bøsse.
føring, mindre mængder gods, som søfolk i handelsøjemed må medføre for egen regning. I Norge en indtægt for kronen.
gølling, *gølling*, slags skibskanon.
hostilitet, fjendtlighed.

hukkert, fladbundet handelsskibstype.
høsthaver, sidefjæle på en høstvogn.
håndværksburscher, håndværkssvende.
indvække, bringe fartøj ind ved at vække, dvs. hugge hul i isen.
inhibition, retligt forbud, blokering.
instigere, tilskynde, ægge.
jernnødde, svær kølle, med hoved af form som en stor jernbeslæt trækloids, brugt til at slå kiler i træ, der skal kløves, til nedramning af pæle og lign.
jernvægger, jernkiler.
jura infeudandi, forleningsret.
kapeller, små hatte af jernblik el. træ til at sætte over fænghullet på skyts under åben himmel.
kaptajn d'armes, capitaine d'armes, våbenmester.
korpf, kurv?
kurvebro, bro af risknipper og lignende over mose el. grav.
landsåtter, landboere.
leges militares, militærlove.
ligger, kgl. bud, kgl. tjener.
menagere, holde hus med.
ministerium, gejstligt embede.
møllehugger, person, der tilhugger tømmer til møller.
nordbagger, nordmænd.
nævemand, mand, der er udtaget til et nævn, nævning.
onera academica, akademiske byrder.
opmaning, opbydelse, indkaldelse af værnepligtige.
ordeles, dømmes.
ordonnere, befale.
ovre, vel *ore*, uopdyrket, ofte skovklædt udmark.
parti, strejftog.
paskvil, anonymt smædeskrift.
præces, tilstedeværelse?
præcipitere, styrte sig ud på hovedet.
præpositus communitalis, kommunitetsprovsten.
præsumption, antagelse, formodning.
præstar, en yder, giver, betaler?
påvare, passe på, vogte.
reddeløse, manglende væsentlige dele af rigningen.

refutere, tilbagevise, gendrive.
rude, længdemål på 10 fod.
schuskihlen, skydekiler til at stille en kanon.
secours, hjælp.
sedfer, tschetvert, russ. kornmål = 1,5 td. el. 2,1 hl.
sessio in consistorio, plads i konsistorium.
skadeløs, uden skader.
skattinger, vel skatteudskrivninger.
skibrede, landområde, der skulle udrede et skib til ledning.
skildre, være på vagt.
skrot, jernstumper til at skyde med.
skælfisk, muslinger.
skølingsbrev, brev, hvorved person må gribes, hvor han kan findes.
sletdaler møntes, dvs. sølvkroner, = 4 mk., idet sletdaleren ellers var en regnemønt, 4 mk. i småmønt.
sortlinggrever, Sorling er egtl. det holl. navn for Scilly-øerne, men betydningen i denne sammenhæng ses ikke.
stavrer, stave, gærdestave.
stillinger, stilladser, tømmerværk.
studeling, ung stud.
stuv, stump, rest.
stykhopmand, artillerikaptajn.
suppositis, underordnede.
svinfeder, *svinsfjeder*, spyd, opr. til vildsvinejagt.
synke dybet, se dybet.
taul, tov.
tertius juris consultus, tredje retslærde.
tol, tomme.
tredje års tage, afgift af smør og huder.
tårngemmer, fangevogter.
udvække, se indvække.
upligt, retsbrud, skade, især i forbindelse med forhugning af skov.
vigoureusement, kraftigt, energisk.
vægge, kile til kløvning.
vække (om is), hugge hul i is, holde våger åbne.
være, forvaring, besiddelse, forsvar.